"A worthy book (that! brings us genuinely new ideas and fresh perspectives on parenting."
— Mary Pipher, Ph.D., author of ***Reviving Ophelia***

Hoid On to^our

Kids

WHY PARENTS NEED TO MATTER MORE THAN PEERS

Gordon Neufeld, Ph.D., and Gabor Maté, M.D.

"A worthy book [thatj brings us genuinely new ideas and fresh perspectives on parenting/
-Mary Pipher, Ph.D., author of ***Reviving Ophelia***

Hold On to Your Kids

Lauda pentru

ȚINEȚI-VĂ DE COPII

WHY PARENTS NEED TO MATTER MORE THAN PEERS

Gordon Neufeld, Ph.D., and Gabor Maté, M.D.

„Această carte importantă afirmă cu îndrăzneală problema „orientării către egali" și elaborează planuri pentru soluția ei. Să luăm în serios sugestiile sale acum, astfel încât împreună să putem îmbunătăți viitorul copiilor noștri."

profesor clinic asociat de psihiatrie, UCLA, autorul cărții The Developming Mind și coautor al cărții Parenting from the Inside Out —DANIEL J. SIEGEL, M.D.,

„Hold on to Your Kids este o carte vizionară care depășește explicațiile obișnuite pentru a lumina o criză de proporții nerecunoscute. Autorii ne arată cum pierdem contactul cu copiii noștri și cum această pierdere subminează dezvoltarea lor și amenință însăși structura societății. Cel mai important, ei oferă, prin exemple concrete și sugestii clare, un ajutor practic pentru ca părinții să-și îndeplinească rolurile instinctuale. O carte

genială și bine scrisă, una care trebuie luată în serios, foarte în serios."

profesor internațional și autor al celor mai bine vândute cărți

Waking the Tiger: Vindecarea traumei și nu va răni pentru

totdeauna: îndrumarea copilului dvs. prin traumă —PETER A.

LEVINE, Ph.D.,

„Gândurile și perspectivele prezentate de autori sunt informative - chiar inspiraționale - pentru cei care aleg să-și dedice viața și energia studenților."

—Buletinul Asociației Naționale a Directorilor de Școli Gimnaziale

„Cu perspective originale despre atașamentele părinte-copil și despre modul în care părinții le pot restaura, aceasta este o carte pentru revitalizarea familiilor și reaprinderea cântecului din inimile copiilor lor.”

trubadur al copiilor, fondator al Institutului Child Honoring Society -Raffi,

„Cu idei și pași simpli, această carte se adresează nu numai părinților, ci tuturor celor – educatori, asistenți sociali, consilieri – ale căror vieți și muncă îi pun în contact cu copiii.”

— Quill & Quire

„Deși aceasta este teoria personală a lui Neufeld, Maté (Scattered Minds and When the Body Says No) și-a exprimat ideile colegului său într-o proză precisă și puternică, care face ca ideile complexe să fie accesibile fără a le amuți. Rezultatul este o carte care prinde greu, cu potențialul de a lovi mulți părinți acolo unde locuiesc.”—

Jurnalul Edmonton

„Poate servi ca un semnal de trezire puternic pentru mame și tați... Acesta este ceea ce mulți dintre ceilalți nu fac – acea marfă rară cunoscută sub numele de bun simț.” —Winnipeg Free Press

„Cu beneficiul a treizeci de ani de cercetare și experiență, Neufeld a elaborat o teorie coerentă și convingătoare a dezvoltării copilului, care va provoca o fricțiune imediată de recunoaștere și acceptare în cititorii săi. Abordarea lui are puterea de a schimba, dacă nu de a salva, viețile copiilor noștri."

— Poșta Națională

HOLD ON TO YOUR KIDS

WHY PARENTS NEED TO MATTER MORE THAN PEERS

GORDON NEUFELD, PH,D,, AND GABOR MAT*t*, M,D.

9

©

GALLANT INE &OOKS TRADE PA P E R 6 AC It & N«w York

Exemplele de caz din această carte provin din experiența clinică a autorilor sau din interviuri personale. în toate cazurile, numele au fost schimbate pentru a proteja confidențialitatea.

2014 Ballantine Books Trade Paperback Edition

Copyright © 2004, 2005, 2014 de către Gordon Neufeld, Ph.D., și

Gabor Maté, M.D.

Toate drepturile rezervate.

Publicat în Statele Unite de Ballantine Books, o amprentă a Random

House, o divizie a Random House LLC, o companie Penguin Random House, New York.

BALLANTINE şi colofonul HOUSE sunt mărci comerciale înregistrate ale Random House LLC.

Publicat iniţial într-o formă diferită de Alfred A. Knopf Canada, în 2004. Publicat ulterior pe hardcover în Statele Unite de către Ballantine Books, o amprentă a Random House, o divizie a Random House LLC, în 2005.

Neufeld, Gordon.Trăiți-vă copiii: de ce părinții trebuie să conteze mai mult decât colegii /Gordon Neufeld și Gabor Maté.p. cm.Include referințe bibliografice.ISBN 978-0-375- 76028-0 (Paperback) ISBN 978-0-307-48596-0 (eBook)I. Părinte și copil. 2. Influențe parentale. 3. Parenting.4. Presiunea de la egal la copii. 5. Dezvoltarea copilului. I. Maté, Gabor. II Titlu.HQ755.85.N48 2005303.3'27—dc22 2005042118

www.ballantinebooks.com

v3.0_r2

Dedicăm această carte copiilor noştri, precum şi actualilor şi viitorilor copiilor noştri.
Ei au inspirat aceste perspective şi ne-au dat motive întemeiate să le articulăm.

Tamara, Natasha, Bria, Shay si Braden

&

Daniel, Aaron si Hannah

&

Kiara, Julian si Sinead

Acţiunea are sens doar în relaţie şi fără a înţelege relaţia, acţiunea la orice nivel va genera doar conflict. înţelegerea relaţiei este infinit mai importantă decât căutarea oricărui plan de acţiune.

J.KRISHNAMURTI

GORDON NEUFELD şi cu mine ne cunoaştem de mulţi ani, ne-am cunoscut când soţia mea, Rae, şi cu mine am apelat la el pentru sfaturi cu copilul nostru cel mai mare. Fiul nostru avea atunci opt ani. Am crezut că avem un copil cu probleme pe mâini. Gordon ne-a arătat, pe scurt, că nu există nicio problemă cu copilul sau cu noi înşine, doar cu abordarea noastră a relaţiei noastre cu el. Câţiva ani mai târziu, am devenit îngrijoraţi când cel de-al doilea fiu al nostru, când era tânăr adolescent, părea să nu ne mai accepte autoritatea şi nici măcar să ne dorească compania. Din nou, l-am consultat pe Gordon, al cărui răspuns a fost că trebuia să-l atragem înapoi într-o relaţie cu noi, departe de semenii săi. Atunci am aflat pentru prima dată despre conceptul dr. Neufeld de orientare către egali, despre părinţii care au înlocuit părinţii ca influenţă principală asupra copiilor şi despre numeroasele consecinţe negative ale acestei schimbări, endemică în societatea modernă. De atunci am avut multe motive să fiu recunoscător pentru perspectivele pe care le-am dobândit apoi Rae şi eu.

Gordon şi cu mine am scris Hold On to Your Kids cu intenţia radicală de a trezi din nou instinctele naturale de părinte ale oamenilor. Dacă cartea noastră reuşeşte în acest scop, ea va sta pe cap o mare parte din ceea ce este în prezent perceput ca înţelepciune despre modul în care copiii ar trebui să fie crescuţi şi educaţi. Accentul nostru nu se pune pe ceea ce ar trebui să facă părinţii, ci pe cine trebuie să fie pentru copiii lor. Oferim aici o înţelegere a copilului, a dezvoltării copilului şi, de asemenea, a impedimentelor care stau astăzi în calea dezvoltării sănătoase a copiilor noştri. Din această înţelegere şi din angajamentul sincer pe care părinţii îl aduc în sarcina de a creşte copiii, va apărea înţelepciunea spontană şi plină de compasiune care

este sursa unei educații de succes.

NOTĂ PENTRU CITITOR

Obsesia modernă pentru parenting ca un set de abilități de urmat pe liniile recomandate de experți este, într-adevăr, rezultatul intuițiilor pierdute și al unei relații pierdute cu copiii pe care generațiile anterioare le-ar putea lua de la sine înțeles. Asta înseamnă parentalitatea, o relație. Biologia sau căsătoria sau adopția ne pot numi să luăm acea relație, dar numai o conexiune bidirecțională cu copilul nostru o poate asigura. Când parentalitatea noastră este în siguranță, instinctele naturale sunt activate care dictează mult mai inteligent decât orice expert cum să- i hrănească și să-i învețe pe cei mici aflați în grija noastră. Secretul este să onorăm relația noastră cu copiii noștri în toate interacțiunile noastre cu ei.

în lumea de astăzi, din motive pe care le vom clarifica, parentalitatea este subminată. Ne confruntăm cu multă competiție insidioasă care ne-ar îndepărta copiii de noi, în timp ce, simultan, suntem atrași de părinți. Nu mai avem baza economică și socială pentru o cultură care să susțină paternitatea și să-și păstreze misiunea sacră. Dacă culturile anterioare ar putea presupune că atașamentul copiilor față de părinții lor a fost ferm și de durată, noi nu avem acest lux. Ca părinți moderni, trebuie să devenim conștienți de ceea ce lipsește, de ce și cum lucrurile nu funcționează în educația și educația copiilor și adolescenților noștri. Această conștientizare ne va pregăti pentru provocarea de a crea o relație cu copiii noștri în care noi, adulții care îngrijesc, suntem din nou în frunte, fără a ne baza pe constrângere și consecințe artificiale pentru a câștiga cooperarea, respectarea și respectul copiilor noștri. în relația lor cu noi, copiii noștri își vor atinge destinul de dezvoltare de a deveni ființe independente, automotivate și mature, care își prețuiesc propria valoare de sine și sunt conștienți de sentimentele, drepturile și demnitatea umană ale altora.

Hold On to Your Kids este împărțit în cinci părți. Primul explică ce este orientarea la egal la egal și cum a ajuns să fie o dinamică atât de răspândită în cultura noastră. Partea a doua și a treia detaliază numeroasele efecte negative ale orientării către colegi, respectiv, asupra capacității noastre de a fi părinți și asupra dezvoltării copiilor noștri. De asemenea, în aceste prime trei părți, liniile dezvoltării sănătoase ale copilului sunt gravate, în contrast cu dezvoltarea perversă promovată de cultura de la egal la egal. Partea a patra oferă un program pentru construirea unei legături de durată cu copiii noștri, o relație care va servi drept cocon sigur pentru maturizarea lor. A cincea și ultima parte explică cum să prevenim seducția copiilor noștri de către lumea egală.

Antecedentele și experiența doctorului Neufeld ca psiholog și munca sa genial de originală sunt sursa tezei centrale pe care o prezentăm și a sfatului pe care îl oferim. în acest sens, el este singurul autor. Mulți dintre miile de părinți și

educatori care au participat la seminariile lui Gordon de-a lungul deceniilor l-au întrebat, cu o oarecare nerăbdare: „Când apare cartea ta?" Că pregătirea şi publicarea cărţii Hold On to Your Kids nu mai trebuie amânată pentru o perioadă viitoare este contribuţia mea. Planificarea, scrierea şi modelarea cărţii au fost munca noastră comună.

Sunt mândru să ajut să aduc ideile transformatoare ale lui Gordon Neufeld unui public mult mai larg. Acest lucru este de mult aşteptat şi amândoi ne simţim recunoscători că am stabilit o prietenie şi un parteneriat de lucru care a făcut posibilă crearea acestei cărţi. Sperăm – şi mai mult, avem încrederea să credem – că cititorul va descoperi că şi a noastră a fost o colaborare norocoasă.

De asemenea, dorim să mulţumim celor doi editori ai noştri, Diane Martin din Toronto şi Susanna Porter din New York. Diane a văzut posibilităţile din această lucrare încă de la început şi a susţinut-o cu căldură pe tot parcursul. Susanna şi-a lucrat cu răbdare şi expertiză într-un manuscris oarecum turgente şi greoi şi, cu sugestiile ei înţelepte, ne-a ajutat să ne uşurăm drumul spre pregătirea unei versiuni mai uşoare şi mai bine organizate, în care mesajul nostru să apară cu mai multă claritate. Rezultatul este o carte pe care cititorii o vor găsi mai simpatică şi cu siguranţă autorii sunt mai fericiţi.

GABOR MATE, M.D.

ŞAPTE OAMENI au oferit asistenţă indispensabilă, practică şi practică în formarea şi pregătirea acestei cărţi: Gail Carney, Christine Dearing, Sheldon Klein, Joy Neufeld, Kate Taschereau, Suzanne Walker şi Elaine Wynne. în mod colectiv, au devenit cunoscuţi sub numele de Grupul de marţi seara. S-au întâlnit cu noi săptămânal, de la prima scriere până la transmiterea finală a manuscrisului. Ei au deliberat, au dezbătut şi au criticat mai întâi conceptele care trebuiau prezentate şi apoi, capitol cu capitol, lucrările în curs care au devenit Hold On to Your Kids. Grupul s-a angajat să aducă mesajul nostru în tipar într-un mod care să respecte intenţia cărţii şi, în acelaşi timp, nevoile şi sensibilităţile cititorului. Noi, cei doi autori, am venit să aşteptăm cu nerăbdare aceste întâlniri pline de viaţă şi fructuoase şi am experimentat un sentiment de pierdere şi regret atunci când finalizarea manuscrisului a dus şi la sfârşitul întâlnirilor noastre obişnuite. Ne recunoaştem cu recunoştinţă datoria faţă de Grupul de marţi seara: fără sprijinul lor dedicat, sarcina noastră ar fi fost mai grea şi rezultatul nostru mai puţin satisfăcător.

Acoperi Pagina titlu Drepturi de autor Dedicare Epigraf Mulţumiri

PARTEA I FENOMENUL ORIENTĂRII PEER

CUPRINS

1. De ce părinţii conteaza mai mult ca niciodată
2. Ataşamente distorsionate, instincte subvertite
3. De ce ne-am desfăcut

PARTEA A DOUA SABOTATĂ: CUM ORIENTAREA PEER SUBMINEAZĂ PĂRINŢIA

4. Puterea de a părinţi scapă
5. De la ajutor la obstacol: când ataşamentul funcţionează împotriva noastră
6. Contravoința: De ce copiii devin neascultători
7. Flatlining of Culture

PARTEA A TREIA BLOCAT ÎN IMATURITATE: CUM ORIENTAREA PEER IMPULSĂ DEZVOLTAREA SĂNĂTOASĂ

8. Zborul periculos din sentiment
9. Blocat în imaturitate
10. O moştenire a agresivităţii
11. Crearea agresiunilor şi a victimelor

12. O turnură sexuală
13. Studenţi neînvăţaţi

PARTEA A PATRA CUM SĂ NE ŢINEM DE COPIII NOŞTRI (SAU CUM SĂ ÎI RECLAM)

14. Adunarea copiilor noştri
15. Păstrează legăturile care dă putere
16. Disciplina care nu se divide

PARTEA A CVINEA PREVENIREA ORIENTĂRII PEER

17. Nu concuraţi competiţia
18. Recreează Satul Ataşamentului

PARTEA A ŞASEA UN POSTSCRIPT PENTRU ERA DIGITALĂ (CUM SĂ ŢINEŢI COPIILOR ÎN EPOCA INTERNETULUI, TELEFONULUI MOBILE ŞI A JOCURILOR VIDEO)

19. Revoluţia digitală s-a îndoit
20. O chestiune de sincronizare

Glosar

Note

Despre autor

THE PHENOMENON OF PEER ORIENTATION
DE CE PĂRINŢII CONTĂ MAI MAI CA ORICĂDATĂ

Jeremy, în vârstă de doisprezece ani, este aplecat deasupra tastaturii, cu ochii îndreptaţi spre monitorul computerului. Este ora opt seara şi temele de mâine sunt departe de a fi finalizate, dar îndemnurile repetate ale tatălui său de a „lua mai departe” cad în urechi surde. Jeremy este pe MSN Messenger, schimbând notiţe cu prietenii săi: bârfă despre cine îi place pe cine, diferenţierea cine este prieten şi cine inamic, dispute despre cine a spus ce cui cui la şcoală în acea zi, cele mai recente despre cine este fierbinte şi cine este. nu. „Nu mă mai deranjează”, se răsteşte el către tatăl său care, încă o dată, vine să-i amintească de temele şcolare. „Dacă ai face ceea ce ar trebui să faci”, răspunde tatăl, cu tonul

tremurând de frustrare, „Nu te-aş supăra”. Bătălia verbală se intensifică, vocile devin stridente şi, în câteva clipe, Jeremy strigă „Nu înţelegi nimic”, în timp ce trânteşte uşa.

Tatăl este supărat, supărat pe Jeremy dar, mai ales, pe sine. „Am suflat din nou”, crede el. „Nu ştiu cum să comunic cu fiul meu.” El şi soţia lui sunt amândoi îngrijoraţi de Jeremy: cândva copil cooperant, acum este imposibil de controlat sau chiar de sfătuit. Atenţia lui pare concentrată exclusiv pe contactul cu prietenii săi. Acelaşi scenariu de conflict este jucat în casă de mai multe ori pe săptămână şi nici copilul, nici părinţii nu sunt capabili să răspundă cu gânduri sau acţiuni noi pentru a ieşi din impas. Părinţii se simt neputincioşi şi neputincioşi. Ei nu s-au bazat niciodată prea mult pe pedepse, dar acum sunt din ce în ce mai înclinaţi să „coboare boomul”. Când o fac, fiul lor devine din ce în ce mai amar şi mai sfidător.

Ar trebui să fie atât de dificil să fie părinte? A fost mereu aşa? Generaţiile mai în vârstă s-au plâns adesea în trecut că tinerii sunt mai puţin respectuoşi şi mai puţin disciplinaţi decât înainte, dar astăzi mulţi părinţi ştiu intuitiv că ceva nu este în regulă. Copiii nu sunt chiar la fel cum ne amintim. Este mai puţin probabil să-şi ia indiciile de la adulţi, mai puţin frică să nu aibă probleme. De asemenea, par mai puţin inocenţi şi naivi – lipsind, se pare, minunea cu ochii mari care-l face pe copil să aibă entuziasm pentru lume, pentru a explora minunile naturii sau ale creativităţii umane. Mulţi copii par nepotrivit de sofisticaţi, chiar obosiţi în anumite privinţe, pseudo-maturi înainte de vremea lor. Ei par să se plictisească uşor atunci când sunt departe unul de celălalt sau când nu sunt implicaţi în tehnologie. Jocul creativ, solitar pare un vestigiu al trecutului. „în copilărie eram fascinată la nesfârşit de lutul pe care îl săpam dintr- un şanţ de lângă casa noastră”, îşi aminteşte o mamă în vârstă de patruzeci şi patru de ani. „Mi-a plăcut senzaţia; Mi-a plăcut să-l modelez în forme sau doar să-l frământ în mâini. Şi totuşi, nu-l pot determina pe fiul meu de şase ani să se joace singur, decât dacă este cu computerul sau Nintendo sau jocurile video.”

Părintele, de asemenea, pare să se fi schimbat. Părinţii noştri erau mai încrezători, mai siguri de ei înşişi şi aveau mai mult impact asupra noastră, la bine şi la rău. Pentru mulţi astăzi, parentingul nu se simte natural.

Părinţii din ziua de azi îşi iubesc copiii la fel de mult cum au făcut-o vreodată părinţii, dar dragostea nu trece întotdeauna. Avem la fel de multe de predat, dar capacitatea noastră de a ne transmite cunoştinţele s-a diminuat cumva. Nu ne simţim împuterniciţi să ne ghidăm copiii spre împlinirea potenţialului lor. Uneori, trăiesc şi se comportă ca şi cum ar fi fost seduşi de noi de un cântec de sirenă pe care nu-l auzim. Ne temem, chiar dacă doar vag, că lumea a devenit mai puţin sigură pentru ei şi că suntem neputincioşi să-i protejăm. Decalajul care se deschide între copii şi adulţi poate părea uneori de nedepăşit.

Ne străduim să fim la înălţimea imaginii noastre despre cum ar trebui să fie parenting. Neobţinând rezultatele pe care ni le dorim, ne implorăm copiii, ne convingem, mituim, recompensăm sau pedepsim. Ne auzim adresându-le lor în tonuri care ni se par dure chiar şi nouă şi străine de adevărata noastră natură. Simţim că ne răcim în momentele de criză, tocmai atunci când am dori să ne chemăm iubirea necondiţionată. Ne simţim răniţi ca părinţi şi respinşi. Ne învinovăţim că am eşuat la sarcina parentală, sau copiii noştri pentru că sunt recalcitranţi, sau televiziunea pentru că le distrage atenţia, sau sistemul şcolar pentru că nu este suficient de strict. Când impotenţa noastră devine insuportabilă, apelăm la formule simpliste, autoritare, în concordanţă cu etosul do-it-yourself/remediere rapidă a erei noastre.

însăşi importanţa educaţiei parentale pentru dezvoltarea şi maturizarea tinerilor fiinţe umane a fost pusă sub semnul întrebării. „Contează părinţii?" a fost titlul unui articol de copertă din revista Newsweek în 1998. „Parenting has been oversold", argumenta o carte care a primit atenţie internaţională în acel an. „Ai fost făcut să crezi că ai o influenţă mai mare asupra personalităţii copilului tău decât o ai cu adevărat."

Problema influenţei parentale ar putea să nu fie chiar atât de crucială dacă lucrurile ar merge bine cu tinerii noştri. Faptul că copiii noştri par să nu ne asculte sau să ne îmbrăţişeze valorile ca pe ale lor, ar fi acceptabil în sine dacă ar fi cu adevărat autosuficienţi, auto-direcţionaţi şi întemeiaţi pe ei înşişi, dacă ar avea un sentiment pozitiv despre cine. sunt şi dacă posedau un simţ clar al direcţiei şi al scopului în viaţă. Vedem că atât de mulţi copii şi tineri adulţi le lipsesc aceste calităţi. în case, în şcoli, în comunitate după comunitate, tinerii în curs de dezvoltare şi-au pierdut

acostele. Mulţi sunt lipsiţi de autocontrol şi sunt din ce în ce mai predispuşi la alienare, consumul de droguri, violenţă sau doar o lipsă generală de scop. Sunt mai puţin predabili şi mai greu de gestionat decât omologii lor de acum câteva decenii. Mulţi şi-au pierdut capacitatea de a se adapta, de a învăţa din experienţa negativă şi de a se maturiza. Un număr fără precedent de copii şi adolescenţi li se prescriu acum medicamente pentru depresie, anxietate sau o serie de alte diagnostice. Criza tinerilor s-a manifestat în mod ameninţător în problema tot mai mare a bullying-ului în şcoli şi, la extrem, în uciderea copiilor de către copii. Asemenea tragedii, deşi
rare, sunt doar cele mai vizibile erupţii ale unei stări de rău larg
răspândite, o serie agresivă răspândită în cultura tinerilor de astăzi.

Părinţii dedicaţi şi responsabili sunt frustraţi. în ciuda grijii noastre iubitoare, copiii par foarte stresaţi. Părinţii şi alţi bătrâni nu mai par a fi mentorii naturali pentru tineri, aşa cum a fost întotdeauna cazul fiinţelor umane şi este încă cazul tuturor celorlalte specii care trăiesc în habitatele lor naturale. Generaţii în vârstă, părinţi şi bunici ai grupului baby-boomer, ne privesc cu neînţelegere. „Nu aveam nevoie de manuale despre educaţie în zilele noastre, doar am făcut-o", spun ei, cu un amestec de adevăr şi neînţelegere.

Această stare de lucruri este ironică, având în vedere că se ştie mai multe despre dezvoltarea copilului decât oricând şi că avem mai mult acces la cursuri şi cărţi despre creşterea copiilor decât orice generaţie anterioară de părinţi.

CONTEXTUL LIPSĂ PENTRU PĂRINTE

Deci ce s-a schimbat? Problema, într-un cuvânt, este contextul. Indiferent cât de bine intenţionaţi, pricepuţi sau plini de compasiune am fi, parentingul nu este ceva în care ne putem angaja cu orice copil. Parentingul necesită un context pentru a fi eficient.

Un copil trebuie să fie receptiv dacă vrem să reuşim să-l hrănim, să-l mângâiem, să-l călăuzim şi să-l dirijam. Copiii nu ne acordă în mod automat autoritatea de a-i părinţi doar pentru că suntem adulţi sau doar pentru că îi iubim sau credem că ştim ce este bine pentru ei sau avem în vedere interesul lor. Părinţii vitregi se confruntă adesea cu acest fapt, la fel ca şi alţii care trebuie să aibă grijă de copii care nu sunt ai lor, fie ei

părinţi adoptivi, babysitter, bone, îngrijitoare sau profesori. Chiar şi în cazul propriilor copii, autoritatea naturală parentală se poate pierde dacă contextul acesteia devine erodat.

Dacă abilităţile parentale sau chiar să iubeşti copilul nu sunt suficiente, de ce este nevoie atunci? Există o relaţie specială indispensabilă, fără de care parentingul nu are o bază solidă. Dezvoltatorii – psihologi sau alţi oameni de ştiinţă care studiază dezvoltarea umană – o numesc o relaţie de ataşament. Pentru ca un copil să fíe deschis să fíe părinte de către un adult, trebuie să se ataşeze activ de acel adult, să îşi dorească contactul şi apropierea cu el. La începutul vieţii, această dorinţă de ataşare este destul de fizică – copilul se agăţă literalmente de părinte şi trebuie să fie ţinut. Dacă totul se desfăşoară conform designului, ataşamentul va evolua într-o apropiere emoţională şi în cele din urmă într-un sentiment de intimitate psihologică. Copiii cărora le lipseşte acest tip de conexiune cu cei responsabili de ei sunt foarte greu de părinţi sau, adesea, chiar de predat. Doar relaţia de ataşament poate oferi contextul potrivit pentru creşterea copiilor.

Secretul parentingului nu constă în ceea ce face un părinte, ci mai degrabă cine este părintele pentru un copil. Când un copil caută contact şi apropiere cu noi, devenim împuterniciţi ca un îngrijitor, un mângâietor, un ghid, un model, un profesor sau un antrenor. Pentru un copil bine ataşat de noi, suntem baza ei de origine din care să se aventureze în lume, retragerea în care să se întoarcă, izvorul ei de inspiraţie. Toate abilităţile parentale din lume nu pot compensa lipsa relaţiei de ataşament. Toată dragostea din lume nu poate trece fără cordonul ombilical psihologic creat de ataşamentul copilului.

Relaţia de ataşament dintre copil şi părinte trebuie să dureze cel puţin atâta timp cât un copil trebuie să fie părinte. Acesta este ceea ce devine din ce în ce mai dificil în lumea de astăzi. Părinţii nu s-au schimbat – nu au devenit mai puţin competenţi sau mai puţin devotaţi. Nici natura fundamentală a copiilor nu s-a schimbat – ei nu au devenit mai puţin dependenţi sau mai rezistenţi. Ceea ce s-a schimbat este cultura în care ne creştem copiii. Ataşamentele copiilor faţă de părinţi nu mai primesc sprijinul necesar din partea culturii şi a societăţii. Chiar şi relaţiile părinte-copil care la început sunt puternice şi pe deplin nutritive pot deveni

subminate pe măsură ce copiii noştri se mută într-o lume care nu mai apreciază sau nu mai întăreşte legătura de ataşament. Copiii formează din ce în ce mai mult ataşamente care concurează cu părinţii lor, astfel încât contextul adecvat pentru parenting este din ce în ce mai puţin disponibil pentru noi. Nu lipsa dragostei sau a know-how-ului parental, ci eroziunea contextului de ataşament face ca parentalitatea noastră să fie ineficientă.

IMPACTUL CULTURII PEER

Principalul şi cel mai dăunător dintre ataşamentele concurente care subminează autoritatea parentală şi dragostea părintească este legătura crescândă a copiilor noştri cu semenii lor. Teza acestei cărţi este că tulburarea care afectează generaţiile de copii mici şi adolescenţi care acum se îndreaptă spre maturitate îşi are rădăcinile în orientarea pierdută a copiilor faţă de adulţii care îi îngrijesc în viaţa lor. Departe de a căuta să stabilim încă o tulburare medico- psihologică aici – ultimul lucru de care au nevoie părinţii năuciţi de astăzi – folosim cuvântul tulburare în sensul său cel mai elementar: o perturbare a ordinii naturale a lucrurilor. Pentru prima dată în istorie, tinerii apelează la instruire, modelare şi îndrumare nu către mame, taţi, profesori şi alţi adulţi responsabili, ci către oameni pe care natura nu a intenţionat niciodată să-i plaseze într-un rol de părinte – propriii lor colegi. Nu sunt manevrabili, predabili sau se maturizează pentru că nu îşi mai iau indiciile de la adulţi. în schimb, copiii sunt crescuţi de persoane imature care nu-i pot ghida spre maturitate. Sunt crescuţi unul de celălalt.

Termenul care pare să se potrivească mai mult decât oricare altul pentru acest fenomen este orientarea la egal la egal. Orientarea către egali este cea care ne-a stins instinctele de părinte, ne-a erodat autoritatea naturală şi ne-a determinat să fim părinţi nu din inimă, ci din cap – din manuale, sfaturile „experţilor" şi aşteptările confuze ale societăţii.

Ce este orientarea la egal la egal?

Orientarea, impulsul de a se orienta şi de a se familiariza cu mediul înconjurător, este un instinct şi o nevoie umană fundamentală. Dezorientarea este una dintre cele mai puţin suportabile dintre toate experienţele psihologice. Ataşamentul şi orientarea sunt indisolubil

împletite. Oamenii şi alte creaturi se orientează automat căutând indicii de la cei de care sunt ataşaţi.

PART ONE

Copiii, ca şi puii oricărei specii cu sânge cald, au un instinct de orientare înnăscut: trebuie să-şi obţină simţul direcţiei de la cineva. Aşa cum un magnet se întoarce automat spre Polul Nord, tot aşa şi copiii au o nevoie înnăscută de a-şi găsi orientarea, întorcându-se spre o sursă de autoritate, contact şi căldură. Copiii nu pot suporta lipsa unei astfel de figuri în viaţa lor: devin dezorientaţi. Ei nu pot suporta ceea ce eu numesc un vid de orientare.* Părintele, sau orice adult care acţionează ca înlocuitor al părintelui, este polul de orientare destinat naturii pentru copil, la fel cum adulţii sunt influenţele de orientare în viaţa tuturor animalelor care le cresc, tineri.

Se întâmplă că acest instinct de orientare al oamenilor seamănă mult cu instinctul de imprimare al unei răţuci. Eclozată din ou, răţuşca imprimă imediat mamei de raţă — el o va urma în jur, ţinând seama de exemplul şi de instrucţiunile ei până când va ajunge la o independenţă matură. Aşa ar prefera natura, desigur. în absenţa raţei mame, totuşi, răţuşca va începe să urmărească cel mai apropiat obiect în mişcare – o fiinţă umană, un câine sau chiar o jucărie mecanică. Inutil să spun că nici omul, câinele şi nici jucăria nu sunt la fel de potrivite ca raţa-mamă pentru a creşte acea răţuşă la o raţă adultă de succes. De asemenea, dacă nu este disponibil niciun adult parental, copilul uman se va orienta către oricine este aproape. Tendinţele sociale, economice şi culturale din ultimele cinci sau şase decenii l-au deplasat pe părinte de la poziţia pe care o intenţionează ca influenţă orientatoare asupra copilului. Grupul de egali s-a mutat în acest vid orientativ, cu rezultate deplorabile.

După cum vom arăta, copiii nu pot fi orientaţi atât către adulţi, cât şi către alţi copii simultan. Nu se poate urma două seturi de direcţii conflictuale în acelaşi timp. Creierul copilului trebuie să aleagă automat între valorile parentale şi valorile de la egal la egal, îndrumarea parentală şi îndrumarea de la egal la egal, cultura parentală şi cultura de la egal la egal ori de câte ori cei doi ar părea a fi în conflict.

Spunem oare că copiii nu ar trebui să aibă prieteni de vârsta lor sau să facă legături cu alţi copii? Dimpotrivă, astfel de legături sunt naturale şi pot servi unui scop sănătos. în culturile orientate către adulţi, unde

principiile şi valorile călăuzitoare sunt cele ale generaţiilor mai mature, copiii se ataşează unul de celălalt fără a-şi pierde orientarea sau a respinge îndrumarea părinţilor. În societatea noastră nu mai este cazul. Legăturile între semeni au ajuns să înlocuiască relaţiile cu adulţii ca surse primare de orientare a copiilor. Ceea ce este nenatural nu este contactul cu semenii, ci faptul că copiii ar fi trebuit să devină influenţa dominantă asupra dezvoltării celuilalt.

NORMAL DAR NU NATURAL SAU SĂNĂTOS

Atât de omniprezentă este orientarea la egal la egal în zilele noastre, încât a devenit o normă. Mulţi psihologi şi educatori, precum şi publicul neprofesionist, au ajuns să o vadă ca fiind firească – sau, mai frecvent, nici măcar nu o recunosc ca pe un fenomen specific care trebuie distins. Este pur şi simplu luat ca de la sine înţeles aşa cum sunt lucrurile. Dar ceea ce este „normal", în sensul conformării cu o normă, nu este neapărat acelaşi cu „natural" sau „sănătos". Nu există nimic sănătos sau natural în orientarea către colegi. Abia recent această contrarevoluţie împotriva ordinii naturale a triumfat în ţările cele mai avansate industrial, din motive pe care le vom explora (vezi capitolul 3). Orientarea către egali este încă străină societăţilor indigene şi chiar în multe locuri din lumea occidentală în afara centrelor urbane „globalizate". De-a lungul evoluţiei umane şi până în jurul celui de-al Doilea Război Mondial, orientarea adulţilor a fost norma în dezvoltarea umană. Noi, adulţii care ar trebui să fie la conducere – părinţi şi profesori – ne-am pierdut influenţa abia recent, fără să fim conştienţi că am făcut acest lucru.

Orientarea către semeni se mascadă ca fiind naturală sau nu este detectată pentru că ne-am despărţit de intuiţiile noastre şi pentru că, fără să vrem, ne-am orientat către egali. Pentru membrii generaţiilor postbelice născuţi în Anglia, America de Nord şi multe alte părţi ale lumii industrializate, propria noastră preocupare faţă de semeni ne orbeşte la gravitatea problemei.

Cultura, până de curând, s-a transmis mereu pe verticală, din generaţie în generaţie. Timp de milenii, scria Joseph Campbell, „tinerii au fost educaţi, iar bătrânii au devenit înţelepţi" prin studiul, experienţa şi înţelegerea formelor culturale tradiţionale. Adulţii au jucat un rol esenţial

în transmiterea culturii, luând ceea ce au primit de la proprii părinţi şi transmitându-l copiilor. Cu toate acestea, cultura în care sunt prezentaţi copiilor noştri este mult mai probabil să fie cultura semenilor lor decât cea a părinţilor lor. Copiii îşi generează propria cultură, foarte diferită de cea a părinţilor lor şi, în anumite privinţe, şi foarte străină. în loc ca cultura să fie transmisă pe verticală, ea este transmisă pe orizontală în cadrul generaţiei mai tinere.

Esenţiale oricărei culturi sunt obiceiurile, muzica, îmbrăcămintea, sărbătorile, poveştile sale. Muzica pe care o ascultă copiii seamănă foarte puţin cu muzica bunicilor lor. Felul în care arată ei este dictat de felul în care arată alţi copii, mai degrabă decât de moştenirea culturală a părinţilor. Petrecerile lor de naştere şi riturile de trecere sunt influenţate de practicile altor copii din jurul lor, nu de obiceiurile părinţilor lor dinaintea lor. Dacă toate acestea ni se par normal, se datorează doar orientării noastre către colegi. Existenţa unei culturi a tineretului, separată şi distinctă de cea a adulţilor, datează de doar cincizeci de ani şi ceva. Deşi jumătate de secol este un timp relativ scurt în istoria omenirii, în viaţa unei persoane individuale constituie o întreagă eră. Majoritatea cititorilor acestei cărţi vor fi deja crescuţi într-o societate în care transmiterea culturii este mai degrabă orizontală decât verticală. în fiecare nouă generaţie, acest proces, potenţial coroziv pentru societatea civilizată, capătă o nouă putere şi viteză. Chiar şi în cei douăzeci şi doi de ani dintre primul meu şi al cincilea copil, se pare că părinţii au pierdut teren.

Potrivit unui amplu studiu internaţional condus de psihiatrul britanic Sir Michael Rutter şi criminologul David Smith, o cultură a copiilor a apărut pentru prima dată după cel de-al Doilea Război
Mondial şi este unul dintre cele mai dramatice şi de rău augur fenomene sociale ale secolului al XX-lea. Acest studiu, care a inclus savanţi defrunte din şaisprezece ţări, a legatescaladarea comportamentului antisocial de defalcarea transmiterii verticale a culturii mainstream. însoţită de creşterea unei culturi a copiilor, distinctă şi separată de cultura demasă, au fost creşteri ale criminalităţii, violenţei, agresiunii şi delicvenţei în rândul tinerilor.

Aceste tendinţe culturale largi sunt paralele cu modele similare în

dezvoltarea copiilor noştri ca indivizi. Cine vrem să fim şi cum vrem să fim sunt definite de orientarea noastră, de cine numim ca model al nostru despre cum să fim şi cum să acţionăm – prin cine ne identificăm. Literatura psihologică actuală subliniază rolul semenilor în crearea sentimentului de identitate al copilului. Când li se cere să se definească, copiii de multe ori nici măcar nu se referă la părinţii lor, ci mai degrabă la valorile şi aşteptările altor copii şi ale grupurilor de colegi din care fac parte. Ceva semnificativ sistemic s-a schimbat. Pentru mult prea mulţi copii de astăzi, colegii au înlocuit părinţii în crearea nucleului personalităţii lor.

în urmă cu câteva generaţii, toate indicii erau că părinţii contau cel mai mult. Cari Jung a sugerat că nici măcar ceea ce se întâmplă în relaţia părinte-copil are cel mai mare impact asupra copilului. Ceea ce lipseşte în acea relaţie lasă cea mai mare cicatrice pe personalitatea copilului – sau „nimic nu se întâmplă când ceva s-ar fi putut întâmpla în mod profitabil", în cuvintele marelui psihiatru britanic D. W. Winnicott. Gând înfricoşător. Un gând şi mai înfricoşător este că, dacă colegii i-au înlocuit pe adulţi ca fiind cei care contează cel mai mult, ceea ce lipseşte în acele relaţii cu semenii va avea cel mai profund impact. în relaţiile cu semenii lipsesc absolut iubirea şi acceptarea necondiţionată, dorinţa de a se hrăni, capacitatea de a se extinde de dragul celuilalt, dorinţa de a se sacrifica pentru creşterea şi dezvoltarea celuilalt. Când comparăm relaţiile între semeni cu relaţiile cu părinţii pentru ceea ce lipseşte, părinţii apar ca nişte sfinţi. Rezultatele înseamnă un dezastru pentru mulţi copii.

în paralel cu creşterea orientării către egali în societatea noastră, este o creştere uimitoare şi dramatică a ratei de sinucidere în rândul copiilor, de patru ori în ultimii cincizeci de ani pentru intervalul de vârstă de la zece la paisprezece ani din America de Nord. Ratele de sinucidere în rândul acestui grup sunt cu cea mai rapidă creştere, cu o creştere de 120 la sută numai din 1980 până în 1992. în oraşele interioare, unde colegii sunt cel mai probabil să înlocuiască părinţii, aceste rate de sinucidere au crescut şi mai mult. Ce se află în spatele acestor sinucideri este foarte revelator. La fel ca mulţi studenţi ai dezvoltării umane, am presupus întotdeauna că respingerea părinţilor va fi cel mai important factor precipitant. Nu mai este cazul. Am lucrat o vreme cu tineri infractori. O parte din munca mea

a fost să investighez dinamica psihologică la copiii şi adolescenţii care au încercat să se sinucidă, cu succes sau nu. Spre şocul şi surprinderea mea absolută, declanşatorul cheie pentru marea majoritate a fost modul în care au fost trataţi de colegii lor, nu de părinţi. Experienţa mea nu a fost izolată, aşa cum este confirmat de numărul tot mai mare de rapoarte de sinucideri din copilărie declanşate de respingerea colegilor şi de agresiune. Cu cât semenii contează mai mult, cu atât copiii sunt mai devastaţi de relaţionarea insensibilă a semenilor lor, de lipsa de a se potrivi, de respingerea sau ostracizarea percepută.

Nicio societate, nicio cultură nu este imună. În Japonia, de exemplu, valorile tradiţionale transmise de bătrâni au cedat occidentalizării şi ascensiunii unei culturi a tineretului. Acea ţară a fost aproape lipsită de delincvenţă şi probleme şcolare în rândul copiilor săi până de curând, dar acum se confruntă cu cele mai nedorite produse ale orientării către egali, inclusiv fărădelege, sinucidere în copilărie şi o rată în creştere a abandonului şcolar. Revista Harper's a publicat recent o selecţie de note de sinucidere lăsate de copiii japonezi: cei mai mulţi dintre ei au considerat hărţuirea intolerabilă din partea colegilor drept motiv pentru decizia lor de a-şi lua viaţa.

Efectele orientării la egal la egal sunt cele mai evidente la adolescent, dar semnele sale timpurii sunt vizibile până în clasa a doua sau a treia. Originile sale se întorc încă dinainte de grădiniţă şi trebuie să fie înţelese de toţi părinţii, în special de părinţii copiilor mici care doresc să evite problema sau să o inverseze imediat ce apare.

UN SEL DE TREZIZARE

Primul avertisment a venit cu patru decenii în urmă. Manualele pe care le-am folosit pentru a-mi preda cursurile de psihologie a dezvoltării şi relaţiile părinte-copil conţineau referiri la un cercetător american de la începutul anilor 1960 care trase un semnal de alarmă că părinţii erau înlocuiţi de semeni ca sursa principală de indicii pentru comportament şi valori. Într-un studiu pe şapte mii de tineri, dr. James Coleman a descoperit că relaţiile cu prietenii aveau prioritate faţă de cele cu părinţii. Era îngrijorat de faptul că a avut loc o schimbare fundamentală în societatea americană. Savanţii au rămas totuşi sceptici, subliniind că

acesta este Chicago şi nu America de Nord. Au fost optimişti că această constatare se datorează probabil perturbării societăţii cauzate de cel de-al Doilea Război Mondial şi va dispărea de îndată ce lucrurile vor reveni la normal. Ideea ca semenii să devină influenţa dominantă asupra unui copil a venit din cazuri netipice la marginea societăţii, susţin criticii săi. Preocupările lui James Coleman au fost respinse ca alarmiste.

Şi eu mi-am îngropat capul în nisip până când proprii mei copii mi-au perturbat brusc negarea. Nu mă aşteptam niciodată să-mi pierd copiii în faţa colegilor lor. Spre consternarea mea, am observat că, ajungând la adolescenţă, ambele fiice ale mele mai mari au început să orbi teze în jurul prietenilor lor, urmându-le exemplul, imitându-le limbajul, interiorizându-le valorile. A devenit din ce în ce mai dificil să le aducă la rând. Tot ceea ce am făcut pentru a-mi impune dorinţele şi aşteptările nu a făcut decât să înrăutăţească lucrurile. E ca şi cum influenţa parentală pe care eu şi soţia mea am luat-o de bună s-ar fi evaporat dintr-o dată. împărtăşirea copiilor noştri este una, a fi înlocuit este cu totul alta. Credeam că copiii mei sunt imuni: nu manifestau interes pentru bande sau delincvenţă, au fost crescuţi în contextul unei relative stabilitate cu o familie extinsă care îi iubea cu drag, trăiau într-o comunitate solidă orientată spre familie şi nu le-a fost întreruptă copilăria, printr-un mare război mondial. Descoperirile lui Coleman pur şi simplu nu păreau relevante pentru viaţa familiei mele. Cu toate acestea, când am început să pun piesele cap la cap, am constatat că ceea ce se întâmplă cu copiii mei era mai mult tipic decât excepţional.

„Dar nu suntem menţi să lăsăm drumul?" întreabă mulţi părinţi. „Nu sunt copiii noştri meniţi să devină independenţi de noi?" Absolut, dar numai când treaba noastră este făcută şi doar pentru ca ei să fie ei înşişi. Se potrivesc cu aşteptările imature ale grupului de colegi nu este modul în care tinerii devin adulţi independenţi, care se respectă. Prin slăbirea liniilor naturale de ataşament şi responsabilitate, orientarea către colegi subminează dezvoltarea sănătoasă.

Copiii pot şti ce vor, dar este periculos să presupunem că ştiu de ce au nevoie. Copilului orientat spre semeni i se pare firesc să prefere contactul cu prietenii în locul apropierea cu familia, să fie cât mai mult cu ei, să fie cât mai mult ca ei. Un copil nu ştie cel mai bine. Părintul care se bazează

pe preferinţele copilului vă poate duce la pensie cu mult înainte ca treaba să fie terminată. Pentru a ne hrăni copiii, trebuie să-i revendicăm şi să ne asigurăm nevoile de ataşament.

Manifestările extreme ale orientării către egali captează atenţia presei: agresiunea violentă, crimele de la egal la egal, sinuciderile din copilărie. Deşi suntem cu toţii şocaţi de astfel de evenimente îngrozitoare, cei mai mulţi dintre noi nu simt că ele ne privesc direct. Şi nu sunt în centrul acestei cărţi. Dar astfel de tragedii din copilărie sunt doar semnele cele mai dramatice ale orientării către semeni, un fenomen care nu se mai limitează la junglele concrete şi haosul cultural din marile centre urbanizate precum Chicago, New York, Toronto, Los Angeles. A lovit cartierele familiale – comunităţile caracterizate de case de clasă mijlocie şi şcoli bune. Accentul acestei cărţi nu este ceea ce se întâmplă acolo, la un pas îndepărtat de noi, ci ceea ce se întâmplă în propria noastră curte.

Pentru cei doi autori, semnalul nostru personal de trezire a venit odată cu orientarea din ce în ce mai mare către colegi a propriilor noştri copii. Sperăm că Hold On to Your Kids poate servi drept un apel de trezire pentru părinţii de pretutindeni şi pentru societate în general.

VEŞTILE BUNE

S-ar putea să nu reuşim să inversăm forţele sociale, culturale şi economice care determină orientarea către egali, dar putem face multe în casele noastre şi în sălile de clasă pentru a nu fi înlocuiţi prematur. Deoarece cultura nu ne mai conduce pe copiii noştri în direcţia corectă – spre o independenţă şi maturitate autentice – părinţii şi alţi adulţi care cresc copiii contează mai mult decât oricând.

Nimic mai puţin va face decât să plasăm relaţia părinte-copil (şi adult-copil) înapoi pe fundaţia sa naturală. Aşa cum relaţia se află în centrul dificultăţilor noastre actuale de educare şi educaţie, ea este, de asemenea, în centrul soluţiei. Adulţii care îşi întemeiază educaţia parentală într-o relaţie solidă cu părintele copil în mod intuitiv. Ei nu trebuie să recurgă la tehnici sau manuale, ci acţionează din înţelegere şi empatie. Dacă ştim cum să fim cu copiii noştri şi cine să fim pentru ei, avem nevoie de mult mai puţine sfaturi despre ce să facem. Abordările practice apar spontan din propria noastră experienţă odată ce relaţia a

fost restabilită.

Vestea bună este că natura este de partea noastră. Copiii noştri vor să ne aparţină, chiar dacă nu simt aşa, şi chiar dacă cuvintele sau acţiunile lor par să semnaleze contrariul. Ne putem revendica rolul propriu de îngrijitori şi mentori ai lor. în partea a patra a acestei cărţi, vă prezentăm un program detaliat pentru menţinerea copiilor aproape de noi până la maturitate şi pentru restabilirea relaţiei dacă aceasta a fost slăbită sau pierdută. întotdeauna există lucruri pe care le putem face. Deşi nicio abordare nu poate fi garantată să funcţioneze în toate împrejurările, din experienţa mea există multe, mult mai multe succese decât eşecuri, odată ce părinţii înţeleg unde să-şi concentreze eforturile. Dar vindecarea, ca întotdeauna, depinde de diagnostic. Ne uităm mai întâi la ceea ce lipseşte şi la modul în care lucrurile au mers prost.

Dacă nu este menţionat altfel, persoana întâi singular din această carte se referă la Gordon Neufeld.

ATRESE DEFORMATE,INSTINCTE SUBVERSATE

Părinţii Cynthia, în vârstă de paisprezece ani, erau confuzi şi tulburaţi. Din motive pe care nu le-au putut discerne, comportamentul fiicei lor s-a schimbat în ultimul an. Devenise grosolană, secretă şi uneori ostilă. înmuiată când era în preajma lor, părea fericită şi fermecătoare când se relaţiona cu prietenii ei. Era obsesivă de intimitatea ei şi insista că viaţa ei nu era treaba părinţilor ei. Mamei şi tatălui ei le-a fost greu să vorbească cu ea fără să fie făcuţi să se simtă intruzivi. Fiica lor iubitoare anterior părea să fie din ce în ce mai puţin confortabilă în compania lor. Cynthia părea că nu se mai bucură de mesele în familie şi se scuza de la masă cu prima ocazie. Era imposibil să susţii vreo conversaţie cu ea. Singura dată când mama şi-a putut determina fiica să i se alăture într-o activitate comună a fost dacă s-a oferit să meargă la cumpărături pentru haine. Fata pe care credeau că o cunosc era acum o enigmă.

în ochii tatălui ei, noua atitudine tulburătoare a Cynthia a fost pur şi simplu o problemă de comportament. El dorea nişte sfaturi pentru a o aduce la nivel, eşuând cu metodele obişnuite de disciplină – sancţiuni,

condamnări, time-out. Au dus doar la dificultăţi mai mari. La rândul ei, mama s-a simţit exploatată de fiica ei, ba chiar abuzată. Nu înţelegea comportamentul Cynthia. A reprezentat o rebeliune normală a adolescenţilor? Au fost responsabili hormonii adolescenţei? Ar trebui părinţii să fie îngrijoraţi? Cum ar trebui să reacţioneze?

Cauza comportamentului derutant al lui Cynthia devine evidentă de la sine doar dacă ne imaginăm acelaşi scenariu în tărâmul adulţilor. Imaginează-ţi că soţul sau iubitul tău începe brusc să se comporte ciudat: nu te va privi în ochi, respinge contactul fizic, îţi vorbeşte iritat în monosilabe, evită abordările tale şi evită compania ta. Apoi imaginează-ţi că mergi la prietenii tăi pentru sfaturi. Ţi-ar spune: „Ai încercat o pauză? Ţi-ai impus limite şi ai clarificat care sunt aşteptările tale?" Ar fi evident pentru toată lumea că, în contextul interacţiunii adulţilor, nu ai de-a face cu o problemă de comportament, ci cu o problemă de relaţie. Şi probabil prima bănuială care ar apărea ar fi că partenerul tău avea o aventură.

Ceea ce ni s-ar părea atât de clar în arena adulţilor ne încurcă atunci când se întâmplă între copil şi părinte. Cynthia era complet preocupată de semenii ei. Căutarea ei unică de contact cu ei a concurat cu ataşamentul ei faţă de familia ei. Parcă avea o aventură.

Analogia unei aventuri se potriveşte în mai multe moduri, nu în ultimul rând fiind sentimentele de frustrare, rănire, respingere şi trădare experimentate de părinţii Cynthia. Oamenii pot avea multe ataşamente – faţă de muncă, familie, prieteni, o echipă sportivă, o icoană culturală, o religie – dar nu putem suporta ataşamentele concurente. în cazul unei căsătorii, atunci când un ataşament – orice ataşament – interferează cu şi ameninţă apropierea şi legătura cu un soţ, acesta va fi trăit de acel soţ ca o aventură, în sensul emoţional al cuvântului. Un bărbat care îşi evită soţia şi îşi petrece obsesiv timp pe internet îi va evoca emoţii de abandon şi gelozie. în cultura noastră, relaţiile între semeni au ajuns să concureze cu ataşamentele copiilor faţă de adulţi. Destul de inocent, dar cu efecte devastatoare, copiii sunt implicaţi în relaţii de ataşament unii cu alţii.

DE CE TREBUIE SĂ DEVENIM CONŞTIENŢI DE ATAŞAMENT

Ce este ataşamentul? Cel mai simplu spus, este o forţă de atracţie care trage două corpuri unul spre celălalt. Fie sub formă fizică, electrică sau chimică, este cea mai puternică forţă din univers. O luăm de la sine

înţeles în fiecare zi din viaţa noastră. Ne ţine de pământ şi ne ţine trupurile dintr-o singură bucată. Menţine particulele atomului împreună şi leagă planetele pe orbită în jurul Soarelui. îi dă universului forma sa.

în domeniul psihologic, ataşamentul este în centrul relaţiilor şi al funcţionării sociale. în domeniul uman, ataşamentul este urmărirea şi păstrarea proximităţii, a apropierii şi a conexiunii: fizic, comportamental, emoţional şi psihologic. Ca şi în lumea materială, este invizibil şi totuşi fundamental pentru existenţa noastră. O familie nu poate fi o familie fără ea. Când ignorăm legile sale inexorabile, procesăm probleme.

Suntem creaturi de ataşament, indiferent dacă suntem sau nu conştienţi de asta. în mod ideal, nu ar trebui să devenim conştienţi de ataşament. Ar trebui să fim capabili să-i luăm forţele de la sine înţeles: ca gravitaţia care ne ţine picioarele pe pământ, precum planetele care stau pe orbită, precum busolele noastre arătând spre Polul Nord magnetic. Nu trebuie să înţelegem ataşamentul şi nici măcar să ştii că el există pentru a beneficia de munca şi puterea lui, la fel cum nu trebuie să înţelegi computerele pentru a le folosi sau să cunoşti motoarele pentru a conduce o maşină. Doar atunci când lucrurile se strică este nevoie de asemenea cunoştinţe. în primul rând, ataşamentul orchestrează instinctele unui copil, precum şi ale unui părinte. Atâta timp cât ataşamentele funcţionează, ne putem permite să ne urmăm pur şi simplu instinctele – automat şi fără să ne gândim. Când ataşamentele nu sunt în ordine, instinctele noastre vor fi şi ele. Din fericire, noi, oamenii, putem compensa instinctele distorsionate prin creşterea gradului de conştientizare a ceea ce a mers prost.

De ce trebuie să devenim conştienţi de ataşament acum? Pentru că nu mai trăim într-o lume în care să-i putem lua munca de bună. Economia şi cultura de astăzi nu mai oferă contextul pentru ataşamentul natural al copiilor faţă de adulţii lor care îi îngrijesc. Din punctul de vedere al ataşamentului, putem spune cu adevărat că, ca societate, trăim vremuri fără precedent din punct de vedere istoric – iar în capitolul următor vom discuta despre modul în care bazele sociale, economice şi culturale pentru ataşamentele sănătoase dintre copil şi părinţi au fost erodate. Pentru a ne găsi calea înapoi la o educaţie naturală care serveşte cel mai bine dezvoltarea sănătoasă a copilului, trebuie să devenim pe deplin conştienţi de dinamica ataşamentului. într-o lume în creşterea turbulenţelor

culturale, conştiinţa ataşamentului este probabil cea mai importantă cunoaştere pe care un părinte bun o poate deţine. Dar nu este suficient să înţelegem ataşamentul din exterior. Trebuie să o ştim din interior. Cele două moduri de a cunoaşte – de a cunoaşte şi de a experimenta intim – trebuie să se unească. Trebuie să simţim ataşamentul în oase.

Ataşamentul este în centrul fiinţei noastre, dar ca atare este şi departe de conştiinţă. În acest sens, este ca şi creierul însuşi: cu cât intri mai adânc în el, cu atât găseşti mai puţină conştiinţă. Ne place să ne vedem pe noi înşine ca nişte creaturi cu intelect: Homo sapiens pe care îl numim specia noastră, „om care ştie". Şi totuşi, partea gânditoare a creierului nostru este doar un strat subţire, în timp ce o parte mult mai mare a circuitelor noastre cerebrale este dedicată dinamicii psihologice care servesc ataşamentului. Acest aparat, care a fost numit pe bună dreptate „creierul de ataşament", este locul unde locuiesc emoţiile şi instinctele noastre inconştiente. Noi, oamenii, împărtăşim această parte a creierului nostru cu multe alte creaturi, dar singuri avem capacitatea de a deveni conştienţi de procesul de ataşament.

În viaţa psihologică a tânărului om în curs de dezvoltare – şi pentru mulţi adulţi, dacă suntem sinceri în privinţa asta – ataşamentul este cel mai important. Pentru copii, este o nevoie absolută. Incapabili să funcţioneze singuri, trebuie să se ataşeze de un adult. Ataşarea fizică în uter este necesar până când urmaşii noştri sunt suficient de viabili pentru a se naşte. La fel, copiii noştri trebuie să fie ataşaţi emoţional de noi până când sunt capabili să stea pe picioarele lor, capabili să gândească singuri şi să-şi determine propria direcţie.

ATAŞAMENT SI ORIENTARE

Strâns legat de instinctul de orientare introdus în capitolul precedent, ataşamentul este crucial pentru parenting, educaţie şi transmitere a culturii. Ca şi ataşamentul, instinctul de orientare este de bază pentru natura noastră, chiar dacă rareori devenim conştienţi de el. În forma sa cea mai concretă şi fizică, orientarea presupune localizarea în spaţiu şi timp. Când avem dificultăţi în a face acest lucru, devenim anxioşi. Dacă la trezire nu suntem siguri unde ne aflăm sau dacă încă visăm, localizarea în spaţiu şi timp devine prioritate. Dacă ne pierdem în timpul unei drumeţii, nu ne vom opri să admirăm flora şi fauna, sau să ne evaluăm obiectivele

vieţii sau chiar să ne gândim la cină. A ne orientare va capta toată atenţia noastră şi va consuma cea mai mare parte a energiei noastre.

PARTE

Nevoile noastre de orientare nu sunt doar fizice. Orientarea psihologică este la fel de importantă în dezvoltarea umană. Pe măsură ce copiii cresc, ei au o nevoie din ce în ce mai mare de a se orienta: de a avea un sentiment despre cine sunt, ce este real, de ce se întâmplă lucrurile, ce este bine, ce înseamnă lucrurile. A eşua în orientare înseamnă a suferi dezorientare, a fi pierdut din punct de vedere psihologic – o stare creierul nostru este programat să facă aproape orice pentru a o evita. Copiii sunt total incapabili să se orienteze singuri. Au nevoie de ajutor.

Ataşamentul oferă acest ajutor. Prima afacere a ataşamentului este de a crea un punct de busolă din persoana de care este ataşată. Atâta timp cât copilul se poate regăsi în raport cu acest punct de busolă, el nu se va simţi pierdut. Instinctele activate în copil îl determină să ţină mereu aproape acel punct de busolă. Ataşamentul le permite copiilor să se plimbe cu adulţi despre care, cel puţin în mintea unui copil, se presupune că sunt mai capabili să se orienteze şi să-şi găsească drumul.

De ce se tem copiii mai mult că orice, inclusiv vătămarea fizică, se pierde. Pentru ei, a fi pierdut înseamnă a pierde contactul cu punctul lor de busolă. Orientarea golurilor, situaţiile în care nu găsim nimic sau pe cine să ne orientăm, sunt absolut intolerabile pentru creierul uman. Chiar şi adulţii care sunt relativ auto-orientaţi se pot simţi puţin pierduţi atunci când nu sunt în contact cu persoana din viaţa lor care funcţionează ca punct de lucru al lor.

Dacă noi, ca adulţi, putem experimenta dezorientare atunci când în afară de cei de care suntem ataşaţi, cu cât mai mult vor avea copiii. îmi amintesc şi acum cât de lipsit m-am simţit când doamna
Ackerberg, profesoara de clasa întâi de care eram foarte ataşată, lipsea: ca un suflet pierdut, tăiat în derivă, fără ţel.

Un părinte este de departe cel mai bun punct de busolă al unui copil – sau un alt adult, ca un profesor, care acţionează ca înlocuitor de părinte. Dar cine devine punctul de busolă este o funcţie a ataşamentului. Şi ataşamentul, după cum ştim cu toţii, poate fi volubil. Funcţia de orientare de o importanţă crucială poate fi acordată unei persoane nepotrivite pentru sarcină – semenii unui copil, de exemplu. Când un copil devine atât

de ataşat de semenii săi, încât ea ar prefera să fie cu ei şi să fie ca ei, acei colegi, fie singuri, fie ca grup, devin punctul de lucru al acelui copil. Vor fi colegii ei cu care va căuta apropierea. Ea va căuta la colegii săi indicii despre cum să acţioneze, ce să poarte, cum să arate, ce să spună şi ce să facă. Semenii ei vor deveni arbitrii a ceea ce este bine, a ceea ce se întâmplă, a ceea ce este important şi chiar a modului în care se defineşte ea. Exact asta se întâmplase în cazul Cynthia: în universul ei emoţional, colegii ei îi înlocuiseră părinţii ca centru de greutate. Ea se învârtea în jurul lor – o subversie completă a ordinii naturale a lucrurilor.

Abia recent modelele de ataşament psihologic ale copiilor au fost bine înţelese şi înţelese. Absolut clar este că copiii erau meniţi să se învârtească în jurul părinţilor lor şi al celorlalţi adulţi responsabili pentru ei, la fel cum planetele se învârt în jurul soarelui. Şi totuşi, din ce în ce mai mulţi copii orbitează acum unul în jurul celuilalt.

Departe de a fi calificaţi să orienteze pe oricine altcineva, copiii nici măcar nu sunt capabili să se autoorienteze în vreun sens realist al cuvântului respectiv. Semenii copiilor noştri nu sunt cei de care vrem să depindă. Ei nu sunt cei care le oferă copiilor noştri un sentiment despre ei înşişi, să sublinieze binele de rău, să distingă faptele de fantezie, să identifice ce funcţionează şi ce nu şi să-i îndrume spre unde să meargă şi cum să ajungă. Acolo.

Ce obţin copiii din orientarea unul faţă de celălalt? Să ne imaginăm, încă o dată, pe o potecă întunecată şi încurcată în sălbăticie, complet necunoscută pentru noi. Pe cont propriu, putem simţi o frică intensă sau chiar panică. Dacă suntem conduşi de un ghid care pare să ştie încotro se duce sau dacă credem că o face, am proceda cu încredere. Nu ar fi nimic care să declanşeze o alarmă dacă, desigur, ghidul nostru nu şi-ar trăda propria anxietate.

În acelaşi mod, folosindu-se unii pe alţii ca puncte de busolă, copiii se apără de anxietatea de coşmar de a experimenta un vid de orientare. La nivel conştient, ei sunt capabili să prevină să se simtă pierduţi, confuzi sau confuzi. Copiii orientaţi spre egali sunt remarcabil de lipsiţi de aceste sentimente. Aceasta este ironia: arată ca un orb care conduce orb, ca un banc de peşti care se învârt unul în jurul celuilalt, dar se simt bine. Nu pare să conteze faptul că punctele lor de busolă operaţionale sunt

inadecvate, inconsecvente şi nesigure. Aceşti copii sunt pierduţi şi cu adevărat dezorientaţi, fără să se simtă în mod conştient nedumeriţi.

Pentru copiii care au înlocuit adulţii cu semenii lor, este suficient să fie doar unul cu celălalt, chiar dacă sunt complet în afara hartă. Ei nu acceptă îndrumări de la adulţi şi nu cer îndrumări. Ne frustrează cu aparenta lor certitudine că sunt în regulă, indiferent cât de clar vedem că se îndreaptă în direcţia greşită sau în nicio direcţie. Mulţi părinţi au avut experienţa enervantă de a încerca să sublinieze realitatea unui adolescent a cărui lume poate fi în ruină, dar care insistă cu voioşie şi fermitate că absolut nimic nu este în neregulă.

La suprafaţă, s-ar putea argumenta că ataşamentul lor faţă de semeni îi serveşte bine dacă îi împiedică să se piardă şi să nu fie năuciţi. în realitate, nu îi scuteşte de a se pierde, ci doar de a se simţi pierduţi.

Cele şase moduri de ataşare

Dacă vrem să ne îngrijim copiii cu succes sau dacă vrem să-i reorientăm către noi odată ce au fost seduşi de cultura de la egal la egal, trebuie să ne înţelegem cu ataşamentul. Următoarea discuţie este menită să ajute părinţii să dobândească cunoştinţe practice despre această dinamică crucială. „Dacă nu-ţi înţelegi copilul", a spus o mamă intervievată pentru această carte, „nu-ţi poţi suporta copilul". înţelegerea ataşamentului este cel mai important factor în a înţelege copiii din interior spre exterior. De asemenea, ne permite să identificăm semnele de avertizare atunci când un copil devine orientat spre colegi.

Putem identifica şase moduri de ataşare, fiecare dintre ele oferind un indiciu asupra comportamentului copiilor noştri – şi, adesea, şi asupra propriului nostru comportament. Aceste şase căi urcă de la simplu la cel mai complex. Observaţi că copiii orientaţi spre colegi tind să folosească doar cele mai elementare moduri atunci când se ataşează unul de celălalt.

Simţurile

Apropierea fizică este scopul primului mod de ataşare. Copilul trebuie să simtă persoana de care este ataşat, fie prin miros, vedere, sunet sau

atingere. Va face tot ce poate pentru a menţine contactul cu acea persoană. Când apropierea este ameninţată sau perturbată, el îşi va exprima alarma şi protest amar.

Deşi începe în copilărie, foamea de apropiere fizică nu dispare niciodată. Cu cât o persoană este mai puţin matură, cu atât se va baza mai mult pe acest mod de bază de ataşare. Copiii orientaţi spre colegi, precum Cynthia, sunt preocupaţi să fie împreună, să ocupe acelaşi spaţiu, să iasă şi să rămână în contact. Când ataşamentul este atât de primitiv, vorbirea poate fi farfurie şi aiurea. „Eu şi prietenii mei vorbim ore întregi fără să spunem nimic”, spune Peter, un tânăr de cincisprezece ani. „Totul este „ce se întâmplă” şi „whazzup, omule” şi „ai fumat” şi „unde mergem” sau „unde este aşa şi aşa”.” Se vorbeşte nu despre comunicare; este un ritual de ataşament cu simplul scop de a face contact auditiv. Copiii orientaţi spre egali nu au idee ce îi motivează atât de intens; pentru ei se simte absolut firesc şi chiar urgent să-şi dorească să fie mereu aproape unul de celălalt. Ei îşi urmăresc doar instinctele distorsionate.

Asemănarea

Cel de-al doilea mod de ataşare este, de obicei, bine pus în evidenţă până la copilărie. Copilul caută să fíe ca cei de care se simte cel mai aproape. Ea încearcă să asume aceeaşi formă de existenţă sau expresie prin imitaţie şi emulare. Această formă de ataşament ocupă un loc proeminent în învăţarea limbii şi în transmiterea culturii. S-a remarcat că de la al Doilea Război Mondial vocabularul copilului obişnuit s-a diminuat semnificativ. De ce? Pentru că acum copiii dobândesc limbajul unii de la alţii. Copiii orientaţi spre egali se modelează unul altuia mersul şi vorbirea, preferinţele şi gesturile, aspectul şi comportamentul.

Un alt mijloc de ataşare prin asemănarea este identificarea. A te identifica cu cineva sau ceva înseamnă a fi una cu acea persoană sau lucru. Simţul de sine se contopeşte cu obiectul identificării. Această entitate poate fi un părinte, un erou, un grup, un rol, o ţară, o echipă sportivă, un star rock, o idee sau chiar munca cuiva. Naţionalismul şi rasismul extrem se bazează pe identificarea sentimentului de sine cu ţara sau grupul etnic.

Cu cât un copil sau o persoană este mai dependentă, cu atât aceste

identificări sunt probabil mai intense. în societatea noastră, colegii – sau icoanele pop ale lumii egale [illegible] devenit centrul identificării în locul părinţilor sau al figurilor marcante ale istoriei şi culturii.

Apartenenţa si loialitate

Al treilea mod de ataşare îşi face debutul şi în copilărie – dacă totul se desfăşoară aşa cum ar trebui. A fi aproape de cineva înseamnă a considera acea persoană ca pe propria persoană. Copilul care se ataşează va pretinde oricui sau orice de care este ataşat – fie că este mama sau tati, ursuleţul sau surioară. în acelaşi mod, copiii orientaţi spre egali caută cu gelozie să se posede unul pe altul şi să se protejeze împotriva pierderii. Conflictele generate de posesivitate pot deveni vicioase şi intense. Cine este cel mai bun prieten al cărui prieten apare ca o întrebare pe viaţă sau pe moarte pentru mulţi adolescenţi. Acest mod imatur de ataşare predomină o mare parte din interacţiunea copiilor orientaţi spre egali, în special între fetele orientate spre egali.

Pe calea apartenenţei vine loialitatea – a fi credincios şi ascultător faţă de figurile de ataşament alese. Copiii orientaţi spre egali îşi urmăresc instinctele naturale de ataşament atunci când îşi păstrează secretele unul celuilalt, se iau de partea celuilalt şi fac dorinţa celuilalt. Loialitatea poate fi intensă, dar urmează doar ataşamentul. Dacă ataşamentul unui copil se schimbă, se va schimba şi sentimentul de apartenenţă şi loialitate.

Copiii foarte orientaţi către colegi sunt notoriu loiali unul faţă de celălalt şi grupului lor. Moartea Reenei Virk, o adolescentă din Victoria, Columbia Britanică, ucisă de colegii săi, a fost cunoscută de mulţi adolescenţi, dar niciun adult nu a fost spus despre asta timp de câteva zile – un incident care a devenit notoriu la nivel internaţional.

Semnificaţie

A patra modalitate de a urmări apropierea şi conexiunea este de a căuta semnificaţia, ceea ce înseamnă că simţim că contăm pentru cineva. Este

natura umană să ţinem aproape ceea ce preţuim. A fi drag cuiva înseamnă a asigura apropiere şi conexiune. Preşcolarul ataşat caută cu ardoare să mulţumească şi să câştige aprobarea. Este extrem de sensibil la privirile de nemulţumire şi dezaprobare. Astfel de copii trăiesc pentru chipul fericit al celor de care sunt ataşaţi. Copiii orientaţi spre egali fac acelaşi lucru, dar chipul pe care doresc să strălucească este cel al semenilor lor. Cei pe care îi numesc „drăguţi" sunt de obicei cei cărora le plac şi îi aprobă, chiar dacă aceeaşi persoană „drăguţă" este urâtă cu ceilalţi.

Problema cu acest mod de ataşare este că face un copil vulnerabil să fie rănit. A dori să fii semnificativ pentru cineva înseamnă a suferi atunci când simţim că nu contează pentru acea persoană specială. A căuta favoarea cuiva duce la a te simţi rănit de semne de defavorizare. Un copil sensibil poate fi zdrobit cu uşurinţă atunci când ochii pe care îi scanează după semne de căldură şi plăcere nu se aprind în prezenţa lui, fie ei ochii părintelui sau ai semenului. Majoritatea părinţilor, deşi imperfecţi, sunt mult mai puţin probabil decât colegii să continue să rănească copiii în acest fel.

Sentiment

Un al cincilea mod de a găsi apropiere este prin sentiment: sentimente calde, sentimente de iubire, sentimente de afecţiune. Emoţia este întotdeauna implicată în ataşament, dar la un preşcolar care se poate simţi profund şi vulnerabil, căutarea intimităţii emoţionale devine intensă. Copiii care urmăresc conexiunea în acest fel se îndrăgostesc adesea de cei de care se ataşează. Un copil care experimentează intimitate emoţională cu părintele poate tolera mult mai multă separare fizică şi, totuşi, poate ţine părintele aproape. Dacă ataşarea prin simţuri – prima şi cea mai primitivă cale – este braţul scurt al ataşamentului, iubirea ar fi braţul lung. Copilul poartă imaginea părintelui iubitor şi iubit în minte şi găseşte în ea sprijin şi confort.

Dar acum intrăm pe un teritoriu periculos. A da inima cuiva înseamnă a risca să fie ruptă. Unii oameni nu îşi dezvoltă niciodată capacitatea de a fi

deschişi emoţional şi vulnerabili, de obicei din cauza percepţiilor timpurii de respingere sau abandon. Cei care au iubit şi au suferit răni se pot retrage în moduri mai puţin vulnerabile de ataşare. După cum vom arăta, vulnerabilitatea este ceva ce copiii orientaţi spre egali caută să scape. Când formele mai profunde de ataşament par prea riscante, vor predomina modurile mai puţin vulnerabile. Intimitatea emoţională este mult mai puţin frecventă în rândul copiilor orientaţi spre egali decât la copiii orientaţi către părinţi.

Fiind Cunoscut

Al şaselea mod de ataşare este prin a fi cunoscut. Primele semne ale acestui mod final de ataşare sunt de obicei observabile până când copilul intră la şcoală. A te simţi aproape de cineva înseamnă a fi cunoscut de el. într-un fel, aceasta este o recapitulare a ataşării prin intermediul simţurilor, cu excepţia faptului că a fi văzut şi auzit este acum experimentat psihologic şi nu strict fizic. în căutarea apropierii, un copil îşi va împărtăşi secretele. De fapt, apropierea va fi adesea definită de secretele împărtăşite. Copiilor orientaţi către părinţi nu le place să păstreze secrete faţă de părinţi din cauza pierderii apropierii care rezultă. Pentru un copil orientat spre colegi, cel mai bun prieten al lui este cel de care nu are secrete. Nu poţi deveni mult mai vulnerabil decât să te expui psihologic. A te împărţi cu altul şi apoi a fi înţeles greşit sau respins este, pentru mulţi, un risc care nu merită asumat. Drept urmare, aceasta este cea mai rară dintre intimităţi şi motivul pentru care atât de mulţi dintre noi sunt reticenţi în a împărtăşi chiar şi cu cei dragi preocupările şi nesiguranţa noastră cele mai profunde despre noi înşine. Cu toate acestea, nu există nicio apropiere care să poată depăşi sentimentul de a se simţi cunoscut şi de a fi în continuare plăcut, acceptat, primit, invitat să existe.

Pe măsură ce observăm copiii noştri ocupaţi şi pe furiş schimbând secrete, este uşor să presupunem că se împărtăşesc vulnerabil unul cu celălalt. De fapt, secretele pe care le împărtăşesc sunt cel mai frecvent sub formă de bârfe despre alte persoane. Adevărata intimitate psihologică este excepţia în rândul copiilor orientaţi spre egali, cel mai probabil pentru că riscurile sunt prea mari. Copiii care îşi împărtăşesc secretele cu părinţii lor sunt adesea văzuţi ca puţin ciudaţi de prietenii lor mai orientaţi spre

colegi. „Prietenii mei nu pot să creadă că îţi spun atât de multe”, i-a spus o tânără de paisprezece ani tatălui ei într-una dintre plimbările lor împreună. „Se spune că este o nebunie.”

Şase moduri de ataşare, dar o singură unitate de bază pentru conectare. Dacă dezvoltarea este sănătoasă, aceste şase fire devin împletite într-o frânghie puternică de conexiune care poate păstra apropierea chiar şi în cele mai adverse circumstanţe. Un copil complet ataşat are multe moduri de a rămâne aproape şi de a se ţine, chiar şi atunci când este separat fizic. Cu cât copilul este mai puţin matur, cu atât mai primitiv – cu atât mai mult ca al unui sugar sau al unui copil mic – va fi stilul său de ataşare. Nu toţi copiii ajung să-şi dea seama de potenţialul lor de ataşament, cel mai puţin orientaţi către colegi. Din motive pe care le vom clarifica, copiii orientaţi spre egali sunt probabil să rămână imaturi şi relaţionarea lor emoţională este concepută pentru a evita orice sentiment conştient al vulnerabilităţii lor (discutat în continuare în capitolele 8 şi 9). Copiii orientaţi spre egali trăiesc într-un univers de ataşamente sever limitate şi superficiale. Căutarea asemănării fiind cea mai puţin vulnerabilă modalitate de ataşare, este cea aleasă de obicei de copiii obligaţi să caute contactul cu semenii lor. De aici şi dorinţa lor de a se asemăna cât mai mult unul cu celălalt: de a se asemăna unul cu celălalt în privinţă, comportament, gândire, gusturi şi valori.

În comparaţie cu copiii ale căror ataşamente faţă de părinţi sunt sănătoase, copiii orientaţi spre egali sunt adesea limitaţi la doar două sau trei moduri de a stabili o conexiune şi de a rezista. Copiii care sunt limitati în modurile lor de ataşare sunt foarte dependenţi de aceste moduri, la fel cum oamenii lipsiţi de vedere sunt mai dependenţi de celelalte simţuri pentru a le lua în lumea lor. Dacă există un singur mod de a ţine, agăţarea este probabil să fie intensă şi disperată. Şi aşa se ataşează copiii orientaţi spre egali unul de celălalt, intens şi disperat.

CÂND CONCURSĂ ANEXĂRI IMPORTANTE

Având în vedere importanţa centrală a ataşamentului în psihicul copilului, de cine este cel mai ataşat copilul va avea cel mai mare impact asupra vieţii sale.

Nu ar trebui să fie posibil ca copiii să fie conectaţi cu părinţii şi profesorii

lor şi, în acelaşi timp, cu semenii lor? Acest lucru este nu numai posibil, ci şi de dorit, atâta timp cât acele câteva ataşamente nu sunt în competiţie între ele. Ceea ce nu funcţionează şi nu poate funcţiona, este coexistenţa ataşamentelor primare concurente, a relaţiilor de orientare concurente – cu alte cuvinte, relaţii de orientare cu valori conflictuale, mesaje conflictuale. Când ataşamentele primare concurează, cineva va pierde. Şi este uşor de înţeles de ce. Un marinar care se bazează pe o busolă nu şi-ar putea găsi drumul dacă ar exista doi poli nord magnetici. Nu mai poate un copil să folosească simultan atât colegii, cât şi adulţii ca puncte de lucru. Copilul se va orienta fie după valorile lumii semenilor, fie după valorile părinţilor, dar nu pe ambele. Fie domină cultura de la egal la egal, fie cultura părinţilor preia conducerea. Creierul de ataşament al fiinţelor imature nu poate tolera două influenţe orientatoare de forţă egală, două seturi de mesaje disonante unele cu altele. Trebuie să selecteze unul peste altul; altfel, emoţiile ar fi confuze, motivaţia paralizată şi acţiunea afectată. Copilul nu ar şti în ce direcţie să se întoarcă. în acelaşi mod, atunci când ochii unui copil diverg astfel încât acesta să aibă vedere dublă, creierul suprimă automat informaţiile vizuale de la unul dintre ochi. Ochiul ignorat va orbi.

în comparaţie cu adulţii – adulţii maturi, adică – copiii sunt mult mai intens conduşi de nevoile lor de ataşament. Adulţii pot avea şi nevoi puternice de ataşament, aşa cum am experimentat mulţi dintre noi, dar odată cu adevărata maturitate vine şi o anumită capacitate de a menţine acele nevoi în perspectivă. Copiii nu au o astfel de capacitate. Atunci când energiile copilului sunt investite într-o relaţie care concurează cu ataşamentul său parental, efectele asupra personalităţii şi comportamentului său sunt dramatice. Spre supărarea lor, părinţii Cynthia au fost martori cu fiica lor.

Sub furia şi frustrarea multor părinţi se află un sentiment de rănire în concordanţă cu sentimentul trădat. Cu toate acestea, de obicei ignorăm sau ignorăm acest avertisment intern. încercăm să ne liniştim neliniştea reducând problema la probleme de comportament sau la hormoni sau la „răzvrătirea normală a adolescenţilor". Astfel de explicaţii pseudobiologice sau presupuneri psihologice ne distrag atenţia de la problema reală a ataşamentelor incompatibile, concurente. Hormonii au făcut întotdeauna

parte din structura fiziologică normală a fiinţelor umane, dar nu au dus întotdeauna la alienarea masivă a părinţilor pe care o experimentăm astăzi. Comportamentele iritante şi nepoliticoase sunt, întotdeauna, doar manifestări de suprafaţă ale unor probleme mai profunde, încercarea de a pedepsi sau de a controla comportamentele fără a aborda dinamica de bază este ca un medic care prescrie ceva pentru simptome, ignorând cauzele acestora. O înţelegere mai profundă a copiilor lor îi va împuternici părinţilor să facă faţă „comportamentului rău" în moduri cu adevărat eficiente, aşa cum vom arăta pe parcursul acestei cărţi. în ceea ce priveşte rebeliunea „normală" a adolescenţilor: impulsul compulsiv al copiilor noştri de a aparţine grupului de egali, de a se integra şi de a se conforma în detrimentul propriei lor individualităţi adevărate, nu are nimic de-a face cu maturizarea şi dezvoltarea sănătoasă, aşa cum vom vedea în capitolele următoare. .

Problema fundamentală pe care noi, în calitate de părinţi, trebuie să ne confruntăm este aceea a ataşamentelor concurente care i-au sedus pe copiii noştri departe de grija noastră iubitoare.

CÂND ATAŞAMENTUL SE ÎMPOTRIVA NOI

Acum că înţelegem cum semenii lui Cynthia i-au înlocuit părinţii, rămânem încă cu o întrebare îngrijorătoare: cum reţinem comportamentul ei ostil faţă de mama şi tatăl ei? Mulţi părinţi de adolescenţi şi chiar şi copii mai mici din zilele noastre sunt şocaţi în mod similar de limbajul nepoliticos şi agresiv pe care copiii lor îl adresează lor. De ce ascensiunea relaţiilor între semeni duce la înstrăinarea copilului de părinţi?

Răspunsul constă în natura bipolară a ataşamentului. Ataşamentul uman seamănă cu omologii săi fizici din lumea materială, cum ar fi magnetismul. Magnetismul este polarizat – un pol atrage acul într-o busolă, celălalt îl respinge. Deci termenul de bipolar înseamnă existenţa în două polarităţi, având doi poli în acelaşi timp. Nu este nimic anormal în această bipolaritate; este natura intrinsecă a ataşamentului.

Cu cât te apropii de Polul Nord al Pământului, cu atât eşti mai departe de Polul Sud. Paralela este adevărată în personalitatea umană, în special pentru copii şi alte creaturi imature de ataşament. Un copil care urmăreşte apropierea de o persoană va rezista probabil cuiva pe care îl percepe ca fiind în competiţie cu acea persoană, la fel cum un adult care se

îndrăgostește de cineva nou poate, dintr-o dată, să-și găsească fostul iubit insuportabil. Cu toate acestea, bătrânul iubit, nu s-a schimbat, ci doar atașamentele ei. Aceeași persoane pot fi dorite sau respinse, în funcție de direcția în care se îndreaptă busola atașamentului. Când atașamentul primar se schimbă, oamenii până acum apropiați de noi pot deveni dintr-o dată obiecte de dispreț, pentru a fi respinși. Asemenea schimbări pot avea loc cu o rapiditate uluitoare – așa cum au văzut mulți părinți când copilul lor vine acasă în lacrimi, amărât și descurajat de o respingere neașteptată din partea „cel mai bun prieten al său”.

Majoritatea dintre noi avem un simț intuitiv al naturii bipolare a atașamentului. Știm cât de repede urmărirea se poate transforma în distanță, placerea în repulsie, afecțiunea în dispreț, iubirea în ură. Dar puțini apreciază că astfel de emoții și impulsuri puternice sunt într-adevăr reversul aceleiași monede.

Bipolaritatea atașamentului este esențială pentru ca părinții de astăzi să înțeleagă. Odată cu creșterea orientării către egali, la fel este și alienarea parentală corespunzătoare și toate problemele care vin cu ea. Copiii de astăzi nu se întorc doar către colegii lor, ci, la fel ca Cynthia, se îndepărtează activ și energic de părinții lor. Nimic nu este neutru în atașament. în măsura în care atașamentul guvernează copilul, relațiile vor fi foarte încărcate. Atașamentul împarte lumea copilului în cei care îi plac copilului și cei cărora îi este indiferent, cei care atrag și cei care resping, cei de abordat și cei de evitat. Prea obișnuit, în lumea de astăzi, părinții și colegii au devenit atașamente care concurează, precum iubitorii care concurează pentru aceeași iubită. După cum s-au simțit mulți părinți spre marea lor durere, copiii nu pot fi în același timp orientați spre colegi și către părinți.

Poziția înstrăinată a unui copil față de părinții săi nu reprezintă un defect de caracter, grosolănie înrădăcinată sau probleme de comportament. Este ceea ce vedem când instinctele de atașament au devenit greșit direcționate.

în circumstanțe normale, natura bipolară a atașamentului servește scopului benign de a menține copilul aproape de adulții care îi îngrijesc. Prima sa expresie are loc în copilărie și este adesea numită protest străin. Cu cât copilul se leagă mai puternic de anumiți adulți, cu atât va rezista

mai mult contactului cu cei de care nu este ataşat. Când un bebeluş doreşte apropiere cu tine şi cineva care nu este conectat se apropie, el se va sfii de intrus şi se va sprijini în tine. Este pur instinct. Nimic nu poate fi mai natural decât distanţarea de străinii care se apropie prea mult pentru confort. Cu toate acestea, am văzut cu toţii părinţi care îşi pedepseau deja bebeluşii pentru acest gest alienant şi îşi cer scuze altor adulţi pentru „nepoliticonia" a copilului lor.

Adulţii consideră că aceste reacţii sunt şi mai puţin acceptabile la copiii mici şi complet intolerabile la copiii mai mari. Orientarea către semeni transformă răspunsurile naturale, instinctuale ale protestului străinului împotriva propriilor părinţi ai copilului. Expresia ataşamentului inversat a adolescentului poate să nu fie la fel de grafică ca cea a unui copil mic care scoate limba, dar există şi alte gesturi de alienare la fel de eficiente – ochii care te ţin la distanţă, privirea cu faţa de piatră, refuzul de a zâmbi, rotirea ochilor, refuzul de a te privi, slăbirea contactului, rezistenţa la conectare.

Uneori putem simţi de fapt schimbarea polarităţii. Imaginează-ţi că eşti mama lui Rachel, o fată în clasa a treia. Ai avut experienţa minunată de a o plimba la şcoală, mână în mână, încă de la grădiniţă. înainte să o părăseşti, îmbrăţişezi, săruţi şi şopteşti mereu o dragoste sau două. Dar Rachel a devenit recent preocupată de semeni, dorind să fie cu ei fără pauză. Când vine acasă, aduce lucruri care le aparţin, cum ar fi gesturile, limbajul, preferinţele în haine, chiar şi râsul. într-o zi ai pornit ca de obicei, mână în mână, cu o dorinţă reciprocă de apropiere şi legătură. Pe drum, unii dintre colegii ei de clasă îţi intersectează calea. Ceva se schimbă. încă o ţii de mână, dar strânsoarea ei nu este chiar reciprocă. Ea pare să fíe cu o jumătate de pas înainte sau în urmă, nealiniată. Pe măsură ce apar mai mulţi copii, prăpastia se lărgeşte. Dintr-o dată îţi scapă mâna şi aleargă înainte. Când ajungi la destinaţie, te apleci spre ea pentru îmbrăţişarea obişnuită, iar ea se îndepărtează, parcă stingherită. în loc să fii îmbrăţişat cu afecţiune, eşti ţinut la distanţă de braţ şi ea abia se uită la tine când îşi face cu mâna la revedere. Este ca şi cum ai încălcat unele instincte de bază. Ceea ce aţi experimentat de fapt este partea întunecată, inversă a ataşamentului – respingerea a ceea ce înainte era ţinut aproape, la apariţia unei relaţii noi, mai valoroase. într-un limbaj simplu, copiii noştri ne părăsesc nepoliticos pentru semenii lor.

Acest pol negativ de ataşament se manifestă în mai multe moduri. Respingerea asemănării este PUNCTUL DE START Căutarea asemănării joacă un rol important în modelarea personalităţii şi comportamentului copilului. Copiii bine ataşaţi de părinţi sunt dornici să fie ca ei. Până la adolescenţă, cel puţin, le face mare plăcere atunci când asemănările şi asemănările sunt observate de către alţii, fie că este vorba despre acelaşi simţ al umorului, aceleaşi preferinţe la mâncare, aceleaşi idei pe o temă, aceleaşi reacţii la un film, aceleaşi gusturi muzicale. (Unii cititori pot întâmpina această afirmaţie cu neîncredere, ca fiind iremediabil de idealistă şi în urmă vremurilor. Dacă da, este doar un semn al cât de orientate spre egali au devenit generaţiile adulte în ultimele decenii, în ce măsură orientarea către egali a devenit acceptată ca norma.)

Copiii orientaţi spre egali sunt respinsi de asemănarea cu părinţii lor şi vor să fie cât mai diferiţi de ei. Deoarece asemănarea înseamnă apropiere, urmărirea diferenţei este o modalitate de distanţare. Asemenea copii vor face din greu pentru a lua un punct de vedere opus şi îşi vor forma preferinţe opuse. Sunt plini de opinii şi judecăţi contrare.

Putem confunda această nevoie obsesivă de diferenţă faţă de părinţi cu căutarea individualităţii a copilului. Ar fi o interpretare greşită a situaţiei. Individualizarea autentică s-ar manifesta în toate relaţiile copilului, nu doar cu adulţii. Un copil care caută cu adevărat să fíe propria ei persoană îşi afirmă personalitatea în faţa tuturor presiunilor de a se conforma. Dimpotrivă, mulţi dintre aceşti copii „puternic individualişti” sunt complet consumaţi de contopirea cu grupul lor de colegi, îngroziţi de orice ar putea să-i facă să pară diferiţi. Ceea ce adulţii văd ca fiind individualismul copilului maschează o dorinţă intensă de a se conforma cu semenii.

Unul dintre comportamentele noastre cele mai alienante ca oameni este să ne batjocorim şi să-i imitam pe cei de care dorim să ne distanţăm. Acest comportament pare a fi transcultural, atestând rădăcinile sale instinctive profunde. Instinctul de a batjocori este opusul polar al încercării noastre de a atinge apropierea prin imitare şi emulare. A fi imitat poate fi cel mai mare compliment, dar a fi batjocorit şi imitat este una dintre cele mai ofensatoare dezamăgiri.

Cu cât un copil caută mai mult apropierea cu semenii săi prin asemănare, cu atât este mai probabil ca comportamentul său batjocoritor

să se adreseze adulţilor. A fi batjocorit de elevii cuiva sau de copilul tău taie repede; apasa toate butoanele. Este un semn puternic al orientării către semeni atunci când un astfel de comportament alienant este îndreptat către cei responsabili pentru copil. în acelaşi mod, contrariile polare ale plăcerii şi găsirii favorii sunt dispreţul şi dispreţul. Când copiii devin orientaţi spre egali, părinţii devin adesea obiectul dispreţului şi ridicolului, insultelor şi dezamăgirii. Vorbirea proastă începe mai întâi pe spatele părintelui, adesea ca o modalitate de a câştiga puncte cu colegii, dar pe măsură ce orientarea către colegi se intensifică, la fel poate şi deschiderea atacului. O astfel de atitudine ostilă ar trebui să fie rezervată inamicilor, unde arderea podurilor este exact ceea ce se doreşte. A avea copiii noştri să ne trateze ca pe nişte duşmani nu are niciun sens, pentru noi, pentru ei sau pentru relaţia noastră. Copiilor nu le poate ajuta deloc să muşte mâna care îi hrăneşte. Cu toate acestea, copilul orientat spre egali face doar ceea ce pare destul de natural şi în concordanţă cu instinctele sale. Din nou, instinctele sunt neregulate; comportamentul urmează pur şi simplu exemplul. Asta se întâmplă atunci când ataşamentele concurează şi se polarizează.

Uneori renegarea este pasivă. Copiii orientaţi spre egali se comportă adesea, mai ales unul în jurul celuilalt, ca şi cum nu ar avea părinţi. Părinţii nu sunt nici recunoscuţi, nici discutaţi. La evenimentele şcolare, părinţii sunt adesea ignoraţi.

Isus a surprins incompatibilitatea ataşamentelor concurente şi, de asemenea, natura bipolară a ataşamentului când a spus: „Nimeni nu poate sluji la doi stăpâni: căci ori îl va urî pe unul şi îl va iubi pe celălalt; sau se va ţine de unul şi îl va dispreţui pe celălalt" (Matei 6:24). Atunci când loialitatea este faţă de semeni, nu se va simţi corect ca copilul să fie de partea noastră sau să ne facă dorinţa. Copiii nu ne sunt neloiali intenţionat; pur şi simplu îşi urmăresc instinctele — instincte care au devenit subminate din motive mult peste controlul lor.

DE CE N-AM DESFĂSIT

Cum se face că, în lumea de astăzi, copiii îşi transferă atât de uşor

ataşamentele de la adulţii care se îngrijesc unii la alţii? Cauza nu este eşecul parental individual, ci o prăpăstuire culturală fără precedent, pe care instinctele noastre nu pot compensa în mod adecvat.

Societatea noastră nu serveşte nevoilor de dezvoltare ale copiilor noştri. Aşa cum cercetătorii din secolul al XX-lea au descoperit rolul cheie al ataşamentelor în creşterea psihologică sănătoasă, schimbările subtile din societate au lăsat neprotejată orientarea adultă a tinerilor. Forţele economice şi tendinţele culturale dominante în ultimele decenii au demontat contextul social pentru funcţionarea naturală atât a instinctelor parentale ale adulţilor, cât şi a pulsiunilor de ataşament ale copiilor.

Deşi tânărul uman este condus de un puternic impuls genetic de ataşare, nu există niciun arhetip de părinte sau profesor încorporat undeva în creierul unui copil. Acel creier este programat doar să se orienteze, să se ataşeze şi, în cele din urmă, să păstreze contactul cu oricine devine punctul de lucru al busolei. Nimic nu-l determină pe copil să caute doar pe cineva care să semene cu mama sau tata sau care pare hrănitor, capabil şi matur. Nu există nicio preferinţă inerentă pentru alegerea adultului responsabil, nici un respect în creierul de ataşament primitiv pentru o persoană care a fost certificată de guvern sau instruită pentru creşterea copiilor. Niciun circuit înnăscut nu recunoaşte roluri desemnate social sau îi pasă că profesorul, furnizorul de îngrijire de zi sau, în cele din urmă, chiar şi părintele ar trebui să fie ascultaţi, respectaţi şi ţinut aproape.

Din punct de vedere istoric, nu a fost nevoie de o astfel de programare. Ca şi în cazul tuturor mamiferelor şi al multor alte animale, a fost pur şi simplu ordinea naturală a lucrurilor pe care impulsul înnăscut de ataşament i-a legat pe tineri de îngrijitorii – adulţii din aceeaşi specie – până la maturitate. Acesta este modul naturii de a asigura supravieţuirea tinerilor la vârsta adultă sănătoasă. Este contextul în care tinerii sunt pe deplin capabili să-şi realizeze potenţialul genetic şi în care instinctele lor sunt cel mai bine exprimate deplin şi viguros.

În societatea noastră, acea ordine naturală a fost subminată. De la o vârstă fragedă, ne-am împins copiii în multe situaţii şi interacţiuni care încurajează orientarea către colegi. Fără să vrem, promovăm chiar fenomenul care, pe termen lung, erodează singura bază solidă a dezvoltării sănătoase: ataşamentul copiilor faţă de adulţii responsabili de

hrănirea lor. Plasarea tinerilor noştri într-o poziţie în care ataşamentul şi instinctele lor de orientare sunt îndreptate către semeni este o aberaţie. Nu suntem pregătiţi pentru asta; creierul nostru nu este organizat pentru a se adapta cu succes la agenda naturală fiind atât de distorsionată.

John Bowlby, psihiatru britanic şi un mare pionier al cercetării ataşamentului, a scris că „echipamentul comportamental al unei specii poate fi foarte potrivit pentru viaţa într-un mediu şi poate duce doar la sterilitate şi moarte în altul". Fiecare specie are ceea ce Bowlby a numit „mediul său de adaptare", circumstanţele în care anatomia, fiziologia şi capacităţile sale psihologice sunt cele mai potrivite. în orice alt mediu nu se poate aştepta ca organismul sau specia să se descurce atât de bine şi chiar poate prezenta un comportament „care este în cel mai bun caz neobişnuit şi în cel mai rău caz pozitiv nefavorabil supravieţuirii". în societatea postindustrială, mediul nu mai încurajează copiii noştri să se dezvolte pe linii naturale de ataşament.

O CULTURĂ A ATAŞAMENTELOR LIPSĂ

Contrastele dintre culturile tradiţionale multigeneraţionale şi societatea nord-americană de astăzi sunt izbitoare. în America de Nord urbanizată modernă – şi în alte ţări industrializate în care modul de viaţă american a devenit norma – copiii se găsesc pretutindeni în goluri de ataşament, situaţii în care le lipseşte o conexiune consistentă şi profundă cu adulţii care se îngrijesc. Există mulţi factori care promovează această tendinţă.

Un rezultat al schimbărilor economice de la cel de-al Doilea Război Mondial este că copiii sunt plasaţi devreme, uneori imediat după naştere, în situaţii în care îşi petrec o mare parte a zilei în compania celuilalt. Majoritatea contactului lor este cu alţi copii, nu cu adulţii semnificativi din viaţa lor. Ei petrec mult mai puţin timp legându-se cu părinţii şi adulţii. Pe măsură ce îmbătrânesc, procesul nu face decât să accelereze.

Societatea a generat presiune economică pentru ca ambii părinţi să lucreze în afara casei atunci când copiii sunt foarte mici, dar a făcut puţine prevederi pentru satisfacerea nevoilor copiilor de hrană emoţională. Oricât de surprinzător ar părea, educatorii timpurii, profesorii şi psihologii – ca să nu mai vorbim despre medici şi psihiatri – sunt rar învăţaţi despre

ataşament. în instituţiile noastre de îngrijire şi educaţie a copilului nu există o conştiinţă colectivă cu privire la importanţa esenţială a relaţiilor de ataşament. Deşi mulţi îngrijitori individuali şi profesori înţeleg în mod intuitiv nevoia de a forma o conexiune cu copiii, nu este rar ca astfel de persoane să se găsească în contradicţie cu un sistem care nu le susţine abordarea.

Deoarece îngrijirea tinerilor este subevaluată în societatea noastră, îngrijirea de zi nu este bine finanţată. Este dificil pentru o rudă să satisfacă pe deplin nevoile de ataşament şi orientare ale unui copil, mai ales dacă alţi sugari şi copii mici luptă pentru atenţia acelui îngrijitor. Deşi multe unităţi de îngrijire de zi sunt bine administrate şi au personal de către lucrători dedicaţi, deşi prost plătiţi, standardele sunt departe de a fi satisfăcătoare în mod uniform. De exemplu, statul New York cere ca nu mai mult de şapte copii să fie sub îngrijirea unui singur lucrător – o proporţie iremediabil de greoaie. Importanţa conexiunii adulţilor nu este apreciată. Copiii aflaţi în astfel de situaţii au puţină opţiune decât să formeze relaţii de ataşament unii cu alţii.

Nu lucrul ambilor părinţi este atât de dăunător. Problema cheie este lipsa de atenţie pe care o acordăm ataşamentului în aranjamentele noastre de îngrijire a copiilor. Nu există obiceiuri culturale în societatea de masă care să facă din aceasta prima afacere pentru lucrătorii de zi şi profesorii preşcolari să formeze legături cu părinţii şi apoi, prin prezentări prietenoase, să cultive un ataşament de lucru cu copilul. Atât părinţii, cât şi profesioniştii sunt lăsaţi în seama propriei intuiţii sau, mai des, a lipsei acesteia. Din cauza lipsei de conştiinţă colectivă, majoritatea adulţilor pur şi simplu urmează practicile curente care nu au fost concepute cu ataşamentul în minte. Un obicei de ataşament care obişnuia să fie urmat în multe locuri – cel al profesorilor de grădiniţă şi preşcolar care vizitează casele viitorilor elevi – a fost în mare parte abandonat, cu excepţia, poate, în şcolile private bine finanţate. Faţă de foarfecele fiscale, nimeni nu a putut explica în mod adecvat funcţia vitală pe care o îndeplinea acest obicei. Economia este mult mai uşor de înţeles decât ataşamentul.

Cheia problemei nu este schimbarea societăţii în sine, ci lipsa de compensare pentru această schimbare. Dacă avem de gând să împărtăşim sarcina de a ne creşte copiii cu alţii, trebuie să construim contextul pentru

aceasta, creând ceea ce eu numesc un sat al ataşamentului – un set de relaţii de îngrijire a adulţilor care să înlocuiască ceea ce am pierdut. Există multe modalităţi de a face acest lucru, aşa cum voi arăta în capitolul 18.

După creşă şi grădiniţă, copiii noştri intră la şcoală. Ei vor trăi acum cea mai mare parte a fiecărei zile în compania semenilor, într- un mediu în care adulţii au din ce în ce mai puţin primatul. Dacă ar exista o intenţie deliberată de a crea o orientare la egal la egal, şcolile aşa cum se desfăşoară în prezent ar fi cu siguranţă cel mai bun instrument al nostru. Atribuiţi claselor mari cu profesori copleşiţi la conducere, copiii găsesc legătura între ei. Regulile şi regulamentele tind să-i ţină departe de clasă înainte de începerea orelor, asigurându-se că sunt singuri, fără prea mult contact cu adulţii. Îşi petrec pauzele şi ora de prânz în compania celuilalt. Formarea profesorilor ignoră complet ataşamentul; astfel, educatorii învaţă despre subiectele de predare, dar nu despre importanţa esenţială a relaţiilor legate de procesul de învăţare al tinerilor fiinţe umane. Spre deosebire de acum câteva decenii, profesorii de astăzi nu se amestecă cu elevii lor în săli sau pe terenul de joacă şi sunt descurajaţi să interacţioneze cu ei într-un mod mai personal. Spre deosebire de societăţile mai tradiţionale, marea majoritate a studenţilor din America de Nord nu merg acasă pentru a petrece ora de prânz cu părinţii lor.

„Sunt cinci sute de elevi în şcoala la care merg copiii mei”, spune Christina, mama a doi copii – în clasa a treia şi, respectiv, a şaptea, „îi iau la prânz în fiecare zi, dar sunt doi din zece din acele cinci sute care merg acasă la prânz. Şi există chiar presiuni din partea profesorilor pentru a-i lăsa să rămână. Ei par să creadă că sunt oarecum ciudată, prea agitată. Cu toate acestea, mi se pare că timpul este esenţial. Copiii mei au atât de multe de spus, atât de multe de informat despre ceea ce s-a întâmplat la şcoală, despre ce le-a fost greu, despre ce sunt încântaţi.” „Fiica mea mergea în maşina mea”, spune un alt părinte care îşi aducea copilul acasă la prânz. „Pur şi simplu ar exploda cu informaţii – orice s-a întâmplat, cum a simţit ea în legătură cu asta, ce a simţit când a făcut ceva „greu” sau a făcut ceva foarte bine.” Ne întrebăm, auzind aceste două mame, ce multitudine de experienţe şi sentimente rămân nespuse şi neprocesate pentru mulţi dintre ceilalţi copii.

în general, ne concentrăm mai mult pe a ne hrăni copiii decât pe

ritualurile alimentare menite să ne menţină conectaţi. în cartea sa revoluţionară The Sibling Society, poetul american Robert Bly descrie multe manifestări ale orientării către colegi şi sugerează cauzele acesteia. Deşi Bly nu analizează pe deplin fenomenul, intuiţiile sale ar fi trebuit să primească mai multă atenţie. „Mesele în familie, discuţiile, lectura împreună nu mai au loc", scrie Bly. „De ce au nevoie tinerii – stabilitate, prezenţă, atenţie, sfaturi, hrană psihică bună, poveşti nepoluate – este exact ceea ce societatea fraţilor nu le va oferi." în societatea de astăzi, golurile de ataşament abundă. Un gol de ataşament a fost creat de pierderea familiei extinse. Copiii nu au adesea relaţii strânse cu generaţiile mai în vârstă – oamenii care, pentru o mare parte a istoriei omenirii, au fost adesea mai capabili decât părinţii înşişi să ofere acceptarea necondiţionată iubitoare care este piatra de temelie a securităţii emoţionale. Prezenţa liniştitoare, consecventă a bunicilor şi mătuşilor şi unchilor, îmbrăţişarea protectoare a familiei multigeneraţionale, este ceva de care puţini copii din zilele noastre se pot bucura.

O influenţă puternică care favorizează orientarea la egal la egal este mobilitatea noastră sporită, deoarece întrerupe continuitatea culturală. Cultura se dezvoltă de-a lungul generaţiilor care trăiesc în aceeaşi comunitate. Nu mai trăim în sate şi, prin urmare, nu mai suntem legaţi de cei lângă care trăim. Transplantarea neîncetată ne- a făcut anonimi, creând antiteza satului de ataşament. Copiii noştri nu pot fi coparentali de oameni ale căror nume nici măcar nu le ştim.

Datorită dislocărilor geografice şi mişcărilor frecvente, precum şi orientării din ce în ce mai mari a adulţilor înşişi, copiii de astăzi sunt mult mai puţin probabil să se bucure de compania bătrânilor dedicaţi bunăstării şi dezvoltării lor. Această lipsă depăşeşte familia şi caracterizează practic toate relaţiile sociale. în general lipsesc ataşamentele cu adulţii care îşi asumă o anumită responsabilitate faţă de copil. Un exemplu de specie pe cale de dispariţie este medicul de familie, o persoană care a cunoscut generaţii de familie şi care a fost o figură stabilă şi prezentă emoţional în viaţa membrilor săi, fie în vremuri de criză, fie în perioade de sărbătoare. Medicul fără chip şi disponibil în mod inconstant de la clinica walk- in este cu greu un înlocuitor. în acelaşi mod, comerciantul de cartier, comerciantul şi artizanul au fost înlocuiţi de mult timp de afaceri generice fără legături

locale şi fără legături personale cu comunităţile în care funcţionează. îndrăgitul domnul Hooper de la „Sesame Street” de la TV este, în zilele noastre, doar o ficţiune benignă. Acestea sunt mult mai mult decât chestiuni economice; ei merg chiar în inima a ceea ce înseamnă un sat de ataşament. Unde sunt bunicii surogat, unchii şi mătuşile surogat care au completat şi substituit familia nucleară şi extinsă în trecut? Unde este plasa de siguranţă pentru ataşamentul adulţilor în cazul în care părinţii devin inaccesibili? Unde sunt mentorii adulţi care să ne ajute să ne ghideze adolescenţii? Copiii noştri cresc bogaţi şi adulţi săraci.

Un alt vid de ataşament a fost creat de secularizarea societăţii. în afară de religie, biserica, templul, moscheea sau comunitatea sinagogii au funcţionat ca o distribuţie importantă de sprijin pentru părinţi şi un sat de ataşament pentru copii. Secularizarea a însemnat mai mult decât pierderea credinţei sau a înrădăcinii spirituale; a adus pierderea acestei comunităţi de ataşament. Dincolo de asta, interacţiunea dintre egali a devenit o prioritate pentru multe biserici. De exemplu, multe biserici împart familia pe măsură ce intră pe uşă, grupând membrii după vârstă, mai degrabă decât după familie. Există creşe şi grupuri de adolescenţi, biserici de juniori şi chiar clase de seniori. Pentru cei care nu sunt conştienţi de importanţa ataşamentului şi de pericolele pe care le prezintă orientarea către semeni, li se pare de la sine înţeles că oamenii aparţin celor de vârsta lor. Marile organizaţii religioase au evoluat pentru a se ocupa doar de tineri sau de tinerii adulţi, promovând din neatenţie pierderea conexiunilor multi-generaţionale.

Legăturile de familie sunt rupte

Se spune că familia nucleară este unitatea de bază a societăţii, dar ea însăşi este sub presiune extremă. Ratele divorţurilor au crescut. Divorţul este un dublu şanţ pentru copii, deoarece creează ataşamente concurente, precum şi goluri de ataşament. Copiilor le place în mod natural ca toate accesoriile lor de lucru să fie sub acelaşi acoperiş. Unirea părinţilor le permite să-şi satisfacă dorinţa de apropiere şi contact cu ambii simultan. în plus, mulţi copii sunt ataşaţi de părinţi ca cuplu. Când părinţii divorţează, devine imposibil să fii aproape de amândoi simultan, cel puţin fizic. Copiii care sunt mai maturi şi au ataşamente mai dezvoltate faţă de

părinţii lor sunt mai bine pregătiţi pentru a rămâne aproape de amândoi chiar şi atunci când ei, părinţii, sunt despărţiţi – să aparţină ambilor simultan, să îi iubească pe amândoi simultan şi să fie cunoscuţi de amândoi simultan. . Dar mulţi copii, chiar şi cei mai mari, nu pot gestiona asta. Părinţii care concurează cu celălalt părinte sau îl tratează pe celălalt părinte ca persona non grata plasează copilul (sau, mai precis, creierul de ataşament al copilului) într-o situaţie imposibilă: pentru a fi aproape de unul, copilul trebuie să se separe de celălalt, ambii, fizic si psihologic.

Problema ataşamentelor concurente poate fi exacerbată atunci când părinţii îşi iau noi parteneri. Din nou, copiii vor evita adesea contactul cu un părinte vitreg pentru a păstra apropierea cu părintele original. Provocarea, atât pentru părinţii biologici, cât şi pentru părinţii vitregi, este de a facilita un nou ataşament care nu concurează şi, mai bine, susţine relaţia existentă. Doar atunci când relaţiile sunt complementare, creierul de ataşament al copilului îşi poate relaxa garda şi devine receptiv la deschiderile de conexiune din ambele părţi.

Datorită conflictului conjugal care precede divorţul, golurile de ataşament se pot dezvolta cu mult înainte de divorţ. Când părinţii îşi pierd sprijinul emoţional reciproc sau devin preocupaţi de relaţia lor unii cu alţii, ei devin mai puţin accesibili copiilor lor. Privaţi de contactul emoţional cu adulţii, copiii se îndreaptă către semenii lor. De asemenea, în circumstanţe stresante, este tentant ca părinţii înşişi să caute o oarecare scutire din responsabilitatea de îngrijire. Una dintre cele mai uşoare modalităţi de a face acest lucru este de a încuraja interacţiunea între semeni. Când copiii sunt unul cu celălalt, ei ne solicită mai puţine.

Studiile asupra copiilor divorţului îi găsesc, ca grup, mai susceptibili la problemele şcolare şi la agresivitate. De asemenea, sunt mai susceptibili de a prezenta probleme de comportament. Cu toate acestea, studiile nu au reuşit să precizeze de ce se întâmplă acest lucru. Cu o înţelegere a ataşamentului, vedem că aceste simptome se dovedesc a fi rezultatul direct al pierderii conexiunii emoţionale parentale şi al dependenţei excesive de relaţiile cu semenii.

Nimic din toate acestea nu sugerează că pentru părinţii să rămână în căsnicii pline de conflicte ar fi mai bine pentru copiii implicaţi. Dar, din nou, trebuie să devenim mai conştienţi de impactul conflictului parental

asupra ataşamentelor copiilor noştri. Indiferent dacă suntem mai puţin accesibili din cauza tensiunii conjugale sau din cauza divorţului, am face bine să angajăm alţi adulţi să preia rolul de îngrijire. în loc să ne folosim de semenii copiilor noştri pentru a oferi o oarecare scutire de îndatoririle parentale, ar trebui să le chemăm rudelor şi prietenilor noştri să păşească în gol şi să creeze o plasă de siguranţă pentru ataşament.

Chiar şi familiile nucleare încă intacte sunt vulnerabile la golurile de ataşament. în zilele noastre, este nevoie deseori de doi părinţi care lucrează cu normă întreagă pentru a-şi asigura acelaşi nivel de trai pe care un salariat îl poate oferi în urmă cu treizeci sau patruzeci de ani. Adâncirea stresului social şi sentimentul crescând de insecuritate economică chiar şi în mijlocul unei bogăţii relative s- au combinat pentru a crea un mediu în care parentingul calm şi conectat este din ce în ce mai dificil. Tocmai atunci când părinţii şi alţi adulţi au nevoie să formeze legături de ataşament mai puternice cu copiii lor decât oricând, aceştia au mai puţin timp şi energie pentru a face acest lucru.

Robert Bly notează că „în 1935, omul muncitor mediu avea patruzeci de ore libere pe săptămână, inclusiv sâmbăta. Până în 1990, era scăzut la şaptesprezece ore. Cele douăzeci şi trei de ore de timp liber pierdute pe săptămână din 1935 sunt chiar orele în care tatăl ar putea fi un tată care îl îngrijeşte şi să găsească un anumit centru în el însuşi şi chiar orele în care mama ar putea simţi că de fapt are un soţ. ” Aceste modele caracterizează nu numai primii ani de parentalitate, ci şi copilăria întregi. Deşi astăzi mulţi taţi sunt mai conştiincioşi în a-şi asuma o parte din responsabilitatea parentală, stresul vieţii moderne şi lipsa cronică de timp le subminează cele mai bune intenţii.

Societatea noastră pune o valoare mai mare pe consumism decât pe dezvoltarea sănătoasă a copiilor. Din motive economice, ataşamentele naturale ale copiilor faţă de părinţii lor sunt descurajate în mod activ. în calitate de medic de familie, coautorul meu s-a trezit adesea în situaţia ridicola de a trebui să scrie scrisori către angajatori în care să justifice din motive de „sănătate” decizia unei femei de a rămâne acasă la câteva luni în plus după naşterea copilului ei, pentru ca ea să poată alăpta – o nevoie fiziologică esenţială a sugarului, dar şi o funcţie naturală puternică de ataşament la toate speciile de mamifere, în special la fiinţele umane. Din

motive economice, parentingul nu primeşte respectul necesar. Faptul că trăim acolo unde trăim, mai degrabă decât acolo unde este distribuţia noastră naturală de susţinere – prietenii, familia extinsă, comunităţile noastre de origine – sa întâmplat din motive economice, adesea dincolo de controlul părinţilor individuali, cum ar fi, de exemplu, atunci când industrii întregi sunt închis sau mutat. Din motive economice, construim şcoli prea mari pentru a se putea conecta şi că avem clase prea mari pentru ca copiii să primească atenţie individuală.

După cum vom vedea în Partea a 3-a, orientarea la egal la egal implică costuri imense asupra societăţii, alimentează agresivitatea şi delincvenţa, făcând studenţii mai puţin învăţăbili şi stimulând alegeri nesănătoase de stil de viaţă. Dacă ar fi să evaluăm adevărata pierdere economică pentru societate a orientării la egal la egal în domeniile sistemului de justiţie, educaţie şi sănătate, nu ar exista nicio umbră de îndoială cu privire la miopia noastră actuală. Unele ţări au recunoscut acest lucru. Acestea oferă scutiri de taxe şi chiar sprijin direct pentru ca părinţii să rămână acasă mai mult timp după naşterea sau adopţia copiilor, înainte de a se întoarce la muncă.

SCHIMBARĂ RAPIDĂ, TEHNOLOGIA A DISPARAT

Mai mult decât orice, am pierdut obiceiurile şi tradiţiile culturale care reunesc familiile extinse, leagă adulţi şi copii în relaţii de îngrijire, care oferă prietenilor adulţi ai părinţilor un loc în viaţa copiilor lor. Este rolul culturii de a cultiva legături între cei dependenţi şi cei de încredere şi de a preveni apariţia golurilor de ataşament. Dintre numeroasele motive pentru care cultura ne eşuează, trebuie menţionate două.

Primul este ritmul extrem de rapid al schimbării în societăţile industriale din secolul al XX-lea. Este nevoie de timp pentru a dezvolta obiceiuri şi tradiţii care servesc nevoilor de ataşament, sute de ani pentru a crea o cultură de lucru care să servească un anumit mediu social şi geografic. Societatea noastră s-a schimbat mult prea rapid pentru ca cultura să evolueze în consecinţă. Psihanalistul Erik H. Erikson a consacrat un capitol din „Copilăria şi societatea”, câştigătoare a premiului Pulitzer, reflecţiilor sale asupra identităţii americane. „Această ţară dinamică”, a scris el, „îşi supune locuitorii unor contraste mai extreme şi schimbări bruşte pe parcursul unei generaţii decât este cazul în mod normal cu alte naţiuni

mari.” Astfel de tendinţe s-au accelerat de când Erikson a făcut această observaţie în 1950. Acum există mai multe schimbări într-un deceniu decât înainte într-un secol. Când circumstanţele se schimbă mai repede decât se poate adapta cultura noastră, obiceiurile şi tradiţiile se dezintegrează. Nu este surprinzător faptul că cultura de astăzi îşi eşuează funcţia tradiţională de susţinere a ataşamentelor adult-copil.

O parte din schimbarea rapidă a fost transmisia electronică a culturii, permiţând ca cultura amestecată şi ambalată comercial să fie difuzată în casele noastre şi chiar în mintea copiilor noştri. Cultura instantanee a înlocuit ceea ce se transmitea prin obicei şi tradiţie şi de la o generaţie la alta. „Aproape în fiecare zi mă trezesc luptând cu cultura gumei de mestecat la care sunt expuşi copiii mei”, a spus un tată frustrat intervievat pentru această carte. Nu numai că conţinutul este adesea străin de cultura părinţilor, dar procesul de transmitere i-a scos pe bunici din buclă şi i-a făcut să pară din păcate deconectaţi. Jocurile au devenit şi ele electronice. Ei au fost întotdeauna un instrument de cultură pentru a lega oamenii de oameni, în special copiii de adulţi. Acum, jocurile au devenit o activitate solitară, vizionate în paralel la televiziune, difuzări sportive sau angajate izolat pe computer.

Cea mai semnificativă schimbare din ultima vreme a fost tehnologia comunicării – mai întâi telefonul şi apoi internetul prin e-mail şi mesagerie instantanee. Suntem îndrăgostiţi de tehnologia comunicaţiilor fără a fi conştienţi că una dintre funcţiile sale principale este de a facilita ataşamentele. L-am pus fără să vrea în mâinile copiilor care, desigur, îl folosesc pentru a intra în legătură cu semenii lor. Din cauza nevoilor lor puternice de ataşament, contactul creează o dependenţă ridicată, devenind adesea o preocupare majoră. Cultura noastră nu a reuşit să evolueze obiceiurile şi tradiţiile pentru a conţine această dezvoltare şi, din nou, suntem lăsaţi cu toţii în voia noastră. Această nouă tehnologie minunată ar fi un instrument puternic pozitiv dacă ar fi folosită pentru a facilita conexiunile copil-adult – aşa cum o face, de exemplu, atunci când permite comunicarea uşoară între elevii care locuiesc departe de casă şi părinţii lor. Lăsat nebifat, promovează orientarea către colegi.

O CULTURĂ A ATAŞAMENTULUI LA MUNCĂ

Deficienţele culturii noastre nord-americane ne sunt uşor conduse acasă când observăm o societate care încă onorează ataşamentele tradiţionale. Am avut ocazia să fac asta când eu, împreună cu soţia mea, Joy şi copiii noştri, am petrecut recent timp în satul Rognes, Provence.

Provence aduce imediat în minte imagini ale unei culturi atemporale. Clima însorită, strugurii, farmecul lumii vechi, mâncarea evocă un sentiment de nostalgie. Este instructiv să privim societatea provensală dintr-un alt punct de vedere, pentru ce ne-ar putea învăţa despre ataşament. Aşa cum vom vedea în capitolul final, chiar şi în mediul foarte diferit al Americii de Nord postindustriale, nu ne depăşeşte să aplicăm unele dintre lecţii în timp ce ne recreăm propriul sat de ataşament, aşa cum îmi place să-l numesc.

Când am mers prima oară în Provence, am presupus că voi observa o cultură diferită. Având în vedere ataşamentul, a devenit evident pentru mine că este mult mai mult decât o cultură diferită – am fost martor la o cultură la locul de muncă şi la o cultură care a funcţionat. Copiii au salutat adulţii şi adulţii au salutat copiii. Socializarea a implicat familii întregi, nu adulţi cu adulţi şi copii cu copii. Exista o singură activitate în sat la un moment dat, astfel încât familiile nu erau trase în mai multe direcţii. Duminică după-amiază a fost pentru plimbări în familie în mediul rural. Chiar şi la fântâna satului, localul local, adolescenţii se amestecau cu bătrâni. Festivalurile şi serbările, dintre care erau multe, erau toate treburile de familie. Muzica şi dansul au reunit generaţiile în loc să le despartă. Cultura a prevalat asupra materialismului. Nici măcar nu s-ar putea cumpăra o baghetă fără să se angajeze mai întâi în ritualurile de salut adecvate. Magazinele din sat au fost închise timp de trei ore la prânz, în timp ce şcolile s-au golit şi familiile s-au reunit din nou. Prânzul a fost consumat într-un mod convenabil, în timp ce grupuri multigeneraţionale s-au aşezat în jurul meselor, împărtăşind conversaţii şi o masă.

Obiceiurile de ataşament din jurul şcolii primare din sat au fost la fel de impresionante. Copiii au fost însoţiţi personal la şcoală şi luaţi de părinţi sau bunici. Şcoala era închisă, iar în teren se putea intra doar printr-o singură intrare. La poartă erau profesorii, aşteptând ca elevii să le fie predaţi. Din nou, cultura a dictat ca legătura să fie stabilită cu salutări adecvate între însoţitorii adulţi şi profesori, precum şi între profesori şi

elevi. Uneori, când clasa fusese strânsă, dar clopoţelul şcolii nu sunase încă, profesorul conducea clasa pe locul de joacă, ca o gâscă, urmată de goanele ei. în timp ce pentru ochii nord-americani acesta poate părea a fi un ritual preşcolar, chiar absurd, în Provence a făcut, evident, parte din ordinea naturală a lucrurilor. Când copiii erau eliberaţi de la şcoală, era întotdeauna o clasă la un moment dat, profesorul în frunte. Profesorul a aşteptat cu elevii la poartă până când toate au fost preluate de escorta lor adultă. Profesorii lor erau profesori fie pe teren, fie în piaţa satului sau la sărbătoarea satului. Nu erau multe crăpături prin care să cadă. Cultura provensală a menţinut golurile de ataşament la minimum.

M-am aventurat să pun întrebări despre de ce au făcut asta sau de ce au făcut asta. Nu am primit niciodată un răspuns. Am avut sentimentul că întrebările mele nu erau în ordine, de parcă ar exista un fel de tabu în ceea ce priveşte analiza obiceiurilor şi tradiţiilor. Cultura trebuia urmărită, nu pusă la îndoială. înţelepciunea ataşamentului era evident în cultura însăşi, nu în conştiinţa oamenilor. Cum şi-a păstrat societatea provensală puterea tradiţională a generaţiilor mai în vârstă de a le transmite copiilor cultura şi valorile lor? De ce tinerii din mediul rural francez au fost capabili să formeze ataşamente de semeni care nu păreau să concureze cu ataşamentele lor faţă de adulţi? Răspunsul are de-a face cu modul în care se formează un ataşament între egali.

MODUL NATURAL DE FORMARE A ATAŞELOR

Ataşamentele apar în general într-unul din două moduri. Fie sunt descendenţii naturali ai ataşamentelor existente, fie sunt chemaţi la existenţă atunci când un vid de ataşament devine intolerabil. Prima dintre acestea este evidenţiată deja în copilărie. Până la vârsta de şase luni, majoritatea copiilor manifestă rezistenţă la contact şi apropiere cu cei de care nu sunt ataşaţi. Depăşirea acestui lucru necesită un anumit tip de interacţiune între ataşamentul de lucru al copilului şi „străin". De exemplu, dacă mama se angajează într-o perioadă de contact prietenesc cu străinul, având grijă să nu împingă copilul în contact, ci pur şi simplu permiţându-i copilului să observe, rezistenţa se înmoaie de obicei şi copilul devine receptiv la legătura cu noul venit. Trebuie să existe o introducere prietenoasă, o „binecuvântare", ca să spunem aşa. Odată ce instinctele de

ataşament ale sugarului s-au angajat şi se bucură de un timp de apropiere, copilul se va îndrepta de obicei către contactul cu noua persoană şi se va lăsa îngrijit de el. Adultul „ciudat" anterior – un prieten al familiei, de exemplu, sau o dădacă – va fi câştigat acum „permisiunea" copilului de a deveni îngrijitor.

Acest design este ingenios. Când un nou ataşament se naşte din relaţiile de muncă existente ale copilului, există mult mai puţine şanse ca acesta să devină o forţă concurentă. Ataşamentul cu părintele este mai probabil să fie onorat. Părintele este susţinut ca punct de busolă suprem, iar relaţia cu părintele va continua să aibă prioritate. Contactele cu fraţii, bunicii, familia extinsă şi prietenii familiei sunt mult mai puţin probabil să îndepărteze copilul de părinţi, chiar dacă sunt implicaţi colegii.

Capacitatea ataşamentelor de lucru de a genera noi relaţii permite crearea a ceea ce am numit un sat de ataşament natural, care provine în principal de la părinţi. Ataşamentele părinţilor devin în cele din urmă ale copilului şi oferă un context în care copilul poate fi crescut. Acesta este motivul pentru care ataşamentele copiilor din Rognes nu păreau să concureze cu ataşamentele faţă de părinţii lor şi de ce copiii din Rognes erau receptivi să fie părinţi de aproape orice adult din sat.

ATAŞAMENTE NĂSCUŢI DIN UN NUL

în societatea americană – şi în alte societăţi care funcţionează după modelul american – majoritatea ataşamentelor faţă de semeni nu apar în mod natural. Ele izvorăsc din incapacitatea tinerilor de a suporta un vid de ataşament – golurile care apar atunci când legăturile tradiţionale sunt erodate şi copilul se află lipsit de un punct de busolă natural. într-o astfel de situaţie, creierul este programat să caute un substitut, pe cineva care să funcţioneze ca un ataşament de lucru. Pentru un copil nevoiaş, această agendă are cea mai mare prioritate.

După cum ne spun povestea şi legenda, ataşamentele formate din necesitate sunt practic indiscriminate şi accidentale – urmaşii coincidenţei şi haosului. Gemenii Romulus şi Remus, fondatorii mitici ai Romei, au fost aruncaţi într-un abis de ataşament uman şi apoi crescuţi de o lupoaică. Tarzan a suferit aceeaşi soartă, dar a fost adoptat de unele maimuţe. în clasicul pentru copii Majorie Kinnan Rawlings, The Yearling, un cerb orfan

este crescut de un băiat. O gazelă se poate ataşa de un leu. O pisică se poate ataşa de un câine. Cocoşul meu animal de companie este imprimat pe Harley-Davidson a fratelui meu.

Golurile de ataşament, situaţiile în care ataşamentele naturale ale copilului lipsesc, sunt periculoase tocmai pentru că rezultatele lor sunt atât de nediscriminatorii. După cum s-a subliniat mai devreme, dacă rata-mamă nu este la îndemână când răţuşa eclozează, tânăra creatură se va ataşa de cel mai apropiat obiect în mişcare. Pentru copii, procesul de imprimare este mult mai complex, dar punctul busolei este cel mai probabil să fie prima persoană care pare să ofere scutire de golul ataşamentului. Programarea ataşamentului uman este oarbă faţă de factori precum fiabilitatea, responsabilitatea, securitatea, maturitatea şi îngrijirea. Nu există inteligenţă aplicată la problema înlocuirii. Multe dintre ataşamentele noastre, chiar şi ca adulţi, sunt o mărturie tristă a acestui fapt. Pentru copil nu are loc nici un proces de interviu, nici măcar vreo interogare internă. Problemele importante ale ataşamentului nu intră niciodată în conştiinţa unui copil: este punctul busolei aliniat cu părinţii mei? Voi putea fi aproape de ambele simultan? Pot să depind de această persoană? îmi poate oferi această relaţie o acceptare necondiţionată, iubitoare? Pot avea încredere în direcţia şi îndrumarea acestei persoane? Sunt invitat să exist aşa cum sunt şi să mă exprim în mod autentic? De prea multe ori adulţii care se îngrijesc sunt înlocuiţi în favoarea grupului de egali. Ceea ce începe ca un înlocuitor temporar în situaţii specifice în care există un vid de orientare devine în cele din urmă un înlocuitor permanent.

Probabilitatea ca un ataşament să devină o „afacere" care concurează cu ataşamentul faţă de părinţi este mult mai mare atunci când acesta se naşte dintr-un vid şi nu dintr-o relaţie de lucru existentă. Relaţiile între semeni sunt cele mai sigure atunci când sunt descendenţa naturală a ataşamentelor cu părinţii. Din păcate, în loc să apară din conexiune, de cele mai multe ori se nasc din deconectare.

Cu cât copiii formează mai multe ataşamente faţă de semeni care nu sunt conectaţi cu noi, cu atât este mai mare probabilitatea de incompatibilitate. Rezultatul este o spirală în continuă creştere de orientare către egali. Părinţii noştri au fost mai puţin orientaţi spre egali

decât am devenit noi, iar copiii noştri sunt probabil să fie mai orientaţi către colegi decât noi, cu excepţia cazului în care suntem capabili să facem ceva în acest sens.

Experienţa actuală a imigraţiei din America de Nord oferă o ilustrare dramatică a orientării către egali, subminând conexiunile culturale cinstite de timp. Golurile de ataşament experimentate de copiii imigranţi sunt profunde. Părinţii muncitori sunt concentraţi pe susţinerea economică a familiilor lor şi, nefamiliarizaţi cu limba şi obiceiurile noii lor societăţi, nu sunt capabili să-şi orienteze copiii cu autoritate sau încredere. Semenii sunt adesea singurele persoane disponibile pentru astfel de copii. Introduse într-o cultură orientată spre egali, familiile de imigranţi se pot dezintegra rapid. Pâlpul dintre copil şi părinte se poate lărgi până la punctul care devine de netrecut. Părinţii acestor copii îşi pierd demnitatea, puterea şi conducerea. în cele din urmă, colegii înlocuiesc părinţii, iar bandele înlocuiesc din ce în ce mai mult familiile. Din nou, imigraţia sau relocarea necesară a persoanelor strămutate de război sau de mizeria economică nu reprezintă problema. Transplantate în societatea nord-americană condusă de egali, culturile tradiţionale cedează. Ne eşuăm imigranţii din cauza propriului eşec al societăţii de a păstra relaţia copil-părinte.

în unele părţi ale ţării încă mai vedem familii, adesea din Asia, care se unesc în grupuri multigeneraţionale pentru ieşiri. Părinţii, bunicii şi chiar străbunicii fragili se amestecă, râd şi socializează cu copiii lor şi cu urmaşii copiilor lor. Din păcate, acest lucru se vede doar printre imigranţii relativ recenţi. Pe măsură ce tinerii se încorporează în societatea nord-americană, legăturile lor cu bătrânii lor se estompează. Se distanţează de familiile lor. Icoanele lor devin figurile create artificial şi hipersexualizate, comercializate în masă de Hollywood şi industria muzicală din SUA. Ei devin rapid înstrăinaţi de culturile care şi-au susţinut strămoşii generaţie după generaţie. în timp ce observăm dizolvarea rapidă a familiilor de imigranţi sub influenţa societăţii orientate spre egali, asistăm, ca pe un videoclip rapid, la colapsa culturală pe care noi înşine am suferit- o în ultima jumătate de secol.

Ar fi încurajator să credem că alte părţi ale lumii vor rezista cu succes tendinţei de orientare către egali. Opusul este probabil să fie cazul,

deoarece economia globală îşi exercită influenţele corozive asupra culturilor tradiţionale de pe alte continente. Problemele de alienare a adolescenţilor sunt acum întâlnite pe scară largă în ţările care au urmat cel mai îndeaproape modelul american – Marea Britanie, Australia şi Japonia. Putem prezice modele similare în altă parte care vor rezulta din schimbările economice şi schimbările masive ale populaţiei. De exemplu, tulburările legate de stres proliferează în rândul copiilor ruşi. Potrivit unui raport din New York Times, de la prăbuşirea Uniunii Sovietice cu puţin peste un deceniu în urmă, aproape o treime din cei 143 de milioane de oameni estimaţi ai Rusiei – aproximativ 45 de milioane – şi-au schimbat reşedinţa. Orientarea către egali ameninţă să devină una dintre cele mai puţin binevenite dintre toate exporturile culturale americane.

SABOTAGED: HOW PEER ORIENTATION UNDERMINES PARENTING

KIRSTEN avea şapte ani când mama şi tatăl ei m-au consultat pentru prima dată, supăraţi şi îngrijoraţi de o schimbare bruscă a fiicei lor. Avea tendinţa de a face opusul a ceea ce se aştepta şi putea fi foarte nepoliticos cu părinţii ei, mai ales când prietenii ei erau prin preajmă. Părinţii erau perplexi. înainte de a intra în clasa a doua, Kirsten, cea mai mare dintre trei surori, fusese iubitoare, afectuoasă şi dornică să-şi facă plăcere. „A fi părinte pe Kirsten a fost o experienţă minunată", şi-a amintit mama. Acum copilul era rezistent şi foarte greu de gestionat. Ea şi-a dat ochii peste cap la cele mai inofensive dintre cereri şi totul s-a terminat într-o luptă. Mama a descoperit o latură a ei despre care nu ştia că există, trecându-se furioasă şi chiar furioasă. Ea s-a auzit ţipând şi a fost şocată să audă din gură ieşind cuvinte care o înspăimântau. Tatălui i s-a părut atmosfera atât de tensionată şi fricţiunea atât de uzătoare încât s-a retras din ce în ce mai mult în munca sa. La fel ca mulţi părinţi în situaţia lor, au recurs din ce în ce mai mult la mustrări, ameninţări şi pedepse – toate fără niciun rezultat.

Poate fi surprinzător să auzi că parentingul ar trebui să fie relativ uşor. A face copilul să ne ia indiciile, să urmeze instrucţiunile sau să ne respecte valorile nu ar trebui să necesite efort, luptă sau constrângere, nici măcar pârghia suplimentară a recompenselor. Dacă sunt necesare tactici de

presiune, ceva este în neregulă. Mama şi tatăl lui Kirsten ajunseseră să se bazeze pe forţă pentru că, fără să ştie, îşi pierduseră puterea de a părinţi.

Parentingul a fost conceput pentru a fi asistat de putere. în acest fel, seamănă mult cu vehiculele de lux de astăzi, cu servodirecţie, frâne şi geamuri. Dacă scăde curentul, multe dintre maşini ar fi prea

PARTENERIATUL ONE

greu de manevrat. A gestiona copiii atunci când puterea noastră parentală a fost tăiată este, de asemenea, aproape imposibil, totuşi milioane de părinţi încearcă să facă exact asta. Dar, în timp ce este relativ uşor să găseşti un tehnician bun care să te ajute cu maşina ta, experţii cărora părinţii le aduc dificultăţile legate de creşterea copiilor evaluează rareori problema corect. De prea multe ori copiii sunt acuzaţi că sunt dificultăţi sau părinţii că sunt inepţi sau tehnicile lor parentale pentru că sunt inadecvate. în general, părinţii şi profesioniştii nu recunosc faptul că rădăcina problemei nu este ineptitudinea parentală, ci impotenţa parentală în sensul cel mai strict al cuvântului: lipsa puterii suficiente.

Calitatea absentă este puterea, nu iubirea sau cunoaşterea sau angajamentul sau priceperea. Predecesorii noştri au avut mult mai multă putere decât părinţii de astăzi. Pentru a-i face pe copii să ţină seama, bunicii noştri deţineau mai multă putere decât ar putea-o exercita părinţii noştri asupra noastră sau se pare că avem noi asupra copiilor noştri. Dacă tendinţa continuă, copiii noştri vor fi în mare dificultate când le va veni rândul la parenting. Puterea de a părinţi scapă.

AUTORITATEA SPONTANĂ DE PĂRINTE

Impotenţa părintească este greu de recunoscut şi supărător de recunoscut. Mintea noastră captează explicaţii mai acceptabile: copiii noştri nu mai au nevoie de noi, sau copiii noştri sunt deosebit de dificili sau abilităţile noastre de părinte sunt deficitare.

în zilele noastre, mulţi oameni rezistă conceptului de putere. în copilărie, unii dintre noi cunoşteau prea bine puterea părinţilor şi au devenit dureros de conştienţi de potenţialul ei de abuz. Suntem conştienţi că puterea duce la ispită şi am experimentat că cei care caută putere asupra altora nu pot fi de încredere. într-un fel, puterea a devenit un cuvânt murdar, ca în căutarea puterii şi înfometarea de putere. Nu este de mirare că mulţi au ajuns să o evite, o atitudine pe care o întâlnesc frecvent printre părinţi şi educatori.

Mulţi confundă şi puterea cu forţa. Nu acesta este sensul în care folosim cuvântul putere în această carte. în discuţia noastră actuală despre parenting şi ataşament, puterea înseamnă autoritatea

spontană a părintelui. Acea autoritate spontană nu provine din constrângere sau forţă, ci dintr-o relaţie aliniată corespunzător cu copilul. Puterea de a părinţi apare atunci când lucrurile sunt în ordinea lor naturală şi apare fără efort, fără postură şi fără împingere. Când ne lipseşte această putere, este probabil să recurgem la forţă. Cu cât un părinte comandă mai multă putere, cu atât este necesară mai puţină forţă în educaţia de zi cu zi. Pe de altă parte, cu cât avem mai puţină putere, cu atât suntem mai încurajaţi să ne ridicăm vocea, să ne asprimem comportamentul, să ne ameninţăm şi să căutăm o pârghie pentru a-i face pe copiii noştri să se supună cerinţelor noastre. Pierderea puterii experimentată de părinţii de astăzi a condus la o preocupare în literatura parentală cu tehnici care ar fi percepute ca mită şi ameninţări în aproape orice alt mediu. Am camuflat astfel de semne de impotenţă cu eufemisme precum recompense şi „consecinţe naturale”.

Puterea este absolut necesară pentru sarcina parentală. De ce avem nevoie de putere? Pentru că avem responsabilităţi. Părintele nu a fost niciodată menit să existe fără puterea de a-şi îndeplini responsabilităţile pe care le aduce. Nu există nicio modalitate de a înţelege dinamica educaţiei parentale fără a aborda problema puterii.

Puterea pe care am pierdut-o este puterea de a atrage atenţia copiilor noştri, de a le solicita bunele intenţii, de a le evoca respectul şi de a le asigura cooperarea. Fără aceste patru abilităţi, tot ce ne rămâne este constrângerea sau mita. Aceasta a fost problema cu care s-au confruntat mama şi tatăl lui Kirsten când m- au consultat, îngrijoraţi de recalcitrarea nou dezvoltată a fiicei lor. Voi folosi relaţia lui Kirsten cu părinţii ei ca exemplu de pierdere a autorităţii parentale naturale, împreună cu alte două cazuri pe care le voi descrie şi care ajută, de asemenea, la demonstrarea semnificaţiei puterii parentale. Există nouă persoane în această distribuţie de personaje – şase părinţi şi trei copii. Poveştile lor simbolizează dilema cu care se confruntă multe familii astăzi.

Părinţii lui Sean, în vârstă de nouă ani, au divorţat. Niciunul nu se recăsătorise, iar relaţia de lucru dintre cei doi era suficient de bună încât să poată căuta ajutor împreună. Dificultăţile lor în a-l parent pe Sean au contribuit la despărţirea lor. Primii ani cu Sean fuseseră

relativ simpli, dar ultimii doi fuseseră îngrozitori. A fost abuziv verbal faţă de părinţii săi şi agresiv fizic faţă de sora lui mai mică. Deşi era foarte inteligent, niciun raţionament nu l-a putut determina să facă ceea ce i s-a spus. Părinţii consultaseră mai mulţi experţi şi citiseră multe cărţi care recomandau diverse abordări şi tehnici. Nimic nu părea să funcţioneze cu Sean. Sancţiunile obişnuite nu fac decât să înrăutăţească lucrurile. Trimiterea lui în camera lui nu a avut niciun impact aparent. Deşi mama nu credea în bătaie, din disperare s-a trezit să folosească pedeapsa fizică. Părinţii renunţaseră să mai încerce să obţină conformitatea lui Sean în chestiuni atât de simple, cum ar fi să stea la masa familiei în timpul cinei. Nu au reuşit să-l facă să-şi facă temele. înainte ca căsătoria să se despartă, rezistenţa supărată a lui Sean a stricat atmosfera din casă. Atât de uzaţi din punct de vedere emoţional au devenit, încât niciunul dintre părinţi nu mai putea evoca sentimente de căldură sau afecţiune faţă de fiul lor.

Melanie avea treisprezece ani. Tatăl ei abia şi-a putut stăpâni furia când a vorbit despre fiica lui. Viaţa cu ea s-a schimbat după ce bunica Melanie a murit când copilul era în clasa a şasea. Până atunci, Melanie fusese cooperantă acasă, o elevă bună la şcoală şi o soră iubitoare cu fratele ei, care era cu trei ani mai mare. Acum lipsea de la cursuri şi nu-i putea păsa mai puţin de teme. Ea ieşea pe furiş din casă în mod regulat. Ea a refuzat să vorbească cu părinţii ei, declarând că îi urăşte şi că vrea doar să fie lăsată în pace. Şi ea a refuzat să mănânce cu părinţii ei, consumând singura masa în camera ei. Mama s-a simţit traumatizată. Şi-a petrecut o mare parte din timp implorând-o pe fiica ei să fie „drăguţă”, să fie acasă la timp şi să nu mai iasă pe furiş. Tatăl nu putea suporta atitudinea insolentă a Melaniei. El credea că soluţia era cumva să dea legea, săi înveţe adolescentului „o lecţie pe care nu o va uita niciodată”. în ceea ce îl privea, orice altceva decât o abordare dură nu făcea decât să satisfacă comportamentul inacceptabil al lui Melanie şi să înrăutăţească lucrurile. Era cu atât mai înfuriat cu cât, până la această schimbare bruscă a personalităţii ei, Melanie fusese „fata lui tati”, dulce şi îngăduitoare.

Trei scenarii individuale, trei seturi separate de circumstanţe şi trei copii foarte diferiţi, dar niciunul dintre ele unic. Frustrările legate de

creşterea copiilor pe care aceşti părinţi le-au experimentat sunt împărtăşite de mulţi taţi şi mame. Manifestările dificultăţii diferă de la copil la copil, dar refrenul este remarcabil acelaşi: parenting-ul este mult mai greu decât se anticipa. Ectenia plângerilor părinţilor este în prezent una comună: „Copiii de astăzi nu par să aibă respectul faţă de autoritate pe care îl aveam când eram copii; Nu-mi pot face copilul să-şi facă temele, să-şi facă patul, să-şi facă treburile, să-şi cureţe camera.” Sau plângerea simulată adesea auzită: „Dacă educaţia este atât de importantă, copiii ar trebui să vină cu un manual!”

SECRETUL PUTERII PĂRINTEŞTI

Mulţi oameni au ajuns la concluzia că nu se poate aştepta ca părinţii să ştie ce să facă fără o pregătire formală. Acum există tot felul de cursuri pentru părinţi şi chiar şi cursuri care îi învaţă pe părinţi cum să citească rime pentru copii lor mici. Cu toate acestea, experţii nu pot preda ceea ce este cel mai fundamental pentru o educaţie parentală eficientă. Puterea de a părinţi nu provine din tehnici, oricât de bine intenţionate, ci din relaţia de ataşament. în toate cele trei exemple ale noastre, această putere lipsea.

Secretul puterii unui părinte constă în dependenţa copilului. Copiii se nasc complet dependenţi, incapabili să-şi croiască propriul drum în această lume. Lipsa lor de viabilitate ca fiinţe separate îi face să se bazeze complet pe ceilalţi pentru a fi îngrijiţi, pentru îndrumare şi îndrumare, pentru sprijin şi aprobare, pentru un sentiment de casă şi apartenenţă. Starea de dependenţă a copilului este cea care face ca părinţii să fie necesară în primul rând. Dacă copiii noştri nu ar avea nevoie de noi, nu am avea nevoie de puterea de a ne părinţi.

La prima vedere, dependenţa copiilor pare destul de simplă. Dar iată o eroare: a fi dependent nu garantează dependenţa de îngrijitorii corespunzători. Fiecare copil se naşte cu nevoie de îngrijire, dar după copilărie şi copilărie nu toţi copiii se uită neapărat la părinte să le ofere. Puterea noastră de a părinţi nu depinde de cât de dependent este copilul nostru, ci de cât de mult depinde copilul nostru în mod specific de noi. Puterea de a ne îndeplini responsabilităţile parentale nu constă în nevoia copiilor noştri, ci în faptul că ei ne caută să fim răspunsul la nevoile lor.

Nu putem avea grijă cu adevărat de un copil care nu contează pe

noi pentru a fi îngrijiţi sau care depinde de noi doar pentru hrană, îmbrăcăminte, adăpost şi alte preocupări materiale. Nu putem sprijini emoţional un copil care nu se sprijină pe noi pentru nevoile lui psihologice. Este frustrant să direcţionezi un copil care nu acceptă îndrumarea noastră, supărător şi auto-înfrângător să-l ajute pe cel care nu ne caută ajutorul.

Aceasta a fost situaţia cu care se confruntă părinţii lui Kirsten, Sean şi Mela-nie. Kirsten nu se mai baza pe părinţii ei pentru nevoile ei de ataşament sau pentru indiciile ei despre cum să fie şi ce să facă. La fragedă vârstă de şapte ani, ea nu a mai apelat la ei pentru confort şi îngrijire. Poziţia lui Sean a mers dincolo de asta: a dezvoltat o rezistenţă profundă de a fi dependent de tatăl şi mama lui. Rezistenţa lui Sean, şi a Melaniei, s-a extins până la a fi hrănit – sau, mai exact, la ritualul de hrănire care are loc la masa familiei. Melanie, când a intrat în adolescenţă, nu a mai căutat la părinţii ei un sentiment de casă sau de conexiune. Nu dorea să fie înţeleasă de ei sau să fie cunoscută în mod intim de ei. Nici unul dintre aceşti trei copii nu s-a simţit dependent de părinţi, iar asta a stat la baza frustrărilor, dificultăţilor şi eşecurilor experimentate de toţi aceşti mame şi taţi.

Desigur, toţi copiii încep viaţa în funcţie de părinţi. Ceva s-a schimbat pe parcurs pentru aceşti trei copii, aşa cum se întâmplă pentru mulţi copii de astăzi. Nu este că nu mai trebuie să fie îngrijiţi. Atâta timp cât un copil nu poate funcţiona independent, va trebui să depindă de cineva. Indiferent de ceea ce au crezut sau simţit aceşti copii, nu erau nici pe departe gata să stea pe picioarele lor. Erau încă dependenţi – doar că nu se mai simţeau ca depind de părinţii lor. Nevoile lor de dependenţă nu dispăruseră; ceea ce se schimbase era doar de cine depindeau. Puterea de a părinţi va fi transferată oricui depinde copilul, indiferent dacă acea persoană este sau nu cu adevărat de încredere, adecvată, responsabilă sau plină de compasiune – indiferent dacă, de fapt, acea persoană este sau nu un adult.

în viaţa acestor trei copii, colegii au înlocuit părinţii ca obiecte ale dependenţei emoţionale. Kirsten avea un grup strâns de trei prieteni care i-au servit drept punct de busolă şi bază. Pentru Sean, grupul de colegi în general a devenit ataşamentul său de lucru, entitatea la care

a devenit conectat în locul părinţilor săi. Valorile, interesele şi motivaţiile sale au fost investite în colegii săi şi în cultura de la egal la egal. Pentru Melanie, golul de ataşament creat de moartea bunicii a fost umplut de o iubită. în toate cele trei cazuri, relaţiile între semeni au concurat cu ataşamentele faţă de părinţi şi, în fiecare caz, conexiunea între egali a ajuns să domine.

O astfel de schimbare a puterii înseamnă necazuri duble pentru noi, părinţii. Nu numai că suntem lăsaţi fără puterea de a ne gestiona copilul, dar uzurpatorii nevinovaţi şi incompetenţi dobândesc puterea de a ne conduce copiii în rătăcire. Semenii copiilor noştri nu au căutat în mod activ această putere – ea merge cu teritoriul dependenţei. Această tăiere sinistră a puterii parentale vine adesea atunci când ne aşteptăm mai puţin şi într-un moment în care avem cea mai mare nevoie de autoritate naturală. Seminţele dependenţei de egali au prins de obicei rădăcini de la clasele primare, dar în anii intermediari incompatibilitatea tot mai mare a ataşamentelor dintre egali şi părinţi face ravagii cu puterea noastră de a părinţi. Tocmai în timpul adolescenţei copiilor noştri, exact când avem mai multe de gestionat decât oricând, şi tocmai când superioritatea noastră fizică faţă de ei începe să scadă, puterea de a părinţi ne scapă din mâini.

Ceea ce pentru noi pare ca independenţa este de fapt doar dependenţă transferată. Ne grăbim atât de mult ca copiii noştri să poată face singuri lucrurile, încât nu vedem cât de dependenţi sunt cu adevărat. La fel ca puterea, dependenţa a devenit un cuvânt murdar. Ne dorim ca copiii noştri să fie auto-direcţionaţi, auto- motivaţi, autocontrolaţi, auto-orientaţi, autonomi şi siguri de sine. Am pus o astfel de primă pe independenţă, încât pierdem din vedere ceea ce înseamnă copilăria. Părinţii se vor plânge de comportamentele opoziţionale şi dezamăgitoare ale copilului lor, dar rareori observă că copiii lor au încetat să caute la ei pentru îngrijire, confort şi asistenţă. Sunt deranjaţi de eşecul copilului lor de a se conforma aşteptărilor lor rezonabile, dar par să nu conştientizeze că copilul nu mai caută afecţiunea, aprobarea sau aprecierea lor. Ei nu observă că copilul apelează la semeni pentru sprijin, dragoste, conexiune şi apartenenţă. Când ataşamentul este deplasat, dependenţa este deplasată. La fel este, împreună cu ea, şi puterea de a părinţi.

Provocarea supremă pentru părinţii lui Kirsten, Sean şi Melanie a fost să nu impună regulile, să inducă conformitatea sau să pună capăt cutare sau cutare comportament. Era să-şi revendice copiii, să realinieze forţele ataşamentului de partea parentală. Ei au trebuit să promoveze în copiii lor dependenţa care este sursa puterii de a părinţi. Pentru a-şi recâştiga autoritatea naturală, ei au trebuit să înlocuiască şi să uzurpe jurisdicţia nelegitimă a uzurpatorilor lor nebănuiţi şi neştiuţi – prietenii copiilor lor. în timp ce reataşarea copiilor noştri poate fi mai uşor de conceptualizat decât de făcut în practică, aceasta este singura modalitate de a recâştiga autoritatea părintească. O mare parte din munca mea cu familiile şi o mare parte din sfaturile pe care le voi oferi în această carte au scopul de a ajuta părinţii să-şi reasumeze poziţia naturală de autoritate.

Ce le permite colegilor să înlocuiască părinţii în primul rând, având în vedere că o astfel de deplasare pare contrară a ceea ce este necesar? Ca întotdeauna, există o logică în ordinea naturală a lucrurilor. Capacitatea unui copil de a se ataşa de oameni care nu sunt părinţii ei biologici îndeplineşte o funcţie importantă, deoarece în viaţă prezenţa părinţilor biologici nu este în niciun caz asigurată. Ar putea muri sau dispărea. Programarea noastră de ataşamente a necesitat flexibilitatea de a găsi înlocuitori de care să se ataşeze şi de care să depindem. Oamenii nu sunt unici în această transferabilitate a ataşamentelor. Ceea ce face ca unele creaturi să fie animale de companie atât de grozave este faptul că se pot ataşa din nou de părinţii lor de oameni, permiţându-ne atât să le îngrijim, cât şi să le gestionăm.

Deoarece oamenii au o perioadă lungă de dependenţă, ataşamentele trebuie să fie transferabile de la o persoană la alta, de la părinţi la rude şi vecini şi bătrâni tribali sau din sat. Toate acestea, la rândul lor, sunt menite să-şi joace rolul de a aduce copilul la maturitate deplină. Această adaptabilitate remarcabilă, care a servit părinţilor şi copiilor de mii de ani, a ajuns să ne bântuie în ultima vreme. în condiţiile actuale, această adaptabilitate permite acum colegilor să înlocuiască părinţii.

Majoritatea părinţilor sunt capabili să simtă pierderea puterii atunci când copilul lor devine orientat spre colegi, chiar dacă nu o recunosc

aşa cum este. Atenţia unui astfel de copil este mai greu de controlat, respectul său scade, autoritatea părintelui este erodata. Când au fost întrebaţi în mod specific, părinţii fiecăruia dintre cei trei copii din exemplele noastre au reuşit să identifice când puterea lor de a părinţi a început să scadă. Acea erodare a autorităţii naturale este observată pentru prima dată de părinţi ca fiind pur şi simplu un sentiment neclar că ceva a mers prost.

CE NE PERMITĂ SĂ PĂRINŢI?

Este nevoie de trei ingrediente pentru ca parentingul să funcţioneze: o fiinţă dependentă care are nevoie să fie îngrijită, un adult dispus să îşi asume responsabilitatea şi un bun ataşament de lucru de la copil faţă de adult. Cel mai critic dintre acestea este, de asemenea, cel mai frecvent trecut cu vederea şi neglijat: ataşamentul copilului faţă de adult. Mulţi părinţi şi potenţiali părinţi încă lucrează sub concepţia greşită că cineva poate pur şi simplu păşi în rolul de părinte, fie ca părinte adoptiv, ca părinte adoptiv, ca părinte vitreg sau ca părinte biologic. Ne aşteptăm ca nevoia copilului să fie îngrijită şi disponibilitatea noastră de a părinţi va fi suficientă. Suntem surprinşi şi jigniţi când copiii par rezistenţi la educaţia noastră parentală.

Recunoscând că responsabilitatea părintească este insuficientă pentru creşterea cu succes a copiilor, dar încă neconştienţi de rolul ataşamentului, mulţi experţi presupun că problema trebuie să fie în know-how-ul parental. Dacă parentingul nu merge bine, este pentru că părinţii nu fac lucrurile bine. Conform acestui mod de a gândi, nu este suficient să-ţi îmbraci rolul; un părinte are nevoie de o anumită abilitate pentru a fi eficient. Rolul parental trebuie suplimentat cu tot felul de tehnici parentale – sau atât de mulţi experţi par să creadă.

Mulţi părinţi, de asemenea, argumentează aşa ceva: dacă alţii îşi pot determina copiii să facă ceea ce vor ei, dar eu nu pot, trebuie să fie pentru că îmi lipsesc abilităţile necesare. întrebările lor presupun toate o simplă lipsă de cunoştinţe, care trebuie corectată prin tipuri de sfaturi „cum să" pentru fiecare situaţie problematică imaginabilă: Cum îmi fac copilul să asculte? Cum pot să-mi fac copilul să-şi facă temele? Ce trebuie să fac pentru ca copilul meu să-şi cureţe camera? Care este secretul pentru a determina un copil să-şi facă treburile?

Cum îmi fac copilul să stea la masă? Predecesorii noştri ar fi fost probabil stânjeniţi să pună astfel de întrebări sau, de altfel, să-şi arate faţa la un curs de parenting. Pare mult mai uşor pentru părinţii din ziua de azi să mărturisească incompetenţa mai degrabă decât impotenţa, mai ales când lipsa noastră de pricepere poate fi în mod convenabil pusă pe seama lipsei de pregătire sau a lipsei de modele adecvate în propria copilărie. Rezultatul a fost o industrie de multe miliarde de dolari a oferirii de sfaturi pentru părinţi, de la experţi care susţin pauze sau puncte de recompensă în frigider până la toate cărţile despre educaţia eficientă a părinţilor. Experţii în creşterea copiilor şi industria editorială le oferă părinţilor ceea ce cer ei în loc de înţelegerea de care au atât de disperat nevoie. Volumul mare al sfaturilor oferite tinde să întărească sentimentele de inadecvare şi sentimentul de a fi nepregătit pentru job. Faptul că aceste metodologii nu reuşesc să funcţioneze nu a încetinit torentul de predare a competenţelor.

Odată ce percepem parentingul ca un set de abilităţi care trebuie învăţate, ne este dificil să vedem procesul în alt mod. Ori de câte ori întâmpinăm probleme, presupunerea este că trebuie să fie o altă carte de citit, un alt curs de urmat, o altă abilitate de stăpânit. între timp, distribuţia noastră continuă să presupună că avem puterea de a face treaba. Profesorii se comportă de parcă ne-am putea face în continuare copiii să facă temele. Vecinii se aşteaptă de la noi să ne ţinem copiii la coadă. Părinţii noştri ne mustră să luăm o poziţie mai fermă. Experţii presupun că respectarea este doar o altă abilitate. Instanţele ne consideră responsabili pentru comportamentul copilului nostru. Nimeni nu pare să înţeleagă faptul că stăpânirea noastră asupra copiilor noştri alunecă.

Raţionamentul din spatele educaţiei parentale ca un set de abilităţi părea destul de logic, dar retrospectiv a fost o greşeală îngrozitoare. A dus la o dependenţă artificială de experţi, le-a furat părinţilor încrederea lor naturală şi adesea îi lasă să se simtă proşti şi inadecvaţi. Ne grăbim să presupunem că copiii noştri nu ascultă pentru că nu ştim să-i facem să asculte, că copiii noştri nu se conformează pentru că nu am învăţat încă trucurile potrivite, că copiii nu sunt suficient de respectuoşi faţă de autoritate pentru că noi ,

părinţii, nu i-au învăţat să fie respectuoşi. Omitem punctul esenţial că ceea ce contează nu este priceperea părinţilor, ci relaţia copilului cu adultul care îşi asumă responsabilitatea.

Când ne concentrăm îndeaproape asupra a ceea ce ar trebui să facem, devenim orbi faţă de relaţia noastră de ataşament cu copiii noştri şi de insuficienţa acesteia. Calitatea de părinte este înainte de toate o relaţie, nu o abilitate de dobândit. Ataşamentul nu este un comportament de învăţat, ci o conexiune care trebuie căutată.

Impotenţa parentală este greu de văzut, deoarece puterea pe care o deţineau părinţii nu era conştientă de ea însăşi. Era automat, invizibil, o componentă încorporată a vieţii de familie şi a culturilor bazate pe tradiţii. în general, părinţii de altădată îşi puteau da puterea de bună, deoarece era de obicei suficientă pentru sarcina pe care o aveau. Din motive pe care am început să le explorăm, acesta nu mai este cazul. Dacă cineva nu înţelege sursa uşurinţei, nu poate aprecia rădăcina dificultăţii. Datorită ignoranţei noastre colective asupra ataşamentului, dificultăţii noastre de a recunoaşte impotenţa părintească şi aversiunea faţă de puterea însăşi, cea mai comună suferinţă în educaţie parentală este lăsată cerşind o explicaţie.

CĂUTAREA ETICHETELOR

Alternativa evidentă de a da vina pe părinte este de a concluziona că este ceva în neregulă sau lipseşte în copil. Dacă nu ne este dat să ne îndoim de calitatea noastră de părinţi, presupunem că sursa necazului nostru trebuie să fie copilul. Ne adăpostim în gândul care dă vina pe copii că nu am eşuat, dar copiii noştri nu au reuşit să se ridice la standardele aşteptate. Atitudinea noastră este exprimată în întrebări sau solicitări precum De ce nu acordaţi atenţie? Nu mai fi atât de dificil! Sau, de ce nu poţi face ceea ce ţi se spune?

Dificultatea de a fi părinte duce adesea la o vânătoare pentru a afla ce este în neregulă cu copilul. Astăzi putem asista la o căutare frenetică de etichete care să explice problemele copiilor noştri. Părinţii caută diagnosticele formale ale unui profesionist sau înţeleg etichetele informale – există, de exemplu, cărţi despre creşterea copilului „dificil” sau „spirituos”. Cu cât parentingul devine mai frustrant, cu atât este mai probabil ca copiii să fie percepuţi ca fiind

dificili şi cu atât mai multe etichete vor fi căutate pentru verificare. Nu este o coincidenţă că preocuparea pentru diagnostice a fost paralelă cu creşterea orientării către egali în societatea noastră. Din ce în ce mai mult, problemele comportamentale ale copiilor sunt atribuite diferitelor sindroame medicale, cum ar fi tulburarea de opoziţie sfidătoare sau tulburarea de deficit de atenţie. Aceste diagnostice au cel puţin beneficiul de a absolvi copilul şi de a înlătura sarcina vinovăţiei de la părinţi, dar ele camuflează dinamica reversibilă care îi determină pe copii să se comporte prost în primul rând. Explicaţiile medicale ajută prin înlăturarea vinovăţiei, dar împiedică prin reducerea problemelor la concepte suprasimplificate. Ei presupun că problemele complexe de comportament ale multor copii pot fi explicate prin genetică sau prin circuite cerebrale greşite. Ei ignoră dovezile ştiinţifice conform cărora creierul uman este modelat de mediu încă de la naştere de-a lungul vieţii şi că relaţiile de ataşament sunt cel mai important aspect al mediului înconjurător al copilului. De asemenea, ei dictează soluţii înguste, cum ar fi medicamentele, fără a ţine cont de relaţiile copilului cu semenii şi cu lumea adulţilor. în practică, ele servesc pentru a dezactiva şi mai mult părinţii.

Nu spunem că fiziologia creierului nu este implicată în unele tulburări ale copilăriei sau că medicamentele nu au niciodată valoare. Coautorul meu, de exemplu, vede mulţi copii şi adulţi cu ADD, o afecţiune în care funcţionarea creierului este diferită din punct de vedere fiziologic de ceea ce este normal, şi prescrie medicamente atunci când acestea par a fi necesare în mod justificat. Ceea ce ne opunem este reducerea problemelor copilăriei la diagnostice şi tratamente medicale, cu excluderea numeroşilor factori psihologici, emoţionali şi sociali care contribuie la modul în care apar aceste probleme. Chiar şi în ADD şi în alte afecţiuni ale copilăriei în care diagnosticele şi tratamentele medicale pot avea valoare, relaţia de ataşament cu părinţii trebuie să rămână preocuparea principală şi cea mai bună cale către vindecare.*

Părinţii lui Sean au urmat deja calea căutării etichetelor, adunând trei diagnostice diferite de la trei experţi diferiţi – doi psihologi şi un psihiatru. Un profesionist l-a apreciat ca fiind obsesiv compulsiv, altul

ca sfidător din punct de vedere opoziţional şi încă altul ca suferă de tulburare de deficit de atenţie. A aflat că ceva era într- adevăr în neregulă cu Sean a fost o mare uşurare pentru părinţii săi. Dificultatea lor în a fi părinte nu a fost vina lor. în plus, diagnosticele medicilor l-au scos şi pe Sean de la cârlig. Nu s-a putut abţine. Etichetele au oprit blamarea, ceea ce a fost un lucru bun.

Nu m-am certat cu niciuna dintre aceste etichete; i-au descris de fapt comportamentul destul de bine. Era extrem de compulsiv, rezistent şi neatent. în plus, ceea ce au în comun aceste trei sindroame este că copiii etichetaţi astfel sunt, de asemenea, impulsivi şi neadaptativi. Copiii impulsivi (sau adulţii) nu sunt capabili să separe impulsurile de acţiuni. Ei acţionează orice impuls apare în mintea lor. A fi neadaptativ înseamnă a nu te adapta atunci când lucrurile merg prost şi a nu beneficia de adversitate, a învăţa din consecinţele negative. Aceste eşecuri le oferă părinţilor un comportament mai inadecvat de gestionat, limitând în acelaşi timp instrumentele lor de gestionare a comportamentului copilului. De exemplu, tehnicile negative, cum ar fi admonestarea, ruşinea, sancţiunile, consecinţele şi pedeapsa sunt inutile pentru un tânăr care nu poate învăţa din ele. Deci, într-un sens, s-ar putea spune cu exactitate că părinţii lui Sean au avut atât de multe dificultăţi din cauza a ceea ce era în neregulă cu Sean. Există ceva adevăr în asta, dar uneori un adevăr poate masca un adevăr şi mai mare – în acest caz, o problemă în relaţie.

Etichetele medicalizate i-au făcut pe părinţii lui Sean să depindă de experţi. în loc să aibă încredere în propria intuiţie, să înveţe din propriile greşeli şi să-şi găsească propria cale, au început să caute la alţii indicii despre cum să fie părinţi. Ei au urmat mecanic sfaturile altora, folosind metode inventate de control al comportamentului, care au fost încălţate în relaţia de ataşament. Uneori, spuneau ei, se simţea ca şi cum ar fi relaţionaţi mai degrabă cu un sindrom decât cu o persoană. în loc să găsească răspunsuri, au găsit atâtea opinii câte experţi au existat care să le propună.

O problemă şi mai îngrijorătoare cu etichetele – chiar şi cele la fel de informale precum „copilul dificil” sau la fel de inofensive precum „copilul sensibil” – este că acestea creează impresia că rădăcina

problemei a fost găsită. Ele acoperă adevărata sursă a dificultăţii. Când o evaluare a unei probleme ignoră factorii de relaţie de bază, ea întârzie căutarea unor soluţii autentice.

Că Sean era un pumn nu era pus în discuţie. Impulsivitatea lui îl făcea mai greu de gestionat, desigur. Cele mai multe impulsuri, totuşi, sunt declanşate de ataşament şi ataşamentele lui Sean au fost cele care s-au rătăcit. Nu impulsivitatea lui, ci faptul că aceste impulsuri lucrau împotriva părinţilor a făcut lucrurile atât de imposibile. A fost împotriva instinctelor naturale ale lui Sean să depindă de părinţii săi, să fie aproape de ei sau să-şi ia indiciile de la ei. Acest lucru s-a datorat orientării către colegi, nu a unei tulburări medicale. Instinctele sale distorsionate de ataşament au explicat, de asemenea, comportamentul său de opoziţie şi au indicat calea pentru un remediu. Problema orientării către colegi nu a explicat toate problemele sale de atenţie, dar restabilirea ataşamentului sănătos cu părinţii a fost modalitatea de a stabili o bază pentru a le face faţă. Cea mai importantă problemă cu care părinţii trebuiau să se împace nu era ce era în neregulă cu Sean, ci ce lipsea din relaţia lui Sean cu ei.

Deşi nici părinţii lui Kirsten, nici părinţii Melaniei nu urmaseră calea căutării unui diagnostic oficial, ei s-au întrebat şi dacă copiii lor sunt normali sau dacă problema stă în tehnicile lor. La o examinare mai atentă, am descoperit că Melanie era semnificativ imatură pentru vârsta ei, dar acest lucru din nou nu a explicat dificultatea de a fi părinte. Problema critică a fost că era dependentă de semeni, ceea ce, având în vedere imaturitatea ei psihologică, a dat o lovitură devastatoare pentru părinţi.

Din fericire, orientarea către egali nu este doar prevenibilă, ci, în cele mai multe cazuri, şi reversibilă – părţile 4 şi 5 ale acestei cărţi sunt dedicate acestor sarcini. Trebuie totuşi să înţelegem temeinic care este problema. Parentingul a fost menit să fie natural şi intuitiv, dar poate fi aşa doar atunci când copilul se ataşează de noi. Pentru a recâştiga puterea de a părinţi, trebuie să-i aducem pe copiii noştri înapoi în dependenţă deplină de noi – nu doar dependenţă fizică, ci şi psihică şi emoţională, aşa cum natura a intenţionat vreodată.

Pentru o discuție completă a acestor probleme, a se vedea Scattered: How Attention Deficit Disorder Originates and What You Can Do About It, de Gabor Maté (New York: Plume, 1999).

DIN AJUTOR LA OBSTANCIU: CÂND ATAŞAMENTUL FUNCŢIONEAZĂ ÎMPOTRIVA NOI

COMEDIUL JERRY Seinfeld, un proaspăt tată la vârsta de patruzeci şi şapte de ani, a comentat cât de enervant este să ai un alt om să te privească vesel în ochi şi să-şi caca pantalonii în acelaşi timp. „Imaginaţi-vă", a spus Seinfeld, „el face asta în timp ce se uită direct la tine!" Ceea ce îi ţine pe părinţi în joc este ataşamentul. Angajamentul şi valorile pot merge mult, dar dacă ar fi doar atât, parenting-ul ar fi o muncă simplă. Dacă nu ar fi fost ataşament, mulţi părinţi nu ar fi capabili să suporte schimbarea scutecelor, să ierte somnul întrerupt, să suporte zgomotul şi plânsul, să îndeplinească toate sarcinile care nu sunt apreciate. Mai târziu, nici nu au putut tolera provocările de a face faţă comportamentelor iritante şi chiar detestabile ale urmaşilor lor.

Ataşamentul, am observat, îşi face treaba în mod invizibil. Oamenii care din pur instinct au creat o relaţie bună de ataşament cu copilul lor vor fi părinţi de succes şi competenţi, chiar dacă nu au învăţat niciodată în mod oficial o singură „abilitate" parentală.

Există şapte moduri semnificative în care ataşamentul sprijină o educaţie parentală eficientă. O face prin asigurarea dependenţei copilului de părinte, care este adevărata sursă a puterii părinteşti. Din păcate, atunci când ataşamentele copilului nu sunt aliniate, aceste şapte moduri funcţionează pentru a submina autoritatea parentală. Cititorii vor găsi util să se refere la această listă pe măsură ce îşi asumă sarcina de a-şi reafirma legătura cu copiii lor.

Părinţilor dornici de sfaturi despre ce să facă, le spun din nou că înţelegerea răbdătoare şi sinceră a ataşamentului este prima cerinţă. Experienţa mea de a ajuta mii de părinţi şi copii m-a convins că, dacă nu înţelegem complet cum şi de ce lucrurile nu funcţionează – şi, de asemenea, cum trebuie să funcţioneze lucrurile – încercările noastre de soluţii, indiferent cât de bine intenţionate, nu vor face decât să

agraveze problema. .

ATAŞAMENTUL ARANJEAZĂ IERARHIC PĂRINTILE ŞI COPILUL

Prima afacere a ataşamentului este de a aranja adulţii şi copiii într-o ordine ierarhică. Când oamenii intră într-o relaţie, creierul lor de ataşament clasifică automat participanţii în ordinea dominaţiei, încorporate în aparatul nostru cerebral înnăscut sunt poziţii arhetipale care se împart în general în dominant şi dependent, îngrijitor şi căutare de îngrijire, cel care oferă şi cel care primeşte. Acest lucru este valabil chiar şi pentru ataşamentele adulţilor, ca şi în căsătorie, deşi în relaţiile sănătoase, reciproce, va exista o mare schimbare între modurile de a oferi şi de a căuta îngrijire, în funcţie de circumstanţe şi în funcţie, de asemenea, de modul în care se desfăşoară căsătoria, partenerii au ales să-şi împartă responsabilităţile. Cu adulţii, copiii sunt menţionaţi să fie în modul dependent, de căutare de îngrijire.

Un copil este receptiv să fie îngrijit sau direcţionat atâta timp cât se experimentează pe sine într-un mod dependent. Copiii plasaţi corespunzător în ierarhia ataşamentului doresc instinctiv să fie îngrijiţi. Ei îşi ridică în mod spontan părinţii, apelează la ei pentru răspunsuri şi se aşteaptă la ei. Această dinamică este în însăşi natura ataşamentului. Este ceea ce ne permite să ne facem treaba. Fără acest sentiment de dependenţă, comportamentul este greu de gestionat.

Orientarea la egal la egal activează aceeaşi programare, dar acum cu rezultate negative. Subminează funcţionarea instinctuală a creierului de ataşament, conceput pentru ataşamentele copil-adult. în loc să ţină copilul într-o relaţie sănătoasă cu îngrijitorii ei, dinamica dominanţei/dependenţei creează situaţii nesănătoase de dominaţie şi supunere în rândul colegilor imaturi.

Un copil al cărui creier de ataşament selectează un mod mai dominant va prelua conducerea şi îi va conduce pe semenii săi. Dacă acest copil dominant este plin de compasiune şi îşi asumă responsabilitatea pentru ceilalţi, el va fi, de asemenea, îngrijitor şi îngrijitor. Dacă copilul este frustrat, agresiv şi egocentrist, avem crearea unui bătăuş – aşa cum vom explora în capitolele ulterioare

despre agresiune şi bullying. Dar principalul haos cauzat de orientarea către egali este că aplatizează ierarhia naturală părinte-copil. Părinţii îşi pierd respectul şi autoritatea care, în ordinea naturală a lucrurilor, aparţin în mod corespunzător rolului lor dominant.

Un copil orientat spre egali nu are un simţ interior al ordinii sau al rangului, nicio dorinţă ca părintele să fie mai mare decât unul sau mai presus de unul. Dimpotrivă, orice astfel de postură a părintelui îl loveşte pe copilul orientat spre semeni ca fiind artificial şi nefiresc, ca şi cum părintele ar încerca să stăpânească asupra copilului sau ar încerca să-l doboare.

Cei trei copii din capitolul anterior au fost cu toţii seduşi departe de ataşamentele lor parentale prin orientarea către egali. Deşi Kirsten avea doar şapte ani, părinţii ei îşi pierduseră poziţia dominantă în ordinea ataşamentului. Asta a explicat grosolănia ei şi lipsa de respect, mai ales atunci când colegii erau prin preajmă. La fel şi cu Sean şi Melanie. Pe măsură ce ataşamentul faţă de părinţi slăbise, aranjamentul ierarhic menit să faciliteze educaţia parentală se prăbuşise, ceea ce tatăl Melaniei simţea atât de acut şi la care reacţiona atât de vehement. Melanie îşi trata părinţii de parcă ar fi fost egali care nu aveau nicio treabă să o conducă şi să încerce să-şi conducă viaţa. Instinctiv, tatăl Melaniei încerca să o pună în locul ei. Din păcate, nu este ceva ce un părinte poate face fără ajutorul ataşamentului. Fără ataşament, părintele reuşeşte cel mult să convingă copilul spre ascultare, cu preţul unor prejudicii grave aduse relaţiei şi dezvoltării pe termen lung a copilului.

Orientarea la egal la egal nu este singurul mod în care ordinea ataşamentului poate fi inversată. Se poate întâmpla, de exemplu, pentru că părinţii au nevoi nerezolvate pe care le proiectează asupra copilului. în practicile noastre respective ca psiholog şi medic, am văzut amândoi părinţi care s-ar baza pe copiii lor ca confidenţi, plângându-le copiilor de probleme cu soţul lor. Copilul devine un post de ascultare pentru suferinţa emoţională a părintelui. în loc să le poată încredinţa părinţilor ei propriile dificultăţi, ea învaţă să-şi suprime nevoile şi să servească nevoile emoţionale ale altora. O astfel de inversare a ierarhiei ataşamentului este, de asemenea,

dăunătoare dezvoltării sănătoase. în Attachment, primul volum al trilogiei sale clasice care explorează influenţa relaţiilor părinte-copil asupra dezvoltării personalităţii, psihiatrul John Bowlby scrie că „Inversarea rolurilor dintre copil, sau adolescent şi părinte, dacă nu este foarte temporară, nu este aproape întotdeauna, doar un semn de patologie la părinte, dar o cauză a acesteia la copil.” Inversarea rolului cu un părinte deformează relaţia copilului cu întreaga lume. Este o sursă puternică de stres psihologic şi fizic ulterior.

Pe scurt, creierul de ataşament al copilului orientat spre adult o face receptivă la un părinte care preia conducerea şi îşi asumă responsabilitatea pentru ea. Pentru un astfel de copil, i se pare corect ca părintele să fie în poziţia dominantă. Dacă aranjamentul este inversat sau dacă cade plat din cauza orientării către semeni, a fi parental va fi contrar instinctului copilului, oricât de mare ar fi nevoia.

ATAŞAMENTUL EVOCĂ INSTINCTUL PĂRINŢILOR, FACE COPILUL MAI DRIGĂTOR ŞI CRESCĂ TOLERANŢA PĂRINŢILOR

După cum ilustrează gluma lui Jerry Seinfeld, ataşamentul nu numai că pregăteşte un copil pentru a fi îngrijit, dar evocă şi instinctele de îngrijire la un adult. Antrenamentul sau educaţia nu pot face ceea ce poate face ataşamentul: declanşează instinctele de care să ai grijă. De asemenea, ataşamentul îi face pe copii mai drăgălaşi decât ar fi altfel. Ne măreşte toleranţa faţă de greutăţile implicate în educaţia parentală şi abuzul neintenţionat pe care îl putem suferi în acest proces.

Nu există nimic mai atrăgător decât comportamentul de ataşament al unui copil – ochii care se angajează, zâmbetul care trage de stringurile inimii, braţele întinse, topirea în tine când îl ridici. O persoană ar trebui să fie complet călită pentru ca butoanele de ataşament să nu fie apăsate. Comportamentul de ataşament serveşte scopului de a trezi părintele din noi. Este conceput nu de sugar, ci de reflexe de ataşament care sunt automate şi spontane. Dacă îl atinge pe părintele din interiorul nostru, ne vom trezi apropiindu-ne, dorind să ţinem, pregătiţi să ne asumăm responsabilitatea. Experimentăm ataşamentul la locul de muncă: comportamentul de ataşament impulsiv al sugarului evocând

instinctele de ataşament ale unui potenţial părinte.

Astfel de comportamente fermecătoare şi antrenante pot dispărea pe măsură ce copiii cresc, dar impactul comportamentului de ataşament al copilului asupra părinţilor rămâne puternic pe durata copilăriei. Când copiii noştri exprimă prin acţiuni sau cuvinte dorinţa de a ne ataşa, îi face mai dulci şi mai uşor de luat. Sunt sute de mici gesturi şi expresii, toate inconştiente, care servesc să ne înmoaie şi să ne apropie. Nu suntem manipulaţi de copil, suntem lucraţi de forţele ataşamentului şi din motive întemeiate. Părintul implică greutăţi şi avem nevoie de ceva care să facă povara puţin mai uşor de suportat.

Orientarea către colegi schimbă toate acestea. Limbajul corpului de ataşament care creează atracţia magnetică nu mai este îndreptat către noi. Ochii nu ne mai implică. Faţa nu este dragă. Zâmbetele care înainte ne încălzeau inimile au îngheţat cumva şi acum ne lasă frig sau ne creează o durere. Copilul nostru nu mai răspunde la atingerea noastră. îmbrăţişările devin superficiale şi unilaterale. Devine greu să ne placă copilul. Când nu suntem pregătiţi de ataşamentul copiilor noştri faţă de noi, suntem lăsaţi să ne bazăm doar pe dragostea şi angajamentul nostru şi pe simţul nostru de responsabilitate ca părinte. Pentru unii este suficient; pentru mulţi nu este.

Pentru tatăl Melaniei nu a fost suficient. Melanie îi fusese întotdeauna aproape, dar când atenţia şi afecţiunile ei erau distrase către semenii ei, inima tatălui ei s-a răcit. Era genul de tip care a ieşit din calea lui, cu mult peste majoritatea părinţilor, pentru a face ceva să funcţioneze pentru fiica lui, dar s-a dovedit a fi mai mult o muncă de ataşament decât propriul său caracter autonom. Limbajul lui reflecta schimbarea inimii lui. Era plin de „M-am săturat, nu mai suport asta", „Nimeni nu ar trebui să suporte acest gen de rahat". Au început să zboare şi ultimatumurile. Tatăl Melaniei s-a simţit folosit, abuzat, luat de la sine înţeles şi profitat de el.

De fapt, toţi părinţii sunt folosiţi, abuzaţi, luaţi de la sine şi profitaţi. Motivul pentru care de obicei nu ajunge la noi este din nou munca ataşamentului. Luaţi de exemplu o pisică-mamă cu pisoi care alăptează. Mama este călcată, muşcată, zgâriată, împinsă şi împinsă,

dar în cea mai mare parte rămâne remarcabil de tolerantă. Dar dacă un pisoi care nu este al ei ar fi introdus în aşternut, acea toleranţă va lipsi extrem de mult dacă nu se formează un ataşament. Pisica-mamă va pedepsi fizic pisoiul pentru cea mai mică infracţiune, indiferent cât de inevitabil a fost. Maturitatea noastră ca părinţi umani şi simţul nostru de responsabilitate ne pot ajuta să transcendem astfel de reacţii instinctive, dar avem încă multe în comun cu alte creaturi de ataşament. Şi noi suntem declanşaţi mai uşor atunci când ataşamentul a devenit slăbit. Lipsa unui ataşament reciproc spontan este probabil ceea ce le-a dat părinţilor vitregi o reputaţie atât de proastă în basmele copiilor.

Cei mai mulţi dintre noi au nevoie de ajutorul ataşamentului pentru a suporta uzura experimentată în timpul executării responsabilităţilor noastre parentale. Copiii, în general, nu au idee despre impactul lor asupra noastră, despre rănile pe care le-au provocat sau despre sacrificiile pe care le-am făcut în numele lor. Nici ei nu ar trebui – cel puţin nu până când nu învaţă prin propria lor reflecţie matură ce am făcut noi pentru ei. Face parte din sarcina parentală să fie considerat de la sine înţeles. Ceea ce face ca totul să merite este gestul de afecţiune, semnul conexiunii, dorinţa de apropiere – nu neapărat din aprecierea pentru dăruirea şi efortul nostru, ci din ataşament pur şi simplu. Pe de altă parte, atunci când acel ataşament este deturnat, poate face povara insuportabilă. Confruntaţi cu copiii orientaţi spre egali, mulţi dintre noi ni se pare că instinctul parental este tocit. Căldura naturală pe care ne place să
o simţim faţă de copiii noştri devine rece şi chiar ne putem simţi
vinovaţi pentru că nu ne „iubim” suficient copiii.

În arena nefirească a relaţiilor orientate către colegi, aceeaşi putere a ataşamentului de a face pe cineva să suporte maltratările se întoarce înapoi. Menit să uşureze povara parentală şi să-i ţină pe părinţi în joc, în rândul colegilor favorizează abuzul. Copiii pot ajunge să tolereze încălcarea pe care o experimentează din partea semenilor lor. Părinţii sunt adesea consternaţi că copiii lor, recalcitraţi acasă chiar şi la cea mai mică corecţie sau control, suportă cerinţele nerezonabile ale semenilor şi chiar acceptă să fie maltrataţi de către aceştia. Incapabil să recunoască faptul că unui prieten sau coleg de

clasă nu îi pasă suficient de ea pentru a-şi lua în considerare sentimentele, copilul orientat spre colegii va închide ochii sau va găsi o scuză care să păstreze ataşamentul.

ATAŞAMENTUL COMANDĂ ATENŢIA COPILULUI

Este enorm de frustrant să gestionezi un copil care nu ne acordă atenţie. Faptul ca un copil să ne privească şi să ne asculte este esenţial pentru orice educaţie parentală. Părinţii din distribuţia noastră de nouă persoane au avut cu toţii dificultăţi în a câştiga atenţia copiilor lor. Mama lui Melanie s-a plâns că uneori se simţea de parcă nici nu există. Părinţii lui Sean s-au săturat să fie ignoraţi. Părinţii lui Kirsten au avut dificultăţi în a-şi determina copilul de şapte ani să asculte şi să-i ia în serios.

Problemele cu care se confruntă acest grup în a atrage atenţia copiilor lor nu sunt neobişnuite. De fapt, nicio persoană nu poate capta cu adevărat atenţia altuia. Creierul copilului atribuie priorităţi pentru ceea ce trebuie să se ocupe de dinamici care sunt, în cea mai mare parte, inconştiente. Dacă foamea este preeminentă, mâncarea va atrage atenţia copilului. Dacă nevoia de a se orienta este cea mai urgentă, copilul va căuta familiarul. Dacă copilul este alarmat, atenţia ei va fi îndreptată către scanarea a ceea ce ar putea fi în neregulă. Totuşi, ataşamentul este ceea ce contează cel mai mult în lumea copilului şi, prin urmare, va fi esenţial pentru orchestrarea atenţiei sale.

Practic, atenţia urmează ataşamentului. Cu cât ataşamentul este mai puternic, cu atât este mai uşor să atragi atenţia copilului. Când ataşamentul este slab, atenţia copilului va fi în mod corespunzător dificil de angajat. Unul dintre semnele revelatoare ale unui copil care nu acordă atenţie este că un părinte trebuie să ridice continuu vocea sau să repete lucruri. Unele dintre cele mai persistente solicitări ale noastre ca părinţi au de-a face cu atenţia lor: „Ascultă- mă”, „Uită-te la mine când vorbesc”, „Acum uită-te aici”, „Ce tocmai am spus?” sau cel mai simplu, „Fii atent”.

Când copiii devin orientaţi spre semeni, atenţia lor se îndreaptă instinctiv către semeni. Este împotriva instinctelor naturale ale unui copil orientat spre egali de a se ocupa de părinţi sau profesori. Sunetele emanate de la adulţi sunt privite de mecanismele de atenţie

ale copilului ca atât de mult zgomot şi interferenţă, lipsite de sens şi relevanţă faţă de nevoile de ataşament care îi domină viaţa emoţională.

Orientarea către semeni creează deficite în atenţia copilului faţă de adulţi, deoarece adulţii nu sunt prioritari în ierarhia atenţiei copiilor orientaţi spre egali. Nu este întâmplător faptul că tulburarea de deficit de atenţie a fost considerată iniţial o problemă şcolară, un copil nereuşind să acorde atenţie profesorului. De asemenea, nu este întâmplător faptul că explozia numărului de cazuri diagnosticate de tulburare de deficit de atenţie a fost paralelă cu evoluţia orientării către egali în societatea noastră şi este mai gravă acolo unde orientarea către egali este cea mai predominantă – centrele urbane şi şcolile din centrul oraşului. Acest lucru nu înseamnă că toate problemele în acordarea atenţiei provin din această sursă şi că nu există alţi factori implicaţi în ADD. Pe de altă parte, a nu recunoaşte rolul fundamental al ataşamentului în guvernarea atenţiei înseamnă a ignora realitatea multor copii diagnosticaţi cu ADD. Deficitele de ataşament faţă de adulţi contribuie semnificativ la deficitele de atenţie faţă de adulţi. Dacă ataşamentul este dezordonat, atenţia va fi, de asemenea, dezordonată.

ATAŞAMENTUL ŢINE COPILUL APROAPE DE PĂRINTE

Poate cea mai evidentă sarcină a ataşamentului este să ţină copilul aproape. Când copilul îşi experimentează nevoia de proximitate în termeni fizici – aşa cum fac copiii foarte mici – ataşamentul serveşte ca o lesă invizibilă. Progeniturile noştri au acest lucru în comun cu multe alte creaturi de ataşament care trebuie să ţină un părinte la vedere, auz sau miros.

Uneori, nevoia de apropiere ni se pare cam sufocantă, mai ales când copilul mic sau preşcolar intră în panică atunci când închidem uşa băii. în cea mai mare parte, însă, această programare a ataşamentelor ne oferă o mare libertate. în loc să fim cu ochii pe copil continuu, ne putem permite să luăm conducerea şi să avem încredere în instinctele lui pentru a-l face să urmeze. Ca o mamă ursoaică cu un pui sau o mamă pisică cu pisoi sau o mamă gâscă cu gosari, putem lăsa ataşamentul să facă treaba de a ne ţine puii aproape în loc să fie nevoiţi să-i adăpostim sau să-i punem în ţarcuri.

Instinctele copilului de a sta aproape de noi ne pot sta în cale şi ne pot frustra. Nu salutăm munca ataşamentului atunci când tânjim la separare, fie în scopuri de muncă, şcoală, sex, sănătate mintală sau somn. Societatea noastră este atât de răsturnată încât putem ajunge să preţuim dorinţa copilului de a se separa mai mult decât instinctele ei de apropiere. Din păcate, nu o putem avea în ambele sensuri. Părinţii ai căror copii mici nu sunt ataşaţi corespunzător se confruntă cu un scenariu de coşmar doar ţinând copilul la vedere. Ar trebui să fim recunoscători pentru ajutorul oferit de ataşament în a ne ţine copiii aproape. Dacă ar trebui să facem toată munca, nu am fi niciodată capabili să ne descurcăm cu celelalte sarcini pe care le implică parentingul. Trebuie să învăţăm să fim părinţi în armonie cu acest design, mai degrabă decât să luptăm împotriva lui.

Dacă totul merge bine, dorinţa de apropiere fizică cu părintele evoluează treptat într-o nevoie de conexiune şi contact emoţional. Nevoia de a-l ţine pe părintele la vedere se schimbă în nevoia de a şti unde se află părintele. Chiar şi adolescenţii, dacă sunt bine ataşaţi, se vor întreba „Unde este tata?" şi „Când ajunge mama acasă?" şi va prezenta adesea o oarecare anxietate atunci când nu poate lua legătura.

Orientarea la egal la egal încurcă cu aceste instincte. Există la fel de multă nevoie de conexiune şi contact la copiii orientaţi spre egali, dar acum este redirecţionat unul către celălalt. Acum copilul devine îngrijorat de locul unde se află înlocuitorii noştri. Ca societate, am dezvoltat o tehnologie puternică pentru a păstra legătura, de la telefoane mobile la e-mail la linii de chat pe Internet. Melanie, în vârstă de treisprezece ani, obsedată de contactul cu colegii, era pe deplin implicată în această urmărire. Această nevoie urgentă de a rămâne în contact interferează nu numai cu timpul în familie, ci şi cu studiile copilului, cu dezvoltarea talentului şi, mai mult, cu singurătatea creativă, care este atât de esenţială pentru maturizare. (Pentru mai multe despre maturizare şi singurătate creativă, vezi capitolul 9.)

ATAŞAMENTUL CREAŢI UN MODEL DIN PĂRINTE

Adulţii sunt adesea surprinşi şi chiar răniţi atunci când copiii aflaţi în grija lor nu le urmează exemplul în modul în care se comportă şi îşi

trăiesc viaţa. O astfel de dezamăgire izvorăşte din credinţa greşită că părinţii şi profesorii sunt modele automate pentru copiii şi elevii lor. în realitate, copilul îi acceptă drept modele doar pe cei de care este puternic ataşat. Nu viaţa noastră ne face modele, oricât de exemplare, şi nici simţul nostru de responsabilitate faţă de copil sau rolul nostru de îngrijire în viaţa copilului. Este ataşamentul care îl face pe copil să-şi dorească să fie ca o altă persoană, să-şi asume caracteristicile altuia. Modelarea, pe scurt, este o dinamică a ataşamentului. Emulând persoana de care este ataşat, copilul menţine apropierea psihologică cu acel individ.

Dorinţa de asemănare cu figurile importante de ataşament duce la unele dintre cele mai semnificative şi spontane experienţe de învăţare ale copilului, chiar dacă apropierea, nu învăţarea, este motivaţia de bază. O astfel de învăţare are loc fără ca părinţii să aibă multă intenţie conştientă de a preda sau copilul de a studia. în absenţa ataşamentului, învăţarea este muncită şi predarea forţată. Gândiţi-vă la munca care ar fi implicată dacă fiecare cuvânt pe care copilul l-a dobândit ar trebui să fie predat în mod deliberat de către părinte, fiecare comportament modelat în mod conştient, fiecare atitudine inculcată în mod intenţionat. Povara parentală ar fi copleşitoare. Ataşamentul realizează aceste sarcini în mod automat, cu un efort relativ mic necesar fie de la părinte, fie de la copil. Ataşamentul oferă învăţare asistată de putere – cât de încântător este, au descoperit mulţi oameni, să studieze o nouă limbă atunci când sunt îndrăgostiţi de instructorul fermecător! Indiferent dacă ştim sau nu, ca părinţi şi profesori ne bazăm foarte mult pe ataşament pentru a face modele din noi.

Când semenii îi înlocuiesc pe părinţi ca figuri dominante de ataşament, ei devin modelele copilului nostru fără, desigur, să-şi asume nicio responsabilitate pentru rezultatul final. Copiii noştri îşi copiază reciproc limbajul, gesturile, acţiunile, atitudinile şi preferinţele. învăţarea este la fel de impresionantă, dar conţinutul nu mai este în controlul nostru. Curtea şcolii este adesea locul unde are loc cel mai mult această învăţare asistată de putere. Ceea ce se învaţă în acest mod poate fi acceptabil atunci când modelele sunt copii care ne plac, dar destul de supărător atunci când copiii devin

modelele al căror comportament sau valori le găsim deranjante. Mai rău, orice învăţătură pe care vrem să le oferim copiilor noştri devine acum obositoare, deliberată şi dureros de lentă. Meseria de părinte devine nemăsurat mai complicată atunci când nu suntem modelul pe care copilul nostru îl emulează.

ATAŞAMENTUL DENUMEŞTE PĂRINTELE CA PRINCIPAL DĂTĂTOR DE PĂRŢI

Una dintre sarcinile fundamentale ale părintelui este de a oferi îndrumare şi îndrumare copiilor noştri. în fiecare zi subliniem ce funcţionează şi ce nu, ce este bine şi ce nu, ce este de aşteptat şi ce este inadecvat, ce să ţinteşti şi ce să evităm. Până când copilul devine capabil de a se autodirecţiona şi de a urma indiciile din interior, el sau ea are nevoie de cineva care să-i arate calea. Copiii caută în mod constant indicii despre cum să fie şi ce să facă.

Problema critică nu este cât de perspicace este predarea noastră, ci cine numeşte programarea ataşamentului copilului să fie ghidul de urmat. Este important să fim buni în a da direcţie, dar nu contează cât de înţelept sau de clar vorbit dacă nu suntem noi cei pe care copilul caută indicii. Aici literatura parentală a mers prost. Premisa nedeclarată, care nu mai este justificată, este că copiii sunt orientaţi spre adulţi, luând indiciile de la părinţi sau profesori. Prin urmare, literatura se concentrează asupra modului de a oferi îndrumări şi îndrumări – de exemplu, să fie clar în ceea ce priveşte aşteptările, stabilirea unor limite bine definite şi rezonabile, articularea regulilor, consecvenţa cu privire la consecinţe, evitarea mesajelor amestecate. Când copiii nu ne urmăresc indiciile, este uşor să presupunem că problema constă fie în modul în care ne transmitem aşteptările, fie în capacitatea copiilor de a ne primi mesajele. Aşa poate fi în unele situaţii, dar mult mai probabil că problema este mult mai profundă: ca urmare a ataşamentului pierdut, copilul nu ne mai urmează exemplul.

A oferi îndrumări şi îndrumări nu ar trebui să fie o sarcină grea, plină de frustrare. Poate şi ar trebui să se întâmple spontan. Oricine serveşte drept punct de busolă al copilului vine să servească şi ca dătătorul de reper. Totul face parte din reflexul de orientare. Creierul

copilului va scana automat pentru indicii de la oricine este ataşat în primul rând copilul. Dacă creierul de ataşament al unui copil este orientat către părinte, aceste indicii vor veni din chipul părintelui, reacţiile părintelui, valorile părintelui, comunicări şi gesturi. Părintele este citit şi studiat cu atenţie pentru semne care indică ceea ce ar putea fi dorit sau aşteptat. Ataşarea uşurează să dai direcţie – uneori puţin prea uşor.

Când nu suntem la fel de bine şi ne comportăm sau vorbim în moduri cu care nu suntem mândri, ne-am dori ca copiii noştri să nu ne urmeze exemplul atât de automat şi precis. Puterea se poate simţi uneori împovărătoare, dar cineva va fi desemnat desemnarea. Dacă nu noi, atunci cine? Cel puţin, ca adulţi şi părinţi responsabili, avem capacitatea şi simţul responsabilităţii de a reflecta asupra acţiunilor noastre şi, atunci când este necesar, de a repara orice daune pe care le-am fi putut provoca. Când colegii obţin puterea, nu îşi asumă nicio responsabilitate şi nici nu se simt rău vreodată de vreun impact negativ pe care îl au. Spre deosebire de părinţi, ei nu se luptă să crească în rolul pe care ataşamentul le-a atribuit. Chiar dacă suntem imaturi şi inadecvaţi, să ni se acorde responsabilitatea minunată de a fi un model şi un dator de indicii este un stimulent puternic pentru a ne extinde şi a creşte.

Dacă semenii îl înlocuiesc pe un părinte ca dător de indicii, copilul va urma aşteptările semenilor săi, aşa cum îi percepe el. Un astfel de copil va urma cerinţele semenilor săi la fel de uşor cum ar asculta ordinele părintelui dacă el, copilul, ar fi orientat către adulţi.

Unii părinţi pot evita să dea îndrumare în credinţa naivă că trebuie să lase loc copilului pentru a-şi dezvolta propriile ghiduri interne. Nu funcţionează aşa. Doar maturitatea psihologică poate oferi o autodeterminare autentică. Deşi este important pentru dezvoltarea lor ca copiilor să li se ofere opţiuni adecvate vârstei şi maturităţii lor, părinţii care evită să dea îndrumări în principiu ajung să renunţe la rolul lor de părinte. în absenţa îndrumării părinţilor, majoritatea copiilor vor căuta îndrumare de la o sursă înlocuitoare, probabil de la semenii lor.

Gestionarea unui copil care nu ne urmează direcţia este destul de dificilă, dar încercarea de a controla un copil sub comanda altcuiva

este aproape imposibilă. Ceea ce a fost menit să ne înlocuiască nu este altcineva care dă ordine, ci maturitatea – adică capacitatea propriei persoane adulte de a lua decizii şi de a alege cea mai bună cale de acţiune pentru ea însăşi.

ATAŞAMENTUL FACE COPILUL SĂ VRĂ SĂ FIE BUN PĂRINTILE

Ultimul mod important în care suntem asistaţi de ataşamentul copilului nostru faţă de noi este cel mai semnificativ dintre toate: dorinţa copilului de a fi bun pentru părinte. Merită o privire atentă.

Dorinţa copilului de a se conforma conferă părintelui o putere formidabilă. Dificultăţile create de absenţa lui sunt la fel de formidabile. Putem vedea impulsul de a fi bun în dorinţa câinilor de companie de a se comporta pentru stăpânii lor, deşi sunt indiferenţi la comenzile străinilor. încercarea de a gestiona un câine neinteresat să fíe bun pentru noi ne dă o mică idee cu ce ne confruntăm atunci când această motivaţie lipseşte într-o fiinţă emoţională mult mai complexă şi mai vulnerabilă precum copilul uman.

Această dorinţă de a fi bun este unul dintre primele lucruri pe care le caut la un copil ai cărui părinţi întâmpină probleme în educaţia parentală. Există o serie de motive pentru care un copil nu este bun, dar de departe cel mai important este absenţa dorinţei în sine. Este trist de spus, unii copii nu se pot ridica niciodată la înălţimea aşteptărilor părinţilor, deoarece standardele cerute de părinţi sunt fără speranţă nerealiste. Dar dacă dorinţa copilului în sine lipseşte, nu prea contează dacă aşteptările sunt sau nu realiste. Când i-am întrebat pe părinţii lui Sean, Melanie şi Kirsten, toţi au raportat că copilul lor nu avea această motivaţie. Cu toate acestea, părinţii fiecăruia şi-au putut aminti o perioadă din trecutul nu prea îndepărtat, când dorinţa de a fi buni fusese mult mai evidentă.

în scopul creşterii copiilor, încununarea unui ataşament de muncă este de a insufla unui copil dorinţa de a fi bun. Când spunem despre un anumit copil că este „bun", credem că descriem o caracteristică înnăscută a copilului. Ceea ce nu vedem este că ataşamentul copilului faţă de adult este cel care promovează această bunătate. în acest fel, suntem orbi la puterea ataşamentului. Pericolul în a crede că personalitatea înnăscută a copilului face ca dorinţa lui să fie bună este că îl vom învinovăţi şi îl vom face de ruşine – îl vom vedea „rău"

– dacă vom găsi că această dorinţă lipseşte. Impulsul de a fi bun provine mai puţin din caracterul copilului decât din natura relaţiilor acestuia. Dacă un copil este „rău”, este relaţia pe care trebuie să o corectăm, nu copilul.

Ataşamentul evocă dorinţa de a fi bun în mai multe moduri, fiecare dintre ele influent în sine. împreună fac posibilă transmiterea de la o generaţie la alta a standardelor de comportament şi valori acceptabile. O sursă a dorinţei copilului de a fi bun este ceea ce eu numesc „conştiinţa ataşamentului” – un fel de alarmă care este înnăscută în copil. O avertizează împotriva comportamentului care ar declanşa dezgraţia părintelui. Cuvântul conştiinţă îşi are originea în verbul latin „a şti”. îl folosesc aici în acest sens mai elementar, nu ca un cod de moralitate, ci ca o cunoaştere interioară care protejează împotriva unei rupturi cu părintele.

Esenţa conştiinţei ataşamentului este anxietatea de separare. Deoarece ataşamentul contează atât de mult, centrii nervoşi importanţi din creierul ataşamentului funcţionează ca nişte alarme, creând un sentiment de agitaţie inconfortabilă atunci când ne confruntăm cu separarea de cei de care suntem ataşaţi. La început, anticiparea separării fizice este cea care evocă acest răspuns la copil. Pe măsură ce ataşamentul devine mai psihologic, experienţa separării emoţionale devine mai producătoare de anxietate. Copilul se va simţi rău atunci când anticipează sau experimentează dezaprobarea sau dezamăgirea părintelui. Orice face copilul care l- ar putea supăra pe părinte, îl împinge pe părinte sau îl înstrăinează va evoca anxietate în copil. Conştiinţa ataşamentului va menţine comportamentul copilului în limitele stabilite de aşteptările părinţilor.

Conştiinţa ataşamentului poate evolua în cele din urmă în conştiinţa morală a copilului, dar funcţia sa iniţială este de a păstra legătura cu oricine serveşte ca ataşament primar. Atunci când ataşamentul de lucru al unui copil se schimbă, conştiinţa ataşamentului va fi probabil recalibrată pentru a evita orice ar cauza supărare sau distanţare în noua relaţie. O conştiinţă mai matură şi mai autonomă, consecventă în toate situaţiile şi relaţiile, nu evoluează până când un copil nu a dezvoltat o personalitate suficient de puternică pentru a-şi forma valori şi judecăţi independente.

Deşi este benefic pentru un copil să se simtă rău atunci când anticipează o pierdere a conexiunii cu cei care îi sunt devotaţi şi bunăstării şi dezvoltării sale, este extrem de important ca părinţii să înţeleagă că nu este înţelept să exploateze vreodată această conştiinţă. Nu trebuie niciodată să facem în mod intenţionat un copil să se simtă rău, vinovat sau ruşinat pentru a-l face să fie bun. Abuzul de conştiinţă de ataşament evocă nesiguranţe profunde în copil şi îl poate determina să o închidă imediat de teama să nu fie rănit. Consecinţele nu valorează niciun câştig pe termen scurt în obiectivele comportamentale.

Conştiinţa ataşamentului poate deveni disfuncţională din alte motive decât orientarea către semeni, dar cea mai comună cauză pentru care acesta serveşte un scop greşit este ca ea să devină înclinată către colegi şi departe de părinţi. În această împrejurare, conştiinţa este încă operaţională, dar scopul ei firesc este subminat. Urmează două consecinţe nedorite. Părinţii pierd ajutorul acestei conştiinţe în influenţarea comportamentului copiilor lor şi, în acelaşi timp, conştiinţa ataşamentului este resetată pentru a servi relaţiile cu semeni. Dacă suntem şocaţi de schimbările comportamentale care apar în urma orientării către semeni, este pentru că ceea ce este acceptabil pentru semeni este foarte diferit de ceea ce este acceptabil pentru părinţi. De asemenea, ceea ce înstrăinează semenii este departe de ceea ce înstrăinează părinţii. Conştiinţa ataşamentului serveşte unui nou maestru.

Când un copil încearcă să-şi găsească favoarea semenilor în loc de părinţi, motivaţia de a fi bun pentru părinţi scade semnificativ. Dacă valorile semenilor diferă de cele ale părinţilor, comportamentul copilului se va schimba în mod corespunzător. Această schimbare de comportament dezvăluie că valorile părinţilor nu au fost niciodată cu adevărat interiorizate, făcute cu adevărat proprii copilului. Ei au funcţionat mai ales ca instrumente de a găsi favoarea.

Copiii nu interiorizează valorile – le fac propriile lor – până la adolescenţă. Astfel, schimbările în comportamentul unui copil orientat spre egali nu înseamnă că valorile lui s-au schimbat, ci doar că direcţia instinctului său de ataşament şi-a schimbat cursul. Valorile parentale, cum ar fi studiul, munca pentru atingerea unui scop,

căutarea excelenţei, respectul pentru societate, realizarea potenţialului, dezvoltarea talentului, urmărirea unei pasiuni, aprecierea culturii sunt adesea înlocuite cu valori de la egal la egal, care sunt mult mai mult. imediat şi pe termen scurt. Aspectul, divertismentul, loialitatea colegilor, petrecerea timpului împreună, integrarea în subcultură şi înţelegerea reciprocă vor fi apreciate mai presus de educaţie şi de realizarea potenţialului personal. Părinţii se găsesc adesea să se ceartă despre valori, fără să-şi dea seama că pentru copiii lor orientaţi spre egali valorile nu sunt altceva decât standardele pe care ei, copiii, trebuie să le îndeplinească pentru a câştiga acceptarea grupului de egali.

Aşa că se întâmplă că ne pierdem influenţa tocmai în momentul din viaţa copiilor noştri când este cel mai potrivit şi necesar să le articulăm valorile şi să încurajăm interiorizarea a ceea ce credem. Cultivarea valorilor necesită timp şi discurs. . Orientarea către egali îi fură părinţilor de această oportunitate. în acest fel, orientarea către semeni opreşte dezvoltarea morală.

Impulsul de a fi rău este reversul dorinţei de a fi bun. Pentru a indica că aşa şi aşa ne-ar face plăcere sau că ceva ce a făcut copilul nostru ne-a făcut mândri sau fericiţi poate de fapt să se întoarcă. Natura bipolară a ataşamentului, discutată în capitolul 2, este de aşa natură încât atunci când aspectul negativ este activ, poate provoca un comportament opus celui dorit. Acest lucru a fost cu siguranţă adevărat pentru Melanie şi mama ei. Când un copil se opune contactului cu noi în loc să dorească să fie pe plac, instinctele sunt de a respinge şi de a irita. Melanie a făcut tot posibilul să-şi enerveze mama. Poate părea că copilul orientat spre colegi încearcă să ne apasă butoanele şi, într-un fel, acest lucru este foarte adevărat, cu excepţia faptului că este instinctiv şi neintenţionat. Creaturile ataşamentului sunt creaturi ale instinctului si impulsului. Nu se simte bine, nici corect sau potrivit să cauţi favoarea în ochii celor de care caută distanţa. Când cauţi aprobarea semenilor tăi, este aproape insuportabil să găseşti favoarea adulţilor.

Un ultim avertisment. Dorinţa unui copil de a fi bun pentru părinte este o motivaţie puternică care face parentalitatea mult mai uşoară.

Este nevoie de îngrijire atentă şi încredere. Este o încălcare a relaţiei să nu crezi în dorinţa copilului atunci când aceasta există de fapt, de exemplu să-l acuzi pe copil că adăposteşte intenţii rele atunci când îi dezaprobăm comportamentul. Asemenea acuzaţii pot declanşa cu uşurinţă apărarea copilului, pot dăuna relaţiei şi o pot face să se simtă rea. De asemenea, este prea riscant ca copilul să continue să-şi dorească să fie bun pentru un părinte sau un profesor care nu are încredere în intenţia ei de a fi bun şi crede, aşadar, că ea, copilul, trebuie să fie tentată cu mită sau ameninţată cu sancţiuni. Este un cerc vicios. Motivatorii externi pentru comportament, cum ar fi recompensele şi pedepsele, pot distruge preţioasa motivaţie internă de a fi bun, făcând ca pârghia prin astfel de mijloace artificiale să fie necesară în mod implicit. Ca investiţie în educaţia uşoară a părinţilor, încrederea în dorinţa unui copil de a fi bun pentru noi este una dintre cele mai bune.

Multe metode actuale de management al comportamentului, bazându-se pe motivaţii impuse din exterior, scapă dur peste această unitate delicată. Doctrina aşa-numitelor consecinţe naturale este un exemplu. Această metodă de disciplinare este menită să impresioneze copilului că anumite comportamente greşite vor fi supuse unor sancţiuni specifice alese de părinte, conform logicii care are sens în mintea părintelui, dar rareori în mintea copilului. Ceea ce părintele vede ca fiind natural este experimentat de copil ca fiind arbitrar. Dacă consecinţele sunt cu adevărat naturale, de ce trebuie să fie impuse copilului?

Unii părinţi percep încrederea ca având legătură cu rezultatul final, nu cu motivaţia de bază. În ochii lor, încrederea este ceva ce trebuie câştigat mai degrabă decât o investiţie care trebuie făcută. „Cum pot să am încredere în tine”, pot spune ei, „dacă nu faci ceea ce ai spus că vei face sau dacă m-ai minţit?” Chiar dacă un copil nu a fost niciodată capabil să se ridice la înălţimea aşteptărilor noastre sau să-şi realizeze propriile intenţii, ar fi totuşi important să avem încredere în dorinţa lui de a fi bun pentru noi. A retrage această încredere înseamnă a-i scoate vântul din pânze şi a-l răni profund. Dacă dorinţa de a fi bun pentru noi nu este preţuită şi hrănită, copilul îşi va pierde motivaţia de a continua să încerce să se ridice la măsură. Dorinţa

copiilor de a fi buni pentru noi este cea care ne justifică încrederea, nu capacitatea lor de a îndeplini aşteptările noastre.

CONTRAVOINTA: DE CE COPIIII DEVIN NESOBEDIENTI

„TU NU EŢI şeful MEU", le spunea deodată Kirsten, în vârstă de şapte ani, părinţilor ei nedumeriţi, ori de câte ori aceştia îi cereau cooperarea. Sean, în vârstă de nouă ani şi, de asemenea, din ce în ce mai recalcitrant, a lipit pe uşa lui un panou mare şi interzis. Comunicarea adolescenţei Melanie cu părinţii ei s-a redus la ceva mai mult decât gesturi de sfidare: o expresie îmbufnată, o ridicare din umeri sau un zâmbet care devenea cu atât mai dispreţuitor cu cât tatăl ei dădea ordine furioase, dar ineficiente, de a „şterge acel zâmbet de pe faţă. "

După cum am arătat în capitolul anterior, odată ce copiii noştri devin orientaţi spre colegi, ataşamentul se întoarce împotriva noastră şi ne pierdem puterea de a părinţi. Cu aceste două lovituri împotriva lor, părinţii lui Kirsten, Melanie şi Sean treceau deja o perioadă grea, dar povestea nu se termină aici. Există un alt instinct care, atunci când este denaturat de orientarea către semeni, face ravagii în relaţia părinte-copil şi face viaţa mizerabilă oricărui adult la conducere. A fost supranumit „contravoinţa" de către un psiholog austriac perspicace pe nume Otto Rank.

Contravoinţa este o rezistenţă instinctivă, automată, la orice sentiment de a fi forţat. Se declanşează ori de câte ori o persoană se simte controlată sau presată să facă licitaţia altcuiva. îşi face cea mai dramatică apariţie în cel de-al doilea an de viaţă – da, aşa-zişii doi îngrozitori. (Dacă copiii de doi ani ar putea alcătui astfel de etichete, poate că şi-ar descrie părinţii ca trecând prin „treizeci îngrozitori.") Contravoinţa reapare cu răzbunare în timpul adolescenţei, dar poate fi activată la orice vârstă – mulţi adulţi îl experimentează.

în prima parte a secolului al XX-lea, Rank observase deja că a face faţă cu contravoinţa era cea mai descurajantă provocare a părinţilor. El scria într-o perioadă în care, în general, ataşamentele copiilor erau încă aliniate faţă de adulţi. Deci nu este nimic anormal în contravoinţa la un copil, dar, aşa cum voi explica pe scurt, a devenit

anormal de amplificat sub influenţa orientării la egal la egal.

Nimănui nu-i place să fie împins, inclusiv copiii – sau mai corect, mai ales copiii. Deşi suntem cu toţii destul de conştienţi de acest răspuns instinctiv din noi înşine, îl trecem cumva cu vederea atunci când avem de-a face cu tinerii noştri. înţelegerea contra voinţei poate salva un părinte multă confuzie şi conflict inutil, în special atunci când vine vorba de a înţelege atitudinile şi comportamentul unui copil orientat spre egali.

Contravoinţa se manifestă în mii de moduri. Poate apărea ca numărul reactiv al copilului mic, „Tu nu eşti şeful meu" al copilului mic, ca neclintire atunci când este grăbit, ca neascultare sau sfidare. Este vizibil în limbajul corpului adolescentului. Contravoinţa se exprimă şi prin pasivitate, prin amânare sau prin a face opusul a ceea ce se aşteaptă. Poate apărea ca lene sau lipsă de motivaţie. Poate fi comunicată prin negativitate, belicositate sau argumentaţie, adesea interpretată de adulţi ca insolenţă. La mulţi copii mânaţi de contravoinţă putem observa o fascinaţie pentru încălcarea tabuurilor şi adoptarea de atitudini antisociale. Indiferent cum arată, dinamica subiacentă este simplă – rezistenţa instinctivă la a fi forţat.

Simplitatea dinamicii este în contrast puternic cu multitudinea şi complexitatea problemelor pe care le creează — pentru părinţi, pentru profesori şi pentru oricine are de-a face cu copiii. însuşi faptul că ceva este important pentru noi îi poate face pe copiii noştri să simtă mai puţin chef să facă asta. Cu cât ne presăm mai mult pe copiii noştri să-şi mănânce legumele, să-şi cureţe camerele, să se spele pe dinţi, să-şi facă temele, să-şi aibă grijă de maniere sau să se înţeleagă cu fraţii lor, cu atât sunt mai puţin înclinaţi să se conformeze. Cu cât le poruncim mai insistent să nu mănânce junk food, cu atât sunt mai înclinaţi să o facă. „De fiecare dată când îmi spui să-mi mănânc verdeaţa, îmi vine mai puţin să o fac", i-a spus tatălui său un tânăr de paisprezece ani. Cu cât suntem mai clari cu privire la aşteptările noastre, cu atât ei devin mai concentraţi în sfidarea lor. Toate acestea pot fi adevărate chiar şi în cele mai normale şi fireşti circumstanţe – adică atunci când copiii sunt bine ataşaţi de adulţii însărcinaţi cu îngrijirea lor. Atunci când copiii nu se ataşează în mod activ de cei responsabili pentru ei, ei vor

experimenta eforturile adulţilor de a-şi menţine autoritatea ca „şef'. Prin deplasarea ataşamentelor naturale ale copilului, orientarea către semeni măreşte rezistenţa fără nicio măsură. Instinctul de contravoinţă poate scăpa de sub control.

CONTRAVOINŢA CREŞTE PE CARE ATAŞAMENTUL SE SCADĂ

Rezistenţa umană de bază la constrângere este de obicei temperată, dacă nu anticipată, de ataşament. Şi asta ştim din propria noastră experienţă: atunci când suntem îndrăgostiţi, aproape nicio aşteptare din partea persoanei iubite pare nerezonabilă. Este mult mai probabil să refuzăm cerinţele cuiva cu care nu ne simţim conectaţi. Un copil care vrea să fie aproape de noi va primi probabil aşteptările noastre ca o oportunitate de a se măsura. Indicii despre cum să fie şi ce să facă îl ajută pe un astfel de copil să găsească favoarea în ochii părinţilor.

Divorţat de dinamica ataşamentului, este într-adevăr o altă poveste, mai ales pentru cei care nu sunt suficient de maturi pentru a-şi cunoaşte propriile minţi. Aşteptările sunt acum o sursa de presiune. Să ţi se spună ce să faci înseamnă să te simţi împins. A asculta înseamnă a simţi că cineva a capitulat. Chiar şi adulţii relativ maturi pot reacţiona astfel, darămite copilul în curs de dezvoltare. A da o poruncă unui preşcolar cu care nu are o relaţie înseamnă a invita să fie sfidat sau, în cel mai bun caz, să fie ignorat. Cel mic nu are nicio înclinaţie să asculte de cineva cu care nu se simte conectat. Pur şi simplu nu se simte corect să se îndeplinească porunca unor străini, cei din afara cercului de ataşamente al copilului.

Pentru adolescenţii imaturi, dinamica este exact aceeaşi, chiar dacă modurile lor de a o exprima s-ar putea să nu fie la fel de drăguţ de inocent. în situaţiile în care li se spune în mod obişnuit ce să facă de către persoane de care nu sunt ataşaţi, contravoinţa poate deveni cu uşurinţă înrădăcinată ca răspunsul lor fundamental la lumea adultă. O tânără de paisprezece ani, extrem de orientată spre colegi, care fusese trimisă la un internat pentru că contravoinţa o făcuse incontrolabilă, a ajuns să fie dat afară din şcoală din acelaşi motiv. Am întrebat de ce a comis unele dintre actele atroce care i-au fost atribuite. Răspunsul ei a fost o ridicare din umeri şi o chestiune de

fapt „pentru că nu trebuia să facem”. Acest imperativ i s-a părut atât de evident, încât, în percepţia ei, întrebarea mea abia merita să primească un răspuns.

întrebaţi ce contează cel mai mult pentru ei, copiii orientaţi spre egali şi contra-voinţa răspund adesea: „Pentru a nu lăsa pe nimeni să ne împingă”. Atât de răspândită şi de severă este contravoinţa lor, încât pentru adulţi par incorigibili şi imposibil de gestionat. Clinicienii diagnostichează astfel de copii cu tulburare de opoziţie sfidătoare. Cu toate acestea, nu opoziţionalitatea – contravoinţa – este în dezordine, ci ataşamentele copilului. Aceşti copii sunt doar fideli instinctului lor de a sfida oamenii cu care nu se simt conectaţi. Cu cât un copil este mai orientat către colegi, cu atât este mai rezistent faţă de adulţii responsabili. Ceea ce etichetăm drept tulburări de comportament la copiii individuali sunt într-adevăr semne ale unei disfuncţii societale.

Instinctul de contravoinţă zboară în faţa noţiunilor noastre despre cum ar trebui să fie copiii. Operăm sub impresia că copiii ar trebui să fie universal receptivi la îndrumările adulţilor responsabili. Copiii sunt în mod natural conformatori în regulă, dar numai în contextul conexiunii şi numai atunci când puterea ataşamentului este suficientă.

Subminând ataşamentul copilului faţă de părinţi, orientarea către semeni întoarce instinctul de contravoinţă împotriva persoanelor pe care copilul ar trebui să-i caute pentru îndrumare şi îndrumare. Copiii orientaţi spre egali rezistă instinctiv chiar şi a aşteptărilor cele mai rezonabile ale părinţilor. Ei se opun, „lucrează pentru a guverna”, contrazice, nu sunt de acord sau fac opusul a ceea ce se doreşte.

Părinţii nici măcar nu trebuie să spună nimic pentru a provoca contravoinţa la un copil orientat spre egali. Dacă cineva ne poate citi gândurile cu privire la ceea ce ne-am dori să facă, aceia sunt copiii noştri. Când noi, părinţii, suntem înlocuiţi de semeni, această cunoaştere a voinţei noastre nu dispare. Ceea ce dispare este ataşamentul faţă de noi care ne-ar face voinţa plăcută. Dorinţa de a se conforma este înlocuită cu opusul ei. Fără un singur cuvânt din partea părintelui, copilul orientat spre egali se va simţi impus, presat

sau manipulat.

La baza dificultăţilor cu care se confruntă părinţii lui Kirsten, Sean şi Melanie s-a aflat această contravoinţă dinamică, distorsionată şi amplificată de orientarea semenilor. Cererile simple au avut ca rezultat ca aceşti copii să-şi ia spatele. Push a venit să împingă. Aşteptările s-au întors. Cu cât ceva era mai important pentru părinţi, cu atât copiii erau mai puţin înclinaţi să nască. Cu cât tatăl lui Melanie încerca să fie mai comandant, cu atât fiica lui devenea mai rebelă. Nu a fost atât de mult faptul că părinţii făceau ceva rău, ci faptul că instinctul de contravoinţă al copiilor lor a devenit omniprezent – şi chiar pervers – prin orientarea către semeni.

SCOPUL NATURAL AL CONTRAVOInţei

Oricât de supărător poate fi adulţi a face faţă unui copil opoziţional, în contextul său adecvat, contravoinţa, ca toate instinctele naturale din cadrul lor natural, există într-un scop pozitiv şi chiar necesar, îndeplineşte o dublă funcţie de dezvoltare. Rolul său principal este de apărare care respinge comenzile şi influenţa celor din afara cercului de ataşament al copilului. Protejează copilul de a fi indus în eroare şi constrâns de străini.

Contravoinţa favorizează, de asemenea, creşterea voinţei şi autonomiei interne a tânărului. Cu toţii începem viaţa complet neputincioşi şi dependenţi, dar rezultatul dezvoltării naturale este maturizarea unui individ auto-motivat şi autoreglat, cu o voinţă proprie reală. Tranziţia lungă de la copilărie la maturitate începe cu mişcările tentative ale copilului foarte mic către separarea de părinţi. Contravoinţa apare mai întâi la copilul mic pentru a ajuta la acea sarcină de individuare. în esenţă, copilul ridică un zid de nu. în spatele acestui zid, copilul îşi poate învăţa treptat ce-i place şi antipatiile, aversiunile şi preferinţele, fără a fi copleşit de voinţa mult mai puternică a părintelui. Contravoinţa poate fi asemănată cu gardul mic pe care îl punem în jurul unui gazon nou plantat pentru a-l proteja împotriva călcării. Din cauza tandreţei şi tentativităţii noii creşteri emergente, trebuie să existe o barieră de protecţie până când propriile idei, semnificaţii, iniţiative şi perspective ale copilului sunt suficient de înrădăcinate şi suficient de puternice pentru a fi călcate

în picioare fără a fi distruse. Fără acel gard de protecţie, voinţa incipientă a copilului nu poate supravieţui. În adolescenţă, contravoinţa serveşte aceluiaşi scop, ajutându-l pe tânăr să-şi slăbească dependenţa psihologică de familie. Vine într-un moment în care sentimentul de sine trebuie să iasă din coconul familiei. Să ne dăm seama ce vrem trebuie să începem cu libertatea de a nu dori. Menţinând aşteptările şi cerinţele părintelui, contravoinţa ajută la creşterea propriilor motivaţii şi înclinaţii autogenerate ale copilului. Astfel, contravoinţa este o dinamică umană normală care există la toţi copiii, chiar şi la cei ataşaţi corespunzător.

Pentru majoritatea copiilor bine ataşaţi, contravoinţa rămâne o experienţă repetată, dar trecătoare. Acesta va fi limitat la situaţiile în care forţa pe care adultul o aplică pentru a aduce copilul în linie este mai mare decât puterea de ataşament pe care o posedă adultul în acea situaţie dată. Unele astfel de momente sunt inevitabile în parenting. Părintele înţelept şi intuitiv îi va menţine la minimum necesar, în momente în care circumstanţele sau bunăstarea copilului cer ca părintele să-şi impună deschis voinţa. Dacă suntem inconştienţi atât de dinamica ataşamentului, cât şi de cea a contravoinţei, este posibil să nu fim sensibili la locul în care se află pragul dintre cele două. O traversăm din neatenţie chiar şi atunci când nu există nicio chemare să o facem.

Putem crede, de exemplu, că copilul nostru este încăpăţânat sau voinic şi că trebuie să-l rupem de căile lui sfidătoare. Cu toate acestea, cu greu se poate spune că copiii mici au voinţă, dacă prin aceasta se înţelege capacitatea unei persoane de a şti ce îşi doreşte şi de a se ţine de acel obiectiv în ciuda eşecurilor sau a distragerilor. „Dar copilul meu este voinic”, insistă mulţi părinţi. „Când decide că vrea ceva, el continuă până când nu pot spune nu sau până mă enervez foarte tare.” Ceea ce se descrie cu adevărat aici nu este voinţa, ci o agăţare rigidă şi obsesivă de cutare sau cutare dorinţă. O obsesie poate să semene cu voinţa în persistenţa ei, dar nu are nimic în comun cu ea. Puterea lui vine din inconştient şi conduce individul, în timp ce o persoană cu adevărată voinţă este stăpână asupra intenţiilor sale. Opoziţionalitatea copilului nu este o expresie a voinţei. Ceea ce denotă este absenţa voinţei, care permite unei

persoane doar să reacţioneze, dar nu să acţioneze dintr-un proces liber şi conştient de alegere.

Este obişnuit să se confunde contravoinţa cu puterea din partea copilului, ca încercare intenţionată a copilului de a-şi ajunge pe propria cale. Ceea ce este puternic este reacţia defensivă, nu copilul. Cu cât voinţa este mai slabă, cu atât contravoinţa este mai puternică. Dacă copilul ar fi într-adevăr puternic în sine, ea nu ar fi atât de ameninţată de părinte. în loc să fie cel care face împingerea, copilul este cel care se simte împins. Nebunia ei nu vine din independenţa reală, ci din lipsa acesteia.

Contravoinţa i se întâmplă copilului mai degrabă decât să fie instigată de ea. Poate lua copilul prin surprindere la fel de mult ca şi părintele şi este într-adevăr manifestarea unui principiu universal, că pentru fiecare forţă există o contraforţă. Vedem aceeaşi lege în fizică, unde, de exemplu, pentru fiecare forţă centripetă trebuie să existe una centrifugă. Deoarece contravoinţa este o contraforţă, o invităm să existe de fiecare dată când dorinţa noastră de a impune ceva copilului nostru depăşeşte dorinţa lui de a se conecta cu noi.

Cel mai bun motiv pentru ca copiii să experimenteze contravoinţa este atunci când aceasta apare nu ca opoziţie automată, ci ca un impuls sănătos pentru independenţă. Copilul va rezista sa fíe ajutat pentru a o face singur; va rezista să i se spună ce să facă pentru a-şi găsi propriile motive pentru a face lucrurile. Ea va rezista direcţiei pentru a-şi găsi propria cale; să-şi descopere propria minte, să-şi găsească propriul impuls şi iniţiativă. Copilul va rezista „trebuierilor" părintelui pentru a-şi descoperi propriile preferinţe. Dar, după cum voi explica, această schimbare către o independenţă autentică se poate întâmpla numai atunci când un copil este absolut sigur în ataşamentul său fată de adulţii din viata sa (vezi capitolul 9).

Un copil de cinci ani, întemeiat în relaţia sa cu părinţii săi, ar putea reacţiona la o declaraţie de tip „cerul este albastru", replicând categoric că nu este aşa. Părintelui i se poate părea că copilul este în mod flagrant contrariu sau încearcă să fie dificil. în realitate, creierul copilului pur şi simplu blochează orice idei sau gânduri care nu au apărut în el. Orice lucru străin îi este rezistat pentru a-i face loc să vină cu propriile idei. Conţinutul final va fi cel mai probabil acelaşi –

cerul este albastru – dar când vine vorba de a fi propria persoană, originalitatea este ceea ce contează.

Când contravoinţa serveşte căutării autonomiei, funcţionează la fel ca un sistem imunitar psihologic, reacţionând defensiv la orice nu are originea în copil. Atâta timp cât părintele face loc pentru ca copilul să devină propria lui persoană şi îşi hrăneşte nevoia de autonomie, precum şi de ataşament, se vor face progrese în dezvoltare. Chiar şi această contravoinţă poate să nu fie uşor de gestionat, aşa cum a subliniat Otto Rank, dar nu este omniprezentă

- nu denaturează majoritatea interacţiunilor copilului nostru cu noi
- şi, cu siguranţă, este acolo pentru un scop bun. Acesta serveşte agenda de dezvoltare finală a independenţei mature.

Dacă dezvoltarea se desfăşoară în mod optim şi copilul face progrese în a deveni propria sa persoană, nevoia de ataşament scade. Pe măsură ce o face, copilul care se maturizează va fi şi mai sensibil la constrângere şi chiar mai puţin susceptibil de a fi stăpânit. Un astfel de copil se va simţi înjosit atunci când este tratat ca şi cum nu ar avea propriile gânduri şi opinii, limite, valori şi scopuri, decizii şi aspiraţii. Ea va rezista ferm atunci când nu este recunoscută ca o persoană separată. Din nou, acesta este un lucru bun. Contravoinţa serveşte scopului de a proteja copilul împotriva devenirii unei extensii a oricui altcuiva, chiar şi a părintelui. Ajută la furnizarea unei fiinţe autonome, emergente, independente, plină de vitalitate şi capabilă să funcţioneze în afara ataşamentelor.

Pe măsură ce independenţa reală se dezvoltă şi are loc maturizarea, contravoinţa dispare. Odată cu maturizarea, fiinţele umane câştigă capacitatea de a îndura emoţii amestecate. Ei se pot afla în stări de spirit conflictuale în acelaşi timp: dorind să fie independenţi, dar şi angajaţi să păstreze relaţia de ataşament. în cele din urmă, persoana cu adevărat matură, cu o voinţă proprie autentică, nu trebuie să monteze o opoziţie automată faţă de voinţa altuia: îşi poate permite să-l bage în seamă pe celălalt atunci când are sens să facă acest lucru, sau să meargă pe propriul drum atunci când nu o face. .

FALSA INDEPENDENŢĂ A COPILULUI ORIENTAT ŞI SEMENI

Ca întotdeauna, orientarea către colegi aruncă o cheie de maimuţă în modelul natural de dezvoltare. în loc să slujească autonomiei, contravoinţa susţine doar scopul mai primitiv de a împiedica copilul să fie stăpânit de cei cu care nu îşi doreşte să fie aproape. Pentru copiii orientaţi spre egali, aceşti oameni suntem noi – părinţii şi profesorii lor. în loc să pregătească calea către o independenţă autentică, contravoinţa protejează dependenţa de semeni. Şi iată ironia supremă: o dinamică care a servit iniţial să creeze spaţiu pentru funcţionarea independentă vine, sub influenţa orientării către semeni, să distrugă însăşi baza independenţei – relaţia sănătoasă a copilului cu părintele.

în societatea noastră, o astfel de contravoinţă distorsionată de egali este adesea confundată cu un lucru real, cu omul sănătos care luptă pentru autonomie. Presupunem că reacţiile de opoziţie ale adolescentului orientat spre egali reprezintă rebeliunea naturală a adolescenţilor. Este uşor să le confundaţi pe cele două. Există semnele obişnuite de rezistenţă: răspunsul, refuzul de a coopera, certurile neîncetate, nerespectarea, bătăliile teritoriale, baricadele ridicate pentru a-i ţine pe părinţi afară, atitudinile antisociale, neputinţa-control- mesajele mele. Contravoinţa în slujba ataşamentului de la egal la egal, totuşi, este foarte diferită de contravoinţa naturală care susţine adevărata independenţă. La un copil aflat la maturitate, dorinţa de ataşament şi căutarea autonomiei se amestecă, creând o mulţime de sentimente amestecate. Momentele de contra-voinţă mai reactivă sunt echilibrate de perioadele de căutare a apropierii. Atunci când contravoinţa este rezultatul orientării către egali, rezistenţa este mai flagrantă şi neatenuată de orice mişcare către apropierea părinţilor. Copilul este rareori conştient de impulsuri conflictuale – atracţia este într-un singur sens, către semeni.

Există o modalitate sigură de a distinge contravoinţa distorsionată de semeni de dorinţa autentică pentru autonomie: copilul care se maturizează şi se individualizează rezistă constrângerii, indiferent de sursă, inclusiv presiunii din partea semenilor. în rebeliunea sănătoasă, adevărata independenţă este scopul. Nu se caută libertatea de la o persoană doar pentru a ceda influenţei şi voinţei

alteia. Când contravoinţa este rezultatul ataşamentelor distorsionate, libertatea pentru care se străduieşte copilul nu este libertatea de a fi adevăratul său sine, ci oportunitatea de a se conforma semenilor săi. Pentru a face acest lucru, el îşi va suprima propriile sentimente şi îşi va camufla propriile opinii, dacă acestea diferă de cele ale semenilor săi.

Spunem oare că s-ar putea să nu fie firesc, de exemplu, ca un adolescent să dorească să stea până târziu cu prietenii săi? Nu, adolescentul poate dori să iasă cu prietenii săi nu pentru că este condus de orientarea către egali, ci pur şi simplu pentru că, uneori, acesta este ceea ce are chef să facă. întrebarea este dacă este dispus să discute problema cu părinţii săi? El respectă perspectiva lor? Este capabil să spună nu prietenilor săi atunci când are alte responsabilităţi sau evenimente de familie sau când pur şi simplu preferă să fie singur? Adolescentul orientat spre egali nu va suporta niciun obstacol şi experimentează o frustrare intensă atunci când nevoia lui de contact cu semenii este dejucat. El este incapabil să se afirme în faţa aşteptărilor colegilor şi, în mod proporţional, va resimţi şi se va opune dorinţelor părinţilor săi.

Adulţii care interpretează greşit această formă primitivă şi pervertită de contravoinţă ca o afirmare de sine sănătoasă a adolescenţilor se pot retrage prematur de la rolul de părinte. Deşi este înţelept să le oferim adolescenţilor spaţiu pentru a fi ei înşişi, pentru a le permite să înveţe din propriile greşeli, mulţi părinţi doar aruncă prosopul. Din pură exasperare sau frustrare, de obicei neanunţată şi fără ceremonie, se retrag totuşi. A renunţa prematur, totuşi, înseamnă a abandona fără să vrea un copil care încă are mare nevoie de noi, dar care nu ştie că are. Dacă am vedea aceşti adolescenţi orientaţi spre egali drept dependenţii pe care sunt cu adevărat şi am realiza cât de mult au nevoie de educaţia noastră parentală, am fi hotărâţi să ne recâştigăm puterea parentală. Ar trebui să atragem astfel de copii de la semenii lor.

MITUL COPILULUI OMNIPOTENT

O altă greşeală este să interpretăm opoziţia copilului ca un joc de putere sau ca luptă pentru omnipotenţă.* Este de înţeles, atunci când simţim o lipsă de putere, să proiectăm asupra copilului o voinţă

de putere. Dacă nu sunt în control, copilul trebuie să fie; dacă eu nu am puterea, copilul trebuie să o aibă; dacă nu sunt pe scaunul şoferului, copilul trebuie să fie. în loc să-mi asum responsabilitatea pentru propriul sentiment de slăbiciune, văd copilul ca luptă pentru control. în extremă, chiar şi bebeluşii pot fi văzuţi că au toată puterea: să-şi controleze programele, să-şi saboteze planurile, să-şi jefuiască somnul, să-şi conducă adăpostul.

Problema cu a ne vedea copiii ca având putere este că ne lipseşte cât de mult au nevoie cu adevărat de noi. Chiar dacă un copil încearcă să ne controleze, el o face din nevoia şi dependenţa de noi pentru a face lucrurile să funcţioneze. Dacă ar fi cu adevărat puternic, nu ar avea nevoie să ne facă să-i facem poruncile.

Confruntaţi cu un copil pe care îl percep ca solicitant, unii părinţi devin defensivi şi se mută pentru a se proteja. în calitate de adulţi, reacţionăm la sentimentele de a fi constrânşi la fel ca copiii: renunţaţi, împotriviţi, ne opunem şi contracarăm. Propria noastră contravoinţă este provocată, ceea ce duce la o luptă pentru putere cu copiii noştri care devine într-adevăr mai mult o bătălie a contravoinţei decât o Luare a contravoinţei pentru o demonstraţie de forţă atât declanşează cât şi justifică utilizarea forţei psihologice. Ne străduim să întâlnim puterea percepută cu puterea. Comportamentul nostru se umflă, vocile noastre se ridică şi creştem antetul cu orice pârghie putem comanda. Cu cât forţa pe care o impunem este mai mare, cu atât mai multă contravoinţă va provoca reacţia noastră. în cazul în care reacţia noastră declanşează anxietatea, care serveşte drept alarma psihologică a copilului că un ataşament important este ameninţat, păstrarea apropierii va deveni scopul ei principal. Copilul speriat se va grăbi să ne revanşeze şi să revină în bunătatea noastră. Putem crede că ne-am atins obiectivul de „comportare bună", dar o astfel de capitulare nu este fără costuri. Relaţia va fi slăbită de nesiguranţa cauzată de furia şi ameninţările noastre. Cu cât folosim mai multă forţă, cu atât mai multă uzură a relaţiei. Cu cât relaţia devine mai slabă, cu atât suntem mai predispuşi să fim înlocuiţi – în zilele noastre, cel mai adesea de către colegi. Nu numai că orientarea către egali este o cauză majoră a contravoinţei, dar reacţiile noastre la contravoinţă pot stimula orientarea către egali.

DE CE FORŢA ŞI MANIPULAREA ÎNCĂ RECUL

Este instinctiv, atunci când se confruntă cu o putere insuficientă pentru sarcina în cauză, fie că este vorba de mişcarea unei pietre sau de mutarea unui copil, să cauţi o pârghie. Eforturile părinţilor de a obţine un efect de pârghie iau, în general, două forme: mită sau constrângere. Dacă o direcţie simplă precum „Aş dori să puneţi masa" nu funcţionează, putem adăuga un stimulent, de exemplu, „Dacă îmi aşezaţi masa, vă voi lăsa să aveţi desertul preferat. " Sau dacă nu este suficient să-i amintim copilului că este timpul să-şi facă temele, putem ameninţa că îi retragem un anumit privilegiu. Sau putem adăuga un ton coercitiv vocii noastre sau putem să ne asumăm un comportament mai autoritar. Căutarea pârghiei este fără sfârşit: sancţiuni, recompense, abrogarea privilegiilor; interzicerea timpului de calculator, jucăriilor sau alocaţiei; separarea de părinte sau separarea de prieteni; limitarea sau desfiinţarea timpului de televiziune, a privilegiilor de maşină şi aşa mai departe. Nu este neobişnuit să auzi pe cineva plângându-se că a rămas fără idei pentru ceea ce ar mai rămâne de luat copilului.

Pe măsură ce puterea noastră de a părinţi scade, preocuparea noastră faţă de pârghie creşte. Eufemismele abundă: mita sunt denumite în mod diferit recompense, stimulente şi întăriri pozitive; ameninţările şi pedepsele sunt rebotezate avertismente, consecinţe naturale şi întăriri negative; aplicarea forţei psihologice este adesea menţionată ca modificarea comportamentului sau predarea unei lecţii. Aceste eufemisme camuflează încercările de a motiva copilul prin presiune externă, deoarece motivaţia sa intrinsecă este considerată inadecvată. Ataşamentul este firesc şi apare din interior; pârghia este concepută şi impusă din exterior. în orice alt domeniu, am vedea folosirea pârghiei ca o manipulare. în parenting, astfel de mijloace de a determina un copil să ne urmeze voinţa au devenit îmbrăţişate de mulţi ca fiind normale şi adecvate.

Toate încercările de a folosi pârghia pentru a motiva un copil implică utilizarea forţei psihologice, fie că folosim forţa „pozitivă" ca în recompense sau forţa „negativă" ca în pedepse. Aplicăm forţa ori de câte ori facem schimb cu plăcerile unui copil sau când exploatăm antipatiile şi nesiguranţa copilului pentru a-l determina să facă voia

noastră. Apelăm la pârghie atunci când nu avem nimic altceva cu care să lucrăm – fără motivaţie intrinsecă de a atinge, fără ataşament pe care să ne sprijinim. Asemenea tactici, dacă vor fi folosite vreodată, ar trebui să fie o ultimă soluţie, nu primul nostru răspuns şi cu siguranţă nu modul nostru de operare. Din păcate, atunci când copiii devin orientaţi spre egali, noi, ca părinţi, suntem mânaţi să căutăm un efect de pârghie în disperare.

Manipularea, fie sub formă de recompense sau pedepse, poate reuşi să-l determine pe copil să se conformeze temporar, dar nu putem prin această metodă să facem ca comportamentul dorit să devină parte din personalitatea intrinsecă a oricui. Fie că este vorba de a-ţi mulţumi sau de a-ţi cere scuze, de a împărtăşi cu altcineva, de a crea un cadou sau de un card, de a curăţa o cameră, de a fi recunoscător, de a-ţi face temele sau de a exersa pianul, cu atât comportamentul a fost mai constrâns, cu atât este mai puţin probabil să apară voluntar. Şi cu cât comportamentul apare mai puţin spontan, cu atât părinţii şi profesorii sunt mai înclinaţi să creeze o pârghie. Astfel începe un ciclu în spirală de forţă şi contravoinţă care necesită folosirea din ce în ce mai multă pârghie. Adevărata bază de putere pentru părinţi este erodata.

O mulţime de dovezi atât în laborator, cât şi în viaţa reală atestă puterea contravoinţei de a sabota obiectivele comportamentale superficiale urmărite prin intermediul forţei sau manipulării psihologice. Un experiment anume a implicat copii preşcolari cărora le plăcea să se joace cu Markere Magice. Aceşti copii au fost împărţiţi în diferite grupuri: unui grup i s-a promis un certificat atractiv dacă foloseau markerele; unui grup nu i s-a promis nimic, dar a fost recompensat pentru utilizarea markerilor cu acelaşi certificat; unui grup nu i s-a promis nici o recompensă. Când au fost testate câteva săptămâni mai târziu, dar fără să fie menţionate nicio recompensă, cele două grupuri în care a fost folosită constrângere pozitivă au fost mult mai puţin înclinate să se joace cu Magic Markers. Instinctul de contravoinţă a asigurat că folosirea forţei se va întoarce înapoi. într-un experiment similar, psihologul Edward Deci a observat comportamentul a două grupuri de studenţi faţă de un joc puzzle de care fuseseră iniţial cu toţii la fel de intrigaţi. Un grup urma să

primească o recompensă bănească de fiecare dată când se rezolva un puzzle; celuilalt nu a primit niciun stimulent extern. Odată ce plăţile au încetat, grupul plătit s-a dovedit mult mai probabil să abandoneze jocul decât omologii lor neplătiţi. „Recompensele pot creşte probabilitatea comportamentelor", scrie dr. Deci, „dar numai atâta timp cât recompensele continuă să vină. Opriţi plata, opriţi jocul."

Este uşor să interpretezi greşit contravoinţa copilului ca un impuls de putere. Poate că nu vom fi niciodată pe deplin controlaţi asupra circumstanţelor noastre, dar să creştem copiii şi să le facem faţă contra-voinţei în fiecare zi înseamnă a ne duce neputinţa acasă la noi în mod constant. în societatea actuală, nu este nici surprinzător, nici neobişnuit ca părinţii să se simtă tiranizaţi şi neputincioşi. Odată cu sentimentul de impotenţă pe care îl experimentăm atunci când ataşamentele copil-adult nu sunt suficient de puternice, începem să ne vedem copiii ca fiind manipulatori, controlori şi chiar puternici.

Trebuie să trecem de simptome. Dacă tot ceea ce percepem este rezistenţa sau insolenţa, vom răspunde cu furie, frustrare şi forţă. Trebuie să vedem că copilul reacţionează doar instinctiv ori de câte ori simte că este împins şi tras. Dincolo de contravoinţa trebuie să recunoaştem ataşamentul slăbit. Sfidarea nu este esenţa problemei; cauza principală este orientarea de la egal la egal, care face ca contravoinţa să se întoarcă împotriva adulţilor şi îi răpeşte scopul natural.

După cum vom discuta în partea 4, cel mai bun răspuns la contravoinţa unui copil este o relaţie parentală mai puternică şi mai puţină dependenţă de forţă.

Un psihiatru de copii a mers atât de departe încât a scris o carte intitulată Copilul omnipotent. Se referea la copii mici! bătălia voinţelor. Partea tristă este că copilul îşi pierde părintele de care are nevoie disperată. Rezistenţa noastră nu face decât să multiplice cerinţele copilului şi să erodeze relaţia de ataşament care este cea mai bună şi singura noastră speranţă.

URMĂTORUL ESTE copia textuală a unui schimb, pe MSN Messenger, între doi tineri adolescenţi (identităţile lor MSN sunt scrise în cursive):

apoi a spus RECTUM!! acesta este numele fiului meu spune: „hei".

Crontasaurus şi Rippitar se alătură clubului Barnyard Tai Chi spune: „sup?"

apoi a spus RECTUM!! acesta este numele fiului meu spune:

Crontasaurus şi Rippitar se alătură clubului Barnyard Tai Chi spune: „hei".

apoi a spus RECTUM!! acesta este numele fiului meu spune: „sup?"

Trei trăsături ale acestui dialog electronic, destul de tipic pentru ceea ce trece drept corespondenţă printre adolescenţii de astăzi, sunt izbitoare. în primul rând, construirea atentă a pseudonimelor identificatoare lungi şi fără sens, nuanţate de batjocură şi ireverenţă. Imaginea, nu conţinutul, este ceea ce contează. în al doilea rând, prin contrast viu, contracţia limbajului la monosilabe practic nearticulate. Şi, în sfârşit, golul absolut a ceea ce se spune: contact fără comunicare autentică. „Hei" este salutul universal. „Sup" înlocuieşte „ce se întâmplă" ca înlocuitor pentru „cum mai faci" sau „cum merge treaba" – fără invitaţie de a împărtăşi informaţii de importanţă reală fiecărui participant. Asemenea „conversaţii" pot continua şi se desfăşoară pe o lungă durată, fără a fi spus ceva mai

semnificativ. Este un limbaj tribal, străin pentru adulţi şi are scopul implicit de a face o conexiune în timp ce nu dezvăluie nimic de valoare despre sine.

„Adolescenţii de astăzi sunt un trib aparte", a scris jurnalista Patricia Hersch în cartea sa din 1999 despre adolescenţa în America. După cum se cuvine unui trib, adolescenţii au propriul lor limbaj, valori, semnificaţii, muzică, coduri vestimentare şi semne de identificare, cum ar fi piercing-ul şi tatuajele. Părinţii s-ar fi putut simţi în vremuri trecute ca şi cum adolescenţii lor ar fi scăpat de sub control, dar comportamentul tribal al adolescenţilor de astăzi este fără precedent. S-ar putea, de exemplu, să vedem duelurile de stradă şi cearta tinerilor Capuleţi şi Montagues din Romeo şi Julieta ca un război tribal. Şi a fost, cu o diferenţă crucială între tinerii eroi ai lui Shakespeare şi adolescenţii de astăzi: personajele shakespeariane s-au identificat cu triburile – grupări familiale – ale părinţilor lor şi şi- au condus ostilităţile pe liniile de familie. Nici conflictul central al piesei nu a fost intergenerațional: tinerii îndrăgostiţi nu şi-au ascultat părinţii, dar nu i-au respins, dorind doar să-i aducă împreună de dragul propriei iubiri unul faţă de celălalt. Ei au fost ajutaţi de adulţi care îi susţineau, cum ar fi călugărul care şi-a îndeplinit ceremonia secretă a căsătoriei. Triburile de adolescenţi de astăzi nu au nicio legătură cu societatea adulţilor. în West Side Story a lui Leonard Bernstein, interpretarea americană modernă a poveştii Romeo şi Julieta, bandele de adolescenţi care se ceartă sunt complet izolate de lumea adulţilor şi îi sunt amarnic ostile.

Deşi ne-am liniştit să credem că această tribalizare a tineretului este un proces inofensiv, este un fenomen nou din punct de vedere istoric, cu o influenţă perturbatoare asupra vieţii sociale. Ea stă la baza frustrarea pe care o simt mulţi părinţi în legătură cu incapacitatea lor de a-şi transmite tradiţiile copiilor.

în tribul separat în care s-au alăturat mulţi dintre copiii noştri, transmiterea valorilor şi a culturii curge pe orizontală, de la o persoană neînvăţată şi imatură la alta. Acest proces, care poate fi considerat ca o aplatizare a culturii, erodează, sub ochii noştri, unul dintre fundamentele activităţii sociale civilizate. Un anumit grad de tensiune între generaţii este o parte naturală a dezvoltării, dar este

de obicei rezolvată în moduri care permit copiilor să se maturizeze în armonie cu cultura bătrânilor lor. Tinerii se pot exprima liber, fără a uita sau a nerespecta valorile universale transmise vertical, de la o generaţie la alta. Nu asta vedem astăzi.

„Copiii din întreaga civilizaţie occidentală", a declarat nu cu mult timp în urmă un crainic MTV, „vin să arate şi să se comporte mai mult ca unii cu alţii decât propriii lor părinţi sau bunici". Deşi această declaraţie era de natură a unei lăudări de reţea în timpul unei emisiuni aniversare, ea conţine un element de adevăr alarmant în implicaţiile sale.

Transmiterea culturii asigură supravieţuirea formelor particulare date existenţei şi exprimării noastre ca fiinţe umane. Merge mult dincolo de obiceiurile, tradiţiile şi simbolurile noastre pentru a include modul în care ne exprimăm prin gesturi şi limbaj, felul în care ne împodobim în îmbrăcăminte şi decor, ce şi cum şi când sărbătorim. Cultura defineşte şi ritualurile noastre în jurul contactului şi conexiunii, salutărilor şi rămas-bunului, apartenenţei şi loialităţii, dragostei şi intimităţii. Esenţial pentru orice cultură este mâncarea ei – cum este pregătită şi mâncată mâncarea, atitudinile faţă de mâncare şi funcţiile pe care le serveşte mâncarea. Muzica pe care o fac oamenii şi muzica pe care o ascultă este o parte integrantă a oricărei culturi.

Transmiterea culturii este, în mod normal, o parte automată a creşterii copiilor. Pe lângă faptul că facilitează dependenţa, protejează împotriva stresului extern şi dă naştere la independenţă, ataşamentul este şi canalul culturii. Atâta timp cât copilul se ataşează în mod corespunzător de adulţii responsabili, cultura se revarsă în copil. Altfel spus, copilul ataşat devine spontan informat, în sensul de a absorbi formele culturale ale adultului. Potrivit lui Howard Gardner, un lider american în dezvoltare, mai mult este absorbit spontan de la părinţi în primii patru ani de viaţă decât în timpul întregii educaţii formale a unei persoane la un loc.

Când ataşamentul funcţionează, transmiterea culturii nu necesită instruire sau predare deliberată din partea adultului sau chiar învăţare conştientă din partea copilului. Foamea copilului de conexiune şi înclinaţia de a căuta indicii de la adulţi au grijă de asta.

Dacă copilul este ajutat să atingă o individualitate autentică şi o independenţă matură a minţii, transmiterea culturii de la o generaţie la alta nu este un proces de imitaţie fără minte sau de ascultare oarbă. Cultura este un vehicul pentru adevărata exprimare de sine. înflorirea creativităţii individuale are loc în contextul culturii.

Când un copil devine orientat spre egali, liniile de transmisie ale civilizaţiei sunt doborâte. Noile modele de emulat sunt alţi copii sau grupuri de colegi sau cele mai recente pictograme pop. Aspectul, atitudinile, îmbrăcămintea şi comportamentul se adaptează în consecinţă. Chiar şi limbajul copiilor se schimbă – mai sărac, mai puţin articulat cu privire la observaţiile şi experienţa lor, mai puţin expresiv în sens şi nuanţă.

Copiii orientaţi spre egali nu sunt lipsiţi de cultură, dar cultura în care sunt înscrişi este generată de orientarea lor către egali. Deşi această cultură este difuzată prin mass-media controlată de adulţi, copiii şi tinerii sunt ale căror gusturi şi preferinţe trebuie să le satisfacă. Ei, tinerii, deţin puterea de cheltuieli care determină profiturile industriei culturale – chiar dacă veniturile părinţilor sunt cele care sunt eliminate în acest proces. Agenţii de publicitate ştiu subtil bine cum să exploateze puterea imitaţiei de la egal la egal, în timp ce îşi fac propunerea către grupuri din ce în ce mai tinere de clienţi prin intermediul mass-media electronice. în acest fel, tineretul nostru este cel care dictează coafuri şi moda, tinerii cărora muzica trebuie să-i atragă, tinerii care conduc în primul rând box office-ul. Tineretul determină icoanele culturale ale epocii noastre. Adulţii care răspund aşteptărilor tinerilor orientaţi spre egali pot controla piaţa şi pot profita de pe urma ei, dar, în calitate de agenţi ai transmiterii culturale, ei pur şi simplu se mulţumesc cu gusturile culturale degradate ale copiilor deconectaţi de la contactul cu adulţii sănătoşi. Cultura de la egal la egal ia naştere de la copii şi evoluează odată cu ei pe măsură ce îmbătrânesc. Din motive pe care le voi explica în partea a treia, orientarea către egali generează agresivitate şi o sexualitate nesănătoasă şi precoce. Rezultatul este cultura tinerilor agresiv ostil şi hipersexualizat, propagată de mass- media, la care copiii sunt deja expuşi până la începutul adolescenţei. Videoclipurile rock de astăzi şochează chiar şi adulţii care au crescut ei înşişi sub

influenţa „revoluţiei sexuale”. Pe măsură ce debutul orientării către egali apare din ce în ce mai devreme, la fel apare şi cultura pe care o creează. Fenomenul pop Spice Girls de la sfârşitul anilor 1990, care tremură fundul şi dezveleşte burtica, din momentul în care scriem aceasta o amintire care se estompează rapid, pare retrospectiv o expresie culturală nostalgic inocentă, în comparaţie cu idolii pop erotizaţi din punct de vedere pornografic, serviţi preadolescenţilor de astăzi.

Deşi o cultură a tineretului era evidentă în anii 1950, prima manifestare evidentă şi dramatică a unei culturi generate de orientarea către egali a fost contracultura hippie din anii 1960 şi 1970. Teoreticianul canadian al mass-media Marshall McLuhan l-a numit „noul tribalism al erei electrice”. Părul, îmbrăcămintea şi muzica au jucat un rol semnificativ în modelarea acestei culturi, dar ceea ce a definit-o mai mult decât orice a fost glorificarea ataşamentului de semeni care a dat naştere acesteia. Prietenii au avut prioritate faţă de familie. S-au urmărit contactul fizic şi legătura cu semenii; frăţia tribului pop a fost declarată, ca în „naţiunea Woodstock” bazată pe generaţii. Grupul de colegi era adevărata casă. „Nu ai încredere în nimeni de peste treizeci de ani” a devenit cuvântul de referinţă al tinerilor care au depăşit cu mult o critică sănătoasă a bătrânilor lor, până la o respingere militantă a tradiţiei. Degenerarea acestei culturi în alienare şi consum de droguri, pe de o parte, şi cooptarea ei în scopuri comerciale de către instituţiile de masă împotriva cărora se răzvrătea erau aproape previzibile.

Înţelepciunea culturilor bine condimentate s-a acumulat de-a lungul a sute şi uneori mii de ani. Culturile sănătoase conţin, de asemenea, ritualuri şi obiceiuri şi moduri de a face lucruri care ne protejează de noi înşine şi protejează valorile importante pentru viaţa umană, chiar şi atunci când nu suntem conştienţi de care sunt astfel de valori. O cultură evoluată trebuie să aibă ceva artă şi muzică în care cineva să crească, simboluri care să transmită semnificaţii mai profunde existenţei şi modele care inspiră măreţie. Cel mai important dintre toate, o cultură trebuie să-şi protejeze esenţa şi capacitatea de a se reproduce – ataşamentul copiilor faţă de părinţii lor. Cultura generată de orientarea către egali nu conţine înţelepciune, nu îşi protejează

membrii de ei înşişi, creează doar mofturi trecătoare şi venerează idoli fără valoare sau sens. Simbolizează doar ego-ul nedezvoltat al tinereţii calm şi distruge ataşamentele copil-părinte. Putem observa scăderea valorilor culturale cu fiecare nouă generaţie orientată spre egali. Cu toată auto-amăgirea şi izolarea înmulţumită de lumea adulţilor, „tribul" Woodstock încă îmbrăţişa valorile universale de pace, libertate şi fraternitate. Adunările muzicale de masă de astăzi sunt despre puţin mai mult decât stil, ego, exuberanţă tribală şi dolari.

Cultura generată de orientarea către egali este sterilă în sensul strict al cuvântului: este incapabilă să se reproducă sau să transmită valori care pot servi generaţiilor viitoare. Există foarte puţini hipioţi din a treia generaţie. Oricare ar fi atracţia ei nostalgică, acea cultură nu avea prea multă putere de rezistenţă. Cultura de la egal la egal este momentană, trecătoare şi creată zilnic, o „cultură du jour", aşa cum spuneam. Conţinutul culturii de la egal la egal rezonează cu psihologia copiilor şi adulţilor noştri orientaţi spre egali care sunt arestaţi în propria lor dezvoltare. într-un sens, este norocos că cultura de la egal la egal nu poate fi transmisă generaţiilor viitoare, deoarece singurul său aspect răscumpărător este că este proaspătă în fiecare deceniu. Nu edifică, nu hrăneşte şi nici măcar nu evocă pe departe ce este mai bun din noi sau din copiii noştri.

Cultura de semeni, preocupată doar de ceea ce este la modă în acest moment, nu are orice simţ al tradiţiei sau istoriei. Pe măsură ce orientarea către egali creşte, aprecierea tinerilor faţă de istorie scade, chiar şi faţă de istoria recentă. Pentru ei, prezentul şi viitorul există într-un vid, fără nicio legătură cu trecutul. Implicaţiile sunt alarmante pentru perspectivele oricărei decizii politice şi sociale informate care decurg dintr-o astfel de ignoranţă. Un exemplu actual este Africa de Sud de astăzi, unde sfârşitul apartheid-ului a adus nu numai libertate politică, ci, pe partea negativă, occidentalizarea rapidă şi rampantă şi apariţia culturii egale globalizate. Tensiunea dintre generaţii se intensifică deja. „Părinţii noştri încearcă să ne educe cu privire la trecut", a spus un adolescent sud-african unui reporter al unui ziar canadian. „Suntem forţaţi să auzim despre rasişti şi politică..." La rândul său, Steve Mokwena, un istoric de treizeci şi şase de ani şi un

veteran al luptei anti-apartheid, este descris de jurnalistă ca fiind „din altă parte, lume decât tinerii cu care lucrează acum". „Sunt hrăniţi forţat cu o dietă de gunoi pop american. Este foarte îngrijorător", a spus Mokwena – la jumătatea lui de treizeci de ani, aproape că era un patriarh învechit.

Ai putea argumenta că orientarea către egali, poate, ne poate aduce la globalizarea autentică a culturii, a unei civilizaţii universale care nu mai împarte lumea în „noi şi ei". Nu s-a lăudat postul de televiziune MTV că copiii din toată lumea televiziunii semănau între ei mai mult decât părinţii şi bunicii lor? Nu ar putea fi aceasta calea către viitor, o modalitate de a transcende culturile care ne despart şi de a stabili o cultură mondială a conexiunii şi a păcii? Credem că nu.

În ciuda asemănărilor superficiale create de tehnologia globală, dinamica orientării către egali este mai probabil să promoveze diviziunea decât o universalitate sănătoasă. Trebuie doar să ne uităm la tribalizarea extremă a bandelor de tineri, formele sociale în care au intrat cei mai orientaţi spre egali dintre copiii noştri. Căutarea de a fi la fel cu altcineva declanşează imediat nevoia de a fi diferit de ceilalţi. Pe măsură ce asemănările din cadrul grupului ales se întăresc, diferenţele faţă de cei din afara grupurilor se accentuează până la ostilitate. Fiecare grup este solidificat şi întărit prin emulare reciprocă şi cue-taking. în acest fel, triburile s-au format spontan încă de la începutul timpurilor. Diferenţa crucială este că cultura tribală tradiţională ar putea fi transmisă, în timp ce aceste triburi de astăzi sunt definite şi limitate de bariere între generaţii.

Mediul şcolar este plin de asemenea dinamici. Când copiii imaturi tăiaţi de acostele lor pentru adulţi se amestecă între ei, în curând se formează grupuri spontane, adesea de-a lungul liniilor de demarcaţie mai evidente ale clasei, sexului şi rasei. în cadrul acestor grupări mai mari apar anumite subculturi: uneori de-a lungul liniilor de îmbrăcăminte şi înfăţişare, iar uneori de-a lungul intereselor, atitudinilor sau abilităţilor comune, ca în grupuri de sportivi, creier şi tocilari de computer. Uneori se formează printre subculturi orientate spre egali, cum ar fi skateboarderii, bicicliştii şi skinheads. Multe dintre aceste subculturi sunt întărite şi modelate de mass- media şi susţinute de costume de cult, simboluri, filme, muzică şi limbaj. Dacă

vârful aisbergului orientat spre egali sunt bandele şi aspiranţii de bande, la bază se află clicurile. Asemenea celor doi corespondenţi MSN de la începutul acestui capitol, fiinţele imature care se învârt una în jurul celeilalte îşi inventează propriul limbaj şi moduri de exprimare care le sărăcesc exprimarea de sine şi le depărtează de ceilalţi. Este posibil ca astfel de fenomene să fi apărut înainte, desigur, dar nu aproape în aceeaşi măsură la care asistăm astăzi.

Rezultatul este tribalizarea remarcată de Patricia Hersch. Copiii dislocaţi din familiile lor, fără legătură cu profesorii lor şi care nu sunt încă suficient de maturi pentru a se raporta unul la altul ca fiinţe separate, se regrupează automat pentru a-şi satisface dorinţa instinctivă de ataşament. Cultura grupului este fie inventată, fie împrumutată din cultura de la egal la egal în general. Copiilor nu le ia foarte mult timp să ştie din ce trib aparţin, care sunt regulile, cu cine pot vorbi şi pe cine trebuie să ţină la distanţă. în ciuda încercărilor noastre de a-i învăţa pe copiii noştri respectul faţă de diferenţele individuale şi de a le insufla un sentiment de apartenenţă la o civilizaţie coerentă, ne fragmentăm într-un ritm alarmant în haosul tribal. Copiii noştri ne conduc în frunte. Timpul pe care îl petrecem, ca părinţi şi educatori, încercând să-i învăţăm pe copiii noştri toleranţă socială, acceptare şi etichetă, ar fi mult mai bine investit în cultivarea unei legături cu ei. Copiii crescuţi în ierarhiile tradiţionale de ataşament nu sunt nici pe departe la fel de susceptibili la forţele spontane ale tribalizării. Valorile sociale pe care dorim să le inculcăm pot fi transmise numai prin liniile existente de ataşament.

Cultura creată de orientarea la egal la egal nu se amestecă bine cu alte culturi. Pentru că orientarea către egali există în sine, la fel există şi cultura pe care o creează. Funcţionează mult mai mult ca un cult decât ca o cultură. Fiinţele imature care îmbrăţişează cultura generată de orientarea către egali sunt rupte de oamenii din alte culturi. Tinerii orientaţi spre egali se laudă de fapt în excluderea valorilor tradiţionale şi a conexiunilor istorice. Oamenii din culturi diferite care au fost transmise pe verticală îşi păstrează capacitatea de a relaţiona unii cu alţii cu respect, chiar dacă în practică această capacitate este adesea copleşită de conflictele istorice sau politice în care fiinţele umane sunt prinse. Sub expresiile culturale particulare,

ei pot recunoaşte reciproc universalitatea valorilor umane şi pot preţui bogăţia diversităţii. Copiii orientaţi spre egali sunt, totuşi, înclinaţi să petreacă exclusiv unul cu celălalt. Se deosebesc de cei care nu sunt ca ei. Pe măsură ce copiii noştri orientaţi spre colegii ajung la adolescenţă, mulţi părinţi se simt ca şi cum proprii lor copii sunt abia recunoscuţi cu muzica tribală, îmbrăcămintea, limbajul, ritualurile şi decoraţiunile corporale. „Tatuajul şi piercingul, cândva şocante, sunt acum doar indicatoare generaţionale într-o cultură care redesenează constant linia dintre comportamentul acceptabil şi cel interzis", a subliniat un jurnalist canadian în 2003.

Mulţi dintre copiii noştri cresc lipsiţi de cultura universală care a produs creaţiile atemporale ale omenirii: Bhagavad Gita; scrierile lui Rumi şi Dante, Shakespeare şi Cervantes şi Faulkner, sau ale celor mai buni şi mai inovativi autori vii; muzica lui Beethoven şi Mahler; sau chiar marile traduceri ale Bibliei. Ei ştiu doar ceea ce este actual şi popular, apreciază doar ceea ce pot împărtăşi cu semenii lor.

Adevărata universalitate în sensul pozitiv al respectului reciproc, al curiozităţii şi al valorilor umane împărtăşite nu necesită o cultură globalizată creată de orientarea către egali. Este nevoie de maturitate psihologică — o maturitate care nu poate rezulta din educaţia didactică, ci doar din dezvoltarea sănătoasă. După cum vom discuta în continuare, doar adulţii pot ajuta copiii să crească în acest fel. Şi numai în relaţii sănătoase cu mentori adulţi – părinţi, profesori, bătrâni, creatori artistici, muzicali şi intelectuali – copiii îşi pot primi dreptul de naştere, moştenirea culturală universală şi onorata de vârstă a omenirii. Numai în astfel de relaţii îşi pot dezvolta pe deplin propriile capacităţi de exprimare culturală liberă, individuală şi proaspătă.

STUCK IN IMMATURITY: HOW PEER ORIENTATION STUNTS HEALTHY DEVELOPMENT

ZBORUL PERICULOS DIN SENTIMENT

Mergând recent pe holurile liceului fiului meu în timpul orelor de

prânz, am fost uimit de cât de asemănător mă simţeam cu să fiu în holurile şi sălile de masă ale închisorilor pentru minori în care lucram. Posturile, gesturile, tonul, cuvintele şi interacţiunea dintre semeni la care am fost martor în această mulţime de adolescenţi au spus o invulnerabilitate ciudată. Aceşti copii păreau incapabili să fie răniţi. Comportamentul lor exprima o încredere, chiar o bravada care părea inatacabilă, dar superficială în acelaşi timp.

Etica supremă în cultura de la egal la egal este „cool" – absenţa completă a deschiderii emoţionale. Cei mai apreciaţi dintre grupul de colegi afectează o înfăţişare deconcertant de netulburată, manifestă puţină sau deloc frică, par a fi imuni la ruşine şi sunt înclinaţi să mormăie lucruri precum „nu contează", „nu-mi pasă" şi „orice ar fi ."

Realitatea este cu totul alta. Oamenii sunt cei mai vulnerabili – din latinescul vulnerare, până la rană – dintre toate creaturile. Nu suntem vulnerabili doar fizic, ci şi psihologic. Prin urmare, ce explică discrepanţa? Cum pot oamenii tineri care sunt de fapt atât de vulnerabili să pară atât de opuşi? Duritatea lor, comportamentul lor „cool", este un act sau este adevărat? Este o mască care poate fi scoasă când ajung în siguranţă sau este adevărata faţă a orientării către egali?

Când am întâlnit prima dată această subcultură a invulnerabilităţii adolescenţilor, am presupus că este un act. Psihicul uman poate dezvolta apărări puternice împotriva unui sentiment conştient de vulnerabilitate, apărări care devin înrădăcinate în circuitele emoţionale ale creierului. Am preferat să cred că aceşti copii, dacă ar avea şansa, şi-ar scoate armura şi şi-ar dezvălui latura mai moale, mai autentic umană. Ocazional, această aşteptare s-a dovedit a fi corectă, dar de cele mai multe ori am descoperit că invulnerabilitatea adolescenţilor nu era nici un act, nici o pretenţie. Mulţi dintre aceşti copii nu au avut sentimente rănite, nu au simţit nicio durere. Asta nu înseamnă că erau incapabili să fie răniţi, dar în ceea ce priveşte sentimentele lor experimentate în mod conştient, nu era nicio mască de scos.

Copiii capabili să experimenteze emoţii de tristeţe, frică, pierdere şi respingere vor ascunde adesea astfel de sentimente de semenii lor pentru a evita să se expună la ridicol şi la atac. Invulnerabilitatea este

un camuflaj pe care îl adoptă pentru a se amesteca cu mulţimea, dar se va îndepărta rapid în compania celor cu care au siguranţa de a fi adevăratele lor sine. Aceştia nu sunt copiii de care sunt cel mai preocupat, deşi cu siguranţă mă îngrijorează impactul pe care o atmosferă de invulnerabilitate îl va avea asupra învăţării şi dezvoltării lor. într-un astfel de mediu curiozitatea autentică nu poate prospera, întrebările nu pot fi puse liber, entuziasmul naiv pentru învăţare nu poate fi exprimat. Nu se asumă riscuri într-un astfel de mediu, nici pasiunea pentru viaţă şi creativitatea nu îşi pot găsi debuşeul.

Copiii cel mai profund afectaţi şi cu cel mai mare risc de vătămare psihologică sunt cei care aspiră să fie duri şi invulnerabili, nu doar la şcoală, ci în general. Aceşti copii nu se pot îmbrăca şi dezbrăca armura după cum este necesar. Apărarea nu este ceva ce fac ei, ci ceea ce sunt. Această întărire emoţională este cea mai evidentă la delincvenţi şi membrii bandei şi la copiii străzii, dar este, de asemenea, o dinamică semnificativă în varietatea comună de zi cu zi a orientării către egali care există în casa tipică americană.

COPII ORIENTAŢI PEER SUNT MAI VULNERABILI

Singurul motiv pentru care un copil nu conştientizează propria vulnerabilitate este că aceasta a devenit prea mult de suportat, rănile lui prea dureroase pentru a fi simţite. Cu alte cuvinte, copiii
copleşiţi de răni emoţionale în trecut sunt susceptibili de a se obişnui cu aceeaşi experienţă în viitor.

Relaţia dintre rănile psihologice şi fuga de vulnerabilitate este destul de evidentă la copiii a căror experienţă de durere emoţională a fost profundă. Cel mai probabil să dezvolte acest tip extrem de întărire emoţională defensivă sunt copiii din orfelinate sau mai multe case de plasament, copiii care au suferit pierderi semnificative sau au suferit abuz şi neglijare. Având în vedere trauma pe care au îndurat-o, este uşor de apreciat de ce astfel de copii ar fi dezvoltat puternice apărări inconştiente.

Ceea ce este surprinzător este că, fără nicio traumă comparabilă, mulţi copii care au fost orientaţi spre egali de ceva vreme pot manifesta acelaşi nivel de defensivă. Se pare că copiii orientaţi spre egali au nevoia să se protejeze împotriva vulnerabilităţii într-o măsură

la fel de mare ca şi copiii traumatizaţi. De ce ar trebui să fie asta, în absenţa unor experienţe similare în mod evident?

înainte de a discuta motivele fragilităţii crescute şi rigidizării emoţionale a copiilor orientaţi spre egali, trebuie să clarificăm sensul expresiei apărat împotriva vulnerabilităţii şi aproape sinonimul său, fuga de vulnerabilitate. Ne referim prin ele la reacţiile instinctive defensive ale creierului la a fi copleşit de un sentiment de vulnerabilitate. Aceste reacţii defensive inconştiente sunt evocate împotriva unei conştiinţe a vulnerabilităţii, nu împotriva vulnerabilităţii reale. Creierul uman nu este capabil să împiedice un copil să fie rănit, doar să se simtă rănit. Termenii apărat împotriva vulnerabilităţii şi fuga de vulnerabilitate încapsulează aceste semnificaţii. Ele transmit un sentiment de pierdere a contactului copilului cu gândurile şi emoţiile care o fac să se simtă vulnerabilă, o conştientizare diminuată a susceptibilităţii umane de a fi rănită emoţional. Toată lumea poate experimenta uneori o astfel de închidere emoţională. Un copil este apărat împotriva vulnerabilităţii atunci când închiderea nu mai este doar o reacţie temporară, ci devine o stare persistentă.

Există patru motive pentru care copiii orientaţi spre egali sunt mai susceptibili la răni emoţionale decât cei orientaţi către adulţi.
Efectul net este o fugă de la vulnerabilitate similară tulburătoare cu întărirea emoţională a copiilor traumatizaţi.

COPII ORIENTAŢI PE PEER îsi pierd scutul natural împotriva stresului

Primul motiv pentru care copiii orientaţi spre egali trebuie să se întărească emoţional este că şi-au pierdut sursa naturală de putere şi încredere în sine şi, în acelaşi timp, scutul lor natural împotriva rănilor şi durerii intolerabile.

în afară de atacul constant al tragediilor şi traumelor care au loc peste tot, lumea personală a copilului este una de interacţiuni intense şi evenimente care pot răni: a fi ignorat, a nu fi important, a fi exclus, a nu se măsura, a experimenta dezaprobarea, a nu fi plăcut, a nu fi preferat, fiind ruşinat şi ridiculizat. Ceea ce îl protejează pe copil de a trăi greul acestui stres este ataşamentul faţă de un părinte.

Ataşamentul este cel care contează: atâta timp cât copilul nu este ataşat de cei care îl slăbesc, se face relativ puţine pagube. Batjocurile pot răni şi pot provoca lacrimi în acel moment, dar efectul nu va fi de lungă durată. Când părintele este punctul de busolă, mesajele pe care le dă el sau ea sunt cele care sunt relevante. Când se întâmplă tragedie şi traume, copilul caută la părinte indicii dacă să fie sau nu îngrijorat. Atâta timp cât ataşamentele lor sunt în siguranţă, cerul s-ar putea prăbuşi şi lumea s-ar prăbuşi, dar copiii ar fi relativ protejaţi să nu se simtă periculos de vulnerabili. Filmul lui Roberto Benigni, Viaţa este frumoasă, despre eforturile unui tată evreu de a-şi proteja fiul de ororile rasismului şi genocidului, ilustrează acest punct cel mai puternic. Ataşamentul protejează copilul de lumea exterioară.

Un tată mi-a spus cum a fost martor la puterea ataşamentului de a ţine un copil în siguranţă când fiul său, pe care îl vom numi Braden, avea aproximativ cinci ani. „Braden a vrut să joace fotbal în liga comunităţii locale. Chiar în prima zi de antrenament, unii copii mai mari i-au dat o perioadă grea. Când le-am auzit vocile batjocorindu-l şi ridiculizându-l, m-am transformat rapid într-un urs tată protector. Aveam toată intenţia să le dau acestor tineri bătăuşi o ajustare exterioară a atitudinii când l-am observat pe Braden înfruntându-se cu ei, întinzându-se la toată înălţimea, punându-şi mâinile pe şolduri şi scoţându-şi pieptul cât de departe. L-am auzit spunând ceva de genul: „Nu sunt un prost mic! Tatăl meu spune că sunt jucător de fotbal.’ Şi asta părea să fie asta.” Ideea lui Braden despre ceea ce credea tatăl său despre el l-a protejat mai eficient decât ar fi putut vreodată tatăl să o facă printr-o intervenţie directă. Percepţiile tatălui său despre el au avut prioritate. Putea să îndepărteze insultele semenilor. în schimb, un copil orientat spre egali care nu mai caută la adulţi sentimentul său de autoevaluare nu are o astfel de protecţie.

Bineînţeles, această dinamică are un revers. în măsura în care ataşamentul acestui băiat faţă de tatăl său îl protejează împotriva interacţiunii dăunătoare cu ceilalţi, îl sensibilizează şi la propriile cuvinte şi gesturi ale tatălui. Dacă el, părintele, l-ar dispreţui, l-ar ruşina, i-ar revărsa dispreţ, Braden ar fi devastat. Ataşamentul său faţă de părinţi îl face foarte vulnerabil în relaţia cu ei, dar mai puţin vulnerabil în relaţia cu ceilalţi. Există un interior şi un exterior la

ataşament: vulnerabilitatea este în interior, invulnerabilitatea în exterior. Ataşarea este atât un scut, cât şi o sabie. Ataşamentul împarte lumea în cei care te pot răni şi cei care nu pot. Ataşamentul şi vulnerabilitatea – aceste două mari teme ale existenţei umane – merg mână în mână.

O parte evidentă a muncii noastre ca părinţi este să ne apărăm copiii împotriva rănirii fizice. Deşi vânătăile nu sunt întotdeauna atât de vizibile, capacitatea de a fi rănit este şi mai mare în arena psihologică. Chiar şi noi, adulţii, ca creaturi relativ mature, putem fi aruncaţi violent din cursul nostru sau putem fi imobilizaţi de durerea emoţională a ataşamentelor întrerupte. Dacă noi, ca adulţi, putem fi răniţi în acest fel, cu cât mai mult copiii, care sunt mult mai dependenţi, au mult mai nevoie de ataşamentele lor.

Ataşamentul este nevoia cea mai presantă şi cea mai puternică unitate a copilului şi, totuşi, ataşamentul este cel care îl pregăteşte pe copil să se rănească. Ca două feţe ale unei monede, nu putem avea una fără cealaltă. Cu cât copilul este mai ataşat, cu atât este mai capabil să fie rănit. Ataşamentul este un teritoriu vulnerabil. Şi asta ne conduce la cel de-al doilea motiv pentru defensivă emoţională sporită a copiilor orientaţi spre egali.

COPII ORIENTAŢI PE PEER DEVIN SENSIBILIZAŢI LA INTERACŢIUNI INSENSIBILE ALE COPIILOR

Aşa cum un copil orientat spre adulţi este mai vulnerabil în relaţia cu părinţii şi profesorii săi, copiii orientaţi spre egali sunt mai mult în relaţia unii cu ceilalţi. După ce şi-au pierdut scuturile de ataşament parental, ei devin foarte sensibili la acţiunile şi comunicarea celorlalţi copii. Problema este că interacţiunea naturală a copiilor este orice altceva decât atentă, atentă şi civilizată. Când colegii îi înlocuiesc pe părinţi, această interacţiune neglijentă şi iresponsabilă capătă o potenţă pe care nu s-a vrut să o aibă niciodată. Sensibilitatea şi sensibilităţile sunt uşor depăşite. Trebuie doar să ne imaginăm cum ne-am descurca noi, ca adulţi, dacă am fi supuşi de către prietenii noştri tipului de interacţiune socială pe care copiii trebuie să-l suporte în fiecare zi – trădările mărunte, echipele, dispreţul, lipsa totală de încredere. Nu este de mirare că copiii orientaţi spre egali

se închid în faţa vulnerabilităţii.

Literatura de specialitate privind impactul respingerii de la egal la egal asupra copiilor, bazată pe cercetări ample, este foarte clară cu privire la consecinţele negative, folosind cuvinte precum sfărâmator, paralizant, devastator, mortificator. Sinuciderile în rândul copiilor cresc, iar literatura de specialitate indică faptul că respingerea semenilor este o cauză în creştere. Am observat direct viaţa a numeroşi adulţi şi copii schilodiţi de tratamentul suferit de către semenii lor. Primul client din practica mea de psihologie a fost o victimă adultă a abuzului de la egal la egal pe vremea când era la şcoala elementară. Dintr-un motiv necunoscut de el, a devenit ţapul ispăşitor ales al unui număr de copii frustraţi care s-au apucat de el neîncetat. A dezvoltat compulsii şi obsesii atât de grave încât nu a putut să facă faţă vieţii normale.

De exemplu, nu a putut accepta nicio referire la numărul 57, deoarece 1957 a fost cel mai rău an al abuzului său de către colegi. Dacă ar fi contaminat cu acest număr, ar trebui să efectueze ritualuri complexe de curăţare care au făcut imposibilă viaţa normală. Ostracizarea şi abuzul de la egal la egal au paralizat vieţile multor astfel de ţapi ispăşitori din copilărie. (Studii recente atestă că astfel de fenomene cresc rapid sub influenţa orientării către colegi şi le vom analiza mai îndeaproape în capitolele 10 şi 11, despre agresiune şi agresiune.)

Se presupune că principalul vinovat este respingerea de la egal la egal: evitarea, excluderea, ruşinea, batjocorirea, batjocorirea, intimidarea. Concluzia la care au ajuns unii experţi este că acceptarea de la egal la egal este absolut necesară pentru sănătatea şi bunăstarea emoţională a copilului şi că nu este nimic mai rău decât să nu fii plăcut de semeni. Se presupune că respingerea de la egal la egal este o sentinţă automată la îndoiala pe tot parcursul vieţii. Mulţi părinţi din ziua de azi trăiesc cu teama că copiii lor nu au prieteni, nu sunt apreciaţi de semenii lor. Acest mod de a gândi nu ia în considerare două întrebări fundamentale: Ce face un copil atât de vulnerabil în primul rând? Şi de ce creşte această vulnerabilitate?

Este absolut adevărat că copiii refuză, ignoră, ocolesc, ruşinează,

batjocoresc şi batjocoresc. Copiii au făcut întotdeauna aceste lucruri atunci când nu sunt suficient de supravegheaţi de adulţii responsabili. Dar ataşamentul, nu comportamentul sau limbajul insensibil al semenilor, creează vulnerabilitate. Accentul actual asupra impactului respingerii şi acceptării de la egal la egal a trecut cu vederea complet rolul ataşamentului. Dacă copilul este ataşat în primul rând de părinţi, acceptarea părinţilor este vitală pentru sănătatea emoţională şi bunăstarea, iar a nu fi plăcut de părinţi este lovitura devastatoare pentru stima de sine. Capacitatea copiilor de a fi inumani probabil nu s-a schimbat, dar, după cum arată cercetările, rănirea copiilor noştri de către alţii creşte. Dacă mulţi copii sunt afectaţi în zilele noastre de insensibilitatea semenilor lor, nu este neapărat pentru că copiii de astăzi sunt mai cruzi decât în trecut, ci pentru că orientarea către semeni i-a făcut mai susceptibili la batjocuri şi atacuri emoţionale unul faţă de celălalt. Eşecul nostru de a ne menţine copiii ataşaţi de noi şi de ceilalţi adulţi responsabili pentru ei nu numai că le-a luat scuturile, ci a pus o sabie în mâinile semenilor lor. Când colegii îi înlocuiesc pe părinţi, copiii îşi pierd protecţia vitală împotriva necugenţei altora. Vulnerabilitatea unui copil în astfel de circumstanţe poate fi uşor copleşită. Durerea rezultată este mai mult decât pot suporta mulţi copii.

Studiile au fost fără echivoc în concluziile lor că cea mai bună protecţie pentru un copil, chiar şi până la adolescenţă, este un ataşament puternic faţă de un adult. Cel mai impresionant dintre aceste studii a implicat nouăzeci de mii de adolescenţi din optzeci de comunităţi diferite alese pentru a face eşantionul cât mai reprezentativ pentru Statele Unite. Constatarea principală a fost că adolescenţii cu legături emoţionale puternice cu părinţii lor au fost mult mai puţin probabil să prezinte probleme legate de droguri şi alcool, să încerce să se sinucidă sau să se angajeze în comportamente violente şi activităţi sexuale timpurii. Cu alte cuvinte, astfel de adolescenţi erau expuşi mult mai puţin riscului pentru problemele care decurg din apărarea împotriva vulnerabilităţii. Apărarea lor de stres şi protejarea sănătăţii şi a funcţionării lor emoţionale au fost ataşamente puternice faţă de părinţii lor. Aceasta a fost şi concluzia renumitului psiholog american Julius Segal, un

genial pionier al cercetării a ceea ce îi face pe tineri rezistenţi. Rezumând studii din întreaga lume, el a concluzionat că cel mai important factor care îi împiedică pe copii să fie copleşiţi de stres a fost „prezenţa în viaţa lor a unui adult carismatic – o persoană cu care se identifică şi de la care îşi adună putere”. După cum a mai spus dr. Segal, „Nimic nu va funcţiona în absenţa unei legături indestructibile de îngrijire între părinte şi copil.”

Semenii nu ar fi trebuit niciodată să conteze atât de mult – cu siguranţă nu mai mult decât părinţii sau profesorii sau alte figuri de ataşament adulte. Batjocurile şi respingerea colegilor ustură, desigur, dar nu ar trebui să se reducă rapid, nu ar trebui să fie atât de devastatoare. Deprimarea profundă a unui copil exclus dezvăluie o problemă de ataşament mult mai serioasă decât o problemă de respingere a colegilor.

Ca răspuns la intensificarea cruzimii copiilor unii faţă de alţii, şcolile de pe tot continentul se grăbesc să elaboreze programe pentru a inculca responsabilitatea socială tinerilor. Lătrăm în copacul greşit când încercăm să facem copiii responsabili pentru alţi copii. Din punctul meu de vedere, este complet nerealist să credem că putem eradica în acest fel excluderea şi respingerea colegilor şi comunicarea insultătoare. Ar trebui, în schimb, să lucrăm pentru a elimina durerea acestor manifestări naturale ale imaturităţii prin restabilirea puterii adulţilor de a proteja copiii de ei înşişi şi unii de alţii.

MANIFESTĂRILE VULNERABILITĂŢII SUNT RUSINIŢII ŞI EXPLOATATE DE SEMENI

Tinerii orientaţi spre egali se confruntă astfel cu două riscuri psihologice grave care sunt mai mult decât suficiente pentru a face vulnerabilitatea insuportabilă şi pentru a-şi provoca creierul la acţiune defensivă: că au pierdut scutul ataşamentului parental şi au puternica sabie de ataşament mânuită de copii neglijenţi şi iresponsabili. O a treia lovitură împotriva sentimentului profund şi deschis – şi al treilea motiv pentru închiderea emoţională a copilului orientat spre egali – este că orice semn de vulnerabilitate la un copil tinde să fie atacat de cei care sunt deja închişi împotriva

vulnerabilităţii.

Pentru a da un exemplu de la capătul extrem al spectrului, în munca mea cu tinerii infractori violenţi, unul dintre obiectivele mele principale a fost să le topesc apărările împotriva vulnerabilităţii, astfel încât să poată începe să-şi simtă rănile. Dacă o şedinţă a avut succes şi aş fi putut să-i ajut să treacă de apărarea la unele dintre durerile subiacente, feţele şi vocile li s-ar înmuia şi ochii li s-ar lăcrima. Pentru cei mai mulţi dintre aceşti copii, aceste lacrimi au fost primele în mulţi ani. Mai ales când cineva nu este obişnuit să plângă, poate afecta în mod semnificativ faţa şi ochii. Când am început, am fost suficient de naiv pentru a trimite copiii înapoi în populaţia închisorii după şedinţele lor. Nu este greu de ghicit ce s-a întâmplat. Pentru că vulnerabilitatea era încă scrisă pe feţele lor, a atras atenţia celorlalţi deţinuţi. Cei care au fost apăraţi împotriva propriei vulnerabilităţi s-au simţit obligaţi să atace. Au atacat vulnerabilitatea de parcă ar fi fost inamicul. Curând am învăţat să iau măsuri defensive şi să-mi ajut clienţii să se asigure că vulnerabilitatea lor nu se vede. Din fericire, aveam o toaletă lângă biroul meu din închisoare. Uneori, copiii petreceau până la o oră turnându-şi apă rece pe faţă, încercând să şteargă orice vestigii de emoţie care i-ar dezvălui. Chiar dacă apărarea lor s-a înmuiat puţin, totuşi au fost nevoiţi să poarte o mască de invulnerabilitate pentru a nu fi răni şi mai mult. O parte din munca mea a fost să-i ajut să facă diferenţa între masca de invulnerabilitate pe care trebuiau să o poarte într-un astfel de loc pentru a nu fi victimizate şi, pe de altă parte, apărările interiorizate împotriva vulnerabilităţii care îi împiedică să se simtă profund şi profund.

Aceeaşi dinamică, evident nu la această extremă, funcţionează în lumea dominată de copiii orientaţi spre egali. Vulnerabilitatea este de obicei atacată, nu cu pumnii, ci cu ruşine. Mulţi copii învaţă rapid să acopere orice semn de slăbiciune, sensibilitate şi fragilitate, precum şi alarmă, frică, nerăbdare, nevoinţă sau chiar curiozitate. Mai presus de toate, nu trebuie să dezvăluie niciodată că tachinarea şi-a atins amprenta.

Cari Jung a explicat că avem tendinţa de a ataca în alţii ceea ce ne simţim cel mai incomod în noi înşine. Când vulnerabilitatea este

inamicul, ea este atacată oriunde este percepută, chiar şi la cel mai bun prieten. Semnele de alarmă pot provoca batjocuri verbale, cum ar fi „pisica înfricoşată” sau „pui”. Lacrimile evocă ridicol. Expresiile de curiozitate pot precipita ochii peste cap şi acuzaţiile de a fi ciudat sau tocilar. Manifestările de tandreţe pot duce la tachinari neîncetate. Dezvăluirea faptului că ceva a cauzat rănire sau că îi pasă cu adevărat de ceva este riscant în preajma unei persoane care nu se simte confortabil cu vulnerabilitatea lui. în compania celor desensibilizaţi, orice manifestare de deschidere emoţională este probabil să fie vizată.

RELAŢIILE ÎNTRE egali sunt în mod inerent nesigure

Există încă o a patra cauză şi chiar mai fundamentală care îi forţează pe copiii orientaţi spre colegi să scape de susceptibilitatea lor sporită la răni emoţionale.

Vulnerabilitatea generată de orientarea către semeni poate fi copleşitoare chiar şi atunci când copiii nu se rănesc unii pe alţii. Această vulnerabilitate este încorporată în natura extrem de nesigură a relaţiilor orientate spre egali. Vulnerabilitatea nu are de-a face doar cu ceea ce se întâmplă, ci cu ceea ce s-ar putea întâmpla – cu insecuritatea inerentă a ataşamentului. Ce avem, putem pierde şi cu cât valoarea a ceea ce avem este mai mare, cu atât pierderea potenţială este mai mare. S-ar putea să reuşim să obţinem apropiere într-o relaţie, dar nu o putem asigura în sensul de a ne ţine de ea – nu ca şi cum am asigura o frânghie sau o barcă sau o obligaţiune de stat fixă purtătoare de dobândă. Unul are foarte puţin control asupra a ceea ce se întâmplă într-o relaţie, dacă vom fi în continuare doriţi şi iubiţi mâine.

Deşi posibilitatea pierderii este prezentă în orice relaţie, noi, părinţii, ne străduim să oferim copiilor noştri ceea ce ei nu sunt în măsură să le dea unul altuia din punct de vedere constituţional: o conexiune care nu se bazează pe faptul că ei ne-au plăcut, să ne facă să ne simţim bine sau să ne schimbe în vreun fel. . Cu alte cuvinte, le oferim copiilor noştri exact ceea ce lipseşte în ataşamentele de la egal la egal: acceptarea necondiţionată.

Fiinţele umane au o înţelegere intuitivă a punctului în care vulnerabilitatea este prea mult de suportat. Vulnerabilitatea datorată

fricii de pierdere este inerentă relaţiilor între semeni. În relaţiile cu semenii, nu există maturitate pe care să te bazezi, niciun angajament de care să te bazezi, niciun simţ al responsabilităţii pentru o altă fiinţă umană. Copilul rămâne cu realitatea crudă a ataşamentului nesigur: ce se întâmplă dacă nu mă conectez cu semenii mei? Ce se întâmplă dacă nu pot face ca relaţia să funcţioneze? Ce se întâmplă dacă nu vreau să merg cu lucrurile pe care le fac prietenii mei, dacă mama nu mă lasă să plec sau dacă prietenei mele îi place aşa şi aşa mai mult decât mă place ei? Acestea sunt anxietăţile mereu prezente ale copiilor orientaţi spre egali, niciodată departe de suprafaţă. Copiii orientaţi spre egali sunt obsedaţi de cine îi place pe cine, cui preferă pe cine, cine vrea să fie cu cine. Nu există loc pentru paşi greşiţi, pentru neloialitate percepută, dezacord, diferenţe sau neconformitate. Adevărata individualitate este zdrobită de nevoia de a menţine relaţia cu orice preţ. Cu toate acestea, indiferent cât de mult ar lucra copilul, atunci când colegii îi înlocuiesc pe părinţi, sentimentul de nesiguranţă poate escalada până când este prea mult de suportat. Acesta este adesea momentul când amorţeala se instalează, are loc oprirea defensivă şi copiii nu mai par vulnerabili. Ei devin îngheţaţi emoţional de nevoia de a se apăra împotriva durerii pierderii, chiar înainte ca aceasta să apară efectiv. Dinamica similară intră puternic în joc în relaţiile sexuale de „dragoste” ale adolescenţilor mai în vârstă (vezi capitolul 12).

În Separation, al doilea volum al marii sale trilogii despre ataşament, John Bowlby a descris ceea ce s-a observat când zece copii mici din creşe rezidenţiale s-au reunit cu mamele lor după despărţiri care au durat de la douăsprezece zile la douăzeci şi unu de săptămâni. Despărţirile s-au datorat în toate cazurile unor urgenţe familiale şi absenţei altor îngrijitori şi în niciun caz din intenţia părinţilor de a abandona copilul.

În primele zile după plecarea mamei, copiii erau îngrijoraţi, căutând peste tot părintele dispărut. Acea fază a fost urmată de resemnare aparentă, chiar de depresie din partea copilului, pentru a fi înlocuită cu ceea ce părea a reveni la normalitate. Copiii începeau să se joace, să reacţioneze la îngrijitorii, să accepte mâncarea şi alte îngrijiri. Adevăratul cost emoţional al traumei pierderii a devenit evident doar

atunci când mamele s-au întors. La întâlnirea cu mama pentru prima dată după zilele sau săptămânile plecate, fiecare dintre cei zece copii a manifestat o înstrăinare semnificativă. Doi păreau să nu-şi recunoască mamele. Ceilalţi opt s-au întors sau chiar s-au îndepărtat de ea. Cei mai mulţi dintre ei fie au plâns, fie au ajuns aproape de lacrimi; un număr alterna între o faţă plină de lacrimi şi una inexpresivă. Dinamica de retragere a fost numită „detaşare" de către John Bowlby. O astfel de detaşare are un scop defensiv. Are un singur sens: a fost atât de dureros pentru mine să experimentez absenţa ta, încât, pentru a evita o astfel de durere din nou, mă voi învălui într-o coajă de emoţie întărită, insensibilă la iubire – şi, prin urmare, la durere. Niciodată nu vreau să simt asta din nou rănit.

Bowlby a subliniat, de asemenea, că părintele poate fi prezent fizic, dar absent emoţional din cauza stresului, anxietăţii, depresiei sau preocupării cu alte probleme. Din punctul de vedere al copilului, nu mai contează. Reacţiile lui codificate vor fi aceleaşi, deoarece pentru el adevărata problemă nu este doar prezenţa fizică a părintelui, ci accesibilitatea emoţională a acestuia. Un copil care suferă multă nesiguranţă în relaţia cu părinţii săi va adopta ca mod principal de a fi invulnerabilitatea detaşării defensive. Atunci când părinţii sunt ataşamentul de lucru al copilului, dragostea şi simţul responsabilităţii lor se vor asigura de obicei că nu-l forţează pe copil să adopte măsuri atât de disperate. Semenii nu au o astfel de conştientizare, nu au astfel de resimţiri şi nici o astfel de responsabilitate. Ameninţarea abandonului este mereu prezentă în interacţiunile orientate către colegi şi copiii răspund automat cu detaşarea emoţională.

Nu e de mirare, aşadar, că cool este etica de guvernare în cultura de egalitate, virtutea supremă. Deşi cuvântul cool are multe semnificaţii, el conotă predominant un aer de invulnerabilitate. Acolo unde orientarea către semeni este intensă, nu există niciun semn de vulnerabilitate în vorbire, în plimbare, în îmbrăcăminte sau în atitudini.

Coautorul meu a fost, înainte de a deveni medic, profesor de liceu. Gabor îşi aminteşte că atunci când a citit „Despre şoarecii şi bărbaţii" de John Steinbeck cu clasa sa de clasa a zecea, elevilor le lipsea total

empatie faţă de cei doi muncitori simpli şi afectaţi de sărăcie care sunt protagoniştii cărţii. „Dar sunt atât de proşti”, au spus mulţi dintre studenţi. „Au primit doar ceea ce meritau.” Aceşti adolescenţi au arătat puţină apreciere a tragediei şi nici un respect pentru demnitatea oamenilor în a suporta durerea.

Este uşor să învinovăţim televiziunea, filmele sau muzica rap pentru desensibilizarea copiilor noştri la suferinţa umană, la violenţă şi chiar la moarte. Cu toate acestea, invulnerabilitatea fundamentală nu provine din cultura comercializată, condamnabilă, aşa cum este pentru răsfăţarea şi exploatarea întăririi emoţionale şi imaturităţii copiilor. Invulnerabilitatea copiilor orientaţi spre egali este alimentată din interior. Chiar dacă nu ar exista filme sau programe de televiziune care să-i modeleze expresia, totuşi ar apărea spontan ca modus operandi al tinerilor orientaţi spre egali. Deşi copiii orientaţi spre egali pot veni din toată lumea şi aparţin unui număr infinit de subculturi, tema invulnerabilităţii este universală în cultura tineretului. Moda poate veni şi pleacă, muzica poate să-şi schimbe forma, limbajul poate varia, dar detaşarea rece şi oprirea emoţională par să pătrundă totul. Amploarea acestei culturi este o mărturie puternică a fuga disperată de vulnerabilitatea membrilor săi.

De asemenea, mărturisind caracterul insuportabil al vulnerabilităţii experimentate de copiii orientaţi spre egali este preponderenţa drogurilor care reduc vulnerabilitatea. Copiii orientaţi spre egali vor face orice pentru a evita sentimentele umane de singurătate, suferinţă şi durere şi pentru a scăpa de a se simţi răniţi, expuşi, alarmaţi, nesiguri, inadecvaţi sau conştienţi de sine. Cu cât copiii sunt mai în vârstă şi mai orientaţi către colegi, cu atât mai multe droguri par să fie o parte inerentă a stilului lor de viaţă. Orientarea către colegi creează apetit pentru orice ar reduce vulnerabilitatea. Drogurile sunt calmante emoţionale. Şi, în alt fel, îi ajută pe tineri să scape din starea de amorţire impusă de detaşarea lor emoţională defensivă. Odată cu oprirea emoţiilor apar plictiseala şi alienarea. Drogurile oferă o stimulare artificială celor obosiţi emoţional. Ele sporesc senzaţia şi oferă un fals sentiment de implicare, fără a implica riscurile unei deschideri autentice. De fapt, acelaşi medicament poate juca funcţii aparent opuse la un individ. Alcoolul şi

marijuana, de exemplu, pot amorţi sau, pe de altă parte, pot elibera creierul şi mintea de inhibiţiile sociale. Alte droguri sunt stimulente – cocaina, amfetaminele şi ecstasy; chiar numele acestuia din urmă spune multe despre exact ceea ce lipseşte din viaţa psihică a tinerilor noştri incapacitati emoţional.

Funcţia psihologică deservită de aceste medicamente este adesea trecută cu vederea de către adulţii bine intenţionaţi, care percep problema ca venind din afara individului, prin presiunea colegilor şi obiceiurile culturii tineretului. Nu este doar o chestiune de a-i determina pe copiii noştri să spună nu. Problema este mult mai profundă. Atâta timp cât nu ne confruntăm şi nu inversăm orientarea către colegi în rândul copiilor noştri, ne creăm un apetit nesăţios pentru aceste medicamente. Afinitatea pentru medicamentele care reduc vulnerabilitatea provine din adâncul sufletului apărat. Siguranţa emoţională a copiilor noştri poate veni doar de la noi: atunci ei nu vor fi determinaţi să scape de sentimentele lor şi să se bazeze pe efectele anestezice ale medicamentelor. Nevoia lor de a se simţi vii şi emoţionaţi poate şi ar trebui să apară din interiorul lor, din propria lor capacitate înnăscută nelimitată de a se implica cu universul.

Acest lucru ne readuce la natura ierarhică esenţială a ataşamentului. Cu cât copilul are mai multă nevoie de ataşament pentru a funcţiona, cu atât mai important este să se ataşeze de cei responsabili pentru ea. Numai atunci poate fi îndurată vulnerabilitatea inerentă ataşamentului emoţional. Copiii nu au nevoie de prieteni, au nevoie de părinţi, bunici, adulţi care îşi vor asuma responsabilitatea de a se ţine de ei. Cu cât copiii sunt mai ataşaţi de adulţi grijulii, cu atât sunt mai capabili să interacţioneze cu semenii fără a fi copleşiţi de vulnerabilitatea implicată. Cu cât semenii contează mai puţin, cu atât vulnerabilitatea relaţiilor dintre egali poate fi suportată. Tocmai acei copii care nu au nevoie de prieteni sunt mai capabili să aibă prieteni fără a-şi pierde capacitatea de a se simţi profund şi vulnerabil.

Dar de ce ar trebui să ne dorim ca copiii noştri să rămână deschişi faţă de propria lor vulnerabilitate? Ce este în neregulă când detaşarea îngheaţă emoţiile pentru a proteja copilul? în mod intuitiv, ştim cu toţii că este mai bine să simţi decât să nu simţi. Emoţiile

noastre nu sunt un lux, ci un aspect esenţial al machiajului nostru. Le avem nu doar pentru plăcerea de a simţi, ci pentru că au o valoare crucială pentru supravieţuire. Ele ne orientează, interpretează lumea pentru noi, ne oferă informaţii vitale fără de care nu putem prospera. Ele ne spun ce este periculos şi ce este benign, ce ne ameninţă existenţa şi ce ne va alimenta creşterea. Imaginaţi-vă cât de dizabili am fi dacă nu am putea vedea, auzi sau gusta sau simţi căldura, frigul sau durerea fizică. A opri emoţiile înseamnă a pierde o parte indispensabilă a aparatului nostru senzorial şi, dincolo de aceasta, o parte indispensabilă a ceea ce suntem. Emoţiile sunt cele care fac viaţa să merite, interesantă, provocatoare şi semnificativă. Ele ne conduc explorările lumii, ne motivează descoperirile şi ne alimentează creşterea. Până la nivelul celular, fiinţele umane sunt fie în mod defensiv, fie în mod de creştere, dar nu pot fi în ambele în acelaşi timp. Când copiii devin invulnerabili, ei încetează să se mai relaţioneze cu viaţa ca posibilitate infinită, cu ei înşişi ca potenţial nemărginit şi cu lumea ca o arenă primitoare şi hrănitoare pentru exprimarea lor de sine. Invulnerabilitatea impusă de orientarea către semeni îi închidează pe copii în limitele şi fricile lor. Nu e de mirare că mulţi dintre ei în prezent sunt trataţi pentru depresie, anxietate şi alte tulburări.

Dragostea, atenţia şi securitatea pe care doar adulţii le pot oferi îi eliberează pe copii de nevoia de a se face invulnerabili şi le redă acel potenţial de viaţă şi aventură care nu poate veni niciodată din activităţi riscante, sporturi extreme sau droguri. Fără această siguranţă, copiii noştri sunt forţaţi să-şi sacrifice capacitatea de a creşte şi de a se maturiza psihologic, de a intra în relaţii semnificative şi de a-şi urmări cele mai profunde şi puternice îndemnuri de a se exprima. în ultimă analiză, fuga de vulnerabilitate este o fugă de sine. Dacă nu ne ţinem copiii aproape de noi, costul final este pierderea capacităţii lor de a se menţine în sinea lor cea mai adevărată.

M-am săturat", a spus mama lui Sarah, supărată de inconsecvenţa şi imprevizibilitatea fiicei ei. „Ea nu duce la bun sfârşit cu nimic, indiferent cât de mult încercăm să facem lucrurile să funcţioneze pentru ea." O situaţie repetată i-a deranjat în mod deosebit pe părinţii lui Sarah. Ei s-ar extinde pentru a face posibilă o dorinţă a ei exprimată cu fervoare, doar pentru a descoperi că ea a fugit în primul moment de frustrare sau eşec. Ea a renunţat la cursul de patinaj artistic la sfârşitul celei de-a doua lecţii după ce au economisit cu grijă banii pentru taxe şi şi-au aranjat programul pentru a se potrivi cu programul ei. Sarah era, de asemenea, foarte impulsivă, nerăbdătoare şi îşi pierdea cu uşurinţă cumpătul. Ea a continuat să promită că va fi bună, dar de multe ori nu a reuşit să-şi urmeze.

Mama şi tatăl lui Peter erau de asemenea îngrijoraţi. Fiul lor era cronic nerăbdător şi iritabil, uneori devenind destul de urât atât cu sora lui, cât şi cu părinţii lui. „Nici măcar nu pare să fie conştient", mi-a spus tatăl lui Peter, „că ceea ce spune sau face are vreun impact asupra restului familiei". Peter a fost, de asemenea, argumentativ şi opoziţional. îi lipseau orice aspiraţie pe termen lung. Nu avea pasiune pentru nimic, în afară de Nintendo şi jocurile pe computer. Conceptul de muncă părea să nu însemne nimic pentru el, fie că era vorba de teme la şcoală, de studiu acasă sau de treburile din casă. „Ceea ce mă îngrijorează cel mai mult", a spus tatăl, „este că Peter nu pare deloc îngrijorat". Băiatul nu a arătat nicio îngrijorare cu privire la lipsa lui de direcţie şi obiectivele semnificative.

în moduri oarecum diferite, Peter şi Sarah au prezentat o constelaţie similară de trăsături. Ambii copii erau impulsivi. Ambii păreau să ştie cum ar trebui să se comporte, dar niciunul nu s-a comportat de fapt în conformitate cu ceea ce ştiau. Ambii au fost lipsiţi de reflexie, nu au reuşit să se gândească înainte de a acţiona şi au fost daţi la reacţii de balansare a pendulului. Fiecare grup de părinţi a vrut să ştie dacă ar trebui să fie îngrijoraţi. Pentru părinţii lui Sarah, probabil că răspunsul meu a fost nu. Sarah avea doar patru ani: aceste trăsături mergeau cu teritoriul. Dacă totul s-ar desfăşura aşa cum ar trebui, următorii câţiva ani de dezvoltare ar aduce diferenţe semnificative în atitudinea şi comportamentul lui Sarah. Părinţii lui Peter aveau totuşi motive să fie neliniştiţi. Avea paisprezece ani şi, cel puţin în acest fel, personalitatea lui nu se schimbase de când era preşcolar.

Atât Sarah, cât şi Peter au manifestat ceea ce am ajuns să numesc sindromul preşcolarului, comportamente adecvate oricărui copil preşcolar. în această etapă de dezvoltare, o serie de funcţii psihologice nu sunt încă integrate în copil – o lipsă de funcţionare integrativă care este un semnal roşu pentru imaturitatea psihologică. Singurii, desigur, care au „dreptul” de dezvoltare de a se comporta ca preşcolari sunt preşcolari. La un copil mai mare sau adult, o astfel de lipsă de integrare indică o imaturitate care este defazată cu vârsta.

Creşterea fizică şi funcţionarea fiziologică a adultului nu sunt însoţite automat de maturizarea psihologică şi emoţională. Robert Bly, în cartea sa The Sibling Society, expune imaturitatea ca fiind endemică în societatea noastră. „Oamenii nu se deranjează să crească şi toţi suntem peşti care înoată într-un rezervor de jumătate adulţi”, scrie el. în lumea de astăzi, sindromul preşcolarului afectează mulţi copii cu mult peste anii preşcolari şi poate fi observat chiar la adolescenţi şi adulţi. Mulţi adulţi nu au atins maturitatea – nu au stăpânit să fie indivizi independenţi, automotivaţi, capabili să-şi îngrijească propriile nevoi emoţionale şi să respecte nevoile celorlalţi.

Printre numeroasele motive pentru care maturitatea este din ce în ce mai puţin răspândită astăzi, orientarea către egali este probabil principalul vinovat. Imaturitatea şi orientarea către egali merg mână

în mână. Cu cât apariţia mai devreme a orientării către semeni în viaţa unui copil şi cu cât este mai intensă preocuparea faţă de semeni, cu atât este mai mare probabilitatea de a fi destinat copilăriei perpetue.

Peter era foarte orientat spre colegi. Nu era clar ce a fost mai întâi: imaturitatea lui îl făcuse atât de susceptibil de a deveni orientat către colegi sau orientarea timpurie la egal la egal a fost cauza dezvoltării sale oprite? Cauzalitatea poate merge în ambele direcţii, dar odată formată, orientarea către colegi blochează problema. Oricum, copiii orientaţi spre egali nu reuşesc să crească.

CE ÎNSEAMNĂ A FI IMATUR

Pe măsură ce ne maturizăm, creierul nostru dezvoltă capacitatea de a amesteca lucrurile împreună, de a păstra diferite percepţii, simţuri, gânduri, sentimente şi impulsuri toate în acelaşi timp, fără a deveni confuz în gândire sau paralizat în acţiune. Aceasta este capacitatea pe care am numit-o „funcţionare integrativă” când, chiar mai sus, am menţionat sindromul preşcolarului. Atingerea acestui punct în dezvoltare are un efect extraordinar de transformare şi civilizaţie asupra personalităţii şi comportamentului. Atributele copilăriei, precum impulsivitatea şi egocentrismul, dispar şi începe să apară o personalitate mult mai echilibrată. Nu se poate învăţa creierul să facă asta; capacitatea de integrare trebuie dezvoltată, crescută în. Vechii romani aveau un cuvânt pentru acest tip de amestec: temperament. Acest verb înseamnă acum „a regla” sau „a modera”, dar iniţial se referea la amestecarea diferitelor ingrediente pentru a face lut. Atât Sara, cât şi Petru erau „nemodificaţi” în experienţă şi expresie. A nu fi temperat – incapabil de a tolera sentimente amestecate în acelaşi timp – este semnul distinctiv al imaturului.

De exemplu, Sarah era destul de afectuoasă faţă de părinţii ei, dar, la fel ca majoritatea copiilor, se simţea frustraţi din când în când. Când era frustrată, ea avea acces la crize de furie până la punctul de a spune „te urăsc” mamei ei. Frustrările lui Sarah faţă de mama ei, la nivelul ei de dezvoltare, nu au fost niciodată temperate de afecţiune, la fel cum frustrările ei de a cădea pe gheaţă nu au fost temperate de dorinţa ei de a patinaj artistic. De aici impulsivitatea ei. în mod

similar, atunci când Petru a izbucnit, a fost cu insulte şi nume. Deşi previzibil şi în mod repetat avea să aibă probleme, teama lui faţă de consecinţele negative a fost eclipsată de orice frustrare intensă pe care o trăia în acel moment. Din nou, sentimentele nu s-au amestecat. Amândoi aceşti copii şi-au pierdut cumpătul în adevăratul sens al cuvântului şi, ca urmare, reacţiile lor au fost stridente, insolente şi neatenuate.

Pe aceeaşi linie, Peter nu a putut asimila ideea de muncă, deoarece conceptul necesită sentimente amestecate. Munca nu este adesea foarte atractivă, dar în general o facem pentru că ne putem amesteca rezistenţa faţă de ea în momentul de faţă cu un angajament sau un scop pe care îl putem avea în vedere pe termen lung. Prea imatur pentru a se ţine de un scop dincolo de satisfacţia imediată, Peter a lucrat doar când avea chef şi asta nu era foarte des. Era conştient de nu mai mult de un sentiment la un moment dat. în acest sens, el nu era diferit de orice preşcolar. Eşecul său de a suporta gânduri, sentimente şi scopuri conflictuale în conştiinţa lui a fost o moştenire a orientării către semeni.

PLANUL NATURII PENTRU CREŞTERE

în goana noastră obişnuită de a ne da seama ce să facem în legătură cu aceasta sau cutare problemă, ignorăm adesea primul pas esenţial al privirii, reflectării şi înţelegerii. Nu ne putem permite să omitem acest pas atunci când vine vorba de creşterea copiilor în lumea haotică de astăzi. Trebuie să ştim cum funcţionează lucrurile, astfel încât să putem înţelege ce poate merge prost – aceasta este o necesitate pentru prevenire sau, dacă este necesar, un remediu. Ceea ce urmează este o schiţă în miniatură a maturizării, un proces despre care fiecare părinte şi profesor ar trebui să aibă cunoştinţe practice. Pentru mulţi va afirma pur şi simplu ceea ce au înţeles deja intuitiv.

Cum se maturizează tinerii oameni? Una dintre cele mai semnificative descoperiri ale teoriei dezvoltării a venit în anii 1950, când oamenii de ştiinţă au descoperit că există o ordine consistentă şi previzibilă a procesului de maturizare, oricând şi oriunde are loc.

Prima fază implică un fel de scindare, sau diferenţiere, urmată de o a doua fază care aduce o integrare din ce în ce mai mare a elementelor separate. Această secvenţă este valabilă indiferent dacă organismul este vegetal sau animal şi dacă domeniul este biologic sau psihologic şi dacă entitatea este o singură celulă sau entitatea complexă pe care o numim eu.

Maturarea se desfăşoară mai întâi prin procesul de divizare, despărţind lucrurile până când devin distincte şi independente. Numai atunci dezvoltarea va amesteca aceleaşi elemente distincte şi separate împreună. Este simplu şi, în acelaşi timp, profund – un proces pe care îl vedem chiar şi la cel mai elementar nivel. Embrionul creşte mai întâi prin împărţirea în celule separate, fiecare având propriul nucleu şi limite distincte. Apoi, odată ce celulele individuale s-au separat suficient astfel încât să nu fie în pericol de fuziune, centrul dezvoltării devine interacţiunea dintre ele. Grupuri de celule devin integrate în organe funcţionale. La rândul lor, organele distincte se dezvoltă separat şi apoi devin organizate şi integrate în sistemele corpului – de exemplu, inima şi vasele de sânge formează sistemul cardiovascular. Acelaşi model este urmat şi cu cele două emisfere ale creierului. Regiunile creierului în curs de dezvoltare la început funcţionează destul de independent unele de altele din punct de vedere fiziologic şi electric, dar apoi se integrează treptat. Pe măsură ce o fac, copilul prezintă noi abilităţi şi comportamente. Acest proces continuă până în anii adolescenţei şi chiar şi mai departe.

Maturarea în domeniul psihologic implică diferenţierea elementelor conştiinţei — gânduri, sentimente, impulsuri, valori, opinii, preferinţe, interese, intenţii, aspiraţii. Diferenţierea trebuie să aibă loc înainte ca aceste elemente ale conştiinţei să poată fi amestecate pentru a produce experienţă şi expresie temperată. La fel este şi în domeniul relaţiilor: maturizarea presupune ca copilul să devină mai întâi unic şi separat de ceilalţi indivizi. Cu cât devine mai diferenţiată, cu atât este mai capabilă să se amestece cu ceilalţi fără a-şi pierde simţul de sine.

Mai fundamental, sentimentul de sine trebuie mai întâi să se separe de experienţa interioară, o capacitate total absentă la copilul mic.

Copilul trebuie să poată şti că nu este identic cu orice sentiment care se întâmplă să fie activ în ea într-un anumit moment. Ea poate simţi ceva fără ca acţiunile ei să fie neapărat dominate de acel sentiment. Ea poate fi conştientă de alte sentimente, conflictuale, sau de gânduri, valori, angajamente care ar putea fi în contradicţie cu sentimentul momentului. Ea poate alege.

Atât Petru, cât şi Sara nu aveau o relaţie cu ei înşişi, deoarece această diviziune prealabilă nu avusese încă loc. Nu li s-a dat să reflecteze asupra experienţei lor interioare, să fie de acord sau să nu fie de acord cu ei înşişi, să aprobe sau să dezaprobe ceea ce vedeau în interior. Deoarece sentimentele şi gândurile lor nu erau suficient de diferenţiate pentru a rezista amestecării, ei erau capabili de un singur sentiment sau impuls la un moment dat. Niciunul dintre ei nu a primit afirmaţii de genul „O parte din mine se simte aşa şi o parte din mine se simte aşa”. Niciunul dintre ei nu a avut experienţe „pe de altă parte” şi nici nu s-a simţit ambivalent în legătură cu izbucnirea în frustrare sau despre evitarea lucrurilor. Fără capacitatea de reflecţie, ele erau definite de experienţa interioară a momentului. Ei au jucat imediat orice emoţii au apărut în ei. Ar putea fi experienţa lor interioară, dar nu au putut să o vadă. Această incapacitate i-a făcut impulsivi, egocentrici, reactivi şi nerăbdători. Pentru că frustrarea nu se amesteca cu grija, nu aveau răbdare. Pentru că mânia nu s-a amestecat cu iubirea, ei nu au arătat nicio iertare. Pentru că frustrarea nu se amesteca nici cu frica, nici cu afecţiunea, ei şi-au pierdut cumpătul. Pe scurt, le lipsea maturitatea.

Ar fi fost nerezonabil să ne aşteptăm ca Sarah să fie capabilă de sentimente amestecate sau ca ea să fie altceva decât nemodificată în expresia ei. Era prea tânără. Era cu siguranţă rezonabil să ne aşteptăm la auto-reflecţie şi la capacitatea de a tolera impulsuri şi emoţii amestecate ale lui Peter, dar şi complet nerealist. Nu era mai matur decât Sarah.

M-am simţit încrezător în a-i asigura pe părinţii lui Sarah că există o mulţime de dovezi ale unui proces de maturizare foarte activ care se desfăşoară în ea. Ea a prezentat semne încurajatoare ale procesului de diferenţiere la locul de muncă: era dornică să facă lucrurile singură

şi îi plăcea să-şi dea seama singură. Cu siguranţă şi- a dorit să fie propria ei persoană şi să aibă propriile ei gânduri, idei şi motive pentru a face lucrurile. Avea, de asemenea, o energie minunată de aventură – o curiozitate pentru lucruri de care nu era familiarizată sau de care nu era ataşată, o dorinţă de a explora necunoscutul şi o fascinaţie pentru orice nou sau nou. în plus, ea s-a angajat în jocuri solitare, care era imaginativă, creativă şi complet mulţumită de sine. Aceste semne revelatoare ale procesului de maturizare au oprit orice îngrijorare cu privire la eşecul de dezvoltare a lui Sarah. Personalitatea ei se maturiza şi, la vremea lui, avea să vină roadele. Răbdarea era ceea ce se cerea.

Nu am putut găsi niciun semn vital similar de viaţă emergentă la Peter. Nu exista singurătate creativă, nici dorinţă de a-şi da seama singur de lucruri, nici mândrie de a fi autosuficient, nici încercare de a fi propria lui persoană. Era preocupat de graniţele cu părinţii săi, dar nu era vorba de o individualizare cu adevărat, ci doar de a- şi ţine părinţii departe de viaţa lui. Rezistenţa lui de a se sprijini de părinţi nu a fost motivată de dorinţa de a face singur lucrurile. El era opoziţional şi contrar, dar, aşa cum am discutat în capitolul 6, doar din intensitatea ataşamentelor de semeni şi nu dintr-o dorinţă autentică către independenţă.

Maturarea este spontană, dar nu inevitabilă. Este ca un program de calculator preinstalat pe hard disk, dar nu neapărat activat. Dacă Peter nu s-a blocat, era pe cale să devină unul dintre acei adulţi încă prinşi în sindromul preşcolarului. Dar cum să deblochezi copiii ca Peter? Ce activează procesul de maturare?

CUM POATE FI ÎNVORAŢIŢI CU MATURAREA

Deşi părinţii şi profesorii le spun mereu copiilor să „crească”, maturizarea nu poate fi comandată. Nu se poate învăţa un copil să fie un individ sau să-l antreneze să fie propria lui persoană. Aceasta este doar lucrarea maturizării şi maturizării. Putem să hrănim procesul, să oferim condiţiile potrivite, să înlăturăm impedimentele, dar nu putem face un copil să crească mai mult decât putem ordona plantelor din grădina noastră să crească.

Având de-a face cu copiii imaturi, ar putea fi nevoie să le arătăm cum să acţioneze, să tragem limitele a ceea ce este acceptabil şi să

articulăm care sunt aşteptările noastre. Copiii care nu înţeleg corectitudinea trebuie învăţaţi să ia pe rând. Copiii care nu sunt încă suficient de maturi pentru a aprecia impactul acţiunilor lor trebuie să primească reguli şi prescripţii pentru o conduită acceptabilă. Dar un astfel de comportament scris nu trebuie confundat cu lucrul real. Nu poţi fi mai matur decât este cu adevărat, acţionează aşa doar atunci când este îndemnat corespunzător. A face pe rând, pentru că este corect, este cu siguranţă civil, dar a face pe rând dintr-un sentiment autentic de corectitudine nu poate veni decât din maturitate. A-ţi cere scuze poate fi potrivit situaţiei, dar a-ţi asuma responsabilitatea pentru acţiunile cuiva poate proveni doar din procesul de individuare. Nu există niciun substitut pentru maturizarea autentică, nicio scurtătură pentru a ajunge acolo. Comportamentul poate fi prescris sau impus, dar maturitatea vine din inimă şi din minte. Adevărata provocare pentru părinţi este de a ajuta copiii să crească, nu doar să arate ca nişte adulţi.

Dacă disciplina nu este un remediu pentru imaturitate şi dacă scenariul este util, dar insuficient, cum ne putem ajuta copiii să se maturizeze? Ani de zile, mentaliştii în dezvoltare s-au nedumerit asupra condiţiilor care au activat maturizarea. Descoperirea a venit doar atunci când cercetătorii au descoperit importanţa fundamentală a ataşamentului.

Oricât de surprinzător ar fi să spunem, povestea maturizării este destul de simplă şi de la sine înţeleasă. Ca multe altele în dezvoltarea copilului, începe cu ataşamentul. După cum am explicat în capitolul 2, ataşamentul este prima prioritate a vieţuitoarelor.

Doar atunci când există o anumită eliberare de această preocupare poate avea loc maturizarea. La plante, rădăcinile trebuie mai întâi să prindă pentru ca creşterea să înceapă şi să dea roade să devină o posibilitate. Pentru copii, agenda ultimă de a deveni viabilă ca fiinţă separată poate prelua doar atunci când nevoile lor sunt satisfăcute de ataşament, de cultivare a contactului şi de a putea depinde necondiţionat de relaţie. Puţini părinţi şi chiar mai puţini experţi înţeleg acest lucru intuitiv. „Când am devenit părinte”, mi-a spus un tată atent care a înţeles, „am văzut că lumea părea absolut convinsă că trebuie să-ţi formaţi copiii – să le formaţi în mod activ caracterele,

mai degrabă decât să creaţi pur şi simplu un mediu în care ei să se poată dezvolta şi prospera. Nimeni nu părea să înţeleagă că dacă le oferi conexiunea amoroasă de care au nevoie, ei vor înflori."

Cheia activării maturizării este să ai grijă de nevoile de ataşament ale copilului. Pentru a promova independenţa, trebuie mai întâi să invităm dependenţa; pentru a promova individualizarea trebuie să oferim un sentiment de apartenenţă şi unitate; pentru a ajuta copilul să se separe trebuie să ne asumăm responsabilitatea de a ţine copilul aproape. Ajutăm un copil să renunţe, oferind mai mult contact şi conexiune decât caută el însuşi. Când cere o îmbrăţişare, îi dăm una mai caldă decât ne dă el. Eliberăm copiii nu făcându-i să lucreze pentru dragostea noastră, ci lăsându-i să se odihnească în ea. Ajutăm un copil să facă faţă despărţirii pe care o presupune mersul la culcare sau la şcoală satisfacându-i nevoia de apropiere. Astfel, povestea maturizării este una a paradoxului: dependenţa şi ataşamentul favorizează independenţa şi separarea autentică.

Ataşamentul este pântecele maturizării. Aşa cum uterul biologic dă naştere unei fiinţe separate în sens fizic, ataşamentul dă naştere unei fiinţe separate în sens psihologic. în urma naşterii fizice, agenda de dezvoltare este de a forma pentru copil un pântec de ataşament emoţional din care să se poată naşte din nou ca un individ autonom, capabil să funcţioneze fără a fi dominat de pulsiuni de ataşament. Oamenii nu-şi depăşesc niciodată nevoia de a se conecta cu ceilalţi şi nici nu ar trebui, dar oamenii maturi, cu adevărat individuali, nu sunt controlaţi de aceste nevoi. A deveni o fiinţă atât de separată necesită întreaga copilărie, care în vremurile noastre se întinde cel puţin până la sfârşitul anilor adolescenţei şi poate şi mai departe.

Trebuie să eliberăm un copil de preocuparea pentru ataşament, astfel încât să poată urmări agenda naturală a maturizării independente. Secretul pentru a face acest lucru este să vă asiguraţi că copilul nu trebuie să muncească pentru a-şi satisface nevoile de contact şi apropiere, pentru a-şi găsi orientarea, pentru a se orienta. Copiii trebuie să le satisfacă nevoile de ataşament; numai atunci poate avea loc o schimbare a energiei spre individuare, procesul de a deveni o persoană cu adevărat individuală. Abia atunci copilul este

eliberat să se aventureze înainte, să crească emoţional.

Foamea de ataşament seamănă foarte mult cu foamea fizică. Nevoia de hrană nu dispare niciodată, aşa cum nevoia de ataşament a copilului nu se opreşte niciodată. Ca părinţi, eliberăm copilul de căutarea îngrijirii fizice. Ne asumăm responsabilitatea pentru hrănirea copilului, precum şi pentru a oferi un sentiment de siguranţă în ceea ce priveşte furnizarea. Indiferent de câtă mâncare are un copil în acest moment, dacă nu există un sentiment de încredere în aprovizionare, obţinerea de alimente va continua să fie prioritatea principală. Un copil nu este liber să-şi continue învăţarea şi viaţa până când nu se rezolvă problemele legate de hrană, iar noi, părinţii, facem asta în mod normal. Datoria noastră ar trebui să ne fie la fel de transparentă pentru a satisface foamea de ataşament a copilului.

În cartea sa On Becoming a Person, psihoterapeutul Cari Rogers descrie o atitudine caldă şi grijulie pentru care a adoptat expresia „apreciere pozitivă necondiţionată", deoarece, a spus el, „nu are condiţii de valoare ataşate." Aceasta este o grijă, a scris Rogers, „care nu este posesivă, care nu cere nicio mulţumire personală. Este o atmosferă care pur şi simplu demonstrează că îmi pasă; nu îmi pasă de tine dacă te comporţi aşa şi aşa." Rogers rezuma calităţile unui terapeut bun în relaţie cu clienţii săi. înlocuiţi părintele pentru terapeut şi copilul pentru client şi avem o descriere elocventă a ceea ce este necesar într-o relaţie părinte-copil. Dragostea părintească necondiţionată este nutrientul indispensabil pentru creşterea emoţională sănătoasă a copilului. Prima sarcină este de a crea spaţiu în inima copilului pentru a avea certitudinea că ea este tocmai persoana pe care părinţii o doresc şi o iubesc. Ea nu trebuie să facă nimic sau să fie diferit pentru a câştiga acea iubire – de fapt, ea nu poate face nimic, deoarece acea iubire nu poate fi câştigată sau pierdută. Nu este condiţionată. Este doar acolo, indiferent de partea din care acţionează copilul – „bine" sau „rău". Copilul poate fi nervos, neplăcut, plângăcios, necooperant şi pur şi simplu nepoliticos, iar părintele o lasă în continuare să se simtă iubită. Trebuie găsite modalităţi de a transmite inacceptabilitatea anumitor comportamente fără a face copilul să se simtă neacceptat. Ea trebuie să fie capabilă

să-şi aducă neliniştea, caracteristicile ei mai puţin plăcute părintelui şi să primească în continuare dragostea necondiţionată a părintelui, absolut satisfăcătoare, care induce securitatea.

Un copil trebuie să experimenteze suficientă siguranţă, suficientă iubire necondiţionată, pentru ca schimbarea necesară de energie să aibă loc. Este ca şi cum creierul spune: „Mulţumesc foarte mult, de asta aveam nevoie şi acum ne putem descurca cu adevărata sarcină de dezvoltare, de a deveni o fiinţă separată. Nu trebuie să continui să vânez combustibil; rezervorul meu a fost umplut, aşa că acum pot să iau din nou drumul." Nimic nu poate fi mai important în schema de dezvoltare a lucrurilor.

Tatăl lui Evan, în vârstă de unsprezece ani, un prieten al coautorului meu, tocmai terminase un seminar de weekend despre relaţiile de familie şi acum, într-o dimineaţă de luni, mergea cu fiul său în drum spre şcoală. Făcu presiuni pe Evan să-şi continue cursul de karate, o activitate căreia băiatul i-a rezistat. „Ştii, Evan", i-a spus tatăl, „dacă rămâi la karate, o să te iubesc. Şi ştii ce altceva? Dacă nu rămâi în karate, te voi iubi la fel de mult." Copilul nu a spus nimic timp de câteva minute. Apoi, deodată, ridică privirea spre cerul acoperit şi îi zâmbi tatălui său. — Nu-i aşa că este o zi frumoasă, tată? el a spus. „Nu sunt acei nori frumoşi acolo sus?"
După încă câteva momente de tăcere, a adăugat: „Cred că îmi voi lua centura neagră". Şi şi-a continuat studiile de arte marţiale.

Chiar şi adulţii pot experimenta efectele acestei schimbări de dezvoltare a vitezelor, în condiţiile potrivite. O situaţie care poate produce un val de energie emergentă este experienţa de a fi profund îndrăgostit şi de a te simţi foarte sigur în acea iubire. Oamenii proaspăt îndrăgostiţi experimentează o reînnoire a intereselor şi a curiozităţii, un sentiment acut de unicitate şi individualitate şi o trezire a unui spirit de descoperire. Nu vine de la cineva care ne împinge să fim maturi şi independenţi, ci din faptul că suntem profund împliniţi şi saturaţi de nevoile noastre de ataşament.

împiedicarea dezvoltării atât de mulţi dintre copiii noştri este incapacitatea lor de a face acea schimbare de la căutarea satisfacerii foamei lor de ataşament la apariţia unui angajament independent şi

exuberant cu lumea lor. Există cinci motive, importante pe care părinţii şi educatorii să le înţeleagă, pentru care orientarea la egal la egal le fură copiilor capacitatea de a se sătura.

ORIENTAREA PEER IMPULSĂ CREŞTEREA ÎN CINCI MODURI SEMNIFICATIVE

îngrijirea parentală nu poate trece

Un efect al orientării către egali este că dragostea şi îngrijirea pe care le avem pentru copiii noştri nu pot trece. Acesta a fost cu siguranţă cazul în situaţia lui Peter şi pentru mulţi dintre părinţii cu care am discutat. Nu exista nicio îndoială că părinţii lui Petru îl iubeau, îşi doreau ce era mai bun pentru el şi erau dispuşi să se sacrifice pentru el. Cu toate acestea, ei, la fel ca mulţi părinţi aflaţi în situaţia lor, le-a fost greu să menţină dragostea în absenţa oricărui fel de reciprocitate din partea fiului lor şi chiar mai descurajanţi atunci când el le-a respins activ propunerile, le-a respins afecţiunea şi le-a resentit orice comunicare de interes, din partea lor. Peter pur şi simplu nu permitea căldurii şi grijii părinţilor săi să se cufunde.

Văd atât de multe situaţii în care un copil este în mijlocul abundenţei, un banchet virtual întins în faţa lui, dar suferă de malnutriţie psihologică din cauza problemelor de ataşament. Nu poţi hrăni pe cineva care nu stă la masa ta. Toată dragostea din lume nu ar fi suficientă pentru a duce copilul la punctul de cotitură – cordonul ombilical trebuie să fie cuplat pentru ca hrana să treacă. Este imposibil să satisfaci nevoile de ataşament ale unui copil care nu se ataşează în mod activ de persoana care doreşte şi este capabilă să asigure acele nevoi. Atunci când un copil înlocuieşte părinţii cu semeni ca fiind principalele figuri de ataşament, ea va căuta îngrijirea emoţională faţă de semeni. în mod clar, este excepţional ca ataşamentele de la egal la egal să satisfacă vreodată acea foame de ataşament. Schimbarea de dezvoltare a energiei nu are loc niciodată. Deoarece nu există nicio trecere de la ataşament la individualizare, orientarea către semeni şi imaturitatea merg mână în mână.

Ataşamentele de la egal la egal, a fi nesigur, nu pot aduce un copil să se odihnească

Relaţiile între semeni leagă fiinţe imature. După cum am subliniat în capitolul anterior, ei sunt în mod inerent nesiguri. Ei nu pot permite unui copil să se odihnească de hrana necruţătoare pentru aprobare, iubire şi semnificaţie. Copilul nu este niciodată liber de căutarea apropierii. în loc de odihnă, orientarea către semeni aduce agitaţie. Cu cât copilul este mai orientat către colegi, cu atât neliniştea devine mai răspândită şi mai cronică. Indiferent cât de mult contact şi conexiune există cu colegii, proximitatea nu poate fi niciodată luată de la sine înţeles sau păstrată. Un copil care îşi hrăneşte popularitatea în rândul celorlalţi – sau suferă din lipsa acesteia – este conştient de fiecare nuanţă, ameninţat de fiecare cuvânt, privire, gest nefavorabil. Cu colegii, punctul de cotitură nu este niciodată atins: căutarea apropierii nu se transformă niciodată în aventura ca o fiinţă separată. Datorită naturii lor extrem de condiţionate, relaţiile între semeni – cu puţine excepţii – nu pot promova creşterea sinelui în curs de dezvoltare al copilului. O excepţie ar fi prietenia copiilor care sunt în siguranţă în ataşamentele lor adulte; în astfel de cazuri, acceptarea şi tovărăşia unui egal poate creşte sentimentul de securitate al copilului. Simţindu-se fundamental în siguranţă în relaţiile sale de adulţi, un astfel de copil primeşte o strălucire suplimentară din prieteniile între semeni – nefiind nevoit să depindă de ele, nu trebuie să se simtă ameninţat de instabilitatea lor inerentă.

Copiii orientaţi spre egali nu se pot simţi împliniţi

Există încă un motiv pentru care copiii orientaţi spre egali sunt nesăţioşi. Pentru a ajunge la punctul de cotitură, un copil nu trebuie doar să fie împlinit, ci şi această împlinire trebuie să se cufunde. Trebuie să înregistreze cumva în creierul copilului că dorinţa de

apropiere şi conexiune este îndeplinită. Această înregistrare nu este cognitivă sau chiar conştientă, ci profund emoţională. Emoţia este cea care mişcă copilul şi schimbă energia de la o agendă de dezvoltare la alta, de la ataşament la individuare. Problema este că, pentru ca împlinirea să se cufunde, copilul trebuie să fie capabil să se simtă profund şi vulnerabil – o experienţă împotriva căreia majoritatea copiilor orientaţi spre egali vor fi apăraţi. Din motivele discutate în ultimul capitol, copiii orientaţi spre egali nu îşi pot permite să-şi simtă vulnerabilitatea.

Poate părea ciudat că sentimentele de împlinire ar necesita deschidere către sentimentele de vulnerabilitate. Nu există nicio rănire sau durere în împlinire – dimpotrivă. Cu toate acestea, există o logică emoţională subiacentă acestui fenomen. Pentru ca copilul să se simtă plin, trebuie să se simtă mai întâi gol, pentru a se simţi ajutat, copilul trebuie să simtă mai întâi nevoie de ajutor, pentru a se simţi complet trebuie să se fi simţit incomplet. Pentru a experimenta bucuria reuniunii, trebuie mai întâi să experimentăm durerea pierderii, pentru a fi mângâiat trebuie să fi simţit mai întâi rănit. Satul poate fi o experienţa foarte plăcută, dar premisa este sa poti simţi vulnerabilitatea. Când un copil îşi pierde capacitatea de a- şi simţi ataşamentul golit, copilul îşi pierde şi capacitatea de a se simţi hrănit şi împlinit. Unul dintre primele lucruri pe care le verific în evaluarea mea asupra copiilor este existenţa sentimentelor de lipsă şi pierdere. Este un indicator al sănătăţii emoţionale pentru copii să poată simţi ceea ce lipseşte şi să ştie despre ce este golul. De îndată ce sunt capabili să articuleze, ar trebui să poată spune lucruri precum „Mi-e dor de tati", „M-a durut că bunica nu m-a observat", „Nu părea că te interesează povestea mea, " „Nu cred că aşa şi aşa mă place."

Mulţi copii de astăzi sunt prea apăraţi, prea închişi emoţional, pentru a experimenta astfel de emoţii vulnerabile. Copiii sunt afectaţi de ceea ce lipseşte, indiferent dacă simt sau nu, dar numai atunci când pot simţi şi ştiu ce le lipseşte pot fi eliberaţi din căutarea ataşamentului. Părinţii unor astfel de copii nu sunt capabili să-i ducă la punctul de cotitură sau să-i aducă într-un loc de odihnă. Dacă un copil devine apărat împotriva vulnerabilităţii ca urmare a orientării

către semeni, el devine nesăţios şi în relaţia cu părinţii. Aceasta este tragedia orientării către semeni – face dragostea şi afecţiunea noastră atât de inutile şi de neîmplinită.

Pentru copiii care sunt nesăţioşi, nimic nu este niciodată suficient. Indiferent ce face cineva, cât de mult încearcă să facă lucrurile să funcţioneze, câtă atenţie şi aprobare i se acordă, punctul de cotitură nu este niciodată atins. Pentru părinţi acest lucru este extrem de descurajator şi obositor. Nimic nu este la fel de satisfăcător pentru un părinte ca sentimentul de a fi sursa de împlinire pentru un copil. Milioane de părinţi sunt înşelaţi de o astfel de experienţă, deoarece copiii lor fie caută îngrijire în altă parte, fie sunt prea apăraţi împotriva vulnerabilităţii pentru a fi capabili de săturare. Insatiabilitatea îi ţine pe copiii noştri blocaţi în treapta întâi în dezvoltare, blocaţi în imaturitate, incapabili să depăşească instinctele de bază. Ei sunt împiedicaţi să-şi găsească vreodată odihnă şi rămân mereu dependenţi de cineva sau de ceva din afara lor pentru satisfacţie. Nici disciplina impusă de părinţi şi nici dragostea simţită de aceştia nu pot vindeca această afecţiune. Singura speranţă este să-i aducem pe copii înapoi în valul de ataşament unde le aparţin şi apoi să-i înmoaie până acolo unde iubirea noastră poate pătrunde şi hrăni.

Ce se întâmplă atunci când nesatiabilitatea domină funcţionarea emoţională a unei persoane? Procesul de maturizare este preemptat de o obsesie sau de o dependenţă, în acest caz pentru conexiunea cu semenii. Contactul cu colegii trezeşte pofta de mâncare fără a hrăni. Emoţionează fara sa satisfaca. Rezultatul final al contactului cu colegii este de obicei o dorinţă urgentă de mai mult. Cu cât copilul devine mai mult, cu atât tânjeşte mai mult. Mama unei fetiţe de opt ani a gândit: „Nu înţeleg – cu cât fiica mea petrece mai mult timp cu prietenii ei, cu atât devine mai solicitantă să se întâlnească cu ei. De cât timp are nevoie cu adevărat pentru interacţiunea socială, oricum? La fel, părinţii unui tânăr adolescent s-au plâns că „de îndată ce fiul nostru vine acasă din tabără, sună imediat la telefon pentru a suna copiii cu care tocmai a fost. Cu toate acestea, este familia pe care nu a văzut-o de două săptămâni.” Obsesia pentru contactul cu semenii

este întotdeauna mai gravă după expunerea la semeni, fie că este la şcoală sau la orele de joacă, petreceri de pijamă, retrageri de clasă, ieşiri sau tabere. Dacă contactul cu semenii s-ar sătura, momentele de interacţiune între semeni ar duce automat la un joc autogenerat, la singurătate creativă sau la reflecţie individuală.

Mulţi părinţi confundă acest comportament nesăţios cu o nevoie validă de interacţiune între semeni. Aud din nou şi din nou unele variante de „dar copilul meu este absolut obsedat să se întâlnească cu prietenii. Ar fi crud să-l privez." De fapt, ar fi mai crud şi mai iresponsabil să răsfăţăm ceea ce alimentează atât de clar obsesia. Singurul ataşament de care copiii au cu adevărat nevoie este cel care îi hrăneşte şi îi satisface şi îi poate aduce la odihnă. Cu cât copilul este mai exigent, cu atât indică mai mult o obsesie fugitivă.
Nu puterea manifestă copilul, ci disperarea unei foame care nu face decât să crească odată cu mai mult contactul cu semenii.

Copiii orientaţi spre egali nu se pot lăsa

Accentul meu până acum în acest capitol s-a concentrat pe săturarea foametei de ataşament ca cheie pentru eliberarea copilului de preocuparea faţă de ataşament. Cu toate acestea, există oameni care s-au maturizat bine fără să se fi bucurat vreodată, în copilărie, de un ataşament nutritiv cu un adult. Cum poate fi aceasta?
Explicaţia este că există o a doua cheie pentru a debloca procesul de maturare. S-ar putea numi „uşa din spate a maturizării", deoarece este mult mai puţin evident şi, în multe privinţe, este opusul săţierii. Acest punct de cotitură emoţional vine atunci când, în loc să fie împlinit de ceea ce funcţionează, creierul copilului înregistrează că foamea de ataşament nu va fi satisfăcută în această situaţie sau în acest moment. Inutilitatea care se ascunde vine din aspiraţiile eşuate – neatragerea atenţiei tatălui sau a fi special pentru bunica, eşecul de a-şi face un prieten sau de a avea pe cineva cu care să se joace. Poate fi cauzată de incapacitatea unui copil de a scăpa de a se simţi singur sau de a fi cel mai mare şi cel mai bun, contează cel mai mult pentru cineva, de a găsi un animal de companie pierdut, de a ţine mama acasă sau de a împiedica familia să se mute. Lista dorinţelor

potenţial zadarnice s-ar putea extinde de la cel mai banal exemplu de dorinţă zădărnicită de apropiere cu cineva până la cea mai profundă pierdere a ataşamentului.

Circuitele noastre emoţionale sunt programate să ne elibereze de căutarea contactului şi a apropierii nu numai atunci când foamea de ataşament este împlinită, ci şi atunci când înţelegem cu adevărat că dorinţa de a se împlini este zadarnică. Renunţarea la o dorinţă de care suntem ataşaţi este cel mai dificil chiar şi pentru adulţi, fie că este vorba de dorinţa ca toată lumea să ne placă sau ca o anumită persoană să ne iubească sau să devenim puternici din punct de vedere politic. Până când nu acceptăm că ceea ce am încercat să facem nu se poate face şi nu experimentăm pe deplin dezamăgirea şi tristeţea care urmează, putem merge mai departe cu viaţa noastră.
Ca creaturi imature de ataşament, copiii experimentează în mod natural impulsurile de a ţine, de a lua contact, de a cere atenţie, de a poseda persoana de care este ataşată. Un copil poate deveni chiar consumat de această dorinţă până la punctul în care ea îi domină funcţionarea. Numai atunci când inutilitatea se înregistrează adânc în creierul emoţional se va relaxa urgenţa şi se va termina. Pe de altă parte, dacă inutilitatea nu reuşeşte să se cufunde, copilul va rămâne strâns de nevoile obsesive de ataşament şi va persista în urmărirea de neatins.

Ca şi în cazul împlinirii, inutilitatea trebuie să se cufunde pentru ca schimbarea energiei să aibă loc, schimbarea care duce la acceptare, de la frustrare la un sentiment de pace cu modul în care sunt lucrurile. Nu este suficient să-l înregistrezi intelectual, trebuie simţit profund şi vulnerabil, chiar în inima sistemului limbic, în centrul circuitului emoţional al creierului. Inutilitatea este un sentiment vulnerabil, care ne aduce faţă în faţă cu limitele controlului nostru şi cu ceea ce nu putem schimba. Sentimentele de inutilitate sunt unele dintre primele care apar atunci când un copil este apărat împotriva vulnerabilităţii. Drept urmare, copiii orientaţi spre egali sunt extrem de lipsiţi de astfel de emoţii. în ciuda faptului că relaţiile lor cu semenii sunt atât de pline de frustrare şi pierdere, ei vorbesc rar despre sentimente de dezamăgire, tristeţe şi durere. După cum vom

vedea într-un capitol ulterior, incapacitatea de a trece de la frustrare la inutilitate, de la „nebun la trist”, este o sursă majoră de agresiune şi violenţă.

La copii, unul dintre cele mai evidente semne ale inutilităţii care se afundă este lăcrimarea ochilor. Există un mic organ în creier care orchestrează acest semn revelator. Adesea învăţăm să ne ascundem lacrimile ca adulţi, dar impulsul de a plânge este legat de sentimente de inutilitate. Desigur, există şi alte experienţe care ne pot emoţiona până la lacrimi, cum ar fi ceva în ochi, ceapa, durerea fizică şi frustrarea. Lacrimile inutilităţii sunt declanşate de diferite circuite neurologice şi sunt unice din punct de vedere psihologic. Se simt diferit pe obrajii noştri. Ele sunt însoţite de o schimbare a energiei: o tristeţe sănătoasă, o retragere de la încercarea de a schimba lucrurile. Lacrimile de inutilitate aduc de fapt o eliberare, un sentiment că ceva s-a încheiat. Ele semnalează că creierul înţelege cu adevărat că ceva nu funcţionează şi trebuie renunţat. Un copil mic care, de exemplu, îşi scapă cornetul de îngheţată, dar îşi poate găsi lacrimile şi tristeţea în braţele unui adult iubitor, îşi va accepta pierderea, se va însenina rapid şi va trece la următoarea sa aventură în lume.

Este firesc ca un copil să fie emoţionat până la lacrimi de experienţa a ceva nereuşit în ataşamentele ei. Şi în acest sens, copiii orientaţi spre egali sunt departe de a fi naturali. Ei sunt mai predispuşi să aibă ochii uscaţi când vine vorba de inutilitate, iar cu cât lucrurile sunt mai rele în relaţiile dintre semeni, cu atât devine mai înrădăcinată rezistenţa lor inconştientă de a accepta inutilitatea lucrurilor. Când încetăm să plângem, este ca şi cum capacitatea creierului de a procesa emoţiile – de obicei destul de flexibilă şi receptivă – devine rigidă. îşi pierde plasticitatea, capacitatea de dezvoltare. Fără inutilitate, ca şi fără saţiere, maturizarea este imposibilă.

Orientarea la egal la egal zdrobeşte individualitatea

Orientarea către semeni ameninţă maturizarea într-un alt mod crucial: zdrobeşte individualitatea. înainte de a explora de ce, trebuie să subliniem pe scurt distincţia importantă dintre individualitate şi

individualism. Individualitatea este rodul procesului de a deveni o fiinţă separată din punct de vedere psihologic, care culminează cu înflorirea deplină a unicităţii cuiva. Psihologii numesc acest proces diferenţiere sau individuare. A fi un individ înseamnă a avea propriile înţelesuri, propriile idei şi limite. Este să apreciezi propriile preferinţe, principii, intenţii, perspective şi obiective. Este să stai într-un loc ocupat de nimeni altul. Individualismul este filozofia care pune drepturile şi interesele unei persoane înaintea drepturilor şi intereselor comunităţii. Individualitatea, pe de altă parte, este fundamentul adevăratei comunităţi, deoarece numai indivizii autentic maturi pot coopera pe deplin într-un mod care respectă şi celebrează unicitatea celorlalţi.
în mod ironic, orientarea către egali poate alimenta individualismul chiar dacă subminează adevărata individualitate.

Individualitatea în devenire şi independenţa în curs de dezvoltare necesită protecţie, atât de reacţiile celorlalţi, cât şi de puterea propriei unităţi de a se ataşa de ceilalţi cu orice preţ. Există ceva foarte vulnerabil în creşterea psihologică nou emergentă în toate manifestările ei: interes, curiozitate, unicitate, creativitate, originalitate, mirare cu ochii mari, idei noi, a face singur, a experimenta, a explora şi aşa mai departe. O astfel de apariţie are un caracter tentativ şi timid, ca o ţestoasă care îşi scoate capul dintr- o coajă. A ne aventura în toată originalitatea noastră goală înseamnă a fi total expus reacţiilor celorlalţi. Dacă reacţia este prea critică sau negativă, acest spectacol de apariţie se risipeşte rapid. Doar o persoană foarte matură poate înfrunta reacţiile celor care nu recunosc sau nu preţuiesc independenţa de gândire, fiinţă şi acţiune.

Nu se poate aştepta ca copiii să primească semne de maturizare la alt copil. Nu este responsabilitatea lor şi, în orice caz, sunt prea mânaţi de ataşament pentru a onora individualitatea. Cum ar putea ei să ştie că dezvoltarea propriilor intenţii este sămânţa valorilor viitoare? Că împărţirea lumii în „al meu” şi „nu al meu” nu este antisocială, ci începutul necesar al individuaţiei? Că dorinţa de a fi autorul operei şi iniţiatorul ideilor este calea spre a deveni propria persoană? Copiilor nu le pasă prea mult de astfel de lucruri unii în

alţii. Este nevoie de un adult pentru a recunoaşte seminţele maturităţii, pentru a face loc individualităţii şi pentru a aprecia semnele timpurii ale independenţei. Este nevoie de un adult pentru a vedea individualitatea ca pe o încredere sacră şi pentru a-i oferi orice protecţie de care are nevoie.

Totuşi, dacă singura problemă ar fi incapacitatea copiilor de a încuraja şi de a celebra individualitatea celuilalt, interacţiunea între semeni nu ar fi atât de grea pentru personalitatea în curs de dezvoltare. Din păcate, problema este mult mai gravă decât atât. Oamenii imaturi tind să calce în picioare orice individualitate care îndrăzneşte să se arate. în lumea unui copil, nu imaturitatea, ci procesele de maturizare sunt suspecte şi o sursă de ruşine. Copilul emergent – copilul care este automotivat şi nu este condus de nevoile de contact cu semenii – pare o anomalie, neregulată, puţin în afara drumurilor bătute. Cuvintele pe care copiii orientaţi spre egali le folosesc pentru un astfel de copil sunt extrem de critice, cuvinte precum ciudat, prost, retardat, ciudat şi tocilar. Copiii imaturi nu înţeleg de ce aceşti ceilalţi emergenţi şi în curs de maturizare se străduiesc atât de mult să se înţeleagă, de ce caută uneori singurătate în loc de companie, de ce pot fi curioşi şi interesaţi de lucruri care nu îi implică pe alţii, de ce pun întrebări în clasă . Trebuie să fie ceva în neregulă cu aceşti copii şi pentru asta merită să le fie ruşine. Cu cât este mai puternică orientarea către semeni a unui copil, cu atât va supăra mai intens şi va ataca individualitatea altui copil.

Aşa cum individualizarea este ameninţată din exterior de reacţiile semenilor, ea este subminată şi de dinamica internă a copilului orientat spre egali. Individualitatea este grea pentru ataşamentele colegilor. Puţine relaţii orientate spre egali pot suporta greutatea copilului care devine propria lui persoană, având propriile preferinţe, îşi spune părerea, îşi exprimă propriile judecăţi, ia propriile decizii. Când ataşamentul faţă de semeni este preocuparea principală, individualitatea trebuie sacrificată. Copilului imatur acest sacrificiu i se pare corect. Modificarea personalităţii ei, diminuarea adevăratei ei expresii de sine şi suprimarea oricăror opinii sau valori contradictorii

par a fi cursul firesc al acţiunii. Ea nu trebuie să permită ca individualitatea ei să se interpună între ea şi semenii ei. Pentru fiinţele imature, prietenia – prin care înseamnă ataşamentul de semeni – trebuie să vină întotdeauna înaintea sinelui. Creaturile ataşate şi-ar vinde de bunăvoie dreptul de naştere al individualităţii pentru o acceptare simbolică din partea semenilor, fără nicio idee despre sacrilegiu de dezvoltare pe care tocmai l-au comis. Până când nu există viabilitate ca fiinţă separată, nu se formează chiar un instinct de auto-conservare.

Kate este mama lui Claire, în vârstă de şapte ani, pe care o învaţă acasă. „O persoană micuţă destul de îngrijită şi unică la şapte ani", spune Kate despre fiica ei, „cu independenţă de spirit. Cu toate acestea, după mai mult de câteva ore cu colegii ei, nu se întoarce tocmai ea însăşi. Limbajul ei nu este al ei şi îşi asumă manierele prietenilor ei. Apoi este nevoie de câteva ore pentru ca eul ei Claire să reapare. Dar pe măsură ce îmbătrâneşte, cu atât este din ce în ce mai capabilă să se menţină."

în anii de orientare spre colegi ai fiicei mele Tamara, ea nu şi-a putut exprima părerile şi nici măcar să aibă gânduri care ar duce la conflict cu prietenii ei. Aproape am putut-o vedea cum se micşorează pentru a se potrivi în parametrii oricărei relaţii pe care o păstra. Când am încurajat-o să fie ea însăşi cu Shannon – fata care devenise orientarea ei principală – a avut mari dificultăţi chiar şi să înţeleagă ce vreau să spun. Deşi Tamara a excelat din punct de vedere academic, a fost stânjenită de realizările ei şi s-a străduit să- şi ascundă notele de colegii săi. Orice copil orientat spre egali cunoaşte treaba: nu spune şi nu face nimic care s-ar putea reflecta rău asupra celorlalţi şi riscă să-i alungi. Ea ştia intuitiv că aceste relaţii nu îi puteau lua greutatea, dar în loc să permită dezvoltării să-şi urmeze cursul, ea a încercat să se facă suficient de mică pentru a se potrivi.

Lumea în care trăiesc copiii noştri devine din ce în ce mai neprietenoasă cu procesele naturale de maturizare. în universul orientat spre egali, maturizarea şi individuarea sunt văzute ca duşmani ai ataşamentului. Unicitatea şi individualitatea devin impedimente în calea succesului în cultura de la egal la egal.

Este datoria noastră, ca părinţi, să cultivăm ataşamente cu copiii noştri care să facă loc individualizării. Individualitatea unui copil nu ar trebui să fie niciodată preţul cerut pentru căldură şi apropiere. Trebuie să le oferim copiilor noştri ceea ce nu se pot da unul altuia: libertatea de a fi ei înşişi în contextul acceptării iubitoare – o acceptare pe care colegii imaturi nu o pot oferi, dar pe care noi adulţii o putem şi trebuie să o oferim.

O MOŞTENIRE DE AGRESIUNE

Helen, în vârstă de nouă ani, a stat în faţa unei oglinzi într-o zi şi a făcut tăieturi vicioase din părţile întunecate, lăsând-o aproape fără păr în faţă. Când mama lui Helen, uluită şi alarmată, a cerut să ştie despre ce a fost acel comportament, copilul a îndreptat capătul ascuţit al foarfecelor spre ea şi a ţipat insulte.

Emily, în vârstă de cincisprezece ani, a fost trimisă de mama ei să mă vadă pentru că se tăia şi se tăia. Impulsurile ei de atac erau îndreptate nu doar împotriva ei înşăşi. Nimic şi nimeni nu a scăpat de sarcasmul şi ostilitatea ei clocotită, cu excepţia prietenilor ei. Chiar şi-a batjocorit titlurile de pe raftul meu. Deşi mi s-a părut că spiritele ei sunt răcoritoare şi inteligenţa ei impresionantă, a fost greu de suportat felul în care îşi distruse părinţii şi fratele ei mai mic. Critică fără milă, le-a vorbit neîncetat. Ostilitatea ei era implacabilă.

Părinţii lui Helen sunt prietenii mei. în anul anterior acestei izbucniri neaşteptate de agresiune din partea fiicei lor, au trecut printr-o perioadă foarte grea în căsnicia lor. Timpul şi energia lor fuseseră absorbite de necazurile lor în relaţie, lăsând-o pe Helen să caute contact emoţional de la semenii ei, unde nu a reuşit.

După cum ilustrează experienţa lui Emily, chiar dacă Helen şi-ar fi atins obiectivul de acceptare de la egal la egal, nevoile ei emoţionale ar fi rămas încă nesatisfăcute. Emily devenise, la vârsta de zece ani, foarte orientată spre colegi, în urma luptei mamei sale cu cancerul. Incapabil să facă faţă vulnerabilităţii evocate de posibilitatea de a o pierde, Emily reacţionase împingându-şi mama departe. Vidul creat de retragerea din ataşamentul ei matern se umpluse de semeni. Aceşti colegi însemnau acum totul pentru ea. A

urmat agresivitatea exprimată în acţiunile, cuvintele şi atitudinile ei. Atacarea membrilor familiei este prea tipică copiilor orientaţi spre egali, lăsând părinţii şi fraţii răniţi. în cele mai multe cazuri, atacurile nu vor fi fizice, dar atacurile verbale şi ostilitatea emoţională pot fi extrem de uzătoare, alienante şi rânitoare.

Agresivitatea este una dintre cele mai frecvente plângeri ridicate de părinţi şi profesori în aceste zile. A fost principala preocupare a părinţilor lui Kirsten, Melanie şi Sean. în timp ce agresivitatea nu este întotdeauna legată de orientarea către semeni, cu cât copilul este mai orientat către egali, cu atât mai probabil că agresivitatea va face parte din imagine.

Pe măsură ce orientarea către semeni creşte într-o societate, la fel va creşte şi agresiunea din copilărie. Au fost şase mii de incidente violente raportate de consiliul şcolar din New York City în 1993, comparativ cu un singur incident violent din 1961. Numărul de agresiuni grave în rândul tinerilor canadieni a crescut de cinci ori în ultimii cincizeci de ani, în timp ce în Statele Unite, a crescut, de şapte ori. Abuzul tot mai mare asupra părinţilor de către copiii lor a făcut obiectul recentului raport Cottrell către Health Canada. într-un sondaj, patru din cinci profesori au raportat că au fost atacaţi de elevi, dacă nu fizic, atunci prin ameninţări intimidante şi agresiuni verbale. Când definiţia agresiunii este extinsă pentru a include autoatacul, statisticile sinuciderilor devin foarte tulburătoare, încercările cu rezultate fatale s-au triplat în rândul copiilor în ultimii cincizeci de ani. Sinuciderile în rândul copiilor de zece până la paisprezece ani au crescut cu cel mai rapid ritm.

Mulţi adulţi de astăzi ezită să se confrunte cu grupuri de tineri pe care nu îi cunosc, de teamă să nu fie atacaţi. O astfel de reţinere era practic necunoscută cu o generaţie sau două în urmă. Aceia dintre noi care există de ceva vreme pot simţi diferenţa pe care au făcut-o câteva decenii.

Rapoartele mass-media despre agresiune asupra copiilor sunt abundente: „Adolescent respins se întoarce la petrecere cu o armă, ucigând trei", „Tineri îngrămădiţi de adolescenţi, în stare critică", „Gancă de copii, cu vârste între 10 şi 13 ani, implicaţi în crime

violente", „Flunked" elevul se întoarce la şcoală, ucigând profesorul." într-o relatare din octombrie 2002 despre atacul mortal de către un grup de tineri cu vârste cuprinse între zece şi optsprezece ani asupra unui bărbat de treizeci şi şase de ani din Chicago, Associated Press citează un martor spunând: „L-au lovit [cu greble, cutii de lapte şi lilieci] şi ţipând, spunând: „Hei, lasă-mă să folosesc asta..." Era ca un joc pentru ei." în câteva săptămâni de la acel eveniment sângeros, două crime comise de adolescenţi în provinciile adiacente de vest au şocat publicul canadian. Cadavrul unei soţii în vârstă de treizeci şi nouă de ani şi al mamei a trei copii a fost găsit în mijlocul rămăşiţelor unui incendiu incendiat în mod deliberat la casa familiei din Maple Ridge, Columbia Britanică. Câteva ore mai târziu, poliţia a reţinut un tânăr de cincisprezece ani în automobilul femeii moarte. „Era la volan şi fuma un trabuc. în maşină se aflau alţi cinci tineri." Adolescentul a fost acuzat de crimă de gradul I. Remarcabilă în această relatare este aparenta nonşalanţă a acestui criminal-crimăn, în compania semenilor săi.* Atrocităţile violente ale adolescenţilor unii împotriva altora au devenit subiectul titlurilor: la liceul Columbine din Colorado; în Tabor, Alberta; în Liverpool, Anglia. Dar să te concentrezi asupra statisticilor sumbre şi a poveştilor media despre violenţa sângeroasă înseamnă a rata impactul total al agresiunii copiilor în societatea noastră. Cele mai grăitoare semne ale agresiunii şi violenţei nu sunt în titluri, ci în cultura de la egal la egal – limba, muzica, jocurile, arta şi divertismentul la alegere. O cultură reflectă dinamica participanţilor săi, iar cultura copiilor orientaţi spre egali este din ce în ce mai mult o cultură a agresiunii şi violenţei. Apetitul pentru violenţă se reflectă în bucuria indirectă a acesteia nu numai în muzică şi filme, ci şi în curţile şcolii şi în sălile şcolii. Copiii alimentează ostilităţile între semenii lor, mai degrabă decât să-i dezamorseze, îi încurajează pe alţii să lupte, mai degrabă decât să-i descurajeze de la violenţă. Făptuitorii sunt doar vârful aisbergului, într-un studiu în curtea şcolii, cercetătorii au descoperit că majoritatea şcolarilor erau susceptibili să susţină pasiv sau să încurajeze activ actele de agresiune şi agresiune; mai puţin de unul din opt a încercat să intervină. Cultura şi psihologia violenţei au devenit atât de înrădăcinate încât colegii şi-au exprimat în general

mai mult respect şi plăcere faţă de bătăuşi decât faţă de victime.

Cele mai răspândite forme de agresiune din copilărie şi adolescenţă nu sunt luptele şi atacurile care fac obiectul studiilor sau statisticilor, ci gesturile, cuvintele şi acţiunile de atac care sunt modurile zilnice de interacţiune între copiii orientaţi spre egali. Atacurile pot fi emoţionale, dezvăluite în ostilitate, antagonism şi dispreţ. Ele pot fi exprimate în gesturi nepoliticoase sau în mişcarea ochilor peste cap, sau în cuvinte prin insulte şi dezamăgiri. Atacul poate fi în tonul vocii, într-un gest batjocoritor, în strălucirea ochilor, în postura corpului, în sarcasmul unui comentariu sau în răceala unui răspuns. Agresivitatea poate fi îndreptată către ceilalţi sau exprimată prin crize de furie şi crize. Poate fi, de asemenea, îndreptată spre sine în auto-depreciere, cum ar fi „Sunt atât de prost”, auto-ostilitate precum „Mă urăsc”, lovitură în cap, autovătămare şi gânduri şi impulsuri suicidare. Atacurile pot fi îndreptate către existenţa însăşi, cum ar fi „O să te ucid” sau „Am să mă sinucid”. Atacurile la adresa existenţei pot fi şi psihologice, ca în ostracism, în pretinderea că altul nu există sau refuzul de a recunoaşte prezenţa cuiva. Lista este nesfârşită. Cu alte cuvinte, esenţa agresiunii transcende formele flagrant de violente care au devenit subiectul politicilor larg răspândite, dar zadarnice de „toleranţă zero” care sunt adoptate în prezent în şcoli şi alte instituţii care se ocupă cu un număr mare de copii. Având în vedere natura omniprezentă a agresiunii, toleranţa zero este superficială în concept şi imposibil de realizat în practică.

Agresivitatea, ca şi dragostea, este în natura motivaţiei de bază – ceea ce te mişcă. în cazul agresiunii, este impulsul de a ataca. De unde toată această agresiune? Ce duce agresivitatea copiilor la noi culmi? De ce copiii orientaţi spre egali sunt atât de predispuşi la violenţă? Răspunsurile nu stau în statistici, ci în înţelegerea care sunt rădăcinile agresiunii şi modul în care orientarea către colegi hrăneşte aceste rădăcini. Numai dând sens agresiunii putem înţelege cu adevărat escaladarea acesteia în lumea în care trăiesc copiii noştri.

Orientarea către colegi nu este cauza principală a agresiunii. Copiii mici şi preşcolari şi alţi copii care nu sunt cel puţin orientaţi spre

colegii pot fi agresivi. Agresiunea şi violenţa au făcut parte din istoria omenirii încă de la începutul timpurilor. Agresiunea este una dintre cele mai vechi şi mai provocatoare probleme umane; orientarea către egali este relativ nouă. însă orientarea către semeni stârneşte puternic focurile agresiunii şi o transformă în violenţă.

FORŢA MOTORĂ A AGRESIUNII

Ce determină o persoană să atace? Frustrare. Frustrarea este combustibilul agresiunii. Desigur, frustrarea nu va duce automat la agresiune mai mult decât un aport de oxigen va provoca automat un incendiu. După cum vom vedea, frustrarea poate duce şi la alte rezultate, destul de incompatibile cu agresivitatea. Numai în absenţa unei rezoluţii mai civilizate la frustrare, creşterea acesteia duce la agresiune. Orientarea către colegi nu numai că creşte frustrarea la un copil, dar scade şi probabilitatea de a găsi alternative paşnice la agresiune.

Frustrarea este emoţia pe care o simţim atunci când ceva nu funcţionează. Ceea ce nu funcţionează poate fi o jucărie, o slujbă, corpul cuiva, o conversaţie, o cerere, o relaţie, cafetiera sau foarfeca. Oricare ar fi, cu cât contează mai mult pentru noi că „acesta" ar trebui să funcţioneze, cu atât devenim mai agitaţi când nu funcţionează. Frustrarea este o emoţie profundă şi primitivă, atât de primitivă, de fapt, încât există şi la alte animale. Frustrarea nu este ceva neapărat conştient, dar, ca orice emoţie, ne va emoţiona totuşi.

Există multe declanşatoare de frustrare, dar pentru că ceea ce contează cel mai mult pentru copii – ca şi pentru mulţi adulţi – este ataşamentul, cea mai mare sursă de frustrare sunt ataşamentele care nu funcţionează: pierderea contactului, conexiunea împiedicată, prea multă separare, sentimentul dispreţuit, pierderea, o persoană iubită, o lipsă de apartenenţă sau de a fi înţeles. Deoarece suntem în general inconştienţi de ataşament, suntem adesea inconştienţi de legătura dintre frustrarea noastră şi ataşamentele noastre care nu funcţionează.

Legătura strânsă dintre frustrarea ataşamentului şi agresivitate a fost condusă acasă la mine când fiul meu Shay avea trei ani. Shay era foarte ataşat de mine şi a experimentat o separare relativ mică

prelungită de mine până când am acceptat o invitaţie de pe tot continentul de a face un curs de cinci zile pentru educatori. La întoarcerea mea, agresivitatea lui Shay a crescut de la nivelul său de bază adecvat vârstei de două sau trei incidente pe zi la mai mult de douăzeci până la treizeci de ani pe zi. Nu trebuia să-l întreb de ce făcea crize de furie sau muşcă, lovea şi arunca lucruri – s-a întâmplat ca subiectul seminarului pe care tocmai îl ţinusem să fie rădăcinile agresiunii şi violenţei. Nici nu mi-ar fi putut spune. A fost frustrarea ataşamentului pur şi simplu, care izvorăşte din adâncul interiorului. Mama lui Helen, fata menţionată la începutul acestui capitol, a suferit o depresie gravă când Helen avea trei ani. Atât ea, cât şi soţul ei au devenit mai puţin disponibili pentru fiica lor în timpul lungilor luni întunecate ale tulburării ei de dispoziţie. Apoi, dintr-o dată, fără niciun motiv aparent, Helen a început să lovească cu alţi copii de la locul de joacă, copii pe care nici nu-i cunoştea. A fost frustrarea ataşamentului ei care a izbucnit într-un comportament agresiv.

Când colegii înlocuiesc părinţii, sursa frustrării lor se schimbă şi, în cele mai multe cazuri, va creşte mai degrabă decât să scadă. Semenii ale căror ataşamente principale sunt unul faţă de celălalt sunt frustraţi pentru că le este greu să se ţină aproape. Ei nu trăiesc unul cu celălalt şi, prin urmare, suferă despărţire în mod continuu. Nu există niciodată nicio certitudine cu privire la găsirea favoării semenilor; a fi ales astăzi nu este o garanţie a fi ales mâine. Dacă importanţa pentru semeni este cea mai importantă, va exista frustrare la fiecare colţ: apelurile nu sunt returnate, sunt trecute cu vederea sau ignorate, sunt înlocuite cu altul, sunt dispreţuite sau refuzate. Un copil nu se poate odihni niciodată în siguranţă în sensul că este acceptat sau considerat special de către semenii săi. În plus, relaţiile între semeni rareori pot rezista greutăţii psihologice adevărate a unui copil. Copilul trebuie să se editeze în mod constant, având grijă să nu dezvăluie diferenţele sau să nu fie de acord prea vehement. Mânia şi resentimentele trebuie înghiţite pentru a se păstra apropierea. Nu există o bază sigură, nici un scut împotriva stresului, nicio iubire iertătoare, nici un angajament pe care să te bazezi, nici un sentiment de a fi cunoscut în mod intim în relaţia cu

colegii. Frustrarea într-un astfel de mediu este intensă, chiar şi atunci când lucrurile merg relativ bine. Adaugă puţină respingere şi ceva ostracism, iar frustrarea trece peste cap. Nu e de mirare că limbajul copiilor noştri orientaţi spre colegi devine prost, iar temele muzicii şi divertismentului lor iau întorsături agresive. De asemenea, nu este de mirare că atât de mulţi dintre aceşti copii se atacă, îşi mutilează corpurile şi gândesc la sinucidere. Mai puţin evident, dar mai răspândit, mulţi mai mulţi copii se simt incomozi cu ei înşişi. Conştient sau inconştient, ei sunt extrem de critici cu privire la propriile atribute. Şi aceasta este o formă de agresiune împotriva sinelui.

Copiii care sunt blocaţi de frustrare caută oportunităţi de a ataca şi sunt extrem de implicaţi atacând teme din muzică, literatură, artă şi divertisment. Coautorul meu îşi aminteşte că a fost şocat când unul dintre fiii săi, pe atunci în pragul adolescenţei, a început să se uite la programe de lupte violente la televizor şi a început să poarte costume care evocau un protagonist al unui film de groază, Freddie Kruger, cu unghii ascuţite. Acest băiat, în acel moment al vieţii, nu avea un ataşament suficient de sigur faţă de părinţii săi şi a fost prins în nişte relaţii extrem de frustrante cu semenii.

După cum mulţi părinţi au experimentat cu regret, odată ce creierul ataşamentului copilului s-a apucat de semeni, încercările de a zădărnici această agendă pot evoca într-adevăr o frustrare intensă. Limitările şi restricţiile impuse de părinţi pot declanşa un torent de limbaj şi comportament de atac care pot fi extrem de supărătoare. Matthew, în vârstă de unsprezece ani, a fost un exemplu. Îşi înlocuise părinţii cu un coleg singuratic, Jason. Cei doi erau de nedespărţit. Matthew a cerut să i se permită să meargă la o petrecere de Halloween peste noapte la casa lui Jason. Când părinţii lui au refuzat, Matthew a izbucnit într-o asemenea ostilitate emoţională şi agresiune verbală, încât părinţii lui au devenit speriaţi de ceea ce ar putea face. Atunci m-au consultat şi i-au descoperit orientarea subiacentă către colegi. O notă angoasă pe care Matthew le-a scris părinţilor săi a surprins o parte din frustrarea lui şi agresivitatea rezultată.

Acum, te rog doar gândeşte-te un minut la situaţia de aici. Spune că Jason vrea să facă ceva cu cineva, în mod normal m- ar

suna. Dar nici nu se va deranja acum pentru că nu mă laşi. Deci, în schimb, devine mai familiarizat cu alţi oameni, ceea ce în mod normal ar fi în regulă, dar acum nu va fi prieten cu mine. Asta mă înnebuneşte al naibii!!!!!! Mă enervează atât de mult încât vreau să rănesc pe cineva şi vreau să spun cu adevărat să-i dracului... îţi jur pe Dumnezeu că băieţelul tău pe care îl iubeşti atât de mult nu va mai fi. O să mă sinucid dacă va trebui! Poate că o să-mi tai picioarele... O dată ce nu am prieteni, nu am viaţă.

Nu există un sfârşit de combustibil pentru focurile de agresiune la un copil orientat spre egali.

Nu este un dat că frustrarea trebuie să ducă la agresiune. Răspunsul sănătos la frustrare este încercarea de a schimba lucrurile. Dacă acest lucru se dovedeşte imposibil, putem accepta cum sunt lucrurile şi ne putem adapta creativ la o situaţie care nu poate fi schimbată. Dacă nu are loc o astfel de adaptare, impulsurile de a ataca pot fi încă ţinute sub control prin temperarea gândurilor şi sentimentelor – cu alte cuvinte, prin autoreglare matură. Este foarte posibil să devii intens frustrat şi totuşi să nu fii forţat să ataci. La copiii orientaţi spre colegi, rezultatele acceptabile ale frustrării sunt probabil blocate în moduri pe care le voi explica acum. Aceşti copii devin agresivi în mod implicit.

Există trei deficienţe majore în relaţiile cu semeni care duc la îmbuteliarea frustrării până când erupe în agresivitate.

CUM ORIENTAREA PEER FOMENTĂ AGRESIA

Copiii orientaţi spre egali sunt mai puţin capabili să efectueze schimbarea

Când ne simţim frustraţi, prima noastră înclinaţie este să schimbăm tot ceea ce nu funcţionează pentru noi. Putem încerca să realizăm acest lucru făcând cerinţe altora, încercând să ne modificăm propriul comportament sau printr-o varietate de alte mijloace. După ce ne-a mutat la acţiune, frustrarea îşi va fi făcut datoria.

Problema este că viaţa aduce multe frustrări care ne depăşesc: nu

putem modifica timpul sau schimba trecutul sau anula ceea ce am făcut. Nu putem evita moartea, nu putem face ca experienţele bune să dureze, nu putem înşela realitatea, nu putem face ca ceva să funcţioneze care nu funcţionează sau să inducăm pe cineva să coopereze cu noi atunci când poate nu are chef. Nu suntem în stare să facem întotdeauna lucrurile drepte sau să ne garantăm siguranţa noastră sau a altora. Dintre toate aceste frustrări inevitabile, cea mai ameninţătoare pentru copii este că nu se pot asigura din punct de vedere psihologic şi emoţional. Aceste nevoi extrem de importante – de a fi dorite, invitate, plăcute, iubite şi speciale – sunt în afara controlului lor.

Atâta timp cât noi, părinţii, reuşim să ne ţinem de copiii noştri, ei nu trebuie să se confrunte cu această inutilitate profundă, fundamentală pentru existenţa umană. Nu este că îi putem proteja pentru totdeauna de realitate, dar copiii nu ar trebui să se confrunte cu provocări pentru care nu sunt pregătiţi. Copiii orientaţi spre egali nu sunt atât de norocoşi. Având în vedere gradul de frustrare pe care îl experimentează, devin disperaţi să schimbe lucrurile, să-şi asigure cumva ataşamentele. Unii devin compulsiv exigenţi în relaţiile lor unul cu celălalt. Unii devin preocupaţi să devină mai atractivi în ochii semenilor lor – de aici şi creşterea mare a cererii de operaţii estetice în rândul tinerilor şi, prin urmare, de asemenea, obsesia lor de a fi şic la modă la vârste din ce în ce mai fragede. Unii devin stăpâni, alţii fermecaţi sau animatori. Unii se aplecă pe spate, transformându-se în covrigei psihologici pentru a păstra un sentiment de apropiere cu semenii lor. Perpetuu nemulţumiţi, aceşti copii nu au legătură cu sursa nemulţumirii lor şi se bat la o realitate asupra căreia nu au control. Desigur, aceeaşi dinamică poate apărea şi în relaţiile copiilor cu adulţii – şi prea des o fac – dar este absolut garantat că vor fi prezente în relaţiile orientate spre egali.

Indiferent cât de mult încearcă copilul orientat spre egali să schimbe lucrurile prin pretenţii, modificându-şi aspectul, făcând lucrurile să funcţioneze pentru alţii; indiferent de modul în care îşi atenuează adevărata personalitate sau se compromite, va găsi doar o uşurare trecătoare. Ea nu va găsi nicio uşurare de durată din

frustrarea ataşamentului necruţător şi va exista frustrarea suplimentară de a se lovi continuu de acest zid al imposibilităţii. Frustrarea ei, mai degrabă decât să ajungă la sfârşit, se apropie cu un pas de a fi transformată în agresiune, ca în cazurile Helen şi Emily, menţionate la începutul acestui capitol.

Copiii orientaţi spre egali sunt mai puţin capabili să se adapteze

Frustrarea care se confruntă cu obstacole de netrecut este menită să se dizolve în sentimente de inutilitate. în acest fel, frustrarea generează adaptare, determinându-ne să ne schimbăm atunci când nu suntem capabili să schimbăm circumstanţele care ne zădărnicesc. Un copil mutat să se adapteze nu atacă: adaptarea şi agresivitatea, ambele rezultate potenţiale ale frustrării, sunt incompatibile. Această dinamică a frustrării spre inutilitate este cea mai transparentă la copiii mici. Un copil mic îi cere părintelui, de obicei din motive întemeiate, să nu dorească sau să le îndeplinească. După câteva încercări nereuşite de a schimba lucrurile, copilul ar trebui să fie mişcat până la lacrimi de inutilitate. Acest răspuns este un lucru foarte bun. Energia este transformată de la încercarea de a schimba lucrurile la eliberarea. Dacă o parte din frustrare a izbucnit deja în atac, acele sentimente, de asemenea, se schimbă de la nebunie la triste. Odată ce se produce transformarea în sentimente de inutilitate, copilul se odihneşte. Când frustrarea nu este convertită prin acest proces, copilul nu va renunţa să încerce să-şi ia drumul. Cu excepţia cazului în care este distras sau răsfăţat, copilul va continua să lupte împotriva inutilităţii şi să erupă în atac până când se instalează epuizarea. Doar sentimentele de inutilitate pot permite cuiva să renunţe la un curs de acţiune care nu funcţionează şi să dizolve frustrarea implicată.

Creierul trebuie să înregistreze că ceva nu funcţionează. Nu este suficient să crezi că ceva nu funcţionează – trebuie simţit. Cu toţii am avut experienţa de a şti că ceva nu funcţionează, dar de a continua să repetăm aceeaşi acţiune iar şi iar. De exemplu, mulţi dintre noi, în calitate de părinţi, i-am spus unui copil: „Dacă ţi-am spus o dată, ţi-am spus de o mie de ori...” Dacă, în schimb, am lăsa să se cufunde

propriul nostru sentiment de inutilitate, am fi nu persista în comportamente parentale despre care ştim că nu funcţionează şi nu vor funcţiona, indiferent de câte ori le-am repeta.

Adaptarea este un proces profund inconştient şi emoţional orchestrat nu de părţile gânditoare ale cortexului cerebral, ci de sistemul limbic, aparatul emoţional al creierului. De exemplu, atunci când am pierdut o persoană iubită, fie din cauza morţii, fie pur şi simplu din cauza încheierii unei relaţii, nu este suficient să ştim că este absentă pentru ca adaptarea să aibă loc. Trebuie să ne împăcăm cu asta din punct de vedere emoţional, prin valuri şi valuri de inutilitate simţită. Abia atunci când inutilitatea se afundă şi înţelegem la cel mai profund nivel emoţional imposibilitatea de a păstra contactul fizic şi emoţional cu cineva plecat pentru totdeauna din viaţa noastră, vin lacrimile şi începe adaptarea. Acest proces poate dura ani. Când, pentru un copil mic, zidul inutilităţii este ridicat la o gustare înainte de cină, adaptarea ar trebui să dureze doar câteva clipe – adică nebunul ar trebui să treacă la trist foarte repede. în cazul în care trebuie să împartă mama cu un frate, o astfel de adaptare poate dura ceva mai mult. Dar dacă lacrimile de inutilitate nu vin niciodată, adaptarea nu va avea loc. Indiferent dacă ne lămuresc ochii sau nu, cele mai comune sentimente de inutilitate sunt tristeţea, dezamăgirea şi durerea. Din fericire, chiar şi atunci când am învăţat să ne înăbuşim lacrimile, tristeţea şi dezamăgirea îşi pot face totuşi treaba în facilitarea adaptării, dacă suntem capabili să experimentăm inutilitatea în interior. Dilema copiilor orientaţi spre egali este că sentimentele de inutilitate implică vulnerabilitate: a simţi inutilitatea înseamnă a ne împăca cu limitele puterii şi controlului nostru. în fuga de vulnerabilitate a copilului orientat spre egali, sentimentele de inutilitate sunt primele care sunt suprimate. într-o cultură a răcorului, lacrimile de inutilitate sunt o sursă de ruşine. Deficienţi de sentimente de inutilitate, copiii orientaţi spre colegi sunt mult mai predispuşi la agresiune.

Orientarea la egal la egal dă naştere atât la frustrare, cât şi lasă lacrimile care ar fi antidotul. Helen, de exemplu, îşi pierduse lacrimile şi acum era plină de ostilitate emoţională faţă de mama ei. Emily nu

a vărsat niciodată o lacrimă din cauza cancerului mamei ei. în loc de lacrimi de inutilitate, ea a vărsat picături de sânge de la tăierea ei. în loc de tristeţe şi dezamăgire, era plină de sarcasm şi dispreţ. Ea a ales violenţa heavy metalului mai degrabă decât genul melancolic de muzică care ar fi reflectat şi alinat angoasa ei. Copiii din ce în ce mai mulţi se confruntă cu inutilitatea de a face lucrurile să funcţioneze cu semenii lor, dar, prea întăriţi pentru a lăsa inutilitatea să se cufunde, ajung să se atace pe ei înşişi şi pe alţii.

Când inutilitatea nu se scufundă, există şi un eşec de a renunţa şi o neacceptare a limitelor existente. Fără adaptare nu există rezistenţă în faţa adversităţii, nu există inventivitate în absenţa unei direcţii şi nici o capacitate de a se recupera după trauma trecută.

Copiii orientaţi spre colegi sunt blocaţi între o piatră şi un loc greu: piatra sunt lucrurile pe care nu le pot schimba, iar locul greu este în propriile inimi.

Copiii orientaţi spre egali au mai puţine sentimente mixte despre atac

Frustrarea poate fi, de asemenea, împiedicată să se transforme în agresiune dacă impulsurile de atac sunt controlate de impulsuri, gânduri, intenţii şi sentimente opuse. Când vine vorba de agresivitate, ambivalenţa este un lucru foarte bun. Copiii orientaţi spre egali sunt mult mai puţin probabil să se simtă ambivalenţi în ceea ce priveşte atacul.

în mod normal, ţinerea sub control a impulsurilor de atac este intenţia de a nu răni, dorinţa de a fi bun, teama de represalii sau îngrijorarea cu privire la consecinţe. De asemenea, atenuarea agresiunii este un sentiment de alarmă cu privire la înstrăinarea celor de care suntem ataşaţi, sentimente de afecţiune şi chiar dorinţa de autocontrol. Odată ce impulsurile de a ataca, ceea ce îl menţine pe copil civilizat este deplasarea simultană într-o direcţie opusă. Motivaţiile conflictuale declanşează o conştiinţă civilizatoare care permite autocontrolul. Cu lipsa ambivalenţei şi nevoia de a ataca în prim-plan, nimic nu opreşte impulsurile nepotrivite să fie puse în practică.

De ce copiii orientaţi spre egali sunt mult mai puţin probabil să se

simtă ambivalenţi în ceea ce priveşte atacul? în primul rând, datorită dezvoltării lor oprite, este mai probabil ca ei să aibă o natură neîmblânzită de sentimente amestecate şi impulsuri conflictuale. Acesta este sindromul preşcolar discutat în capitolul 9 – impulsivitatea care decurge din imaturitatea psihologică. Nu contează ce ştie un copil impulsiv, cât de bune pot fi intenţiile lui, cât de des a fost predat, cât de pedepsitoare pot fi consecinţele; odată ce frustrarea lui s-a acumulat suficient, toate acestea vor fi eclipsate de nevoia lui de a ataca.

Al doilea motiv pentru care copiii orientaţi spre egali sunt mai puţin probabil să se simtă ambivalenţi este absenţa forţei de atenuare a ataşamentului. După cum am explicat în capitolul 2, natura bipolară a ataşamentului primitiv ne determină să respingem pe cei de care nu suntem atraşi. Când, pentru a satisface foamea de ataşament a copilului, conexiunea şi apropierea sunt căutate de la semeni, practic toţi ceilalţi sunt lăsaţi să fie atacaţi – fraţi, părinţi şi profesori.

De asemenea, sunt supuşi atacului acei colegi de care copilul nu este interesat să se ataşeze. încă o dată, o astfel de agresiune poate lua mai multe forme, altele decât atacul fizic: gura proastă, batjocorirea, ignorarea, jignirea, ostilitatea emoţională, injuriile, dezamăgirile, antagonismul, dispreţul.

Astfel, orientarea către semeni declanşează impulsuri de atac şi, în acelaşi timp, înlătură imunitatea naturală a membrilor familiei şi a altor adulţi responsabili de copil. De aici şi abuzul tot mai mare asupra părinţilor de către copiii lor şi asupra profesorilor de către elevii lor.

O altă influenţă puternică de temperare este alarma psihologică. O parte semnificativă a creierului este dedicată unui sistem de alarmă elaborat. Anxietatea este o alarmă emoţională care ne avertizează asupra pericolului, fie că este vorba despre atac sau ameninţarea de a fi separaţi de cei care contează pentru noi. îngrijorarea pentru a intra în necazuri, teama de a fi rănit, îngrijorarea cu privire la consecinţe, anxietatea în legătură cu alienarea celor dragi sunt mecanisme menite să mute copilul la prudenţă. Atacul este o afacere riscantă. însuşi gândul la asta, la un copil capabil de emoţii amestecate, ar trebui să trezească sentimente de alarmă care să-i

ţină sub control agresivitatea.

Dificultatea de a ne simţi alarmat este că ne face să ne simţim şi vulnerabili. De fapt, conştientizarea că ni se poate întâmpla ceva rău este însăşi esenţa vulnerabilităţii. Din cauza fuga lor de vulnerabilitate, mulţi copii orientaţi spre egali îşi pierd sentimentele de frică. Ei pot deveni în continuare alarmaţi la nivel fiziologic, dar în mod conştient nu mai experimentează sentimentul de alarmă sau vulnerabilitatea care îi însoţeşte. Ei nu mai vorbesc despre a fi speriaţi sau nervoşi sau speriaţi.

Odată ce sentimentele de alarmă sunt amorţite, chimia alarmei – adrenalina – poate deveni atrăgătoare şi chiar captivantă. Copiii ale căror emoţii sunt oprite ca apărare împotriva vulnerabilităţii pot, de fapt, să atragă pericol pentru adrenalina pe care o creează – de aici, fără îndoială, popularitatea crescândă a „sporturilor extreme".

Cu cât un copil este mai intens orientat către colegi, cu atât este mai puţin probabil să se simtă îngrijorat şi precaut. Cercetările asupra creierului arată că până la o treime dintre adolescenţii noştri delincvenţi nu mai au activitate normală a creierului în zona în care se presupune că se înregistrează alarma. Fără un declanşator funcţional în creier pentru alarmă, impulsurile unei persoane de a ataca sunt susceptibile de a erupe în forme violente.

Impactul alcoolului ilustrează această relaţie. Sentimentul de alarmă care ţine în frâu impulsurile agresive este amorţit de alcool, fie că alarma este despre a te răni sau a avea probleme sau despre înstrăinarea pe cineva important pentru noi. Când o persoană ingeră alcool, părţile creierului său care în mod normal inhibă agresivitatea sunt suprimate. Nu ar trebui să fie surprinzător faptul că alcoolul este implicat într-un procent ridicat de crime violente. Copiii cred că alcoolul le dă „bile"; în realitate, nu face decât să le îndepărteze frica. Cu toate acestea, creierul este pe deplin capabil să ne amorţeze sentimentele de alarmă fără nicio asistenţă din partea alcoolului sau a altor droguri şi va face acest lucru dacă circumstanţele sunt prea copleşitoare. Auto-amorţirea emoţională este scopul prea multor dintre copiii noştri orientaţi spre egali. Desigur, odată ce copiii orientaţi spre egali ajung la adolescenţă, sunt, de asemenea, mai

predispuşi să bea, crescând probabilitatea de agresiune.

încercarea de a stinge focurile agresiunii la copiii noştri orientaţi spre egali este în sine un exerciţiu de inutilitate. Până când această inutilitate se cufundă, totuşi, şi nu vom găsi propria noastră tristeţe în legătură cu această stare de lucruri, este puţin probabil să ne schimbăm felurile. Ne aflăm într-o situaţie îngrozitoare cu copiii noştri orientaţi spre egali. Cu cât devin mai mult, cu atât sunt mai înclinaţi spre agresivitate, dar şi cu atât mai puţin receptivi la disciplina noastră. Cu cât sunt mai agresivi, cu atât devenim mai înstrăinaţi şi mai absenţi, lăsând un gol şi mai mare de umplut cu semenii lor. Tendinţa noastră automată, în astfel de circumstanţe, este să ne concentrăm atenţia şi eforturile asupra agresiunii, mai degrabă decât asupra problemei de bază a ataşamentelor greşite direcţionate ale copiilor noştri. Oricât de supărătoare şi înstrăinată ar fi problema, nu ne putem permite să facem din agresivitate centrul central. Singura noastră speranţă de a schimba lucrurile este să ne revendicăm copiii şi să le restabilim ataşamentul faţă de noi.

Adolescentul a fost condamnat de atunci pentru crimă. Povestea lui de viaţă este una a abandonului timpuriu, a pierderii în serie a ataşamentelor adulţilor şi, în consecinţă, înrădăcinarea în grupul de colegi.

BĂUTĂSII AU fost ÎNTOTDEAUNA cu noi, aşa cum ştie oricine familiarizat cu personajul fanfaş, dar laş, Flashman din clasicul băieţi victorian Tom Brown’s School Days. Cu toţii ne putem aminti episoade de agresiune din copilăria noastră, indiferent dacă am fost participanţi, martori sau victime. Cu toate acestea, fenomenul bullying-ului a atins abia recent proporţii încât să devină subiect de alarmă socială pe scară largă. Potrivit New York Times, „într-unul dintre cele mai mari studii efectuate vreodată asupra dezvoltării copilului, cercetătorii de la Institutele Naţionale de Sănătate [S.U.A.] au raportat că aproximativ un sfert din toţi copiii de şcoală gimnazială au fost fie făptuitori, fie victime (sau în unele cazuri). , ambele) de hărţuire gravă şi cronică, comportament care a inclus ameninţări, ridiculizare, insulte, loviri cu pumni, palme, batjocuri şi

batjocuri.”

Este rar acum să găseşti un district şcolar din America de Nord care să nu fi considerat necesar să instituie programe antibullying sau să emită edicte de „toleranţă zero” împotriva comportamentului de agresiune. Cu toate acestea, sursele agresiunii sunt puţin înţelese. Măsurile propuse pentru a face faţă acesteia sunt previzibil ineficiente, deoarece, ca de obicei, ele caută să abordeze comportamente mai degrabă decât cauze. în 2001, de exemplu, New York Times a raportat că, în urma unei împuşcături mortale în liceu provocată de episoade de agresiune în Santee, California, Senatul statului Washington a adoptat o legislaţie menită să restrângă această problemă. Potrivit raportului, „supţinătorii proiectului de lege spun că poate ajuta doar la evitarea mai multor violenţe, dar scepticii au remarcat că liceul din California, unde a avut loc

împuşcătura, avea deja programe anti-bullying, inclusiv prevederi pentru sfaturi anonime despre elevii care fac ameninţări şi programe pentru a ajuta, adolescenţii se înţeleg, ca unul numit „Numele ne pot răni cu adevărat”.

într-un studiu menţionat în capitolul anterior, cercetătorii de la Universitatea York au studiat casete video cu cincizeci şi trei de episoade de hărţuire la locul de joacă în rândul elevilor de şcoală elementară şi au descoperit că mai mult de jumătate din timp cei din jur au observat batjocuri şi violenţă pasiv, în timp ce aproape un sfert din când unii dintre ei s-au alăturat să ia victima.

O crimă care a atras atenţia internaţională în 1997, cea a adolescentei Reena Virk din Victoria, Columbia Britanică, de către colegii săi, amintea în mod coşmarist de Domnul muştelor. Reena avea paisprezece ani în momentul morţii sale, iar ucigaşii ei acuzaţi erau în decurs de un an sau doi de a fi contemporani ei. La fel ca în romanul lui William Golding, un grup de adolescenţi s-au întors împotriva celor mai vulnerabili din grupul lor, frustrările şi furia lor nu s-au dezvăluit pe deplin până când corpul ei a rămas lovit şi înecat. Unul dintre criminali ar fi fumat o ţigară în timp ce ţinea cu nonşalanţă capul victimei sub apă. Mulţi dintre cei care nu au participat direct au fost martori la bătaie, nimeni nu făcând niciun efort puternic pentru a interveni, nimeni nu a fost ulterior mutat să raporteze incidentul autorităţilor. Niciun adult nu a aflat despre ucidere timp de câteva zile.

în Lord of the Flies, un grup de cori britanici sunt părăsiţi pe o insulă tropicală. Lăsaţi în voia lor, ei se împart spontan în bătăuşi şi agresaţi, până la crimă. Interpretarea pe care mulţi au dat-o romanului Golding este că copiii adăpostesc o sălbăticie neîmblânzită sub un strat subţire de civilizaţie şi că numai forţa autorităţii le poate ţine în frâu impulsul înnăscut de brutalizare. Această impresie este întărită de proliferarea rapoartelor media despre copii care victimizează alţi copii. Deşi este adevărat că neprezenţa adulţilor în viaţa copiilor este o cauză majoră a agresiunii, dinamica reală implică nu lipsa autorităţii adulţilor, ci lipsa ataşamentelor adulţilor. Mai exact, scăderea autorităţii adulţilor este direct legată de slăbirea

ataşamentelor faţă de adulţi şi deplasarea acestora de către ataşamentele de la egal la egal. Cu hărţuirea, ca şi cu moştenirea violenţei în general, vedem efectele orientării către egali. Putem observa de fapt acelaşi fenomen în lumea animală.

într-un laborator de maimuţe de la Institutul Naţional de Sănătate din SUA, un grup de sugari a fost separat de adulţi şi, implicit, crescuţi doar unul de altul. Spre deosebire de maimuţele crescute la adulţi, un număr mare dintre aceste animale orientate spre egali au manifestat un comportament de agresiune şi au devenit impulsive, agresive şi autodistructive.

într-o rezervaţie a vieţii sălbatice din Africa de Sud, gardienii parcului devin îngrijoraţi de sacrificarea unor rinoceri albi rari. Braconierii au fost iniţial învinuiţi, dar mai târziu s-a dovedit că un grup de elefanţi tineri necinstiţi era responsabil. Episodul a atras atât de mult atenţia încât a fost raportat în programul TV „60 de minute". Un cont de internet oferă detalii:

> Povestea a început acum un deceniu, când parcul nu a mai putut susţine populaţia de elefanţi. [Rangers] au decis să omoare mulţi dintre elefanţii adulţi ai căror pui erau suficient de mari pentru a supravieţui fără ei. Şi astfel, tinerii elefanţi au crescut fără tată. Pe măsură ce timpul a trecut, mulţi dintre aceşti elefanţi tineri au rătăcit împreună în bande şi au început să facă lucruri pe care elefanţii nu le fac în mod normal. Au aruncat cu bastoane şi apă în rinoceri şi s-au comportat ca bătăuşii din cartier... Câţiva tineri masculi au devenit deosebit de violenţi, doborând rinoceri şi călcând sau îngenunchând pe ei, zdrobind viaţa din ei... Soluţia a fost să aducă un mascul mare care să conducă, pentru a le contracara comportamentele de agresor. Curând noul mascul a stabilit dominaţia şi i-a pus pe tinerii tauri în locul lor. Uciderea a încetat.

în ambele cazuri, vedem că hărţuirea în rândul animalelor a urmat distrugerii ierarhiei generaţionale naturale. Şi în rândul copiilor umani, fenomenul bullying este un produs direct al subversiunii ierarhiei naturale, ca urmare a pierderii relaţiilor adulte. în Lord of the

Flies, copiii sunt lăsaţi în voia lor în urma unui accident de avion căruia niciunul dintre adulţii lor care îi îngrijesc nu supravieţuiesc. în uciderea Reenei Virk în Victoria, atât victima, cât şi atacatorii ei erau tineri din medii familiale cu probleme, care erau extrem de orientaţi spre egali, care şi-au pierdut ataşamentele emoţionale cu adulţii. Chiar şi bătăuşul din epoca victoriană Flashman a fost produsul unui sistem care a scos băieţii foarte tineri din casele lor şi i-a plasat în instituţii în care valorile egale le dominau viaţa socială şi relaţiile. Bullying-ul a fost întotdeauna o caracteristică endemică a şcolilor britanice de băieţi.

Problema de bază nu este comportamentul în sine, ci pierderea ierarhiei naturale a ataşamentului cu adulţii la conducere. Când tinerii nu mai pot privi la părinţi pentru a se orienta, ei sunt reduşi la instinct şi impuls. După cum voi discuta, un instinct de dominare apare atunci când există o pierdere a ataşamentelor adecvate. Din păcate, dinamica comportamentului de agresiune, atât de adânc înrădăcinată în instinct şi emoţie, este adesea trecută cu vederea. Doar ceea ce ne vede imediat, comportamentul de agresiune şi impactul său deplorabil asupra victimelor atrag îngrijorarea tuturor.

Ceea ce ne captează în mod deosebit atenţia este epidemia de hărţuire din şcolile noastre. Stereotipul tradiţional nord-american al bătăuşului ca un inadaptat social, dezavantajat social, care stăpâneşte pe cei slabi şi vulnerabili, dar ostracizat de mainstream, nu mai este valabil. în lumea copiilor noştri, bătăuşii nu sunt proscrişi. De multe ori se bucură de o distribuţie mare de susţinere, cel puţin la şcoală. Un studiu publicat în 2000 de Asociaţia Americană de Psihologie a constatat că „mulţi băieţi extrem de agresivi şi antisociali din şcoala elementară sunt răsplătiţi cu popularitate”. Autorul principal al acestei cercetări a fost Philip Rodkin, profesor la Universitatea Duke din Carolina de Nord. „Când ne gândim la copiii agresivi, avem tendinţa să ne gândim la copiii care sunt perdanţi, stigmatizaţi şi scăpaţi de sub control”, a spus dr. Rodkin. „Dar aproximativ o treime dintre aceşti copii agresivi sunt lideri ai grupurilor din sala de clasă. Aceşti copii pot avea o mare influenţă asupra colegilor lor şi asupra clasei în ansamblu, chiar dacă sunt o

minoritate, din cauza statutului lor înalt.”

Este popular, dar greşit să credem că bullying-ul are originea într-un eşec moral sau provine din abuz în casă sau din lipsa de disciplină sau din expunerea la violenţă în mass-media de divertisment. Unele aspecte ale hărţuirii pot apărea din astfel de surse, dar bullying-ul în sine, sunt convins, este în mod fundamental un rezultat al unui eşec al ataşamentului. în fiecare dintre exemplele anterioare, copiii şi animalele au rămas orfani, fizic sau emoţional şi psihologic. Pentru a studia efectul creşterii la egal la egal, maimuţele au fost separate de părinţii lor; părinţii elefanţilor fuseseră ucişi într-un sacrificare. Adulţii din Lord of the Flies muriseră, iar adolescenţii Victoria au fost tăiaţi de părinţii lor. Toţi – animale şi copii deopotrivă – au suferit de un gol intolerabil de ataşament. Comportamentul lor de hărţuire a fost o expresie a fiinţelor imature care nu erau încadrate în mod corespunzător într-o ierarhie naturală a ataşamentelor. Ce cercetări există susţin tocmai o astfel de concluzie. Un studiu raportat în New York Times a sugerat că, cu cât copiii mici petrec mai mult timp în compania colegilor şi departe de părinţi, cu atât sunt mai predispuşi să dezvolte comportament de agresiune. Potrivit articolului din Times, „Tinerii care au petrecut mai mult de 30 de ore pe săptămână departe de mamă aveau şanse de 17% să ajungă ca bătăuşi şi făcători de probleme de grădină, comparativ cu doar 6% dintre copiii care au petrecut mai puţin de 10 ore pe săptămână, la îngrijirea de zi.”

DOMINARE FĂRĂ PASĂ

De ce ataşamentele subvertite ale unui copil îl predispun să devină un bătăuş sau, de altfel, să devină o victimă? Am explicat că rolul principal al ataşamentului în viaţa umană este acela de a face posibil ca un adult matur şi educat să aibă grijă de un copil mic imatur şi nevoiaş.

în acest scop, primul lucru în orice relaţie de ataşament este stabilirea unei ierarhii de lucru. După cum sa discutat în capitolul 5, în circumstanţe normale, creierul de ataşament atribuie copilului un mod dependent, în timp ce adultul are un rol dominant. Cu toate acestea, instinctul de a-şi asuma o poziţie dominantă sau dependentă

poate fi activat în orice relaţie de ataşament, chiar dacă ambele părţi sunt imature şi nici una nu este în măsură să se ocupe de nevoile celeilalte. Dependentul se uită la celălalt pentru a fi îngrijit, în timp ce cel dominant îşi asumă responsabilitatea pentru bunăstarea celuilalt. între copii şi adulţi, împărţirea adecvată a rolurilor este evidentă sau ar trebui să fie. Când subiecţii sunt copii şi copii, rezultatul poate fi dezastruos. Unii copii caută dominaţie fără a-şi asuma nicio responsabilitate pentru cei care li se supun, în timp ce alţi copii devin supuşi celor care nu îi pot hrăni. Rezultatul orientării către egali este că ataşamentul puternic îi îndeamnă pe copiii imaturi, care ar trebui să fie în condiţii egale între ei, într-o ierarhie nefirească de dominaţie şi supunere.

Unii copii dominanţi devin de fapt găini-mamă, având grijă de cei mai mici, îngrijind de cei nevoiaşi, apărând pe cei vulnerabili şi protejându-i pe cei slabi. Există poveşti încântătoare despre copii care au grijă de copii în absenţa adulţilor. Copiii alfa pot fi stăpâni şi prescriptivi şi înclinaţi să-şi ordoneze puii, dar este în scopul de a avea grijă de persoanele aflate în întreţinere şi de a-şi îndeplini responsabilităţile. Cineva trebuie să o facă, iar aceşti copii se ridică la înălţime. în ciuda modurilor lor de şef, nu sunt bătăuşi. Ei nu se iau pe cei slabi, ci doar pe cei care se incurca cu copiii de care au grija. Ei nu atacă vulnerabilitatea atunci când o văd, ci doar pe cei care ar profita de ea. Ei nu au o strigă răutăcioasă, doar un instinct de protecţie feroce. Ei pot lupta sau certa, dar nu pentru a-şi ridica poziţia, ci doar pentru a-şi apăra persoanele aflate în întreţinere. Clasicul american, The Boxear Children de Gertrude Chandler Warner, este o relatare fictivă îndrăgită a copiilor care îşi asumă responsabilitatea unii pentru alţii. Patru fraţi şi surori orfani decid să aibă grijă unul de celălalt decât să caute adăpost la un bunic pe care niciunul dintre ei nu-l cunoaşte. Henry, cel mai în vârstă, îşi găseşte chiar de lucru pentru a-şi întreţine fraţii.

Copiii (sau adulţii) devin bătăuşi atunci când efortul pentru dominaţie nu este cuplat cu simţul instinctual al responsabilităţii pentru cei de mai jos în ordinea generală. Nevoile celorlalţi sunt mai degrabă înjosite decât servite, vulnerabilitatea nu este protejată, ci

exploatată, slăbiciunea evocă batjocură în loc să ajute şi, în loc de îngrijorare, handicapurile declanşează ridicol.

Dominanţa nu provoacă îngrijire, deoarece fuga de vulnerabilitate a agresorului este de obicei atât de disperată încât el (sau ea) s-a întărit împotriva sentimentelor de grijă şi responsabilitate. Bătăuşii sunt, mai presus de toate, opriţi din punct de vedere psihologic împotriva conştientizării a tot ceea ce le-ar creşte sentimentul de vulnerabilitate – orice i-ar deschide spre a experimenta în mod conştient capacitatea lor de a fi răniţi emoţional. Bătăuşii sunt orbi faţă de deficienţele şi greşelile lor. Pentru bătăuşi, invulnerabilitatea este o virtute – a fi fără lacrimi şi neînfricat. Să-ţi pese înseamnă să fii investit emoţional în ceva sau cineva. A te simţi responsabil înseamnă a fi deschis la sentimente de inadecvare şi vinovăţie. „Nu-mi pasă" şi „Nu este vina mea" sunt mantrele bătăuşului.

Bullying-ul apare atunci când nevoia determinată de ataşament de a-şi domina semenii este combinată cu o întărire împotriva sentimentelor de grijă şi responsabilitate care ar trebui să însoţească un rol dominant. Apărarea bătăuşului împotriva vulnerabilităţii îndoaie dominaţia într-o direcţie distructivă.

Nu este de mirare că bullying-ul a crescut în lumea copiilor noştri.

CE ÎMPĂNĂ BĂUTĂŞI SĂ DOMINE

O persoană care domină este mult mai puţin vulnerabilă decât una aflată într-o poziţie dependentă şi astfel copiii care sunt cei mai închişi emoţional sunt şi cei mai predispuşi să caute dominaţia asupra celorlalţi.

Cu siguranţă, unii copii sunt pregătiţi din punct de vedere psihologic să devină bătăuşi înainte de a fi vreodată orientaţi către colegi. în astfel de cazuri, orientarea către semeni, chiar dacă nu este cauza, oferă copilului o oportunitate ample de a-şi pune în practică impulsurile de a agresa.

Uneori, dorinţa de dominare poate fi urmărită la o experienţă dureroasă în timp ce copilul era într-un rol dependent. Când un părinte sau un îngrijitor a abuzat de poziţia sa de responsabilitate stăpânind asupra copilului, călcându-i demnitatea, rănindu-l, nu este surprinzător că şi-ar dezvolta dorinţa de a evita cu orice preţ o funcţie

dependentă. în orice situaţie nouă de ataşament, el va căuta instinctiv primul loc. în copilărie, Frank trăise cu un tată vitreg care îl bătea în mod regulat. Când colegii i-au înlocuit pe părinţi ca ataşamentele care contau pentru el, acest copil de doisprezece ani era disperat să iasă în frunte. A emulat exact ce i s-a făcut. în acest fel, şi nu prin gene, bătăuşii pot naşte bătăuşi.

Un copil poate fi, de asemenea, predispus să devină un bătăuş dacă părintele nu a reuşit să-i dea sentimentul sigur că există un adult competent, benign şi puternic. Copilul, oricât de mult s-ar putea opune îndrumării părinţilor şi luptă pentru mai multă autonomie decât poate suporta, tânjeşte să simtă că este în mâinile cuiva suficient de puternic şi de înţelept pentru a avea grijă de ea. Eşecul părinţilor de a stabili dominaţia ataşamentului pare să fie în creştere, în parte din cauza practicilor parentale contemporane şi a devalorizării intuiţiei parentale. Se pare că mulţi părinţi îşi pun copiii în frunte, căutând la ei indicii despre cum să fie părinţi. Unii părinţi speră să evite supărarea şi frustrarea făcând tot ce le stă în putere pentru ca lucrurile să funcţioneze pentru copiii lor. Copiii astfel parentali nu se confrunta niciodată cu frustrarea necesara care insoteste infruntarea imposibilului. Sunt lipsiţi de experienţa de a transforma frustrarea în sentimente de inutilitate, de a renunţa şi de a se adapta. Alţi părinţi confundă respectul pentru copiii lor cu satisfacerea dorinţelor lor în loc să le satisfacă nevoile. Alţii încearcă să-şi împuternicească copiii, oferindu-le opţiuni şi explicaţii atunci când copilul are nevoie cu adevărat de a-i permite să-şi exprime frustrarea că unele dintre dorinţele lui sunt dezamăgite de realitate, să i se acorde libertatea de a critica ceva care nu va da. încă alţi părinţi se uită la copiii lor pentru a-şi îndeplini propriile nevoi de ataşament. Mulţi părinţi în climatul socioeconomic extrem de instabil de astăzi sunt prezenţi pentru copiii lor fizic, dar sunt prea preocupaţi de stresul vieţii lor pentru a fi pe deplin prezenţi emoţional.

Dacă părinţii sunt prea nevoiaşi sau prea pasivi sau prea nesiguri pentru a-şi afirma dominaţia, instinctele de ataşament îl vor muta implicit pe copil în acea poziţie de dominanţă. Astfel de copii pot deveni stăpâni şi controlori. După cum i-a spus un copil de cinci ani mamei sale: „Cum poţi să spui că mă iubeşti când nu faci ceea ce îţi

spun eu?" Un alt preşcolar i-a şoptit la urechea mamei ei: „Dacă nu mă asculţi, o să te omor când voi fi mare". Când părinţii nu reuşesc să-şi ia poziţiile de drept în relaţia cu copiii lor, ataşamentul devine invers. Dacă propria mea practică este un indiciu, copiii vin din ce în ce mai mult să-şi agreseze părinţii. Când aceşti copii devin orientaţi spre egali, creierul lor selectează în mod natural modul dominant. Ei vor continua să-şi agreseze colegii.

CUM BĂUTĂSII CAUTĂ DOMINAŢIA FAŢĂ DE ALŢII

Stabilirea dominaţiei poate lua mai multe forme. Cel mai direct mod de a te înălţa este să te lăudeşti sau să te lăudeşti, prezentându-te drept cel mai mare, cel mai bun, cel mai important. Cu toate acestea, cel mai obişnuit mod de a te înălţa este să-i dobori pe ceilalţi, iar bătăuşul este de obicei preocupat să le arate altora cine este şeful şi să-i ţină la rând. Instrumentele meseriei sunt din belşug: condescendenţa, dispreţul, insultele, înjosirea şi înjosirea, umilirea, batjocorirea şi tachinarea, ruşinea. Bătăuşul caută instinctiv nesiguranţa din ceilalţi şi încearcă să o exploateze pentru câştigul ei. Bătăuşilor le face mare plăcere să-i facă pe alţii să pară proşti sau proşti sau să-i facă să se simtă ruşinaţi. Pentru a se umfla, îi dezumflă instinctiv pe ceilalţi. Ei nu trebuie să înveţe cum să atingă astfel de scopuri: tehnicile necesare apar spontan din psihologia bătăuşului.

Ceea ce îşi doreşte un bătăuş, desigur, este ceea ce îşi doreşte fiecare copil: ceva care să satisfacă foamea de ataşament. Pentru bătăuş, o astfel de satisfacţie trebuie să fie realizată în cel mai puţin vulnerabil mod posibil. Dintre cele şase moduri de ataşare pe care le-am enumerat în capitolul 2, a fi la fel ca cineva este cel mai puţin vulnerabil.* Pe cealaltă parte a acestei monede, diferenţele devin ţinta principală a insultei. Orice iese în evidenţă, orice face un copil unic, orice nu este apreciat în cultura de la egal la egal face din acel copil o ţintă pentru bătăuş. Bătăuşii sunt respinşi de diferenţe şi domină atacând diferenţa celorlalţi. Un alt mod mai puţin vulnerabil de ataşare este să fii semnificativ, să fii important în ochii cuiva. în priceperea lor pentru superioritate, bătăuşii exploatează orice inferioritate aparentă a celorlalţi, la fel cum batjocoresc şi

devalorizează orice superioritate percepută la alţii. Bătăuşii nu suportă pe nimeni să fie mai important decât ei.

O altă modalitate de a obţine dominaţia este intimidarea. Provocând frica, bătăuşul câştigă avantajul. Prin urmare, el este preocupat să-i alarmeze pe alţii prin ameninţări, îndrăzniri, poveşti şi tactici de sperietură. Pentru a-şi consolida poziţia, bătăuşul nu trebuie să fie văzut niciodată ca fiind frică de nimic. Unii adolescenţi fac demersuri ridicole pentru a-şi dovedi neînfricarea, ardându-se sau tăiându-se şi arătându-şi cicatricile pentru a dovedi că nu le este frică. Puterea acestor instincte nu trebuie subestimată. Este imposibil să le vorbim cu sensul unor astfel de copii, deoarece simţul nostru nu are sens pentru ei.

Una dintre cele mai primitive moduri de a stabili dominaţia, desigur, este de a câştiga superioritatea fizică. Un adolescent care depunea mărturie la un proces din Toronto, în care el şi trei dintre colegii săi au fost acuzaţi că au bătut până la moarte un băiat de cincisprezece ani, a raportat că prietenii săi s-au lăudat după agresiune. Ei „se măresc”, a spus el.

Au fost diferenţe semnificative de gen în acest concurs pentru dominaţie, precum şi multe reguli definite cultural pentru cum să o faci. Orientarea către egali a redus diferenţele de gen, a dezbrăcat concursul de ea. Un alt mod de a obţine dominaţia este să ceri deferenţă, comportamentul semnături al agresorului. Copiii îl percep pe agresor ca fiind nevoit să-şi ia drumul şi nu se opreşte la nimic pentru a atinge acest scop. Ce îi face pe bătăuşii atât de exigenţi?

Din nou, trebuie să ne uităm la dinamica ataşamentului şi a vulnerabilităţii. Deşi nu sunt conştienţi de asta, bătăuşii sunt plini de frustrare din cauza pierderii ataşamentelor lor faţă de adulţi şi a ataşamentelor sărace faţă de semeni. Prea apărat din punct de vedere psihologic pentru a cunoaşte motivul nemulţumirii lor, ei fac cereri care sunt departe de sursele frustrării lor. Sunt prinşi în capcană. Ei nu pot cere niciodată ceea ce au nevoie cu adevărat – căldură, dragoste, relaţie. Deferinţa, sau capcanele exterioare ale acesteia, este un înlocuitor slab. Astfel, orice primesc bătăuşii ca răspuns la ceea ce cer ei - indiferent cât de pe deplin le sunt

îndeplinite cerinţele - nu poate satisface niciodată foamea fundamentală de hranăemoţională. încercările lor de a-şi împlini pofta sunt inutile, dar din moment ce nu îşi pot permite să experimenteze adevărata inutilitate a tuturor, nu pot renunţa. Cererile agresorului sunt perpetue.

Se cere respect pentru că este un semn atât de puternic de loialitate şi supunere. Nu pare să conteze pentru bătăuş că semnele de deferenţă sunt date nu din inimă, ci doar la cerere sau sub ameninţare. Bătăuşii nu ezită să ceară ceea ce nu pot comanda, să ia ceea ce nu este dat în mod liber. Inutilitatea unui astfel de efort nu se scufundă niciodată; Bătăuşul este incapabil să facă diferenţa între semnele externe de respect şi lucrul real sau să înţeleagă că apropierea şi contactul oferite la cerere nu sunt autentice şi nu pot satisface niciodată. Deoarece deferinţa pe care o extorcă cu forţa nu reuşeşte să satură, atât foamea de ataşament a bătăuşului, cât şi frustrarea lui devin din ce în ce mai intense. Ceea ce îşi doreşte cu adevărat – relaţii emoţionale satisfăcătoare – nu poate obţine niciodată în aceste moduri.

CE DEclanşează ATACUL UNUI BĂUDĂS

Bătăuşul este provocat să atace ori de câte ori cererile sale, chiar dacă nu sunt declarate, sunt frustrate. De exemplu, bătăuşii sunt extrem de sensibili la lipsa de deferenţă. Chiar şi să-l priveşti în mod greşit poate declanşa o reacţie. Să mergi printr-un hol în care se află bătăuşi este ca şi cum ai merge printr-un câmp minat, încercând cu atâta grijă să eviţi să faci o mişcare greşită de teamă să nu declanşezi ceva. Din păcate, nu este întotdeauna clar care este acea mişcare greşită până prea târziu. Pentru un copil, Justine, era să se lovească de tava unui bătăuş din cantină. Pentru Franca, a fost dansul cu un băiat pe care bătăuşul clasei l-a marcat ca fiind al ei. Pentru ambele fete, greşelile lor le-au câştigat luni de zile de ameninţări şi hărţuiri, făcându-le viaţa mizerabilă şi afectându-le notele, în ciuda faptului că ambii copii erau destul de pricepuţi, de obicei capabili să stea departe de pericol.

Mulţi copii sunt complet incapabili să trăiască fără să intre în

probleme într-o lume în care domnesc bătăuşii. Din păcate, unul dintre efectele principale ale orientării la egal la egal este de a provoca apărări împotriva vulnerabilităţii necesare pentru a citi semnele de ostilitate şi respingere. Când sistemul de alarmă este dezactivat, copiii sunt mai puţin capabili să citească indiciile care ar trebui să-i mute la prudenţă. în acest fel, orientarea către egali nu numai că creează bătăuşi, ci pregăteşte victimele. Aceşti copii nefericiţi merg pentru totdeauna pe calea răului. Aceasta a fost povestea cu Reena Virk, victima bătăii şi înecului din Victoria. Era intens orientată spre colegi, dar s-a apărat împotriva simţirii rănilor respingerii ei. Cu cât simţea mai mult respingerea, cu atât încerca cu mai multă disperare să aparţină. Chiar şi aproape de sfârşit, ea şi-a implorat duşmanii să fie drăguţi cu ea şi i-a rugat că îi iubeşte. în loc să fie alarmată şi mutată la prudenţă, ea a mers orbeşte spre propria ei moarte. Această dinamică, în forme mai puţin severe, se repetă de sute de ori în fiecare zi în curţile şcolilor de pe continentul nostru. Copiii intră în pericol pentru că au dezactivat cu succes indiciile sociale de respingere şi mesajele rostite sau nerostite care ar trebui să-i alarmeze.

Pe lângă lipsa de respect sau nesupunere percepută, celălalt declanşator principal al agresiunii este o dovadă de vulnerabilitate. Un copil nu trebuie să arate niciodată unui bătăuş cum poate fi rănit, altfel va plăti pentru greşeala sa. Dezvăluie că ceva doare şi bătăuşul va întoarce cuţitul. Dezvăluie ceea ce este important, iar bătăuşul va găsi o modalitate de a-l strica. A părea nevoiaş, dornic sau entuziast înseamnă a te face o ţintă. Majoritatea copiilor noştri ştiu acest lucru şi îşi camuflează cu atenţie vulnerabilitatea în jurul celor care ar putea să o atace. Nu pot spune că le este dor de noi sau ar deveni râsul semenilor lor. Ei nu trebuie să admită că au fost răniţi de un comentariu, altfel vor fi batjocoriţi fără milă. Ei nu pot mărturisi sensibilitatea sau tachinarea nu se va opri niciodată. Ei trebuie să înveţe să-şi ascundă frica, să nu-şi arate niciodată alarma, să-şi nege durerea. Pentru a supravieţui în lumea în care domnesc bătăuşii, copiii noştri trebuie să acopere cu atenţie toate urmele de vulnerabilitate, să şteargă toate semnele de grijă. Fără îndoială, de

aceea atât de mulţi copii suprimă orice sentiment de empatie faţă de victimele agresiunii.

în ierarhiile distorsionate create de orientarea la egal la egal, unii dintre copii devin supuşi. în aceasta, ei sunt guvernaţi de instinct la fel de mult ca şi cei mânaţi să domine. Confruntaţi cu un egal dominant, copiii supuşi manifestă automat deferenţă. O parte a demonstraţiei de supunere este să arăţi vulnerabilitatea, la fel cum un lup dintr-o haită se întoarce pentru a-şi expune gâtul în faţa liderului mai puternic. Lupul prezintă cea mai vulnerabilă parte a corpului său, indicând supunerea. Acest comportament este adânc înrădăcinat în instinctul de ataşament. în circumstanţe naturale, a arăta vulnerabilitatea cuiva ar trebui să dea naştere îngrijirii. A spune că ceva doare ar trebui să trezească tandreţe. în ochii bătăuşului, totuşi, o astfel de vulnerabilitate neruşinată este ca un steag roşu pentru un taur, aprinzând dorinţa de a ataca. Atât victimele, cât şi bătăuşii lor îşi urmăresc doar instinctele inconştiente, dar cu consecinţe îngrozitoare pentru victime.

SPATE ÎN ATASAMENTE

Printre predispoziţiile întunecate ale bătăuşilor se numără un proces ciudat pe care îl numesc „întoarcere în ataşamente". O persoană sănătoasă din punct de vedere emoţional abordează ataşamentele într-un mod direct, cu capul, parcă. El îşi exprimă nevoile şi dorinţele în mod deschis, dezvăluind vulnerabilitatea. Pentru bătăuş, este mult prea riscant să caute apropierea în mod deschis. Ar fi mult prea înfricoşător pentru un bătăuş orientat spre colegi să spună „îmi place", „Eşti important pentru mine", „Mi-e dor de tine când nu eşti aici", „Vreau să fii prietenul meu". Bătăuşul nu poate recunoaşte niciodată foamea sa nesăţioasă de conexiune şi nici măcar nu o poate simţi în mod conştient în cea mai mare parte a timpului.

Deci cum se ataşează bătăuşul? Amintiţi-vă că ataşamentul are atât părţi negative, cât şi pozitive. Am descris acest lucru în capitolul 2 ca fiind natura bipolară a ataşamentului. Iată, deci, un al doilea mod negativ de a stabili conexiunea. Bătăuşul încearcă să se apropie

de cei a căror apropiere tânjeşte, îndepărtându-se de oamenii cu care nu doreşte să aibă contact. Deşi indirectă şi mult mai puţin eficientă, această abordare prezintă, de asemenea, un risc mult mai mic de a fi rănit sau respins. îi permite bătăuşului să pară niciodată să-i pese de rezultat, să nu trădeze niciodată nicio investiţie emoţională într-o relaţie dorită. în loc să-şi spună dorinţa de a avea contact direct cu persoana dorită, bătăuşul va rezista contactului cu ceilalţi, ignorându-i şi evitându-i în mod ostentativ, mai ales în prezenţa persoanei pe care o urmăreşte cu adevărat. în loc să-i imite pe cei pe care doreşte să-i urmărească în secret, ea îi batjocoreşte şi îi imită pe alţii. Prea îngheţaţi emoţional pentru a se deschide faţă de cei care numără, bătăuşii păstrează secrete faţă de cei care nu contează pentru ei sau chiar vor crea secrete despre ei.

Astfel iese la iveală personalitatea bătăuşului: distanţarea unei persoane pentru a se apropia de alta, revărsarea dispreţului aici pentru a stabili o relaţie acolo, evitarea şi ostracizarea unor persoane pentru a cimenta o legătură cu ceilalţi. Există pericol în a iubi, dar nimeni nu în dezgust, risc în admiraţie, dar nu în dispreţ, vulnerabilitate în a dori să fii ca altcineva, dar nu în batjocorirea celor care sunt diferiţi. Bătăuşii iau instinctiv calea cel mai puţin vulnerabilă către destinaţie.

Cei care primesc acest comportament condus de instinct sunt adesea în pierdere în a-i înţelege. "De ce eu?" „Ce am făcut ca să merit acest tip de tratament?” „De ce se ia de mine când încerc să mă ocup de treaba mea?” Nu e de mirare că sunt confuzi şi năuciţi. Adevărul este că rar este vorba despre ei. Ţintele sunt doar un mijloc pentru un scop. Cineva trebuie să servească acestui scop pentru bătăuş. Nu este nimic personal; este rar niciodată. Singura condiţie prealabilă pentru a fi luat este să nu fii cineva de care se ataşează bătăuşul. Din păcate, atunci când pionii involuntari din această strategie de ataşament iau la inimă un astfel de tratament, devastarea lor psihologică este cu atât mai mare. Este dificil să îi împiedici pe unii dintre copiii vizaţi de bătăuşi să presupună că ceva trebuie să fie în neregulă cu ei personal sau că ei sunt într-un fel responsabili pentru modul în care sunt trataţi. Dacă copiii vizaţi nu

sunt protejaţi de ataşamente puternice faţă de adulţi, aceştia sunt expuşi unui mare risc de a fi răniţi emoţional, pentru o oprire emoţională profund defensivă, pentru depresie sau mai rău.

Pe măsură ce populaţia de agresori creşte, la fel va creşte şi probabilitatea ca copiii să fie vizaţi. Oriunde sunt adunaţi doi sau mai mulţi copii orientaţi spre egali, este probabil ca aceştia să revină în ataşamentele lor unul faţă de celălalt, ostracizându-i pe alţii. — Doar nu o urăşti? „Uite acel învins." „Este atât de snob." „Băiatul e un ticălos." Discuţiile de gunoi pot fi neîncetate. în ochii adulţilor, un astfel de comportament poate fi uluitor, deoarece, într- un alt cadru, aceiaşi copii pot fi politicoşi, fermecaţi şi antrenaţi. Personalităţile unor copii se pot transforma într-un ban, în funcţie de cine se întâmplă şi spre ce pol, negativ sau pozitiv, magnetul de ataşament este tras.

DESFĂCEREA UNUI BĂUTĂŞ

Este important să ne amintim că bullying-ul nu este intenţionat. Copiii nu vor să fie bătăuşi şi nici măcar nu trebuie să înveţe cum, pentru că bullying-ul poate apărea spontan în orice cultură. Este o greşeală să crezi că comportamentul agresiv al unui bătăuş reflectă adevărata ei personalitate. Bătăuşii nu sunt pur şi simplu ouă rele, ci mai degrabă ouă cu coajă tare, ouă pe care părinţii şi profesorii nu au reuşit să le clocească în fiinţe separate. Bullying-ul este rezultatul interacţiunii dintre cele mai semnificative două dinamici psihologice din creierul emoţional al fiinţelor umane: ataşamentul şi apărarea. Aceste dinamice puternice camuflează personalitatea înnăscută a copilului.

Dacă vrem să-l salvăm pe bătăuş, mai întâi trebuie să-l punem pe bătăuş în locul lui – nu în sensul de a-i da o lecţie, de a-l pedepsi sau de a-l dispreţui, ci în sensul de a-l reintegra într-o ierarhie naturală a ataşamentului. Singura speranţă a bătăuşului este să se ataşeze de un adult care, la rândul său, este dispus să îşi asume responsabilitatea de a hrăni nevoile emoţionale ale agresorului. Sub exteriorul dur se află un tânăr profund rănit şi profund singur al cărui furnir de duritate se evaporă în prezenţa unui adult cu adevărat

grijuliu. „Odată l-am întrebat pe un bătăuş cum s-a simţit, fiindcă toată lumea le era frică de el”, mi-a spus un consilier de gimnaziu. „ „Am mulţi prieteni”, a răspuns el, „dar de fapt nu am prieteni deloc.” Şi când a spus asta, a început să plângă.”

Când un bătăuş nu se mai simte lipsit, nu mai trebuie să se descurce singur pentru a-şi satisface foamea de ataşament, bullying-ul devine redundant. în versiunea cinematografică a celor două turnuri, a doua parte a trilogiei Stăpânul inelelor, vedem un exemplu emoţionant al modului în care comportamentul agresiv devine de prisos pentru o persoană odată ce nevoile sale de ataşament sunt îndeplinite. Gollum, o creatură slăbănoasă, răsucită şi înfometată emoţional, plină de amărăciune şi ură, se angajează într-un dialog intern cu sine atunci când se ataşează de hobbitul Frodo, pe care îl numeşte „Maestru”. „Nu mai avem nevoie de tine”, îi spune el celuilalt sine neîncrezător, manipulator şi chiar criminal, „Stăpânul are grijă de noi acum”.

Dacă, în rezumat, ar fi să descriem esenţa bătăuşului, am vorbi de un înveliş dur de emoţie întărită care protejează o creatură de ataşament foarte sensibilă, extrem de imatură şi extrem de dependentă, care caută poziţia dominantă. Deşi acest comportament poate fi cauzat de alte circumstanţe, este un rezultat previzibil al orientării către egali care duce şi exacerbează agresiunea şi, în rândul copiilor de astăzi, este cea mai răspândită sursă de agresiune. Toate atributele bătăuşilor provin din combinaţia acestor două dinamice puternice: ataşamentul care este intens, inversat şi deplasat şi o fugă disperată de vulnerabilitate. Urmaşul acestei uniuni este bătăuşul: un copil dur, răutăcios, foarte exigent, care se bate cu alţii, batjocoreşte, tachina, ameninţă şi intimidează. în plus, bătăuşul este sensibil la uşoară, uşor de provocat, neînfricat şi fără lacrimi, prădând slăbiciunea şi vulnerabilitatea.

Orientarea către egali generează atât bătăuşi, cât şi victimele lor. Am fost periculos de naivi când ne gândim că, punând copiii împreună, vom promova valori egalitare şi relaţionarea. în schimb, am deschis calea pentru formarea unor ierarhii de ataşament noi şi dăunătoare. Creăm o comunitate care pregăteşte scena pentru o

situaţie de Lord of the Flies. Orientarea la egal la egal face copiii noştri orfani şi transformă şcolile noastre în orfelinate de zi, ca să spunem aşa. Şcoala este acum un loc în care copiii orientaţi spre egali sunt împreună, relativ lipsiţi de supravegherea adulţilor, în sălile de mese, holuri şi curţile şcolii. Datorită reorganizării puternice a ataşamentului care are loc în urma orientării către colegi, şcolile au devenit şi fabrici de bătăuşi – fără să vrea şi fără să vrea, dar totuşi tragic.

Cele mai multe abordări ale hărţuirii sunt insuficiente pentru că le lipseşte o perspectivă asupra dinamicii de bază. Cei care percep bullying-ul ca pe o problemă de comportament cred că pot stinge comportamentul prin impunerea de sancţiuni şi consecinţe. Nu numai că consecinţele negative nu reuşesc să se cufunde, dar alimentează frustrarea şi îi înstrăinează şi mai mult pe bătăuşi. Nu bătăuşul este puternic, ci dinamica care îl creează pe bătăuş. în cultura de egalitate, oferta de victime potenţiale este, de asemenea, inepuizabilă.

Singura modalitate de a-l dezactiva pe bătăuş este să inversezi dinamica care a făcut-o în primul rând: reintegrarea copilului într-o ierarhie adecvată de ataşament şi apoi să procedezi să-i înmoaie apărarea şi să-şi împlinească foamea de ataşament. Deşi aceasta poate fi o sarcină descurajantă, este singura soluţie care oferă posibilitatea de succes. Metodele actuale care se concentrează pe descurajarea comportamentului de hărţuire sau, alternativ, pe îndemnarea copiilor să se comporte unii faţă de ceilalţi într-o manieră civilă, ratează rădăcina problemei: lipsa dependenţei vulnerabile de adulţii care îi îngrijesc. Până când vom vedea bullying-ul drept tulburarea de ataşament care este cu adevărat, este puţin probabil ca remediile noastre să facă o mare diferenţă.

în mod similar, cel mai bun mod de a proteja victimele este, de asemenea, să le reintegraţi în dependenţă de adulţii care sunt responsabili pentru ele, astfel încât să îşi poată simţi vulnerabilitatea şi să-şi plângă despre ceea ce nu funcţionează pentru ei. Cel mai adesea copiii sunt prea orientaţi spre colegi pentru a se sprijini pe adulţi cei mai expuşi riscului.

Am participat recent la o televiziune naţională canadiană specială despre bullying, care a inclus un număr de părinţi ai căror copii s-au sinucis ca răspuns la hărţuire. în program era şi o fată a cărei viaţă fusese făcută mizerabilă din cauza agresiunii. Mama fetei a povestit că fiica izbucneşte în plâns aproape în fiecare zi după şcoală şi vorbeşte despre experienţele ei dureroase. După spectacol, gazda programului mi-a exprimat îngrijorarea că şi această fată ar putea fi în pericol să-şi ia viaţa. Dimpotrivă, i-am răspuns, dependenţa ei de mama ei şi cuvintele şi lacrimile pe care le-a vărsat în siguranţa relaţiei lor au fost mântuirea ei. Copiii care şi-au luat viaţa erau enigme pentru părinţii lor. Sinuciderile lor fuseseră surprize complete. Aceste victime triste au devenit prea orientate spre egali pentru a vorbi cu părinţii lor despre ceea ce se întâmplă şi prea apărate împotriva vulnerabilităţii lor pentru a-şi găsi lacrimile despre trauma pe care o trăiau. Frustrarea lor a crescut până când nu a mai putut fi stăpânită. în aceste cazuri particulare, copiii s-au atacat pe ei înşişi mai degrabă decât pe alţii. Şi în acest fel, bătăuşii şi agresaţi sunt adesea tăiaţi din aceeaşi cârpă – ambilor le lipsesc ataşamentele adecvate cu adulţii care îi îngrijesc. Indiferent de nefericirea pe care o pot simţi uneori, copiii nu riscă să se atace pe ei înşişi sau pe ceilalţi, atâta timp cât sunt capabili să se sprijine pe părinţii lor, să facă faţă a ceea ce îi supără şi să răspundă cu sentimentele adecvate de inutilitate.

Unii oameni, inclusiv cei consideraţi experţi, văd problema bullying-ului ca pe un eşec în transmiterea valorilor morale.

Percepţia este adevărată, în măsura în care merge, dar deloc în sensul asumat de obicei. Eşecul nu este unul de a-i învăţa pe copiii noştri valorile grijii şi consideraţiei. Astfel de valori umane apar în mod natural la copiii care se simt destul de profund şi vulnerabil. Nu defalcarea educaţiei morale a bătăuşului este problema, ci o defalcare a valorilor de bază ale ataşamentului şi vulnerabilităţii în societatea de masă. Dacă aceste valori de bază ar fi luate la inimă, orientarea către egali nu ar prolifera şi nu ar genera bătăuşi şi victime.

Vezi „Cele șase moduri de atașare”, capitolul 2. Modalitățile vulnerabile de atașare, cum ar fi deschiderea psihologică și intimitatea, sunt anatema pentru bătăuș, reguli acceptate social și au făcut ca căutarea dominației să fie mai disperată ca niciodată. Fetele își stabilesc acum dominația prin atacuri fizice pe ceilalți. Uneori, această luptă de fete este interpretată ca fiind fetele mai puțin obscure și mai potrivite, mai puțin inhibate decât în trecut – o expresie, cu alte cuvinte, a „puterii fetelor”. Acesta este departe de a fi cazul; fetele care se agresează reciproc este un semn de regresie emoțională, nu de eliberare.

O TURNĂ SEXUALĂ

Jessica, în vârstă de treisprezece ani, i-a spus prietenei ei, Stacey, că copiii de la şcoală o presează să facă sex oral unui coleg de clasă la o petrecere viitoare. „Ei spun că aşa pot dovedi că aparţin grupului lor”, a spus ea. Jessica nu era sigură ce simţea despre această problemă. Din punct de vedere sexual, nu era interesată de băiat, dar era gâdilată să fie în centrul acestei atenţii. întrebarea — Ar face-o sau nu? — a fost subiectul multor speculaţii emoţionate la şcoală. Era supraponderală şi nu a fost niciodată un membru al mulţimii. Stacey, ea însăşi uluită de responsabilitatea de a-şi sfătui prietena cu privire la o chestiune atât de încărcată din punct de vedere emoţional, i-a spus propriului ei tată despre dilema Jessicai. Tatăl, după ce a luat în considerare, a considerat că este mai bine să-i informeze pe părinţii Jessicai. Au fost şocaţi, neavând idee nici despre situaţia socială precară a fiicei lor, nici despre presiunea cu care se confrunta pentru a deveni activă sexual. Până când au abordat-o pe Jessica cu preocupările lor, actul fusese încheiat. Ea cedase – în acest caz, nici măcar în faţa cerinţelor sexuale ale unui băiat cu care încerca să-l mulţumească sau cu care spera să dezvolte o relaţie, ci pur şi simplu convingerii grupului ei de colegi.

După cum realizăm cu toţii, sexul este rareori doar despre sex – în cazul Jessicai, cu siguranţă nu a fost. Uneori este vorba despre o foame de dorit. Poate fi o evadare din plictiseală sau singurătate. Poate fi, de asemenea, o modalitate de a miza un teritoriu sau de a revendica o posesie, sau poate servi ca o încercare de a bloca o relaţie exclusivă cu altul. Sexul poate fi un simbol puternic al

statutului şi al recunoaşterii. Poate fi vorba despre a marca sau despre apartenenţa sau încadrarea sau agăţarea şi ţinerea. Poate fi vorba despre dominaţie sau supunere sau poate funcţiona pentru a mulţumi cuiva. Sexul, în unele cazuri, reflectă o lipsă de limite şi o incapacitate de a spune nu. Poate, desigur, să exprime dragoste, pasiune sinceră şi intimitate adevărată. Aproape întotdeauna, într-o formă sau alta, sexul înseamnă ataşament. în vieţile adolescenţilor noştri este, cel mai adesea, o expresie a nevoilor de ataşament neîmplinite.

Vârsta primei activităţi sexuale devine din ce în ce mai tânără. Potrivit unui studiu din 1997 al Centrelor pentru Controlul Bolilor, peste de două ori mai multe fete de clasa a IX-a (6,5 la sută) decât elevii de clasa a XH-a au raportat că au făcut sex înainte de vârsta de treisprezece ani. Dintre băieţii americani din clasa a IX-a, aproape 15% au recunoscut activităţi sexuale înainte de vârsta de treisprezece ani, de mult peste dublul numărului dintre elevii de clasa a XH-a. Povestea este aceeaşi şi în Canada, unde un studiu publicat în 2000 a constatat că mai mult de 13% dintre fetele din anii 1990 au făcut sex înainte de a împlini cincisprezece ani, dublu faţă de statistica comparabilă de la începutul anilor 1980. Există dovezi anecdotice atât în Statele Unite, cât şi în Canada, că un număr mare de adolescenţi se angajează în sex oral ca înlocuitor al actului sexual, fără a recunoaşte că au făcut sex deloc. „Există această schimbare tulburătoare de atitudine în ceea ce priveşte sexul oral, actul sexual anal, totul, în afară de...", a spus Eleanor Maticka- Tyndale, profesor de sociologie la Universitatea din Windsor.

Un tânăr potenţial de baseball în vârstă de nouăsprezece ani, o alegere a echipei Los Angeles Dodgers pentru 2003, a fost găsit vinovat că a invitat un minor la atingere sexuală şi a fost condamnat la patruzeci şi cinci de zile de închisoare. Cu o ocazie, tânărul sportiv a pus două fete, de 12 şi 13 ani, să-i facă sex oral. La apelul său reuşit, el a susţinut că nu el a iniţiat contactul, fetele au făcut-o. Şi de ce? Cele două presupuse victime au spus instanţei că era o rutină în comunitatea lor ca fetele din clasa a şaptea să ofere sex oral băieţilor. Unul dintre ei a spus că a participat pentru că „toată lumea

o făcea şi [ea] nu a vrut să fie lăsată deoparte”.

Cuplată cu precocitatea tulburătoare a activităţii sexuale este înjosirea sexualităţii. Există o mare diferenţă între contactul sexual ca expresie a intimităţii autentice şi contactul sexual ca o dinamică primitivă a ataşamentului. Rezultatul acestuia din urmă este, inevitabil, nemulţumirea şi o promiscuitate care provoacă dependenţă, aşa cum a experimentat Nicholas, în vârstă de şaptesprezece ani.

— Ceva nu e în regulă, începu Nicholas. „Totul funcţionează pentru mine – am mult sex, dar cred că nu am făcut niciodată dragoste cu adevărat. Toţi prietenii mei mă apreciează pentru genul de fete cu care pot înscrie. Dar nu sunt foarte bun la ceea ce numeşti tu chestia intimităţii. Dimineaţa nu ştiu niciodată ce să-i spun unei fete. Tot ce vreau să fac este să sun pe unul dintre prietenii mei şi să mă laud.” Se poate spune că dilema lui Nicholas este vechiul sindrom Don Juan de care au suferit mulţi bărbaţi, dar este una cu care se confruntă în prezent mulţi tineri a căror iniţiere sexuală şi istorie au loc în contextul culturii egale.

Atât Nicholas, cât şi Jessica erau extrem de orientaţi spre colegi, în cuvintele lui Nicholas, „Nu mă simt conectat cu familia mea. De fapt, prietenii mei sunt mult mai mult o familie pentru mine decât familia mea adevărată. Nici nu vreau să mai fiu în preajma lor.” îl cunoşteam destul de bine pe Nicholas şi familia lui. Avea trei surori şi părinţi care nu l-ar fi putut iubi mai mult. Dar el nu se hrănea la masa lor; se uita la semenii săi pentru a-şi împlini foamea de ataşament. Timp de doi ani, în timpul adolescenţei acestui băiat, tatăl său, profesionist, a devenit complet preocupat de cariera lui, în timp ce mama sa a suferit o depresie indusă de stres. O perioadă atât de scurtă în această perioadă crucială din viaţa lui Nicholas a fost suficientă pentru a crea un gol de ataşament care a ajuns să fie umplut de grupul de colegi. Aşa sunt copiii susceptibili astăzi, într-o cultură care nu mai oferă ataşamente de substituţie pentru adulţi atunci când, indiferent de motiv, legăturile de familie slăbesc chiar temporar.

Jessica a fost şi ea detaşată emoţional de părinţii ei. Cu greu am putut-o convinge să vorbească despre ei, iar când a făcut-o, a fost

doar în ceea ce priveşte interferenţa lor în viaţa ei – o viaţă care se învârtea în jurul semenilor ei. Orientarea ei către egali s-a manifestat în foamea ei nesăţioasă de acceptare, o obsesie pentru mesageria instantanee prin internet şi dispreţul ei total pentru valorile adulte, cum ar fi munca şcolară şi învăţarea. Potrivit ei, nimic nu era mai important decât să fii plăcut, dorit şi urmărit de prietenii ei.

Pentru Nicholas, sexul a fost despre cucerire şi trofee, despre ieşirea în top, despre creşterea statutului său cu prietenii săi. Pentru partenerele sale aparent dornice, sexul poate fi o afirmare a atractivităţii, o ştampilă de aprobare pentru a fi un obiect al dorinţei, o experienţă de proximitate intimă sau un semn de apartenenţă şi exclusivitate. Pentru Jessica, sexul oral era un rit de iniţiere socială, un tarif pe care trebuia să-l plătească pentru a fi admisă într-un club social în care dorea să se înscrie.

Pentru Heather, în vârstă de paisprezece ani, sexul era despre a-şi face băieţii proprii, atragerea atenţiei şi afecţiunii lor, învingând concurenţa. Heather era o altă copilă foarte orientată spre colegi, destul de populară şi extrem de mândră de capacitatea ei de a-i interesa pe băieţi. Ea a devenit activă sexual la vârsta de doisprezece ani, lucru pe care a reuşit să ascundă părinţilor ei. Până când a venit să mă vadă, trimisă de părinţii ei pentru că o considerau de necontrolat, avea o experienţă neobişnuită pentru vârsta ei. Ea s-a lăudat cu mine că, înainte de a merge la liceu, a „lucrat" trei şcoli primare separate în acelaşi timp, căutându-le „cei mai tari băieţi" şi făcându-i ai ei prin priceperea şi precocitatea ei sexuală. Vocea ei era plină de dispreţ faţă de fetele care nu reuşeau să reuşească asta, pretinzând că sunt proaste şi nimic altceva decât învinse. Ea l-a numit pe unul dintre actualii ei parteneri sexuali iubitul ei, dar nu părea deloc vinovată de neloialitatea ei faţă de el. „Nu vorbim mult", a spus ea, „şi ceea ce nu ştie nu-l va răni", adăugând că ceea ce a deranjat-o cu adevărat a fost că el era cu jumătate de centimetru mai mic decât ea. „În plus, sexul cu ceilalţi bărbaţi este doar fizic." Şi-a identificat iubitul ca fiind singura persoană din lume de care s-a simţit cel mai aproape, dar această apropiere nu părea să includă un sentiment de intimitate emoţională sau psihologică.

Cât de divorţat de intimitatea sexului adolescentin poate deveni este ilustrat de următoarea anecdotă a dr. Elaine Wynne, un medic care lucrează la o clinică pentru tineret. „O fată de cincisprezece ani a venit pentru un control de rutină şi un test Papanicolau", mi-a spus dr. Wynne. „În timp ce făceam examenul pelvian, ea a menţionat că nu şi-a dat seama dacă iubitul ei a ejaculat în timpul sexului. S-a dovedit că asta o preocupa. „Te-ai gândit să-l întrebi?" am spus. „Glumeşti?" a răspuns ea. „Este o întrebare mult prea personală pentru a o pune!""

Este deranjant să asistăm la ceea ce sexul face copiilor orientaţi spre egali şi ce face orientarea către egali cu sexualitatea. Nu toţi adolescenţii orientaţi spre egali vor fi activi sexual, desigur, sau îşi vor manifesta sexualitatea în acelaşi mod, dar cultura în care vor fi cufundaţi este pătrunsă într-o sexualitate bizar distorsionată – pseudo-sofisticare fără maturitate, joc fizic din intimitate fără nicio pregătire psihologică de a face faţă consecinţelor.

Factorii fizici, cum ar fi maturizarea fiziologică şi „hormonii furioşi" nu explică prin ei înşişi sexualitatea adolescenţilor. Pentru a înţelege pe deplin comportamentul sexual precoce al tinerilor, trebuie să ne uităm din nou la trei concepte pe care le-am introdus în capitolele anterioare: ataşament, vulnerabilitate şi maturizare. Cheia, ca întotdeauna, este ataşamentul. Factorul critic nu este trezirea sexuală a adolescenţei; este că adolescentul orientat spre egali este o fiinţă sexuală care este aptă să folosească orice are la dispoziţie pentru a-şi satisface nevoia de ataşare. Cu cât sunt mai puţine vulnerabilităţi şi maturitate, cu atât este mai probabil ca dorinţa de ataşare să găsească expresie sexuală.

SEXUL CA EXPRESIE A FOAMEI DE ATAŞAMENT

în ordinea naturală a lucrurilor, sexul se întâmplă între fiinţe mature, nu între copii şi cei responsabili de ele. Când copiii caută apropiere emoţională cu adulţii, interacţiunea sexuală este foarte puţin probabilă. Dar dacă aceşti copii devin orientaţi spre egali, aceeaşi foame de contact este supusă sexualizării. Sexul devine un instrument al ataşamentului de semeni. Copiii care şi-au înlocuit

părinţii cu colegii sunt cei mai predispuşi să fie preocupaţi sau activi sexual. Cei care nu au un sentiment de intimitate cu părinţii lor sunt cei care au cea mai mare nevoie să caute intimitatea cu semenii lor, dar acum prin sex mai degrabă decât prin sentimente sau cuvinte. Acest lucru a fost cu siguranţă adevărat pentru Nicholas, Heather şi Jessica, tăiaţi de părinţii iubitori prin orientarea lor către semeni. Foloseau sexul cu semenii lor pentru a încerca să-şi satisfacă foamea de conexiune şi de afecţiune.

Sexul este un instrument gata făcut pentru cei mânaţi să satisfacă nevoile primitive de ataşament. în capitolul 2, am enumerat cele şase moduri de ataşare, dintre care prima a fost prin simţurile fizice. Dacă un copil caută apropierea în primul rând prin intermediul contactului fizic, sexul este foarte eficient. Dacă ataşamentul este căutat în aceeaşi măsură, comportamentul copilului se va conforma cu valorile grupului de egali, ca în cazurile Jessicai şi a celor două fete tinere care au oferit sex oral jucătorului de baseball. Pentru o persoană care caută a treia cale de ataşare – apartenenţa exclusivă şi loialitatea – interacţiunea sexuală va fi foarte atrăgătoare. Dacă un copil este atras de a patra cale – a fi semnificativ pentru cineva – atunci afirmarea statutului sau a atractivităţii va deveni obiectivul principal, iar sexul un instrument util pentru a ţine scorul. Bineînţeles, contactul sexual poate reprezenta, de asemenea, sentimente calde şi intimitate autentică, dar pentru adolescenţii imaturi, orientaţi spre egali, acest lucru este rar – atât cât ar dori să creadă. Le lipseşte vulnerabilitatea şi maturitatea pentru ca sexualitatea lor să atingă aceste două forme cele mai înalte de ataşare, aşa cum voi explica pe scurt.

Stilurile actuale de modă în materie de îmbrăcăminte, machiaj şi comportament promovează sexualizarea fetelor tinere care nu sunt deloc pregătite pentru activităţi sexuale mature. înfăţişarea, cu componenta sexuală încărcată, a devenit o măsură principală a valorii de sine, potrivit Joan Jacobs Brumberg, istoric la Universitatea Corneli şi autoare a cărţii The Body Project, o istorie a copilăriei americane. Brumberg a declarat pentru revista Newsweek că în urmă cu cincizeci de ani, când fetele vorbeau despre auto-

îmbunătăţire, aveau în vedere reuşitele academice sau o anumită contribuţie la societate. Acum, spune ea, aspectul este pe primul loc. „în jurnalele şi jurnalele private ale adolescentelor, corpul este preocuparea consecventă, pe locul doi după relaţiile cu colegii." Bineînţeles, chiar şi expresia „al doilea doar la" ratează atenţia, deoarece obsesia pentru imaginea corporală este un rezultat direct al orientării la egal la egal şi al produsului său secundar, sexualizarea adolescenţei.

Fără să ştie, adolescenţii se joacă cu focul când îşi sexualizează ataşamentele. Sexul nu este un instrument simplu care poate fi folosit în propriile scopuri. Nu este posibil ca adolescenţii să se îndepărteze de sex nevătămaţi şi lejer, fără a fi deranjat ceva în esenţă uman. Sexul este un agent puternic de legătură, cimentul de contact uman, evocând un sentiment de unire şi fuziune, creând o singură carne. Indiferent de cât de scurtă sau inocentă este interacţiunea sexuală, sexul funcţionează pentru a face cupluri din participanţi. Gata sau nu, vrând sau nu, conştient sau nu, îi ataşează pe fiecare dintre cei care se angajează în ea. Studiile au confirmat ceea ce majoritatea dintre noi vom fi descoperit singuri, că a face dragoste are un efect natural de legătură, evocând emoţii puternice de ataşament în creierul uman.

Rezultatele sunt prea previzibile atunci când foamea de ataşament sexualizată a copiilor orientaţi spre egali se combină cu efectul serios de legătură chiar şi al sexului „ocazional". Sarcinile nedorite la adolescenţi cresc în ţările în care abundă orientarea către egali, în ciuda încercărilor noastre de educaţie sexuală şi control al naşterii. Potrivit statisticilor, ratele de sarcină la adolescenţă sunt cele mai mari în Statele Unite, urmate de Marea Britanie şi Canada, caută în relaţia cu părinţii lor — contact şi legătură. Când se întâmplă acest lucru cu semenii, bebeluşii pot fi rezultatul nedorit – şi în multe cazuri, victimele nefericite, fiind născuţi din părinţi imaturi, deloc pregătiţi să-i hrănească emoţional sau chiar fizic.

SEXUALITATEA ŞI FUGA DIN VULNERABILITATE

în măsura în care sexul se ataşează unul de celălalt, îi trage şi pe participanţi într-un teritoriu extrem de vulnerabil, într-un loc în care

sentimentele pot fi rănite şi inimile pot fi frânte. Ceea ce sexul leagă nu poate fi despărţit fără durere. După ce sexul şi-a făcut munca de legătură, separarea de orice fel va duce la lăcrimare semnificativă şi perturbări psihologice, o experienţă cu care majoritatea adulţilor vor fi prea familiarizaţi. Experienţele repetate de separare sau respingere în urma ataşamentelor puternice create de sex pot crea o vulnerabilitate care este prea mult de suportat. Astfel de experienţe induc cicatrici şi întăriri emoţionale.

Deloc surprinzător, cu cât adolescenţii noştri sunt mai activi sexual, cu atât devin mai greu din punct de vedere emoţional. Această desensibilizare poate părea o binecuvântare, permiţându-le să se joace cu focul şi să nu fie răniţi. Dar, aşa cum am discutat în capitolele anterioare, costul fugii de vulnerabilitate este diminuarea potenţialului lor ca fiinţe umane şi a libertăţii emoţionale şi profunzimii care i-ar face cu adevărat vii.

Nici măcar pe termen scurt angajarea în sex nu-l lasă nevătămat pe adolescentul apărat emoţional. Doar pentru ca adolescenta nu pare afectata nu inseamna ca nu a suferit consecinţe. Cu cât suntem mai puţin afectaţi în mod conştient, cu atât putem fi mai răniţi la nivel inconştient. Heather mi-a spus că a fost violată la una dintre întâlnirile ei, dar a făcut-o pe un ton nepreocupată şi a indicat că evenimentul nu a avut într-adevăr niciun impact asupra ei. Nu a fost greu de văzut vulnerabilitatea pe care această bravada a fost concepută pentru a acoperi sau pentru a prezice că o astfel de întărire a suprafeţei, dacă nu este inversată, va continua să conducă această fată pe un teritoriu periculos. Contactul sexual care nu este capabil să mute adolescentul la o vulnerabilitate mai mare duce la intensificarea apărării împotriva unei astfel de vulnerabilităţi. Când am întrebat o tânără clientă de ce ea şi prietenele ei au băut atât de mult la petrecerile lor, ea a răspuns fără ezitare: „Atunci nu doare atât de tare când eşti lovit”.

Unul dintre costurile finale ale întăririi emoţionale este că sexul îşi pierde potenţa ca agent de legătură. Efectul pe termen lung este amorţitor de suflet, afectând capacitatea tinerilor de a intra în relaţii în care contactul şi intimitatea reală sunt posibile. Sexul devine în

cele din urmă o activitate de ataşament nonvulnerabilă. Poate chiar să creeze dependenţă, deoarece potoleşte momentan foamea de ataşament fără a o împlini vreodată. Divorţul dintre sex şi vulnerabilitate poate avea un efect eliberator asupra comportamentului sexual, dar derivă dintr-un loc întunecat de desensibilizare emoţională.

Deşi Heather era strălucitoare, atrăgătoare, captivantă şi vorbăreţ, nu exista nici un indiciu de vulnerabilitate în nimic din ceea ce spunea sau simţea. Nu a simţit nicio teamă, nu a recunoscut că îi lipsea pe nimeni, nu era în contact cu nesiguranţa ei şi nu se simţea rău pentru nimic din ceea ce făcuse. Nicholas, de asemenea, era într-o fugă de vulnerabilitate, lăsându-l plictisit, judecător, arogant şi dispreţuitor. Şi el era lipsit de teamă şi lipsit de sentimente de nesiguranţă. îi dispreţuia pe cei slabi şi nu avea stomac pentru învinşi. Nici Heather, nici Nicholas nu au fost capabili să fie mişcaţi profund. Amândoi erau imuni la munca de ataşament a sexului. Amândoi fuseseră obişnuiţi împotriva vulnerabilităţii înainte de a deveni implicaţi sexual, dar activitatea lor sexuală a dus întărirea lor emoţională la un alt nivel.

Nici cu colegii lor, nici măcar cu mine Heather şi Nicholas nu au fost deosebit de timizi să vorbească despre experienţele lor sexuale. O astfel de uşurinţă este un efect secundar interesant, dar înşelător al fuga de vulnerabilitate – o pierdere a sentimentului de expunere atunci când partajaţi informaţii personale care ar fi în mod normal considerate intime. Mulţi adulţi sunt impresionaţi de deschiderea aparentă a tinerilor de astăzi în ceea ce priveşte chestiunile sexuale, percepând-o ca un semn al progresului faţă de secretul şi timiditatea de altădată. „Nu am fi vorbit niciodată atât de sincer despre astfel de chestiuni", a aplaudat mama unui tânăr de cincisprezece ani foarte orientat spre colegii. „Când aveam această vârstă, ne-ar fi fost prea ruşine să vorbim despre sex." Ceea ce această mamă nu a reuşit să vadă este că discuţia neruşinată şi neruşinată despre activitatea sexuală nu are nimic de-a face cu curaj sau transparenţă, ci mai degrabă cu apărarea împotriva vulnerabilităţii. Este nevoie de puţin curaj pentru a dezvălui ceva care nu este deloc intim. Nu există nimic

despre care să fii discret dacă nu te simţi expus. Când sexul este separat de vulnerabilitate, sexul nu reuşeşte să ne atingă suficient de profund încât să ne rănească. Ceea ce ar trebui să fie extrem de personal şi intim poate fi difuzat în întreaga lume – şi adesea este, în programe TV neplăcute.

Pentru acei copii care încă se simt destul de profund şi vulnerabili pentru ca sexul să-şi facă treaba, angajarea în sex este ca şi cum aţi face o plonjare în emoţii care sunt puternice, într-un ataşament care este inexplicabil şi adesea inextricabil, într-o vulnerabilitate atât de intensă încât cu greu poate fi atins. . Deşi adolescenţii se angajează de obicei în sex pentru a deveni mai apropiaţi, ei nu contează că se blochează unul pe celălalt în acest proces. Plonjarea în cuplu este probabil să-i ia peste cap. Unii se vor trezi încercând să evite durerea inevitabilă a separării, agăţându-se cu disperare de celălalt, urmărindu-l pe celălalt fără milă şi ţinându-se pentru viaţa dragă. Alţii se vor simţi sufocaţi şi prinşi de o apropiere pentru care nu erau pregătiţi şi vor căuta să se elibereze cât mai curând posibil. Dacă cuplajul va avea efect pentru ambele părţi, unii adolescenţi îşi vor găsi individualitatea tentativă sugrumată de forţele fuziunii, simţul lor de personalitate emergentă înghiţit de cuplu. Ei nu vor mai putea să-şi cunoască propriile preferinţe sau să se hotărască fără să discute mai întâi cu partenerul lor. „Nu ştiu dacă suntem încă prietenă şi iubit”, a spus o tânără de şaptesprezece ani, vorbind despre ultimul ei partener sexual. „Nu mi-a spus încă.”

Sexul este implicat de copii care nu au nici cea mai mică idee despre ceea ce se bagă. Cei mai apăraţi dintre ei par să scape cu asta pentru că nu mai sunt ataşabili emoţional şi nici nu-şi simt durerea. Invulnerabilitatea lor face sexul să pară atât de casual, uşor şi distractiv. Cei care se simt profund şi vulnerabili au probleme: mai întâi rămân blocaţi pe celălalt, indiferent dacă vor sau nu, şi apoi se simt sfâşiaţi când relaţia nu mai ţine.

Având în vedere efectul său de cimentare, vulnerabilitatea necesară pentru ca acesta să funcţioneze şi vulnerabilitatea evocată dacă funcţionează într-adevăr, mi se pare că ar trebui să fim mai preocupaţi de garanţiile pentru sex. O astfel de precauţie este dictată

nu din considerente morale, ci direct din înţelegerea consecinţelor negative ale sexualităţii precoce asupra dezvoltării emoţionale sănătoase a copiilor noştri. Superglue uman nu este pentru ca copiii să se joace.

Privit prin prisma vulnerabilităţii, conceptul de sex sigur capătă o cu totul altă semnificaţie – nu ferit de boli sau bebeluşi nedoriţi, dar ferit de a fi rănit şi întărit. Nu există nicio garanţie de securitate în orice ataşament, desigur, chiar şi ataşamentele formate de adulţi maturi. Nu este atât de mult faptul că ne putem proteja copiii de a fi răniţi, dar le putem reduce riscul de a se implica sexual în relaţii care nu sunt susceptibile de a satisface sau de a ţine. Sexul adolescenţei vine rar cu protecţia angajamentului, promisiunea exclusivităţii, tandreţea consideraţiei sau sprijinul comunităţii. Sexul este neprotejat în sensul cel mai profund – din punct de vedere psihologic. O persoană nu poate continua să se „căsătorească" şi să „divorţeze" fără să devină întărită şi desensibilizată, cel puţin nu fără să aibă loc o durere semnificativă. Separarea postcoitală este prea dureroasă. Adolescenţii nu sunt mai imuni de o asemenea dinamică naturală decât noi ceilalţi. De fapt, din cauza tandreţei anilor lor, a lipsei de perspectivă şi a imaturităţii lor naturale, ei sunt chiar mai predispuşi decât adulţii să fie răniţi de experienţele lor sexuale decât noi.

CÂND SEXUALITATEA LIPSĂ DE MATURITATE

Cel mai sigur sex, din perspectiva ataşamentului şi a vulnerabilităţii, ar avea loc nu ca o modalitate de a forma o relaţie, ci în contextul unei relaţii care este deja satisfăcătoare şi sigură. S-ar dori să fie cât mai sigur posibil că relaţia este exact acolo unde îşi doreşte să fie. Sexul ar fi actul final de ataşament, exerciţiul de început pentru exclusivitate, creând închiderea ca cuplu. Sexul poate fi atât de sigur cât indivizii sunt înţelepţi. Ceea ce este nevoie mai mult decât orice este exact ceea ce le lipseşte adolescenţilor orientaţi spre egali: maturitatea. Adolescenţii imaturi care sunt orientaţi spre adulţi sunt cel puţin înclinaţi să se sprijine pe părinţii lor pentru indiciile lor referitoare la interacţiunea sexuală. Copiii orientaţi spre egali sunt de două ori blestemaţi: nu au maturitatea necesară pentru o

interacţiune sexuală sănătoasă sau pentru a lua decizii şi nici nu sunt suficient de orientaţi către adulţi pentru a primi sfaturi de la aceia dintre noi care este posibil să fi învăţat deja unele lecţii pe calea grea.

Maturarea este o condiţie prealabilă pentru sex în mai multe moduri.

Primul fruct al maturizării este separarea ca individ. Este necesar un minim de separare pentru a crea o uniune sănătoasă. Trebuie să-şi cunoască suficient propria minte pentru a extinde o invitaţie altuia sau pentru a refuza invitaţia altuia. Avem nevoie de un instinct de auto-conservare pentru a valorifica autonomia, pentru a experimenta limitele personale, pentru a putea spune nu. Pentru o sexualitate sănătoasă avem nevoie de libertatea de a nu ne implica sexual sau cel puţin de a nu ne simţi obligaţi să facem lucrurile să funcţioneze cu orice preţ. Nefiind ajuns în locul în care este mai important să fii propria persoană decât să aparţină cuiva sau să posezi pe cineva, adolescentul este periculos de susceptibil.

Probabil că nu există o arenă mai importantă pentru respect pentru separarea celuilalt decât în sfera sexuală. Considerarea celeilalte persoane este esenţială pentru interacţiunea sexuală matură. Pentru cei imaturi din punct de vedere psihologic, sexul nu este un dans interactiv. în saltul prematur în sexualitate, cineva este obligat să fie rănit, să fie profitat.

Aşa cum am discutat în ultimul capitol, orientarea către egali îi dă naştere atât pe bătăuşi, cât şi pe cei susceptibili de a fi hărţuiţi. Când vine vorba de sex, bătăuşii cer încă o dată ceea ce nu comandă liber. Sexul este bogat în simbolismul pe care bătăuşii sunt dornici să îl colecteze: statut, dezirabilitate, câştig, punctaj, deferenţă, apartenenţă, atractivitate, serviciu, loialitate şi aşa mai departe. Din păcate, bătăuşii sunt prea închişi din punct de vedere psihologic pentru a-şi da seama de inutilitatea de a cere ceea ce nu este dat în mod liber. Fanteziile bătăuşilor nu sunt de invitaţie, ci de dominaţie, nu de reciprocitate, ci de superioritate. Atât Heather, cât şi Nicholas erau în esenţă bătăuşi în ceea ce priveşte sexul, în sensul exploatării slăbiciunii altora pentru a-şi satisface propriile nevoi. Partenerii lor cu

greu au fost luaţi în considerare. În cazul lui Heather, acting-out- ul ei sexual nediscriminatoriu a dus-o, de asemenea, să fie ea însăşi hărţuită, până la punctul de a fi supusă unui viol la întâlnire. Din păcate, orientarea către egali creează o abundenţă de subiecţi naivi şi nevoiaşi pe care să-i pradă. Nu ar trebui să fie surprinzător faptul că actele agresive precum violul la întâlnire cresc în rândul adolescenţilor.

Maturarea este necesară pentru o implicare sexuală sănătoasă într-un alt mod. înţelepciunea necesară oamenilor pentru a lua decizii bune necesită procesarea bidimensională, integrativă, pe care doar maturitatea o poate oferi. Trebuie să fim capabili să gestionăm sentimente, gânduri şi impulsuri amestecate. Dorinţa de a aparţine altuia trebuie să coexiste cu dorinţa de a fi propria persoană; menţinerea graniţelor trebuie să se amestece cu pasiunea de a se contopi cu alta. De asemenea, este necesară, desigur, capacitatea de a lua în considerare atât prezentul, cât şi viitorul. Cei imaturi din punct de vedere psihologic sunt incapabili să se gândească la altceva decât la plăcerea momentului. Pentru a lua decizii bune, trebuie să fii capabil să simţi atât frica, cât şi dorinţa simultan. Dacă am aprecia sentimentele puternice pe care sexualitatea le poate dezlănţui, am fi în mod corespunzător nervoşi de la început. Sexul ar trebui să fie atât venerat, cât şi de temut, să evoce atât anticipare, cât şi teamă, să fie un motiv atât de sărbătoare, cât şi de precauţie.

Adolescenţilor le lipseşte înţelepciunea, înţelegerea şi controlul impulsurilor pentru a li se încredinţa în siguranţă astfel de decizii pe cont propriu. Am putea, desigur, din înţelepciunea noastră adultă, să le impunem structuri şi limitări care să le menţină comportamentul sexual în limite sigure şi am putea să le acţionăm ca consultanţi în deciziile legate de sex, dar cu adolescenţii orientaţi spre egali ne lipsesc puterea şi conexiunea pentru a face acest lucru.

Dacă tinerii noştri ar căuta la noi pentru sfaturi, fără îndoială i-am informa că nu pot divorţa cu adevărat deciziile legate de sex de deciziile legate de relaţie. Le-am sfătui să aştepte până când vor fi încrezători că relaţia lor este solidă din punct de vedere emoţional, bazată pe o intimitate autentică dincolo de interacţiunea sexuală.

Problema este că, oricât de înţelept ar fi sfatul nostru, cei orientaţi spre egali nu se uită în direcţia noastră.

Mulţi părinţi şi educatori astăzi eufemizează activitatea sexuală a adolescenţilor ca explorare şi experimentare şi o văd ca inerentă naturii adolescenţei. Conceptul de experiment sugerează un aer de descoperire şi existenţa întrebărilor. Adolescenţii care sunt cei mai activi sexual, însă, nu sunt cei care pun întrebările. Sexul la adolescenţi nu este atât un caz de experimentare sexuală, cât este un caz de disperare emoţională şi foame de ataşament.

Adulţii încearcă, de obicei, să se ocupe de hipersexualitatea adolescenţilor orientaţi spre egali, aşa cum o fac cu intimidarea şi agresivitatea, concentrându-se pe interacţiunea dintre tineri, încercăm să efectuăm schimbări de comportament prin admonestări, predare, recompense şi pedepse. Şi în această sferă, eforturile noastre au fost direcţionate greşit. Nu putem face nimic pentru a corecta sexualitatea aberantă a copiilor orientaţi spre egali, atâta timp cât ei rămân orientaţi spre egali. Totuşi, putem face multe pentru a aborda orientarea aberantă a copiilor care sunt sexualizaţi precoce, cel puţin atunci când copiii sunt ai noştri. Dacă vrem să facem o diferenţă în sexualitatea lor, trebuie mai întâi să-i aducem înapoi la locul în care le aparţin cu adevărat – alături de noi.

STUDENŢI NEÎNVĂŢIBILĂ

ETHAN FUSEE un elev bun în şcoala elementară, chiar dacă nu fusese niciodată unul foarte interesat. Era destul de strălucitor. Deşi părea să-i lipsească dorinţa de a excela, părinţii şi profesorii săi au reuşit să-i imprime agendele de învăţare şi comportament. Profesorii l-au găsit simpatic şi captivant. Când părinţii lui Ethan au venit să mă vadă, când fiul lor era aproape de sfârşitul clasei a şasea, respectarea aşteptărilor adulţilor era istorie. Să-l faci pe Ethan să facă temele a fost o luptă constantă. Profesorii lui s-au plâns că nu era atent şi nu mai era receptiv să fie predat. Adesea argumentat şi lipici, nu a performat la un nivel pe măsura abilităţilor sale. Această schimbare a capacităţii de predare a fost paralelă cu o preocupare recent găsită

faţă de semeni. în lunile anterioare, Evan se agăţase de un colegi după altul, copiendu-le manierele şi adoptându-şi preocupările. Când lucrurile începeau să se destrame cu un coleg de şcoală, el deveni şi mai disperat să facă lucrurile să funcţioneze cu altul.

Pentru Mia, recesiunea academică a venit cu o notă mai devreme, înainte de clasa a cincea, ea fusese foarte implicată în învăţarea ei, era plină de interes şi punea multe întrebări inteligente. Acum se plângea că se plictiseşte de supuşii ei. Părinţii au aflat, spre disperarea lor, că ea nu predea nişte sarcini şi că cele pe care le depunea nu erau la calitatea ei obişnuită. Profesorii sunau să raporteze lipsa de atenţie şi motivaţie a Miei, precum şi discuţiile ei neîncetate cu prietenii din clasă, plângeri că părinţii ei nu erau obişnuiţi să audă. Confruntată cu preocupările lor, Mia părea nonşalantă. De asemenea, au observat că mai rar mai vorbea despre profesorii ei sau, dacă a făcut-o, doar în termeni derogatori. Temele nu mai erau o prioritate pentru ea; vorbind la telefon sau conectându-se cu prietenii ei prin Internet erau. Când părinţii ei au încercat să reducă aceste activităţi, ea i-a sfidat cu o insolenţă şi ranchiune la care nu fuseseră niciodată martoră în trecut.

Aceste două cazuri reprezintă un fenomen endemic în cultura noastră de astăzi: copii capabili, dar nemotivaţi, inteligenţi, dar neperformanţi, strălucitori, dar plictisiţi. Pe de altă parte a aceleiaşi monede, educaţia a devenit o ocupaţie mult mai stresantă decât era în urmă cu o generaţie sau două. După cum atestă mulţi profesori din zilele noastre, predarea pare să devină din ce în ce mai grea, elevii mai puţin respectuoşi şi mai puţin receptivi. Sălile de clasă sunt din ce în ce mai greu de gestionat, iar performanţa academică pare să scadă. Abilităţile de lectură ale şcolarilor par să fi scăzut, în ciuda accentului puternic pe care multe şcoli l-au pus pe abilităţile literare în ultimii ani. Cu toate acestea, profesorii noştri nu au fost niciodată mai bine pregătiţi decât în prezent, curriculum-ul nostru niciodată la fel de dezvoltat şi tehnologia noastră niciodată la fel de sofisticată.

Ce s-a schimbat? încă o dată ne întoarcem la influenţa esenţială a ataşamentului. Schimbarea tiparelor de ataşament ale copiilor noştri a avut implicaţii profund negative pentru educaţie. Mulţi părinţi şi

profesori încă cred că ar trebui să putem pune un elev capabil împreună cu un profesor bun şi să obţinem rezultate. Nu a funcţionat niciodată aşa, dar atâta timp cât a avut loc învăţarea, am scăpat de naivi. Până de curând, profesorii erau capabili să calare pe coada orientării puternice pentru adulţi generată de cultură şi societate. Timpul acela a trecut. Problema cu care ne confruntăm acum în ceea ce priveşte educaţia copiilor noştri nu este ceva pe care banii îl pot rezolva, curriculum-ul pe care îl pot rezolva sau tehnologia informaţiei nu poate remedia. Este mai mare decât toate acestea, dar şi mai simplă.

Cunoaşterea, spunea Goethe, nu poate fi pusă în minte ca monedele într-o pungă. Capacitatea de predare a oricărui elev este rezultatul multor factori: o dorinţă de a învăţa şi de a înţelege, un interes pentru necunoscut, o disponibilitate de a-şi asuma anumite riscuri şi o deschidere pentru a fi influenţat şi corectat. Este nevoie, de asemenea, de o conexiune cu profesorul, o înclinaţie de a acorda atenţie, o disponibilitate de a cere ajutor, aspiraţii de a se măsura şi de a realiza şi, nu în ultimul rând, o înclinaţie spre muncă. Toţi aceşti factori sunt înrădăcinaţi sau afectaţi de ataşament.

La o analiză atentă, patru calităţi esenţiale sunt esenţiale în determinarea capacităţii de predare a unui copil: o curiozitate naturală, o minte integratoare, o capacitate de a beneficia de corecţie şi o relaţie cu profesorul. Ataşamentul sănătos sporeşte fiecare dintre acestea; orientarea către egali îi subminează pe toţi.

ORIENTAREA PEER STINGE CURIOSITATEA

în mod ideal, ceea ce ar trebui să conducă un copil să înveţe este o curiozitate deschisă la minte despre lume. Copilul ar trebui să pună întrebări înainte de a veni cu răspunsuri, să exploreze înainte de a descoperi adevăruri şi să experimenteze înainte de a ajunge la concluzii ferme. Curiozitatea, însă, nu este o parte inerentă a personalităţii unui copil. Este rodul procesului emergent – cu alte cuvinte, o consecinţă a dezvoltării responsabilă pentru a face copilul viabil ca o fiinţă separată, independentă şi capabilă să funcţioneze în afara ataşamentelor.

Copiii foarte emergenţi au de obicei domenii de interes intens şi sunt intrinsec motivaţi să înveţe. Ei obţin o mare satisfacţie din formarea unei perspective sau prin înţelegerea modului în care funcţionează ceva. Ei îşi creează propriile obiective în jurul învăţării. Le place să fie originali şi să caute stăpânirea de sine. Cursanţii emergenţi se bucură de responsabilitate şi se mişcă spontan pentru a-şi realiza propriul potenţial.

Pentru profesorii care apreciază curiozitatea, invită întrebări şi oferă intereselor copilului în frunte, cursanţii emergenţi sunt o plăcere să predea. Pentru astfel de copii, cei mai buni profesori sunt cei care servesc drept mentori, alimentându-le interesele, aprinzându-le pasiunile, punându-i la conducerea propriei lor învăţături. Dacă cursanţii emergenţi nu au rezultate bune în şcoală, probabil că, având propriile idei pentru ceea ce doresc să înveţe, ei experimentează curriculumul impus de profesor ca o intruziune nedorită.

Curiozitatea este un lux, din punct de vedere al dezvoltării. Ataşamentul este cel mai important. Până când se eliberează ceva energie din nevoia de a urmări ataşamente sigure şi sigure, aventurarea în necunoscut nu este pe agenda dezvoltării. De aceea, orientarea către colegi ucide curiozitatea. Elevii orientaţi spre colegii sunt complet preocupaţi de problemele ataşamentului. în loc să fie interesaţi de necunoscut, se plictisesc de orice lucru care nu serveşte scopului ataşamentului de la egal la egal. Plictiseala este o epidemie printre cei orientaţi spre egali.

Mai este o problemă legată de curiozitate. Curiozitatea face o persoană extrem de vulnerabilă în lumea „cool”. Minunea cu ochii deschişi, entuziasmul faţă de un subiect, întrebările despre cum funcţionează lucrurile, originalitatea unei idei – toate acestea expun copilul la ridicolul şi ruşinea semenilor. Fuga de vulnerabilitate a copiilor orientaţi spre egali îşi stinge propria curiozitate, precum şi inhibă curiozitatea celor din jur. Orientarea către colegi a copiilor noştri face din curiozitate un concept pe cale de dispariţie.

ORIENTAREA PEER PLĂCeşte mintea integratoare

Pentru auto-motivare, ajută să ai o minte integraţi vă, adică o minte capabilă să proceseze impulsuri sau gânduri contradictorii. La un copil cu o capacitate integrativă bine dezvoltată, a nu vrea să meargă la şcoală trezeşte îngrijorări cu privire la lipsa şcolii, a nu vrea să se trezească dimineaţa declanşează o teamă de întârziere. Lipsa de interes pentru a acorda atenţie profesorului este temperată de interesul de a face bine, rezistenţa de a face ceea ce ni se spune, atenuată de conştientizarea că neascultarea are consecinţe neplăcute.

Pentru o învăţare integrativă, un copil trebuie să fie suficient de matur pentru a tolera să aibă două minţi – să aducă sentimente amestecate, să genereze gânduri secundare, să experimenteze ambivalenţa. Pentru prezenţa elementului de temperare – componenta care ar contracara impulsurile care subminează învăţarea – şi copilul trebuie să fie ataşat corespunzător. Ea trebuie să fie capabilă să simtă profund şi vulnerabil. De exemplu, un copil trebuie să fie suficient de ataşat încât să-i pese de ceea ce gândesc adulţii – părinţii şi profesorii săi –, să-i pese de aşteptările lor, să-i pese să nu-i supere sau să-i înstrăineze. Un elev trebuie să fie investit emoţional în învăţare, să fie entuziasmat să descopere ceva. A nu fi vulnerabil – a nu-ţi pasă – paralizează învăţarea şi distruge capacitatea de predare.

Elevii au nevoie de o inteligenţă integrativă pentru un tip de învăţare care este mai mult decât memorie şi regurgitare. Pentru a rezolva probleme, un elev trebuie să proceseze mai mult decât unidimensional. Dincolo de simple fapte, el trebuie să descopere teme, să discearnă semnificaţii mai profunde, să înţeleagă metafora, să descopere principiul de bază. Un elev trebuie să ştie să distileze un corp de material până la esenţă sau să pună piesele împreună într-un întreg armonios. Orice altceva decât gândirea concretă necesită o minte integrativă. Aşa cum percepţia în profunzime necesită doi ochi, învăţarea în profunzime necesită abilitatea de a vedea lucrurile din cel puţin două puncte de vedere. Dacă ochiul minţii este singular, nu există nicio profunzime sau perspectivă, nici o sinteză sau distilare, nici o pătrundere către un sens şi un adevăr mai

profund. Contextul nu este luat în considerare; figura şi fundalul nu sunt diferenţiate.

Din păcate, inteligenţa brută a unui student nu se traduce automat în inteligenţă integrativă. Aşa cum am discutat în capitolul 9, funcţionarea integrativă este un fruct al maturizării – însuşi procesul pe care orientarea semenilor îl opreşte. Imaturii nu reuşesc să dezvolte abilităţi integrative.

Pedagogia şi programa noastră iau de la sine abilităţile integrative ale copiilor. Când noi, ca educatori, nu reuşim să înregistrăm ceea ce lipseşte, nu reuşim nici să realizăm cu ce ne confruntăm în încercarea de a tempera gândirea sau comportamentul copiilor, încercăm să-i facem să facă ceva de care mintea lor nu este capabilă, iar când nu reuşim, îi pedepsim pentru acel eşec. Cei cu minţi integratoare presupun că toţi ceilalţi pot gândi la fel. Dar această presupunere nu se mai potriveşte tipurilor de elevi cu care ne confruntăm astăzi în sălile de clasă. Copiii cărora le lipseşte inteligenţa integrativă nu sunt supuşi acestei forme de predare şi trebuie abordaţi diferit. Elevii orientaţi spre colegi sunt mai susceptibili de a fi elevi cu dizabilităţi – nemodificaţi în gândire, sentiment şi acţiune.

ORIENTAREA PEER PERICULEAZĂ ÎNVĂŢAREA ADAPTĂ DE ÎNCERCARE ŞI EROARE

Majoritatea învăţării se produce prin adaptare, printr-un proces de încercare şi eroare. încercăm noi sarcini, facem greşeli, întâmpinăm piedici, greşim lucrurile – şi apoi tragem concluziile potrivite sau punem pe altcineva să le tragă pentru noi. Eşecul este o parte esenţială a procesului de învăţare, iar corectarea este instrumentul principal al predării. Fuga de vulnerabilitatea evocată de orientarea către egali aduce trei lovituri devastatoare acestei căi principale de învăţare.

Prima lovitură loveşte partea de probă a procesului. A încerca lucruri noi implică asumarea unui risc: a citi cu voce tare, a oferi o opinie, a păşi pe un teritoriu necunoscut, a experimenta o idee. O astfel de experimentare este un câmp minat de posibile greşeli,

reacţii imprevizibile şi răspunsuri negative. Când vulnerabilitatea este deja prea mult de suportat, aşa cum este pentru majoritatea copiilor orientaţi spre egali, aceste riscuri par inacceptabile.

A doua lovitură loveşte capacitatea copilului orientat spre egali de a beneficia de eroare. înainte de a putea învăţa din greşelile noastre, trebuie să le recunoaştem şi să ne recunoaştem eşecul. Trebuie să ne asumăm responsabilitatea dacă vrem să profităm de pe urma erorilor noastre şi trebuie să primim ajutor, sfaturi şi corectări. Din nou, elevii orientaţi spre colegii sunt adesea prea apăraţi împotriva vulnerabilităţii pentru a deveni conştienţi de greşelile lor sau pentru a-şi asuma responsabilitatea pentru eşecurile lor. Dacă nota la un test este prea slabă pentru ca un astfel de elev să o poată tolera, el va învinovăţi eşecul pe altcineva – sau pe altcineva. Sau îşi va distrage atenţia de la a se confrunta cu problema. Creierul copiilor care sunt apăraţi împotriva vulnerabilităţii renunţă la orice lucru care ar da naştere la o simţire, în acest caz recunoaşterea greşelilor şi a eşecului. Chiar şi corectarea uşoară de către un profesor sau un părinte poate ameninţa un astfel de copil cu un sentiment de inadecvare şi ruşine, sentimentul că „ceva nu este în regulă cu mine”. A sublinia ce au greşit ei va evoca de la astfel de copii reacţii nespus de evazive sau ostile. Adulţii interpretează adesea aceste răspunsuri ca nepoliticos, dar ele au într-adevăr funcţia de a-i împiedica pe aceşti copii să-şi simtă vulnerabilitatea.

A treia lovitură împotriva învăţării prin încercare şi eroare este că inutilitatea unui curs de acţiune nu se scufundă atunci când un copil este prea apărat împotriva vulnerabilităţii. După cum am subliniat mai devreme, frustrarea trebuie să se transforme în sentimente de inutilitate pentru ca creierul să-şi dea seama că ceva nu funcţionează (vezi capitolul 9). înregistrarea inutilităţii este esenţa învăţării adaptive. Când emoţiile noastre sunt prea întărite pentru a permite tristeţea sau dezamăgirea în legătură cu ceva care nu a reuşit, nu răspundem învăţând din greşeala noastră, ci evadând frustrarea. în cazul elevilor, ţinta externă va fi profesorul „idiot”, sarcinile „plictisitoare”, lipsa timpului. Ţinta internă poate fi şinele, ca în „Sunt atât de prost”. Oricum, nebunul nu se transformă în trist, emoţia

asociată cu experimentarea cu adevărat inutilităţii nu iese la suprafaţă. Obiceiurile de muncă nu sunt modificate, strategiile de învăţare nu sunt modificate şi handicapurile nu sunt depăşite. Copiii blocaţi în acest mod nu dezvoltă rezistenţa pentru a face faţă eşecului şi corectării. Sunt blocaţi în tot ceea ce nu funcţionează. în practica mea, văd un număr tot mai mare de copii care fac aceleaşi lucruri din nou şi din nou şi din nou, în ciuda eşecurilor repetate.

ORIENTAREA PE PEER I FACE STUDENŢI ÎN CEVAŢI BAZATE PE ATAŞAMENT, CHIAR îl ATATAŢI DE MENTORI GREŞTI

După cum am menţionat mai devreme în acest capitol, din perspectiva dezvoltării există doar patru procese de învăţare de bază. Am discutat despre modul în care orientarea la egal la egal subminează trei dintre acestea: învăţarea emergentă, învăţarea integrativă şi învăţarea adaptivă. Atâta timp cât copiii sunt cursanţi emergenţi, ei pot fi predaţi de profesori care permit intereselor lor să preia conducerea. Copiii care sunt integratori pot fi puşi faţă în faţă cu factorii conflictuali care trebuie luaţi în considerare atunci când rezolvă o problemă. Copiii adaptabili pot fi învăţaţi prin încercări şi erori şi corecţie. Astfel de copii pot fi învăţaţi chiar şi de cei de care nu sunt ataşaţi. Când aceste procese cruciale de învăţare sunt suprimate, învăţarea devine dependentă doar de o singură dinamică: ataşamentul. Elevii afectaţi de lipsa lor de apariţie, integrare sau adaptabilitate pot învăţa doar atunci când ataşamentul este într-un fel implicat. Dorinţa lor de a învăţa poate să nu fie internă, dar poate fi puternică dacă sunt motivaţi de un impuls puternic de a fi aproape de adultul care preda – fie că este vorba de profesorul de la clasă sau de părintele educator la domiciliu sau de prietenul de familie care poate acţiona ca un mentor.

Ataşamentul este de departe cel mai puternic proces în învăţare şi este cu siguranţă suficient pentru sarcină, chiar şi fără ajutorul curiozităţii sau capacitatea de a beneficia de corecţie. Au existat întotdeauna studenţi cărora le-a lipsit funcţionarea adaptativă, emergentă şi integrativă. Deşi sunt handicapaţi în ceea ce priveşte realizarea întregului potenţial, deseori pot performa bine. Cursanţii bazaţi pe ataşament sunt foarte motivaţi în moduri care nu sunt alţi

studenţi. De exemplu, ei sunt mai predispuşi să înveţe prin imitaţie, modelare, memorare şi luare de indicii. Studenţii bazaţi pe ataşament doresc, de asemenea, să se îndeplinească şi vor fi motivaţi să lucreze pentru aprobare şi pentru recunoaştere şi statut. Problema apare nu atunci când copiii sunt restricţionaţi la învăţarea bazată pe ataşament, ci atunci când devin ataşaţi de colegi, mai degrabă decât de adulţii care îndrumă.

Ethan, de exemplu, a fost aproape exclusiv un cursant bazat pe ataşament pentru început. Era puţin interesat de lucruri cu care nu era familiarizat. Funcţionarea lui adaptativă a fost minimă chiar înainte de a deveni orientată către colegi. Astfel, Ethan a fost predat doar prin ataşament şi numai de către profesori de care se simţea aproape. Avusese o experienţă mizerabilă în clasa a II-a, un an în care nu reuşise să facă o legătură cu profesorul său. Orientarea lui recent găsită la egal la egal nu a fost ceea ce l-a făcut să devină un cursant bazat pe ataşament, dar ceea ce a făcut a fost să-i distrugă complet chiar şi capacitatea de a învăţa bazată pe ataşament. Un copil care este obişnuit să înveţe doar prin ataşament şi ale cărui instincte sunt direcţionate greşit de orientarea către semeni îi va fi mult redusă capacitatea de predare, indiferent cât de promiţător ar fi potenţialul său înnăscut.

Mia, pe de altă parte, fusese foarte educabilă înainte de a fi orientată către colegi, chiar şi de către cei de care nu era ataşată. Orientarea către colegi i-a stins curiozitatea, i-a tocit mintea integratoare şi i-a sabotat capacitatea de a învăţa din încercări şi erori. Orientarea către colegi a transformat-o într-un cursant bazat pe ataşament în mod implicit. Inteligenţa Miei se concentra acum doar pe un singur scop: apropierea cu prietenii ei.

Pentru unii copii, decizia de a „a amuţi" este pe deplin conştientă, „în clasele a şasea şi a şaptea am fost întotdeauna în fruntea clasei mele", îşi aminteşte Ross, în vârstă de douăzeci şi nouă de ani, acum instructor de fitness. „Am primit fiecare premiu. în clasa a opta, când aveam treisprezece ani, alţi copii au început să-şi bată joc de mine. Dintr-o dată nu am fost deştept – eram un tocilar. Nu a fost grozav. Am vrut să fiu cu sportivii, cu cei din mulţime. Alegerea mea a fost să

mă potrivesc. M-am asigurat că nu primesc note grozave. Am făcut greşeli în mod deliberat la matematică, doar ca să nu am notă perfectă. De-a lungul anilor, acest lucru a dus la obiceiuri proaste de studiu şi, în ultimii doi ani de liceu, „planul" meu a reuşit prea bine. Chiar şi la facultate, obiceiurile mele proaste de studiu au persistat şi nu mi-am terminat niciodată diploma. Acum mi-aş fi dorit să fi fost mai autoadaptat în adolescenţă, mai puţin îngrijorat de ceea ce gândeau prietenii mei."

ORIENTAREA PEER RANDĂ STUDIILE IRELEVANTE

Pentru cei orientaţi către colegi, subiectele academice devin irelevante. Istoria, cultura, contradicţiile societăţii sau minunile naturii nu le interesează. Cum este legată chimia de a fi cu prietenii? Cum ajută biologia să facă lucrurile să funcţioneze cu colegii? La ce folosesc matematica, literatura, studiile sociale în probleme de ataşament? Cuvintele hitului cântec de la sfârşitul anilor cincizeci îl surprind perfect: „Nu ştiu prea multe despre istorie, nu ştiu multă biologie... Dar ştiu că te iubesc".

Educaţia formală nu este apreciată în mod intrinsec de către tineri. Este nevoie de puţină maturitate pentru a realiza că educaţia poate deschide minţi şi uşi şi că poate umaniza şi civiliza. Ceea ce au nevoie elevii este să-i pună în valoare pe cei care preţuiesc educaţia. Cel puţin aşa ne-ar urma indiciile până vor deveni suficient de maturi pentru a ajunge la propriile concluzii. Elevii orientaţi către colegi ştiu instinctiv că prietenii contează cel mai mult şi că a fi împreună este tot ceea ce contează. Argumentul împotriva instinctului cuiva, chiar şi a instinctului distorsionat, este imposibil.

ORIENTAREA PEER PIED ELEVII DE PROFESORI LOR

Tinerii imaturi depind de ataşament pentru a-i ajuta să înveţe. Cu cât copilul este mai puţin emergent, integrator şi adaptativ, cu atât acest lucru va fi mai adevărat. în capitolul 5, am explicat că ataşamentul poate fi util pentru părinţi şi profesori prin captarea atenţiei copilului, evocându-i respectul şi făcând copilul susceptibil de a fi influenţat – procese esenţiale pentru scopul educaţiei copilului. Copiii orientaţi spre adulţi privesc adulţii ca pe punctele de busolă umană de la care să-şi orienteze şi să-şi orienteze. Ei vor fi loiali profesorului mai

degrabă decât grupului de colegi şi îl vor vedea pe profesor ca un model, o autoritate şi o sursă de inspiraţie. Când copiii se ataşează de un profesor, acel profesor are puterea naturală de a scrie comportamentul copilului, de a solicita bune intenţii, de a inculca valori societale. Dar cine sunt profesorii desemnaţi ai copilului orientat spre egali? Nu profesorii angajaţi de consiliul şcolii. Odată ce un copil este orientat spre colegii, învăţarea atinge vârfuri în timpul pauzei, ora prânzului, după şcoală şi în pauzele dintre ore. Ceea ce copiii orientaţi spre colegii învaţă nu va veni de la profesor sau din programa. Nimic din ataşamentele unui copil nu va dicta în mod automat loialitatea faţă de educatorii autorizaţi de guvern, pregătiţi de universitate şi numiţi instituţional. Când ataşamentul este distorsionat, profesorul devine ineficient, indiferent cât de bine instruit, cât de dedicat sau venerat de alţii.

Nu neglijăm valoarea ca un profesor să aibă o educaţie superioară, o experienţă bogată, un angajament profund, un curriculum bun sau acces la tehnologie. Dar acestea nu împuternicesc în mod fundamental un profesor să predea. Copiii învaţă cel mai bine atunci când le place profesorul lor şi cred că profesorul lor îi place. Drumul către minţile copiilor a fost întotdeauna prin inimile lor.

Abordarea noastră postindustrială a educaţiei a tins să fie idealistă, luând de la sine înţeles că copiii pot fi predaţi de profesori de care nu sunt ataşaţi. în ultimele decenii, anumite abordări educaţionale bine intenţionate şi chiar bine gândite au încercat să valorifice factorii emergenţi, adaptativi şi integrativi în învăţare, făcând loc intereselor, individualităţii, interacţiunii şi alegerilor elevilor. Dacă au eşuat adesea, nu este pentru că greşesc în ei înşişi, ci pentru că orientarea la egal la egal i-a făcut pe studenţi impermeabili faţă de ei. Copiii orientaţi spre egali sunt în mod implicit nişte cursanţi bazaţi pe ataşament, incapabili de învăţare emergentă, adaptativă şi integrativă. Problema este că ataşamentele lor greşite direcţionate îi fac să înveţe de la profesorii greşiţi.

Criticii conservatori ai educaţiei consideră abordările moderne, „iluminate” ale predării drept eşecuri, percepându-le ca semănând anarhie, lipsă de respect şi neascultare. Mulţi privesc peste ape la

abordările mai autoritare şi mai structurate ale Europei continentale şi Asiei. Ceea ce ei nu realizează este că aceste sisteme educaţionale tradiţionale există în societăţi în care, relativ vorbind, ataşamentele adulţilor sunt încă intacte. Asta le dă validitate şi putere. Dar chiar şi aceste sisteme educaţionale prezintă slăbiciuni pe măsură ce ataşamentele ierarhice tradiţionale se destramă. Am avut ocazia să fiu martor personal la acest lucru în Japonia şi să particip în calitate de savant invitat la o conferinţă educaţională dedicată explorării problemelor unui sistem aflat sub presiune. Nicio societate postindustrializată nu pare imună. Odată ce o societate începe să preţuiască economia în detrimentul culturii, defalcarea este inevitabilă şi satul de ataşament începe să se dezintegreze. Profesorii din sistemele educaţionale autoritare nu şi-au dat seama încă că conexiunea, nu constrângerea, a facilitat învăţarea. Sistemul nostru educaţional trebuie să fie capabil să exploateze procesele emergente, integrative şi adaptative acolo unde acestea există, dar trebuie, de asemenea, să creeze o plasă de siguranţă de conexiune şi relaţie pentru a împiedica cursanţii bazaţi pe ataşament să treacă prin fisuri. Abordările autoritare care privesc înapoi la trecut nu pot decât să înrăutăţească lucrurile.

Având în vedere că orientarea către egali ne distruge sistemul educaţional, s-ar crede că ne-am alarma, căutând modalităţi de a inversa tendinţa sau cel puţin de a o încetini. Dimpotrivă, noi, în calitate de educatori şi părinţi, ajutăm şi susţinem de fapt acest fenomen. Abordarea noastră „iluminată” a educaţiei centrată pe copil ne face să studiem copiii şi să confundăm ceea ce este cu ceea ce ar trebui să fie, dorinţele lor cu nevoile lor. A apărut un mit educaţional periculos conform căruia copiii învaţă cel mai bine de la semenii lor. O fac, parţial pentru că colegii sunt mai uşor de imitat decât adulţii, dar mai ales pentru că copiii au devenit atât de orientaţi spre egali. Ceea ce învaţă, însă, nu este valoarea gândirii, importanţa individualităţii, misterele naturii, secretele ştiinţei, temele existenţei umane, lecţiile de istorie, logica matematicii, esenţa tragediei. Nici ei nu învaţă despre ce este în mod deosebit uman, cum să devenim uman, de ce avem legi sau ce înseamnă să fii nobil. Ceea ce învaţă

copiii de la semenii lor este cum să vorbească ca semenii lor, să meargă ca semenii lor, să se îmbrace ca semenii lor, să se comporte ca semenii lor, să arate ca semenii lor. Pe scurt, ceea ce învaţă este cum să se conformeze şi să imite.

învăţarea de la egal la egal îi face pe elevi mai independenţi de profesori, mult spre uşurarea, fără îndoială, a multor educatori suprasolicitaţi. Din păcate, studenţii nu înregistrează nici un progres în dezvoltare. Sensul rădăcină al lui pedagog este „conducător" – în special, cel care conduce copiii. Profesorii pot conduce doar dacă elevii lor îi urmează, iar elevii îi vor urma doar pe cei de care sunt ataşaţi. Din ce în ce mai mult, profesorii, s-ar părea, îşi iau indiciile de la elevii lor, punându-i astfel pe elevi în frunte şi compromiţând însuşi spiritul pedagogiei.

Orientarea către egali face ca sarcina deja formidabilă de a educa tinerii să fie mult mai grea, aducând o taxă puternică asupra profesorilor în ceea ce priveşte moralul, nivelul de stres şi chiar sănătatea fizică. Orientarea către colegi îi face pe studenţi rezistenţi la agendele profesorilor lor şi angajaţi într-o campanie perpetuă de lucru pentru a guverna. A întâmpina rezistenţa cronică este o reţetă sigură pentru epuizare. A preda mai greu nu este răspunsul. Intrarea în afacerea ataşamentului este singurul mod în care predarea poate fi uşoară. Ceea ce împlineşte un profesor este să-i deschidă mintea unui elev. Şi pentru a deschide minţile studenţilor noştri, trebuie mai întâi să le câştigăm inimile.

Un ultim cuvânt despre educaţie. în această eră a specializării şi a experţilor, ne putem gândi la predare ca fiind datoria exclusivă a profesorilor. Totuşi, dacă am recunoaşte rolul ataşamentului în facilitarea învăţării şi în prevenirea orientării către colegi, am vedea că educaţia tinerilor noştri este o responsabilitate socială împărtăşită în mod egal de părinţi, profesori şi toţi adulţii care intră în contact cu tinerii noştri – şi , de asemenea, dintre toţi cei care modelează natura societăţii şi culturii în care copiii se dezvoltă şi învaţă despre viaţă.

HOW TO HOLD ON TO OUR KIDS {or How to Reclaim Them)

PÂNĂ ACUM ÎN această carte am arătat că societatea noastră nu are legătura cu instinctele sale de părinţi. Copiii noştri se conectează unii cu alţii – cu creaturi imature care nu le pot aduce la maturitate. Acum ne uităm la soluţii. Cum putem noi, ca părinţi şi profesori, să ne reasumăm rolurile desemnate de natură ca mentori şi îngrijitori ai tinerilor noştri, ca modele şi lideri cărora ei le caută îndrumare?

Am spus în capitolul 1 că parentingul necesită un context pentru a fi eficient, relaţia de ataşament. Ca cultură şi ca indivizi, am permis, fără să vrea, orientării către egali să erodeze acel context. Este timpul să-l restauraţi. în fruntea agendei noastre trebuie să plasăm sarcina de a ne aduna copiii – de a-i atrage sub aripa noastră, făcându-i să-şi dorească să ne aparţină nouă şi cu noi. Nu mai putem presupune, aşa cum puteau părinţii din vremurile mai vechi, că o legătură puternică timpurie între noi şi copiii noştri va dura atâta timp cât avem nevoie de ea. Indiferent cât de mare este dragostea noastră sau cât de bine intenţionată este educaţia noastră, în circumstanţele actuale avem mai puţină marjă de eroare decât au avut părinţii până acum. Ne confruntăm cu prea multă concurenţă. Pentru a compensa haosul cultural al vremurilor noastre, trebuie să ne obişnuim să ne adunăm copiii zilnic şi în mod repetat, până când aceştia sunt suficient de mari pentru a funcţiona ca fiinţe independente. Vestea bună este că natura – natura noastră – ne spune cum să facem asta.

La fel ca albinele, păsările şi multe alte creaturi, noi, fiinţele umane, folosim comportamente instinctive pentru a provoca răspunsurile de ataşament ale celuilalt. Avem şi un fel de dans de curte menit să atragă alţi oameni şi să formeze legături cu ei. Fără

îndoială, cea mai esenţială funcţie a acestui dans, la egalitate cu procrearea, este colecţia de copii. Când adulţii sunt în preajma bebeluşilor, chiar dacă nu sunt al lor, aceste instincte de luptă prind viaţă aproape automat – zâmbetele, încuviinţarea din cap, ochii mari, sunetele de răcnet. îmi place să numesc acest tip de comportament instinctiv ataşamentul sau dansul colecţionar.

Ai crede că, dacă dansul ataşamentului face parte din natura noastră, nu ar trebui să avem nicio problemă să ne adunăm copiii atâta timp cât avem nevoie. Din păcate, nu funcţionează aşa. Deşi paşii ne sunt înnăscuţi tuturor, nu îi vom efectua dacă ne-am pierdut legătura cu intuiţia. Pentru mulţi adulţi, instinctele de colectare a copiilor nu mai sunt declanşate cu copiii care au trecut de copilărie – şi mai ales nu cu copiii care, spre deosebire de bebeluşul drăguţ, ar putea să nu mai încerce să se ataşeze activ de noi. Dacă vrem să ne adunăm copiii sub aripile noastre în mijlocul numeroaselor distrageri şi seducţii ale culturii de astăzi, trebuie să aducem aceste instincte de colectare în conştientizarea noastră. Trebuie să ne concentrăm asupra lor în mod conştient. Trebuie să le folosim în educaţia noastră parentală şi în predarea noastră la fel de intenţionat pe cât ne-am folosi abilităţile de cortegire pentru a atrage un partener adult dezirabil cu care dorim să avem o relaţie.

Când observ adulţii care interacţionează cu bebeluşii, pot vedea că dansul ataşamentului are patru paşi distincţi. Aceşti paşi progresează într-o anumită ordine şi, pe măsură ce o fac, ei formează modelul de bază pentru toată interacţiunea de curte umană. Cei patru paşi oferă succesiunea pe care trebuie să o urmăm în sarcina de a ne colecta copiii, din copilărie şi mai departe, până la adolescenţă.

Intră în faţa copilului – sau în spaţiu – într-un mod prietenos

Obiectivul acestui prim pas este de a atrage privirea copilului, de a evoca un zâmbet şi, dacă este posibil, de a da din cap. Cu bebeluşii, intenţiile noastre sunt, de obicei, flagrant evidente – ne trezim în contorsiuni pentru a obţine efectul dorit. Pe măsură ce copiii cresc,

intenţiile noastre ar trebui să fie mai puţin evidente, astfel încât să nu-i înstrăinăm. Mulţi dintre noi s-au simţit enervaţi de agenţii de vânzări, de exemplu, care duc prea departe comportamente de cortei şi îşi asumă o familiaritate prea uşoară cu un potenţial client.

Cu bebeluşii, această interacţiune de curte este adesea un scop în sine, intrinsec satisfăcător pentru părinte atunci când are succes şi complet frustrant atunci când nu. Nu există nicio agendă în spate; nu încercăm să-l facem pe copil să „facă" ceva. Construirea relaţiilor este un scop în sine şi ar trebui să rămână aşa dincolo de copilărie şi de-a lungul copilăriei. Cu accentul de astăzi pe strategia parentală, deseori ne concentrăm pe ce să facem şi nu pe unde să ajungem. Punctul de plecare şi scopul principal în toate conexiunile noastre cu copiii ar trebui să fie relaţia în sine, nu conduita sau comportamentul.

Cu cât copiii devin mai mari, cu atât avem mai multe şanse să le punem în faţă doar când ceva nu merge bine. Această tendinţă începe în stadiul de copil activ, când părintele trebuie să protejeze copilul de rău. Potrivit unui studiu, chiar la începutul acestei etape de explorare mobilă şi agitată, 90% din comportamentul matern constă în afecţiune, joacă şi îngrijire, doar 5% fiind concepute pentru a interzice copilului mic activitatea continuă. în următoarele luni, are loc o schimbare radicală. Curiozitatea şi impulsivitatea copilului trezit îl conduc în multe situaţii în care părintele trebuie să acţioneze ca o influenţă inhibitoare. între vârstele de unsprezece şi şaptesprezece luni, un copil mic se confruntă cu o interdicţie la fiecare nouă minute. Scopul în astfel de întâlniri nu este acela de a aduna emoţional copiii, ci de a-i corecta sau dirija. Undeva în această perioadă, sau puţin mai târziu, ne-am oprit instinctele de colectare. în acelaşi mod, comportamentul de curtare a adulţilor dispare adesea odată ce relaţia a fost cimentată. începem să luăm relaţia de bună. Oricât de greşită ar putea fi această omisiune în ataşamentul adulţilor, este dezastruoasă pentru copii. Chiar dacă trebuie să fim gardienii siguranţei şi bunăstării copiilor noştri, trebuie să continuăm să le vedem în moduri care sunt calde şi primitoare, care să-i ademenească în continuare să rămână în relaţie cu noi.

Pe măsură ce copiii îmbătrânesc sau devin rezistenţi la contact,

provocarea se schimbă de la a intra în faţa lor într-un mod prietenos la a intra în „spaţiul” lor într-un mod prietenos. Deşi sarcina este mai dificilă, trebuie să ne concentrăm întotdeauna pe obiectivul de a colecta copilul. „Este adevărat”, a recunoscut David, tatăl unui tânăr de paisprezece ani. „Când mă uit la felul în care vorbesc cu fiica mea, de cele mai multe ori este pentru a o face să facă ceva, sau pentru a o învăţa ceva sau pentru a-şi schimba cumva comportamentul. Rareori este vorba doar de a fi împreună şi de a te bucura de ea.”

Dansul colecţionar nu poate evolua dacă urmărim obiective comportamentale pe termen scurt. îndreptându-ne atenţia către obiectivul pe termen lung al unei relaţii de îngrijire, ar trebui să descoperim din interior mişcările care ne pot duce acolo. Ne putem lua inima din ştiinţa că avem instinctele şi intuiţiile de partea noastră, chiar dacă acestea au fost latente de o vreme. Permiteţi-vă să experimentaţi şi să exploraţi. Este o chestiune de încercare şi eroare, nu o prescripţie comportamentală. Pentru fiecare copil, va apărea un dans diferit.

Este deosebit de important să ne ridicăm copiii după orice moment de despărţire. Ritualurile de ataşament, alimentate de acest instinct de colectare, există în multe culturi. Cel mai frecvent este salutul, care este condiţia prealabilă pentru toate interacţiunile de succes. Când este pe deplin desăvârşit, un salut ar trebui să adună ochii, un zâmbet şi un încuviinţare din cap. A ignora acest pas este o greşeală costisitoare. în unele culturi, cum ar fi în Provence şi în unele ţări latine, salutarea copiilor este încă obişnuită şi aşteptată, în societatea noastră, de multe ori nici măcar nu ne salutăm propriul copil, indiferent de al nimănui. Pe măsură ce copiii îşi pierd propria iniţiativă de a se conecta cu noi după momente de separare, s-ar putea să ni se pară mai puţin important să ajungem la ei. Nimic nu poate fi mai departe de adevăr. Trebuie să compensăm cu propriul entuziasm şi iniţiativă.

Cele mai evidente despărţiri sunt cauzate de şcoală şi de muncă, dar multe alte experienţe ne pot despărţi şi pe noi. Uneori, separarea se poate datora faptului că un copil este preocupat, să zicem, de televiziune, joacă, lectură sau teme. Prima interacţiune ar trebui să fie restabilirea conexiunii. Dacă nu putem colecta din nou copilul, nu

prea va funcţiona. Este inutil şi frustrant, de exemplu, să îi dai unui copil instrucţiuni atunci când este complet concentrat pe televizor. într-un astfel de moment, înainte de a-i chema la cină, ar putea dori să ne aşezăm lângă ei şi, cu mâna pe umăr, să-i angajăm în interacţiune. Trebuie să includem un contact vizual. "Bună. Program bun? Arata interesant. Păcat, totuşi, este timpul să venim la masă."

Adunarea copiilor noştri este importantă şi după despărţirea cauzată de somn. Dimineaţa ar fi mult diferită în multe familii dacă părintele nu ar insista să fie părinte până când copilul nu a fost colectat corespunzător. Unul dintre obiceiurile noastre cele mai fructuoase când băieţii noştri erau tineri a fost să creăm ceea ce noi numim o perioadă de încălzire a dimineţii. Am desemnat două scaune confortabile în bârlogul nostru drept scaune de încălzire. Imediat după ce băieţii au trezit-o pe soţia mea, Joy, iar eu ne-am pus pe poale, i-am ţinut, m-am jucat şi am glumit cu ei până când ochii s-au aprins, zâmbetele au apărut şi încuviinţarea funcţionează. După aceea, totul a mers mult mai lin. A meritat din plin investiţia de a te trezi cu zece minute mai devreme pentru a începe ziua cu acest ritual de colectare, în loc să intri direct în educaţia parentală. Copiii sunt proiectaţi să înceapă în treapta întâi, indiferent de vârsta lor şi de cât de maturi devin.

Pe scurt, trebuie să construim rutine de colectare a copiilor noştri în viaţa de zi cu zi. în plus, este deosebit de important să te reconectezi cu ei după orice fel de separare emoţională. Sentimentul conexiunii poate fi rupt, de exemplu, după o luptă sau ceartă, fie prin distanţare, neînţelegere sau furie. Contextul pentru parenting se pierde până când trecem la restabilirea a ceea ce psihologul Gershon Kaufman a numit „punte interpersonală". Şi reconstruirea acelui pod este întotdeauna responsabilitatea noastră. Nu ne putem aştepta ca copiii să o facă – nu sunt suficient de maturi pentru a înţelege nevoia.

Pentru profesorii şi/sau alţi adulţi care se ocupă de copiii care nu sunt ai lor, colectarea acestora ar trebui să fie întotdeauna primul lucru. Dacă încercăm să avem grijă de copii sau să-i instruim fără să- i fi strâns mai întâi, ne opunem instinctului lor firesc de a rezista solicitărilor şi instrucţiunilor străinilor.

Fără îndoială, acest act de a colecta un copil îl deosebeşte pe maestrul profesor de toţi ceilalţi. Nu voi uita niciodată experienţa mea cu prima mea profesoară, doamna Ackerberg. După ce mama m-a depus în pragul clasei mele de clasa întâi şi înainte să am şansa să fiu distrasă de un alt copil, această femeie minunată zâmbitoare a venit alunecând prin cameră şi m-a angajat într-un mod cât se poate de prietenos, salutându-mă pe nume. , spunându-mi cât de bucuroasă a fost că sunt în clasa ei şi asigurându-mă ce an bun vom avea. Sunt sigur că i-a luat foarte puţin timp să mă ia. După aceea, am fost tot al ei şi mai degrabă imun la alte ataşamente. nu am avut nevoie de ele; Am fost deja luat. Nu am fost colectat din nou de un profesor până în clasa a cincea. Anii dintre ani au fost o experienţă în sălbăticie în ceea ce priveşte educaţia mea.

Oferiţi-i copilului ceva de care să se ţină

Principiul din spatele următorului pas este simplu: pentru a angaja instinctele de ataşament ale copiilor, trebuie să le oferim ceva de care să ne ataşăm. La sugari, aceasta implică adesea plasarea unui deget în palma mâinii lor. Dacă creierul de ataşament al copilului este receptiv, ea va apuca degetul; dacă nu, îşi va trage mâna. Nu este un reflex muscular involuntar, cum ar fi cel provocat de lovirea sub genunchi, ci un reflex de ataşament, unul dintre multele prezente de la naştere, care permit activităţi precum hrănirea şi îmbrăţişarea. Indică faptul că instinctele de ataşament au fost activate. Copilul este acum gata să fie îngrijit.

Nici adultul, nici copilul nu ştiu sau apreciază ceea ce se întâmplă. Această simplă strângere cu degetul este o interacţiune în întregime inconştientă, al cărei obiectiv este de a stimula instinctele de ataşament, de a-l determina pe copil să se ţină. în acest caz, copilul se ţine fizic, dar scopul fundamental include conexiunea emoţională. Punând degetul în palma copilului, emitem o invitaţie la conectare. Astfel, partea noastră de dans începe cu o invitaţie.

Pe măsură ce copiii cresc, scopul exerciţiului nu este să se ţină fizic, ci să se ţină la figurat. Trebuie să le oferim copiilor ceva de înţeles, ceva de care să aibă drag, ceva de care să-şi ia la inimă şi să nu vrea să renunţe. Orice oferim trebuie să vină de la noi sau să fie al nostru

pentru a dărui. Şi orice le dăm copiilor noştri, cheia este că, ţinându-se de asta, ei se vor ţine de noi.

Atenţia şi interesul sunt amorse puternice de conexiune. Semnele de afecţiune sunt puternice. Cercetătorii au identificat căldura emoţională, plăcerea şi încântarea în fruntea listei ca activatori eficienţi ai ataşamentului. Dacă avem o sclipire în ochi şi ceva căldură în voce, invităm o conexiune pe care majoritatea copiilor nu o vor refuza. Când le dăm copiilor semne că ei contează pentru noi, cei mai mulţi copii vor dori să păstreze cunoştinţele că sunt speciali pentru noi şi apreciaţi în viaţa noastră.

Pentru copiii noştri, componenta fizică este cheia. îmbrăţişările şi îmbrăţişările au fost concepute pentru ca copiii să se ţină şi pot încălzi un copil mult timp după încheierea îmbrăţişării. Nu este de mirare că mulţi adulţi din consiliere încă se întristează din cauza sărăciei căldurii fizice pe care le-au oferit-o părinţii lor în copilărie.

Sunt adesea întrebat de profesori cum să cultive conexiunea în aceste zile, acum că contactul fizic este o problemă atât de controversată. Atingerea este doar unul dintre cele cinci simţuri, iar simţurile sunt doar una dintre cele şase moduri de conectare. (Pentru cele şase moduri de ataşament, vezi capitolul 2.) Deşi atingerea este importantă, trebuie să ţinem cont de faptul că cu siguranţă nu este singura modalitate de a vă conecta cu copiii.

Pentru copiii care sunt apăraţi emoţional împotriva ataşării într-unul dintre modurile mai vulnerabile, poate fi necesar să se concentreze asupra ofertelor mai puţin vulnerabile – cum ar fi transmiterea unui sentiment de asemănare cu un tânăr sau găsirea unei oportunităţi de a demonstra o anumită loialitate fiind de partea lui. în munca mea cu tinerii infractori, de aici am început aproape întotdeauna. Uneori ar fi la fel de simplu ca să observăm că amândoi aveam ochi albaştri sau că împărtăşim un interes similar şi aveam ceva în comun. Mai presus de toate, un adult trebuie să dea ceva înainte ca copilul să reziste.

Darul suprem este să-l facem pe copil să se simtă invitat să existe în prezenţa noastră exact aşa cum este, să ne exprimăm bucuria faţă de însăşi fiinţa lui. Există mii de moduri în care această invitaţie poate

fi transmisă: prin gesturi, cuvinte, simboluri şi acţiuni. Copilul trebuie să ştie că este dorită, specială, semnificativă, apreciată, apreciată, ratată şi bucurată. Pentru ca copiii să primească pe deplin această invitaţie – să o creadă şi să o poată ţine chiar şi atunci când nu suntem alături de ei fizic – trebuie să fie autentică şi necondiţionată. în capitolul 17, unde voi discuta despre disciplina eficientă, vom vedea cât de dăunătoare este atunci când separarea de părinte este folosită în mod punitiv împotriva copilului. A te angaja în acea tehnică adesea sfătuită, dar dăunătoare, înseamnă, de fapt, că copilul este invitat să existe în prezenţa noastră doar atunci când el sau ea se ridică la înălţimea valorilor şi aşteptărilor noastre – cu alte cuvinte, că relaţia noastră cu ele este condiţional. Provocarea noastră ca părinţi este să oferim o invitaţie prea dezirabilă şi prea importantă pentru ca un copil să o refuze, o acceptare iubitoare pe care niciun egal nu o poate oferi. Prin ţinerea de darul nostru de iubire necondiţionată, copilul se va ţine de noi din punct de vedere emoţional – la fel cum copilul ţinea cu pumnul închis degetul părintelui.

Copilul trebuie să perceapă oferta noastră ca fiind spontană pentru conectarea la muncă. Poate părea contraintuitiv să spun asta – şi îmi voi explica motivele în scurt timp – dar nu putem colecta un copil dând ceea ce se aşteaptă, fie că face parte dintr-un ritual sau ca un cadou de ziua de naştere sau ca recompensă pentru o realizare. Indiferent cât de mult am face, ceea ce dăm în astfel de circumstanţe va fi asociat cu situaţia sau evenimentul, nu cu relaţia.

O astfel de dăruire nu satisface niciodată. Un copil se poate bucura de cadouri, fizice sau emoţionale, care sunt aşteptate, dar nevoile sale de ataşament nu pot fi satisfăcute de ele.

Nu putem cultiva conexiunea satisfăcând cerinţele unui copil, fie pentru atenţie, pentru afecţiune, pentru recunoaştere sau pentru semnificaţie. Deşi putem deteriora relaţia prin reţinerea unui copil atunci când îşi exprimă o nevoie reală, satisfacerea nevoilor la cerere nu trebuie confundată cu îmbogăţirea relaţiei. în colectarea unui copil, elementul de iniţiativă şi surpriză este vital. A oferi ceva de care să te ții este cel mai eficient atunci când te aştepţi mai puţin. Dacă ceea ce avem de oferit poate fi câştigat sau este văzut a fi un fel de recompensă, acesta nu va servi ca contact nutritiv. Ofertele noastre

de conectare trebuie să decurgă din invitaţia fundamentală pe care o facem copilului. Acest pas în dans nu este un răspuns la copil. Este actul de a concepe o relaţie, de multe ori. Este o invitaţie de a dansa mama tuturor dansurilor — dansul ataşamentului. Din nou, este o chestiune de a transmite o încântare spontană în însăşi fiinţa copilului – nu atunci când cere ceva, ci atunci când nu este. Ne arătăm plăcerea în existenţa lui prin gesturi, zâmbete, tonul vocii, o îmbrăţişare, un zâmbet jucăuş, prin sugestia unei activităţi comune sau pur şi simplu printr-o sclipire în ochi.

Apropo, se crede larg că a ceda cererilor unui copil înseamnă a „răsfăţa" copilul. Acea frică nu conţine decât un sâmbure de adevăr. Unii părinţi compensează atenţia, conexiunea şi contactul pe care nu le oferă, făcând concesii nediscriminatorii faţă de cerinţele copilului. Când stricăm ceva, îi negăm condiţiile pe care le cere. De exemplu, stricăm carnea lăsând-o afară din frigider. Adevărata răsfăţare a copiilor nu constă în satisfacerea cererilor sau oferirea de cadouri, ci în ignorarea nevoilor lor autentice. Nepoata coautorului meu, o proaspătă mamă, o asistentă de la maternitate i-a spus să nu-şi ţină copilul în braţe atât de mult pentru că „o vei răsfăţa". Dimpotrivă, stricarea ar fi în negarea apropierii de sugar. în mod înţelept, mama a ignorat acest sfat „profesional". Un sugar şi un copil mic cărora li se acordă contact cu părinţii neplăcut nu vor fi împins la exigenţe excesive atunci când îmbătrâneşte.

Este adevărat că un copil extrem de nesigur poate solicita obositor de timp şi atenţie. Părintele poate tânji după răgaz, nu mai multă implicare. Enigma este că atenţia acordată la cererea copilului nu este niciodată satisfăcătoare: lasă o incertitudine că părintele răspunde doar cererilor, nu se dă voluntar copilului. Cererile nu fac decât să escaladeze, fără ca nevoia emoţională care stă la baza lor să fie îndeplinită vreodată. Soluţia este să profitaţi de momentul, să invitaţi contactul exact atunci când copilul nu o cere. Sau, dacă răspunde la cererea copilului, părintele poate lua iniţiativa, exprimând mai mult interes şi entuziasm decât anticipează copilul: „O, asta este o idee grozavă. Mă întrebam cum am putea petrece ceva timp împreună! Mă bucur atât de mult că te-ai gândit la asta." Luăm copilul prin surprindere, făcându-l să simtă că el este cel care

primeşte invitaţia.

Nici nu se poate strânge un copil sau să-i ofere ceva de care să se ţină împovărându-l cu laude. Lauda este de obicei despre ceva ce a făcut copilul şi, ca atare, nu este nici un cadou, nici spontan. Lauda nu provine din adult, ci din realizările copilului. Un copil nu poate ţine laudele, deoarece este supusă anulării la fiecare eşec. Chiar dacă s-ar putea ţine de laude, nu s-ar ţine de cel care laudă, ci de realizarea care a produs-o. Nu e de mirare că laudele se întorc la unii copii, producând un comportament contrar a ceea ce este lăudat sau determinând copilul să se retragă din relaţie în aşteptarea că nu va rămâne în situaţie.

Spunem oare că copiii nu trebuie niciodată lăudaţi? Dimpotrivă, este util, plin de compasiune şi bun pentru relaţie – orice relaţie – atunci când îi recunoaştem pe ceilalţi pentru o contribuţie specială pe care au adus-o sau pentru efortul sau energia pe care au cheltuit- o pentru ca ceva să se întâmple. Ceea ce spunem este că laudele nu trebuie exagerate, că ar trebui să avem grijă ca motivaţia copilului să depindă de admiraţia sau părerea bună a celorlalţi. Imaginea de sine a copilului nu trebuie să se bazeze pe cât de bine sau cât de prost reuşeşte să obţină aprobarea noastră prin realizări sau comportamente conforme. Fundamentul adevăratei stime de sine a unui copil este sentimentul de a fi acceptat, iubit şi bucurat de părinţi exact aşa cum este el, copilul.

Invitaţi Dependenţa

Dacă sugarul este suficient de mare, îi invităm la dependenţă întinzându-ne braţele ca şi cum ar fi să-l ridicăm, apoi aşteptând un răspuns înainte de a continua. Dacă instinctele sale de ataşament sunt suficient de angajate, el va răspunde, ridicând braţele, indicând dorinţa de apropiere şi disponibilitatea de a depinde. Rolurile reciproce ale părintelui şi ale copilului în această coregrafie a ataşamentului sunt intuitive.

A invita copilul la dependenţă înseamnă a spune, de fapt, iată, lasă-

mă să te port. Eu voi fi picioarele tale. Te poti baza pe mine. Te voi ţine în siguranţă. A invita un copil mai mare să depindă de noi înseamnă a-i transmite copilului că poate avea încredere în noi, poate conta pe noi, se sprijină pe noi, poate fi îngrijită de noi. Ea poate veni la noi pentru ajutor şi poate aştepta ajutorul nostru. îi spunem că suntem acolo pentru ea şi că este în regulă ca ea să aibă nevoie de noi. Dar a continua fără să fi câştigat mai întâi încrederea copilului înseamnă a cere probleme. Acest lucru este valabil atât pentru părinte, cât şi pentru lucrătorul de zi, babysitter, profesor, asistent maternal, părinte vitreg sau consilier.

Aici preocuparea noastră din noua lume pentru independenţă ne pune în cale. Nu avem nicio problemă să invităm la dependenţa copiilor, dar după această fază, independenţa devine agenda noastră principală. Fie că este ca copiii noştri să se îmbrace, să se hrănească, să se aşeze, să se distreze, să gândească singuri, să-şi rezolve propriile probleme, povestea este aceeaşi: susţinem independenţa – sau ceea ce credem că este independenţa. Ne temem că a invita dependenţa înseamnă a invita regresia în loc de dezvoltare, că dacă dăm dependenţei un centimetru, va dura o milă. Ceea ce încurajăm cu adevărat cu această atitudine nu este independenţa adevărată, ci doar independenţa faţă de noi. Dependenţa este transferată grupului de egali.

în mii de moduri mici, tragem şi împingem copiii noştri să crească, grăbindu-i în loc să-i invităm la odihnă. Le împingem mai degrabă de la noi decât să ni le aducem. Nu ne-am putea curţi niciodată ca adulţi rezistând dependenţei. Vă puteţi imagina efectul asupra cortegirii dacă am transmite mesajul „Nu vă aşteptaţi să vă ajut cu orice cred că aţi putea sau ar trebui să puteţi face singur”? Este îndoielnic că relaţia ar fi cimentată vreodată. în curte, suntem plini de „Uite, lasă-mă să-ţi dau o mână de ajutor”, „Te ajut cu asta”, „Ar fi plăcerea mea”, „Problemele tale sunt problemele mele”. Dacă putem face asta cu adulţii, nu ar trebui să fim capabili să invităm dependenţa copiilor care au cu adevărat nevoie de cineva pe care să se sprijine?

Poate că ne simţim liberi să invităm dependenţa adulţilor pentru că nu suntem responsabili pentru creşterea şi maturitatea lor. Nu

purtăm povara de a-i face să fie independenţi. Iată miezul problemei: ne asumăm prea multă responsabilitate pentru maturizarea copiilor noştri. Am uitat că nu suntem singuri – avem natura ca aliată. Independenţa este un fruct al maturizării; datoria noastră în creşterea copiilor este să ne îngrijim de nevoile lor de dependenţă. Când ne facem treaba de a satisface nevoile reale de dependenţă, natura este liberă să-şi facă treaba de a promova maturitatea. în acelaşi mod, nu trebuie să ne facem copiii să crească mai înalţi; trebuie doar să le dăm mâncare. Uitând că creşterea, dezvoltarea şi maturizarea sunt procese naturale, ne pierdem perspectiva. Ne temem că copiii noştri vor rămâne blocaţi şi nu vor creşte niciodată. Poate ne gândim că, dacă nu împingem puţin, nu vor părăsi niciodată cuibul. Fiinţele umane nu sunt ca păsările în acest sens. Cu cât copiii sunt împinşi mai mult, cu atât se agaţă mai strâns sau, în lipsă, se cuibăresc cu altcineva.

Viaţa vine în anotimpuri. Nu putem ajunge la primăvară rezistând iernii; iarna plantele sunt latente – vor înflori când va veni primăvara. Nu putem ajunge la independenţă rezistând dependenţei. Doar atunci când nevoile de dependenţă sunt satisfăcute, începe căutarea unei adevărate independenţe. Opunând rezistenţă la dependenţă, zădărnicim mişcarea către independenţă şi amânăm realizarea acesteia. Se pare că am pierdut legătura cu principiile de bază ale creşterii. Dacă am încerca să ne smulgem plantele pentru a le face să se maturizeze, le-am pune în pericol rădăcinile de ataşament şi rodnicia lor. Perturbarea rădăcinilor ataşamentului copiilor îi face doar să se transplanteze în alte relaţii. Refuzul nostru de a-i invita să depindă de noi îi împinge unul în braţele celuilalt.

A împinge copiii să se ocupe de separare înainte de a fi gata, fie că este la culcare sau în afara casei, înseamnă iniţial a evoca panică şi o mai mare agăţare, nu mai puţin. Copiii care nu reuşesc să ţină părintele aproape pot înlocui părintele cu un înlocuitor. Acest transfer al dependenţei este adesea confundat cu adevărata independenţă. încurajând o astfel de falsă independenţă – sau independenţă, copiii noştri nu sunt încă suficient de maturi pentru a le gestiona – sprijinim şi susţinem orientarea către colegi.

Profesorii ar trebui să invite şi la dependenţă. De fapt, de obicei, acei profesori care îşi încurajează elevii să depindă de ei sunt cei mai probabil să fie eficienţi în promovarea independenţei în cele din urmă. Un profesor maestru, mai degrabă decât să-i împingă pe elevi spre independenţă, le oferă, în schimb, oferte generoase de asistenţă. Un profesor de maşter doreşte ca elevii săi să gândească singuri, dar ştie că studenţii nu pot ajunge acolo dacă rezistă dependenţei lor sau îi pedepseşte pentru lipsă de maturitate. Elevii ei sunt liberi să se sprijine pe ea fără nici un sentiment de ruşine pentru nevoia lor.

Nu există o scurtătură către adevărata independenţă. Singura modalitate de a deveni independent este prin a fi dependent. Odihnindu-ne în încrederea că a face copiii să fie viabile ca fiinţe separate nu depinde în întregime de noi – este sarcina naturii – vom fi liberi să ne continuăm partea noastră din treabă, care este să le invităm la dependenţa.

Acţionează ca punct de busolă al copilului

O a patra modalitate de a angaja instinctele de ataşament este orientarea copilului. Această parte a dansului începe când copilul este în braţele noastre. Deoarece copiii depind de noi pentru a se orienta, trebuie să ne asumăm rolul de punct de busolă şi să le acţionăm ca ghid. Noi adulţii ne asumăm automat această funcţie, fără să fim conştienţi de asta. Subliniem asta şi asta, dăm numele lucrurilor şi familiarizăm copilul în creştere cu mediul său.

în cadrul şcolii, în această parte a dansului, profesorul intuitiv se mişcă pentru a orienta copilul spre locul în care este, cine este cine, ce este şi când se va întâmpla asta sau asta: „Acesta va fi locul în care agăţaţi, haina ta”, „Numele acestei persoane este Dana”, „Mai târziu vom face nişte spectacole şi povestiri şi chiar acum poţi să te uiţi la aceste cărţi.”

Variaţiile pe această etapă de colectare sunt nenumărate şi determinate de context şi de nevoile copilului. Deşi suntem destul de intuitivi cu cei tineri, mulţi dintre noi pierdem acest instinct de orientare cu copiii mai mari. Nu ne mai asumăm rolul de a-i prezenta celor din jur, de a-i familiariza cu lumea lor, de a-i informa despre ceea ce se va întâmpla şi de a interpreta ceea ce înseamnă lucrurile.

Pe scurt, nu reuşim să acţionăm ca un ghid pentru cei care ar trebui să depind încă de noi.

Copiii sunt înclinaţi automat să ţină aproape de punctul lor de lucru al busolei. Dacă am înţelege cu adevărat potenţa de a îndeplini această funcţie în viaţa copiilor, am şti că este un rol mult prea important pentru a-l lăsa altora.

Intuitiv, toţi experimentăm puterea orientării ca un primer pentru ataşament. Imaginaţi-vă că vă aflaţi într-un oraş străin, pierdut şi confuz, separat de bunurile tale, incapabil să vorbeşti sau să înţelegi limba şi să te simţi neputincios şi fără speranţă în ceea ce priveşte circumstanţele tale. Imaginează-ţi pe cineva care se apropie de tine şi îi oferă asistenţă în limba ta. După ce te-a ajutat să te orientezi cu privire la persoanele de contact şi locurile în care să mergi, fiecare instinct din tine va fi pregătit să menţină apropierea cu ghidul tău. Odată ce s-a întors să plece, ai căuta, fără îndoială, să prelungeşti conversaţia, ţinându-te de paie pentru a o ţine aproape. Acest lucru fiind valabil pentru adulţi, cu atât mai mult pentru creaturile imature de ataşament complet dependente de ceilalţi pentru a se orienta.

O parte din problema pierderii contactului cu acest instinct de orientare este că nu ne mai simţim experţi în lumea în care se află copiii noştri. Lucrurile s-au schimbat prea mult pentru ca noi să le putem fi ghiduri. Copiilor nu le ia mult timp să ştie mai mult decât noi despre lumea computerelor şi a internetului, despre jocurile şi jucăriile lor. Orientarea către egali a creat o cultură a copiilor care este la fel de străină pentru mulţi dintre noi precum ar fi cultura noastră pentru noii imigranţi. La fel ca imigranţii dezorientaţi într-o ţară străină, ne pierdem conducerea cu copiii noştri. Limba pare a fi diferită, muzica este cu siguranţă diferită, cultura şcolii s-a schimbat, chiar şi programa s-a schimbat. Fiecare dintre aceste schimbări contribuie la o erodare a încrederii până la punctul în care ne percepem pe noi înşine ca fiind cei care au nevoie de orientare! Ne simţim din ce în ce mai incapabili să ne orientăm copiii către lumea lor.

O altă parte a problemei este că orientarea la egal la egal le-a răpit copiilor noştri declanşatorul care, în circumstanţe mai naturale, ne-ar

activa instinctul de a-i orienta – acea înfăţişare de a fi pierdut sau confuz. Cei care poartă acest look, chiar şi ca adulţi, pot provoca răspunsuri de orientare chiar şi din partea unor străini compleţi. (Coautorul meu Gabor, un medic, susţine că a perfecţionat această înfăţişare de dezorientare neputincioasă la o artă plastică, în special în jurul staţiilor de îngrijire medicală din spitale.) Deşi copiii orientaţi spre egali au mai puţină idee decât oricine despre cine sunt sau unde merg. , efectul orientării la egal la egal este de a elimina acel sentiment de a fi pierdut sau confuz. Copilul încorporat în cultura cool nu pare vulnerabil, având nevoie de asistenţă de orientare. Proximitatea cu semenii ei este tot ce contează. Acesta este unul dintre motivele pentru care copiii orientaţi spre colegi par adesea să fie mult mai încrezători şi mai sofisticaţi, când, în realitate, ei sunt orbii care conduc pe orbi. Efectul net de a nu purta confuzia lor pe feţe este că instinctele noastre de a le ghida rămân latente, iar capacitatea noastră de a le colecta este diminuată.

în ciuda faptului că lumea noastră s-a schimbat – sau, mai corect, din cauza acestui fapt – este mai important ca niciodată să ne adunăm încrederea şi să ne asumăm poziţia de punct de lucru în viaţa copiilor noştri. Lumea se poate schimba, dar dansul ataşamentului rămâne acelaşi. Suntem destul de buni la îndrumarea copiilor mici şi preşcolari, probabil pentru că presupunem că fără noi s-ar pierde. îi informăm în mod constant despre ce se va întâmpla, unde vom fi, ce vor face, cine este această persoană, ce înseamnă ceva. După această fază se pare că ne pierdem încrederea şi acest instinct de colectare crucial devine tocit.

Trebuie să ne amintim că copiii au nevoie de orientare şi că noi suntem cea mai bună resursă pentru asta, indiferent dacă ştiu sau nu. Cu cât îi orientăm mai mult în termeni de timp şi spaţiu, oameni şi întâmplări, semnificaţii şi circumstanţe, cu atât sunt mai înclinaţi să ne ţină aproape. Nu trebuie să aşteptăm privirea lor confuză, ci să ne asumăm cu încredere poziţia noastră în viaţa lor de ghid şi interpret. Chiar şi puţină orientare la începutul zilei poate ajuta în mare măsură să-i ţină aproape: „Asta facem astăzi", „Aici voi fi, ceea ce este special la această zi este... ," „Ceea ce am în minte pentru această

seară este...", „Aş dori să ne întâlnim cu aşa şi cutare", „Să- ţi arăt cum funcţionează", „Acesta este cine va avea grijă de tine", „ Acesta este pe cine să întrebi dacă ai nevoie de ajutor", „încă doar trei zile până la..." Şi, bineînţeles, orientându-i cu privire la identitatea şi semnificaţia lor: „Ai un mod special de a...", „Eşti genul de fată care... ", „Ai elementele unui gânditor original", „Ai un adevărat dar în...", „Ai ceea ce este necesar pentru a...", „Văd că vei ajunge departe cu..." Actorie deoarece punctul de busolă al unui copil angajează instinctele de ataşament şi este o responsabilitate grozavă.

Cu propriul nostru copil, orientarea reactivează instinctele copilului de a ne ţine aproape. Atunci când colectezi copilul altuia, orientarea este un pas esenţial pentru cultivarea unei conexiuni. Secretul este ca adultul, fie el profesor sau părinte vitreg, să profite de orice goluri de orientare pe care copilul le experimentează oferindu-se ca ghid. Dacă poţi aranja situaţii care fac copilul sau studentul să fíe dependent de tine pentru a se orienta, cu atât mai bine pentru amorsarea unui ataşament.

REVENIREA COPIILOR ORIENTAŢI PE PEER

Aceşti patru paşi ai dansului ataşamentului ne împuternicesc să angajăm instinctele de ataşament ale unui copil şi îi vor aduce pe cei mai mulţi copii într-o relaţie de lucru cu adulţii care îi îngrijesc. Dar vor exista copii prea izolaţi de orientarea către colegi pentru ca acel scenariu de ataşament de bază să funcţioneze. „Ce ar trebui să fac dacă copilul meu a fost deja „pierdut" în lumea semenilor?" vor întreba unii părinţi. „Există vreo modalitate de a-l recâştiga?"

Mesajul meu de încheiere din capitolul 1 trebuie să se repete aici: întotdeauna există lucruri pe care le putem face. Deşi nicio abordare nu este sigură în toate situaţiile, putem fi încrezători în succes pe termen lung dacă înţelegem unde să ne îndreptăm eforturile. Se aplică aceiaşi paşi şi principii, chiar dacă rezistenţa iniţială a copilului de a fi curtat poate fi destul de înrădăcinată şi descurajatoare. în cele din urmă, o relaţie nu este ceva ce putem determina, ci doar să invităm şi să ademenim. Putem face cât se poate de uşor pentru copiii „pierduţi" să se întoarcă şi cât mai dificil pentru competiţie să

se ţină de ei. Deci, cum putem realiza acest lucru?

în multe privinţe, orientarea către egali este ca un cult, iar provocările de a revendica copiii sunt aproape la fel ca şi cum neam confrunta cu seducţiile unui cult. Adevărata provocare este să le recâştigăm inimile şi minţile, nu doar să le avem trupurile sub acoperişul nostru şi la masa noastră.

Când încercăm să ne adunăm copiii, trebuie să ne amintim că ei au nevoie de noi, chiar dacă s-ar putea să nu ştie asta. Chiar şi cel mai înstrăinat şi ostil dintre adolescenţi are nevoie de un părinte îngrijitor. în ciuda instinctelor greşite direcţionate şi a închiderii emoţionale, această cunoaştere este încă încorporată în psihicul lor şi poate scăpa în intimitatea unui interviu cu un adult sau un consilier îngrijorat. „Neam asigurat întotdeauna că prietenii copiilor noştri se simt confortabil la noi acasă", spune Marion, mama a doi adolescenţi. „Părea că se simţeau mai confortabil aici decât în casele lor. Aceşti tipi mari „duri" stăteau în jurul mesei din bucătărie şi purtau conversaţii cu soţul meu şi cu mine pe care, mai târziu, le-ar mărturisi băieţilor noştri că nu le-ar fi avut niciodată cu proprii părinţi."

Trebuie să venim la sarcina de a ne aduna copiii cu un aer de încredere şi să nu ne lăsăm descurajaţi sau distraşi de la misiunea noastră. Cu cât copiii sunt mai sfidătoare şi „imposibil să fii în preajmă", cu atât mai mare este nevoia lor de a fi recuperaţi.

Să-i recâştigăm este important, nu numai pentru a ne permite să ne terminăm treaba de părinte, ci şi pentru a le oferi şansa de a creşte. Copiii care au părăsit prematur uterul ataşamentului parental trebuie să fie ademeniţi înapoi pentru a continua procesul de maturizare. „Indiferent de vârstă", scrie preeminentul psihiatru de copii din SUA, Stanley Greenspan, „tinerii pot începe să lucreze la niveluri de dezvoltare pe care nu le-au putut stăpâni, dar o pot face numai în contextul unei relaţii strânse şi personale cu un adult devotat. " Atragerea copilului într-o legătură puternică de ataşament şi menţinerea lui acolo este baza pentru orice altceva putem încerca să facem cu şi pentru copil.

Cheia pentru revendicarea unui copil este de a inversa condiţiile care provoacă orientarea către semeni. Trebuie să creăm un vid de

ataşament prin separarea copilului de semenii săi şi apoi să ne plasăm în gol ca înlocuitori. Este important să ne amintim că copiii orientaţi spre egali au nevoi mari de ataşament, altfel nu ar fi orientaţi spre egali. Lipsa de proximitate cu semenii este probabil la fel de intolerabilă precum au fost golurile de ataşament faţă de părinţi, în primul rând.

Frecvent, mai ales dacă orientarea către egali nu este prea avansată, o inversare blândă poate fi realizată prin impunerea unor restricţii asupra interacţiunii între semeni, făcând în acelaşi timp o prioritate colectarea copilului ori de câte ori este posibil. Este important să nu dezvălui agenda cuiva, deoarece acest lucru se poate întoarce cu uşurinţă. Cea mai grea parte pentru mulţi părinţi este schimbarea atenţiei de la comportament la relaţie. Odată ce relaţia s-a deteriorat, comportamentul poate deveni din ce în ce mai ofensator şi alarmant. în astfel de împrejurări, ne este greu să încetăm să balustram, să mângâim, să criticăm. Pentru a schimba focalizarea, trebuie mai întâi să ne înţelegem cu inutilitatea de a aborda comportamentul şi să ne redirecţionăm către sarcina de a restabili relaţia. Cu excepţia cazului în care schimbarea este autentică, nu va fi suficientă răbdare pentru sarcina în cauză. Cei mai mulţi dintre noi ştim intuitiv cum să facem curte, trebuie doar să ştim că nu există altă cale de a ajunge unde vrem şi că mai devreme este mai bine decât mai târziu.

Voi aborda tactici specifice, cum ar fi crearea de structuri şi impunerea de restricţii în capitolul 17, dar voi lua un moment aici pentru a discuta despre temelie. împământarea continuă să fie o disciplină populară pentru tinerii adolescenţi atunci când o anumită regulă a fost încălcată sau a avut loc o încălcare. Este o întrebare despre cum îl folosim – ca pedeapsă sau ca o oportunitate, împământarea restricţionează de obicei contactul cu colegii şi, prin urmare, poate servi de fapt la crearea unui vid de ataşament de care putem profita apoi. Dacă părinţii îl pot vedea ca un moment pentru a intra în faţa copilului lor într-un mod prietenos şi pentru a oferi copilului ceva de care să se ţină, rezultatul poate fi benefic, împământarea de la sine nu va face truc. Contracararea interacţiunii între semeni poate creşte doar intensitatea copilului în urmărirea

acesteia. împământarea ar trebui, de asemenea, evitată în cazul în care părintelui îi lipseşte puterea naturală de ataşament şi încrederea interioară pentru a o reuşi. La fel ca majoritatea abordărilor comportamentale, împământarea funcţionează cel mai bine cu cei care au cel mai puţin nevoie de ea şi este cel mai puţin eficientă cu cei care au cea mai mare nevoie. Dar, în orice circumstanţe, împământarea, dacă vrem să o folosim deloc, funcţionează cel mai bine dacă părinţii o profită ca pe o oportunitate de a restabili relaţia cu copilul lor. Şi asta înseamnă să eliminaţi orice ton şi emoţie punitive din interacţiune.

Uneori sunt necesare măsuri mai radicale, mai ales când încercările de a colecta copilul au fost zadarnice şi eforturile de a pune chiar şi cea mai mică pană între un copil şi semenii săi au fost în zadar. Există o gamă largă de intervenţii pe care le putem folosi, în funcţie de resursele familiei şi de gravitatea situaţiei, de la excursii de weekend singuri cu copilul până la călătorii extinse în familie şi tot ce se află între ele. Acesta este momentul în care o casă de vacanţă poate fi la îndemână, pentru cei care îşi permit. Rudele din ţară cu inima deschisă şi instincte bune de colecţionar sunt ceva ce banii nu pot cumpăra. A scoate un copil vara în contextul familiei, chiar dacă nu este al nostru, este adesea un antidot pentru implicarea crescândă a colegilor. Mai multe familii pe care le cunosc au decis să se mute pentru a crea golul de ataşament cu semenii şi, din fericire, rezultatele acestei soluţii radicale au avut succes. Dar crearea unui astfel de gol este doar jumătate din soluţie. Colectarea copilului este cea mai importantă jumătate.

Interacţiunea unu-la-unu este cea mai eficientă în încercarea de a colecta un copil. Când există mai mult de un adult, copilul poate scăpa în continuare de întâlniri personale. Şi cu alţi copii prezenţi, golul de ataşament nu este niciodată suficient de mare pentru a forţa copilul în braţele noastre.

Este imposibil să dansezi cu un copil orientat spre egali – trebuie să facem rost de orice iniţiativă şi ingeniozitate pe care le putem aduna. Pentru fiicele mele adolescente Tamara şi Tasha, punctele de cotitură în propria orientare către colegi au venit în excursii planificate cu

scopul de a le recâştiga. Pentru Tasha, momeala a fost să ia timp liber de la şcoală şi să meargă într-un loc pe care ştiam că-i iubea. Chiar şi aşa, a devenit supărată că avea să lipsească de la şcoală – nu din motive academice, ci pentru că şcoala era acolo unde erau prietenii ei. Din fericire, până atunci eram deja pe feribot, depăşind punctul de fără întoarcere. Când am ajuns la căsuţa de la malul mării pe care o închiriasem, ea a anunţat că va fi plictisitor pentru că nu era nimeni prin preajmă. Acesta este lucrul cu orientarea către egali; îi retrogradează pe părinţi la poziţia de „nimeni". „Toţi" este numele celor ataşaţi şi „nimeni" este toţi ceilalţi.

A trebuit să-mi amintesc să nu mă las înstrăinat şi să nu lupt împotriva simptomelor. Lucrurile au început destul de încet, dar după ce mi-am rezervat câteva zile libere, eram dispus să aştept până când golul de ataşament a devenit suficient de intolerabil încât să o determine pe Tasha să caute apropiere cu mine. Sarcina mea era să intru în spaţiul ei într-un mod prietenos, fără a exagera. Expresia ei îmbufnată era departe de ochii care obişnuiau să se aprindă şi de zâmbetul pe care obişnuia să fulgeră ca răspuns la prezenţa mea. Cu această ocazie, ea m-a descoperit mai întâi ca însoţitor de plimbări şi canotaj. Apoi au venit câteva zâmbete; o oarecare căldură îi intră în voce. în sfârşit a venit vorbirea şi deschiderea către a fi îmbrăţişat. Odată cu reconectarea a venit şi, destul de interesant, dorinţa de a găti şi de a mânca împreună. Când a venit timpul să plecăm, niciunul dintre noi nu era prea dornic să se întoarcă. în drum spre casă, eu şi Tasha am venit cu nişte structuri pentru a ne păstra relaţia: o plimbare o dată pe săptămână împreună sau un pahar de ciocolată caldă într-o cafenea. Mi-am promis să nu „călăresc" cu ea în momentele noastre speciale. Aceste evenimente special aranjate au fost menite să păstreze contextul ataşamentului – mi-aş putea îndeplini celelalte sarcini parentale de coaching şi conducere în restul timpului.

Tasha m-a întrebat de ce am părăsit-o în primul rând. Am început prin a argumenta că ea avea totul înapoi când, brusc, mi-am dat seama că are dreptate. Este responsabilitatea părinţilor să ţină copilul aproape. Cu siguranţă, fiica mea nu a fost de vină pentru starea în

care se află cultura noastră. în căutarea proximităţii cu semenii ei, ea îşi urmărea doar instinctele distorsionate. Deşi nu era vina mea că cultura noastră ne eşua, era totuşi responsabilitatea mea părintească să o ţin pe Tasha până când nu mai avea nevoie de mine. I-am lăsat-o să plece, fără să ştie şi fără să vrea, înainte de a termina educaţia mea parentală. Mă înfioră să-mi amintesc că, la vremea aceea, îmi făcea griji să-mi iau o săptămână liberă de la serviciu. Privind retrospectiv, ştiu că a fost una dintre cele mai bune decizii pe care le-am luat vreodată.

Cu Tamara, au fost câteva zile de drumeţii şi camping singure în sălbăticie care ne-au restabilit relaţia. Momeala era că îi plăceau drumeţiile şi pescuitul şi în aer liber. Orientarea ei către colegi a fost jucată la început, când mi-a refuzat ajutorul, a mers înaintea mea sau în spatele meu şi a menţinut interacţiunea noastră la minimum. Faţa ei mohorâtă mi-a amintit că nu eram compania pe care şi-o dorea. Am ales sălbăticia cu care eram familiarizat, astfel încât să pot fi punctul de busolă în toate sensurile. A durat câteva zile. Deşi, încă o dată, a trebuit să-mi reamintesc să am răbdare şi să rămân prietenoasă, în ultima zi fiica mea mergea alături de mine şi îmi întâmpina ajutorul. La fel ca pe vremuri, era plină de arătaţi şi povestiţi şi putea să-mi taie urechea. Ceea ce m-a luat prin surprindere a fost cât de repede şi cât de profund mi-a putut atinge inima zâmbetul ei cald. în urma orientării ei la egal la egal, uitasem complet bucuria pe care mi-o dăduse cândva relaţia noastră.

RELAŢIA DINTRE copil şi părinte este sacră. în faţa provocării culturii de la egal la egal, trebuie să menţinem puternice ataşamentele copiilor noştri faţă de noi şi să facem ca aceste ataşamente să dureze atâta timp cât copiii noştri trebuie să fie părinţi. Dar cum să ajungi la asta?

FĂ DIN RELAŢIA PRIORITATEA

Indiferent de problema sau problema cu care ne confruntăm în educaţia parentală, relaţia noastră cu copiii noştri ar trebui să fie cea mai mare prioritate. Copiii nu experimentează intenţiile noastre, oricât de sincere ar fi. Ei experimentează ceea ce manifestăm în ton

şi comportament. Nu putem presupune că copiii vor şti care sunt priorităţile noastre: trebuie să ne trăim priorităţile. Mulţi copii pentru care părinţii simt dragoste necondiţionată primesc mesajul că această iubire este într-adevăr foarte condiţionată. „Adevărata provocare este să păstrezi răbdarea, să ai o viziune pe termen lung”, spune Joyce, mamă a trei copii mici. „Când eşti într-un blocaj, este greu să-ţi aminteşti că eşti într-o relaţie cu o persoană, nu doar încerci să scoţi pe cineva pe uşă în zece minute. Problema este că avem propriile noastre agende şi uneori vedem copilul ca pe un impediment.”

Acceptarea necondiţionată este cel mai dificil de transmis exact când este cea mai necesară: atunci când copiii noştri ne-au dezamăgit, ne-au încălcat valorile sau s-au făcut odioşi faţă de noi. Tocmai în astfel de momente trebuie să indicăm, prin cuvânt sau prin gest, că copilul este mai important decât ceea ce face, că relaţia contează mai mult decât conduita sau realizarea. Facem relaţia

sigură înainte de a aborda comportamentul. Atunci când lucrurile sunt cele mai dure, ar trebui să ne ţinem cel mai ferm de copiii noştri. Apoi, ei, la rândul lor, se pot ţine de noi. încercarea de a fi părinţi, de a „preda lecţii" atunci când suntem supăraţi sau plini de furie riscă să-l facă pe copil îngrijorat de relaţie. Cu greu ne putem aştepta ca un copil să se ţină de o conexiune pe care, în ochii lui, nu o preţuim. în astfel de momente, cel mai bun lucru de făcut este să ne adunăm, să ne reţinem cuvintele critice şi să renunţăm la a mai impune orice „consecinţe".

Pentru unii părinţi, un astfel de mod de a relaţiona pare nefiresc. Le este teamă că copiii lor îi vor percepe ca fiind îngăduitori de abateri. Ei cred că eşecul de a vorbi imediat şi consecvent despre comportamentul inadecvat îl va încurca pe copil şi îi va compromite propriile valori. Deşi de înţeles, această frică este deplasată. Confuzia este rareori problema: un copil va şti, de obicei, la ce se aşteaptă şi nu poate sau nu doreşte să nască. Incapacitatea de a livra este de obicei o problemă de maturitate; nedorinţa de a livra este de obicei o problemă de ataşament. Un copil este mult mai probabil să fie confuz nu cu privire la ceea ce este apreciat, ci cu privire la propria valoare şi importanţă pentru părinte. Este exact ceea ce necesită clarificare şi afirmare. Când îi spunem unui copil „Este inacceptabil", cu excepţia cazului în care ataşamentul este sigur şi conexiunea este solidă, copilul va auzi probabil „Ea nu mă place" sau „Nu sunt acceptabil pentru că..." sau „Eu sunt acceptabil doar când..." Când un copil aude un astfel de mesaj, indiferent dacă l-am spus sau nu, relaţia este deteriorată. însăşi baza pe care un copil vrea să fie bun pentru noi este subminată.

Nu ne compromitem valorile atunci când spunem că copilul este mai important decât conduita lui; mai degrabă, le afirmăm la nivelul lor cel mai profund. Săpăm până la roca de bază şi declarăm ceea ce este adevărat. Atunci când sunt provocaţi să-şi clarifice valorile, părinţii, cu foarte puţine excepţii, ies de partea copilului şi a ataşamentului. Problema este că de obicei luăm relaţia de bună. Suntem conştienţi de alte valori – valorile morale, de exemplu – dar nu de cea mai fundamentală pentru noi toţi, ataşamentul. Când interacţionăm cu copiii noştri, aceste alte valori le comunicăm. Numai

când ataşamentul devine conştient descoperim angajamentul nostru cel mai profund – copilul însuşi.

PĂRINŢIA CU ATAŞAMENTUL ÎN minte

Dacă ne-am lua indiciile din secvenţa naturală a dezvoltării, priorităţile noastre ar fi clare. Primul ar fi ataşamentul, al doilea ar fi maturizarea şi al treilea ar fi socializarea. Când întâmpinăm unele turbulenţe cu copilul nostru, mai întâi ne-am aborda relaţia, care este unul şi acelaşi lucru cu păstrarea contextului pentru maturizare. Abia după aceea ne vom concentra pe potrivirea societăţii, adică pe comportamentul copilului. Nu înainte de a ne convinge că primele două priorităţi au fost îndeplinite, am trece la a treia. Acceptarea acestei discipline în interacţiunile noastre cu copiii noştri ne-ar menţine în armonie cu designul de dezvoltare şi ne-ar ajuta să trăim în armonie cu angajamentele noastre cele mai fundamentale. Acesta este lucrul parental: a face tot posibilul pentru copiii noştri lucrează pentru a scoate tot ce e mai bun din noi.

A fi părinte având în vedere ataşamentul înseamnă a nu permite nimic să separe copilul de noi, cel puţin nu psihologic. Această provocare este mult mai mare cu un copil orientat spre egali, deoarece ceva deja a intervenit între părinte şi copil: colegii. Nu numai că copiii orientaţi spre egali sunt mai puţin înclinaţi să se ataşeze de noi, dar sunt conduşi la comportamente care pot fi vătămătoare şi alienante. (Pentru energia negativă a ataşamentului care alimentează astfel de comportamente, vezi capitolul 2.) Sentimentele noastre ca părinţi pot fi rănite chiar şi atunci când copilul nu răspunde la propunerile noastre. Un copil mai mare prins în orientarea către semeni poate nu numai să nu răspundă, ci de-a dreptul rău şi urât. Este dureros să fii respins, ignorat şi lipsit de respect. Este greu să nu reacţionezi la mişcarea ochilor peste cap, la nerăbdarea vocii, la comportamentul nepăsător şi la tonul nepoliticos. Aroganţa şi neloialitatea percepută a copilului orientat spre egali încalcă orice sensibilitate de ataşament a părintelui. Apasă toate butoanele greşite. Un astfel de comportament jignitor, jignitor ne împinge toate butoanele fierbinţi – cum să nu?

în capitolul 2, am numit orientarea către colegi o chestiune de

ataşament. Când copiii noştri ne abandonează pentru semenii lor, ne simţim la fel de violaţi, supăraţi şi umiliţi ca şi în orice altă relaţie la care ne-am ţinut profund. Este firesc, atunci când este rănit, să te retragi în defensivă, retrăgându-te emoţional pentru a evita să te răneşti şi mai mult. Acesta este momentul în care partea defensivă a creierului nostru ne dă impulsul să ieşim înapoi din teritoriul vulnerabil într-un loc în care insultele nu mai ustură şi lipsa conexiunii nu întoarce stomacul. Părinţii sunt doar oameni.

Retragerea energiei noastre de ataşament ne poate apăra de o vulnerabilitate ulterioară, dar copilul o trăieşte ca o respingere. Trebuie să ne amintim că copilul nu îşi propune în mod conştient să ne rănească, ci doar urmăreşte instinctele sale distorsionate. Dacă, ca răspuns, ne dezactivăm emoţional, creăm un gol şi mai mare de ataşament care îl împinge pe copil din ce în ce mai puternic în braţele semenilor săi. Pentru copil, retragerea părinţilor precipită aproape întotdeauna o spirală descendentă în ataşamentele şi disfuncţiile de la semeni. Deşi părintelui i se poate părea că nu există nicio legătură cu salvarea, relaţia cu mama, tata şi familia încă contează profund chiar şi pentru copilul cel mai orientat spre egali. Dacă noi, părinţii, ne permitem să devenim alienaţi, vom arde singurul pod prin care copilul se poate întoarce. Este nevoie de un sfânt pentru a nu fi înstrăinat, dar cu copiii noştri orientaţi spre semeni, sfinţenia poate fi ceea ce suntem chemaţi. Dacă pare nenatural, este pentru că este nenatural. Parintenia nu a fost niciodată menită să fie aşa, nu a fost concepută de natură cu posibilitatea ca inimile copiilor noştri să se întoarcă împotriva noastră. Totuşi, dacă ne lăsăm alungaţi, copilul nu mai rămâne nimic de care să se ţină. A ne menţine în joc, a nu ne permite să fim alienaţi este unul dintre cele mai importante lucruri de făcut, de dragul copiilor noştri şi al nostru.

Cu adevărat, nu există nimic mai rânitor decât să te simţi respins continuu. Ne cere să ne folosim cu răbdare şi credincioşie din izvorul nostru infinit de adânc de iubire neîmpărtăşită şi să sperăm într-o zi mai bună. Chiar dacă situaţia ne lasă frustraţi şi fără speranţă, nu trebuie să abandonăm terenul. Atâta timp cât rămânem deschişi, există şanse mari ca fiul sau fiica neclintită să se întoarcă.

Nu de puţine ori, într-un act de disperare, părinţii vor oferi un

ultimatum copilului lor. De obicei, este o versiune a, dacă nu vă formaţi, va trebui să expediaţi. Fie că este folosit în mod oficial ca o tehnică precum „dragostea dură” sau pur şi simplu un răspuns la nivelul instinctului pentru a aduce copilul la rând, rareori funcţionează cu un copil orientat spre egali. Un astfel de ultimatum presupune suficient ataşament pentru a tranzacţiona. Dacă ataşamentul nu este suficient de puternic, copilul nu va fi impuls de a rămâne aproape de părinte. Ultimatumurile îl fac pe copil să simtă foarte mult că părinţii ei o iubesc şi o acceptă doar condiţionat. Ele determină un copil orientat spre egali să se detaşeze şi mai mult de părinte şi nu duc decât la o înrădăcinare mai profundă a ei în lumea semenilor.

Uneori, ultimatumul nu este deloc un ultimatum, ci un mod de a renunţa la responsabilitate sau de a renunţa. Părintele a avut-o. îi lipseşte speranţa că lucrurile se vor îmbunătăţi sau energia necesară pentru a le face aşa. Dacă acesta este cazul, este mai bine să găseşti o modalitate de despărţire care să nu agraveze problema sau să îngreuneze repararea relaţiei în viitor. Respingerea de această amploare este greu de recuperat pentru orice copil. Dacă ţinerea nu mai este o opţiune pentru părinţi, le sugerez adesea să ia în considerare trimiterea copilului la o şcoală rezidenţială privată sau să se sprijine pe rude sau, eventual, să găsească o familie căreia îi sunt aproape care să le dea o mână de ajutor. Cu cât respingerea este mai puţin evidentă, cu atât este mai posibilă o eventuală restaurare. Dacă conexiunea psihologică nu a fost întreruptă şi separarea fizică le oferă părinţilor o oarecare uşurare, ei ar putea, poate, să găsească din nou puterea şi iniţiativa de a încerca să-şi revendice copilul.

în unele moduri, mai puţin drastice, dar la fel de important de recunoscut, toţi părinţii se pot trezi din când în când să iasă din relaţie, chiar dacă fără să vrea. A face din relaţie o prioritate implică repararea, mai ales atunci când conexiunea emoţională a fost încordată sau întreruptă. Este un părinte rar care nu-l pierde uneori. Equanimitatea perfectă ne depăşeşte. Indiferent cât de multă înţelegere avem sau cât de drepte ar fi priorităţile noastre, suntem obligaţi să fim declanşaţi în reacţii necontrolate din punct de vedere emoţional de către copiii noştri – toţi, cu excepţia sfinţilor dintre noi, adică. Pauzele temporare in relaţie sunt inevitabile si nu sunt in sine

daunatoare, decât daca sunt frecvente si severe. Prejudiciul real este provocat atunci când neglijăm să ne colectăm din nou copilul, transmiţând astfel că relaţia nu este importantă pentru noi sau, alternativ, dacă lăsăm impresia că este responsabilitatea copilului să restabilim legătura.

O modalitate prin care putem spune cât de drag este ceva pentru cineva este prin obstacolele pe care sunt dispuşi să le depăşească în urmărirea lui. Aşa ştiu copiii noştri cât de dragă ne este relaţia. Când facem efortul de a ne găsi calea înapoi spre partea copiilor noştri, transcenzând propriile noastre sentimente şi ţinându-le pe ale lor, transmitem un mesaj puternic că relaţia este prioritatea noastră cea mai mare. Când reacţiile sunt intense şi sentimentele sunt stricate, este timpul să ne revendicăm prioritătile cele mai profunde şi să ne afirmăm angajamentul faţă de ele. „Sunt încă mama ta şi voi fi mereu. Ştiu că este greu să-mi amintesc că te iubesc atunci când sunt supărat şi uneori poate chiar să uit chiar şi eu pentru o clipă sau două, dar îmi revin mereu în fire. Mă bucur că legătura noastră este puternică. Trebuie să fie într-un moment ca acesta.” Cuvintele reale nu sunt atât de importante. Tonul vocii tale şi moliciunea din ochii tăi şi blândeţea atingerii tale sunt cele care spun povestea.

AJUTĂ-ŢI COPILUL SĂ ŢINE APROAPE

Am spus în capitolul 2 că există şase moduri de ataşare, „fiecare dintre ele oferind un indiciu despre comportamentul copiilor noştri – şi, adesea, despre propriul nostru comportament”. Ceea ce face un copil să se simtă deconectat de noi depinde de dinamica ataşamentului care se întâmplă să predomine în viaţa lui emoţională.

Copiii care se ataşează în primul rând prin simţuri rămân cu un sentiment de separare atunci când există o lipsă de contact fizic. Copiii care se ataşează prin loialitate se vor simţi înstrăinaţi dacă li se pare că părintele este mai degrabă împotriva lor decât pentru ei. Coautorul meu, Gabor, îşi aminteşte că fiul său extrem de inteligent şi sensibil, pe atunci în vârstă de nouă ani, s-a simţit atât de străuit de mama şi tatăl său, încât şi-a imaginat că au urmat cursuri noaptea despre cum să le facă viaţa dificilă copiilor! Puţini copii şi- ar exprima

sentimentele atât de dramatic, dar mulţi copii simt că părinţii lor nu sunt de partea lor.

Unii copii trebuie să simtă că contează pentru părinţi pentru a se simţi apropiaţi de ei. Dacă un astfel de copil se percepe pe sine ca neimportant pentru părinte, se va simţi întrerupt – ca, de exemplu, dacă copilul are impresia că părintele consideră munca sau alte activităţi ca fiind priorităţi mai mari decât ea, copilul, în viata părintelui. Când este conectat la inimă, lipsa de căldură şi afecţiune îl va face pe copil să se simtă lăsat afară în frig. Dacă a fi cunoscut şi înţeles este ceea ce creează un sentiment de intimitate, un sentiment de a fi înţeles greşit va crea o pană, la fel ca şi percepţia, chiar dacă este inconştientă, că părinţii adăpostesc un secret esenţial. De aceea, părinţii nu ar trebui să-şi mintă niciodată copiii. Minciunile, oricât de inocent intenţionate, nu pot proteja un copil de durere. Există ceva în noi care ştie când suntem minţiţi, chiar dacă acea conştientizare nu ajunge niciodată la conştiinţă. A fi exclus dintr-un secret generează un sentiment de a fi tăiat şi dă naştere la anxietatea excluderii.

Pentru a rezuma, indiferent de forma principală de ataşare a copiilor noştri, scopul nostru principal este să-i ajutăm să rămână suficient de conectaţi cu noi, astfel încât să nu fie nevoie ca ei să ne înlocuiască.

RĂMÂND CONECTAT CÂND DEPĂRTARE FIZIC

Cea mai mare provocare este cu acei copii care sunt încă dependenţi în primul rând de simţuri pentru a se simţi apropiaţi. Copiii foarte mici sunt, desigur, aşa, în mod firesc, dar mulţi copii mai mari, dacă sunt orientaţi spre colegi, nu sunt, de asemenea, în stare să-şi păstreze sentimentele de apropiere de părinţi în prim plan atunci când este fizic departe de ei. Putem recunoaşte astfel de copii după indiferenţa şi detaşarea lor faţă de noi după perioade de separare fizică, chiar dacă relativ scurte, cum ar fi o zi de şcoală primară. Am putea face bine să împrumutăm din trucurile pe care îndrăgostiţii le folosesc pentru a depăşi prăpastia separării fizice. De fapt, gândirea în acest fel ar trebui să genereze o multitudine de idei. Cu îndrăgostiţii, dorinţa de a păstra proximitatea este reciprocă, aşa că ambii se vor aplica de obicei la sarcină. în cazul copiilor, părinţii trebuie să se gândească la ceea ce are nevoie copilul. Provocarea este aceeaşi,

indiferent de cauza separării: părinţii trebuie să lucreze, copilul merge la şcoală, părinţii nu locuiesc împreună, o spitalizare, plecarea în tabără sau dormitul separat.

Unele tehnici utile pentru părinţi pentru a-şi ajuta copiii să depăşească separarea inevitabilă includ oferirea copilului de poze cu ei înşişi, bijuterii speciale sau medalioane pe care să le poarte, note de citit sau de citit, ceva propriu de care copilul să-l ţină atunci când este separat, apeluri telefonice la ore stabilite, înregistrări ale vocii lor cu cântece sau mesaje speciale, ceva cu mirosul lor pe el, cadouri care urmează să fie deschise la momente speciale. Lista este potenţial nelimitată. Toată lumea ştie cum să facă asta; este o chestiune de a recunoaşte că separarea fizică este importantă şi de a-şi asuma responsabilitatea. Este deosebit de important să facem acest lucru cu acei copii care nu ne oferă indicii că acesta este ceea ce au nevoie. Desigur, aici vorbim despre preadolescenţi: astfel de trucuri nu vor merge prea bine cu adolescentul tău!

Un alt mod de a rămâne conectat este să-i oferi copilului tău un sentiment despre locul în care te afli atunci când nu eşti cu ea. Familiarizarea ei cu locul de muncă poate fi de ajutor. Când sunteţi plecat într-o călătorie, configuraţi ceva astfel încât ea să vă poată urmări călătoriile pe o hartă. Ca şi în cazul îndrăgostiţilor, absenţa fizică este mult mai uşor de suportat atunci când unul este capabil să-l localizeze pe celălalt în timp şi loc. A nu oferi un sentiment de continuitate înseamnă a-ţi asuma riscul de a fi înlocuit.

Este posibil să avem nevoie de ajutorul altora pentru a ne menţine prezenţi în mintea copilului atunci când suntem absenţi. Putem cere prietenilor, rudelor sau altor adulţi îngrijitori să vorbească cu copilul nostru despre noi într-un mod prietenos, să-l ajutăm să-şi imagineze ce facem în anumite momente, să-i arătăm poze care să-i trezească amintiri plăcute. Chiar dacă iniţial poate fi supărător pentru copil, un astfel de contact secundar cu noi serveşte scopului păstrării conexiunii. Cu copiii care riscă să ne înlocuiască cu semeni, alţi adulţi pot juca un rol semnificativ în menţinerea intactă a relaţiei copil-părinte. Acest lucru este valabil mai ales pentru copiii ai căror părinţi nu locuiesc împreună. Dacă vrem să acţionăm în interesul superior al copilului, trebuie să facem tot ce ne stă în putere pentru a ne ajuta

copiii să-l ţină pe celălalt părinte aproape atunci când suntem despărţiţi. Având în vedere riscul crescut de orientare la egal la egal în urma divorţului, acesta ar trebui să fie unul dintre obiectivele noastre principale şi responsabilităţile principale. Din păcate, conştiinţa ataşamentului nu este adesea suficient de puternică pentru a depăşi conflictele personale care există între părinţi.

INTIMITATE: CEA MAI PROFUNDĂ CONEXIUNE

Scopul final în a ne ajuta copiii să ne ţină aproape este de a cultiva o intimitate profundă cu care colegii copiilor noştri nu pot concura. Indiferent cât de apropiaţi ar fi prietenii, este rar ca copiii să-şi împartă inimile unii cu alţii. Sentimentele cele mai interioare sunt de obicei păzite; teritoriul este de obicei prea vulnerabil pentru a-şi asuma riscul de a fi ruşinat sau neînţeles. O mamă îşi aminteşte ce s-a întâmplat când calul fiicei sale adolescente a murit într-un accident de călărie. „Am fost şocată să aflu", spune ea, „că cei mai buni prieteni ai Jennei nu ştiau absolut nimic despre durerea ei. Când am întrebat de ce nu le-a spus, ea mi-a răspuns practic că acestea nu sunt genul de lucruri pe care copiii le împărtăşesc prietenilor lor!" Concept ciudat de prietenie, dar destul de tipic în lumea ataşamentelor de la egal la egal.

Secretele pe care copiii le împărtăşesc unii altora sunt adesea secrete despre ceilalţi sau informaţii despre ei înşişi care nu dezvăluie prea multe. Lucrurile vulnerabile sunt rareori spuse. Acest lucru este norocos pentru părinţi, deoarece sentimentul de apropiere care poate veni din sentimentul de profund cunoscut şi înţeles este probabil cea mai profundă intimitate dintre toate, creând o legătură care poate transcende cele mai dificile separări fizice. Puterea unei astfel de conexiuni intime părinte-copil nu poate fi exagerată.

Primul pas în crearea acestui tip de apropiere este atragerea copilului. Deşi mulţi copii au nevoie de o invitaţie, a-i întreba ce cred şi ce simt ei rareori funcţionează. Uneori trucul constă în a găsi tipul potrivit de structură: ieşiri regulate împreună, sarcini comune, plimbarea câinelui. Cu mama, atunci când spălam vasele sau culegeam afine împreună, împărtăşesc gândurile şi sentimentele care aproape că nu ieşeau altfel. Apropierea pe care am simţit-o în acele

momente a fost într-adevăr foarte specială şi a mers un drum lung pentru a crea o conexiune de durată.

Fiica adolescentă a coautorului meu are obiceiul să vină în biroul lui târziu noaptea, exact când speră să aibă puţină intimitate. în astfel de momente, totuşi, ea se angajează în împărtăşirea personală, care nu este cu greu deschisă pentru restul zilei. El a învăţat să primească şi să aprecieze aceste „intruziuni", se îndepărtează de lectură sau de e-mail pentru a-şi concentra atenţia asupra copilului său. Trebuie să profităm de orice ocazie.

Sentimentele unor copii sunt închise, din motivele defensive pe care le-am explicat în capitolul 8. A-i face să divulge ceva la distanţă vulnerabil este descurajantă. Trebuie să le facem cât mai uşor posibil să împărtăşească şi să ne amintim că obiectivul nostru principal nu este să le corectăm sau să-i învăţăm, ci să ne conectăm cu ei. A crea momente speciale unu-la-unu şi ai grijă să nu fii prea direct sunt începuturi bune. Este în mare parte o chestiune de încercare şi eroare, dar iniţiativa şi ingeniozitatea vor da roade de obicei. Cu cât este mai dificil să se formeze o astfel de conexiune, cu atât mai important este pentru noi să o urmăm. Cu cât copiii noştri se simt mai cunoscuţi şi înţeleşi de noi, cu atât riscăm mai puţin să fim înlocuiţi. Acest tip de conexiune este cel mai bun pariu al nostru pentru imunizarea copiilor noştri împotriva orientării către egali.

Cultivarea unui sentiment de intimitate psihologică se face cel mai bine ca măsură preventivă. Odată ce un copil este intens orientat spre colegi, probabil că am pierdut oportunitatea de a dezvolta o astfel de conexiune. în astfel de cazuri, trebuie mai întâi să colectăm copilul în modurile pe care le-am discutat în capitolul 14. Pentru copiii orientaţi spre colegi este de la sine înţeles că a vorbi cu părinţii despre orice contează nu este în ordine. Un tânăr apelant la un program radio pe care îl făceam pe acest subiect a exprimat cu o claritate devastatoare cu ce se confruntă părinţii copiilor orientaţi spre egali. Pe un ton plin de încrederea celor care ştiau, această fată de cincisprezece ani a sunat să mă înţeleagă. „Eşti atât de ciudat. Când eşti adolescent, prietenii tăi sunt familia ta. De ce ar vrea vreo adolescentă să vorbească cu părinţii ei? Nu este corect. Nici măcar nu este normal." Având în vedere orientarea ei către colegi, nu ar fi

putut să vadă altfel. Boala este insidioasă – nu are sens la aceşti copii că ceva nu este în regulă. Este profund inutil să-i subliniezi unui copil orientat spre egali că instinctele ei o duc în rătăcire sau că intensitatea relaţiilor ei cu semeni nu îi serveşte interesul superior. Nu există nimic raţional în această aberaţie şi toată raţiunea din lume nu poate dezactiva instinctele care sunt distorsionate. Nu există altă cale decât să ne recâştigăm copiii, unul câte unul.

Cultivarea conexiunilor care sunt multifaţete şi profund înrădăcinate este cea mai bună prevenire pentru orientarea către colegi. (Voi spune multe mai multe în capitolul 17 despre cum să prevenim orientarea la egal la egal.) Un copil care se simte cunoscut şi înţeles nu este probabil să fie mulţumit de tariful mai slab pe care îl oferă orientarea la egal la egal. În acest fel, îi oferim şi copilului nostru un model pentru viitoarele ataşamente la fel de împlinitoare precum cel experimentat cu părinţii săi. Fără un astfel de şablon, relaţiile sale viitoare pot fi sărăcite, bazate în primul rând pe unidimensionalitatea interacţiunilor între semeni.

CREAŢI STRUCTURI ŞI IMPUNEŢI RESTRICŢII

Deşi este necesar să se impună ordine în comportamentul unui copil, este mult mai important să impună ordine asupra ataşamentelor copilului. Avem două locuri de muncă aici: stabilirea de structuri care cultivă conexiunea şi restricţii care slăbesc concurenţa. Şi credeţi-mă, dacă am vedea situaţia clar, ne-am da seama că în cultura noastră este un knock-out-drag-out, fără restricţii, fără sferturi, câştigător-ia-totul şi învins-obţine- nuthin', diavolul-i-a- luptă cea mai din urmă pentru inimile şi minţile copiilor noştri!

Desigur, există limite în ceea ce putem face: nu putem face copiii noştri să vrea să fie cu noi, să se orienteze lângă noi sau să ne iubească. Nu îi putem face să vrea să fie buni pentru noi şi nu putem decide cine sunt prietenii lor. Cu copiii legaţi de adulţi, nu trebuie să facem niciunul dintre aceste lucruri – ataşamentul lor faţă de noi va face treaba în numele nostru. În egală măsură, există limitări în ceea ce ar trebui să facem: nu ar trebui să ne forţăm asupra lor şi nu ar trebui să folosim forţa pentru a le ţine aproape. A ţine copiii noştri nu înseamnă a le modela comportamentul, ci a le angaja instinctele de

ataşament şi a păstra ierarhia naturală. Nu este suficient – sau chiar posibil – să ţii copiii aproape atunci când instinctele le îndepărtează. Trebuie să lucrăm pentru a păstra şi a restabili relaţia, astfel încât să fii cu noi şi să depinzi de noi să se simtă corect şi firesc pentru ei. în acest scop, trebuie să punem structuri şi restricţii. Nu ar trebui să încredinţăm ataşamentele copiilor noştri faţă de soartă mai mult decât ar trebui să lăsăm în seama sorţii sănătatea noastră sau finanţele noastre.

Structurile şi restricţiile protejează sacrul. O parte din rolul culturii este de a proteja valorile pe care le preţuim, dar pe care, în viaţa noastră de zi cu zi, nu le trăim la fel de urgent. Recunoaştem, de exemplu, că exerciţiul şi singurătatea sunt importante pentru bunăstarea noastră fizică şi emoţională, dar rareori sentimentul nostru de urgenţă este suficient de puternic pentru a ne determina să onorăm aceste nevoi în mod constant. Culturile în care exerciţiul şi solitudinea meditativă sunt practici încorporate îşi protejează membrii de această lipsă de motivaţie. Pe măsură ce cultura noastră se erodează, structurile şi ritualurile care protejează viaţa de familie şi caracterul sacral al relaţiei părinte-copil – de importanţă vitală, dar nu urgentă în conştiinţa noastră – sunt, de asemenea, erodate treptat.

Dacă cultura provensală ar ceda presiunilor economice şi culturii din ziua de azi, ritualurile care protejează ataşamentele unui copil ar dispărea probabil: masa de familie, strângerea felicitărilor la poarta şcolii, sărbătoarea satului şi familia de duminică, mers pe jos. De aceea, părinţii de astăzi trebuie să ia lucrurile în propriile mâini pentru a crea o minicultură proprie. Avem nevoie de nişte rituri de ataşament pentru a proteja sacrul, ceva care ne serveşte pe termen lung, astfel încât să nu trebuie să fim conştienţi de asta pe termen scurt. Nu ne permitem să lăsăm lucrurile să scape atât de departe încât, la fel ca Humpty Dumpty, să nu poată fi puse la loc.

Este înţelept să folosim puterea de ataşament pe care o deţinem astăzi pentru a pune în aplicare structuri care ne vor permite să păstrăm puterea de care vom avea nevoie pentru mâine. Trebuie să construim structuri care să restricţioneze lucrurile care ne-ar lua copiii de lângă noi şi, în acelaşi timp, să ne permită să ne adunăm copiii. Regulile şi restricţiile ar trebui să se aplice la televizor, computer,

telefon, internet, jocuri electronice şi activităţi extracurriculare. Cele mai evidente restricţii care trebuie puse în aplicare sunt cele care guvernează interacţiunea între semeni, în special interacţiunea în stil liber care nu este orchestrată de adulţii responsabili. Cu excepţia cazului în care părinţii pun anumite restricţii, cererea de date de joacă, întâlniri, petreceri de pijama şi timpul de mesagerie instantanee scapă în curând de sub control. Nu durează mult pentru ca urmărirea contactului cu semenii să prevaleze asupra dorinţei de apropiere cu părinţii. Fără reguli şi restricţii care să ne ofere avantaj, devine din ce în ce mai dificil să concurezi. Reţineţi că aici vorbim de prevenire. Structurile şi stricturile nu pot fi impuse cu forţa copilului orientat spre egali fără a provoca daune suplimentare. Aceste situaţii necesită abordări diferite.

Părinţii înţelepţi nu vor impune mai multe restricţii decât va suporta puterea de ataşament pe care o deţin. „Când Lance avea unsprezece ani, a trecut de la a fi nepopular la a deveni dintr-odată parte a grupului", îşi aminteşte mama unui adolescent. „Eu şi tatăl lui am fost foarte incomod cu cei doi noi cei mai buni prieteni ai săi. Nu păreau ataşaţi de părinţi, să fie întemeiaţi în familie. Ne-am simţit inconfortabil când aceşti copii au trecut. A fost un sentiment puternic. Amândoi aceşti copii ne pun nervii pe cap.

„Deodată, Lance a început să asculte CD-urile lor; au fost dezgustători — iar eu sunt un fan rock. Multe cuvinte-f, pline de violenţă. CD-uri la care nu m-aş gândi acum, dar apoi, când fiul meu avea unsprezece ani... Oricum, acest copil Josh, era ca un Flautar. Parcă mi-ar fi alungat fiul. Lance s-a schimbat. A devenit secret cu noi, cerând mereu să fie conectat cu aceşti copii.

„Am decis că trebuie să rupem acea relaţie. Am eşuat lamentabil. L-am aşezat pe Lance să vorbim cu el. „Eu şi tatăl tău nu mai vrem să-l vezi pe Josh", i-am spus. A plâns la început, a plâns şi a plâns. A devenit clar că a simţit că l-am forţat să ia o decizie între noi şi Josh şi că el l-a ales pe Josh. A plâns pentru că i-ar fi dor de mine.

„Nu ne-a vorbit. Timp de trei luni şi jumătate, nu am primit nimic. A continuat să-l vadă pe Josh, la şcoală, după şcoală şi în weekend. în cele din urmă a trebuit să cedem." Ceea ce părinţii lui Lance şi-au dat seama a fost că nu se pot confrunta direct cu problema colegilor. Le

lipsea puterea de ataşament, motiv pentru care încercarea lor de a limita interacţiunea dintre semeni a fiului lor a fost sortită eşecului. Au trebuit să se întoarcă la elementele de bază şi să-şi adune fiul, să-l atragă din nou în relaţie cu ei.

Ieşirile în familie şi vacanţele trebuie protejate. Dacă aceste vremuri vor servi scopului de a ne aduna copiii şi de a păstra legăturile, nu ne putem permite să diluăm funcţia luând cu prietenii copiilor noştri. Nici nu ne putem permite genul de vacanţă care desparte familia, aşa cum devine moda atât pe pârtia de schi, cât şi în staţiunea însorită. Este un indiciu al cât de nebuni am devenit că până şi vacanţa în familie a cedat ideii că copiii aparţin copiilor şi adulţii cu adulţii sau că vacanţele sunt pentru a le permite părinţilor să ia o pauză de la copiii lor. Cu cât luăm mai multe pauze, cu atât copiii sunt mai puţin ataşaţi de noi. Ironia este că devin mai greu de părinţi – şi, prin urmare, cu atât avem nevoie de mai multe pauze de la ei!

Desigur, devine mai greu să impuni restricţii adolescenţilor, în special celor deja foarte orientaţi spre egali. Ei cer libertatea de a-şi continua relaţiile unii cu alţii, iar cerul îi ajută pe oricine îi împiedică. Pentru adolescenţii orientaţi spre egali, care îşi urmăresc instinctele distorsionate, este clar că aparţin unul altuia şi că părinţii se află în calea a ceea ce contează cu adevărat. în ceea ce îi priveşte, părinţii şi profesorii care nu înţeleg aceste lucruri nu sunt în contact şi pur şi simplu nu le înţeleg.

De aici şi importanţa punerii în aplicare a unor structuri cât timp avem încă puterea de a face acest lucru. Dacă lăsăm în voia sorţii, familiile noastre vor fi sfâşiate treptat de preocupările individuale, de cerinţele societăţii, de presiunile economice şi, în cele din urmă, de instinctele distorsionate ale urmaşilor noştri. Structurile care facilitează relaţia părinte-copil sunt cheie: sărbători în familie, sărbători în familie, jocuri în familie, activităţi în familie. Dacă nu se lasă deoparte un timp şi un loc şi nu se creează ritualuri, presiunile care sunt mai urgente vor predomina inevitabil. Pentru familiile monoparentale, această sarcină este şi mai crucială, deoarece presiunile concurente sunt mai intense. Tradiţiile culturale care încă există într-o căsnicie, chiar dacă sunt slăbite în comparaţie cu cele

care au predominat în trecut, deseori trec pe marginea drumului în urma despărţirii familiei.

De la şederea noastră în Provence, am ajuns să consider masa de familie ca fiind unul dintre cele mai importante ritualuri de ataşament dintre toate. Ataşamentul şi mâncatul merg împreună. Unul îl facilitează pe celălalt. Mi se pare că masa ar trebui să fie o perioadă de dependenţă neruşinată: unde ierarhia ataşamentului este încă păstrată, unde cei de încredere au grijă de cei dependenţi, unde experienţa contează încă, unde există plăcerea de a se hrăni şi de a fi hrănit şi unde mâncarea este drumul spre inimă. Studiile altor mamifere au arătat că chiar şi digestia pare să funcţioneze mai bine în contextul ataşamentului. Ataşamentele tulburate explică probabil incidenţa mare a durerilor abdominale ale copiilor la şcoală şi a problemelor lor alimentare la prânz. Ei ar explica, de asemenea, rezistenţa multor copii orientaţi către colegi de a fi hrăniţi de părinţi şi de a se aşeza la masă şi de a lua masa în familie.

Deşi simplul fapt de a mânca împreună ar putea facilita o conexiune primitivă, ceea ce este mai probabil să creeze un ataşament autentic are de-a face cu tipul de interacţiune care are loc în timp ce mănânci. Masa de familie poate fi un ritual puternic de colectare. Ce altă activitate poate oferi o astfel de oportunitate de a intra în faţa copiilor noştri într-un mod prietenos, de a oferi copiilor noştri ceva de care să se ţină şi de a-i invita pe copiii noştri să depindă de noi? Ce altă activitate ne oferă posibilitatea de a aduna ochii, de a convinge zâmbetele şi de a-i face să dea din cap? Nu e de mirare că masa a fost piesa de rezistenţă a ritualurilor de curte umană de eoni. De asemenea, explică de ce masa în familie este piatra de temelie a culturii provensale: mesele sunt aşezate cu grijă, felurile sunt servite pe rând, tradiţiile sunt respectate, mesele sunt concepute să ia timp, nu sunt permise întreruperi. Masa de familie aşezată are o distribuţie uriaşă, inclusiv brutarul, măcelarul şi vânzătorii de la piaţa din sat. în timpul mesei şi serii, afacerile încetează, iar magazinele îşi încuie uşile. Restaurantele fast-food sunt rare, la fel ca şi obiceiurile de a mânca singur sau de a sta în picioare. Provence a fost numită o cultură a alimentelor. Mi se pare, însă, că consumul de alimente este doar aspectul cel mai vizibil. Un scop mai

fundamental este ataşamentul. Masa de familie a fost cu siguranţă piesa centrală a propriei noastre vieţi de familie în timp ce am stat în Provence. A fost ceea ce le-a lipsit cel mai mult copiilor noştri când ne-am întors.

Avem probleme profunde aici, în Lumea Nouă. Masa aşezată în familie a devenit un eveniment pe cale de dispariţie. Când există, este mai probabil să fie o activitate superficială cu scopul de a alimenta. Există locuri de mers, lucru de făcut, sport de jucat, computere la care să stai, lucruri de cumpărat, filme de luat, televizor de vizionat. Mâncatul este ceea ce facem pentru a se pregăti pentru ceea ce urmează. Rareori aceste alte activităţi ne permit să ne adunăm copiii. Tocmai acum, când avem nevoie de masa de familie mai mult decât oricând, este posibil să mâncăm singuri şi să le permitem copiilor noştri să facă acelaşi lucru. Bineînţeles, orele de masă care sunt tensionate, care sfârşesc în lupte sau pregătesc terenul pentru certuri despre maniere sau cine ar trebui să cureţe masa nu vor servi o funcţie de colectare. Părinţii trebuie să folosească mesele pentru a intra în spaţiul copiilor lor într-un mod prietenos.

Structurile personale sunt, de asemenea, importante pentru colectarea copiilor noştri şi pentru păstrarea legăturilor. Trebuie să creăm un timp şi un loc pentru o activitate cu un copil în care agenda noastră reală este conexiunea. Construirea relaţiilor şi menţinerea ataşamentelor sunt mult mai eficiente unu-la-unu decât în cadrul unui grup. Un număr nelimitat de activităţi poate asigura acoperirea: lucrul la un proiect, mersul la plimbare, jocul, gătitul împreună, cititul. Ritualurile de culcare precum poveştile şi cântecele sunt interacţiuni de ataşament sfinţite cu copiii mai mici. Din nou, majoritatea părinţilor sunt mai mult decât capabili să-şi dea seama de aceste lucruri. Ceea ce lipseşte este conştientizarea că ataşamentele copiilor noştri faţă de noi trebuie păstrate dacă nu le vom pierde în faţa competiţiei. Chiar şi o activitate de o dată pe săptămână poate contribui în mare măsură la atingerea obiectivului ataşamentului.

RESTRICŢII PRIVIND CONTACTUL PEER

Deşi restricţiile şi structurile funcţionează cel mai bine atunci când

sunt utilizate preventiv, ele pot fi folosite şi pentru a tempera obsesia faţă de semeni. Cel mai bine este întotdeauna să fii cât mai indirect posibil. A-i spune unui copil că prietenii lor contează prea mult, dezvăluie doar cât de ciudaţi suntem şi cât de puţin înţelegem. Trebuie să creăm evenimente şi structuri care să facă treaba fără a dezvălui agenda noastră de bază. Dacă ora prânzului este ora de relaţionare cu colegii, atunci, atunci când părinţii sau alţi îngrijitori sunt în măsură să facă acest lucru, căutarea alternativelor ar fi o prioritate. Dacă după şcoală este momentul de vârf pentru ataşamentul colegilor, după şcoală ar trebui să fie ţinta activităţilor care concurează. Dacă petrecerile în pijama sunt o problemă, ar fi de dorit să se impună unele restricţii asupra frecvenţei lor. Propria noastră politică de petreceri în pijamă o dată pe lună pentru fiica noastră Bria a întâmpinat uneori proteste considerabile. într-o zi, frustrată, ea a izbucnit cu „Dar nu este corect – interferezi cu timpul nostru de legătură". Ea nu ar fi putut să o spună mai succint sau să ne întărească preocupările mai detaliat. Dacă tehnologiile de ataşament din casa cuiva – telefoane mobile, Internet, Microsoft Messenger – servesc scopurilor copiilor care se confruntă cu concurenţa, atunci trebuie să găsim o modalitate de a reduce accesul la această tehnologie sau de a crea structuri concurente. Odată ce un copil este cu adevărat orientat spre semeni, totuşi, instinctele de a urmări apropierea de semenii săi pot fi atât de puternice încât regulile ar putea să nu mai fie suficiente pentru a controla comportamentul. în aceste cazuri, accesoriile tehnologice care servesc ataşamentele de la egal la egal ar putea trebui sacrificate, la fel cum alcoolul ar fi interzis din casă dacă un membru al familiei ar avea o problemă cu băutura sau televizorul ar fi deconectat dacă limitele pe care le-aţi impus ar fi ignorate.

Uneori, un părinte poate concura cu succes cu semenii copilului fiind cu un pas înaintea lor. Copiii orientaţi spre egali întâmpină adesea dificultăţi de planificare în avans. Vor să fie împreună, dar dacă iau prea multă iniţiativă, vor părea prea nevoiaşi şi, prin urmare, se vor pregăti pentru o posibilă respingere. Ei învaţă să stăpânească indirect: „Bună, ce vrei să faci?" „Nu ştiu, ce vrei să faci?" "Nu ştiu." „Ei bine, poate că am putea pur şi simplu să stăpânim sau să

sumthth." „Nu-mi pasă, indiferent" – şi tot se întâmplă. Copiii orientaţi spre colegi se deplasează într-un fel împreună fără a se pune vreodată pe ei sau pe celălalt într-un loc de vulnerabilitate. Ataşamentul oferă impulsul pentru a se reuni, dar teama de vulnerabilitate îi împiedică să fie prea deschis în privinţa asta. Concluzia în această situaţie este că oferă părinţilor posibilitatea de a face o lovitură preventivă. Planificarea a ceva cu o zi sau, uneori, cu doar câteva ore înainte de orele previzibile ale socializării între semeni – o masă specială, o excursie la cumpărături, o ieşire în familie, o activitate preferată – poate împiedica copilul să fie absorbit de vârtejul în spirală al interacţiunii între semeni. A fi creativ în eliminarea timpului de legături între semeni este mult mai bine decât să reacţionezi la simptomele orientării către semeni.

Adesea, dacă putem încetini suficient interacţiunea dintre egali, va avea loc un proces automat de auto-selectare. Cei mai intens orientaţi spre egali dintre prietenii copiilor noştri vor trece la alţii care caută, de asemenea, să se conecteze în primul rând cu alţi copii. Şi, pentru că cu toţii dorim să ne ataşăm de oameni care împărtăşesc interesele şi valorile noastre, acei copii care sunt bine conectaţi cu părinţii lor sunt probabil să îşi găsească prieteni ale căror familii sunt, de asemenea, mai importante pentru ei. Exact asta s-a întâmplat cu Bria în clasele a şasea şi a şaptea. Prietenii ei mai orientaţi spre colegi plecaseră să-i caute pe alţii de acelaşi fel, iar prietenii cu care rămăsese aveau familii de care erau foarte ataşaţi şi de care doreau să rămână aproape. Prietenii care nu concurează cu familia sunt exact ceea ce ne dorim, pentru copiii noştri şi pentru noi înşine.

Desigur, procesul de a ajunge acolo îi poate duce pe copiii noştri, dacă sunt deja orientaţi spre colegi, prin nişte momente dureroase. Este greu să facem lucruri care ne tulbură copiii, chiar şi atunci când ştim că este mai bine pentru ei pe termen lung. Impunând restricţii copiilor intenţionaţi să-şi urmărească semenii, îi punem într-o situaţie dificilă. Capacitatea lor de a rămâne aproape unul de celălalt depinde de profitarea oricărei oportunităţi de contact şi conexiune. A rata un schimb MSN cu un prieten, un eveniment din sala de chat pe Internet, o oportunitate telefonică, o întâlnire, o petrecere în pijama sau o petrecere înseamnă a pune în pericol relaţia. Această nesiguranţă

obsesivă este de obicei bine întemeiată.

Cei mai intens orientaţi către egali nu îi vor tolera pe cei care nu reuşesc să urmărească proximitatea la fel de intens ca ei sau ai căror părinţi îi stau în cale. Oricât de crud ar părea, este, totuşi, deseori în interesul superior al copilului să îi împiedice. Niciunul dintre noi nu vrea să-şi vadă copiii lăsaţi deoparte în frig, dar este de departe cel mai mic dintre cele două rele atunci când relaţiile între semeni ameninţă apropierea cu părinţii. Nu există nicio modalitate de a salva un copil orientat spre egali de la suferinţă. Singura alegere este dacă suferinţa este acum sau mai târziu. Suferinţa pe care o creăm pe termen scurt previne probleme mult mai mari în viitor.

Din cauza suferinţei pe care restricţiile noastre le vor crea copiilor noştri, ar trebui să fim pregătiţi pentru o călătorie grea. Când impunem restricţii copiilor care intenţionează să-l facă să funcţioneze cu colegii, ei vor fi, cel mai probabil, intens frustraţi. Dacă exista vreo întrebare cu privire la faptul că copilul era peste capul lui, expresiile sale grosolane şi zgomotoase de profundă frustrare ar trebui să înlăture toate îndoielile. în activitatea sa medicală actuală cu dependenţii de droguri, coautorul meu, Gabor, asistă frecvent la izbucniri similare de disperare şi furie neatenuată atunci când el, să zicem, refuză să prescrie un narcotic pe care îl cere o persoană dependentă. Abordarea înţeleaptă este să nu iei astfel de atacuri personal. Reţineţi întotdeauna că pentru copilul orientat spre semeni, răspunsul la viaţă este apropierea de semeni. A interfera cu această căutare înseamnă a evoca o frustrare extraordinară de ataşament, aşa că părinţii ar fi bine să fie pregătiţi să întâmpine ostilitatea şi agresivitatea. Mai mult, amintiţi-vă că copiii orientaţi spre egali rămân blocaţi în agendele lor şi nu pot renunţa. Deoarece inutilitatea unui curs de acţiune nu se scufundă pentru ei, ele devin persistente până la punctul de dezamăgire. Este o greşeală să te gândeşti la asta ca fiind încăpăţânat sau voinic; blocat şi disperat aşa este cu adevărat. Copiii mai intens orientaţi spre egali nu îşi pot imagina viaţa în afara ataşamentelor de la egal la egal. Prin urmare, trebuie să fim pregătiţi să îndurăm şi să reţinem reacţiile pe care le provoacă regulile şi restricţiile noastre. Sarcina noastră aici este să ne ţinem pe noi înşine, adică să nu fim declanşaţi şi copleşiţi de propriile noastre

reacţii scăpate de sub control. Asta ne va ajuta să ne ţinem de copiii noştri în astfel de situaţii până când vom putea trece de cealaltă parte.

în stabilirea restricţiilor, trebuie să combinăm un sentiment optimist a ceea ce au nevoie copiii noştri cu o viziune realistă a ceea ce este posibil, adică a câtă putere de ataşament avem de fapt. Cu cât putem fi mai indirecţi în a impune restricţii şi cu cât putem fi mai proactivi în a pune în aplicare structuri care să facă treaba, cu atât mai probabil putem evita coliziunile frontale. încercarea de a impune reguli atunci când ne lipseşte puterea de ataşament nu face decât să ne dezvăluim impotenţa. Impotenţa nu este ceva ce vrem să arătăm vreodată. Odată ce lipsa noastră de putere este dezvăluită, chiar şi ameninţările noastre cele mai ameninţătoare vor fi demascate ca cacealmale care sunt – cu excepţia cazului în care suntem pregătiţi să creştem ante şi să folosim forţa în moduri care vor deteriora grav relaţia. Fără putere de ataşament nu avem deloc putere autentică.

De asemenea, important de reţinut atunci când impuneţi limitări asupra interacţiunii între egali este că aceasta este doar jumătate din soluţie. Cu copiii orientaţi spre egali, provocarea nu este doar să îi despărţim de semeni, ci să inversăm procesul care i-a îndepărtat de noi în primul rând. Trebuie să-i înlocuim pe semenii lor cu noi înşine, părinţii lor. Dacă creăm un vid de ataşament prin restricţiile noastre, trebuie să fim pregătiţi să-l umplem cu noi înşine. Am subliniat deja că împământarea nu ar trebui folosită ca pedeapsă, ci ca o oportunitate (vezi capitolul 14). Adevăratul beneficiu nu constă în lecţia învăţată – aşa cum vom vedea în capitolul următor, pedepsele concepute pentru a „preda o lecţie" o fac rareori. Cu toate acestea, descurajarea interacţiunii între semeni prin împământare poate crea loc pentru înlocuirea timpului cu noi în locul interacţiunii între egali.

Ca părinţi, avem nevoie de multă încredere pentru a ne opune curentului predominant, pentru a impune limite interacţiunii între semeni şi pentru a stabili structuri care să păstreze ataşamentele copiilor noştri faţă de noi. Poate fi nevoie de ceva curaj pentru a rezista la răspunsurile neîncrezătoare şi critice ale prietenilor noştri care nu înţeleg de ce nu preţuim contactele de la egal la egal aşa cum o fac ei şi de ce am căuta să-i menţinem în limite înguste. „Chiar

şi cu prietenii de care suntem apropiaţi, oameni drăguţi şi cu o mare integritate, încă găsim aceleaşi bugabu-uri, aceleaşi presiuni pentru a permite copiilor noştri timp de joacă fără restricţii, petreceri regulate de pijamă şi aşa mai departe", spune un tânăr tată. „De fiecare dată când răspundem la întrebarea de ce nu, îi insultăm în mod neintenţionat, pentru că au făcut alegerea opusă."

Avem nevoie de putere pentru a rezista la rugăminţile disperate ale unui copil orientat spre egali, pentru a îndura inevitabila supărare şi furtuna protestelor. Mai presus de toate, avem nevoie de încredere în noi înşine ca cel mai bun pariu al copilului nostru. Ajută să ai un sprijin conceptual pentru propria intuiţie parentală – iar această carte este menită să ofere asta – dar este nevoie totuşi de curaj pentru a merge împotriva curentului. Nu recomandăm părinţilor să accepte sugestiile noastre până când nu au încredere, răbdare şi căldură pentru a le urma. Nu trebuie să crezi un copil dintr-o carte – nici măcar aceasta!

Acţiunile şi atitudinile noastre trebuie să provină dintr-o profundă încredere în sine că ceea ce facem este în interesul superior al copilului nostru – şi asta necesită încredere deplină în propriile intuiţii şi un angajament ferm faţă de convingerile cuiva.

DISCIPLINA CARE NU SE DIVIDE

PUNEREA ORDINULUI COMPORTAMENTULUI unui copil este una dintre cele mai mari provocări ale părintelui. Cum controlăm un copil care nu se poate controla? Cum facem un copil să facă ceva ce ea nu vrea să facă? Cum împiedicăm un copil să atace un frate? Cum ne descurcăm cu un copil care rezistă îndrumărilor noastre?

În cultura noastră de soluționare rapidă, cu accent pe rezultatele pe termen scurt, totul și finalul este comportamentul în sine. Dacă obținem conformitate, chiar dacă doar temporar, considerăm că metoda este reușită. Cu toate acestea, odată ce luăm în considerare atașamentul și vulnerabilitatea, vedem că abordările comportamentale – sancțiunile impuse, consecințele artificiale și retragerea privilegiilor – se autoînfrâng. Pedeapsa creează o relație de adversar și provoacă întărire emoțională. Time-out pentru a preda o lecție, „dragoste dură" pentru a aduce comportamentul în ordine și „1-2-3 Magic"* pentru a-i face pe copii să se conformeze sunt tactici care încordează relația. Când ignorăm un copil ca răspuns la o criză de furie, izolăm copilul care se comportă prost sau ne retragem afecțiunea, subminăm sentimentul de securitate al copilului. A ordona copiilor prin preajmă provoacă contravoință – așa cum, de altfel, mituirea lor cu recompense. Toate aceste tehnici pun copilul în pericol de a fi atras în vârtejul colegilor.

Ce abordări îi rămân, atunci, părintelui?

Rămân o mulțime de modalități sigure, naturale și eficiente de a schimba comportamentul. Unele dintre aceste metode apar spontan dacă suntem mai puțin preocupați de ceea ce trebuie să facem decât de ceea ce este important în procesul parental – cu alte cuvinte, dacă rămânem mereu conștienți de atașament. Când, în schimb,

accentul este pus pe comportament, ne asumăm riscuri care ameninţă însăşi baza puterii noastre de a părinţi: relaţia noastră cu copiii noştri.

Acest capitol nu este un ghid cuprinzător pentru gestionarea comportamentului problematic. Cu toate acestea, oferă alternative la metodele care scapă de relaţii şi emoţii şi introduce principiile de bază ale unei discipline care nu se divide. Aceste linii directoare reprezintă, în cea mai mare parte, o schimbare de o sută optzeci de grade faţă de practicile predominante. Ele pot dura ceva timp pentru a se asimila şi încorpora. Pentru unii părinţi, această abordare necesită o schimbare semnificativă în gândire şi concentrare, în timp ce pentru alţii validează ceea ce au practicat de-a lungul timpului.

CE ESTE ADEVĂRATA DISCIPLINĂ?

Pentru început, să ne extindem conceptul de disciplină. în contextul educaţiei parentale, disciplina este considerată de obicei o pedeapsă. La o privire mai atentă, totuşi, vedem că disciplină este de fapt un cuvânt bogat cu o serie de sensuri înrudite. De asemenea, se poate referi la o predare, un domeniu de studiu, un sistem de reguli şi autocontrol. în acest sens, părinţii sunt cei care trebuie mai întâi să dobândească disciplina. Când vine vorba de copii, folosim termenul de disciplină nu în sensul restrâns de pedeapsă, ci în sensurile sale mai profunde de antrenament, punere sub control, impunere a ordinii. Nu există nicio îndoială că copiii au nevoie de disciplină. Trebuie să asigurăm disciplina în moduri care să nu afecteze relaţia, să nu declanşeze apărări emoţionale paralizante sau să nu favorizeze orientarea către semeni.

De-a lungul multor ani de consultanţă cu părinţii, mi-am organizat treptat gândurile în jurul acestei chestiuni în şapte principii ale disciplinei naturale. Prin firesc, mă refer la siguranţa dezvoltării şi la ataşamentul – adică respectă atât relaţia părinte- copil, cât şi maturizarea pe termen lung a copilului. Acestea sunt principii, nu formule. Modul în care se traduc în acţiune va varia de la situaţie la situaţie, de la copil la copil, de la părinte la părinte, de la personalitate la personalitate şi va depinde de nevoile şi agendele atât ale copilului, cât şi ale părintelui.

Tendinţa actuală în literatura parentală este de a răspunde cererii de abilităţi parentale sau strategii parentale. Nu de asta au nevoie părinţii. Strategiile sunt mult prea definitive şi limitative pentru o sarcină la fel de complexă şi subtilă precum parentingul. Ele insultă inteligenţa părintelui şi, de obicei, inteligenţa copilului. Strategiile ne fac să depindem de experţii care le promovează. Părintele este mai presus de toate o relaţie, iar relaţiile nu se pretează la strategii. Ele se bazează pe intuiţie. Aceste şapte principii sunt concepute pentru a trezi sau susţine intuiţia parentală pe care o avem cu toţii. Nu avem nevoie de abilităţi sau strategii, ci de compasiune, principii şi perspicacitate. Restul va veni de la sine, deşi nu spun că va veni uşor.

Pe măsură ce lucrăm pentru a aduce în acţiune valorile ataşamentului, cei mai mulţi dintre noi ar putea fi nevoiţi să ne luptăm cu propriile noastre reacţii impulsive şi cu propria noastră imaturitate, cu propriul nostru conflict interior. Mai presus de toate, ar putea fi nevoiţi să ne luptăm cu sentimente de inutilitate. Foarte puţini părinţi vin gata făcute. Părinţii sunt născuţi din ataşament şi adaptare. Ataşamentul, desigur, este ataşamentul copilului faţă de noi, permiţându-ne şi dându-ne putere ca părinţi. Partea de adaptare are de-a face cu evoluţia noastră personală în curs de desfăşurare, deoarece inutilitatea se afundă atunci când lucrurile pe care le încercăm nu funcţionează. Nu există nicio scurtătură către acest proces de încercare şi eroare. Trebuie, totuşi, să ne lăsăm să simţim tristeţea şi dezamăgirea atunci când avem un sentiment de eşec. întărirea emoţională va trunchia doar dezvoltarea noastră ca părinţi, lăsându-ne rigizi şi ineficienţi.

Pe scurt, aceste şapte principii ale disciplinei naturale ar putea la fel de bine să fie intitulate şapte discipline pentru părinţi. Ele implică punerea sub control şi lucrul sistematic către un scop. Capacitatea noastră de a gestiona un copil în mod eficient este în mare măsură un rezultat al capacităţii noastre de a ne gestiona pe noi înşine. Trebuie să găsim aceeaşi compasiune pentru noi înşine pe care dorim să o extindem copilului nostru. De exemplu, răspunsul la o lipsă de autocontrol din partea noastră este să nu ne pedepsim sau să ne îndemnăm să fim buni. Astfel de metode nu funcţionează pentru noi mai mult decât pentru copiii noştri. Răspunsul constă în acceptarea

faptului că şi noi suntem falibili şi că emoţiile noastre mai întunecate ar putea avea mai bine de noi. Uneori, furia noastră poate apărea în ciuda dragostei noastre pentru copilul nostru şi a angajamentului nostru faţă de bunăstarea ei. în unele situaţii, dacă este posibil să facem acest lucru fără a fi neglijenţi, este posibil să fim nevoiţi să ne punem în aşteptare ca părinţi până când impulsurile iubitoare ies din nou la suprafaţă. De exemplu, putem înmâna datoria de părinte partenerului nostru sau altui adult de încredere în timp ce luăm o pauză – nu pentru a pedepsi copilul, ci, în mijlocul propriilor noastre sentimente amestecate, pentru a le găsi pe cele care le acceptă şi îi îngrijesc faţă de copilul nostru. în mijlocul unor astfel de elemente conflictuale găsim control, echilibru, perspectivă şi înţelepciune.

Disciplina nu trebuie şi nu trebuie să fie contradictorie. Nu este vina copiilor noştri că se nasc necivilizaţi, imaturi; că impulsurile lor îi conduc sau că sunt sub aşteptările noastre. Disciplina pentru părinţi este de a lucra numai în contextul conexiunii. Uneori, când, în siguranţa biroului meu, un părinte frustrat îşi aruncă copilul la gunoi, îi voi sugera să se oprească un minut pentru a simţi legătura emoţională cu copilul şi apoi să-mi vorbească din nou despre preocupările ei. Este uimitor cât de diferit ni se întâmplă lucrurile când ne-am găsit drumul de lângă copilul.

Aşa cum am constatat în procesul de maturizare, avem un aliat în natură. Nu trebuie să facem totul: disciplina este inclusă în designul de dezvoltare. Există procese naturale prin care un copil este corectat spontan. O parte din sarcina cu care se confruntă părinţii este să lucreze cu natura, nu împotriva ei. Cea mai semnificativă dintre aceste dinamici este, desigur, ataşamentul, dar există şi procesul emergent – impulsul înnăscut al copilului pentru stăpânirea de sine; procesul de adaptare — capacitatea de a învăţa din ceea ce nu funcţionează; şi procesul de integrare — capacitatea de a îndura sentimente şi idei amestecate. Fiecare dintre aceste mecanisme de dezvoltare naturală aduce ordine în comportament şi face copilul mai apt pentru societate. Dificultatea apare atunci când aceste procese sunt blocate sau denaturate – şi, din motive pe care le-am explicat în special în capitolele 9 şi 13, ele devin blocate în copilul orientat spre egali. Există foarte puţine lucruri cu care se lucrează atunci când

dinamica care ar trebui să dea naştere în mod natural şi spontan la disciplină este afectată sau distorsionată.

Pe măsură ce ajungem la cele şapte principii, vom lua în considerare mai întâi abordări ale disciplinei care sunt legate de dezvoltarea naturală. Aceste principii nu trebuie luate drept prescripţii imuabile. Sunt valori pe care să le urmăm, idei de bază la care să ne întoarcem atunci când inevitabilele frustrări ale părinţilor ne ispitesc să adoptăm tehnicile de auto-înfrângere ale „disciplinei bune de modă veche".

CELE ŞAPTE PRINCIPII ALE DISCIPLINEI NATURALE

Utilizaţi conexiunea, nu separarea, pentru a aduce un copil la rând

Separarea a fost întotdeauna atuul în parenting. Astăzi a fost transformat într-un mod sub formă de time-out. Deposedate de etichete eufemistice, aceste instrumente de modificare a comportamentului sunt forme reciclate de ocolire – izolare, ignorare, umăr rece, reţinerea afecţiunii. întotdeauna au generat mai multe probleme decât au rezolvat. Astăzi, ele aduc un dezavantaj suplimentar: ajută la crearea condiţiilor care cresc susceptibilitatea copiilor la orientarea către colegi.

Retragerea apropierii (sau ameninţarea pierderii acesteia) este un mijloc atât de eficient de control al comportamentului, deoarece declanşează cea mai mare frică a copilului – aceea de a fi abandonat. Dacă contactul şi apropierea nu ar fi importante pentru copilul mic sau copilul mai mare, separarea de noi ar avea un impact foarte mic.

Când întrerupem contactul sau rupem conexiunea (sau când copilul anticipează că acest lucru se poate întâmpla), aducem creierul de ataşament al copilului în alertă maximă. în toate cazurile, răspunsul copilului va veni dintr-o stare de anxietate, dar modul în care copilul arată asta va depinde de modul său particular de ataşare. Un copil care este obişnuit să păstreze contactul cu părintele fiind „bun" va promite cu disperare că nu va mai încălca niciodată. încercarea lui de a recăpăta conexiunea va aduce un flux de „îmi pare rău". Copilul al

cărui mod de a rămâne aproape este prin gesturi şi cuvinte afectuoase, atunci când îşi va simţi ataşamentul ameninţat de părinte, va deveni plin de „te iubesc” – acesta va fi modul ei de a restabili apropierea. Dacă contactul fizic este primordial, copilul poate deveni lipicios pentru câteva ore, nevrând să te lase din vedere. Ideea de înţeles de către părinţi este că aceste manifestări nu reprezintă înţelegere sau contriţie autentică, ci doar anxietatea copilului care încearcă să restabilească relaţia cu părintele. Este naiv să credem că prin astfel de metode le dăm copiilor o lecţie sau îi facem să ia în considerare greşeala căilor lor.

Jocul cărţii de separare are un cost ridicat: nesiguranţa. Copilul disciplinat prin separare poate conta pe apropiere şi contact cu părintele doar atunci când se măsoară la nivelul aşteptărilor părintelui. în astfel de condiţii copilul nu experimentează nicio eliberare, nicio odihnă din impulsul de ataşare şi, prin urmare, nicio libertate pentru apariţia individualităţii şi a independenţei sale. Copilul poate deveni foarte „bun”, dar va fi, de asemenea, lipsit de energie emergentă. Dezvoltarea lui este sabotata.

Ameninţarea separării funcţionează doar pentru că copilul este ataşat de noi, doreşte apropierea cu noi şi nu este încă apărat emoţional împotriva vulnerabilităţii. Cu alte cuvinte, este încă capabil să-şi experimenteze dorinţa de ataşament şi rănirea de la separare. Dacă aceste condiţii nu există, separarea este ineficientă ca instrument de conformare. Pe de altă parte, orice „succes” va fi doar temporar. Fie că este vorba de separare fizică sau de retragere emoţională, sensibilităţile copilului sunt susceptibile să fie copleşite.
Dacă noi, ca adulţi, ne simţim răniţi când suntem ignoraţi sau ocoliţi, cu atât mai mult copiii noştri. Poate fi dificil pentru părinţii care folosesc timeout-uri doar cu intenţii bune să accepte acest lucru, dar consecinţele finale ale acestei tehnici de separare sunt foarte negative pentru copilul mic sensibil. Atacă copilul în punctul său cel mai vulnerabil – nevoia lui de a rămâne ataşat de părinţi. Mai devreme sau mai târziu copilul va fi obligat să se protejeze de durerea de a fi rănit în acest fel. Se va opri din punct de vedere emoţional sau, mai corect, creierul său de ataşament o va face. (Vezi capitolul 8 pentru o discuţie despre oprirea defensivă.)

Folosind relaţia împotriva copilului, provocăm creierul de ataşament să ne închidă, creând un gol de conexiune. De fapt, îl inducăm pe copil să-şi caute nevoile de ataşament în altă parte şi până acum este clar cu ce rezultat. Folosind pauzele şi reacţionând în moduri care rup conexiunea, ne aruncăm efectiv copiii către colegii lor.

Creierul copilului se poate apăra, de asemenea, împotriva vulnerabilităţii separării, rezistând contactului cu părintele. Un astfel de copil se poate ascunde sub pat sau în dulap şi respinge propunerile părinţilor pentru împăcare. Sau, în aşteptarea unor necazuri, poate alerga în camera ei sau poate cere să fie lăsată în pace. într-un fel sau altul, experienţa separării va declanşa instinctul copilului de a se detaşa de noi.

Separarea este dăunătoare în special atunci când este folosită în mod punitiv ca disciplină pentru agresiune. După cum am explicat în capitolul 10, combustibilul agresiunii este frustrarea. Rezultatul final al folosirii separării este mai multă agresivitate, nu mai puţină. Orice conformare pe care o putem obţine cu un copil agresiv prin folosirea de timeout-uri, dragoste dură şi alte tehnici de separare va fi de scurtă durată, deoarece nu se bazează pe nimic mai mult decât alarma temporară a copilului cu privire la relaţie. Imediat ce proximitatea cu părintele este restabilită, agresivitatea va reveni cu o forţă mai mare, combustibilul adăugat provenind din frustrarea ataşamentului pe care tocmai am provocat-o. încercările noastre inepte de a ciupi agresivitatea din boboc nu fac decât să-i promoveze creşterea.

A supune un copil unor experienţe inutile de separare, chiar dacă din cele mai bune intenţii, este miop şi o greşeală pe care natura nu o iartă uşor. Este o prostie să ne riscăm puterea de a fi părinţi mâine pentru un pic de putere în plus astăzi.

Alternativa pozitivă şi naturală la separare este conexiunea. Conexiunea este sursa puterii şi influenţei noastre parentale şi a dorinţei copilului de a fi bun pentru noi. Conexiunea ar trebui să fie atât obiectivul nostru pe termen scurt, cât şi obiectivul nostru pe termen lung. Trucul este să fim atenţi la conexiune înainte de a apărea o problemă, în loc să impunem separarea după aceea, pentru

a evita problemele viitoare, mai degrabă decât să reacţionăm punitiv după ce comportamentul copilului nostru iese din limite.

Practica de bază parentală care derivă din această schimbare a gândirii este ceea ce eu numesc „conexiune înainte de direcţie". Ideea este de a colecta copilul – angajând instinctele de ataşament ale copilului în conformitate cu liniile discutate în capitolul 14 – pentru a oferi îndrumări şi îndrumare. Cultivând mai întâi conexiunea, minimizăm riscul de rezistenţă şi reducem şansele de a ne pregăti pentru propriile noastre reacţii negative. Fie cu copilul necooperant, fie cu adolescentul recalcitrant, părintele trebuie mai întâi să se apropie de copil, restabilind apropierea emoţională înainte de a aştepta conformare.

Un singur exemplu ilustrează acest principiu simplu. Tyler, în vârstă de unsprezece ani, era în piscina din curte cu sora lui şi câţiva prieteni. S-au distrat bine până când Tyler s-a lăsat luat şi a început să-şi lovească colegii de joacă cu un tăiţei de plastic. Mama i-a spus să se oprească, dar nu a făcut-o. Tatăl s-a supărat, a ţipat la Tyler pentru că nu ascultă de mama lui şi i-a ordonat să iasă din piscină. A refuzat să se supună. Tatăl a sărit în cele din urmă, l-a târât afară şi, gândindu-se să-i dea o lecţie fiului său, l-a trimis în camera lui să se gândească la ce făcuse. Comportamentul lui Tyler, mi-au explicat părinţii, a fost complet intolerabil şi nu trebuie să se repete. M-au auzit totuşi vorbind despre riscurile folosirii separării pentru a aduce un copil la rând şi au vrut să ştie ce ar fi putut face altfel.

Odată ce situaţia s-a dezlegat, probabil că părinţii au trebuit să-şi ia o pauză înainte de a continua. Când aveţi probleme, este mai bine să creşteţi proximitatea decât să o reduceţi. Dorinţa de a se conecta trebuie să fie în părinte înainte să existe ceva pozitiv la care copilul să răspundă. Când dorinţa de a se conecta reapare în părinte, primul pas este restabilirea conexiunii. Să facem o plimbare împreună, să mergem la plimbare împreună, să aruncăm o minge — conexiunea umană trebuie să fie intactă înainte ca noi să obţinem puncte. în acest caz, ceea ce i-a făcut pe părinţi pe picior greşit a fost ceea ce lipsea la începutul interacţiunii lor. Tyler era complet angajat în ceea ce făcea. în acea mentalitate, el nu s-a orientat de către părinţi sau nu s-a conectat la nicio dorinţă de a le urma cererile. în astfel de

circumstanţe, reconectarea cu copilul este imperativă înainte de a continua. încercările de conectare ar fi putut include: „Uau, Tyler, te distrezi vreodată?" Cu asta, probabil că cineva ar primi un rânjet şi un încuviinţare de acord. Având ochii, zâmbetul şi încuviinţarea din cap, următoarea direcţie de la părinţi ar fi fost să aducă copilul aproape. „Tyler, trebuie să vorbesc cu tine un minut în privat. Vino aici în lateral." Odată ce copilul este colectat, părintele ar fi într-o poziţie de putere şi influenţă. El ar putea oferi o direcţie pentru a calma lucrurile şi a păstra distracţia pentru toţi. în plus, uzura şi ruperea ataşamentelor lui Tyler ar fi fost prevenite, un punct care este mai îngrijorător din punct de vedere al dezvoltării decât predarea lui Tyler o lecţie. în loc să folosească separarea la capăt, părinţii lui Tyler au trebuit să folosească conexiunea la capătul din faţă.

Nu este un dans complicat; de fapt, este surprinzător de simplu. Trucul este micul pas al ataşamentului de la început. Principiul conexiunii înainte de direcţie se aplică aproape orice, indiferent dacă cereţi despre teme, solicitaţi ajutor pentru aranjarea mesei, amintindu-i copilului despre hainele pe care trebuie să le agăţaţi, informând că este timpul să opriţi televizorul sau confruntându-vă cu o interacţiune între fraţi. Dacă relaţia de bază este bună, acest proces ar trebui să dureze doar câteva secunde. Dacă ataşamentul este slab sau apărat împotriva, încercarea de a colecta copilul ar trebui să ne dezvăluie acest lucru. Este foarte dificil să impuni ordine în comportamentul unui copil atunci când există o tulburare de bază în ataşament. Eşecul de a colecta copilul ar trebui să ne reamintească să ne renunţăm la o preocupare faţă de conduită şi să ne concentrăm efortul şi atenţia pe construirea relaţiei.

Când folosim pentru prima dată această practică de conectare înainte de direcţie, ne poate părea puţin ciudat şi conştient de sine. Odată ce devine obişnuinţă, însă, uzura relaţiei ar trebui să scadă semnificativ. Părinţii care se pricep la asta vor solicita adesea zâmbetul şi încuviinţarea înainte de a-şi face cererea sau de a-şi face cererea. Rezultatele pot fi uluitoare.

Când apar probleme, lucraţi la relaţie, nu la incident

Când ceva nu merge bine, răspunsul obişnuit este de a înfrunta comportamentul în cauză cât mai curând posibil. în psihologie, acest lucru este denumit principiul imediatităţii şi se bazează pe ideea că, dacă comportamentul nu este abordat imediat, se va pierde oportunitatea de a învăţa. Copilul va fi „scăpat" cu un comportament prost. Această îngrijorare este nefondată.

Principiul imediatităţii îşi are rădăcinile în studiul învăţării animalelor, unde nu există conştiinţă cu care să lucrezi şi nici abilitate de a comunica cu subiecţii. Lucrul cu copiii noştri ca şi cum ar fi creaturi fără conştiinţă transmite o neîncredere profundă şi le reduce umanitatea. La fel ca adulţii, copiii nu sunt înclinaţi să-i ţină drag pe cei care îşi judecă greşit intenţiile şi le insultă abilităţile, mai ales atunci când ataşamentele substitutive sunt uşor disponibile.

încercarea de a face progrese în mijlocul unui incident supărător nu are sens nici din alte motive. în timpul unei supărări, copilul este probabil să scape de sub control. Alegerea unui astfel de moment pentru a corecta, a direcţiona sau a preda „lecţii" este o pierdere de timp. în ceea ce ne priveşte, comportamentul inadecvat al copilului nostru ne prinde adesea prin surprindere, stârnind reacţii emoţionale intense. Deci, comportamentul nostru – la fel ca cel al copiilor noştri – este, de asemenea, mai probabil să fie urgent şi nemodificat. Abordarea problemelor necesită o pregătire atentă. în mijlocul unui incident este rareori atunci când copilul va fi cel mai receptiv sau noi cel mai conştient şi creativ.

Având în vedere relaţia, obiectivele imediate sunt de a opri comportamentul dacă este necesar şi de a păstra un ataşament de lucru. Putem oricând să revedem incidentul şi comportamentul mai târziu, odată ce am calmat sentimentele intense şi am restabilit legătura.

Unele comportamente ne apasă pe butoane şi ne testează cu durere capacitatea de a rămâne ataşaţi de copilul nostru. în fruntea listei se află agresivitatea şi contravoinţa. Dacă suntem la capătul de primire a insultelor, „Te urăsc" sau chiar a agresiunii fizice, provocarea imediată este să supravieţuim atacului fără a afecta relaţia. Nu este momentul să comentezi natura comportamentului sau impactul său vătămător. Nici nu este momentul să emitem ameninţări

şi sancţiuni sau să trimiteţi copilul în izolare. Pentru a se pregăti pentru intervenţia care urmează, părinţii trebuie să-şi păstreze demnitatea. Trebuie să evităm exacerbarea situaţiei prin manifestări emoţionale necontrolate. Dacă permitem sentimentelor noastre de victimizare să domine, nu putem menţine rolul adultului responsabil.

Concentrarea pe frustrare în loc să iei atacul personal va ajuta adesea: „Eşti supărat pe mine”, „Eşti foarte frustrat”, „Nu a funcţionat pentru tine”, „Ai vrut să spun da şi eu a spus nu,” „Te gândeşti la toate cuvintele rele pe care le poţi numi”, „Acele sentimente ţi-au scăpat din nou.” Nu cuvintele sunt critice, ci recunoaşterea frustrării care există în copil şi un ton al vocii care indică faptul că ceea ce tocmai s-a întâmplat nu a rupt uniunea. Pentru a ne păstra relaţia de lucru cu un copil, trebuie să indicăm cumva că relaţia nu este în pericol.

Uneori ajută să arunci un steag de infracţiune. "Acest lucru nu este bun. Vom vorbi despre asta mai târziu.” Cuvintele, din nou, sunt mai puţin importante decât tonul, care ar trebui să fie prietenos şi cald, nu amenințător. Conexiunea principală care trebuie păstrată este cea umană. Trebuie să restabilim calmul, în noi şi în copil. La momentul potrivit, ne pregătim întâlnirea pentru a rezolva lucrurile. Mai întâi colectăm copilul şi abia apoi încercăm să tragem lecţii din ceea ce sa întâmplat.

Când lucrurile nu funcţionează pentru copil, scoateţi lacrimile în loc să încercaţi să predaţi o lecţie

Un copil are multe de învăţat: să împărtăşească mamii, să facă loc unui frate, să facă faţă frustrării şi dezamăgirii, să trăiască cu imperfecţiune, să renunţe la cerinţe, să renunţe să fie în centrul atenţiei, să accepte un nu. Amintiţi-vă, unul dintre semnificaţiile fundamentale ale disciplinei este „a preda”. Prin urmare, o mare parte din munca noastră ca părinţi este să ne învăţăm copiii ceea ce trebuie să ştie. Dar cum?

Aceste lecţii de viaţă sunt mult mai puţin rezultatul unei gândiri corecte decât al adaptării. Cheia adaptării este ca inutilitatea să se

cufunde ori de câte ori ne confruntăm cu ceva care nu va funcţiona şi nu ne putem schimba. Când procesul de adaptare se desfăşoară aşa cum ar trebui, lecţiile sunt învăţate spontan. Părinţii nu lucrează singuri.

Procesul adaptativ îşi îndeplineşte sarcina de a „disciplina" copiii noştri într-o serie de moduri naturale: punând capăt unui curs de acţiune care nu funcţionează; permiţând copilului să accepte limitări şi restricţii; prin facilitarea renunţării la cererile inutile. Doar printr- o astfel de adaptare un copil se poate adapta la circumstanţe care nu pot fi schimbate. Prin acest proces un copil descoperă şi că poate trăi cu dorinţe neîmplinite. Adaptarea îi permite unui copil să se recupereze după traumă şi să depăşească pierderea. Aceste lecţii nu pot fi predate direct nici prin raţiune, nici prin consecinţe. Sunt cu adevărat învăţături ale inimii, învăţate doar pe măsură ce inutilitatea se cufundă.

Părintele trebuie să fie atât un agent al inutilităţii, cât şi un înger al confortului. Este contrapunctul uman la cel mai bun şi mai provocator. Pentru a facilita adaptarea, un părinte trebuie să danseze copilul până la lacrimi, la eliberare şi la sentimentul de odihnă care vine în urma eliberării.

Prima parte a acestui dans al adaptării este de a reprezenta pentru copil un „zid al inutilităţii". Uneori, aceasta va fi făcută de noi, dar cel mai adesea este făcut din realităţile şi limitările vieţii de zi cu zi: „Sora ta a spus nu", „Acesta nu va funcţiona", „Nu te pot lăsa să faci asta", „ Nu este suficient", „Asta e tot pentru azi", „Nu te-a invitat", „Nu a fost interesată să te asculte", „Sally a câştigat jocul", „Bunica nu poate veni". Aceste realităţi trebuie să fie prezentate ferm, astfel încât să nu devină problema. A echivocă — a raţiona, a explica, a justifica — înseamnă a nu oferi copilului ceva la care să se adapteze. Dacă există vreo şansă ca situaţia să fie schimbată, nu va exista nicio adaptare la amorsare. Este o chestiune de a-l adapta pe copil exact cum sunt lucrurile, nu aşa cum ţi-ai dori el – sau chiar tu – să fie.

Eşecul de a rămâne ferm atunci când ceva este imuabil îl provoacă pe copil să caute căi de evadare din realitate şi astfel împiedică procesul de adaptare. Va fi suficient timp pentru a vă transmite motivele, dar numai după ce inutilitatea schimbării lucrurilor va fi

acceptată.

A doua parte a dansului de adaptare este de a veni alături de experienţa de frustrare a copilului şi de a oferi confort. Odată ce zidul inutilităţii a fost stabilit – într-un mod care este ferm, fără a fi dur – este timpul să-l ajutăm pe copil să găsească lacrimile de sub frustrare. Agenda nu ar trebui să fie de a preda o lecţie, ci de a muta frustrarea în tristeţe. Lecţia va fi învăţată spontan odată ce această sarcină este îndeplinită. Putem spune lucruri precum „Este atât de greu când lucrurile nu funcţionează", „Ştiu că ai vrut cu adevărat să se întâmple asta", „Sperai că voi avea un răspuns diferit", „Nu este ceea ce te aşteptai," „Mi-aş fi dorit ca lucrurile să fi fost altfel." Din nou, mult mai important decât cuvintele noastre este simţul copilului că suntem cu ea, nu împotriva ei. Când este momentul potrivit, să punem puţină tristeţe în vocea noastră poate provoca mişcarea până la lacrimi şi dezamăgire. Ar putea fi nevoie de puţină practică pentru a simţi acest punct; a merge prea repede sau a fi prea pronunţat se poate întoarce înapoi. Acest dans nu poate fi coregrafiat; părintele trebuie să-şi simtă drumul. Şi aici învăţăm prin încercare şi eroare.

Uneori, părintele poate face toate mişcările corecte şi totuşi eşuează lamentabil în amorsarea procesului de adaptare. Problema ar putea fi că copilul nu percepe părintele ca pe o sursă sigură de confort pentru ataşament. Cel mai adesea, lacrimile nu curg pentru că procesul de adaptare este blocat: o victimă a copilului a devenit prea apărat împotriva vulnerabilităţii. Inutilitatea nu se cufundă.

Adaptarea funcţionează în ambele sensuri. Uneori, noi părinţii ar putea avea nevoie să ne adaptăm la lipsa de adaptare a copiilor noştri. Când procesul care promovează disciplina naturală nu este activ în copilul nostru, trebuie să ne retragem din încercările noastre de a merge înainte. în astfel de momente trebuie să ne găsim propria tristeţe şi să renunţăm la aşteptările noastre zadarnice. Renunţând la ceea ce nu funcţionează, este mai probabil să dăm peste ceea ce funcţionează. Dacă semnele revelatoare ale adaptării lipsesc – dacă ochii copilului nu lăcrimănă atunci când agendele sunt dejucate, dacă pierderea nu evocă tristeţe, dacă nebun nu trece la trist – părintele va trebui să găsească o altă modalitate de a crea ordine din haos. Din fericire, există şi alte modalităţi.

Solicitaţi intenţii bune în loc să cereţi un comportament bun

A patra schimbare a gândirii necesită o schimbare a focalizării de la comportament la intenţie. Intenţiile sunt foarte subevaluate. Sentimentul predominant în societatea noastră este că intenţiile nu sunt suficient de bune, că numai comportamentul adecvat trebuie acceptat şi aplaudat. Nu este drumul spre iad pavat cu bune intenţii? Din punct de vedere al dezvoltării, nimic nu poate fi mai departe de adevăr. Intenţiile bune sunt ca aurul: intenţia este sămânţa valorilor şi precursorul simţului responsabilităţii. Pregăteşte scena pentru sentimente amestecate. A neglija intenţia înseamnă a trece cu vederea una dintre cele mai valoroase resurse din experienţa unui copil.

Obiectivul nostru, ori de câte ori este posibil, ar trebui să fie acela de a solicita bune intenţii la copil. Succesul presupune, încă o dată, ca copilul să-şi dorească să fie bun pentru noi, să fie deschis să fie influenţat de noi. Primul pas, ca întotdeauna, trebuie să fie să colectăm copilul, să cultivăm legătura care ne dă putere.

În continuare, ne folosim influenţa pentru a convinge copilul în direcţia corectă – sau cel puţin într-o direcţie incompatibilă cu problemele. Nu este suficient ca copiii să ştie ce ne dorim. Intenţia de a se conforma trebuie să fie a lor. Pentru un copil mic care nu doreşte să meargă cu mami, ar implica să-l adună şi apoi să-şi dezvolte o intenţie care să-l facă să meargă în direcţia pe care ai dorit-o. „Crezi că ai putea să-i îmbrăţişezi bunicii acum şi să-i spui la revedere?” „Am nevoie de ajutor pentru a transporta asta la maşină. Crezi că o poţi purta pentru mine?” Trucul este să puneţi mâna copilului pe propriul volan – la fel cum într-un parc de distracţii multe curse vor avea roţi mici care nu direcţionează de fapt trenul sau vehiculul, dar îi permit şoferului mic să creadă că el este la conducere. Mai bine este să anticipăm problemele înainte ca acestea să apară, făcând apel la propriul sentiment de stăpânire al copilului. De exemplu, dacă ştiţi că veţi întâmpina rezistenţă când este timpul să plecaţi, adunaţi copilul în prealabil şi solicitaţi intenţia de a veni când spuneţi că este timpul să plecaţi. „Vei fi gata să te încalţi când trebuie să plecăm?”

Recunoscând că poate fi greu pentru copil, dar întrebând-o dacă crede că poate face acest lucru ar trebui să o aducă pe ea.

Solicitarea de bune intenţii la copiii mai mari implică împărtăşirea cu ei a propriilor tale valori sau găsirea în ei a seminţelor valorilor tale. De exemplu, un părinte ar putea să-şi împărtăşească propriile obiective în ceea ce priveşte gestionarea frustrării: „Sunt întotdeauna mândru de mine când mă pot simţi frustrat fără să insult pe nimeni. Cred că eşti suficient de mare acum ca să încerci. Ce crezi? Eşti dispus să lucrezi la asta?" Pentru copiii care au tendinţa de a fi prinşi de propria lor intensitate, ar putea implica o mică bătaie preventivă înainte ca copilul să fie pe cale să se angajeze într-o activitate în care este posibil să apară probleme. „Ştiu că atunci când te distrezi, uneori te laşi purtat şi uiţi să te opreşti când cineva îţi cere. Aş putea conta pe tine să încerci? Ştiu că îţi place când ceilalţi copii sunt aici să se joace şi ţi-ar plăcea să dureze cât mai mult posibil."

Nu spunem că solicitarea unei bune intenţii va duce automat la comportamentul dorit. Chiar şi pentru adulţi, bunele intenţii nu se traduc întotdeauna în acţiune. Dar copilul trebuie să înceapă de undeva, iar ţintirea în direcţia corectă este de unde să înceapă.

în solicitarea unei bune intenţii, încercăm să atragem atenţia nu asupra voinţei noastre, ci asupra voinţei copilului. în loc de „Vreau să...", „Trebuie să...", „Trebuie să...", „Ţi-am spus să...", „Trebuie să..." să obţii o declaraţie de intenţie sau cel puţin un încuviinţare din cap care să o afirme: „Pot conta pe tine pentru...?" „Eşti dispus să încerci?" „Crezi că ai putea?" "Eşti gata să ...?" „Crezi că te poţi descurca acum?" „Vrei să încerci să-ţi aminteşti?" Există, desigur, momente când trebuie să ne impunem voinţa. Oricât de necesar ar fi, ea în sine nu duce la bune intenţii din partea copilului. Iar impunerea voinţei noastre este întotdeauna contraproductivă dacă se face prea coercitiv sau în afara unei bune conexiuni.

Solicitarea de bune intenţii este o practică parentală sigură şi extrem de eficientă. Transformă copiii din interior spre exterior. Ceea ce nu poate fi realizat prin solicitarea de bune intenţii nu este probabil să fie realizat prin alte mijloace.

Este esenţial să recunoaştem intenţiile pozitive ale copilului în loc să-l identifici cu impulsurile, acţiunile sau eşecurile sale. Părintele

trebuie să fie cât mai susţinător şi încurajator posibil: „Ştiu că nu asta ai vrut să se întâmple”, „Nu-i nimic, vei ajunge acolo”, „Mă bucur că nu ai vrut, asta este important." Dacă nu scoatem

înţepătura eşecurilor inevitabile, copilul va fi tentat să renunţe.

Intenţiile trebuie cultivate cu atenţie pentru a le duce la îndeplinire.

Dacă nu putem ajunge la prima bază în solicitarea de bune intenţii, fie copilul nu este suficient de matur, fie nu suntem suficient de persuasivi – fie există probleme în relaţia de ataşament. Ataşamentul copilului faţă de noi poate fi oprit – apărat împotriva – sau insuficient dezvoltat. Incapacitatea noastră de a solicita bune intenţii la copil ar trebui să ne alerteze asupra acestor probleme de bază şi să ne determine să luăm măsuri de remediere. Chiar şi eşecurile noastre pe termen scurt pot, în acest fel, să servească unui scop pozitiv pe termen lung. A cânta pe comportamentul „rău” al copilului atunci când nici măcar nu putem solicita intenţia de a fi buni înseamnă a pune căruţa înaintea calului.

Atrageţi sentimentele mixte în loc să încercaţi să opriţi comportamentul impulsiv

„Nu mai lovi”, „Nu întrerupe”, „Opri-o”, „Lasă-mă în pace”, „Nu te mai comporta ca un bebeluş”, „Nu fi atât de nepoliticos”, „Apucă-te”, „încetează-te” să fii atât de hiper”, „Nu fi prost”, „Nu mai fi deranjat de ea”, „Nu fi atât de rău”. A încerca să opreşti comportamentul impulsiv este ca şi cum ai sta în faţa unui tren de marfă şi i-ai comanda să se oprească. Atunci când comportamentul unui copil este condus de instinct şi emoţie, există puţine şanse de a impune ordinea prin confruntare şi comenzi de lătrat.

A existat o perioadă în istoria psihologiei când creierul copilului era perceput ca o tabula rasa, o tablă goală, lipsită de forţele interne care îl obligau pe copil să acţioneze într-un fel sau altul. în acest caz, comportamentul unui copil ar fi relativ uşor de ţinut sub control, fie prin direcţie, fie prin consecinţe. Deşi mulţi părinţi şi educatori încă operează sub această iluzie, ştiinţa modernă a stabilit o perspectivă complet diferită. Neuropsihologii care studiază creierul uman descoperă rădăcinile instinctuale ale comportamentului. Multe dintre răspunsurile unui copil sunt conduse de instincte şi emoţii care apar

spontan şi automat, nu din decizii conştiente. în majoritatea circumstanţelor, copiii (şi alte fiinţe umane imature) sunt deja sub ordine interioară de a se comporta într-un anumit fel. Copilul înfricoşat urmează ordinele instinctuale de a evita. Copilul nesigur poate fi obligat să se agaţe şi să ţină. Frustrarea îl determină adesea pe copil să ceară sau să plângă sau să atace. Copilul ruşinat are ordin să se ascundă sau să se ascundă. Copilul rezistent contracarează automat voinţa altuia. Când un copil este impulsiv, impulsurile domină. Există ordine în acest univers, dar nu genul de ordine pe care am dori să o vedem. Creierul îşi face treaba doar în mişcarea copilului în funcţie de emoţiile şi instinctele activate.

Există o alternativă la confruntare. Cheia autocontrolului nu este puterea de voinţă, aşa cum credeam cândva, ci sentimentele amestecate. Atunci când impulsurile conflictuale se amestecă, comenzile se anulează reciproc, punând copilul pe scaunul şoferului, parcă. Apare o nouă ordine în care comportamentul este înrădăcinat mai degrabă în intenţie decât în impuls. Un astfel de comportament este mult mai puţin determinat şi, prin urmare, mult mai uşor de lucrat. Sarcina noastră este să ajutăm să aducem în conştiinţa lui sentimentele şi gândurile conflictuale care există în copil. Amintiţi- vă, din capitolul 9, că semnificaţia rădăcină a temperamentului a fost să amestecăm diferite elemente – şi tocmai asta trebuie să facem! în loc să încercăm să abordăm comportamentul, scoatem în evidenţă elementul de temperare pentru a modera impulsul care face copilul să aibă probleme.

într-un copil plin de sentimente de atac, de exemplu, vrem să atragem în conştiinţa lui sentimentele, gândurile şi impulsurile care ar intra în conflict cu atacul. Acest obiectiv nu poate fi atins prin confruntare. Confruntarea duce, în cel mai bun caz, la o conformare goală sau, pe de altă parte, la defensivă. Nu face nimic pentru a dezvolta controlul impulsurilor din interior. Elementele moderatoare pot fi sentimente de afecţiune, de grijă sau de alarmă. Copilul ar putea simţi îngrijorarea în legătură cu rănirea sau anxietatea pentru a intra în necazuri. Dacă copilul este condus de impulsuri contra-voinţei, am dori să atragem în conştiinţă sentimente puternice de ataşament, de dorinţă de a fi pe plac, de dorinţă de a ne măsura.

Trucul este să atragi sentimentele amestecate în conştiinţă în acelaşi timp.

Când conştientizăm sentimente conflictuale, trebuie să ieşim din afara incidentului în care apare problema şi în interiorul relaţiei în care putem prelua conducerea. Această sarcină ar trebui încercată numai atunci când intensitatea sentimentelor s-a uşurat oarecum.

Este întotdeauna mai înţelept să-i reaminteşti copilului mai întâi impulsurile moderatoare decât emoţiile necontrolate care l-au făcut să aibă probleme. Odată ce copilul se simte prietenos şi afectuos, putem povesti frustrarea care a fost înainte. „Ne distrăm atât de bine împreună acum. îmi amintesc de dimineaţa asta când nu erai prea fericit cu mine. De fapt, ai fost atât de supărat, încât chiar m-ai lăsat să o fac." Trebuie să facem loc pentru aceste sentimente amestecate. „Nu este amuzant felul în care ne putem supăra atât de mult pe cei pe care îi iubim?" La fel şi cu sentimentele de contra voinţă. „Se pare că acum îţi este uşor să faci ceea ce îţi cer. Acum câteva ore, ai simţit că te stăpânesc."

Abordarea comportamentului problematic prin extragerea elementului de revenire este uşor de ataşat. Noi, ca părinţi, luăm conducerea în a vedea atât „acest lucru" cât şi „aceasta" în copil. Invităm elementele conflictuale să existe şi să comunicăm acceptarea a ceea ce este în interiorul copilului. Disciplina de acest fel îi atrage pe copiii noştri la noi în loc să-i alunge.

Adesea le spunem copiilor noştri să-l îndepărteze – ca şi cum ar putea să facă o intervenţie chirurgicală psihică asupra lor! Nu putem tăia din repertoriul unui comportament al unui copil care este adânc înrădăcinat în instinct şi emoţie. Impulsurile sunt cu noi atâta timp cât trăim. Dacă nu am devenit amorţiţi, cu toţii ar trebui să simţim impulsurile asociate cu ruşine, cu nesiguranţă, gelozie, posesivitate, frică, frustrare, vinovăţie, contravoinţă, teamă şi furie. Răspunsul naturii nu este de a tăia ceva, ci de a adăuga ceva la conştiinţă care, dacă este necesar, ar verifica impulsul în cauză.

Când aveţi de-a face cu un copil impulsiv, încercaţi să scrieţi comportamentul dorit în loc să cereţi maturitate

Nu toţi copiii sunt pregătiţi pentru modalităţile mai avansate de

încurajare şi predare a disciplinei despre care am discutat până acum. Cei, de exemplu, care nu au dezvoltat încă sentimente amestecate sunt incapabili de experienţă temperată, indiferent cât de pricepuţi sau de harnici am fi.

Copiii care au probleme cu autocontrolul nu au capacitatea de a recunoaşte impactul comportamentului lor sau de a anticipa consecinţele. Ei sunt incapabili să se gândească de două ori înainte de a acţiona sau să aprecieze modul în care acţiunile lor îi afectează pe alţii. Le lipseşte capacitatea de a lua în considerare punctul de vedere al oricui în acelaşi timp cu al lor. Aceşti copii sunt adesea consideraţi a fi insensibili, egoişti, necooperanţi, necivilizaţi şi chiar nepăsători. A-i percepe în acest fel, totuşi, înseamnă doar a ne pregăti să devenim supăraţi de conduita lor şi să facem cerinţe pe care nu le pot îndeplini. Copiii limitaţi la o conştientizare unidimensională nu pot îndeplini nici măcar cerinţe atât de simple precum să fii bun, să nu fii nepoliticos, să nu întrerupi, să fii drăguţ, să fii corect, să nu fii răutăcios, să ai răbdare, să nu faci o scenă , încercaţi să ne înţelegeţi – sau nenumărate alte ordine pe care le putem lătra. Nu ne putem face copiii să fie mai maturi decât sunt ei, indiferent cât de mult am insista să „crească”. A te aştepta ca ei să facă imposibilul este frustrant şi, mai rău, sugerează că e ceva în neregulă cu ei. Copiii nu pot suporta un astfel de sentiment de ruşine fără a deveni defensivi. Pentru a ne păstra relaţia cu un copil care nu este încă capabil să funcţioneze matur, trebuie să renunţăm la cerinţele şi aşteptările nerealiste.

Există o altă modalitate de a trata copiii imaturi: în loc să cerem ca aceştia să manifeste spontan un comportament matur, am putea scrie comportamentul dorit. Urmărirea instrucţiunilor noastre nu va face copilul mai matur, dar îi va permite să funcţioneze în situaţii sociale pentru care, altfel, ea nu este încă pregătită din punct de vedere al dezvoltării.

A scrie comportamentul unui copil înseamnă a oferi indicii pentru ce să faci şi cum să faci asta. Atunci când copiii nu sunt încă capabili să se înţeleagă spontan, acţiunile lor trebuie să fie orchestrate sau coregrafiate de cineva de la care copilul ia indicii: „Aşa ţineţi copilul în braţe”, „Să-l dăm pe Matei o întoarcere acum”, „Dacă Există o

îmbrăţişare în tine pentru bunica, acesta ar fi momentul să o dai", „Mângâiem pisica aşa", „E rândul lui tati să vorbească acum", „Acesta este momentul să-ţi foloseşti vocea liniştită."

Scenariul de succes necesită ca adultul să se poziţioneze ca un dator de semnale pentru copil. Din nou, începem cu elementele de bază: colectăm mai întâi copilul pentru a putea lucra din interiorul relaţiei. Se aseamănă foarte mult cu gâscă-mamă cu gâsari; aducerea descendenţilor la rând înainte de a aduce comportamentul la rând. Odată ce un copil ne urmăreşte, suntem liberi să luăm conducerea. Desigur, capacitatea noastră de a prescrie comportamentul unui copil va fi la fel de bună ca şi ataşamentul copilului faţă de noi. Nu trebuie să fie deosebit de profund sau vulnerabil, doar suficient de puternic pentru a evoca instinctele de a imita şi de a imita.

Pentru o regie de succes, indiciile pentru ce să faci şi cum să fii trebuie să fie date în moduri pe care copilul le poate urmări. Nu funcţionează să dai instrucţiuni negative, deoarece asta nu îi spune de fapt copilului ce să facă. De fapt, pentru cei imaturi şi sever blocaţi, tot ceea ce înregistrează este adesea partea de acţiune a comenzii! „Nu" este adesea şters din conştientizare, ceea ce duce la comportamentul opus a ceea ce s-a dorit. Accentul nostru trebuie să fie deturnat de la comportamentul care provoacă probleme şi să ne concentrăm asupra acţiunilor care sunt de dorit. Modelarea comportamentului pe care vrei să-l urmeze copilul este şi mai eficientă. La fel ca un regizor care lucrează cu actori sau un coregraf cu dansatori, rezultatul final este creat mai întâi în mintea adultului.

Un exemplu de scriptare pentru a obţine comportamentul dorit – unul despre care suntem mult mai probabil să fim intuitivi – este să înveţi un copil să schieze. în acest caz, suntem destul de conştienţi de faptul că este inutil să-i spunem unui copil: „Fă-ţi echilibrul", „Nu cazi", „încetează", „Schia în control", „Fă-ţi virajul. " Acestea vor fi rezultatele unui comportament corect scris, dar nu pot fi ceea ce cerem noi, cel puţin nu până când copilul nu învaţă să schieze. în schimb, i-am putea arăta unui copil cum să facă o pană de pizza cu schiurile lui şi apoi să trecem la a oferi indicii pe care copilul le poate urma, cum ar fi „Fă o pizza", „Coboară pe dreapta", „Atinge-ţi

genunchii" şi curând. Rezultatul final va fi echilibru, pauze şi întoarceri. Se pare că schiorul începător ştie să schieze; în realitate copilul urmăreşte doar indiciile până când acţiunile devin înrădăcinate şi, în cele din urmă, se autogenerează. Spre deosebire de schi, în interacţiunea umană nu dobândim capacitatea de a genera din interior acţiuni şi răspunsuri adecvate până la maturitate.

Când vine vorba de comportamentul social, nu trebuie să ne concentrăm pe relaţiile dintre copii. Acest proces de regie este unul al copilului care îl urmăreşte pe adult. Scenariul nu este conceput pentru a învăţa un copil abilităţi sociale – în general un exerciţiu inutil – ci pentru a orchestra interacţiunea socială până la maturizarea şi socializarea autentică. De aceea, accentul nu se pune pe relaţia dintre copii, ci pe urmărirea indiciilor adultului.

Următoarea poveste mi-a fost spusă de un prieten apropiat a cărui muncă presupunea supravegherea profesorilor. Acest incident s-a întâmplat când ea a observat o profesoară de clasa a doua care avea o reputaţie remarcabilă pentru modurile ei inspiratoare cu elevii. Un student cu nevoi speciale ceruse să părăsească camera pentru a merge la baie. La reintrarea în clasă, el a exclamat că de data aceasta a reuşit să o facă singur. Nu ştia că pantalonii şi lenjeria îi erau încă la glezne. Ce s-a întâmplat în continuare a fost uimitor. în loc de râsul ruşinos la care s-ar aştepta cu o astfel de ocazie, aceşti studenţi s-au învârtit să se uite la profesorul lor. Ea a aplaudat apreciativ şi toţi elevii au urmat exemplul.

Interacţiunea a fost minunat de civilizată şi uimitor de graţioasă. Pentru a simţi vulnerabilitatea altuia şi pentru a-l proteja, necesită atât maturitate, cât şi abilitate. Maturitatea şi priceperea au fost însă în profesor, nu în elevi. în cazul lor, ceea ce părea a fi competenţă socială era pur şi simplu urmărirea unor indicii. Răspunsul nu a fost în relaţiile dintre elevi, ci în relaţia fiecărui elev cu profesorul său.
Fiinţele imature nu ar trebui lăsate la voia lor în interacţiunea socială.

Pot fi scrise mai multe tipuri de comportament: corectitudine, ajutor, împărtăşire, cooperare, conversaţie, blândeţe, consideraţie, înţelegere. Deşi a face copiii să acţioneze maturi nu îi va face mai maturi, îi va ţine departe de necazuri până când impedimentele care stau la baza maturizării vor fi abordate şi maturitatea le va ajunge din

urmă. Ajutându-i pe copii să nu se întâmple prin scripturi, protejează ataşamentul şi funcţionează în ambele sensuri — ajutându-i ataşamentul faţă de noi şi ataşamentul nostru faţă de ei.

Când nu puteţi schimba copilul, încercaţi să schimbaţi lumea copilului

Cu cât copiii au mai puţine nevoie de disciplină, cu atât mai eficientă va fi orice metodă. Aversul este de asemenea adevărat: cu cât un copil are mai multă nevoie de disciplină, cu atât tehnicile de disciplinare predate în mod obişnuit vor fi mai puţin eficiente.

Ceea ce face orice copil dificil de disciplinat este absenţa factorilor care stau la baza principiilor noastre naturale de impunere a ordinii comportamentului. Este dificil să disciplinaţi un copil care nu este uşor indus să ia în considerare gândurile şi sentimentele care ar ţine în frâu impulsurile tulburătoare, care nu poate fi determinat să-şi formeze intenţii bune, este incapabil să simtă inutilitatea unui curs de acţiune şi lipseşte motivaţia de a fi bun pentru cei de la conducere. Cu astfel de copii, ispita pentru noi este să devenim mai grei. Din păcate, adăugarea de forţă se întoarce de obicei din aceleaşi motive pentru care acest copil este mai greu de disciplinat în primul rând: constrângerea provoacă contravoinţă, pedeapsa provoacă răzbunare, ţipetele duce la renunţare, sancţiunile evocă agresivitate, time-out-urile duc la detaşare emoţională. Când încercările rezonabile de a disciplina nu funcţionează, răspunsul nu este să disciplinezi mai greu, ci să disciplinezi diferit.

Având în vedere că tehnicile coercitive sunt în cele din urmă auto-înfrângere, ajungem acum la ultimul, dar deloc cel mai puţin important instrument din trusa de instrumente a tehnicilor de disciplină naturală: impunerea ordinii în mediul copilului. Intenţia aici nu este de a schimba sau extirpa comportamentul „rău”, ci de a modifica experienţele care dau naştere comportamentului. în loc să încercăm să schimbăm copilul în aceste cazuri, ar fi mai fructuos, dacă putem, să modificăm situaţiile şi circumstanţele care declanşează comportamentul problemă.

Această abordare a disciplinei necesită trei lucruri ale părintelui: (1) capacitatea de a simţi inutilitatea altor moduri disciplinare şi de a

renunţa la ceea ce nu funcţionează, (2) percepţie despre factorii din mediul copilului care declanşează comportamentul supărător, şi (3) o anumită capacitate de a schimba sau controla aceşti factori adversi. Este nevoie de un părinte cu adevărat adaptabil pentru a simţi inutilitatea comportamentului şi pentru a înceta să bată împotriva a ceea ce părintele nu poate schimba: în acest caz, comportamentul impulsiv al copilului. Este nevoie de un părinte înţelept să se concentreze la ceea ce reacţionează copilul: circumstanţele şi situaţiile din jurul copilului. Cu alte cuvinte, un părinte trebuie mai întâi să renunţe la încercarea de a schimba copilul.

Perspicacitatea este cheia. Trebuie să treci de comportamentul problematic pentru a vedea la ce reacţionează copilul. Modul în care vedem problema va determina în cele din urmă ce facem în privinţa ei. Dacă ceea ce percepem este că un copil este voinic, suntem înclinaţi să ne concentrăm îndeaproape pe încercarea de a-şi remedia comportamentul, ceea ce ne place şi ne supărăm. Dacă, în schimb, am recunoaşte că un copil pur şi simplu se lasă purtat de impulsurile lui, am fi mai predispuşi să modificăm situaţia care a evocat acele impulsuri în primul rând. Dacă tot ceea ce vedem este că un copil face o furie sau loveşte pe cineva, probabil că ne concentrăm asupra agresiunii. Dacă, pe de altă parte, am recunoaşte că un copil este incapabil să facă faţă frustrării pe care o trăieşte, am încerca să schimbăm circumstanţele care îl frustrează. Dacă ceea ce vedem este un copil care sfidează cererile noastre de a sta în camera lui la culcare, am putea trata acest lucru ca pe un caz de neascultare. Dar dacă percepem, în schimb, un copil mic depăşit de fricile de despărţire sau de întuneric, am face tot ce am putea pentru a face ora de culcare mai puţin ameninţătoare. Dacă vedem un copil rezistând să facă ceea ce i se spune, vrem să eliminăm neconformitatea. Dacă, în schimb, vedem că butoanele de contravoinţă ale unui copil sunt împinse de presiunea pe care o simte, am reduce presiunea pe care o aplicăm. Ne-am putea confrunta cu un copil cu privire la manierele sale „rele” dacă îl vedem pur şi simplu ca fiind nepoliticos cu un adult, refuzând să comunice. Dacă am recunoaşte că doar timiditatea inerentă a copilului îl împiedică să interacţioneze cu oameni pe care nu îi cunoaşte, am face tot ce am

putea pentru a-l liniști. Dacă vedem un copil ca pe un mincinos, probabil că ne confruntăm cu neadevărurile lui într-o manieră judecată și severă; dacă am avea înțelepciunea să știm că un copil ascunde adevărul doar pentru că este prea nesigur în dragostea noastră pentru a ne risca mânia sau dezamăgirea, am face tot ce ne stă în putere pentru a-i restabili sentimentul de siguranță absolută. „Cine singur are motive întemeiate să-și mintă calea de a ieși din realitate?" a scris Friedrich Nietzsche. „Cel care suferă de asta." în toate aceste situații, intervenția noastră va fi atât de eficientă pe cât de bună este înțelegerea noastră. Dar atunci când mediul copilului îi afectează comportamentul și acel comportament este în afara controlului ei și al nostru, are sens să ne schimbăm atenția de la comportamentul copilului la ceea ce îl provoacă.

Dar dacă modificăm continuu situația copilului pentru a reduce frustrarea sau presiunea pe care o experimentează, nu riscăm să subminăm adaptarea copilului la lumea ei? Nu promovăm o dependență nesănătoasă de noi? Este foarte adevărat. în practica mea de consultanță cu părinții, întâlnesc mulți părinți sensibili și grijulii care interferează fără să vrea în adaptarea copilului lor, folosind această abordare până la extrem. Nu ar trebui să fie folosit niciodată cu excluderea altor metode de disciplină, cum ar fi atragerea sentimentelor de inutilitate atunci când se confruntă cu lucruri care nu pot sau nu ar trebui schimbate. Nu trebuie să eșuăm niciodată să ajutăm un copil să treacă de la frustrare la inutilitate, ori de câte ori este posibil, să cultive sentimente amestecate sau să solicite bune intenții. Dacă suntem capabili să încurajăm o schimbare pozitivă în copil, nu ar trebui să încercăm în schimb să schimbăm lumea copilului.

Revenim pe scurt la subiectul structurii, pe care l-am atins în ultimul capitol. Utilizarea structurii și a rutinei este o modalitate puternică de a impune ordinea în lumea unui copil și, prin urmare, asupra comportamentului copilului. Cu cât un copil este mai puțin receptiv la alte moduri de disciplină, cu atât mai mult trebuie să compensăm prin structurarea vieții copilului. Structurile creează mediul copilului

într-un mod previzibil, impunând un ritual şi o rutină necesare. Aceasta a fost una dintre funcţiile tradiţionale ale culturii, dar pe măsură ce obiceiurile şi tradiţiile sunt erodate, viaţa devine mai puţin structurată, mai haotică. într-o astfel de atmosferă, copiii care sunt imaturi din punct de vedere al dezvoltării devin dezlipiţi. Părinţii reacţionează devenind mai prescriptivi şi coercitivi. Combinaţia este dezastruoasă.

Trebuie create structuri pentru mese şi pentru orele de culcare, pentru despărţiri şi pentru reuniuni, pentru igienă şi pentru a pune lucrurile deoparte, pentru interacţiunea şi apropierea familiei, pentru exersare şi pentru teme, pentru joc emergent, autodirigit şi pentru singurătate creativă. Structurile bune nu atrag atenţia asupra lor sau asupra agendei de bază şi reduc la minimum şefia şi constrângerea. Structurile bune nu sunt doar restricţii, ci şi creative. De exemplu, o rutină foarte importantă este să aveţi un timp şi un loc pentru a citi unui copil. Scopul principal al acestei structuri este de a crea oportunităţi de apropiere şi conexiune unu-la-unu şi, de asemenea, de a-l implica pe copil în literatura bună, fără a folosi constrângerea.

Cu cât un copil este mai blocat, cu atât structurile sunt mai importante. Structurile oferă familiaritate, ceva la care copiii blocaţi îl tânjesc instinctiv. Ei creează obiceiuri bune. Cel mai important, structurile scad nevoia de şef şi constrângere din partea adulţilor, prevenind conflictele inutile.

în acest capitol am evitat metodele care ar împinge copilul departe de noi. Părinţii din vremuri ar fi putut scăpa de astfel de tehnici, dar dacă au făcut-o, a fost doar pentru că nu aveau niciun motiv să se teamă de ataşamentele concurente cu care se confruntă părinţii de astăzi. Nu a existat o orientare la egal la egal pentru a atrage copiii în afara cercului familiei. Astăzi nu avem altă alegere rezonabilă decât să folosim o disciplină care să ne păstreze legătura cu copilul şi să promoveze maturizarea. Maturarea – soluţia supremă pentru problemele de disciplină – nu poate fi obţinută peste noapte, dar răbdarea noastră va fi bine răsplătită. Şi chiar şi pe termen scurt noi, părinţii, cu siguranţă avem destule cu care să ne descurcăm fără a ne

provoca copiii.

„1-2-3 Magic” este o metodă populară „Tree strikes, you’re out” pentru copii mici şi copii mici, dintr-o carte best-seller cu acest nume.

PREVENTING

PEER

ORIENTATION

TREBUIE TREBUIE să încetăm să amenajăm semenii copiilor noştri să ne înlocuiască – ţinând cont, desigur, că inamicul nu sunt colegii copiilor noştri, ci orientarea către egali.

Am fost primiţi de orientarea semenilor, la fel cum oamenii antici din Troia au fost păcăliţi de Calul Troian. Percepând acest cal mare de lemn ca fiind un dar de la zei, troienii l-au adus în interiorul zidurilor oraşului lor şi au pregătit scena pentru distrugerea lor. În acelaşi mod, părinţii şi profesorii de astăzi văd interacţiunea timpurie şi extinsă între egali într-o lumină pozitivă. Îl încurajăm, neştiind riscurile care apar atunci când o astfel de interacţiune are loc fără conducerea şi contribuţia adulţilor. Nu reuşim să facem distincţia între relaţiile cu semeni formate sub îndrumarea conştientă şi benignă a adulţilor şi contactele cu semeni care apar în golurile de ataşament. Fără să vrea, încurajăm orientarea către colegi pentru a sabota ataşamentele copiilor noştri faţă de noi. Dacă troienii ar fi putut să-şi vadă duşmanii greci ascunzându-se în acel instrument înşelător, nu ar fi fost păcăliţi. Asta este problema noastră astăzi. Calul troian al orientării către egali este perceput mai degrabă ca un dar decât ca ameninţarea.

Eşecul nostru de a prevedea efectele negative este de înţeles, deoarece fructele timpurii sunt atrăgătoare şi ispititoare. La prima vedere, copiii orientaţi spre colegi par să fie mai independenţi, mai puţin lipicioşi, mai educabili, mai sociabili şi mai sofisticaţi. Nu e de mirare că suntem absorbiţi, având în vedere lipsa noastră de conştientizare a mecanismelor implicate şi a costurilor de urmat pe termen lung. Cum, atunci, să eviţi capcana?

NU LĂSAŢI PĂCELIT DE PRIMELE FRUCTE ALE ORIENTĂRII PEER

Pentru mulţi adulţi, capacitatea copiilor de a se petrece împreună şi de a se distra unii pe alţii se simte ca o emancipare. Semenii par a fi cele mai bune babysitter ale unui copil. Mai ales că părinţii nu se mai pot baza pe bunici, familia extinsă şi comunitatea din jurul nostru pentru a împărtăşi sarcinile de îngrijire a copilului, colegii pot părea o mană cerească, dând o pauză părinţilor şi profesorilor obosiţi şi uzaţi. Câţi dintre noi nu ne-am simţit recunoscători atunci când invitaţia prietenului copilului nostru ne-a eliberat pentru o zi de relaxare de weekend sau ne-a oferit timp şi spaţiu atât de necesar pentru a lucra la proiectele necesare? Copiii par fericiţi şi volumul nostru de muncă este uşor. Puţin ne putem imagina cât de mult timp, energie, costuri şi educaţie parentală de remediere vor avea nevoie de aceste experienţe în anii următori, dacă orientarea de la egal la egal va avea loc.

în comparaţie cu copiii orientaţi spre adulţi, copiii orientaţi spre egali sunt mai puţin nevoiaşi şi mai maturi. Copiii orientaţi spre colegi nu ne mai pun presiune pentru a face lucruri împreună, pentru a fi implicaţi în viaţa lor, pentru a le asculta preocupările, pentru a-i ajuta cu problemele lor. Având în vedere premiul mare pe care societatea noastră o acordăm independenţei – a noastră şi a copiilor noştri – orientarea către colegi arată bine. Uităm că creşterea necesită timp. în cultura noastră postindustrială ne grăbim prea mult pentru orice. Probabil că nu am fi absorbiţi de impresii false dacă nu am fi atât de nerăbdători ca copiii noştri să crească.

Aceşti copii sunt capabili să ne lase mai devreme doar pentru că se ţin unul de celălalt. Pe termen lung, este mai probabil să rămână blocaţi în imaturitatea psihologică. Ei sunt mult mai puţin probabil să gândească singuri, să-şi traseze propriul curs, să ia propriile decizii, să-şi găsească propriile semnificaţii şi să fie propriile lor persoane.

Faptul că, cel puţin iniţial, copiii orientaţi spre egali tind să fie şi mai şcolii ne ajută să ne liniştească. Costul acestei impresii greşite, pierderea capacităţii de predare, a fost discutat în capitolul 13. Orientarea către colegi poate face temporar un copil mai prietenos cu

şcoala, datorită efectelor separării asupra învăţării. Şcoala scoate copiii din casă, separând copiii orientaţi către părinţi de adulţii de care sunt ataşaţi. Pentru astfel de copii anxietatea de separare va fi intensa si sentimentul de dezorientare la şcoala va fi acut. Mulţi dintre noi sunt capabili să-şi amintească de primele zile într-o nouă situaţie şcolară – constrângerea stomacului, senzaţia de pierdere şi confuzie, scanarea disperată după cineva sau ceva familiar. Pentru copiii mici, această dezorientare este adesea insuportabilă, iar anxietatea crescută pe care o provoacă interferează cu învăţarea. Anxietatea ne amuză, scăzând I.Q-ul nostru funcţional. A fi alarmaţi ne afectează capacitatea de a ne concentra şi de a ne aminti. Anxietatea face dificilă citirea indiciilor şi urmărirea instrucţiunilor. Un copil pur şi simplu nu poate învăţa bine când se simte pierdut şi alarmat.

Copiii deja orientaţi spre egali până la intrarea la şcoală nu se confruntă cu o astfel de dilemă. în primele zile de şcoală la grădiniţă, un copil orientat spre colegi ar părea mai inteligent, mai încrezător şi mai capabil să beneficieze de experienţa şcolară. Copilul orientat către părinţi, afectat de anxietatea de separare, ar părea, dimpotrivă, a fi mai puţin abil şi capabil – cel puţin până când va putea forma un ataşament bun cu un profesor. Copiii orientaţi spre egali au toate avantajele în situaţii care sunt săraci pentru adulţi şi bogaţi. Deoarece semenii sunt numeroşi şi uşor de observat, copilul nu trebuie să se simtă niciodată pierdut sau fără indicii de urmat. Astfel, pe termen scurt, orientarea către egali pare a fi o mană cerească. Şi este, fără îndoială, această dinamică pe care cercetarea se foloseşte atunci când descoperă beneficiile educaţiei timpurii.

Pe termen lung, bineînţeles, efectele pozitive asupra învăţării de reducere a anxietăţii şi dezorientării vor fi treptat anulate de efectele negative ale orientării către colegi. Astfel, urmează dovezile cercetării că avantajele timpurii ale educaţiei preşcolare nu sunt sustenabile în timp. Copiii orientaţi către colegi merg la şcoală pentru a fi cu prietenii lor, nu pentru a învăţa. Dacă nici aceşti prieteni nu sunt interesaţi de învăţare, performanţa academică va scădea. Când copiii merg la şcoală pentru a fi unul cu altul, ei sunt pregătiţi doar să

învețe suficient pentru a nu ieşi în evidenţă, pentru a rămâne alături de cei de vârsta lor. în afară de asta, învăţarea este irelevantă şi poate fi chiar o problemă pentru relaţiile între semeni.

Anxietatea revine, de asemenea, la bântuirea cursanţilor orientaţi spre colegi. Deoarece ataşamentele de la egal la egal sunt în mod inerent nesigure, anxietatea devine adesea o afecţiune cronică. Copiii orientaţi spre egali sunt printre cei mai agitaţi, perpetuu neliniştiţi şi alarmaţi cronic. Când sunteţi în preajma unor grupuri de copii orientaţi spre colegi, aproape că puteţi simţi hiperness în aer. Amorţiţi de sentimentele vulnerabile de anxietate, copiii orientaţi spre egali rămân doar cu aspectele sale fiziologice: agitaţie şi neliniște. Fie că este simţit în mod conştient sau nu, a fi alarmat incapacită învăţarea. Orientarea către colegi poate creşte iniţial performanţa, dar în cele din urmă sabotează rezultatele academice. Pe măsură ce ataşamentul copilului faţă de semenii săi se intensifică, decalajul dintre inteligenţa lui şi realizările sale va creşte. însăşi condiţia care creează de obicei un avans va împiedica în cele din urmă aceşti copii.

Interesant este că elevii de acasă sunt acum candidaţii favorizaţi ai unor universităţi de renume. Potrivit lui Jon Reider, oficial de admitere la Universitatea Stanford din California, ei sunt solicitanţi dezirabili pentru că „educatorii la domiciliu aduc anumite abilităţi – motivaţie, curiozitate, capacitatea de a fi responsabil pentru educaţia lor – pe care liceele nu le induc prea bine." Cuvinte, copiii preşcolari pot avea cel mai bun avans, dar copiii educaţi acasă au cel mai bun rezultat, deoarece în sistemul nostru educaţional am neglijat rolul crucial al ataşamentului.

Grădiniţa nu este problema principală, iar şcoala acasă nu este răspunsul final. Factorul cheie este dinamica ataşamentului. Supunerea copiilor la experienţe care fac un copil dependent de semeni nu funcţionează. Trebuie să întemeiem experienţa de şcolarizare a copiilor în ataşamentele adulţilor.

TIMIREA NU ESTE PROBLEMA CARE CARE NOI CARE ESTE

De obicei ne gândim la timiditate ca la o calitate negativă, ceva pe care am dori ca copiii să-l depăşească. Cu toate acestea, din punct

de vedere al dezvoltării, chiar şi acest aparent handicap are o funcţie utilă. Timiditatea este o forţă de ataşament, menită să închidă copilul din punct de vedere social, descurajând orice interacţiune cu cei din afara legăturii ei de conexiuni sigure.

Copilul timid este timid în preajma oamenilor de care nu este ataşat. Este de aşteptat ca copiii orientaţi spre adulţi să fie adesea naivi din punct de vedere social şi incomozi în preajma colegilor lor, cel puţin în clasele anterioare. Copiii orientaţi spre egali, dimpotrivă, par a avea succes social. Acesta este punctul lor forte. Ei ar trebui să ştie ce este cool şi ce nu, ce să poarte şi cum să vorbească – îşi aplică cea mai mare parte a inteligenţei pentru a citi unul de la celălalt indicii despre cum să fie şi cum să acţioneze.

O mare parte din sociabilitatea copiilor orientaţi spre egali este rezultatul unei pierderi a timidităţii. Când colegii înlocuiesc adulţii, timiditatea este inversată. Copilul devine timid cu adulţii, dar gregar în compania semenilor. Vedem copilul din jurul semenilor ei ieşind din carapacea ei, găsindu-şi limba, prezentându-se mai încrezătoare. Schimbarea personalităţii este impresionantă şi suntem apţi să acordăm credit interacţiunii între semeni. Cu siguranţă, ne spunem, un astfel de rezultat extrem de dorit nu ar putea emana din ceva problematic! Cu toate acestea, adevărata integrare socială şi abilitatea socială reală – grija faţă de ceilalţi şi luarea în considerare a sentimentelor oamenilor pe care nu îi cunosc – nu vor fi, pe termen lung, atributele copilului orientat spre egali.

Copiii orientaţi spre adulţi îşi pierd mult mai încet timiditatea în faţa semenilor lor. Ceea ce ar trebui să tempereze în cele din urmă această timiditate nu este orientarea către semeni, ci maturitatea psihologică care generează un sentiment puternic de sine şi capacitatea de a avea sentimente amestecate. Cel mai bun mod de a face faţă timidităţii este de a promova relaţii calde cu adulţii care îl îngrijesc şi îl învaţă pe copil. Având în vedere ataşamentul, nu ar trebui să ne preocupe atât de mult timiditatea, ci lipsa de timiditate a multor copii de astăzi.

STRESSUL ÎNGRIGĂRII DE ZI ÎN ABSENTĂ DE ATAŞAMENT

Situaţia actuală a grădiniţei ilustrează modul în care, fără să vrea, curtam concurenţa. Milioane de copii din întreaga lume petrec astăzi o parte, dacă nu cea mai mare parte, din orele lor de veghe în îngrijirea în afara casei. Potrivit statisticilor recente, majoritatea mamelor care lucrează din Statele Unite se întorc la muncă înainte de ziua de naştere a copilului. îngrijirea de zi, în special modul în care este abordată în America, este o afacere riscantă. Copiii consideră îngrijirea de zi stresantă, după cum au arătat studii recente. Nivelul de cortizol al hormonului stresului este mai mare la copii la grădiniţă decât acasă. Efectele stresante ale îngrijirii de zi cresc odată cu timiditatea copilului. După cum am văzut, timiditatea reflectă o lipsă de conexiune emoţională. Un copil nu ar părea la fel de timid dacă s-ar simţi ca acasă cu îngrijitorul responsabil. în absenţa unei conexiuni calde, ea se confruntă cu dublul stres al separării de părinte şi al cărora i se impun oameni pe care instinctul ei natural este să îi respingă.

O altă linie de cercetare a arătat că, cu cât preşcolarii petrec mai mult timp unii cu alţii, cu atât mai mult sunt influenţaţi de semenii lor. Această influenţă este măsurabilă într-o perioadă de doar câteva luni. Băieţii sunt mult mai susceptibili de a deveni orientaţi către colegi decât fetele, o constatare în concordanţă cu observaţia că ataşamentele băieţilor faţă de părinţii lor sunt adesea mai puţin dezvoltate. Astfel, ei sunt mai predispuşi să-şi înlocuiască părinţii cu semenii lor. Cea mai semnificativă este constatarea că, cu cât băieţii se identifică mai mult cu semenii lor, cu atât sunt mai rezistenţi la contactul cu adulţii responsabili.

Nu numai că seminţele orientării la egal la egal sunt semănate în grădiniţă şi în grădiniţă, dar fructul este deja în evidenţă până în al cincilea an de viaţă. Unul dintre cele mai mari studii făcute vreodată pe acest subiect a urmărit peste o mie de copii de la naştere până la grădiniţă. Cu cât un copil a petrecut mai mult timp în grădiniţă, cu atât era mai probabil ca ea să manifeste agresivitate şi nesupunere, atât acasă, cât şi la grădiniţă. După cum sa discutat în capitolele anterioare, agresivitatea şi neascultarea sunt moştenirea orientării către egali.

Cu cât au fost mai mult la grădiniţă, cu atât aceşti copii au manifestat mai mult contravoinţă, aşa cum se arată prin ceartă, furiş, răspunsul personalului şi eşecul în a accepta direcţia. Frustrarea lor crescută a fost indicată de crize de furie, lupte, loviri, cruzime faţă de ceilalţi şi distrugerea propriilor lucruri. Aceşti copii erau, de asemenea, mai disperaţi în comportamentul lor de ataşament: dăruiţi să se laudească, să se laude, să vorbească neîncetat şi să se străduiască pentru atenţie, aşa cum ne-am aştepta atunci când ataşamentele nu funcţionează.

Orientarea către semeni nu este singura cauză a ataşamentelor perturbate, dar în lumea copiilor noştri este cea mai importantă. Privite prin prisma ataşamentului, concluziile celor trei linii de cercetare nu ar putea fi mai clare în ceea ce priveşte riscul ca tinerii noştri să devină orientaţi spre egali în grădiniţele noastre şi în grădiniţele noastre. Cea mai evidentă soluţie ar fi să-i ţii acasă, în special pe cei mai timizi şi vulnerabili, până când vor fi suficient de maturi pentru a face faţă stresului separării de părinţi. Ca răspuns la aceste constatări ale cercetării, o serie de experţi, inclusiv Stanley Greenspan şi Eleanor Maccoby, au sfătuit părinţii să facă exact asta, dacă au resursele financiare necesare. în timp ce acest sfat are sens în lumina datelor, ratează ideea. Copiii nu trebuie să fie acasă, dar cu siguranţă trebuie să se simtă ca acasă cu cei care sunt responsabili pentru ei. Acasă este o chestiune de ataşament şi ataşamentul este ceva ce putem crea. A fi înrudit nu este problema în îngrijirea copilului; a fi conectat cu siguranţă este.

Timiditatea unui copil într-un anumit cadru ar trebui să fie un semn pentru noi că nu este încă prezent contextul în care acel copil este gata să fie îngrijit. Creăm acel context conectându-ne cu el. Găsesc asta adevărat, chiar şi cu propriii mei nepoţi. Provocarea mea este mai întâi să le adun. Odată ce am, timiditatea se topeşte şi ei devin receptivi la bunicii mei.

Grădiniţa şi grădiniţa nu trebuie să fie riscante, dar pentru a reduce riscul, trebuie să fim conştienţi de ataşament. Adulţii implicaţi trebuie să fie dispuşi să creeze un context de conexiune cu copiii noştri. între timp, există lucruri pe care le putem face ca părinţi, atât în selectarea setărilor în care sunt implicaţi copiii noştri, cât şi în

promovarea conexiunilor între copiii noştri şi adulţii responsabili ori de câte ori este posibil. Da, o soluţie poate fi să ţinem copiii acasă până când ne pot ţine emoţional aproape chiar şi atunci când sunt departe fizic de noi – sau până când sunt suficient de maturi pentru a funcţiona independent, în afară de ataşamente. Cealaltă soluţie este ca aceştia să se ataşeze de îngrijitorii şi profesorii lor. Acest lucru îi va proteja pe copiii noştri (şi pe aceşti adulţi) de a fi stresaţi şi ne va împiedica să fim înlocuiţi prematur. Mai multe despre cum putem face acest lucru vor urma în următorul şi ultimul capitol.

ÎNŢELECŢIA CU ALŢII NU DEVARE DIN CONTACTUL CU PEERUL

„Când fiul meu avea trei ani, am simţit că este foarte important să-l înscriu în grupuri şi în circumstanţe în care ar putea fi cu alţi copii", îşi aminteşte un tată. „Cu cât avea mai puţin succes în a-şi face prieteni, cu atât am devenit mai frenetic să-i încurajez interacţiunile cu alţi copii, să creez situaţii în care să aibă ocazia să se joace cu semenii săi şi să formez relaţii cu ei." Mulţi părinţi se confruntă cu o dorinţă similară de a-şi introduce copiii devreme în lumea semenilor. Chiar şi acei părinţi ale căror instincte sunt de a-şi ţine copiii mai mult înainte de a-i expune influenţelor de la egal la egal se pot simţi sub o presiune uriaşă din partea familiei sau a prietenilor sau a profesioniştilor în educaţie pentru a „slăbi sforile şorţului".

Convingerea este aproape universală că copiii trebuie să fie expuşi la interacţiunea cu semenii devreme, astfel încât să înveţe să se înţeleagă între ei şi să se potrivească. Mulţi părinţi caută grupuri de joacă pentru copiii lor mici. Până la vârsta preşcolară, aranjarea contactelor cu colegii pentru copiii noştri a devenit adesea o obsesie. „A învăţa cum să fii prieten este mai important decât orice. Este esenţial să învăţaţi acest lucru înainte de începerea şcolii", tipifică comentariile pe care le-am auzit de la mulţi părinţi de preşcolari. „Ca părinţi, trebuie să ne forţăm copiii să socializeze", a afirmat tatăl unui copil de patru ani. „Fără grădiniţă, fiul nostru nu s-ar amesteca cu alţi copii suficient pentru a învăţa cum să se înţeleagă cu oamenii." Un educator pentru copilărie m-a informat că „întreaga bază a preşcolarului este de a ajuta copiii să înveţe abilităţi sociale.

Dacă copiii nu au prieteni până când vor intra la grădiniţă, vor avea tot felul de probleme mai târziu, nu numai din punct de vedere social, ci şi cu respectul de sine şi învăţarea." Cu cât copiii sunt mai puţin capabili să se înţeleagă şi să se potrivească, cu atât este mai probabil ca interacţiunea cu semenii lor să fie prescrisă pentru a rezolva problema. De obicei, în societatea noastră, părinţii şi profesorii fac tot posibilul pentru a le permite copiilor şi elevilor să socializeze între ei.

Convingerea este că socializarea – copiii petrecând timp unii cu alţii – naşte socializare: capacitatea de a relaţiona abil şi matur cu alte fiinţe umane. Nu există dovezi care să susţină o astfel de presupunere, în ciuda popularităţii sale. Dacă socializarea cu semenii a dus la înţelegerea şi la a deveni membri responsabili ai societăţii, cu cât un copil a petrecut mai mult timp cu semenii săi, cu atât relaţionarea ar tinde să fie mai bună. De fapt, cu cât copiii petrec mai mult timp unii cu alţii, cu atât sunt mai puţine şanse să se înţeleagă şi cu atât mai puţine şanse să se încadreze în societatea civilă. Dacă ducem ipoteza socializării la extrem – la copiii din orfelinat, copiii străzii, copiii implicaţi în bande – defectul în gândire devine evident. Dacă socializarea ar fi cheia socializării, membrii bandei şi copiii străzii ar fi cetăţeni model.

Dr. Urie Bronfenbrenner şi echipa sa de cercetători de la Universitatea Corneli din Ithaca, New York, au comparat copiii care gravitau spre colegii lor în timpul liber cu copiii care gravitau către părinţii lor. Printre aceşti elevi de clasa a şasea, copiii care preferau să petreacă timpul cu părinţii lor au demonstrat mult mai multe caracteristici ale sociabilităţii pozitive. Copiii care petrec cel mai mult timp unul cu altul sunt cei mai predispuşi să aibă probleme.

Asemenea constatări nu sunt surprinzătoare. Ele sunt doar ceea ce ne putem aştepta odată ce înţelegem ordinea naturală a dezvoltării umane. Ataşamentul şi individuarea sunt necesare pentru maturizare, iar maturizarea este necesară pentru o socializare autentică. Integrarea socială înseamnă mult mai mult decât simpla integrare sau înţelegere; adevărata integrare socială necesită nu numai o amestecare cu ceilalţi, ci şi o amestecare fără a-şi pierde separatitatea sau identitatea.

Desigur, socializarea joacă un rol în a face un copil capabil de o

adevărată integrare socială, dar doar ca o notă finală. Copilul trebuie să fie capabil să se ţină de sine atunci când interacţionează cu ceilalţi şi să-i perceapă pe ceilalţi ca fiinţe separate. Aceasta nu este o sarcină uşoară, chiar şi pentru adulţi. Când un copil îşi cunoaşte propria minte şi preţuieşte separarea minţii altuia, atunci – şi numai atunci – este gata să se ţină de sentimentul său de sine, respectându-l în acelaşi timp pe cel al celeilalte persoane. Odată ce această etapă de dezvoltare este atinsă, interacţiunea socială va perfecţiona individualitatea copilului şi, de asemenea, va perfecţiona abilităţile sale de relaţie.

Adevărata provocare este să îi ajutăm pe copii să crească până la punctul în care pot beneficia de experienţele lor de socializare. Este necesară foarte puţină socializare pentru a rafina materia primă odată ce aceasta este în starea de pregătire. Este materia primă care este preţioasă şi rară – o individualitate suficient de robustă pentru a supravieţui presiunilor de măcinare ale interacţiunii între semeni. Amestecarea fără discernământ şi prematur, fără ca adulţii să fie implicaţi ca figuri primare de ataşament, va duce fie la conflicte, deoarece fiecare copil caută să-l domine pe celălalt sau trebuie să reziste să fie dominat, fie la donare, deoarece copilul îşi suprimă sentimentul de sine pentru de dragul acceptării de către alţii. „Ne am gândit că jocul cu alţi copii era foarte important pentru băieţii noştri când erau foarte mici", spune Robert, tatăl a doi fii, acum ambii adolescenţi. „Frankie, cel mai mare al nostru, şi-a înnebunit colegii de joacă cu cerinţele lui ca fiecare joc să fie făcut în felul lui. Făcea crize de furie dacă nu i-au urmat exemplul – a devenit dificil, în cele din urmă, să-i aranjeze întâlniri de joc. Cel mai tânăr, Rickie, a devenit un adept. El a copiat tot ce au iniţiat alţi copii. Nu a învăţat niciodată să fie lider sau chiar să joace singur." îmi pot imagina că în acest moment mulţi cititori se întreabă: „Dar ce este importanţa de a învăţa cum să ne înţelegem?" Nu contest avantajele înţelegerii; ceea ce spun este că, dacă o facem prioritară, punem căruţa înaintea calului. Punând înţelesul în fruntea agendei pentru fiinţele imature, le împingem într-adevăr în modele de conformare, imitaţie şi conformare. Dacă nevoile de ataşament ale copilului sunt puternice şi

direcţionate către semeni, ea se poate diminua pentru a face lucrurile să funcţioneze. îşi va pierde individualitatea. Mulţi dintre noi se confruntă cu un risc similar, chiar şi ca adulţi, când suntem prea disperaţi pentru a face lucrurile să funcţioneze cu altcineva: ne pierdem cu ceilalţi, cedăm mult prea repede, ne dam înapoi de la conflict, evităm orice supărare. Copiii au dificultăţi şi mai mari să se ţină de ei înşişi atunci când interacţionează cu ceilalţi. Ceea ce este lăudat ca a se înţelege la copii s-ar numi, în viaţa de adult, compromiterea de sine sau vânzarea în lipsă sau nefiind sincer cu sine.

Dacă am fi cu adevărat în armonie cu planul de dezvoltare, nu am fi atât de preocupaţi de faptul că copiii se înţeleg unii cu alţii. Am acorda o valoare mai mare capacităţii copiilor de a se ţine de ei înşişi atunci când interacţionează cu ceilalţi. Toată socializarea din lume nu ar putea aduce niciodată un copil în acest punct. Doar o relaţie viabilă cu adulţi care îi îngrijesc poate da naştere la o adevărată independenţă şi individualitate, calităţi pe care noi toţi, ca părinţi, le-am dori cel mai mult pentru copiii noştri. Numai în acest context se poate desfăşura personalitatea pe deplin dezvoltată, o fiinţă umană capabilă să se respecte pe sine şi să preţuiască personalitatea celorlalţi.

NU PRIETENII AU NEVOIE COPIILOR

Dar copiii nu au nevoi sociale? Una dintre cele mai presante preocupări şi întrebări ale părinţilor şi educatorilor pe care îi întâlnesc are de-a face cu nevoia percepută a copilului de prieteni.

„Copiii trebuie să aibă prieteni” este poate cel mai frecvent argument pe care îl aud în numele plasării copiilor mici în situaţii de egalitate.

însuşi conceptul de prietenie este lipsit de sens atunci când este aplicat persoanelor imature. Ca adulţi, nu am considera o persoană ca fiind un prieten adevărat decât dacă ne-ar trata cu consideraţie, ne-ar recunoaşte limitele şi ne-ar respecta ca indivizi. Un prieten adevărat ne susţine dezvoltarea şi creşterea, indiferent de modul în care aceasta ar afecta relaţia. Acest concept de prietenie se bazează pe o

bază solidă de respect reciproc şi individualitate. Prietenia adevărată nu este posibilă, aşadar, până când nu a fost realizat un anumit nivel de maturitate şi a fost atinsă o capacitate de integrare socială. Mulţi copii nu sunt nici pe departe capabili de astfel de prietenii.

Până când copiii sunt capabili de prietenie adevărată, chiar nu au nevoie de prieteni, ci doar de ataşamente. Şi singurele ataşamente de care are nevoie un copil sunt cele cu familia şi cu cei care împărtăşesc responsabilitatea faţă de copil. Ceea ce are cu adevărat nevoie unui copil este să devină capabil de prietenie adevărată, un fruct al maturizării care se dezvoltă doar într-o relaţie viabilă cu un adult grijuliu. Timpul nostru este petrecut cu mai multă înţelepciune cultivând relaţii cu adulţii din viaţa copilului nostru decât obsedând relaţiile lor unul cu altul.

Desigur, este împlinit de sine că atunci când un copil înlocuieşte părinţii cu semeni, prietenii devin mai importanţi decât familia. Declarăm că acest lucru trebuie să fie normal şi apoi facem saltul iraţional de a presupune că şi acest lucru trebuie să fie natural. Apoi ne străduim să ne asigurăm că copiii noştri au „prieteni", punând în pericol relaţiile cu familia. Semenii îi înlocuiesc pe părinţi şi mai mult, iar spirala descendentă se perpetuează.

încă un cuvânt despre prietenie. Din punct de vedere al dezvoltării, copiii au o nevoie mult mai mare de relaţie cu ei înşişi decât de relaţii cu semenii. Trebuie să apară o separare între simţul de sine şi experienţa interioară (vezi capitolul 9). O persoană trebuie să dobândească capacitatea de a reflecta asupra gândurilor şi sentimentelor ei, o capacitate care, din nou, este rodul maturizării. Când cineva are o relaţie cu ea însăşi, îi poate plăcea propria companie, să fie de acord şi să nu fie de acord cu ea însăşi, să se aprobe şi să se dezaprobe pe ea însăşi şi aşa mai departe. Adesea, relaţiile cu ceilalţi preiau o relaţie cu sine sau sunt încercări de a umple vidul în care ar trebui să existe o relaţie solidă cu sine. Când o persoană nu se simte confortabil cu propria companie, este mai probabil să caute compania altora sau să se ataşeze de tehnologia de divertisment, cum ar fi televiziunea sau jocurile video. Relaţiile orientate către colegi, cum ar fi prea mult vizionarea la televizor,

interferează cu dezvoltarea unei relaţii cu sine. Până când copilul nu manifestă existenţa unei relaţii cu el însuşi, el nu este pregătit să dezvolte relaţii autentice cu alţi copii. Mult mai bine pentru el să petreacă timpul interacţionând cu adulţi care îi îngrijesc sau în jocul creativ, pe cont propriu.

SEMENII NU SUNT RĂSPUNSUL LA Plictiseala

în lumea noastră nebună de semeni, semenii au devenit aproape un panaceu pentru orice îl afectează copilul. Ele sunt adesea prezentate ca soluție pentru plictiseală, excentricitate şi probleme de stima de sine. Pentru părinţii care au un singur copil, colegii pot părea, de asemenea, să funcţioneze ca un substitut pentru fraţi şi surori. Şi aici căutăm aurul proştilor.

„M-am plictisit" sau „Este plictisitor" sunt refrene prea cunoscute din copilărie. Mulţi părinţi încearcă să atenueze plictiseala copilului lor facilitând interacţiunea între semeni de un fel sau altul. Soluţia poate funcţiona temporar, dar exacerbează dinamica subiacentă, la fel cum un bebeluş flămând căruia i se ia o suzetă nu va face decât să devină mai foame, sau un băutor care încearcă să-şi înece necazurile în alcool va fi, în cele din urmă, şi mai nefericit. Şi cel mai rău este că prin folosirea colegilor pentru a calma plictiseala, promovăm orientarea către egali.

Care sunt adevăratele cauze ale plictiselii? Vidul care se simte în plictiseală nu este o lipsă de stimulare sau activitate socială, aşa cum se presupune de obicei. Copiii se plictisesc atunci când instinctele lor de ataşament nu sunt suficient de angajate şi când sentimentul lor de sine nu apare pentru a umple acest gol. Este ca şi cum ai fi în neutru, în aşteptare, aşteptând ca viaţa să înceapă. Copiii care sunt capabili să simtă forma acestei găuri au mai multe şanse să vorbească despre sentimente de singurătate, lipsă şi separare. Sau, alternativ, cuvintele lor vorbesc despre lipsa apariţiei: „Nu mă pot gândi la nimic de făcut", „Nimic nu mă interesează acum", „Am rămas fără idei", „Nu mă simt foarte creativ. " Copiii care nu sunt conştienţi de acest vid într-un mod vulnerabil se simt afaţi şi deconectaţi şi vorbesc despre plictisit.

Cu alte cuvinte, gaura care este de obicei trăită ca plictiseală este rezultatul unui dublu vid de ataşament şi de emergenţă: copilul nu este cu cineva de care să se ataşeze şi să se simtă confortabil şi, pe de altă parte, îi lipseşte suficient curiozitate şi imaginaţie de a petrece timpul creativ pe cont propriu. Copilul care, de exemplu, se plictiseşte în clasă nu este nici investit în a face lucrurile să funcţioneze pentru profesor şi nici nu este interesat de ceea ce este prezentat. Lipsesc atât ataşamentul faţă de profesor, cât şi apariţia minunii şi a curiozităţii automotivate. Apărarea psihologică a copilului împotriva vulnerabilităţii o împiedică să înregistreze acest vid aşa cum este, un sentiment de gol în interiorul ei. Ea crede că plictiseala apare în afara ei şi este o calitate sau un atribut al situaţiei şi circumstanţelor ei. „Şcoala este atât de plictisitoare" sau „Sunt atât de plictisit, nu am nimic de făcut", când ea este acasă.

în mod ideal, un astfel de gol ajunge să fie umplut cu şinele emergent al copilului: iniţiativă, interese, singurătate creativă şi joc, idei originale, imaginaţie, reflecţie, impuls independent. Când acest lucru nu se întâmplă, există un impuls urgent de a umple acest vid cu altceva. Plictiseala este ceea ce simte un copil sau un adult care nu este conştient de adevăratele cauze ale golului său. Deoarece golul este resimţit atât de indirect, soluţia este în mod corespunzător vagă. în loc să ne uităm la resursele noastre interioare, dorim o soluţie din exterior – ceva de mâncat, ceva de care să ne distragem atenţia, cineva cu care să ne angajăm. Acesta este de obicei locul în care creierul copilului foloseşte stimularea sau activitatea socială ca răspuns. Televiziunea, jocurile electronice sau stimularea exterioară pot acoperi temporar golul, dar nu-l umple niciodată. Imediat ce activitatea de distragere încetează, plictiseala revine.

Această dinamică devine deosebit de acută la începutul adolescenţei, mai ales dacă ataşamentele faţă de adulţi nu au devenit suficient de profunde şi eul emergent este nedezvoltat. Dar indiferent dacă copilul are trei ani sau treisprezece ani, noi, ca părinţi, avem tendinţa de a aduce semenii copilului în acest gol. Putem aranja o întâlnire de joacă pentru cei mai tineri sau îi putem încuraja să-şi urmărească colegii. „De ce nu vezi dacă aşa şi aşa poate juca?"

spunem. Cu toate acestea, tocmai atunci când copiii se plictisesc, ei sunt şi cei mai susceptibili de a forma ataşamente care vor concura cu noi. De fapt, spunem: „Ia-ţi foamea de ataşament faţă de prietenii tăi şi vezi dacă aceştia te pot ajuta" sau „Dacă nu poţi îndura sentimentul tău de singurătate, mergi la colegii tăi pentru a obţine o soluţie de ataşament" sau „De ce nu Nu vezi dacă altcineva poate înlocui sentimentul de sine de care se pare că îţi lipseşte." Dacă am înţelege cu adevărat rădăcinile plictiselii, ar fi un semn pentru noi că copiii noştri nu erau pregătiţi să interacţioneze cu ceilalţi. Cu cât sunt mai predispuşi la plictiseală, cu atât au mai multă nevoie de noi şi trebuie să apară mai mult din ei înşişi. Cu cât sunt mai plictisiţi, cu atât sunt mai puţin pregătiţi pentru interacţiunea cu colegii. Pentru un astfel de copil nu ar trebui să o facilităm interacţiunea între semeni, ci conexiuni cu adulţii sau timp pentru ea însăşi.

Orientarea către egali exacerbează de fapt problema plictiselii. Copiii care sunt serios ataşaţi unul de celălalt experimentează viaţa ca fiind foarte plictisitoare atunci când nu sunt unul cu celălalt. Mulţi copii, după o perioadă în care au stat unul cu celălalt pentru o perioadă lungă de timp, cum ar fi o petrecere în pijama sau o tabără, la întoarcere, vor experimenta o oboseală extraordinară şi vor căuta reconectarea imediată cu semenii lor. Prin oprirea procesului de maturizare şi declanşarea fuga de vulnerabilitate, orientarea către semeni blochează, de asemenea, apariţia eului vital, curios, angajat în copil. Dacă părinţii au vreun control asupra situaţiei, un moment de plictiseală este un timp pentru a ţine în frâu copilul şi pentru a umple golul de ataşament cu cei de care copilul are cu adevărat nevoie să fie ataşat – noi înşine.

CÂND ESTE ACEPTABIL CONTACTUL DE LA PEER ŞI CÂT TREBUIE SĂ PERMITEM?

Este posibil, în ciuda declinărilor mele de mai devreme în această carte, ca unii cititori să fi avut impresia că sunt împotriva copiilor care se joacă cu alţi copii sau au prieteni, chiar dacă sunt imaturi. Asta cu greu ar fi posibil şi ar fi, de asemenea, complet nefiresc. Copiii au avut întotdeauna tovarăşi de joacă de vârsta lor, în toate societăţile de-a lungul istoriei, dar în majoritatea acelor societăţi nu

a existat nici un pericol ca contactele între semeni să fie transformate în orientare către egali. Interacţiunile copiilor au avut loc în contextul unor ataşamente puternice ale adulţilor. De asemenea, nu se poate aştepta ca părinţii de astăzi să-şi izoleze copiii de colegi, dar trebuie să fie conştienţi de pericole.

Când şi în ce circumstanţe ar trebui să încurajăm sau să permitem copiilor să fie unul lângă altul? Este doar de aşteptat ca copiii să fie unul în jurul celuilalt la grădiniţă, la grădiniţă, la locul de joacă, la şcoală. Dar dacă ne-am asigura că copiii noştri sunt profund ataşaţi de noi, nu ar trebui să ne temem de ei petrecând timp împreună, deşi trebuie să limităm astfel de momente şi ar trebui să ne asigurăm că un adult care îl îngrijeşte este aproape şi implicat. Ideea nu este că ar trebui să interzicem complet interacţiunea între semeni, ci că ar trebui să avem aşteptări modeste: timpul de joacă cu alţi copii este distractiv şi atât. După fiecare experienţă de joacă ar trebui să ne asigurăm că ne adunăm copiii. Şi cu siguranţă, atunci când un copil şi-a petrecut cea mai mare parte a săptămânii şi cea mai mare parte a fiecărei zile în compania colegilor, curtam competiţia dacă apoi aranjam întâlniri de joacă pentru după şcoală şi în weekend.

Ce fel de prietenii din copilărie sunt în regulă? Deşi, aşa cum am explicat, prietenia în adevăratul său sens nu este cuvântul pe care l-aş folosi pentru a descrie majoritatea relaţiilor din copilărie, este firesc ca copiii să-şi dorească prieteni. Prieteniile pe care le putem întâmpina pentru copiii noştri sunt cele care nu îi îndepărtează de noi – în mod ideal, vor fi cu alţi copii ai căror părinţi împărtăşesc valorile noastre şi recunosc, de asemenea, importanţa ataşamentelor adulţilor. Astfel de copii sunt mai puţin probabil să devină concurenţii noştri involuntar. Şi putem fi activi aici – putem încuraja prietenii copiilor noştri să aibă relaţii cu noi. Voi spune mai multe despre asta în ultimul capitol.

Şi ce fel de joacă? Aş descuraja dependenţa de tehnologie atunci când vine vorba de joc, deoarece preia originalitatea şi creativitatea. Dar nu trebuie să prescriem copiilor noştri cum să se joace – copiii au ştiut întotdeauna să se joace. Trebuie doar să ne asigurăm că ataşamentele lor faţă de noi sunt suficient de puternice încât şinele

lor emergent, curios, motivat şi imaginativ să nu fie oprit de orientarea către semeni.

în cele din urmă, aşa cum tot subliniez în acest capitol, problema în societatea noastră nu este doar faptul că copiii noştri petrec împreună, ci că de fapt încurajăm contactul extins cu colegii, considerând-o ca răspuns la probleme precum socializarea sau plictiseala sau, după cum voi explica în curând, stima de sine.

SEMENII NU SUNT RĂSPUNSUL LA „EXCENTRICITATE”

Interacţiunea între semeni este prescrisă în mod obişnuit pentru încă un alt scop: acela de a le îndepărta pe copiii care ar putea fi puţin prea excentrici după placul nostru. Se pare că avem o obsesie în America de Nord să fim „normali” şi să ne potrivim. Poate că noi, ca adulţi, am devenit atât de orientaţi către egali, încât, în loc să căutăm să ne exprimăm propria individualitate, luăm indiciile pentru cum să fim şi cum să fim. acţionaţi unul faţă de celălalt.
Poate ne amintim din propria copilărie de intoleranţa crudă a copiilor faţă de cei care sunt diferiţi şi vor să-i salveze pe copiii noştri de la o asemenea soartă. Poate că la un anumit nivel ne simţim ameninţaţi de expresii de individualitate şi independenţă. Oricare ar fi motivul, individualitatea şi excentricitatea sunt în nefavoare. A fi cool înseamnă a te conforma cu o gamă extrem de restrânsă de moduri acceptabile de a arăta şi de a acţiona. Prin faptul că nu ieşim în evidenţă, căutăm apărarea faţă de ruşine şi nu este surprinzător că şi copiii ar trebui să gândească în acest fel. Ceea ce este regretabil este că noi, în calitate de adulţi, ar trebui să demnificăm această dinamică de omogenizare, onorându-l şi respectând-o.

Cu cât un copil depinde mai mult de acceptarea adulţilor, cu atât este mai mult spaţiu pentru unicitatea şi individualitatea să se dezvolte şi cu atât mai mare izolarea faţă de intoleranţa semenilor. Aruncându-ne copiii la semenii lor, îi facem să piardă scutul protector al ataşamentelor adulţilor. Ei devin cu atât mai vulnerabili la intoleranţa semenilor lor. Cu cât devin mai detaşaţi de noi, cu atât trebuie să se potrivească mai mult cu semenii lor; astfel, cu atât sunt mai disperaţi să evite să fie diferiţi. Deşi îşi pot pierde

„excentricitatea” în acest fel, ceea ce pentru noi pare a fi binevenit progres în dezvoltare derivă, de fapt, din nesiguranţa paralizantă.

NU VA BAZA PE SEMENI PENTRU A SUSTRINE ESTIMA DE SINE A UNUI COPIL

Un alt mit omniprezent – şi pernicios – este că interacţiunile între semeni sporesc stima de sine a copilului. Cu toţii ne dorim ca copiii noştri să se simtă bine cu ei înşişi. Cine dintre noi nu şi-ar dori ca copiii noştri să aibă un simţ al semnificaţiei, să ştie că contează, să creadă că sunt căutaţi, să creadă că sunt simpatici? Literatura populară ne-ar face să credem că colegii joacă un rol esenţial în modelarea stimei de sine a copilului. Mesajul central pare să fie că copiii au nevoie de un cerc de prieteni care să-i placă pentru a avea un sentiment de valoare de sine. De asemenea, suntem informaţi că, pentru a fi ocoliţi sau respinşi de colegi, un copil condamnă la o îndoială paralizantă de sine. Nu lipsesc rapoartele media sau articolele de jurnal populare care să ilustreze prejudiciul cauzat vieţii acelor copii care nu au fost acceptaţi de semenii lor. Un fost scriitor de manuale despre psihologia dezvoltării a concluzionat că stima de sine a unui copil nu are prea mult de-a face cu modul în care un părinte îl vede pe copil şi cu tot ce are de-a face cu statutul copilului în grupul ei de colegi.

Având în vedere importanţa stimei de sine şi presupusa semnificaţie a semenilor în formarea acesteia, pare corect să facem tot ce ne stă în putere pentru a ne ajuta copiii să cultive prietenii şi să concureze favorabil cu semenii lor, pentru a-i face cât mai simpatici cu cineva, alta pe cat posibil. Părinţii de astăzi sunt cuprinşi de teama ca copiii lor să fie ostracizaţi. Mulţi părinţi se trezesc cumpărând haine, susţinând activităţile şi facilitând interacţiunea care este considerată necesară pentru a le permite copiilor lor să-şi câştige prieteni şi să se ţină de ei. Asemenea abordări par numai corecte, dar par a fi doar corecte.

Semenii joacă într-adevăr un rol esenţial în stima de sine a multor copii. Exact asta înseamnă să fii orientat către colegi. O parte importantă a orientării în lume este de a avea un sentiment al propriei valori şi importanţă ca persoană. Pe măsură ce colegii îi

înlocuiesc pe părinţi, ei devin cei care influenţează simţul copiilor despre ceea ce trebuie să preţuiască în sine şi în ceilalţi. Prin urmare, nu ar trebui să fim surprinşi să aflăm că colegii influenţează stima de sine a copilului. Totuşi, nu aşa a fost dintotdeauna, cum ar trebui să fie sau cum trebuie să fie. Nici tipul de stimă de sine care are rădăcini în interacţiunea cu semenii nu este chiar sănătos.

Ne confruntăm, în primul rând, cu o înţelegere superficială a conceptului însuşi de stima de sine. Problema supremă a stimei de sine nu este cât de bine te simţi cu tine însuţi, ci independenţa autoevaluărilor faţă de judecăţile altora. Provocarea stimei de sine este să preţuieşti existenţa cuiva atunci când nu este preţuită de alţii, să crezi în tine când te îndoieşti de alţii, să te accepţi atunci când este judecat de alţii. Stima de sine care valorează orice este rodul maturităţii: trebuie să ai o relaţie cu tine însuţi, să fii capabil de sentimente amestecate, să crezi că ceva este adevărat în ciuda sentimentelor conflictuale. De fapt, nucleul stimei de sine sănătoase este un sentiment de viabilitate ca persoană separată. Aproape că putem vedea bine mândria la un copil atunci când este capabil să-şi dea seama singur ceva, să se susţină singur, să ştie că se poate descurca singur cu ceva. Adevăratele probleme ale stimei de sine implică, prin urmare, concluzii despre validitatea şi valoarea propriei existenţe. Adevărata stima de sine necesită o maturitate psihologică care poate fi incubată doar în relaţii calde şi iubitoare cu adulţi responsabili.

Deoarece copiii orientaţi spre egali au dificultăţi în creştere, este mult mai puţin probabil să dezvolte un sentiment de independenţă faţă de felul în care ceilalţi gândesc despre ei. Stima lor de sine nu va deveni niciodată intrinsecă, niciodată înrădăcinată într-o evaluare autogenerată. Va fi condiţionat, condiţionat de favoarea altora. Astfel, se va baza pe factori externi şi evanescenţi precum realizarea socială sau aspectul sau venitul. Acestea nu sunt măsuri ale stimei de sine. Stima de sine autentică nu spune că merit, pentru că pot face asta, asta sau altceva. Mai degrabă, proclamă, merită dacă pot sau nu să fac asta, asta sau altceva.

Dacă această viziune asupra stimei de sine pare ciudată pentru unii

oameni, este doar pentru că trăim într-o cultură care îndoctrinează o idee a stimei de sine bazată pe felul în care privim la ceilalţi. Cu toţii vrem să ţinem pasul cu cei de la Jones, cu toţii tânjim să arătăm noul nostru iubit sau iubita sau soţul nostru cu trofeu, şi toţi experimentăm un val de mândrie ameţitoare când alţii ne recunosc sau invidiază realizările. Dar oare ne respectăm cu adevărat pe sine? Nu, ceea ce preţuim este ceea ce cred alţii despre noi. Acesta este genul de stimă de sine pe care vrem să o dezvolte copiii noştri?

Absenţa unui nucleu independent pentru stima de sine creează un vid care trebuie umplut din exterior. încercarea de a umple acest gol al stimei de sine independente cu materiale substitutive, cum ar fi afirmaţii, statut şi realizare, este inutilă. Oricât de pozitive ar fi experienţele, nimic nu se lipeşte niciodată: cu cât cineva primeşte mai multe laude, cu atât devine mai flămând de laude; cu cât cineva devine mai popular, cu atât se străduieşte să fie mai popular; cu cât cineva câştigă mai multe competiţii, cu atât devine mai competitiv. Cu toţii ştim acest lucru intuitiv. Provocarea noastră este să ne folosim influenţa asupra copiilor noştri pentru a sparge dependenţa lor de popularitate, aspect, note sau rezultate pentru felul în care gândesc şi simt despre ei înşişi.

Doar o stima de sine care este independenta de aceste lucruri va servi cu adevarat unui copil. Pentru el să se bazeze pe colegii săi pentru ceva la fel de important ca simţul lui de semnificaţie ar putea fi dezastruos. Construit pe baze atât de şocante, cu cât respectul de sine al unui copil este mai mare, cu atât va deveni mai nesigur şi mai obsedat. Copiii sunt notoriu volubili în relaţiile lor. Le lipseşte orice simţ al responsabilităţii pentru a-şi tempera dispoziţiile sau orice angajament faţă de bunăstarea celuilalt. A face un copil dependent de asemenea evaluări imprevizibile înseamnă a-l condamna la nesiguranţă perpetuă. Doar acceptarea necondiţionată iubitoare pe care o pot oferi adulţii este capabilă să elibereze un copil de obsedarea semnelor de plăcere şi apartenenţă.

Până când copiii devin capabili de autoevaluare independentă, datoria noastră este să le oferim o afirmaţie atât de puternică încât să nu fie împinsă să caute în altă parte. Asemenea afirmaţii merg mult mai adânc decât frazele pozitive de dragoste şi laudă – ele trebuie să

emane din însăşi fiinţa noastră şi să pătrundă până în miezul copilului, permiţându-i să ştie că este iubită, întâmpinată, bucurată, sărbătorită pentru chiar existenţa ei, indiferent de orice", bine" sau „rău" ne-ar putea prezenta în orice moment dat. în niciun caz nu este în interesul superior al copilului să se concentreze pe a-l face plăcut pentru semenii săi. Singura modalitate de a-i determina pe colegii să conteze mai puţin este ca noi să contăm mai mult.

SEMENII NU SUNT ÎNLOCUIŢI PENTRU FRAŢII

O altă problemă percepută pentru care se consideră că semenii sunt soluţia preferată este cea a copilului unic. Mitul a început să spună că copiii trebuie să fie în preajma altor copii pentru a ieşi bine. Părinţii cu un singur copil sunt adesea destul de necăjiţi de situaţia lor dificilă şi încearcă să compenseze această presupusă privare devenind organizatori sociali pentru copilul lor, facilitând întâlniri dejoacă şi aranjand întâlniri cu alţi copii. Cum pot copiii să se joace fără prieteni sau să înveţe să se înţeleagă fără prieteni? ei cred.

Trebuie să înţelegem, în primul rând, că colegii nu sunt la fel cu fraţii şi că fraţii sunt mai mult decât colegi de joacă. Fraţii au acelaşi punct de lucru. Ataşamentul unic cu fratele este descendentul natural al ataşamentului cu părintele. Deşi există şi excepţii, ataşamentele cu fraţii ar trebui să coexiste, fără conflicte inerente, cu ataşamentele faţă de părinţi. Relaţiile de fraţi ar trebui să fie ca relaţiile planetelor care se învârt în jurul aceluiaşi soare, secundare în natură faţă de relaţia fiecărei planete cu soare. înlocuitorii mai adecvaţi pentru fraţi sunt verii, nu colegii. Dacă verii sunt rari sau inaccesibili sau au o influenţă proastă, ar fi mai potrivit să se cultive tipurile de prietenie de familie în care alţi adulţi sunt dispuşi să-şi asume rolul de unchi sau mătuşă surogat pentru copiii celuilalt. Relaţiile cu adulţii ar trebui să fie ataşamentele principale de lucru pentru copil.

Pentru a clarifica încă o dată, problema nu este în a juca copiii unii cu alţii, ci în a fi lăsaţi unul altuia atunci când nevoile lor de ataşament de bază nu au fost îndeplinite de adulţii responsabili. Acesta este momentul în care copiii noştri sunt cei mai expuşi riscului de a forma ataşamente care concurează cu noi. Cu cât copiii noştri

sunt mai ataşaţi de adulţii care au grijă de ei, cu atât trebuie să fim mai puţin preocupaţi de restricţionarea jocului lor social.

Dar nu trebuie copiii să se joace unii cu alţii? Trebuie să vedem aici diferenţa dintre ceea ce îşi doresc copiii şi ceea ce au nevoie. Jocul de care au nevoie copiii pentru o dezvoltare sănătoasă este jocul emergent, nu jocul social. Jocul emergent (sau singurătatea creativă) nu implică interacţiunea cu ceilalţi. Pentru copiii mici, apropierea şi contactul cu persoana ataşată trebuie să fie suficient de sigure pentru a fi considerate de la sine înţelese. Acest sentiment de securitate îi permite copilului să se aventureze într-o lume a imaginaţiei sau a creativităţii. Dacă sunt implicaţi colegi de joacă, aceştia provin din imaginaţia copilului, cum ar fi Hobbes pentru Calvin sau Pooh şi prieteni pentru Chistopher Robin. Părintele este întotdeauna cel mai bun pariu pentru acest tip de joc, servind ca o ancoră de ataşament – deşi nici părintele nu trebuie să exagereze, ca nu cumva jocul emergent să se deterioreze în joc social, care este mult mai puţin benefic. Copiii nu sunt capabili să îndeplinească funcţia de ancoră de ataşament unii cu alţii, aşa că jocul lor emergent este aproape întotdeauna preempţiat de interacţiunea socială. Datorită accentului puternic pus pe socializarea colegilor, jocul emergent – jocul care decurge din creativitatea, imaginaţia şi curiozitatea copilului faţă de lume – a devenit periclitată.

Din nou, nu spun că un joc social va dăuna, în sine, dezvoltării unui copil, dar nici nu o va promova. Deci, încă o dată, nu este că copiii nu ar trebui să petreacă timp unii cu alţii, dar nu ar trebui să ne aşteptăm ca o astfel de joacă să răspundă nevoilor lor cele mai profunde. Doar adulţii care se îngrijesc pot face asta. în urgenţa noastră ca copiii noştri să socializeze, le lăsăm puţin timp copiilor noştri să fie cu noi sau să se angajeze în jocul solitar şi creativ pe care l-am numit joc emergent. Le umplem timpul liber cu întâlniri de joacă sau cu videoclipuri, televiziune, jocuri electronice. Trebuie să lăsăm mult mai mult loc pentru ca eul să apară.

Şi asta ne readuce la problema semenilor ca înlocuitori ai fraţilor. Copiii au nevoie de adulţi mult mai mult decât au nevoie de alţi copii. Părinţii nu au de ce să se simtă rău pentru copiii care nu au fraţi şi

nici nu ar trebui să se simtă obligaţi să umple golul cu semeni.

Dacă am experimenta mai întâi adevărata moştenire a orientării la egal la egal – contravoinţa crescută, pierderea respectului şi a respectului pentru autoritate, imaturitatea prelungită, creşterea agresivităţii, întărirea emoţională, lipsa receptivităţii de a fi părinţi sau predaţi – ne-am muta rapid pentru a rezolva problema. N-am pierde timpul lucrând pentru a ne restabili locul cuvenit în viaţa copiilor noştri. Dar pentru că primele roade ale orientării către colegi arată atât de bine, nu avem nicio bănuială despre ceea ce ne aşteaptă. Credem că semenii sunt răspunsul la multe dintre problemele pe care ni le va pune în cale creşterea copiilor. Vom plăti un preţ mare. Trebuie să rezistam tentaţiei de a primi în zidurile noastre calul troian.

RECREAȚI SATUL
ANEXĂ

MULȚI ADULȚI ACUM in varsta de patruzeci sau peste isi amintesc copilăriile in care satul atașamentelor era o realitate. Vecinii se cunoșteau și se vizitau acasă. Părinții prietenilor ar putea acționa ca părinți surogat pentru alți copii. Copiii s-au jucat pe străzi sub privirea unor adulți prietenoși și protectori. Existau magazine locale de unde se cumpăra produse alimentare sau feronerie sau produse de panificație și multe alte articole, iar în aceste magazine comercianții erau mai mult decât furnizori fără chip de articole fabricate în masă într-un cadru de lanț de magazine. La fel ca domnul Hooper din „Sesame Street", erau persoane pe care le cunoșteai și chiar îi prețuiau. Familia extinsă – unchi, mătuși, socri – ar fi în contact regulat unul cu celălalt și ar putea, de asemenea, dacă va fi nevoie, să îi spună pe părinți în sarcina de a îngriji copiii. Lucrurile nu erau ideale – nu au existat aproape niciodată în existența umană – dar a existat un sentiment de înrădăcinare, apartenență și conexiune care a servit drept matrice invizibilă în care copiii se maturizau și își dobândeau simțul despre lume. Satul de atașament era un loc de orientare către adult în care cultura și valorile se transmiteau pe verticală de la o generație la alta și în care, la bine și la rău, copiii urmau exemplul adulților.

Pentru mulți dintre noi, acel sat de atașament nu mai există. Fundamentele sociale și economice care susțineau culturile tradiționale au dispărut. Au dispărut comunitățile închegate, în care familiile extinse locuiau în imediata apropiere, unde copiii creșteau printre adulți mentoring care își făceau munca aproape de casă, unde activitățile culturale au reunit generații. Majoritatea dintre noi trebuie să împărtășim sarcina de a ne crește copiii cu adulți pe care

nici noi, nici copiii noştri nu ne-am întâlnit anterior. Majoritatea copiilor din America de Nord îşi părăsesc casele aproape în fiecare zi pentru a merge în locuri în care adulţii cu care nu au nicio legătură de ataşament îşi asumă responsabilitatea pentru ei. Să ne ţinem copiii acasă, pentru cei mai mulţi dintre noi, nu ar fi fezabil. Dacă dorim să ne recuperăm copiii de la orientarea către egali sau să îi împiedicăm să devină orientaţi către egali, avem doar o altă opţiune: să recreăm sate funcţionale de ataşament în care să ne creştem copilul. S-ar putea să nu reuşim să punem împreună Humpty Dumpty din nou şi, cu siguranţă, nu putem remodela structuri sociale şi economice învechite, dar sunt multe de făcut pentru a ne uşura lucrurile pentru noi şi copiii noştri.

O casă, după cum se spune, nu este o casă. Problema cu copiii orientaţi spre egali este că ei sunt încă în casele noastre, dar nu mai sunt acasă la noi. Ne părăsesc casele pentru a merge „acasă" pentru a fi unul cu celălalt. Ne folosesc telefoanele pentru a suna „acasă". Ei merg la şcoală pentru a fi „acasă" cu prietenii lor. Au „dor de casă" atunci când nu sunt în contact unul cu celălalt. Instinctele lor de orientare au fost denaturate pentru a-i apropia unul de celălalt, în loc să preferă să fie în casele părinţilor, adolescenţii orientaţi spre egali devin ca nişte nomazi, mergând împreună în grupuri sau petrecându-se în mall-uri. Acasă poate fi acolo unde le este locul, dar sentimentul lor de cămin nu mai este cu noi.

Numai în contextul unui sat de ataşament putem crea case pentru copiii noştri în cel mai adevărat sens. Atât casa, cât şi satul sunt create prin ataşament. Ceea ce face din sat un sat sunt legăturile dintre oameni. Conexiunile fac, de asemenea, casa, fie că sunt cu casa în sine sau cu oamenii din ea. Ne simţim cu adevărat „ca acasă" doar cu cei de care suntem ataşaţi.

Numai atunci când un copil este acasă cu cei responsabili pentru el poate fi pe deplin realizat potenţialul său de dezvoltare. A ajuta copiii să se simtă ca acasă cu adulţii cărora le încredinţăm este una şi aceeaşi sarcină cu crearea unui sat de ataşamente în care să crească. în comunităţile tradiţionale de ataşament, un copil nu trebuia niciodată să plece de acasă – era acasă oriunde mergea .

Astăzi, nici copiii nu ar trebui să fie nevoiţi să părăsească acasă, sau cel puţin sentimentul de a fi acasă cu adulţii grijulii, până când sunt suficient de maturi pentru a fi acasă cu propriul lor sine.

Satele de ataşament pot fi create, dacă avem viziune şi impuls. Ca şi ataşamentul însuşi, construirea satului trebuie să devină o activitate conştientă. Nu avem de ce să ne dorim din cauza a ceea ce nu mai există, ci toate motivele pentru a restabili ceea ce lipseşte.

DEZVOLTĂ O DISTRIBUIE DE SUPORT

Trebuie să preţuim prietenii noştri adulţi care manifestă un interes pentru copiii noştri şi să găsim modalităţi de a le promova relaţiile cu ei. De asemenea, trebuie să acordăm o importanţă ridicată creării de obiceiuri şi tradiţii care leagă copiii noştri de familia extinsă. A fi înrudit nu este suficient – este necesară o relaţie autentică. Din păcate, mulţi bunici au devenit, de asemenea, prea orientaţi spre colegi pentru a-şi asuma rolul în ierarhia ataşamentului. Mulţi ar prefera să fie cu prietenii lor decât cu nepoţii lor, iar în societatea noastră mobilă şi fragmentată, mulţi locuiesc şi ei departe. Dacă contactul cu familia noastră extinsă este imposibil sau din anumite motive nu este în interesul superior al copilului nostru, trebuie să cultivăm relaţii cu adulţii care sunt dispuşi să completeze.

Modul în care socializăm trebuie să se schimbe. Socializarea tinde să fie orientată spre egali în America de Nord, împărţindu-se pe linii generaţionale. Chiar şi atunci când mai multe generaţii sunt împreună, activităţile par să fie bazate pe colegi: adulţii ies cu adulţii, copiii cu copiii. Pentru a crea sate de ataşament, socializarea noastră ar trebui să cultive conexiuni ierarhice. în timpul şederii noastre în Provence, am văzut că socializarea include aproape întotdeauna copiii. S-au pregătit mesele, au fost selectate activităţi şi au fost planificate ieşirile având în vedere acest lucru. Adulţii au preluat conducerea în colectarea copiilor. Acest tip de socializare în familie ne-a luat prin surprindere la început, dar a avut perfect sens din perspectiva ataşamentului. Cu cât este mai mare numărul de adulţi grijulii în viaţa unui copil, cu atât el sau ea va fi mai imun faţă de orientarea semenilor. Pe cât posibil, ar trebui să participăm împreună cu copiii noştri la activităţi asemănătoare satelor care leagă copiii de

adulţi, fie prin centre religioase sau etnice, activităţi sportive, evenimente culturale sau în comunitate în general.

Pe o stradă după colţ de casa coautorului meu, părinţii s-au organizat în ceea ce ei numesc „micul bloc care poate”. Relaţiile sociale sunt cultivate în mod deliberat în rândul familiilor care locuiesc în acest bloc. Există bănci şi mese de picnic în afara mai multor case unde se adună părinţi şi copii de toate vârstele. Copiii au învăţat să se relaţioneze cu toţi adulţii de pe această stradă ca figuri de ataşament, mătuşi şi unchi surogat. O dată pe an, strada este închisă traficului pentru ceea ce, de fapt, este o sărbătoare a satului. Sunt jocuri, se serveşte mâncare, se cântă muzică din difuzoare. Departamentul local de pompieri soseşte cu un motor roşu, iar copiii se zbârnesc în pulverizarea furtunului de incendiu.

Fiecare părinte are nevoie de o distribuţie de susţinere, iar cu cât există mai puţin în mod natural, cu atât mai mult trebuie să fie cultivat prin design. Cu toţii avem nevoie de cineva care să ne înlocuiască din când în când şi cei mai mulţi dintre noi trebuie să ne împărtăşim responsabilităţile de părinte cu ceilalţi. Selectarea cu atenţie a acestor înlocuitori şi stimularea ataşamentului copilului nostru faţă de aceşti adulţi ar trebui să fie prioritatea noastră. Nu este suficient ca o bonă sau o dădacă să fie disponibilă, să fie de încredere şi să fi promovat cursurile necesare. Ceea ce face ca totul să funcţioneze este ca copilul să accepte înlocuitorul parental ca punct de lucru şi să se simtă ca acasă cu acea persoană. Acest tip de relaţie trebuie pregătit şi cultivat. Includerea potenţialului candidat în unele activităţi de familie şi invitarea lui la o masă în familie poate fi doar genul de structură necesară pentru a stabili o conexiune.

În condiţiile actuale, în multe familii ambii părinţi au nevoie să muncească – ca să nu mai vorbim despre numărul tot mai mare de familii monoparentale. Nu putem întoarce ceasul înapoi la un trecut idealizat când un părinte, de obicei mama, a rămas acasă până când copiii au crescut, sau cel puţin la şcoală. Din punct de vedere economic şi cultural am ajuns la o altă etapă. Dar trebuie să ne asigurăm că copiii noştri formează relaţii puternice cu adulţii cărora îi încredinţăm să ne ia locul – aşa cum voi explica în secţiunea

următoare.

Coautorul meu, Gabor, a vizitat Mexicul pentru prima dată recent. A fost impresionat de fericirea pură a copiilor pe care i-a văzut în satele mayaşe defavorizate din punct de vedere economic de-a lungul traseului său. „Bucuria strălucea de pe feţele acestor copii", spune el, „nu am observat nimic din alienarea şi agresivitatea la care este martor printre copiii din America de Nord. Era o deschidere naivă la ei, o inocenţă, în ciuda vieţii dure a părinţilor lor." Mayaşii, ca şi grupurile indigene de pretutindeni, practică „parenting-a de ataşament" fără să-şi dea seama. Îşi poartă micuţii peste tot în primii ani şi, în general, îi cresc în sate tradiţionale de ataşament. Ideea ca părinţii să se despartă de sugari sau copii mici le-ar părea ciudată. în mod similar, potrivit unui raport recent al unui ziar, în Nairobi, Kenya, un antreprenor care deschisese un magazin în care vinde cărucioare pentru copii tinerelor mame a explicat de ce afacerile erau lente. „Femeile de aici nu văd de ce ar avea nevoie de un instrument în care să-şi împingă copiii", a spus ea. „Pur şi simplu le poartă oriunde merg." Şi din nou, orice vizitator al Africii nu poate să nu observe spontaneitatea veselă, zâmbetele naturale şi mişcările corporale libere ale copilului african. Asta vine din contactul strâns cu adulţii iubitori din satul de ataşament. Din păcate, este o cultură care acum este devastată de război şi foamete în multe locuri.

Aduc în discuţie aceste exemple nu pentru a da vina pe propria noastră cultură, ci pentru a arăta ceea ce am pierdut prin educaţia instinctivă, bazată pe ataşament. Este posibil să nu ne putem întoarce la astfel de practici, dar trebuie să compensăm pierderea lor în orice mod putem. De aici insistenţa mea că facem tot posibilul să recreăm satul de ataşament în măsura posibilităţilor noastre şi în orice măsură ne permit circumstanţele.

Sunt adesea întrebat la ce vârstă un copil este pregătit să se ocupe de despărţirea de întoarcerea la muncă a unui părinte sau, poate, de lăsarea copilului să plece în vacanţă. Răspunsul meu este aproape întotdeauna o întrebare despre natura distribuţiei lor secundare. Numai ataşamentul poate crea un înlocuitor pentru un părinte; prin urmare, trebuie să cultivăm aceste ataşamente. Cultura noastră

socială nu mai face treaba asta. Odată cu aducerea unui copil pe această lume, vine acum şi responsabilitatea de a ne crea propria distribuţie de susţinere. Dacă am devenit conştienţi de ataşament şi ne-am asumat acest rol, am putea auzi conversaţii ca aceasta:

„Cum te descurci să găseşti o dădacă bună pentru Saman-tha?” „Credem că am găsit pe cineva care arată promiţător. Chiar acum, sunt împreună în bucătărie, gătesc o furtună. Se pare că are numărul Samanthei. Vreau ca ei să petreacă timp împreună şi ca Samantha să fie complet conectată cu ea înainte să-i las singuri. După aceea, ar trebui să fie o bucată de tort.”

Ataşamentele adulţilor sunt deosebit de importante în adolescenţă. Atunci când se îndepărtează de părinţi, aşa cum tind să facă adolescenţii în curs de maturizare, a avea un adult alternativ la care să apeleze poate împiedica adolescentul să se întoarcă la semeni. Dacă vor îndeplini această funcţie, totuşi, aceste relaţii trebuie cultivate cu mult înainte ca copilul să ajungă la adolescenţă. Dacă ar fi să fim înlocuiţi, ar fi mult mai bine cu înlocuitori pe care i-am ales deja.

MATCHMAKE CU CEI RESPONSABILI

în satul tradiţional, ataşamentele copiilor erau generate de ataşamentele părinţilor. în cele mai multe cazuri astăzi, avem puţină alegere faţă de adulţi – de exemplu, profesorii – cărora trebuie să le încredinţăm copiii. în aceste situaţii, provocarea este mai mult de a ne potrivi copiii cu cei responsabili pentru ei. Matchmaking implică amorsarea a două persoane în aşa fel încât să fie mai probabil să se ataşeze una de cealaltă. Adesea ne potrivim destul de instinctiv pentru a promova conexiuni calde între fraţi sau, să zicem, între copiii noştri şi bunicii lor. Trebuie să folosim acest dans instinctiv al ataşamentului pentru a crea un sat de ataşament.

Uneori, copiii se ataşează spontan de cei responsabili: lucrători de zi, profesori, babysitter, bunici. Dar dacă nu este cazul, nu trebuie să stăm cu mâinile în braţe. Sunt multe ce putem face pentru a facilita o relaţie de lucru între copil şi cel care ne ia locul. Matchmakers au de obicei o serie de trucuri sub mânecă. Odată ce obiectivul este clar

pentru noi, este surprinzător cât de uşor vor urma restul.

Unul dintre cele mai importante instrumente este introducerea. O introducere este o oportunitate de a crea primele impresii prietenoase. Este, de asemenea, o modalitate naturală de a da binecuvântarea ataşamentului nostru. Trebuie să fim văzuţi de copilul nostru într-o interacţiune prietenoasă cu persoana căreia urmează să îi dăm ştafeta, indiferent dacă acea persoană este un profesor preşcolar, un lucrător de zi, un profesor de pian, un instructor de schi, directorul sau profesorul de la clasă. Trucul este
să preia conducerea în a face cunoştinţă cu adultul căruia îi încredinţăm copilul şi apoi să ne asumăm controlul prezentărilor. Este o oportunitate de aur pentru matchmaking.

Dacă am trăi într-o lume în armonie cu designul dezvoltării, părinţii şi profesorii ar stabili mai întâi legături prietenoase între ei, iar apoi părinţii şi-ar asuma rolul care le-a dreptate în prezentarea. Mixerii şcolii, în loc să aducă copiii împreună cu colegii lor, ar facilita interacţiunea dintre membrii echipei de ataşament pentru adulţi. Ar exista structuri care să pregătească trecerea fără probleme a copiilor noştri de la un adult la altul. Şi totuşi care este realitatea astăzi? Coautorul meu şi cu mine am fost invitaţi recent să conducem un seminar pentru profesionişti într-un oraş din Columbia Britanică. Am aflat spre surprinderea noastră că liceul din localitate plănuia să ţină anul acesta o ceremonie de absolvire fără părinţi, pe motiv că numărul de înscrieri atinsese atât de mult încât niciun spaţiu nu era suficient de mare pentru a ţine toţi elevii şi rudele lor în acelaşi timp. Cu toate acestea, oraşul are câteva facilităţi mari, inclusiv un patinoar de hochei. Nu lipsa de spaţiu, ci lipsa de conştientizare este problema!

Un alt instrument important de potrivire este acela de a îndrăgi părţile care nu au legătură între ele. Fie că este vorba de a transmite complimente sau de a interpreta semne de apreciere, scopul matchmaker-ului este de a face mai uşor ca părţile să se placă reciproc. Prea des, noi, ca părinţi, sărim peste acest pas şi continuăm să discutăm despre preocupările noastre şi despre lucrurile care au

mers prost. Relaţia este contextul de lucru cu copilul şi este, prin urmare, prioritatea. Relaţia trebuie stabilită în primul rând, înainte de a ne ocupa de ceea ce nu funcţionează. Ca părinţi, trebuie să luăm conducerea. Tot ce este nevoie este ca noi să devenim conştienţi de acest obiectiv, iar restul ar trebui să vină destul de natural. De exemplu, profesorului ne putem trezi să spunem lucruri precum „Ai făcut o impresie destul de mare asupra fiicei noastre", „Putem spune că fiul nostru te place cu adevărat şi că este dornic să nu te dezamăgească", „Fiul nostru a întrebat despre tu când erai absent. Chiar i-a fost dor de tine." Copilului nostru i-am putea spune lucruri precum „Profesorul tău a avut nişte lucruri frumoase de spus despre tine", „Nu s-ar interesa atât de mult de tine dacă nu ai fi important pentru el", „Profesorul tău a spus că i-a fost dor de tine. şi am sperat că te vei face bine în curând." De obicei, cineva poate găsi ceva care poate fi interpretat într-un mod pozitiv pentru a stabili o legătură între copilul cuiva şi adultul responsabil pentru ea.

Toţi copiii au nevoie de conexiuni pentru adulţi, astfel încât să nu cadă prin fisurile ataşamentului. Atunci când un copil are destui adulţi de care să se bazeze pe măsură ce se mută de la casă la şcoală la grădiniţă la locul de joacă, există puţin pericol ca orientarea către colegi să prindă rădăcini. Sarcina noastră este să ne asigurăm că copilul este acoperit de un ataşament de lucru cu un adult în orice moment şi că funcţionăm ca o echipă de ştafetă a ataşamentului. Trebuie să ne asigurăm că am trecut cu succes ştafeta ataşamentului înainte de a da drumul. Atunci când aruncăm ştafeta, copiii noştri riscă să fie ridicaţi de altcineva.

Nu există un sfârşit pentru tipul de potrivire care se poate face. Un program de şcoală, iniţiat de Dr. Mei Shipman în anii 1980, a început cu potrivirea cetăţenilor în vârstă cu copiii de şcoală elementară din partea de est a Toronto. Programul a implicat doar o oră de contact pe săptămână, dar impactul pozitiv al interacţiunilor intergeneraţionale a avut un efect de undă în întreaga şcoală. Mulţi studenţi au considerat că aceste relaţii schimbă viaţa, la fel ca mulţi dintre bătrânii participanţi. Succesul Proiectului intergeneraţional Riverdale a alimentat o mişcare la nivel de provincie care implică

acum câteva sute de agenţii în promovarea legăturilor de îngrijire între generaţii. Acest program popular s-a răspândit şi într-un număr de state de pe litoralul de est. Este interesant că instigatorii acestei minunate iniţiative, neconştienţi de orientarea colegilor, nu au putut explica în mod adecvat succesul programului lor. Odată ce luăm în considerare orientarea către colegi, putem înțelege cu ușurință efectele benefice ale contactului intergeneraţional. Atât pentru tineri, cât şi pentru cei în vârstă, a satisfăcut o nevoie profundă.

Un profesor care a format o relaţie de lucru cu un elev are puterea de potrivire de a facilita relaţiile cu alţi profesori şi membri ai personalului responsabili de copil – bibliotecarul, supraveghetorul locului de joacă, directorul, consilierul, dar mai ales profesorul de anul viitor. Ce diferenţă ar face dacă profesorii şi-ar folosi puterea de ataşament existentă pentru a crea relaţii de lucru cu alţi adulţi de care elevul trebuie să depindă! Iubita mea doamnă Ackerberg a fost cel mai bun lucru care mi s-ar fi putut întâmpla în clasa întâi, dar dacă ar fi jucat pe chibrit cu profesorul meu de clasa a doua şi ar fi dat ştafeta ataşamentului, s-ar putea să nu fi trebuit să aştept până în clasa a cincea pentru un ataşament, cu un alt profesor de luat.

ANULAZĂ CONCURSUL

Trăim într-o lume plină de competiţie pentru ataşament. Potenţialul de conflict există de fiecare dată când copilul nostru formează un nou ataşament cu cineva cu care nu avem o relaţie. Şcolile generează ataşamente concurente. Divorţul şi recăsătoria generează ataşamente concurente. Satele existente de ataşament se dezintegrează adesea în urma ataşamentelor concurente, făcând copiii mult mai susceptibili la orientarea către egali. Trebuie să dezamorsăm în mod conştient cât mai mult posibil din această competiţie, indiferent dacă ataşamentele concurente sunt cu diferiţi adulţi din viaţa copilului sau între părinţi şi semeni.

Uneori, ataşamentul concurent poate fi cu un alt părinte – un părinte divorţat, un părinte vitreg, un părinte adoptiv. Oricât de mult este posibil, este important să îi transmiteţi copilului că apropierea de un părinte nu trebuie să însemne distanţă faţă de celălalt. Trebuie să transformăm ceea ce poate părea a fi oricare/sau relaţii în relaţii cu

asta şi cutare. Putem face acest lucru vorbind despre celălalt părinte într-un mod prietenos şi facilitând contactul cu părintele care este absent. Uneori, competiţia se va diminua pentru copil atunci când poate percepe doi dintre părinţii ei interacţionând într-un mod prietenos: stând unul lângă celălalt la o funcţie de şcoală, încurajând împreună la un joc de baseball al unui copil, susţinând copilul la un recital muzical. Oricât de dificil ar fi pentru adulţi să se ridice peste diferenţele lor, merită din plin efortul. Nu numai că satul de ataşament poate fi păstrat atunci când apropierea de un părinte nu cere distanţă de altul, ci poate fi chiar extins.

Ceea ce se întâmplă cel mai adesea este că concurenţa, actuală sau potenţială, nu aparţine altor adulţi, ci semenii copilului. Există sute de moduri de a dezamorsa această diviziune. În primul rând, putem, noi înşine, să cultivăm relaţii cu prietenii copilului nostru, asigurându-ne că rămânem în imagine şi că conexiunile lui ne implică şi pe noi. Acest lucru poate presupune, de exemplu, să răspundeţi la telefon şi să salutaţi apelanţii copilului dvs. pe nume, chiar şi să vă implicaţi într-o conversaţie. Odată ce copiii sunt suficient de orientaţi spre colegi, deseori ar prefera să pretindă că nici măcar nu există. Singura noastră speranţă de a contracara acest lucru este să insistăm să ne facem prezenţi – într-un mod prietenos, desigur. Acelaşi lucru este valabil şi pentru intrarea în casă. Permiterea prietenilor copiilor noştri să intre pe o uşă din spate sau pe o uşă laterală le permite să scape de ritualurile normale de ataşament ale saluturilor şi prezentărilor familiei. La fel, crearea unei zone separate în casă în care copiii să se poată izola de noi este ultimul lucru pe care vrem să-l facem. Vrem să-i aducem în zonele comune de locuit unde putem menţine conexiunea şi submina mentalitatea fie/sau. Când vine vorba de ataşament, cei care nu sunt în relaţie cu noi sunt probabil să devină competiţia noastră. Ceea ce uneori sparge gheaţa şi îi aduce în relaţie cu noi este să le servim o masă într-un cadru familial. îmi dau seama că acest tip de intervenţie nu este uşor, dar vorbesc din experienţă personală când spun că merită efortul, precum şi stângăcia pe care o poţi simţi când o încerci prima dată.

Când copiii ajung la adolescenţă, există de obicei presiune asupra

părinţilor pentru a facilita întâlnirile şi petrecerile între semeni. Dacă orientarea de la egal la egal este în aer, mesajul implicit sau explicit este ca părinţii să devină rare în acest timp. Din nou, este important ca părinţii să preia conducerea, să anuleze polarizarea şi să creeze un precedent. Când Bria, a treia fiică a noastră, a ajuns la această vârstă, eram bine antrenaţi la această manevră. Când cererea inevitabilă a venit împreună cu cererea de a ne face invizibili, am luat iniţiativa. Da, bineînţeles că ar putea face o petrecere. Nu, bineînţeles că nu ne-am pierde. De fapt, am fi gazde foarte active şi am avea o răspândire pe care niciunul dintre prietenii ei nu ar putea refuza. Am decis să fac grătar pentru a putea întreba fiecare oaspete ce vrea şi cum îşi doreşte. între timp, agenda mea neanunţată a fost să intru în faţa lor într-un mod prietenesc, să fac contact vizual dacă este posibil, să solicit un zâmbet şi un încuviinţare din cap, să obţin un nume şi să încerc să-l amintesc şi să mă prezint şi pe mine. I-am înrolat pe fraţii mai mici ai Briei ca servitori. Mesajul ar fi clar – a fi legat de Bria însemna să te raportezi la familia ei. Ea a fost un pachet. Când ne-am prezentat planul de a fi gazde active şi vizibile, prima reacţie a Briei a fost să fie mortificată! Se îndoia că va funcţiona vreodată. Se temea că niciunul dintre prietenii ei nu va veni şi că, dacă o vor face, nu ar mai vorbi niciodată cu ea. Temerile ei erau nefondate. Cu siguranţă nu am reuşit să fac incursiuni cu toată lumea, dar mă îndoiesc că cei cu care am eşuat ar fi fost oricum înclinaţi să apară din nou. Copiii cu care a lucrat erau mult mai predispuşi să caute genul de relaţie cu fiica noastră care să nu concureze cu noi.

Un alt mod de a dezamorsa concurenţa potenţială este să cultivăm relaţii cu părinţii prietenilor copiilor noştri. într-un sat preexistent al ataşamentului, am avea deja o legătură cu părinţii copiilor cu care interacţionează copiii noştri. Nu trăim într-o astfel de lume, singura opţiune pe care o avem este să construim satul de la zero – de la semenii copilului nostru până la părinţii lor. Dacă nu reuşim să facem acest lucru, lumea ataşamentului copiilor noştri rămâne fragmentată şi fracturată şi plină de concurenţă inerentă. Este posibil să nu putem controla cine sunt prietenii copiilor noştri, dar dacă putem face legături prietenoase cu părinţii, vom aduce armonie şi unitate în

lumea ataşamentului lor. Putem reuşi mereu să facem asta? Desigur că nu. Diferenţele pot fi prea mari pentru a fi rezolvate. Dar ar trebui, cel puţin, să încercăm. Miza este prea mare pentru ca noi să ignorăm orice oportunitate.

Eu şi soţia mea am fost norocoşi în acest sens cu Bria. Părinţii a doi dintre prietenii ei apropiaţi au fost cei mai predispuşi la ideea de a cultiva legături menite să aducă împreună lumile fetelor. Avusesem deja o relaţie cu prietenele Briei, iar ceilalţi părinţi îşi făcuseră şi temele. Agenda mea a fost să dezamorsez potenţiala competiţie, creând o lume în care apropierea cu semenii să nu fie în detrimentul proximităţii faţă de părinţi. Clădirea satului a funcţionat mai bine decât aş fi putut crede vreodată că este posibil. Cireasa de pe tort a fost Revelionul Mileniului. înainte de eveniment, fiecare dintre noi din familie ne împărtăşise fanteziile despre ce ne-ar plăcea să se întâmple în această seară specială şi ce doream să însemne. Fantezia Briei a fost să fie împreună nu numai cu cei mai buni prieteni ai ei, ci şi cu familiile celor mai bune prietene, inclusiv cu oaspeţii lor. I-am invitat pe toţi sub acoperişul nostru şi ne-am petrecut seara bucurându-ne unul de compania celuilalt. Le-am prăjit tinerelor care ne-au inspirat să creăm un sat de jos în sus, creând legături care altfel nu ar fi existat niciodată. Evenimentul a fost o mărturie a faptului că atunci când colegii şi părinţii nu concurează, copiii noştri le pot avea pe amândouă.

Numai atunci când lumea ataşamentului lor se rup, colegii şi părinţii trăiesc în sfere diferite. Provocarea noastră este să creăm genul de relaţii de ataşament cu copiii noştri şi genul de sat de ataşament în care ei să trăiască, în care colegii pot fi incluşi fără ca părinţii să fie strămuţi.

Deoarece copilăria este o funcţie a imaturităţii, durata copilăriei creşte în societatea noastră. în acelaşi timp, deoarece adevărata parentalitate este o chestiune de relaţie şi există doar în timp ce copilul se ataşează activ de noi, durata parentalităţii practice scade rapid. Aici intervine orientarea către egali: atunci când ataşamentele sunt distorsionate, ne pierdem calitatea de părinte. Ca parentalitatea

să dispară înainte de sfârşitul copilăriei este dezastruos atât pentru părinte, cât şi pentru copil. Când suntem despuiaţi de calitatea de părinţi, copiii noştri pierd aspectele pozitive ale copilăriei. Ei rămân imaturi, dar sunt lipsiţi de inocenţa, vulnerabilitatea şi deschiderea copilărească necesare pentru creştere şi pentru a se bucura neîngrădit de ceea ce are de oferit viaţa. Ei sunt înşelaţi de întreaga lor moştenire ca fiinţe umane.

Cine să ne crească copiii? Răspunsul răsunător, singurul răspuns compatibil cu natura, este că noi – părinţii şi alţi adulţi preocupaţi de îngrijirea copiilor – trebuie să le fim mentorii, ghizii, îngrijirile şi modelele lor. Trebuie să ne ţinem de copiii noştri până când munca noastră este terminată. Trebuie să ne ţinem nu în scopuri egoiste, ci pentru ca ei să se aventureze, nu pentru a-i reţine, ci pentru a-şi putea îndeplini destinele de dezvoltare. Trebuie să ne ţinem de ei până când ei se pot ţine de ei înşişi.

A POSTSCRIPT FOR THE DIGITAL AGE (How to Hold On to Kids in the Era of the Internet, Cell Phones, and Videogames)

REVOLUŢIA DIGITALĂ S-A ÎNDOIT

S-a întâmplat CEVA MARE de la publicarea originală a revistei Hold On to Your Kids. Privind retrospectiv, putem spune că această carte a prefigurat pe deplin, dar nu ar fi putut să imagineze pe deplin, impactul revoluţiei digitale care, în anii care au trecut, a ajuns să domine lumea noastră şi a copiilor noştri. Acest impact a fost, cel puţin, tulburător. Progresele tehnologice care au avut – şi au încă – un potenţial imens spre bine au provocat, în schimb, un regres cultural major. Dacă nu ne venim în fire, reverberaţiile transformării digitale

vor afecta dezvoltarea sănătoasă a copiilor noştri pentru generaţii.

Ce s-a întâmplat? Cum înţelegem direcţia pe care ne-a luat-o revoluţia digitală? Care sunt implicaţiile pentru parenting în era digitală?

Până în 2010, 73% dintre adolescenţi erau membri ai cel puţin unei reţele de socializare online, iar până în 2012, existau un miliard de abonaţi Facebook la nivel internaţional. Studiile au arătat că milioane de preadolescenţi sunt deja membri Facebook, chiar dacă site-ul stipulează că nimeni sub treisprezece ani nu ar trebui să aibă un cont. Adolescentul tipic trimite peste trei mii de mesaje text în fiecare lună!

„În ultimii 5 ani, numărul de preadolescenţi şi adolescenţi care folosesc site-uri [social media] a crescut dramatic", a notat jurnalul Pediatrics în 2011. „Conform unui sondaj recent, 22% dintre adolescenţi se conectează la site-ul lor preferat de socializare, de mai mult de 10 ori pe zi şi mai mult de jumătate dintre adolescenţi se conectează la un site de socializare de mai multe ori pe zi.
Şaptezeci şi cinci la sută dintre adolescenţi deţin acum telefoane mobile, iar 25% le folosesc pentru reţelele de socializare, 54% le folosesc pentru mesaje text şi 24% le folosesc pentru mesaje instantanee." Rezultatele, concluzionează această publicaţie prestigioasă, sunt de rău augur: „Astfel, o mare parte a dezvoltării sociale şi emoţionale a acestei generaţii are loc pe internet şi pe telefoanele mobile."

Adăugaţi la amestec statisticile tulburătoare privind pornografia pe internet, existenţa hărţuirii cibernetice şi predominanţa jocurilor de noroc şi vedem o mulţime de motive pentru a fi îngrijoraţi că tinerii cu vârste cuprinse între opt şi optsprezece ani petrec în medie peste zece ore pe un zi angajată cu tehnologia de o formă sau alta.

Noi, autorii, am fost adesea abordaţi de părinţi care se simt îngrijoraţi de impactul media digitală asupra copiilor şi care doresc să ştie cum să controleze accesul copiilor lor la computere, jocuri şi alte dispozitive digitale şi când să introducă o astfel de tehnologie copiilor. Aceste capitole au fost scrise pentru a aborda astfel de preocupări. Cu toate acestea, ca şi în cazul parentingului în general, nu este o chestiune de practici sau recomandări specifice. Am subliniat de-a lungul timpului că parentingul nu este un set de abilităţi şi

comportamente, ci mai presus de toate o relaţie. După cum afirmă epigraful acestei cărţi, fără a înţelege relaţia, orice plan de acţiune va genera doar conflicte. Ceea ce oferim aici nu este o reţetă precisă, ci o înţelegere, o explicaţie, împreună cu linii directoare generale. Modul în care acestea se vor aplica fiecărui copil şi fiecărei familii va depinde de capacitatea părinţilor de a promova relaţia necesară cu descendenţii lor. Nu sunt posibile recomandări specifice vârstei – relaţia copilului cu părinţii şi nivelul său de maturitate emoţională dictează ce trebuie făcut. Este inutil să sugerăm reguli rigide aplicabile universal.

Cum, atunci, să înţelegem impactul transformării digitale asupra vieţii copiilor noştri? Discernând contururile unui fenomen atât de mare şi în care ne aflăm încă în mijloc, este ca şi cum am încerca să determinăm forma unui nor care ne-a învăluit. Fără o cunoaştere de lucru a celei mai importante unităţi umane – ataşamentul – nu există nicio modalitate de a explica ceea ce a avut loc.

Ataşamentul este cheia pentru a explica forma pe care a asumat-o revoluţia digitală şi este necesară înţelegerea orientării colegilor, în special, pentru a ţine seama de faptele şi cifrele implicate. Fără o astfel de înţelegere, faptele şi cifrele sunt uluitoare. Nici, fără să apreciem centralitatea ataşamentului în viaţa umană, nu putem explica popularitatea sălbatică a reţelelor sociale, dinamica agresiunii cibernetice sau atractivitatea seducătoare a jocurilor video şi a pornografiei online – toate aspectele care trebuie explorate în continuare în aceste două capitole despre era digitala.

Mediul cultural în care a fost scrisă cartea noastră era deja caracterizat de orientarea crescândă a tinerilor noştri de la egal la egal, dar asta înainte ca Facebook să fie lansat şi Twitter să apară pe scenă, înainte ca jocurile video să ne preocupe tinerii, iar pornografia online reprezenta 30 la sută. activitatea pe Internet şi înainte ca cineva să fi crezut că în câţiva ani 90% dintre copiii cu vârste cuprinse între opt şi şaisprezece ani vor fi văzut pornografie online. Medicii nu şi-au exprimat încă îngrijorarea cu privire la efectele dăunătoare ale timpului pe ecran asupra sănătăţii copiilor şi nici nu şi-au emis încă avertismente cu privire la creşterea dependenţei de internet.

Lăsând deoparte pornografia, unii s-ar putea întreba: „Ce este în neregulă cu tinerii care petrec atât de mult timp online, căutând informaţii sau diverse? Chiar avem o problemă aici?”

Când dispozitivele digitale au apărut pentru prima dată pentru a gestiona informaţii, s-a presupus că vor fi folosite fie pentru afaceri, educaţie sau divertisment. Oamenii de ştiinţă au dezvoltat Web-ul ca o cale de comunicare rapidă şi eficientă a datelor complexe. Prima populaţie ţintă pentru telefoanele mobile a fost comunitatea de afaceri; pentru calculatoare, era comunitatea şcolară. La urma urmei, avem nevoie de informaţii pentru cercetarea ştiinţifică sau pentru a desfăşura afaceri, iar şcoala înseamnă a transmite informaţii elevilor. Google a devenit public în 2004 cu misiunea sa de a organiza informaţiile din lume şi de a le face universal accesibile şi utile. Era informaţiei sosise oficial. în acest context, am pus dispozitivele digitale în mâinile copiilor noştri.

DEFECTUL DE BAZĂ: Ignorarea ataşamentului

A existat un defect de bază în ipotezele care au condus revoluţia digitală. în centrul fiinţei noastre, nu sunt informaţii despre lume pe care o caută fiinţele umane, nici măcar divertisment. Când vine vorba de angajarea mecanismelor atenţionale ale creierului nostru, nici informaţia şi nici divertismentul nu au prioritate. De fapt, în ierarhia de importanţă a creierului nostru, informaţiile se situează foarte jos: este mai probabil să fie dezactivată decât acordată. Creierul filtrează majoritatea datelor senzoriale şi cognitive care ajung la el, pentru a nu pierde din vedere ceea ce este esenţial în orice moment. .

După cum am văzut în această carte, nevoia noastră principală şi dominantă este împreună. Este o conexiune pe care o căutăm, nu informaţii concrete despre lume. Fiinţele umane – adesea ca adulţi, dar mai ales ca creaturi tinere imature – sunt înfometate de informaţii nu despre lume, ci despre statutul nostru de ataşament. Vrem asigurarea că aparţinem celor care contează pentru noi. Suntem îngrijoraţi că suntem văzuţi ca fiind similari cu cei pe care îi preţuim, că suntem importanţi pentru ei şi plăcut de ei, că suntem căutaţi şi înţeleşi de ei, că contăm. Suntem motivaţi să ştim dacă suntem sau nu invitaţi în prezenţa altuia şi ne prezentăm în speranţa că această

invitaţie va veni.

Afacerile nu sunt prioritatea noastră cea mai mare, nici învăţarea, nici divertismentul. Ceea ce ne modelează interacţiunea mai mult decât orice alt factor este ataşamentul, fie că interacţionăm în persoană, prin poştă, prin telefon sau prin internet. Tehnologia poate fi nouă, dar dinamica este la fel de veche ca omenirea.

Nu este surprinzător şi în concordanţă cu perspectiva prezentată în această carte că tehnologia uimitoare concepută iniţial pentru informaţii a fost pusă, în schimb, în serviciul căutării conexiunii. Şi prin distragere şi diversiune, a ajuns să acţioneze şi ca o compensare pentru nevoile frustrate de ataşament ale copiilor noştri. Dar compensarea unei probleme de bază nu poate rezolva niciodată dificultatea; nu poate decât să o înrăutăţească. Pentru cei care sunt vulnerabili, media digitală creează dependenţă. Copiii noştri folosesc aceste mijloace mult mai puţin pentru a învăţa decât pentru a forma şi menţine relaţii, cu atât mai puţin pentru a rezolva probleme decât pentru a scăpa de ele.

Odată ce înţelegem nevoia de unire, dilema umană de bază devine clară: cum să fim aproape când sunt despărţiţi. Există multe aspecte ale acestei probleme: cum să ne simţim conectaţi cu oamenii de care suntem separaţi fizic; cum să experimentăm o senzaţie de apropiere atunci când de fapt nu ne simţim doriţi; cum să obţineţi un sentiment de semnificaţie; cum să ne simţim importanţi atunci când parcă nu contăm pentru cei care contează pentru noi.

Putem „rezolva" problema recrutând zeci sau sute de „prieteni" pe Facebook care ne vor „aprecia", fără nicio intimitate reală. Aceste scenarii sunt incredibil de atrăgătoare, deoarece ne oferă senzaţiile trecătoare pe care ni le dorim atât de mult. Sunt sirenele noastre moderne. Ei ne duc acolo unde vrem să mergem fără nicio urmă de risc implicat, fără nicio bănuială despre ceea ce se află pe acea cale. Aceste remedieri ale ataşamentului pot deveni mai atrăgătoare decât viaţa reală şi pentru mulţi tineri au. Este departe de a fi rar, de exemplu, să vezi părinţi tineri ignorându-şi copiii în timp ce sunt angajaţi în mesaje text şi alte comunicări digitale.

Nu există, aşadar, o modalitate sigură sau utilă de a prezenta

tinerilor noştri beneficiile erei digitale? După cum vom arăta în capitolul următor, este o chestiune de timp. Copiilor şi tinerilor li se poate acorda acces la tehnologie într-un mod sigur, dar numai atunci când sunt pregătiţi pentru aceasta, când s-au dezvoltat suficient pentru ca utilizarea tehnologiei să le sporească creşterea, mai degrabă decât să o submineze. între timp, treaba noastră este să nu le punem ispita în cale.

Până când nu sunt gata, ceea ce le oferă lumea digitală tinerilor nu este ceea ce au nevoie – de fapt, interferează cu ceea ce au nevoie, aşa cum vom vedea în secţiunea următoare.

CONEXIUNILE DIGITALE LE PERMIT COPIILOR ORIENTAŢI PE PEER SĂ RĂmânE ÎMPREUNĂ CHIAR CÂND DESPARTĂ

Societatea tradiţională era organizată în jurul ataşamentelor ierarhice, multigeneraţionale, nu a ataşamentelor de la egal la egal. Casa a fost containerul pentru familie, iar satul a oferit echipamentele de susţinere a ataşamentelor. îmi amintesc că i-am întrebat pe oameni din satul Rognes, unde ne-am bucurat de un an sabatic în Provence, de ce atât de puţini dintre ei erau angajaţi în reţelele sociale digitale.* Răspunsul a fost de obicei o variaţie despre „De ce am vrea, suntem cu toţii aici. .” Nu este nevoie să înlocuiţi conexiunea digitală atunci când sunteţi deja cu cei care contează cel mai mult pentru dvs. Am avut o experienţă similară recent în Bali.

Cu toate acestea, pe măsură ce orientarea către egali a luat rădăcini în civilizaţia occidentală, a început să apară o problemă. Şcoala a devenit terenul de reproducere al orientării către colegi şi a funcţionat, de asemenea, ca loc de adunare pentru copiii orientaţi spre egali. Receaua şi ora de prânz şi activităţile după şcoală cu colegii au devenit structurile de ataşament care au înlocuit masa în familie, plimbarea în familie, timpul de joacă în familie şi timpul de lectură în familie. Majoritatea copiilor orientaţi către colegi merg la şcoală pentru a fi cu prietenii lor, nu pentru a învăţa despre lumea lor.

Cum se menţin copiii orientaţi spre colegii lor seara şi în weekend şi în vacanţe? Şi ce zici când părăsesc şcoala? După cum ştim cu toţii şi am experimentat, nu există nimic mai impactant din punct de vedere psihologic decât să ne confruntăm cu separarea de cei de

care suntem ataşaţi. Alarma rezultată este imensă, iar căutarea proximităţii este disperată. Motivaţia de a reduce decalajul devine consumatoare.

Cred că aceasta a fost forţa care a transformat revoluţia digitală în forma pe care o vedem acum. Amintiţi-vă că ataşamentul este cea mai puternică forţă din univers. Dispozitivele digitale concepute pentru a servi şcoala şi afacerile au fost reutilizate pentru a conecta cei orientaţi spre egali unul cu celălalt. Revoluţia digitală a devenit, pentru toate intenţiile şi scopurile, un fenomen de conectivitate socială.

Statisticile vorbesc de la sine. Utilizarea internetului este acum raportată a fi de 100% în rândul copiilor cu vârsta cuprinsă între doisprezece şi douăzeci şi patru de ani, cu 25% din timp petrecut interacţionând pe reţelele sociale. Aceasta este o perioadă semnificativă de timp când luaţi în considerare, aşa cum am observat, că o persoană medie de opt până la optsprezece ani petrece zece ore şi patruzeci şi cinci de minute pe zi utilizând dispozitive digitale.

Facebook şi Renren (echivalentul său chinezesc) au permis, în esenţă, să dureze pentru totdeauna pauzele – acum copiii pot petrece timpul între ei cu normă întreagă. Aceste site-uri de reţele sociale au apărut în colegii pentru a-şi servi studenţii orientaţi spre colegi şi au devenit acum instrumentele de conectare pentru cei orientaţi spre egali din întreaga lume.

Mă întreb adesea ce s-ar fi întâmplat dacă revoluţia digitală s-ar fi produs înainte ca orientarea către egali să se impună, dar după ce mobilitatea în creştere, deficitul de locuri de muncă şi ratele mari de divorţ ne-ar fi separat de cei pe care îi iubim. Fără orientarea la egal la egal, poate că o cultură ar fi evoluat pentru a conecta digital copiii cu părinţii şi profesorii lor, unchii şi mătuşile, bunicii şi bunicii. Părinţii ar putea citi poveşti înainte de culcare copiilor lor prin aceste instrumente digitale atunci când sunt departe de casă; profesorii şi elevii creând un context de conexiune pentru a facilita învăţarea; bunicii se conectează cu nepoţii lor când sunt departe.

Pe această ultimă notă, când soţia mea şi cu mine eram în Bali într-un mini-sabatic, am folosit mica conexiune la internet pe care o

puteam ajunge la Skype nepoţilor noştri la fiecare câteva zile şi ceva. Nu a fost uşor, deoarece antena care era în complexul nostru şi care ne-a conectat la internet din sat a fost adesea dezactivată de păsările care aveau să aterizeze pe ea. Am devenit un expert în aruncarea pietrelor, motivat aşa cum eram să fac conexiuni cu nepoţii noştri de cealaltă parte a globului. Până în ziua de azi, am cel mai minunat răspuns pavlovian la tonul de apel Skype, anticipând un timp împlinit de conectare cu cei dragi departe. Sunt mulţi cei care folosesc dispozitive digitale şi reţelele sociale în acest scop, iar acest lucru trebuie aplaudat. Dar faptele şi cifrele sugerează că cei dintre noi care folosim reţelele sociale în acest fel nu suntem cei care modelează acest fenomen. Cei orientaţi spre egali sunt cei care conduc valurile Internetului.

REVOLUŢIA DIGITALĂ FAVORĂŞTE ORIENTAREA PEER ORIENTARE

Dacă orientarea către egali a modelat revoluţia digitală, revoluţia digitală favorizează şi promovează orientarea către egali.

în primul rând, cei cu dispozitive digitale şi competenţa tehnică de a le utiliza au mai multe şanse să se conecteze între ei. După cum poate depune mărturie orice adult care nu este priceput la tehnologie, care a încercat vreodată o telecomandă complicată, această dinamică îi favorizează cu siguranţă pe tineri şi relaţiile dintre ei. în comparaţie, reunirea pentru a împărţi o masă ar favoriza de obicei ataşamentele multigeneraţionale.

în al doilea rând, site-urile de reţele sociale, precum şi tehnologia digitală în sine, dictează natura conexiunii, favorizând contactul superficial în detrimentul intimităţii emoţionale şi psihologice. Dispozitivele digitale în special şi reţelele de socializare în general nu facilitează împărtăşirea inimii noastre cu alte persoane, indiferent de tot ceea ce este în inimile noastre. Ceea ce este împărtăşit este adesea artificial şi superficial. Este dificil în a trimite mesaje text să ne transmitem plăcerea sau încântarea faţă de celălalt. Sclipirea ochilor şi vocea caldă şi îmbietoare sunt greu de transmis. în schimb, sunt subliniate dinamica superficială a asemănării – ne plac aceleaşi

lucruri şi aceiaşi oameni – mai degrabă decât cine suntem la bază. Nu există o auto-dezvăluire autentică care ne-ar face să fim cu adevărat cunoscuţi. Semnificaţia – a fi important pentru cei cu care căutăm legătura – devine totul despre a face o impresie favorabilă, mai degrabă decât despre a căuta o invitaţie vulnerabilă de a exista în prezenţa celuilalt aşa cum suntem noi cu adevărat. Ca atare, tehnologia ademeneşte şi îi recompensează pe cei cu ataşamente superficiale: cei imaturi, cei nedezvoltaţi şi cei orientaţi spre egali.

Psihologul MIT Sherry Turkle a intervievat sute de tineri despre vieţile lor bazate pe web pentru cartea sa Alone Together. După cum a raportat Newsweek, „Oamenii îi spun că telefoanele şi laptopurile lor sunt „locul speranţei" în viaţa lor, „locul de unde vine dulceaţa".

în al treilea rând, tradiţiile, ritualurile şi tabuurile care au evoluat istoric pentru a proteja familia şi ataşamentele intergeneraţionale nu guvernează lumea digitală. Culturile tradiţionale, culturile în care relaţiile multigeneraţionale sunt încă onorate, sunt pline de obiceiuri despre cine trebuie să vorbească cu cine, ce fel de atingere este permisă, cine poate mânca cu cine, cu cine sunt împărtăşite secretele etc. Aceste activităţi favorizează ataşamentul şi, prin urmare, trebuie controlate. Pentru ca o cultură să se reproducă singură şi pentru ca creşterea copiilor să fie posibilă şi eficientă, ataşamentele ierarhice trebuie păstrate. Lumea digitală este relativ lipsită de orice obiceiuri sau ritualuri sau tabuuri care ar proteja ataşamentele familiale şi relaţiile ierarhice.

Informaţiile în sine nu sunt aranjate ierarhic, din punct de vedere al importanţei sau validităţii. Totul este plat: egalitatea este regula. Chiar şi majusculele pierd teren.

Astfel, orientarea către egali a devenit nu numai forţa motrice a revoluţiei digitale şi a instrumentelor sale, ci şi rezultatul final al acesteia. Poate că am pus dispozitivele digitale în mâinile copiilor noştri din motive înţelese, dar aceştia, la rândul lor, au reutilizat aceste dispozitive pentru a se conecta între ele, atât la nivel individual, cât şi la scară de masă. Rezultatul este o eroziune suplimentară dezastruoasă a solului pentru o dezvoltare umană sănătoasă.

VIDUL INTIMITATII DIGITALE

De ce ar trebui să ne preocupe atât de mult copiii şi tinerii noştri care se conectează între ei prin intermediul dispozitivelor digitale? Chiar dacă nu este ceea ce au nevoie, atâta timp cât primesc ceea ce au nevoie cu adevărat de la adulţii din viaţa lor, nu ar trebui să fie în regulă? Nu pot exista diferite tipuri de activităţi de ataşament, conexiunea socială digitală fiind doar un singur fel?

Această linie de raţionament pare suficient de logică – dacă ar fi aşa. Problema este că activitatea de ataşament tehnologic pe care copiii noştri se angajează în acte ca o buruiană persistentă şi omniprezentă care în cele din urmă preia grădina, alungând toate celelalte plante care sunt înrădăcinate acolo. în mod îngrijorător, conexiunile sociale mediate digital interferează cu ceea ce au cu adevărat nevoie copiii.

întregul scop al ataşamentului este acela de a găsi eliberarea, de a te putea odihni de nevoia urgentă de a găsi ataşament. Creşterea emană din acest loc de odihnă. Când odihna nu poate fi găsită, dezvoltarea este oprită. Dacă activitatea de ataşament nu duce la împlinire, nu poate înainta maturizarea: anxietatea este prea mare, vulnerabilitatea prea insuportabilă. Pentru creşterea emoţională, copiii trebuie să rămână vulnerabili şi, pentru a putea rămâne vulnerabili, trebuie să se simtă în siguranţă.

Cu urmăriri inutile şi conexiuni goale, poftele nu fac decât să se agraveze, iar preocupările devin mai urgente şi obsesive. Când mâncăm alimente goale, consumul de alimente creşte. Cred că asta spune povestea reţelelor sociale. Paradoxal, Facebook nu are succes pentru că funcţionează atât de bine, dar din motivul exact opus: nu funcţionează. Ataşamentul nu se opreşte niciodată; urmărirea sau apropierea nu este niciodată săturată. După cum a spus cu înţelepciune medicul şi cercetătorul Vincent Felitti, „Este dificil să obţineţi suficient de ceva care aproape funcţionează.” Foamea de ataşament a tinerilor noştri agăţaţi de web este nesăţioasă şi, prin urmare, creează dependenţă. în creierul dependenţilor de internet, cercetătorii au descoperit modificări biochimice şi ale substanţei albe similare cu cele din creierul persoanelor cu dependenţă de substanţe

de droguri sau alcool.

Rădăcina problemei este că intimitatea digitală nu dă rezultate. Este, în esenţă, gol de elementele necesare pentru a-l duce la bun sfârşit. Asemenea unui fursec care este lipsit de elementele nutritive de care organismul are nevoie, nu numai că este hrană goală, dar strică apetitul pentru hrana de care organismul are nevoie.

ŞASE MOTIVE PENTRU CARE INTIMITATEA DIGITALĂ ESTE GOLĂ

în interacţiunea digitală, invitaţia pentru ataşament nu trece Goliciunea intimităţii digitale este ilustrată în mod unic de un studiu care compară efectele fiziologice ale conexiunii live-voce versus mesajele text asupra fetelor tinere şi a mamelor lor. Fetele au fost stresate de un test şi apoi au fost invitate să ia contact cu mamele lor, fie prin voce, fie prin mesaje. Doar prima a promovat o scădere a hormonilor de stres ai acestor fete şi a generat şi hormoni de ataşament reconfortanţi.

De ce ar fi conexiunea digitală atât de ineficientă? Are de-a face cu ceea ce căutăm cu toţii: afirmarea că suntem invitaţi să existe în prezenţa celuilalt. Acest mesaj este deosebit de important în faţa eşecului sau inadecvării. Cum este transmis de obicei acest mesaj? Cuvintele sunt doar o parte din ea şi probabil destul de insuficiente de la sine, mai ales în vorbirea trunchiată atât de tipică textului. în mod normal, judecăm această invitaţie după căldura din vocea celuilalt, zâmbetul pe care îl detectăm în ochii celuilalt. Odată ce am găsit ceea ce căutăm, ne putem întoarce să ne confruntăm cu conţinutul lumii, ştiind că, indiferent de ceea ce se întâmplă, invitaţia este sigură. Alarma se risipeşte, adrenalina şi cortizolul se diminuează, circuitele noastre de ataşament sunt scăldate în hormonul dragostei oxitocină. Conexiunile mediate digital, în cea mai mare parte, nu ne pot oferi acea căldură împlinitoare a conexiunii şi, prin urmare, nu pot oferi. După cum am observat deja şi vom clarifica mai jos, unele forme de contact digital (cum ar fi Skype) pot servi şi ataşamente sănătoase. Este o chestiune de cine le foloseşte şi în ce scop. în general, totuşi, conexiunile digitale sunt un substitut neîmplinitor pentru ataşamentele reale.

Apărările necesare pentru a se angaja în interacţiuni sociale neprotejate fac ca o astfel de interacţiune să fie neîmplinită

Saţierea este posibilă doar atunci când invitaţia de a exista în prezenţa celuilalt se cufundă de fapt. A fi împlinit emoţional este în esenţă o experienţă vulnerabilă. Locul din care ne putem simţi împliniţi este exact acel loc din care ne putem simţi rănile. Deci, dacă există vreo apărare împotriva posibilităţii de a fi rănit, pierderea este şi capacitatea de a te simţi satul.

Aceasta este povestea intimităţii digitale. Este în esenţă neprotejat – neprotejat pentru că nu are siguranţa de a cultiva relaţiile cu adulţii – şi, prin urmare, evocă o vulnerabilitate care este prea mult de suportat. Creierul nu are altă opţiune decât să se echipeze pentru interacţiunea rânitoare.

Atunci când obiectivul este intimitatea psihologică – pentru a fi cunoscut şi înţeles – posibilitatea de a răni este atât de mare încât trebuie făcut totul pentru a ne asigura că este sigur să continuaţi. Apropierea psihologică este similară cu intimitatea sexuală în acest sens. Chiar şi în cadrul unei relaţii sigure şi angajate, cei mai mulţi dintre noi nu s-ar gândi să ne angajăm într-o interacţiune sexuală rece. De obicei trecem printr-un proces de colectare şi testare, chiar dacă nu suntem conştienţi de ceea ce facem. Dacă nu putem primi invitaţia în ochi, unele zâmbete şi unele încuviinţări din cap, ştim intuitiv că nu este sigur să continuăm. Chiar şi în interacţiunea de zi cu zi, vom aduna ochii, câteva zâmbete şi câteva încuviinţări înainte de a continua. Acest lucru angajează instinctele de ataşament ale celuilalt, crescând foarte mult probabilitatea ca celălalt să fie drăguţ cu noi, să aibă grijă de noi, să facă lucrurile să funcţioneze pentru noi, să fie de acord cu noi, să ne ia de partea, să ne păstreze secretele, să fie bun pentru S.U.A. A proceda fără acest ritual de încălzire înseamnă a cere necazuri: grosolănie, răutate, răutate, rănire, ruşine şi, bineînţeles, agresiune în toate formele şi manifestările sale.

Problema de bază este că intimitatea digitală este angajată în frig. Este o pseudo-intimitate. Nu există un ataşament preliminar pentru

interacţiunea primară, nicio testare pentru a vă asigura că este sigur să continuaţi. Acest lucru se întâmplă în fiecare zi cu mesaje text şi e-mail, indiferent de prezentarea de sine care este furajul reţelelor sociale.

Când se adaugă anonimatul la această ecuaţie, există puţine lucruri care să conţină partea întunecată a ataşamentului. Amintiţi-vă, majoritatea copiilor nu sunt drăguţi în mod implicit decât dacă sunt prea nesiguri pentru a fi altfel. în general, devin drăguţi în contextul ataşamentului angajat. Internetul este un loc lipsit de maniere de ataşament sau de reguli de implicare umană. Nu ar trebui să fim surprinşi de răutatea care poate rezulta. în comparaţie, poate face sălile liceului să pară blânde.

Cum se adaptează copiii noştri la astfel de împrejurimi? în mod inconştient, creierul lor îi echipează pentru un mediu rânitor prin apărările obişnuite ale opririi sau detaşării emoţionale. Problema este cu costul: atunci când ne închidem emoţional sau ne detaşăm, nu putem fi împliniţi în acelaşi timp. Creierul copiilor noştri nu poate să-i protejeze şi să-şi păstreze capacitatea de saţiere. Rezultatul final este că nicio conexiune nu este suficientă; nu există completare, sublimare, eliberare. Copiii noştri orientaţi spre egali au fost luaţi ostatici de propria lor urmărire digitală unii pe alţii, întemniţaţi de foamea lor nesăţioasă. Cu cât caută mai mult, cu atât găsesc mai puţin.

După cum vom vedea, astfel de apărări împotriva vulnerabilităţii pot duce, de asemenea, la hărţuirea cibernetică, dependenţa de jocuri video şi căutarea pornografiei.

Prezentarea de sine funcţionează numai unu-la-unu

Facebook înseamnă să ne prezentăm în speranţa că celor care contează pentru noi le va plăcea ceea ce văd. Este eficienţa supremă prin faptul că este necesară o singură prezentare – trimitem aceleaşi informaţii către mai mulţi oameni în acelaşi timp. Apoi rămâne la latitudinea telespectatorilor să răspundă. Această eficienţă elegantă este esenţa problemei. Intimitatea psihologică nu funcţionează în acest fel.

A te simţi cunoscut este posibil doar în contextul unei relaţii intens personale. Nu ne simţim cunoscuţi dacă ne expunem interiorul într-o carte sau într-o prelegere sau chiar pe YouTube. Nici destinatarii autoprezentării sau autodezvăluirii noastre nu se simt deloc speciali pentru toată revelaţia noastră direcţionată de grup. Partenerul din intimitatea psihologică, ca şi partenerul care face dragoste, trebuie să aibă sentimentul că el sau ea a fost ales în mod specific şi că darul sinelui nostru i-a fost dat în mod special. Orice altceva reduce interacţiunea. A ne prezenta are sens, atât pentru primitor, cât şi pentru donator, doar dacă este destinat personal. Când este scoasă din contextul unei relaţii intens personale şi din procesul de decizie de a ne dezvălui altuia, autodezvăluirea pur şi simplu nu dă rezultate.

Din acest motiv, mulţi dintre noi care preţuiesc intimitatea psihologică autentică nu pot participa la Facebook. Eu unul nu aş vrea niciodată să citesc postările copiilor mei adulţi sau să ajung să aflu despre ei în acest fel. Vreau să-i cunosc cu adevărat, nu să ştiu despre ei – există o lume a diferenţelor. A le cunoaşte implică autodezvăluirea volitivă din partea lor, făcută personal tatălui lor. Aş vrea şi aş aştepta nimic mai puţin. Orice altceva ne-ar lăsa pe amândoi să ne simţim goali.

Nu există satisfacţie atunci când este implicată manipularea

Pentru majoritatea copiilor şi tinerilor, reţelele sociale implică gestionarea imaginii lor cu scopul de a face impresie şi de a le creşte statutul în rândul semenilor lor.

Rezultatul este ceea ce scriitorul Newsweek Tony Dokoupil a numit „evaporarea sinelui autentic”, citând munca lui Sherry Turkle. „Ceea ce am învăţat în liceu”, i-a spus un adolescent Dr. Turkle, „au fost profiluri, profiluri, profiluri; cum să faci un eu.”

Cu toţii vrem să fim plăcuţi, desigur. Dar cu cât facem mai mult pentru a influenţa verdictul, cu atât verdictul devine mai puţin împlinit. Dacă reuşim să obţinem un verdict bun, ne-a plăcut doar ceea ce am făcut sau impresia pe care am creat-o ne-a plăcut, nu eul nostru adevărat. Deci nesiguranţa noastră creşte – şi odată cu ea şi

obsesia noastră pentru managementul imaginii. Este un ciclu în continuă escaladare. De ce am vrea vreodată să vizităm această nevroză la copiii noştri?

Vor ajunge acolo mai devreme decât mai târziu, dar cu o oarecare maturitate vor putea rezista tentaţiei de a lua scurtături spre nicăieri. în ciuda promisiunii şi atractivităţii sale, managementul imaginii este un joc pentru învinşi în toate sensurile termenului, însăşi natura urmăririi descalifică rezultatul.

Nu este surprinzător să constatăm că tinerii care sunt cei mai implicaţi cu internetül sunt, de asemenea, mai predispuşi să sufere de probleme emoţionale. Dr. Larry Rosen, fost catedră şi profesor de psihologie la Universitatea de Stat din California-Dominguez Hills, a descoperit în cercetarea sa că există o „legătură puternică între utilizarea internetului, mesageria instantanee, e-mailuri, chat şi depresie în rândul adolescenţilor" şi, de asemenea, „relaţii puternice între jocurile video şi depresie."

Copiii noştri au nevoie de inocenţa lor atâta timp cât le putem oferi asta. Rafinamentul social – a prezenta aparenţe în timp ce pretinde că nu le pasă de rezultat, ceea ce am putea numi „boala răcorului" – le va refuza copiilor noştri hrana emoţională necesară maturizării.

Nu există împlinire decât dacă prevederea este mai mare decât urmărirea

După cum s-a subliniat mai devreme, un ingredient cheie al interacţiunilor cu ataşamentul este că furnizarea trebuie să fie mai mare decât urmărirea. împlinirea nu este despre egalitate sau reciprocitate sau despre contact la cerere. Interacţiunea este incompletă şi inutilă, cu excepţia cazului în care îmbrăţişarea este întâmpinată cu o îmbrăţişare mai mare, la „te iubesc" îi răspunde ceva mai mult, dorinţa de validare a trus. Acest lucru, totuşi, nu este în natura interacţiunii orientate către egali în general, sau a internetului sau a conectivităţii digitale în special, unde interacţiunile tind să fie egale, neutre, cool. Acea invitaţie entuziastă de a exista în prezenţa cuiva este domeniul adulţilor responsabili pentru copii. Nu este chestia conectivităţii sociale digitale.

Intimitatea digitală strică apetitul pentru ceea ce are cu adevărat nevoie un copil

După cum sa spus anterior, golul intimităţii digitale este adâncit de faptul că strică apetitul pentru tipul de conexiune care de fapt ar edifica. Prin promovarea orientării către egali şi a activităţilor care creează dependenţă, înlocuieşte conexiunile sănătoase ale adulţilor şi, astfel, le refuză copiilor nevoia esenţială de a îndeplini interacţiunile umane.

Şoarecii ale căror circuite de recompensă sunt în mod continuu stimulate electric vor muri de foame, deoarece nu vor căuta hrană. Stimularea creierului copiilor noştri cu tehnologia digitală îi va îndepărta în mod similar de ceea ce îi va hrăni cu adevărat.

Această dinamică se află în spatele celor mai negative şi insidioase efecte ale jocurilor video, pornografiei şi conexiunii sociale mediate digital. Aceste activităţi emoţionează în mod direct centrii de ataşament-recompensă din creierul copiilor noştri, făcându-i neinteresaţi de tipul de interacţiune care ar putea duce la adevărata împlinire şi saţiere. Chiar şi tipul de autoprezentare pe care o fac pe Facebook declanşează aceleaşi circuite de ataşament- recompense. Aceste fixări ale ataşamentului strică apetitul pentru interacţiunile care ar putea hrăni şi satura cu adevărat.

Nu ar trebui să fie surprinzător faptul că timpul în familie a scăzut cu o treime în ultimul deceniu, chiar dacă a fost constant cu decenii înainte, sau că cei care petrec mai mult timp jucând jocuri video au atitudini mai puţin pozitive faţă de părinţi. Un studiu australian a constatat că utilizatorii Facebook s-au simţit semnificativ mai puţin apropiaţi de familia lor. Studiul nu a răspuns la întrebarea ce a fost primul, dar indică natura concurentă a conexiunii.

Cei mai mulţi dintre noi putem simţi că ecranele ne iau copiii de lângă noi. Nu avem nevoie de cercetare pentru a ne spune acest lucru. Ceea ce trebuie să ştim este că prin ecranele lor nu pot primi ceea ce au nevoie cu adevărat. încă suntem cel mai bun pariu al lor.

John Cacioppo, probabil cel mai important expert mondial în singurătate, citează un experiment în cartea sa Loneliness, publicată în 2008, în care efectele diferitelor tipuri de contact sunt comparate

în capacitatea lor de a reduce singurătatea. Rezultatele au fost fără echivoc. Cei cu o frecvenţă mai mare de interacţiuni online au fost cei mai singuri dintre toţi. Cei cu o proporţie mai mare de interacţiune faţă în faţă au fost cei mai puţin singuri.

Sherry Turkle surprinde golul intimităţii digitale în cartea sa Alone Together. Titlul spune povestea şi, intuitiv, ea articulează cu siguranţă esenţa problemei. „în aceste zile, nesiguri în relaţiile noastre şi îngrijoraţi de intimitate, căutăm în tehnologie modalităţi de a fi în relaţii şi de a ne proteja de ele în acelaşi timp." Ea continuă: „Legăturile pe care le formăm prin internet nu sunt, în cele din urmă, legăturile care leagă. Dar ele sunt legăturile care preocupă."

Incompletitudinea intimităţii este ceea ce determină urmărirea obsesivă. Această urgenţă necruţătoare este ilustrată de faptul că aproape jumătate dintre utilizatorii Facebook cu vârsta cuprinsă între optsprezece şi treizeci şi patru de ani se conectează la câteva minute după trezire, majoritatea chiar înainte de a se trezi. Nu este deci surprinzător să descoperi că intimitatea digitală poate crea mai multă dependenţă decât ţigările sau alcoolul.

Aşadar, ironia supremă este următoarea: dispozitivele digitale pot fi într-adevăr soluţia aparentă la problema noastră umană de bază – cum să fim aproape atunci când despărţiţi – dar nu suficient pentru a ne elibera de căutarea necruţătoare a apropierii. Pentru cei orientaţi către egali, conectarea digitală a devenit tragic singura modalitate de a rămâne aproape de cei care contează pentru ei, singura modalitate de a vă conecta fără a fi vulnerabil.

JOCURI, HĂDĂRÂNIREA CYBER ŞI PORNOGRAFIA CA FENOMENE DE ATAŞAMENT

Jocurile video pot părea o urmărire inocentă, dar tocmai pentru că oferă o pseudo-satisfacţie pentru nevoile de ataşament nesatisfăcute, pot crea o dependenţă extraordinară.

A fi important, a simţi că contăm, a avea o imagine de sine a stăpânirii autentice se poate dezvolta doar în relaţiile cu oamenii cărora le pasă de noi. Ele sunt rezultatele unor ataşamente sănătoase. Atunci când aceste nevoi nu sunt satisfăcute, deoarece nu sunt pentru copiii orientaţi spre egali, putem compensa prin fantezie

şi prefăcătorie. Spre deosebire de fantezia creativă sau, să zicem, cărţi, jocurile sunt extrem de captivante, cu recompense imediate şi o adevărată atracţie captivantă. Putem deveni „stăpâni ai soartei noastre" şi „învingători" într-o realitate virtuală, care devine, de asemenea, locul în care putem acţiona o parte din agresivitatea noastră reţinută, din nou ca rezultat al impulsurilor de ataşament nesatisfăcute.

După cum sa discutat în capitolul 11, hărţuirea este un alt fenomen aberant de ataşament. Instinctele noastre alfa – dorinţa de a domina într-o relaţie – ar trebui să sprijine preluarea controlului pentru a avea grijă de cei vulnerabili. Cu toate acestea, atunci când persoana alfa devine apărată împotriva vulnerabilităţii grijii şi responsabilităţii, el sau ea este îndemnată să exploateze şi să atace pe cei vulnerabili. Am numit această perversie specială „alfa rătăcită". Mai degrabă decât să fii emoţionat să-i acopere pe cei expuşi, să-i hrăneşti pe cei vulnerabili, să-i aperi pe cei naivi, cineva este emoţionat mai degrabă să-i expui şi să-i stânjeneşti, să-şi afirme superioritatea prin suprimare. Aceasta este ceea ce vedem, în special având în vedere protecţia anonimatului pe care Internetul o oferă potenţialilor bătăuşi.

Bullying-ul, inclusiv ruşinea sexuală şi insultarea homosexualilor, este, din păcate, prea răspândită pe site-urile de socializare şi în comunicaţiile online.

Observăm că majoritatea interacţiunilor din copilărie reflectă dinamica ataşamentului – căutarea apropierii. Sexul înseamnă şi apropiere. Sexualitatea noastră nu este mai dezvoltată decât capacitatea noastră de intimitate. Când există probleme în dezvoltarea ataşamentului, există probleme corespunzătoare în sexualitatea noastră. în mod ideal, a face dragoste ar trebui să fie un răspuns la o invitaţie la intimitate care nu este doar exclusivă, ci şi sigură. în caz contrar, potenţialul de rănire este prea mare de suportat.

Când ataşamentul devine prematur sexualizat, aşa cum este şi cu cei orientaţi spre egali, răspunsul la nevoile noastre de ataşament ne poate părea ca fiind sub forma interacţiunii sexuale, chiar dacă fantezis.

Având în vedere locul de joacă virtual în care copiii sunt expuşi – şi adesea se expun – asistăm acum la unirea problemelor de agresiune cu sexualitatea imatură. Pentru tipul de bătăuş, oportunitatea de a exploata cei vulnerabili este prea mult pentru a rezista. în astfel de condiţii, este probabil ca o persoană să relaţioneze sexul cu dorinţa de a poseda sau de a aparţine, mai degrabă decât cu o conexiune emoţională profundă. în loc de dorinţa de intimitate, fanteziile sunt mai susceptibile să fie de dominaţie şi exploatare. Nu e de mirare că hărţuirea sexuală cibernetică este răspândită în rândul copiilor şi adolescenţilor, ca să nu mai vorbim despre adulţii imaturi atraşi de seducţia non vulnerabilă a pornografiei. Oamenii pot avea acum sentimente sexuale intense fără nicio vulnerabilitate. Acest lucru poate fi, bineînţeles, adevărat chiar şi fără media digitală, dar impersonalitatea, instantaneitatea şi anonimatul internetului alimentează cu atât mai mult o astfel de dinamică.

După ce ne-am pierdut copiii în lumea cibernetică, nu îi mai putem proteja de lupi.

***Ca şi în secţiunile anterioare ale cărţii, pronumele personal I se referă în fiecare caz la Gordon Neufeld.**

EXISTĂ CEVA în mod inerent rău despre dispozitivele digitale? Ar trebui să ne împiedicăm copiii să se joace? Cu siguranţă nu şi nu am putea chiar dacă am încerca. Revoluţia digitală este ireversibilă. Nu este nimic inerent rău la aceste dispozitive; preocuparea este cu privire la utilizarea lor, mai ales în mâinile copiilor noştri. Când să introduceţi şi când să descurajăm o astfel de utilizare este întrebarea.

Este nevoie de mult timp pentru ca o societate să se adapteze la progresele tehnologice majore, creând ritualuri şi rutine şi restricţii care maximizează beneficiile şi minimizează pericolele. Nici măcar nu ne-am ajuns din urmă cu noi înşine în ceea ce priveşte filmele şi televiziunea, indiferent de telefonul mobil, computerul, Google şi reţelele sociale. Având în vedere pagubele deja făcute, nu avem mult timp să le rezolvăm.

Avem multe precedente pentru a face faţă lucrurilor care sunt inevitabile, chiar bune, dar cu efecte secundare potenţial dăunătoare pentru copii. Luaţi sexul, de exemplu. Sexul este bun, dar nu pentru copii. Este o experienţă supremă de legătură care eliberează substanţe chimice superglue în creier, cuplându-ne pentru procreare şi responsabilităţile parentale care vin după. Nu trebuie să se joace cu el, mai ales de către copii. Trebuie să controlăm activitatea sexuală până când există o anumită pregătire pentru dezvoltare.

Alcoolul poate fi un lubrifiant social de sărbătoare, parte din ritual şi sărbătoare, dar nu este nici pentru copii. Anesteziază sistemul de alarmă care este menit să ne ţină departe de necazuri.

Alcoolul este peste tot, dar ca părinţi încercăm să controlăm accesul la el până când copilul este suficient de matur pentru a se descurca.

Cookie-urile sunt bune. La fel ca majoritatea deserturilor, pot fi destul de tentante. Lumea unui copil este plină de dulciuri, prăjituri şi deserturi. în cea mai mare parte, facem o treabă destul de bună de a controla accesul. Nu interzicem deserturile, în ciuda faptului că sunt relativ lipsite de nutrienţi. Controlăm timpul. După cină este regula, cel puţin până când copilul este suficient de matur pentru a- şi fi format intenţii sănătoase şi pentru a controla impulsurile. Cu alte cuvinte, prăjiturile sunt în regulă atâta timp cât un copil este plin de lucruri bune. Cu cât un copil simte mai puţin nevoia de prăjitură, cu atât mâncarea goală este mai puţin dăunătoare.

Timpul este întotdeauna problema cheie în dezvoltarea sănătoasă. Pentru orice există un anotimp. Secretul pentru gestionarea experienţelor potenţial dăunătoare nu este interzicerea, care poate fi un exerciţiu în inutilitate şi poate acţiona ca un declanşator puternic al contravoinţei.*

Secretul reducerii daunelor constă în sincronizarea lucrurilor. Ne dorim ca copiii să fie împliniţi cu ceea ce au nevoie cu adevărat înainte de a avea acces la ceea ce le-ar strica apetitul pentru ceea ce au cu adevărat nevoie.

Pentru sex, momentul nu este cu siguranţă înainte ca capacitatea de relaţie să se dezvolte pe deplin, nu înainte să se formeze o relaţie exclusivă în care se experimentează intimitatea emoţională şi psihologică şi nu înainte ca capacitatea de a-şi lua şi de a respecta angajamente să se dezvolte. Interacţiunea sexuală prematură, precum accesul prematur la cookie-uri, strică apetitul pentru lucrul real: dragostea profundă.

Pentru alcool, momentul potrivit nu este înainte să ne facem curajul de a ne înfrunta temerile şi nici înainte să acceptăm şi să putem păstra ritualurile care reglează aportul. Alcoolul reduce sentimentele de vulnerabilitate şi poate fi uşor abuzat folosindu-l în acest scop. Tentaţia ar fi copleşitoare dacă nu am ajuns mai întâi să îmbrăţişăm realitatea cu loviturile şi vânătăile ei, dacă am ajuns să acceptăm sentimentele de gol şi pierdere. Problema cu alcoolul folosit prematur

este că strică apetitul pentru realitate.

Există două principii cheie în gestionarea acestor pericole, în expunerea tinerilor la potenţiale seducţii de pe calea spre totalitate. O astfel de expunere ar trebui să aibă loc după ce un copil este plin de ceea ce este necesar şi numai atunci când el sau ea este suficient de matur pentru a se ocupa de deciziile implicate. Facem acest dans cu prăjituri şi alte dulciuri de mii de ani. Dar apoi, suntem în preajma dulciurilor de mii de ani. Nu avem suficient timp să reinventăm roata aici. Trebuie să aplicăm ceea ce am învăţat la noile provocări cu care ne confruntăm. Trebuie să gestionăm accesul copiilor noştri la lumea digitală cât mai putem, pentru a controla timpul de lucru. Trebuie să ţinem din cale tentaţiile tentante, sirenele la îndemână. Trebuie să fim suficient de tampon pentru lumea digitală pentru a oferi spaţiu şi timp pentru interacţiunea împlinită de care are nevoie un copil şi pentru ca copilul să devină suficient de matur pentru a gestiona deciziile care implică interfaţa lui cu lumea. Trebuie să încetinim lucrurile, să amânăm oarecum lucrurile.

Această conştiinţă nu este acolo în comunitatea părinţilor sau a profesorilor. Potrivit unui sondaj de la Universitatea din California de Sud, 89 la sută dintre părinţii de astăzi nu consideră că timpul petrecut de copiii lor pe internet este o problemă.

Jean-Jacques Rousseau a spus că una dintre cele mai importante responsabilităţi ale părinţilor este să acţioneze ca tampon între copil şi societate. Dacă acest lucru era adevărat în secolul al XVIII-lea, cu cât mai mult este adevărat astăzi? Părinţii de astăzi au devenit agenţi ai societăţii, mai degrabă decât tamponi pentru societate. Majoritatea părinţilor presupun că copiii au nevoie de conexiune cu semenii lor, trebuie să fie distraţi pentru a scăpa de plictiseală şi au nevoie de acces imediat la informaţii. 10% dintre părinţii intervievaţi au fost îngrijoraţi de faptul că copiii lor nu sunt suficient de pe internet. Le era teamă că copiii lor vor rămâne în urmă. Părinţii de astăzi sunt mai dispuşi să-şi încredinţeze copiii unei societăţi digitalizate decât designului de dezvoltare al naturii.

După ce ne-am pierdut rolul tampon şi acum acţionând ca agenţi ai societăţii, este mai probabil să punem tentaţia în calea copiilor noştri.

Ce s-ar întâmpla dacă punem fursecurile peste tejghea şi scoatem alcoolul din dulap şi eliminăm restricţiile privind contactul sexual? Cu toate acestea, punem televizoare în dormitoare şi telefoane mobile în buzunare şi le oferim acces nelimitat la dispozitivele digitale personale.

Puţini adulţi îşi pot descurca aventura cu internetül; de ce ne aşteptăm ca copiii noştri să poată face asta?

Un raport scris de Gwenn Schurgin O'Keeffe în 2010 a dezvăluit că chiar şi familiile care se luptă să pună mâncare pe masă „vor oferi copiilor lor un dispozitiv digital pentru că îşi doresc să facă parte din societate".

Părinţii sunt prea îngrijoraţi că copiii lor vor fi inadaptaţi dacă nu sunt conectaţi la priză. Ar trebui să fim mult mai preocupaţi să ne ajutăm copiii să îşi realizeze potenţialul ca fiinţe umane.

Orbirea din jurul acestei tehnologii digitale seamănă mult cu orbirea din jurul fenomenului de orientare la egal la egal. Ceea ce este normal este judecat după ceea ce este tipic, nu după ceea ce este natural sau ceea ce este sănătos. Această orbire a fost exacerbată de povestea noastră de dragoste cu tehnologia şi de presupunerea naivă că ceea ce este bun pentru adulţi trebuie să fie şi pentru copii.

Deci, cum se transmite mesajul? Mulţi par să bănuiască că, dacă cineva plouă la parada digitală, acea persoană trebuie să fie fie un ludit, fie un reacţionar. Criticii sunt adesea respinşi ca fiind alarmişti. Deci, cum se convinge comunitatea de părinţi şi profesori de spaţiul de care are nevoie un copil pentru a se maturiza? Societatea de astăzi nu va face asta pentru noi. Suntem pe cont propriu. De aceea avem nevoie de o conştiinţă colectivă şi de un limbaj cu care să putem vorbi unii cu alţii.

ESTE UN TIMP ŞI UN SEZON PENTRU CONEXIUNEA SOCIALĂ DIGITALĂ

Acel timp este după ce copiii sunt săturaţi de contactul adulţilor.

Odată ce copilul este plin de mâncarea care zideşte, deserturile sunt o plăcere relativ inofensivă. în acel moment, ne putem permite să fim mai relaxaţi în controlul nostru. La fel şi cu foamea de ataşament. Cel mai rău lucru pe care îl putem face este să trimitem copilul departe de noi flămând. Făcând acest lucru, nu face decât să

pregătească terenul pentru orientarea colegilor şi apoi pentru utilizarea generalizată a dispozitivelor digitale care le permit tinerilor imaturi să rămână în contact cu semenii lor.

Ne întoarcem la necesitatea de a avea ritualuri, rutine şi activităţi în care să le putem aduna ochii, zâmbetele şi încuviinţarea lor, pentru niciun alt scop decât să le umplem şi să le ajutăm să le inoculăm împotriva dependenţei de ataşament care îi afectează prietenii. Au nevoie de această doză de conexiune împlinită dimineaţa înainte de a pleca la şcoală. Au nevoie de asta după şcoală când ajung acasă. Au nevoie de asta la mesele de familie şi la momente speciale de familie. Au nevoie de asta înainte de a merge la culcare. Treaba noastră este să trecem peste invitaţia noastră la ei de a exista în prezenţa noastră, astfel încât să nu fie nevoie să o căutăm în altă parte. Cea mai bună imunizare împotriva folosirii dispozitivelor digitale pentru conexiunea socială este un copil bine săturat.

Sezonul conexiunii digitale vine atunci când un copil este suficient de dezvoltat şi matur pentru a-şi păstra propria personalitate. Când se întâmplă acest lucru, nu poate fi prescris prin formular, ci depinde de cele mai bune cunoştinţe intuitive ale părinţilor despre copilul lor.

Cu cât putem cultiva mai profund relaţia cu copiii noştri, cu atât ei se pot ţine mai mult de noi când nu sunt fizic cu noi. Nu este nevoie de conectivitate digitală atunci când sunt capabili să reziste în moduri mai profunde. Face reţelele sociale în mare măsură redundante. Putem reduce necesitatea conexiunii digitale cultivând soluţia naturală la această problemă de a rezista în timp ce sunt departe. Natura, ne vom aminti, are deja răspunsuri despre cum să păstraţi apropierea atunci când sunt separate. După cum am subliniat mai devreme, acestea sunt: a fi plăcut de, a-i aparţine, a fi pe aceeaşi parte cu, a-i fi drag, a fi important, a fi ataşat la inimă şi, în sfârşit, a te simţi cunoscut de. Cu toate acestea, aceste modalităţi naturale de ataşament necesită timp, precum şi condiţiile potrivite pentru a se dezvolta. Trebuie să avem răbdare pentru ca acest lucru să se întâmple. Odată ce un copil se poate ţine de noi atunci când nu este în prezenţa noastră, nu mai este nimic de îngrijorat.

Acelaşi lucru este valabil şi pentru copiii noştri cu prietenii lor. Odată ce copiii sunt mai pe deplin dezvoltaţi în capacitatea lor de

relaţii, ei vor avea tendinţa de a-şi alege singuri prieteni la acelaşi nivel de intimitate. Copiii care se pot ataşa la inimă vor fi mai atraşi de prietenii care le schimbă. Copiii care vor să fie cunoscuţi vor tinde să aleagă prieteni care şi-au dezvoltat această capacitate de apropiere. Atunci când copiii au ataşamente mai profunde unul faţă de celălalt, se pot ţine unul de celălalt atunci când sunt despărţiţi. Acest lucru face reţelele sociale mai puţin atrăgătoare şi mai puţin captivante.

Asocierea inversă dintre capacitatea de intimitate şi utilizarea Facebook a fost surprinsă de un studiu realizat de Universităţile din Buffalo şi Georgia. Constatarea de bază a fost că, cu cât conexiunile emoţionale ale oamenilor sunt mai profunde, cu atât au petrecut mai puţin timp pe Facebook. Acest lucru are sens perfect atunci când înţelegeţi funcţia de bază a reţelelor sociale. Conexiuni mai superficiale ar fi inutile şi, de asemenea, mai puţin atrăgătoare. Cu cât un copil este mai bine dezvoltat, cu atât este mai imunizat împotriva poftei de conexiune digitală. Deci, de departe, cea mai bună prevenire pentru o preocupare obsesivă pentru intimitatea digitală este dezvoltarea relaţională sănătoasă. Există un sezon pentru conexiunea digitală, dar mai ales mai târziu şi mai ales după ce natura îşi poate face drumul cu copiii noştri. Treaba noastră este să fim moaşe la acest proces, făcându-le cât mai uşor posibil pentru copiii noştri să se ataşeze de noi.

Soluţia finală de a fi preocupat de ataşament este să nu depinzi atât de mult de ataşamente pentru a funcţiona. Singura modalitate de a ajunge acolo este prin a deveni viabilă ca fiinţă separată.
Aceasta este dorinţa supremă de dezvoltare, dar din nou necesită mult timp şi condiţii care sunt favorabile. Cu cât copilul este mai individualizat, cu atât este mai autonom din punct de vedere emoţional, cu atât are mai puţin nevoie de soluţiile digitale inventate de o societate care se desface.

Nu există o scurtătură spre individuare. Persoana trebuie crescută. Acei adolescenţi care vor să fie ei înşişi şi care se pot ţine cu adevărat de ei înşişi atunci când sunt în compania semenilor lor nu au nevoie de reţele sociale pentru a funcţiona. Cu cât copiii au mai

puţine nevoie de reţele sociale, cu atât sunt mai puţine şanse să fie afectaţi de aceasta. Dar pentru a aduce adolescenţii în acest loc în dezvoltare, trebuie mai întâi să ne ţinem de ei. Pentru a sublinia un punct pe care l-am spus mai devreme: pentru a promova independenţa, trebuie să invităm dependenţa.

SUGESTII PENTRU CONTROLUL ACCESULUI DIGITAL ÎNTRE TIMP

Pentru a crea spaţiul în care să aibă loc interacţiunea de hrănire şi pentru a câştiga timp pentru a ajunge în sezonul în care copiii nu mai simt o astfel de nevoie de conexiune mediată digital, trebuie să încercăm să ţinem tentaţia în afara lor.

Cel mai bine este să începi devreme cu asta dacă poţi. Ca şi în cazul uitării la televizor, care pentru copiii mei era limitat la o jumătate de oră pe zi, la fel ar trebui să construim structurile şi ritualurile pentru a menţine accesul digital sub control.

Nu ştiu că există răspunsuri simple. Se pare că fiecare părinte trebuie să-şi găsească drumul în acest moment. Noi, ca părinţi, avem totuşi mult loc de îmbunătăţire, chiar şi în ceea ce priveşte televizorul. Statisticile sugerează că nu ne descurcăm prea bine. în 64 la sută din case, televizorul este pornit în timpul meselor. în 45 la sută din case, televizorul este pornit de cele mai multe ori. Şaptezeci şi unu la sută dintre copii spun că au un televizor în dormitor şi 50% au un jucător de jocuri video. Doar 28 până la 30% dintre copii indică faptul că părinţii lor au reguli privind vizionarea la televizor şi utilizarea jocurilor video. Doar 30% dintre părinţi limitează timpul la calculator al copiilor.

Dar încă o dată, cel mai bun moment pentru a permite conexiunea mediată digital este după perioadele de conexiune caldă împlinită. Nu ar trebui să limităm pur şi simplu fără a răspunde cu adevărat nevoii de bază. Pentru a proteja aceste momente de conexiune împlinită, trebuie să creăm zone fără digitalizare în casele noastre şi în programul nostru. Orele de masă, orele de familie, serile şi orele de culcare sunt cele mai importante pentru a ne feri de activităţile digitale, atât pentru a crea spaţiul care să ofere conexiunea de care au cu adevărat copiii noştri, cât şi pentru a încetini obsesia.

Când lucraţi cu copiii mai mari, este important să-i aducem la o

parte cu intenţii bune pentru a onora limitele şi structurile pe care le-am creat şi credem că sunt cele mai bune pentru ei. (Reamintim, discutăm despre evocarea intenţiilor unui copil în capitolul 16.) Din cauza naturii Internetului şi a gradului de acces deţinut de majoritatea copiilor, avem nevoie de cooperarea lor în aceste chestiuni. încercările de a le aduce la dispoziţie ar trebui făcute atunci când relaţia părinte-copil este cea mai bună şi influenţa este cea mai mare, nu în mijlocul frustrării şi necazurilor. Dacă părintele evocă efectiv bunele intenţii ale copilului, atunci problema nu este atât de gravă, cel puţin nu încă.

Dacă copilul nu-şi poate îndeplini intenţiile sau este ascuns în privinţa problemei, atunci problema se află mai profund în relaţia dintre părinte şi copil şi trebuie abordată. Nu ar trebui să fim prea surprinşi. O astfel de dependenţă de ataşament ne spune că copilul este scăpat de sub control şi are nevoie de ajutorul nostru, nu de mai multe ţipete.

Când un copil este scăpat de sub control, constrângerea şi „consecinţele" nu vor face decât să amplifice problema, adăugând straturi de contravoinţă şi frustrare dinamicii. Nu putem controla un copil care nu se poate controla pe sine. Această problemă trebuie rezolvată prin înlocuirea activităţilor digitale cu altele care să-l conecteze pe copil cu noi. Şi, pe cât posibil, trebuie să limităm accesul digital indirect, oferind copilului lucruri pe care să le facă, care nu trebuie să implice ecrane şi gadget-uri. Aceste măsuri sunt menite să câştige ceva timp şi să ne permită să punem piciorul în uşa relaţiei. Este ataşamentul copiilor noştri faţă de noi care trebuie încălzit şi hrănit. Doar pe măsură ce le împlinim foamea de ataşament poate diminua dorinţa lor de conexiune digitală.

Când ne confruntăm cu un comportament de ataşament care provoacă dependenţă, nu trebuie să fim prinşi în lupte împotriva simptomelor, ci mai degrabă să ne retragem pentru a aborda problema principală. Ca întotdeauna, primul considerent este relaţia; de aici rezultă tactici şi metode. Vom spune mai multe despre asta mai jos.

CÂND TREBUIE INTRODUCERE COPIILOR JOCURI VIDEO?

în ciuda argumentelor potrivit cărora jocurile video pot duce la îmbunătăţiri ale abilităţilor cognitiv-motorii specifice, nu există dovezi că aceste îmbunătăţiri izolate sunt unice pentru jocurile video sau nu s-ar întâmpla oricum ca urmare a dezvoltării normale. Mai semnificativ, nu există absolut nicio dovadă de creştere a puterii creierului, maturizării creierului sau maturizării psihologice. Există, totuşi, o mulţime de preocupări cu privire la efectele secundare fiziologice şi pasivele de dezvoltare ale petrecerii timpului în faţa ecranelor. Aproape lunar apar noi dovezi cu privire la efectele adverse asupra unor lucruri precum ciclurile de somn, dezvoltarea vederii, dezvoltarea fizică şi aşa mai departe.

După cum am afirmat, jocurile video reprezintă o activitate de ataşament. Centrele de recompensă implicate în jocuri sunt tocmai cele care sunt concepute pentru a conduce copiii în relaţii. în mod tradiţional, a fost la latitudinea culturii să construiască infrastructura de ataşament. Cu toate acestea, cultura jocurilor de noroc nu a evoluat având în vedere educaţia parentală. Deci, jocurile video sunt, în mod implicit, o activitate de ataşament concurent. Copiii nu reuşesc să caute proximitatea cu familia lor atunci când joacă jocuri video; mai rău, activitatea în sine strică dorinţa de legătură cu familia.

Jocurile au fost întotdeauna importante pentru dezvoltare. Dar anumite tipuri de jocuri sunt esenţiale: jocuri care exersează corpul, jocuri care duc la stăpânirea abilităţilor de viaţă, jocuri care leagă generaţiile, jocuri care promovează cooperarea. Este greu să argumenteze că majoritatea jocurilor video de astăzi ar îndeplini aceste funcţii.

O funcţie importantă a jocurilor este de a ajuta copiii să dezvolte rezistenţa atunci când se confruntă cu experienţele de pierdere, pierdere şi lipsă. Viaţa este plină de eşecuri, iar jocurile oferă copiilor şansa de a se adapta la astfel de experienţe la un pas. Fie că este vorba de a pierde într-un joc de cărţi, de a pierde într-un joc de cuvinte, de a pierde într-un meci de fotbal sau de a pierde la bowling, totul este o pregătire pentru a face faţă pierderii şi lipsei în viaţă şi în relaţii.

Pentru a ne antrena pentru pierderile şi înfrângerile inevitabile pe care viaţa ni le va aduce – pentru a ne adapta – trebuie să trăim şi să acceptăm tristeţea pierderii şi inutilitatea de a ne dori ca aceasta să nu fi avut loc. Jocurile video de astăzi lipsesc remarcabil în acest sens. întâlnirea cu inutilitatea nu este niciodată suficient de lungă pentru a fi simţită şi, prin urmare, nu poate pregăti adaptarea şi rezistenţa necesare. în schimb, copilul trece la următoarea rundă, la următorul nivel, la următoarea provocare. Jocul este în primul rând o activitate fără lacrimi şi, prin urmare, de puţin folos în pregătirea unui copil pentru jocul vieţii. Nu există pierderi care să nu poată fi depăşite, nici un eşec care să nu poată fi anulat – deci nu există învăţare, nici adaptare.

Dar jocurile video nu contează ca joacă şi copiii nu au nevoie să se joace? Copiii trebuie neapărat să se joace. Dovezile cresc în mod constant cu privire la rolul esenţial al jocului în dezvoltarea sănătoasă. Nu numai că toate mamiferele tinere se joacă, dar este esenţial să facă acest lucru. Dezvoltatorii cred acum că jocul este motorul principal al dezvoltării creierului, că jocul constituie marginile în creştere ale procesului de maturizare. în joc apare mai întâi un sentiment de agenţie; este în joc că disonanţa interioară este întâlnită pentru prima dată; este în joc că adaptarea este mai întâi amorsată. Deci da, jocul este absolut vital pentru o dezvoltare sănătoasă.

Aici este problema. Jocurile video, în ciuda numelui lor şi a faptului că sunt jucate, nu contează în creierul nostru drept joc. O activitate este un joc autentic atunci când nu este bazată pe rezultate. în jocul adevărat, distracţia este în activitate, nu în rezultatul final. Jocul adevărat este de dragul jocului, nu pentru a câştiga sau a marca. Unele jocuri video contează, dar nu multe. Myst, care scufundă participantul într-o căutare fermecată fără a căuta să învingă pe altcineva, este probabil un bun exemplu de joc video care ar conta drept joc adevărat.

Jocurile video iau locul genului de joacă care ar trebui să aibă loc în viaţa unui copil. Cel mai important tip de joc din perspectiva dezvoltării este jocul emergent – atunci când iese la iveală adevăratul

sine creativ, curios şi încrezător al copilului. Acesta este un gen de joacă minunat, care se aventurează înainte, care are loc doar în urma activităţii de ataşament împlinitoare. Copiii, inclusiv tinerii, au nevoie de o mulţime de joacă emergentă şi, prin urmare, de multe ori de activitate de ataşament satioasă.

Având în vedere impactul jocurilor video, cel mai bun moment pentru această activitate este după ce un copil a avut genul de joacă care este bun pentru el sau ea. în ceea ce priveşte jocurile şi jocul, jocurile video nu ar trebui să fie niciodată felul principal. Dacă este, copilul are probleme. Cu cât un copil este mai puţin motivat să joace jocuri video, cu atât trebuie să avem mai puţine preocupări cu privire la echilibrul şi dezvoltarea sa mentală.

Există un loc pentru evadarea din realitate, dar numai dacă evadarea ne pregăteşte să îmbrăţişăm realitatea la întoarcerea noastră. Mulţi copii se angajează în jocuri video înainte de a prefera să fie ei înşişi sau să primească realitatea ca stare ideală de a fi. în vremurile care precedau filmele şi revoluţia digitală, imaginaţia era tot ce aveau nevoie copiii pentru a scăpa din când în când de realitate. Creierul putea face cu uşurinţă diferenţa dintre ceea ce era real şi ceea ce nu era. Acea graniţă s-a estompat datorită revoluţiei digitale; acum orice poate fi făcut să arate şi să se simtă real.
întreprinderile comerciale fac imaginaţia pentru copii. Nu este nevoie să te întorci la realitate, cel puţin nu pentru mult timp, pentru că următoarea evadare este la doar un clic distanţă. Se pare că nevoia noastră de a scăpa de realitate este direct proporţională cu eşecul nostru de a ne adapta la viaţa reală.

Până când un copil este suficient de matur pentru a prefera să fie el însuşi, până când el sau ea este pregătit să îmbrăţişeze realitatea şi este capabil să-şi exercite autocontrolul, cel mai bine este să nu acceptăm cererile de a se pierde pe sine în jocurile video şi divertismentul digital. . Realitatea trebuie să fie întotdeauna felul principal, iar inutilitatea evadării din realitate lecţia principală. Un copil ar trebui să poată plânge din cauza inutilităţii încercării de a apleca realitatea la aşteptările sale. Odată ce acea inutilitate a pătruns, evadarea din realitate din când în când este foarte distractiv şi destul de inofensiv.

Dar ce, se întreabă unii părinţi, despre tachinarea sau ostracizarea care poate rezulta din partea semenilor dacă, contrar normei, unui copil nu i se permite jocurile video sau accesul la internet? Acest lucru poate fi, într-adevăr, inconfortabil pentru un copil. Reiterăm totuşi că există lucruri mai rele decât să fii batjocorit de colegi imaturi. Un copil bine conectat cu adulţii poate suporta astfel de tachinari fără rău, deoarece are siguranţa emoţională de a nu depinde de părerea semenilor. Obiectivul pe termen lung al dezvoltării sănătoase trebuie să depăşească întotdeauna înţepătura pe termen scurt a dezaprobării colegilor.

EXISTA UN TIMP ŞI UN SEZON PENTRU ACORDAREA ACCESULUI NECONTROLAT LA INFORMAŢII ONLINE

Există un paradox profund şi tulburător în era informaţiei. Oamenii şi, cu siguranţă, copiii nu au fost proiectaţi să gestioneze cantitatea de informaţii la care au fost supuşi, chiar înainte de revoluţia digitală. Singurul mod în care creierul nostru poate procesa informaţii în primul rând este prin eliminarea a 95 până la 98% din aportul senzorial. Problema umană nu este că nu avem suficiente informaţii, ci mai degrabă că avem mult mai multe informaţii decât putem folosi. Efectul final şi paradoxal al creşterii accesului la informaţii este acela de a evoca alte apărări împotriva acesteia.

Nu cred că este un simplu accident faptul că epidemia de probleme de atenţie care afectează copiii noştri astăzi este paralelă cu barajul de informaţii la care sunt supuşi. Mecanismele noastre atenţionale, în special atunci când sunt imature, pur şi simplu nu sunt construite pentru a face faţă acestei cantităţi de supraîncărcare de informaţii. Este bine cunoscut că o astfel de supraîncărcare provoacă probleme de concentrare, probleme de memorie, probleme de recuperare şi probleme de distragere a atenţiei. Sistemele atenţionale nu se pot dezvolta corespunzător în timp ce se confruntă cu un atac constant de informaţii primite. Studiile arată că avem nevoie de timp nefuncţional, de timp departe de stimulare, pentru a integra informaţiile pe care le primim. Expunerea constantă la mass- media diminuează mai degrabă decât sporeşte capacitatea noastră de a absorbi informaţii.

Un alt mod de a privi acest lucru este că nu trebuie să ingerăm mai mult decât putem digera. Aceasta este o regulă cardinală pentru toţi sugarii când vine vorba de hrană. Pe măsură ce se dezvoltă capacitatea de a digera alimentele, ne putem uşura controlul. Chiar şi ca adult, totuşi, pot simţi toxicitatea care rezultă atunci când iau mai mult decât poate absorbi sistemul meu confortabil. Acelaşi principiu este valabil şi pentru informaţie. Dacă copiii ingeră mai multe informaţii decât pot digera, mecanismele lor atenţionale devin stresate şi, ca urmare, nu se dezvoltă corespunzător. Simptomele sistemelor atenţionale stresate şi imature includ probleme de concentrare, memorie, recuperare şi distragere a atenţiei. Majoritatea dintre noi suferă de acest tip de disfuncţie atenţională atunci când informaţiile sunt mai mult decât putem procesa. în aceste zile, mă trezesc tânjind după o stare în care să nu fiu supus la mai multe informaţii decât pot digera. în mod ironic, atunci când nu putem procesa şi utiliza informaţii, nu avem nevoie de mai multe informaţii, ci de mai puţine.

Trebuie să existe o mare pregătire pentru dezvoltare pentru a beneficia de informaţiile primite. Copilăria este momentul în care această pregătire trebuie să se dezvolte. Chiar dacă este epoca noastră de informare ca adulţi, nu trebuie să fie vârsta lor de informare ca copii. Nu există scurtături pentru a te pregăti pentru a lua în lume şi există un preţ mare de plătit pentru că te grăbeşti prea mult. Copilăria ar trebui să fie în primul rând despre ieşirea din copilărie, nu despre acceptare. Fluxul de informaţii interferează cu fluxul de idei emergente care trebuia să se întâmple mai întâi. în primul rând curiozitatea, dorinţa de a învăţa şi de a primi, apoi informaţii.

Unul dintre cele mai semnificative semne ale lipsei de ieşire emergentă la un copil este experienţa plictiselii. însuşi cuvântul plictiseală înseamnă o gaură. Când există o lipsă de ieşire emergentă în sistemul copilului – adică o lipsă de interes, curiozitate, iniţiativă şi aspiraţii – gaura rezultată este trăită ca plictiseală. în mod ironic, majoritatea oamenilor consideră că soluţia pentru plictiseală este mai multă stimulare. Acest lucru nu face decât să agraveze problema de bază, iar cercul vicios se intensifică. într-o epocă de informare şi

divertisment fără precedent, există semne şi indicii că plictiseala creşte în rândul copiilor noştri. Plictiseala este semnul unui copil care este golit de procesele interne emergente şi de conţinutul necesar pentru a avea în lume.

Deci, cel mai bun moment pe care copiii să-l ia în lumea lor este după ce au devenit plini de propriile idei, gânduri, semnificaţii şi contemplaţii. Acest lucru onorează ordinea naturală de dezvoltare a lucrurilor: fluxul de ieşire înainte de intrare.

PROVOCAREA PĂSTRĂRII ROLULUI NOSTRU DE FURNIZORI DE INFORMAŢII

Există un aspect al erei informaţiei care este cel mai îngrijorător pentru părinte şi copilărie. întotdeauna a fost responsabilitatea adulţilor să-şi informeze copiii. Nu numai conţinutul informaţiilor este important, ci şi contextul, momentul şi încadrarea.

A oferi copiilor răspunsuri înainte de a se forma întrebările înseamnă a-i întări împotriva puterii benefice a informaţiilor. A-i informa despre nesiguranţa lor existenţială – adică că ar putea muri sau că mami sau tati ar putea muri – înainte de a avea sentimentul că astfel de relaţii sunt pentru totdeauna este de-a dreptul crud. A oferi prematur informaţii despre sexualitate înseamnă a dăuna dezvoltării lor.

Informaţia a fost întotdeauna unul dintre instrumentele principale pentru creşterea copiilor noştri. Le spunem copiilor noştri ceea ce trebuie să ştie şi doar atât cât trebuie să ştie, când trebuie să ştie şi când suntem convinşi că sunt pregătiţi să facă faţă. S-ar putea argumenta că o mare parte din educaţia şi educaţia noastră implică păstrarea secretelor până când decidem că a şti este mai bine decât a nu şti. Luarea deciziilor despre ce şi când şi cum un copil ajunge să ştie despre ceva a fost întotdeauna prerogativa noastră ca părinţi şi profesori. Până acum, adică.

Era informaţiei a schimbat toate acestea. Nu mai putem lua acele decizii cruciale în ceea ce priveşte contextul, conţinutul şi momentul. Şi dacă decidem să denaturam adevărul pentru binele copilului, ne putem dovedi că greşim în câteva secunde. Care sunt implicaţiile pentru parenting, pentru predare, pentru copilărie?

O parte a rolului nostru alfa ca furnizor este, de asemenea, de a oferi informaţii când şi unde este nevoie. Copiii noştri ajung adesea să ştie mai multe decât noi despre multe lucruri, pot găsi informaţiile mai repede decât putem noi despre majoritatea lucrurilor şi nu ne mai văd ca o sursă a informaţiilor de care au nevoie. Acest lucru poate ameninţa foarte mult rolul nostru de punct de busolă în viaţa lor. Şi dacă nu ne folosesc ca punct de busolă, nici nu ne folosesc pentru îndrumare şi îndrumare, pentru a-şi orienta, pentru a-şi forma valorile, pentru a discerne binele de rău. Dacă nu le mai servim drept punct de busolă, ei pierd mult din ceea ce oferim noi ca adulţi responsabili pentru ei. Dezvoltarea sănătoasă este pusă în pericol. Neil Postman susţine că copilăria în sine este pusă în pericol atunci când adulţii nu mai au secrete faţă de copii.

în acest sens, Postman a declarat: „Dacă părinţii doresc să păstreze copilăria propriilor copii, ei trebuie să conceapă parentingul ca pe un act de rebeliune împotriva culturii". încă o dată, părinţii trebuie să devină tamponul societăţii, nu agentul societăţii. Cu cât putem juca mai mult acest rol tampon în ceea ce priveşte accesul copiilor noştri la informaţii, cu atât mai bine. Dar chiar dacă nu putem, nu totul este pierdut.

Este posibil să nu putem concura cu Google în calitate de transportatori de informaţii, dar, din fericire, nu avem nevoie. Ceea ce copiii noştri trebuie să fie informaţi cel mai mult nu este lumea lor, ci ei înşişi. Ei trebuie să-şi vadă valoarea şi semnificaţia reflectate în ochii noştri, afirmate prin vocea noastră şi exprimate prin gesturi. Google nu poate oferi asta. Ceea ce au nevoie cel mai mult şi ceea ce nu le poate oferi internetul, sunt informaţii cu privire la invitaţia lor de a exista în prezenţa noastră. De aceea trebuie să ne ţinem de copiii noştri.

Copiii orientaţi spre egali vor căuta aceste informaţii la colegii lor, la care acum au acces instantaneu prin mesaje text şi prin intermediul reţelelor sociale. Cred că putem supravieţui acestei lovituri pentru rolul nostru de furnizori. Dacă nu putem concura în a le oferi răspunsurile, trebuie să săpăm adânc pentru a deveni răspunsurile copiilor noştri. în ciuda accesului lor universal şi imediat

la informaţie, există încă informaţii care ar trebui să vină doar de la noi.

Există şi alte moduri prin care putem compensa faptul că ne pierdem rolul de furnizor de informaţii. în trecut, acest rol a fost o sursă primară de dependenţă. Trebuie să găsim alte arene în care să ne invităm copiii să depindă de noi. Mulţi dintre noi avem abilităţi şi hobby-uri de care ar putea beneficia copiii noştri. O parte a dansului dependent de alfa este transmiterea acestor activităţi. Prea mulţi dintre noi externalizează predarea acestor abilităţi către alţii: mersul pe bicicletă, zborul cu zmeul, prelucrarea lemnului, tricotarea, înotul, aruncarea unei mingi. Ne trimitem copiii în centre comunitare, tabere de zi şi tabere de vară pentru a învăţa aceste abilităţi. Ar trebui mai degrabă să fim posesivi de aceste oportunităţi de a ne invita copiii să depindă de noi. Mult mai importantă decât abilităţile care trebuie stăpânite este relaţia care se dezvoltă prin astfel de interacţiuni. Având în vedere că nu mai suntem furnizorii naturali de informaţii şi păstrătorii secretelor, nu ne putem permite să pierdem mult mai mult.

CÂŞTIGĂREA COPILULUI „PIERDUT”.

Mulţi dintre noi disperăm să depăşim competiţia pentru atenţia copiilor noştri reprezentată de dispozitivele digitale şi de internet. Aceasta, adesea, este o provocare serioasă şi aproape insolubilă pentru părinţii tinerilor orientaţi spre egali.

într-adevăr, nu există nicio ieşire decât prin. Trebuie să ne confruntăm cu problema la bază şi trebuie să facem acest lucru cu răbdare, sârguinţă şi încredere. După cum am spus mai devreme, poate fi nevoie să ne recâştigăm copiii mai întâi. Nu putem să-i hrănim decât dacă se hrănesc la masa noastră. Dacă lumea copiilor noştri a devenit egală, atunci trimiterea de mesaje text va fi preocuparea lor, iar Facebook va fi locul în care locuiesc. Poate fi prea târziu pentru a aborda aceste probleme de conexiune digitală, dar niciodată nu este prea târziu pentru a aborda orientarea subiacentă de la egal la egal care o conduce. Aceasta este o chestiune de relaţie şi orice progres în această arena va reduce impulsul corespunzător pentru conexiunea socială. Amintiţi-vă că nu ar exista Facebook dacă

nu ar fi orientarea către colegi, aşa că trebuie abordat mai întâi.

încă o dată, dacă copilul dă dovadă de obsesivitate sau furiş, este imperativ să renunţi la încercarea de a-l controla. Astfel de semne demonstrează că divertismentul sau jocurile video sau conexiunile digitale îndeplinesc o funcţie în viaţa unui copil pe care nu ar trebui să o aibă. Un astfel de copil are nevoie de ajutorul nostru, nu de o interacţiune mai supărătoare. Nu ar trebui să provocăm în mod deschis un copil deja dependent, încercând să controlăm comportamentul.

Nu există o soluţie pentru ameninţarea digitală în afara relaţiei noastre cu copiii noştri – încercările de a controla, interzice sau priva accesul vor eşua în absenţa a ceea ce am numit „putere relaţională". Mai bine să ne mușcăm limba, să ne acceptăm tristeţea şi să recunoaştem şi să recunoaştem inutilitatea abordărilor coercitive care nu ar face decât să amărească şi mai mult relaţia părinte-copil. Acest lucru este greu de făcut atunci când propria noastră frustrare şi îngrijorare ne-ar determina să intervenim cu mai multă forţă – şi când atât de multe aşa-zise autorităţi îndeamnă la autoritarism. Nu există un substitut în astfel de cazuri pentru abordarea pacientului, iubitoare pe care am recomandat-o.

Marshall McLuhan a sugerat că inovaţiile tehnologice ar trebui înţelese nu în ceea ce priveşte conţinutul lor, ci în ceea ce priveşte modul în care schimbă societatea. Când creăm o nouă tehnologie, ne schimbăm pe noi înşine în moduri fundamentale. Şi pentru fiecare extensie există întotdeauna o amputaţie corespunzătoare.

Dispozitivele digitale au extins accesul copiilor noştri unul la altul, dar ceea ce este amputat este conexiunea lor vitală cu noi. în timp ce tehnologia ne-a extins raza de acţiune, ne-a perturbat rădăcinile.

Conectivitatea socială în rândul tinerilor noştri este aproape omniprezentă, cu mai mult de trei sferturi dintre studenţii noştri de liceu şi colegiu conectându-se între ei prin intermediul reţelei sociale preferate prin intermediul telefonului mobil. Acesta este lipiciul care îi ţine împreună, dar este şi paa care se intersectează între ei şi cei a căror legătură iubitoare le-ar putea alina foamea de ataşament şi le-

ar putea stimula maturizarea.

Mulţi dintre noi s-au confruntat cu perturbări în conexiunea de familie, pe măsură ce fiii şi fiicele noştri (şi chiar şi soţii noştri) îşi folosesc telefoanele mobile atunci când sunt împreună cu noi, sau se grăbesc prin mese sau orele speciale de familie pentru a reveni la mesajele lor de mesaje, e-mailuri şi reţele sociale, networking, de teama de a nu cadea prin fisurile ataşamentului. Nu este suficient să mai fii unul cu celălalt pentru ca legătura să aibă loc. în vremuri, cel puţin obişnuiam să ne aducem copiii înapoi după şcoală sau după grădiniţă, când colegii lor nu mai erau accesibili sau disponibili. Am avut şansa să le facem din nou ale noastre, să restabilim legătura prin care am putea fi părinţi. Datorită tehnologiei, colegii sunt acum omniprezenţi în viaţa copiilor noştri.

Provocarea noastră, mai mult ca niciodată, este să ne ţinem de copiii noştri. Dacă ne putem ţine de ei, îi putem face imuni la partea întunecată a revoluţiei digitale. Trebuie să le oferim şansa de a se maturiza astfel încât să devină stăpânii acestor noi unelte, nu sclavii lor.

***Dinamica contravoinței este explicată în capitolul 6.**

GLOSAR

adaptare/adaptare/proces de adaptare
Procesul de adaptare se referă la acea forţă naturală de creştere prin care un copil este schimbat – se dezvoltă emoţional sau învaţă noi realităţi – ca urmare a înţelegerii cu ceva ce nu poate fi schimbat. Acesta este procesul prin care copiii învaţă din greşelile lor şi beneficiază de eşec. Acesta este şi procesul prin care adversitatea schimbă un copil în bine.

adolescent
Folosesc termenul adolescenţă pentru a mă referi la puntea dintre copilărie şi maturitate. în general, se referă la acel moment de la debutul pubertăţii până la asumarea rolurilor de adult în societate.

afacere

Vezi afacerea ataşamentului,

alarma

Vezi alarma ataşamentului,

ataşament

în termeni ştiinţifici, un ataşament se referă la impulsul sau relaţia caracterizată prin urmărirea şi păstrarea proximităţii. Proximitatea este latină pentru „apropiere”. în definiţia sa cea mai largă, ataşamentul uman include mişcarea către apropiere de orice fel: fizică, emoţională şi psihologică.

afacere de ataşament

Eliminaţi conotaţia sexuală şi această analogie funcţionează pentru orientarea la egal la egal. Esenţa unei relaţii maritale este atunci când un ataşament exterior concurează sau elimină contactul şi apropierea cu un soţ. Atunci când ataşamentele de la egal la egal îl îndepărtează pe copil de părinţi, afectează dezvoltarea.

alarma ataşamentului

Creierul uman este programat să-şi alarmeze gazdele atunci când se confruntă cu separarea de cei de care sunt ataşaţi. Alarma de ataşament funcţionează pe mai multe niveluri: instinct, emoţie, comportament, chimie şi sentiment. Dacă alarma este simţită, aceasta poate fi trăită ca frică, anxietate, conştiinţă, nervozitate sau teamă şi, în general, va determina copilul să fie precaut. Dacă această alarmă nu este simţită în mod conştient, se poate manifesta ca tensiune sau agitaţie.

creier de ataşament

Un termen pentru părţile creierului şi ale sistemului nervos care

servesc ataşamentului. Nu se referă la o anumită locaţie, ci mai degrabă la o anumită funcţie a creierului împărtăşită de mai multe regiuni ale creierului. Multe alte creaturi au acest ataşament funcţionând ca parte a aparatului lor cerebral, dar numai fiinţele umane au capacitatea de a deveni conştienţi de procesul de ataşament.

conştiinţa ataşamentului
Se referă la sentimentele rele care sunt declanşate la o persoană – în special la un copil – atunci când se gândeşte, face sau ia în considerare ceva care ar evoca dezaprobarea, distanţarea sau dezamăgirea celor de care este ataşat. Conştiinţa ataşamentului ajută la menţinerea copiilor aproape de figurile lor de ataşament – în mod ideal, de părinţii lor. Când un copil devine orientat spre semeni, conştiinţa ataşamentului serveşte relaţiei cu semenii.

dansul ataşamentului Vezi
colecţionare de dans.

dominarea ataşamentului
Pentru a facilita dependenţa, ataşamentul atribuie automat o persoană într-o poziţie dependentă de căutare de îngrijire sau într-o poziţie dominantă de îngrijire. Acest lucru este valabil mai ales pentru creaturile imature, cum ar fi copiii – sau adulţii imature, de altfel. Copiii trebuie să fie într-o poziţie dependentă în căutarea îngrijirii cu adulţii responsabili pentru ei.

frustrarea ataşamentului
Frustrarea care este evocată atunci când ataşamentele nu funcţionează: când contactul este zădărnicit sau când se pierde sentimentul de conexiune.

incompatibilitatea ataşamentului
Ataşamentele sunt incompatibile atunci când un copil nu poate păstra

apropierea sau un sentiment de conexiune în două relaţii simultan. Incompatibilitatea este creată atunci când, de exemplu, copilul primeşte un set de indicii despre cum să acţioneze şi cum să fie de la părinţi şi un set complet diferit de semeni. Cu cât ataşamentele de lucru sunt mai incompatibile, cu atât este mai probabil ca ataşamentul să se polarizeze.

reflex de ataşament
Există multe reflexe primitive de ataşament menite să păstreze proximitatea prin simţuri. Copilul care apucă degetul părintelui apăsat în palmă este un exemplu.

sat de ataşament
Reţeaua de ataşamente care oferă contextul în care să creşti un copil. în societăţile tradiţionale, satul de ataşament corespundea satului propriu-zis în care locuiau şi creşteau oamenii. în societatea noastră, trebuie să creăm satul de ataşament.

ataşament gol
Absenţa unui sentiment de contact sau conexiune cu cei cărora ar trebui să fie ataşată.

înapoi în ataşamente
Stabilirea asemănării sau a conexiunii cu cineva prin distanţarea şi înstrăinarea altora. Doi copii, de exemplu, se vor apropia unul de celălalt insultând sau dispreţuind un al treilea.

natura bipolară a ataşamentului
La fel ca magnetismul, ataşamentul este polarizat. Ori de câte ori proximitatea este urmărită cu o persoană sau cu un grup, contactul şi apropierea cu ceilalţi sunt rezistate. Copilul va rezista în special celor pe care îi percepe drept competiţie faţă de cei cu care caută în mod activ ataşamentul. Când copilul devine orientat spre egali, aceşti ceilalţi sunt părinţii şi alţi adulţi care se îngrijesc.

colecţionare de dans
Un termen care se referă la instinctele umane de curte care sunt menite să-i atragă pe alţii de noi. Am ales termenul de colecţie pentru a scăpa de conotaţiile sexuale care sunt asociate cu curtarea şi cortegirea. „Dansul” se referă la aspectul interactiv al acestui proces.

punct de busolă
Folosit aici pentru a se referi la punctul de referinţă uman care este creat de ataşamentul de la care un copil se orientează şi îşi ia indiciile. Fiecare copil are nevoie de un punct de busolă uman.

ataşamentul concurent
Vezi incompatibilitatea ataşamentului.

contravoinţă
Acest termen se referă la instinctul uman de a rezista presiunii şi constrângerii. Acest instinct serveşte ataşamentului pentru a împiedica copiii să fie influenţaţi în mod nejustificat de cei de care nu sunt ataşaţi. Contravoinţă, cu excepţia cazului în care este amplificată de orientarea către semeni sau de alţi factori, serveşte, de asemenea, dezvoltării, făcând loc formării propriei voinţe a copilului, apărând voinţa altora.

apărat împotriva vulnerabilităţii
Creierul uman este conceput pentru a proteja împotriva unui sentiment de vulnerabilitate prea copleşitor. Atunci când aceste mecanisme de protecţie sunt cronice şi omniprezente, aceasta duce la o stare de a fi apărat împotriva vulnerabilităţii. Aceste mecanisme de protecţie implică filtre emoţionale şi perceptuale care filtrează informaţiile pe care persoana le-ar găsi rănită şi dureroasă.

detaşamentul defensiv
Vezi detaşare.

detaşare

Acest termen se referă la o rezistenţă la proximitate; o astfel de rezistenţă este o apărare împotriva vulnerabilităţii. Cel mai adesea, contactul şi apropierea sunt rezistate pentru a evita rănirea despărţirii. Această reacţie instinctivă este un mecanism obişnuit de apărare, dar dacă devine blocată şi omniprezentă, distruge contextul pentru creşterea parentală şi pentru dezvoltarea sănătoasă.

diferenţiere
Se referă la procesul de creştere de separare sau individualizare. Dacă ataşamentul cu adulţii care îi îngrijesc este prima fază a dezvoltării, diferenţierea este a doua. Entităţile sau fiinţele trebuie mai întâi să fie suficient de diferenţiate înainte de a putea fi integrate cu succes. Din acest motiv, diferenţierea sănătoasă trebuie să preceadă socializarea, altfel persoana nu va putea experimenta împreună fără să-şi piardă simţul de sine.

dominaţie

Vezi dominanţa ataşamentului,

emergente
Vezi procesul emergent.

energie emergentă Vezi
procesul emergent.

proces emergent
Acel proces de diferenţiere al vieţii al cărui scop este viabilitatea copilului ca fiinţă separată. Se caracterizează printr-un tip de energie care se aventurează înainte, care apare spontan din interiorul copilului în curs de dezvoltare. Se vede la copii mici. Acest proces este spontan, dar deloc inevitabil – depinde de satisfacerea nevoilor de ataşament ale copilului. Procesul emergent dă naştere la multe

dintre atributele pe care le considerăm de dorit la un copil: simţul responsabilităţii, responsabilitatea, curiozitatea, interesul, limitele, respectul pentru alţii, individualitatea, personalitatea.

emoţie
Termenul are două semnificaţii rădăcină: „a fi agitat” şi „a se mişca”. Emoţia este cea care îl mişcă pe copil, cel puţin până când intenţiile au devenit suficient de puternice pentru a determina comportamentul. Orice creatură cu sistem limbic, partea emoţională a creierului, are emoţie, dar numai oamenii sunt capabili să fie conştienţi de emoţia lor. Partea conştientă pe care o numim sentimente. Emoţia are multe aspecte: chimice, fiziologice şi motivaţionale. Emoţiile nu trebuie să fie simţite pentru a ne mişca – de multe ori suntem mânaţi de emoţii inconştiente.

intimitate emoţională

Un sentiment de apropiere şi conexiune care se simte emoţional,

platirea culturii

Pierderea transmisiei verticale tradiţionale a culturii în care obiceiurile şi tradiţiile se transmit din generaţie în generaţie. Este, de asemenea, un joc de cuvinte care conotă moartea culturii, ca în „flatlining” undelor cerebrale.

fuga de vulnerabilitate
Vezi apărat împotriva vulnerabilităţii.

Identificare
O formă de ataşament în care cineva devine acelaşi cu persoana sau lucrul de care este ataşat. De exemplu, a te ataşa de un rol înseamnă a te identifica cu un rol.
principiul imediatităţii
Principiul teoriei învăţării care susţine că pentru a obţine o schimbare

a comportamentului, trebuie să intervină imediat atunci când un copil este în afara liniilor. Acest principiu a fost derivat din studii cu porumbei şi şobolani.

individualism
Acest termen este adesea confundat cu individualitatea şi îi dă un nume prost. Individualismul se referă la ideea că nevoile individului sunt primordiale faţă de nevoile grupului sau ale comunităţii. Această confuzie îi face adesea pe oameni să creadă că individualizarea este opusul comunităţii, spre deosebire de condiţia prealabilă pentru adevărata comunitate.

individualitate
Acea parte a personalităţii care este indivizibilă şi nu este împărtăşită denimeni altcineva. Individualitatea este rodul procesului de a deveni o fiinţă separată din punct de vedere psihologic, care culminează cu înflorirea deplină a unicităţii cuiva. A fi un individ înseamnă a avea propriile înţelesuri, propriile idei şi limite. Este să apreciezi propriile preferinţe, principii, intenţii, perspective şi obiective. Este să stai într-un loc ocupat de nimeni altul.

individuarea
Procesul de a deveni un individ, distinct şi diferenţiat de ceilalţi şi viabil ca fiinţă separată. Acest concept este adesea confundat cu individualismul, definit mai sus.

instinct
Prin instinct se înţelege îndemnurile sau impulsurile profunde de a acţiona care sunt comune tuturor oamenilor. Deoarece ataşamentul este impulsul preeminent, cele mai multe dintre instinctele noastre servesc ataşamentului. Sursa acestor impulsuri de a acţiona este adânc în sistemul limbic al creierului uman. Instinctele umane, totuşi, ca şi instinctele altor creaturi, au nevoie de stimuli corespunzători din

mediu pentru a fi declanşaţi corespunzător. Ele nu sunt neapărat automate.

proces de integrare
Forţa de creştere naturală care implică amestecarea entităţilor separate. în această carte, folosim această expresie pentru a ne referi la procesul de dezvoltare care are loc pe măsură ce diferitele elemente ale personalităţii se unesc pentru a crea un nou întreg — de exemplu, emoţiile ostile pot fi integrate cu sentimente care le-ar controla, cum ar fi compasiunea sau anxietatea. . Acest amestec este cel care produce perspectivă, echilibru, maturitate emoţională şi maturitate socială. Esenţa integrării, în domeniul social, este amestecarea fără amestecare sau unirea fără pierderea separaţităţii. Acest lucru necesită o diferenţiere prealabilă suficientă.

minte integratoare
Când procesul de integrare este activ, mintea colectează gândul sau sentimentul care ar intra în conflict cu orice este în focalizare. Acest lucru aduce echilibru şi perspectivă.

funcţionare integrativă

Vezi procesul de integrare.

intuiţie
Când folosesc acest termen, mă refer de obicei la cunoaşterea care este mai degrabă simţită decât cunoscută, inconştientă spre deosebire de conştientă. Totuşi, intuiţia noastră va fi la fel de bună ca şi înţelegerea noastră. Cu cât suntem mai precisi în percepţiile noastre, cu atât putem avea mai multă încredere în intuiţia noastră.

maturare
Acel proces prin care un copil ajunge să-şi realizeze potenţialul uman. Deşi creşterea psihologică este spontană, nu este inevitabil. Dacă

circumstanţele nu sunt favorabile, un copil poate îmbătrâni fără să crească cu adevărat. Cele trei procese primare prin care copiii se maturizează sunt apariţia, adaptarea şi integrarea.

orientare/orientare/orientare

A te orienta înseamnă a te orienta. în calitate de fiinţe umane, acest lucru implică nu numai să înţelegeţi unde vă aflaţi, ci şi cine sunteţi şi cât de mult contează. De asemenea, presupune crearea unui sens mediului înconjurător. O parte semnificativă a orientării este de a obţine indicii despre cum să fii şi ce să faci, despre ceea ce este important şi ce se aşteaptă. Atâta timp cât copiii nu sunt încă capabili să se orienteze, ei se orientează prin cei de care sunt ataşaţi. Copiii orientaţi spre egali se uită la semenii lor, nu la adulţi, pentru a se orienta şi pentru a obţine indicii despre cum să fie, cum să se vadă pe ei înşişi, despre ce valori să urmeze.

vid de orientare (vide de orientare)

Deoarece copiii se orientează după cei de care sunt ataşaţi, se simt pierduţi şi dezorientaţi atunci când sentimentul conexiunii dispare. Acest vid de semne şi semnificaţii este intolerabil pentru copii, forţând de obicei reataşarea faţă de cineva sau ceva – în cultura noastră, cel mai adesea acest reataşament este faţă de semeni.

impotenţa părintească

Folosesc acest termen în sensul cel mai strict al cuvântului: lipsă de putere suficientă. Părinţii trebuie să fie împuterniciţi de ataşamentul copilului lor faţă de ei pentru a-şi îndeplini responsabilităţile parentale. Cu cât această legătură este mai slabă, cu atât părintele devine mai impotent.

parentalitatea

Prin paternitate mă refer la funcţia de părinte, în felul în care vechii romani foloseau cuvântul – o îndatorire, sarcină sau funcţie specială conferită unei persoane. Pentru romani, această lucrare specială le-a

fost conferită de guvernul lor. Pentru părinţi, acest serviciu special este ceva ce poate fi conferit doar prin ataşarea unui copil. A fi părinte biologic, părinte adoptiv sau părinte vitreg nu înseamnă automat parentalitate în acest sens – doar prin ataşamentul copilului este un părinte introdus în funcţie şi echipat pentru serviciu.

putere pentru părinte
Mulţi oameni confundă puterea cu forţa. Prin putere mă refer nu la constrângere sau pedepse, ci la autoritatea naturală pe care o au părinţii atunci când copiii lor se conectează activ cu ei şi caută la ei indicii despre cum să fie, cum să se comporte, ce valori să urmeze. De fapt, cu cât avem mai multă putere, cu atât mai puţin trebuie să recurgem la forţă – şi invers.

sindromul preşcolarului
Folosesc acest termen pentru a descrie setul de trăsături şi probleme care rezultă din lipsa funcţionării integratoare la copii. Normal la preşcolari, numesc aceste trăsături şi probleme sindromul preşcolarului atunci când caracterizează copiii şi adolescenţii care nu mai sunt preşcolari, dar nu au crescut din această deficienţă de dezvoltare. în cultura noastră, orientarea către egali este cea mai frecventă cauză a unei astfel de dezvoltări oprite.

imaturitatea psihologică
Vezi maturizare.

intimitate psihologică
Un sentiment de apropiere sau de conexiune care provine din a fi văzut sau auzit în sensul de a fi cunoscut sau înţeles.

scripting
Analogia scenariului este împrumutată din profesia de actorie în care comportamentul trebuie jucat pentru că nu îşi are originea în actor. Aşa este cazul maturităţii. Situaţiile sociale cer o maturitate pe care copiii noştri poate nu au atins-o încă. Nu îi putem face să crească la

comandă, dar putem să îi facem să acţioneze maturi în situaţii date, oferind indicii pentru ce să facă şi cum să facă acest lucru. Pentru ca un copil să accepte o astfel de direcţie, adultul trebuie să fie în poziţia de dătător de semnale în viaţa copilului, rod al ataşamentului copilului faţă de părinte. Un scenariu bun se concentrează pe ceea ce trebuie făcut în loc de ceea ce nu trebuie făcut şi oferă indicii care pot fi urmărite cu uşurinţă de către copil.

simţul agenţiei
Rădăcinile latine ale „agent" înseamnă „a conduce" ca în a conduce un car. A avea un sentiment de acţiune înseamnă a te simţi ca şi cum cineva s-a aflat în scaunul şoferului – un loc în care apar opţiuni şi există opţiuni. Copiii nu se nasc cu un sentiment de agenţie; este un rod al procesului de maturizare al apariţiei sau individuaţiei.

socializare
Procesul de a deveni apt pentru societate. Acesta a fost perceput în mod tradiţional ca un proces singular, separat şi distinct de celelalte două procese de dezvoltare importante, ataşamentul şi individuarea. La o examinare mai atentă, totuşi, cea mai mare parte a socializării are loc prin ataşament şi prin procesele care îl servesc – identificare, emulare, căutarea semnificaţiei, păstrarea proximităţii. Ataşamentul este primul dintre aceste trei procese de dezvoltare, diferenţierea al doilea. Când acestea două funcţionează bine, adevărata socializare poate apărea spontan.

predabilitate
A fi predat înseamnă a fi receptiv la a fi predat şi motivat să înveţe. Factorul de predare se referă la acele aspecte din ecuaţia de învăţare care sunt de natură psihologică, relaţională şi emoţională. Capacitatea de predare nu este acelaşi lucru cu inteligenţa. Un copil poate fi foarte inteligent şi complet de neînvăţat şi invers.

lacrimi de inutilitate

Este un reflex uman să plângi atunci când inutilitatea se afundă, mai ales dacă frustrarea a fost intensă. Sentimentele corespunzătoare sunt cele de tristeţe şi dezamăgire. Inutilitatea este ceea ce experimentăm când ceva nu va funcţiona sau nu poate funcţiona. Când inutilitatea se înregistrează emoţional, semnalele sunt trimise către glandele lacrimale, rezultând lăcrimarea ochilor. Aceste lacrimi sunt diferite de lacrimile de frustrare. Experienţa de a obţine acel ceva este inutilă, iar sentimentele însoţitoare de tristeţe şi eliberare sunt importante pentru dezvoltarea unui copil. Copiii orientaţi spre egali sunt remarcabil de lipsiţi de lacrimi de inutilitate.

temperament
Folosesc termenul în sensul său rădăcină care denotă un amestec. Temperamentul este un amestec de trăsături, temperatura un amestec de cald şi rece, etc. Romanii au folosit acest termen pentru a descrie amestecul potrivit de ingrediente pentru a face lutul de olar. Cheia pentru comportamentul civilizat şi autocontrol sunt sentimentele amestecate. A-ţi pierde cumpătul ar fi însemnat, prin urmare, a pierde amestecul de impulsuri şi sentimente conflictuale care ar permite autocontrolul.

element de revenire
Gândurile, sentimentele sau intenţiile care ar opri impulsurile de a acţiona în moduri nepotrivite – de exemplu, dragostea ar tempera dorinţa de a răni, teama de consecinţe poate tempera un impuls de a acţiona într-un mod distructiv sau capacitatea de a vedea ce este al altei persoane, punctul de vedere temperează tendinţa de a fi dogmatic. O astfel de temperare aduce echilibru personalităţii sau perspectiva percepţiei.

necomprimat
Prin netemperat se înţelege neamestecat sau neatenuat sau unilateral. A fi lipsit de temperatură înseamnă a fi lipsit de orice simţ al dialogului intern, al conflictului sau al discordiei în conştiinţă. Semnul principal al imaturităţii emoţionale şi sociale este experienţa

şi exprimarea nemodificată. Persoana lipsită de temperare nu are sentimente amestecate cu privire la nimic. Vezi şi temperament.

vulnerabil/vulnerabilitate
A fi vulnerabil înseamnă a fi capabil să fii rănit. Ca oameni, nu doar ne putem simţi rănile, ci şi vulnerabilitatea. Creierul uman este conceput pentru a proteja împotriva unui sentiment de vulnerabilitate prea copleşitor. Vezi şi apărat împotriva vulnerabilităţii.

NOTE

CAPITOLUL 1: DE CE PĂRINŢII CONTINGĂ MAI MULT CA ORICANDĂ

1. Judith Harris, The Nuture Assumption (New York: Simon & Schuster, 1999).

2. Michael Rutter şi David J. Smith, eds., Psychosocial Disorders in Young People: Time Trends and Their Causes (New York: John Wiley and Sons, Inc., 1995).

3. Aceasta a fost concluzia profesorului David Shaffer, un important cercetător şi scriitor de manuale în psihologia dezvoltării, după ce a trecut în revistă literatura despre influenţa colegilor. Comentând cercetarea actuală, el afirmă „... este corect să spunem că colegii sunt grupul de referinţă principal pentru întrebările de forma „Cine sunt eu?”” (David R. Shaffer, Developmental Psychology: Childhood and Adolescence, ed. a 2-a. [Pacific Grove, California: Brooks/Cole Publishers, 1989], p. 65.)

4. Statisticile de sinucidere sunt de la Centrul Naţional pentru Prevenirea şi Controlul Leziunilor din Statele Unite şi de la Societatea Centrului McCreary din Canada. Statisticile privind tentativele de sinucidere sunt şi mai alarmante. Urie Bronfenbrenner citează statistici care indică faptul că încercările de sinucidere ale adolescenţilor aproape s-au triplat în perioada de douăzeci de ani dintre 1955 şi 1975. (Urie Bronfenbrenner, „The Challenges of Social Change to Public Policy and Development Research.” Lucrare prezentată la reuniunea bienală a Societăţii for Research and Child Development, Denver, Colorado, aprilie 1975).

5. Harper’s, decembrie 2003.

6. Profesorul James Coleman şi-a publicat descoperirile într-o carte intitulată The Adolescent Society (New York: Free Press, 1961).

1. John Bowlby, Ataşament, ed. a 2-a. (New York: Basic Books, 1982), p. 46.

2. Robert Bly, The Sibling Society (New York: Vintage Books, 1977), p. 132.

3. Acestea au fost constatările când doi cercetători au examinat rezultatele a nouăzeci şi două de studii care au implicat treisprezece mii de copii. Pe lângă mai multe probleme de şcoală şi de comportament, aceştia au suferit şi concepte de sine mai

negative și au avut mai multe probleme să se înțeleagă cu părinții. Descoperirile lor au fost publicate în Psychological Bulletin 110 (1991): 26-46. Articolul se intitulează „Divorțul parental și bunăstarea copiilor: o meta-analiză". Reiat indirect este un sondaj din 1996 realizat de Statistics Canada, care a constatat că copiii cu părinți singuri sunt mult mai probabil să fi repetat o clasă, să fie diagnosticați cu tulburare de conduită sau să aibă probleme cu anxietatea, depresia și agresivitatea.

4. Cercetările psihiatrului britanic Sir Michael Rutier readuc acasă acest punct. El a descoperit că problemele de comportament erau chiar mai probabile la copiii care trăiau în căsnicii intacte, dar discordante decât la copiii divorțați care trăiau în case relativ lipsite de conflicte. (Michael Rutier, „Separarea părinte-copil: Efecte psihologice asupra copiilor," Jurnalul de psihologie și psihiatrie a copilului 12 [1971]: 233-256.)

5. Bly, Societatea fraților, p. 36.

6. Erik Erikson, Childhood and Society (New York: W.W. Norton, 1985).

CAPITOLUL 5: DE LA AJUTOR LA OBSTANCIU: CÂND ATAȘAMENTUL FUNcționează împotriva noastră

1. John Bowlby, Atașament, ed. a 2-a. (New York: Basic Books, 1982), p. 377.

CAPITOLUL 6: CONTRAVOINTA: DE CE COPIIII DEVIN NESOBEDIENT

1. M. R. Lepper, D. Greene si R. E. Nisbett, „Undermining Children's Intrinsic Interest with Extrinsic Rewards: A Test of the Over-justification Hypothesis", Journal of Personality and Social Psychology 28 (1973):129-137.

2. Edward Deci, Why We Do What We Do: Understanding Self-Motivation (New York: Penguin Books, 1995), pp. 18 si 25.

1. Howard Gardner, Psihologia dezvoltării, ed. a 2-a. (New York: Little, Brown & Company, 1982).

2. The Globe and Mail, 12 aprilie 2004.

3. Vancouver Sun, 30 august 2003.

1. Un eşantion de astfel de studii ar include:

- **J. D. Coie şi A. N. Gillessen, „Peer Rejection: Origins and Effects on Children's Development", Current Directions in Psychological Science 2 (1993):89-92.**
- **P. L. East, L. E. Hess şi R. M. Lerner, „Peer Social Support and Adjustment of Early Adolescent Peer Groups", Journal of Early Adolescence 7 (1987): 153-163.**
- **K. A. Dodge, G. S. Pettit, C. L. McClaskey şi M. M. Brown, „Social Competence in Children", Monografii ale Societăţii pentru Cercetare în Dezvoltarea Copilului 51 (1986).**

2. Cel mai amplu studiu a fost National Longitudinal Study of Adolescent Health din Statele Unite, care a implicat aproximativ nouăzeci de mii de adolescenţi americani. Studiul realizat de psihologul Michael Resnick şi de o duzină de colegi ai săi a fost intitulat „Protecting Adolescents from Harm: Findings from the National Longitudinal Study on Adolescent Health" şi publicat în Jurnalul Asociaţiei Medicale Americane în septembrie 1997. Aceasta este şi concluzia regretatul Julius Segal, unul dintre pionierii cercetării rezilienţei, precum şi autorii cărţii Raising Resilient Children, Robert Brooks şi Sam Goldstein. (R. Brooks şi S. Goldstein, Raising Resilient Children [New York: Contemporary Books, 2001].)

3. Segal este citat de Robert Brooks, Ph.D., de la Harvard Medical School, în articolul său „Self-worth, Resilience and Hope: The Search for Islands of Competence". Acest articol poate fi găsit în sala de lectură electronică a Centrului pentru Dezvoltare şi învăţare. Adresa URL este www.cdl.org/resources/reading_room/self_worth.html.

4. John Bowlby, Loss (New York: Basic Books, 1980), p. 20.

CAPITOLUL 9: ÎNCHIS ÎN IMATURITATE

1. Robert Bly, The Sibling Society (New York: Vintage Books, 1977), p. vii.

2. Pentru o discuție completă despre aspectele fiziologice ale dezvoltării creierului uman și relația lor cu creșterea psihologică, a se vedea Geraldine Dawson și Kurt W. Fischer, Human Behavior and the Developing Brain (New York: Guildford Press, 1994), în special capitolul 10.

3. Carl Rogers, On Becoming a Person (New York: Houghton Mifflin, 1995), p. 283.

1. Această statistică a fost citată de Linda Clark de la New York City Board of Education, într-o adresă la cea de-a 104-a reuniune anuală a Asociației Americane de Psihologie.

2. Aceste statistici au fost citate de Michelle Borba, autoarea cărții Building Moral Intelligence, într-un discurs la o conferință națională despre școli sigure, ținută la Burnaby, British Columbia, 19 februarie 2001.

3. Raportul lui Barbara Cottrell se numește Parent Abuse: The Abuse of Parents by Their Teenage Children. A fost publicat de Health Canada în 2001.

4. Acest sondaj a fost realizat de David Lyon și Kevin Douglas de la Universitatea Simon Fraser din Columbia Britanică și a fost lansat în octombrie 1999.

5. Statisticile de sinucidere sunt de la Centrul Național pentru Prevenirea și Controlul Leziunilor din Statele Unite și de la Societatea Centrului McCreary din Canada.

6. W. Craig și D. Pepler, Naturalistic Observations of Bullying and Victimization on the Playground (1997), LaMarsh Center for Research on Violence and Conflict Resolution, York University, citat în Barbara Coloroso, The Bully, the Bullied, and the Bystander (Toronto: HarperCollins, 2002), p. 66.

7. Conform statisticilor guvernului SUA, alcoolul este implicat în 68% din crime, 62% din atacuri, 54% din crime sau tentative de omor, 48% din jaf, 44% din spargeri și 42% din violuri. O referință online pentru aceste statistici guvernamentale este www.health.org/govpubs/ml002.

CAPITOLUL 11: CONFECŢIA BĂUTĂŞILOR ŞI A VICTIMELOR

1. Natalie Angier, „When Push Comes to Shove", New York Times, 20 mai 2001.
2. S. H. Verhovek, „Can Bullying Be Outlawed", New York Times, 11 martie 2001.
3. W. Craig şi D. Pepler, Naturalistic Observations of Bullying and Victimization on the Playground (1997), LaMarsh Center for Research on Violence and Conflict Resolution, York University, citat în Barbara Coloroso, The Bully, the Bullied, and the Bystander (Toronto: HarperCollins, 2002), p. 66.
4. Stephen Suomi este primatolog la Institutul Naţional pentru Sănătatea Copilului şi Dezvoltarea Umană din Maryland. Aici a studiat efectele mediilor de creştere asupra comportamentului tinerilor macaci rhesus. Descoperirile sale au fost publicate în S. J. Suomie, „Early Determinants of Behaviour. Evidence from Primate Studies," British Medical Bulletin 53 (1997):170-184. Munca sa este, de asemenea, revizuită de Karen Wright în „Babies, Bonds and Brains" în Discover Magazine, octombrie 1997.
5. Natalie Armstrong, „Study Finds Boys Get Rewards for Poor Behaviour", Vancouver Sun, 17 ianuarie 2000.
6. Angier, „When Push Comes to Shove".
1. Studiu publicat în Canadian Journal of Human Sexuality, publicat în Revista Macleans, 9 aprilie 2001.
2. The Globe and Mail, 24 aprilie 2004, p. A6.
3. Barbara Kantrowitz şi Pat Wingert, „The Truth About Tweens", Newsweek, 18 octombrie 1999.
4. Sursa noastră pentru aceasta este cartea Dr. Helen Fisher Anatomy of Love (New York: Ballantine Books, 1992). Dr. Fisher este antropolog la Muzeul American de Istorie Naturală şi este beneficiarul unui număr de premii prestigioase, ca recunoaştere a muncii sale.
5. Acestea au fost concluziile la care au ajuns Dr. Alba DiCenso de la Universitatea McMaster şi colegii ei (G. Guyatt, A. Willan şi L. Griffith) atunci când au asimilat şi revizuit constatările a douăzeci şi şase de studii anterioare din 1970 până în 2000. studiu substanţial a fost publicat în British Medical Journal în iunie 2002 (voi. 324) sub titlul „Intervenţie pentru reducerea sarcinilor neintenţionate la adolescenţi: revizuire sistematică a trialurilor controlate aleatorie".
1. Un exemplu este provincia natală a autorilor Columbia Britanică, de exemplu, unde educatorii şi administratorii şcolii au fost perplexi de un studiu din 2003 care a arătat o astfel de scădere.

CAPITOLUL 12: O TURNĂ SEXUALĂ

2. Alimentarea acestui model de învățare peer-learning în cercurile educaționale este o neînțelegere nefericită a ideilor lui Jean Piaget, marele evoluist elvețian, despre învățarea prin cooperare. Piaget a afirmat într-adevăr că copiii învață cel mai bine atunci când interacționează unii cu alții. Nu este luată în considerare perspectiva de dezvoltare în cadrul căreia teoretiza – ideea că un puternic sentiment de sine trebuie să apară înainte ca interacțiunea cu colegii să poată facilita învățarea adevărată. Potrivit lui Piaget, doar pe măsură ce copiii au ajuns să-și cunoască propriile minți, interacțiunea între ei le-ar ascuți și aprofunda înțelegerea. El a perceput profesorii autoritari ca având un efect de amortizare asupra acestui proces de individuare cognitivă, cel puțin în comparație cu relația mai egalitară a colegilor. Teoriile lui Piaget au fost formulate în urmă cu patruzeci de ani în Europa continentală, unde studenții erau foarte orientați spre adulți, iar sistemul educațional ierahic. în America de Nord, ideea lui Piaget a fost scoasă din contextul dezvoltării și aplicată într-un mediu social complet diferit. Despărțit complet de ancorările sale originale în atașamentul pentru adulți, modelul de învățare între egali a devenit furie în rândul teoreticienilor educaționali.

Nu este nimic greșit cu ideea lui Piaget într-un cadru adecvat: învățarea prin cooperare stimulează gândirea, dar numai cu acei copii care și-au format propriile idei despre un subiect în primul rând și sunt capabili să opereze din două puncte de vedere simultan. în caz contrar, interacțiunea servește la suprimarea individualității în devenire, la descurajarea originalității și la facilitarea dependenței de semeni.

CAPITOLUL 14: COLECTAREA COPIILOR NOŞTRI

1. Allan Schore, Reglementarea afectelor şi originea sinelui: Neurobiologia dezvoltării emoţionale (Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates, 1994), pp. 199-200.
2. Stanley Greenspan, The Growth of the Mind (Reading, Mass.: Addison-Wesley, 1996).

1. Aceasta a fost o constatare consistentă în numeroase studii. Un exemplu de astfel de studiu este R. E. Marcon, „Moving Up the Grades: Relationship Between Preschool Model and Later School Success", Early Childhood Research & Practice vol. 4, nr. 1 (primăvara 2002).

2. Aceasta conform unui articol special Time (27 august 2001) despre educaţia la domiciliu. Aparent, există un motiv întemeiat pentru acest lucru, deoarece studenţii educaţi acasă obţin cele mai mari note la testele standardizate şi depăşesc alţi studenţi la examenele de admitere la facultate, inclusiv testul de aptitudine şcolară (SAT).

3. Jon Reider a fost citat în G. A. Clowes, „Home-Educated Students Rack Up Honours", School Reform News, iulie 2000.
4. Biroul de Statistică a Muncii, Departamentul Muncii din SUA, Washington, D.C., 2000.

5. Sarah E. Watamura, Bonny Donzella, Jan Alwin, Megan R. Gunnar, „Creşteri de la dimineaţa la după-amiază în concentraţiile de cortizol pentru sugari şi copii mici la îngrijirea copilului: diferenţe de vârstă şi corelaţii comportamentale", Child Development 74 (2003): 1006-1021.

6. Carol Lynn Martin şi Richard A. Fabes, „The Stability and Consequences of Young Children's Same-Sex Peer Interactions", Developmental Psychology 37 (2001): 431-446.

7. Early Child Care Research Network, Institutul Naţional de Sănătate a Copilului şi Dezvoltare Umană, „Cantitatea de timp petrecută în îngrijirea copilului prezice ajustarea socioemoţională în timpul tranziţiei la grădiniţă?" Dezvoltarea copilului 74 (2003):976- 1005.

8. Stanley I. Greenspan, „Child Care Research: A Clinical Perspective", Child Development 74 (2003): 1064-1068.

9. Eleanor Maccoby, profesor emerit de psihologie a dezvoltării la Universitatea Stanford, a fost intervievată de Susan Gilbert de la New York Times pentru articolul ei „Turning a Mass of Data on Child Care into Advice for Parents", publicat pe 22 iulie 2003.

10. Acest studiu este discutat în cartea profesorului de la Universitatea Corneli Urie Bronfenbrenner, Two Worlds of Childhood (New York: Russel Sage Foundation, 1970).

11. Fosta scriitoare de manuale este Judith Harris şi face această afirmaţie în mod repetat în cartea ei The Nuture Assumption (New York: Simon & Schuster, 1999).

12. Prima literatură despre stima de sine a fost fără echivoc în ceea ce priveşte rolul părintelui. Cari Rogers şi Dorothy Briggs — printre mulţi alţii — au considerat că punctul de vedere al unui părinte despre copil a fost cea mai importantă influenţă asupra modului în care copilul a ajuns să se gândească la el însuşi. Din păcate, părinţii au fost înlocuiţi ca oglinzi în care copiii caută acum o reflectare a lor.

Literatura şi cercetarea contemporană reflectă doar ceea ce este, nu ceea ce ar trebui să fie sau ce ar putea fi. în încercările noastre de a afla despre copii, cercetătorii pun întrebări despre de unde îşi au sentimentul de semnificaţie şi despre cine contează cel mai mult pentru ei. Cu cât copiii devin mai orientaţi spre egali, cu atât mai mult îi indică pe semenii lor ca fiind cei care contează. Când această cercetare este publicată, rezultatele obţinute de la subiecţii tineri orientaţi spre egali sunt prezentate ca fiind normale, fără nicio încercare de a le plasa într-un fel de context istoric sau de dezvoltare. Pentru a complica şi mai mult problema, testele de stima de sine sunt construite folosind întrebări care se concentrează pe relaţiile între semeni, închizând cercul ilogicului. Astfel, psihologii sunt conduşi în rătăcire de instinctele distorsionate ale copiilor pe care îi studiază. Concluziile şi recomandările derivate din astfel de cercetări sunt afectate de dinamica orientării către colegi care a creat chiar problemele pe care cercetătorii nefericiţi încercau să le abordeze!

CAPITOLUL 18: RECREAŢI SATUL ATAş

1. Cronologia istorică a programării intergeneraționale din Ontario este publicată Internet de United Generations.

1. Faptele și cifrele din acest capitol și din următorul provin în principal de la USC Annenberg Center for the Digital Future și Kaiser Family Foundation. Alte surse includ intrarea pe rețelele sociale a sondajelor Wikipedia și Nielsen și statisticile privind utilizarea mass-media.

2. Gwenn Schurgin O'Keeffe, M.D. și Kathleen Clarke-Pearson, M.D., Council on Communications and Media, „The Impact of Social Media on Children, Adolescents, and Families", Pediatrics 124, nr. 4 (2011): 800-804.

3. Fuchun Lin, Yan Zhou, Yasong Du, Lindi Qin, Zhimin Zhao și colab., „Integritatea anormală a materiei albe la adolescenții cu tulburare de dependență de internet: un studiu de statistică spațială bazată pe tract", PLoS ONE 7, nr. 1 (2012), plosone.org/article/info:doi/10.1371/journal.pone.0030253; Haifeng Hou, Shaowe Jia, Shu Hu și colab., „Transportatori de dopamină striatale reduse la persoanele cu tulburare de dependență de internet", Jurnalul de Biomedicină și Biotehnologie, 2012, hindawi. com/journals/bmri/2012/854524.

4. Leslie J. Seltzer, Ashley R. Prososki, Toni E. Ziegler și Seth D. Poliak, „Instant Messages vs. Speech: Hormones and Why We Still Need to Hear Each Other", Evolution & Human Behavior 33, nr. 1 (ianuarie 2012): 42-45.

5. Diana I. Tamir și Jason P. Mitchell, „Disclosing Information About the Self Is Intrinsically Rewarding", PNAS 109, nr. 21 (mai 2012): 8038-8043.

6. Sondajele recente au confirmat raportul anterior al USC Annenberg Center for the Digital Future privind o scădere bruscă a timpului de familie față în față în gospodăriile conectate la internet, începând din 2007. De la o medie de douăzeci și șase de ore pe săptămână în prima jumătate a deceniului, timpul în care se confruntă familia a scăzut la puțin sub optsprezece ore pe săptămână până în 2010. Dr. Jeffrey Cole, directorul Centrului Annenberg, a declarat că timpul în familie a fost stabil cu câteva decenii înainte.

7. Linda A. Jackson, Alexander von Eye, Hiram E. Fitzgerald, Edward A. Witt și Yong Zhao, „Utilizarea internetului, jocul video și utilizarea telefonului mobil ca predictori ai indicelui de masă corporală (IMC) pentru copii, greutate corporală, studii academice Performanță și stima de sine socială și generală", Computers in Human Behavior 27, nr. 1

(2011):599- 604.

8. Eşantionul a constat din 1.324 de utilizatori de internet australieni auto-selectaţi (1.158 utilizatori Facebook şi 166 neutilizatori Facebook), cu vârste cuprinse între optsprezece şi patruzeci şi patru de ani. Potrivit autorilor, utilizatorii Facebook au avut niveluri semnificativ mai ridicate de singurătate în familie decât utilizatorii Facebook. Tracii Ryan şi Sophia Xenos, „Cine foloseşte Facebook? O investigaţie asupra relaţiei dintre cei cinci mari, timiditate, narcisism, singurătate şi utilizarea Facebook", Computers in Human Behavior 27, nr. 5 (2011): 1658-1664.

9. Aceste cifre provin dintr-un articol al lui Stephen Marche, „Este Facebook Making Us Lonely?" care a apărut în numărul din mai 2012 al revistei The Atlantic.

10. Wilhelm Hofmann, Kathleen D. Vohs şi Roy F. Baumeister, „What People Desire, Feel Conflicted About, and Try to Resist in Everyday Life", Psychological Science 23, nr. 6 (2012):582-588.

1. Al nouălea sondaj anual (2009) realizat de Centrul USC Annenberg pentru Viitorul Digital.

2. Aceste cifre sunt dintr-un studiu Donald Shifrin realizat în 2010 pentru Academia Americană de Pediatrie. Dr. Shifrin este medic pediatru în statul Washington.

3. Gwenn Schurgin O'Keeffe discută raportul într-un articol al lui Doug Brunk, „Social Media Confuses, Concerns Parents", Pediatric News 45, nr. 2 (februarie 2011).

4. Michael A. Stefanone, Derek Lackaff şi Devan Rosen, „Contingencies of Self-Worth and Social-Networking-Site Behavior", Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking 14, nr. l-2 (ianuarie-februarie 2011):41-49.

5. Victoria J. Rideout, Ulla G. Foehr şi Donald F. Roberts, Generation M2: Media in the Life of 8- to 18-Year-Olds: A Kaiser Family Foundation Study (ianuarie 2010).

6. Neil Postman, Building a Bridge to the 18th Century: How the Past Can Improve Our Future (New York: Alfred A. Knopf, 1999).

GORDON NEUFELD, PH.D., este un psiholog clinician cu sediul în Vancouver, renumit la nivel internaţional ca o autoritate principală în dezvoltarea copilului. Institutul său Neufeld oferă multe cursuri pe care le-a creat pentru părinţi, educatori şi profesionişti care îi ajută pe mai multe continente. El este recunoscut pentru capacitatea sa unică de a debloca indiciile problemelor aparent complexe ale creşterii şi educaţiei copiilor.

FOTO: © DAVID MIDDLETON

GABOR MATÉ, M.D., este medic și autorul bestseller-ului cărți When the Body Says No, Scattered Minds și În the Realm of Hungry Ghosts. O autoritate căutată în domeniul stresului, sănătății minții și corpului, ADHD, parenting și dependențe, el călătorește mult, adresându-se personalului medical, profesorilor și publicului laic din America de Nord și internațional.

Penguin Random House

Ce urmează pe lista ta de lectură?

Descoperă următoarea ta mare lectură!

Obţineţi selecţii personalizate de cărţi şi ştiri actualizate despre acest autor.

Inscrie-te acum.